Daang Tugon

Manwal sa Magtututudlo sa Doktrina sa Ebanghelyo

Daang Tugon

Manwal sa Magtutudlo sa Doktrina sa Ebanghelyo

Gimantala sa
Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw
Dakbayan sa Salt Lake, Utah

Mga Komentaryo ug mga Sugyot

Ang inyong mga komentaryo ug mga sugyot bahin niining manwal pasalamatan. Palihug ipadala kini ngadto sa:

Curriculum Planning
50 East North Temple Street, Floor 24
Salt Lake City, UT 84150-3200
USA
E-mail: cur-development@ldschurch.org

Palihug isulat ang inyong ngalan, pinuy-anan ward, ug stake. Isiguro pagbutang ang ulohan sa manwal. Dayon ihatag any inyong mga komentaryo mahitungod sa mga kalig-on niini nga manwal ug sa asang dapita kini mapaanindot pa.

Tabon: Si Ana Nagpakita sa Iyang Anak nga Lalaki ngadto kang Eli, ni Robert T. Barrett

© 1996, 2001 sa Intellectual Reserve, Inc.
Tanang mga katungod gigahin
Giimprinta sa Tinipong Bansa sa America

Pagtugot sa Ingles: 1/01
Pagtugot sa paghubad 1/01
Hubad sa *Old Testament Gospel Doctrine Teacher's Manual*
Cebuano

Mga Sulod

Numero sa Leksyon ug Ulohan		Pahina
Mga Tabang alang sa Magtutudlo		v
1	"Mao Kini ang Akong Buhat ug ang Akong Himaya" (Moises 1)	1
2	"Ikaw Napili sa Wala pa Ikaw Matawo" (Abraham 3; Moises 4:1–4)	7
3	Ang Paglalang (Moises 1:27–42; 2–3)	11
4	"Tungod sa Akong Kalapasan ang Akong mga Mata Nabuka" (Moises 4; 5:1–15; 6:48–62)	15
5	"Kon Ikaw Magbuhat og Maayo, Ikaw Pagadawaton" (Moises 5–7)	21
6	"Si Noe . . . Mibuhat og Arka alang sa Pagluwas sa Iyang Panimalay" (Moises 8:19–30; Genesis 6–9; 11:1–9)	28
7	Pakigsaad ni Abraham (Abraham 1:1–4; 2: 1–11; Genesis 12:1–8; 17:1–9)	33
8	Ang Pagpuyo sa Matarung nga paagi diha sa usa ka Dautan nga Kalibutan (Genesis 13–14; 18–19)	38
9	"Ang Dios sa Iyang Kaugalingon Motagana sa Nating Karnero" (Abraham 1; Genesis 15–17; 21–22)	43
10	Katungod sa Pagkapanganay nga mga Panalangin; Kaminyoon diha sa Pakigsaad (Genesis 24–29)	48
11	"Unsaon Ko Paghimo Kining Dakung Pagkadautan?" (Genesis 34; 37–39)	56
12	"Mabungahon sulod sa Yuta sa Akong Kaguol" (Genesis 40–45)	62
13	Pagkaulipon, Pagpalabay, ug Exodo (Exodo 1–3; 5–6; 11–14)	67
14	"Kamo Mamahimo nga Akong Kaugalingon nga Bahandi" (Exodo 15–20; 32–34)	74
15	"Tan-awa nga Ikaw Mohangad sa Dios ug Mabuhi" (Numeros 11–14; 21:1–9)	82
16	"Dili Ko Mahimo ang Paglapas sa Pulong ni Jehova" (Numeros 22–24; 31:1–16)	88
17	"Magbantay Ka Aron Dili Ka Mahikalimot" (Deuteronomio 6; 8; 11; 32)	93
18	"Magmakusganon Ka ug Magmaisog Ka" (Josue 1–6; 23–24)	99
19	Ang Pagmando sa Mga Maghuhukom (Mga Maghuhukom 2; 4; 6–7; 13–16)	105
20	"Ang Tibuok Ciudad . . . Nanghibalo nga Ikaw Babaye Nga May Katakus" (Ruth; 1 Samuel 1)	112
21	Ang Dios Mopasidungog Niadtong Kinsa Magapasidungog Kaniya (1 Samuel 2–3; 8)	117
22	"Si Jehova Nagatan-aw sa Kasingkasing" (1 Samuel 9–11; 13; 15–17)	123

23	"Si Jehova Anaa sa Kinataliwad-an Kanimo ug Kanako sa Walay Katapusan" (1 Samuel 18–20; 23–24)	131
24	"Buhaton Mo Ako og Usa ka Ulay nga Kasingkasing" (2 Samuel 11–12; Salmo 51)	136
25	"Igpapagdayeg sa Tagsatagsa nga Adunay Gininhawa sa Jehova" (Salmo)	143
26	Haring Solomon: Usa ka Tawo sa Kaalam, Usa ka Tawo sa Kabuang (1 Mga Hari 3; 5–11)	150
27	Ang Impluwensya sa Dautan ug Matarung nga Pangulo (1 Mga Hari 12–14; 2 Mga Cronicas 17; 20)	156
28	"Ug sa Tapos sa Kalayo ang usa ka Malinawon nga Dyotayng Tingog" (1 Mga Hari 17–19)	163
29	"Iya nga Gikuha . . . ang Manto ni Elijah" (2 Mga Hari 2; 5–6)	170
30	"Umadto sa Balay ni Jehova" (2 Mga Cronicas 29–30; 32; 34)	175
31	"Malipayon ang Tawo nga Makakaplag sa Kaalam" (Mga Proverbio ug Ecclesiastes)	183
32	"Nasayud Ako nga Ang Akong Manunubos Buhi" (Job 1–2; 13; 19; 27; 42)	190
33	Pagpakigbahin sa Ebanghelyo diha sa Kalibutan (Jonas 1–4; Miqueas 2; 4–7)	196
34	"Ikaw Pangasaw-on Ko nga Kanako Gayud sa Pagkamatarung" (Oseas 1–3; 11; 13–14)	201
35	Ang Dios Mopadayag sa Iyang mga Tinago ngadto sa Iyang mga Propeta (Amos 3; 7–9; Joel 2–3)	206
36	Ang Himaya sa Zion Mahimo nga Usa ka Panalipod (Isaias 1–6)	212
37	"Nakahimo Kag Butang nga Katingalahan" (Isaias 22; 24–26; 28–30)	217
38	"Gawas Kanako Wala nay Manluluwas" (Isaias 40–49)	222
39	"Pagkatahum sa Ibabaw sa Kabukiran" (Isaias 50–53)	227
40	"Padakoa ang Dapit sa Imong Tolda" (Isaias 54–56; 63–65)	231
41	"Ania Ako Nagbuhat Kanimo Niining Adlawa . . . usa ka Haliging Puthaw" (Jeremias 1–2; 15; 20; 26; 36–38)	236
42	"Diha sa Ilang mga Kasingkasing Kini Isulat Ko" (Jeremias 16; 23; 29; 31)	241
43	Ang mga Magbalantay sa Israel (Ezequiel 18; 34; 37)	245
44	"Mabuhi ang Tanang Butang Diin Makadangat ang Suba" (Ezequiel 43–44, 47)	252
45	"Kong Ako Mamatay, Mamatay Ako" (Daniel 1; 3; 6; Ester 3–5, 7–8)	257
46	"Usa Ka Gingharian nga Dili Gayud Malumpag" (Daniel 2)	263
47	"Manindog Kita ug Magtukod" (Esdras 1–8; Nehemias 1–2; 4; 6,8)	268
48	"Ang Dako ug Makalilisang nga Adlaw ni Jehova" (Zacarias 10–14; Malaquias)	275

Mga Tabang alang sa Magtutudlo

Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon: "Ako naglaum nga alang kaninyo ang [Pagtuon sa mga kasulatan] mahimo nga usa ka butang nga labaw pa nga makalingaw kay sa katungdanan; nga, sa, laing bahin, kini mahimo nga makapalambo og lawom nga gugma sa pulong sa Dios. Ako mosaad kaninyo nga samtang kamo mobasa, ang inyong mga hunahuna mahayagan ug ang inyong mga espiritu mabayaw" ("The Light within You," *Ensign*, Mayo l995, 99).

Isip usa ka magtutudlo sa Doktrina sa Ebanghelyo, ikaw adunay kahigayunan sa pagtabang sa mga sakop sa imong klase nga makat-on sa paghigugma sa Daang Tugon ug makakaplag sa kahayag nga gisaad ni Presidente Hinckley. Samtang ikaw magtudlo, ikaw magsunod sa panig-ingnan sa Manluluwas, kinsa nahigugma sa mga kasulatan ug migamit niini aron sa pagtudlo sa iyang mga tinun-an.

Dili pa dugay human si Jesus mabanhaw, siya migamit sa mga kasulatan aron pagtudlo sa duha ka mga tinun-an og gamhanan nga mga kamatuoran. Usa ka tinun-an nga ginganlan og Cleopas ug iyang mga kauban naglakaw daplin sa karsada paingon sa Emmaus, naghisgot sa mga balita nga ila pa lang nga nadungog nga ang lawas ni Jesus wala na didto sa lubnganan. Samtang sila naglakaw, sila giubanan ni Jesus apan wala siya mailhi. Siya nangutana kon unsa ang ilang gipanagsultihan ug ngano nga sila masulub-on, ug sila misulti kaniya sa Paglansang ug sa Pagkabanhaw. Sa diha nga si Jesus nakadungog niini, iyang "gisaysay kanila ang mga butang sa tibuok nga kasulatan mahitungod sa iyang kaugalingon" (Lucas 24:27).

Si Cleopas ug ang iyang kauban mihangyo sa Manluluwas sa pagpabilin uban kanila, ug samtang sila milingkod aron mangaon ilang nailhan nga siya ang nabanhaw nga Ginoo. Siya dayon nahanaw gikan sa ilang panan-aw, ug sila miingon ngadto sa usag usa, "Dili ba ang atong mga kasingkasing nagdilaab man sa sulod nato samtang nagsulti siya kanato diha sa dalan, samtang nagsaysay siya kanato diha sa kasulatan?" (Lucas 24:32).

Ang mga kasulatan nga nakaaghat sa pagdilaab sa mga kasingkasing sa mga tinun-an mao ang gikan sa mga basahon ni Moises ug sa mga propeta —ang mga kasulatan nga atong nailhan isip ang Daang Tugon. Samtang ikaw nagtudlo niining sama nga sagradong mga kamatuoran, ang Espiritu Santo mopamatuod sa ilang pagkatinuod ngadto sa imong klase ingon sa iyang gibuhat ngadto ni Cleopas ug sa iyang kauban.

Ang pagtuon sa Daang Tugon kinahanglan nga molig-on sa mga pagpamatuod sa mga sakop sa klase ug sa ilang pasalig sa pagpuyo sa iyang ebanghelyo. Kon sila gigiyahan sa Espiritu diha sa ilang pagtuon, ang mga sakop sa klase kinahanglan nga makahimo sa pagpamatuod uban ni Job, "Nasayud ako nga ang akong Manluluwas buhi man, ug sa kaulahian nga adlaw siya motindog sa ibabaw sa yuta" (Job 19:25).

Pagtudlo pinaagi sa Espiritu

Kon ikaw nangandam aron pagtudlo sa klase sa Doktrina sa Ebanghelyo, mahinungdanon nga ikaw magtinguha sa pagdasig ug paggiya gikan sa Espiritu sa Ginoo. "Ang Espiritu ihatag nganha kaninyo pinaagi sa pag-ampo diha sa hugot nga pagtuo," miingon ang Ginoo, "ug kon kamo dili makadawat sa Espiritu kamo dili motudlo" (D&P 42:14). Hinumdomi nga ang Espiritu Santo mao ang magtutudlo diha sa imong klase.

Ang paagi sa pagpangita sa Espiritu mao ang pag-ampo, pagpuasa, matag adlaw nga pagtuon sa mga kasulatan, ug pagkamasulundon ngadto sa mga kasugoan. Samtang nangandam alang sa klase, pag-ampo alang sa Espiritu aron motabang kanimo nga makasabut sa mga kasulatan ug sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase. Ang Espiritu makatabang usab kanimo sa pagplano sa mahinungdanon nga mga pamaagi sa paghisgot sa mga kasulatan ug paggamit niini sa atong mga kinabuhi karon (1 Nephi 19:23). Uban sa panabang sa Espiritu, ikaw mahimo nga usa ka epektibo nga instrumento diha sa mga kamot sa Ginoo aron motudlo sa iyang pulong ngadto sa iyang mga anak.

Pipila ka mga sugyot kon unsaon pagdapit sa Espiritu ngadto sa imong klase gihatag diha sa ubos:

1. Dapita ang mga sakop sa klase sa paghatag sa mga pag-ampo sa dili pa ug human sa leksyon. Sa panahon sa klase, pag-ampo diha sa imong kasingkasing alang sa Espiritu aron mogiya kanimo, sa pag-andam sa mga kasingkasing sa mga sakop sa klase, ug sa pagpamatuod ug pagdasig.
2. Gamita ang mga kasulatan (tan-awa sa "Paghatag og pagtagad diha sa mga Kasulatan" sa ubos).
3. Hatag og pagpamatuod sa higayon nga ang Espiritu moaghat kanimo, dili lamang sa katapusan sa leksyon. Hatag og pagpamatuod alang sa Manluluwas. Sa kanunay dapita ang mga sakop sa klase sa paghatag sa ilang mga pagpamatuod.
4. Gamit sa mga himno, mga awit sa Primarya, ug ubang sagrado nga musika aron sa pag-andam sa mga kasingkasing sa mga sakop sa klase nga mobati sa Espiritu.
5. Ipahayag ang gugma alang sa mga sakop sa klase, alang sa uban, ug alang sa Langitnong Amahan ug ni Jesukristo.
6. Pakigbahin sa mga panabut, mga pagbati, ug mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa leksyon. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagbuhat sa ingon. Ang mga sakop mahimo usab nga mosulti kon giunsa nila sa paggamit o pagtudlo ang gihisgutan nga mga butang sa milabay nga mga leksyon.

Paghatag og Pagtagad diha sa mga Kasulatan

Ang pagpangandam alang sa klase sa Doktrina sa Ebanghelyo nagkinahanglan sa makugihon, mainampoon nga pagtuon sa mga kasulatan. Ang Ginoo misugo, "Ayaw pagtinguha sa pagpahayag sa akong pulong, apan unaha ang pagbaton sa akong pulong." Samtang ikaw magbaton sa iyang pulong pinaagi sa pagtuon sa kasulatan, ang Ginoo misaad nga ang "imong dila [maka] sulti; unya kon ikaw

magtinguha, ikaw makabaton sa akong Espiritu ug sa akong pulong, oo, ang gahum sa Dios ngadto sa pagkabig sa mga tawo" (D&P 11:21).

Kini nga manwal maoy usa ka himan aron pagtabang kanimo sa pagtudlo sa mga kasulatan. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagdala sa ilang mga kasulatan nganha sa klase matag semana. Kon mahimo, Santos sa Ulahing mga Adlaw nga mga edisyon sa mga kasulatan kinahanglan nga gamiton. Dangup ngadto sa mga kinutlo gikan sa Hubad ni Joseph Smith sa Biblia nga gilakip diha sa Ang Giya Ngadto sa mga Kasulatan.

Sa panahon sa klase, pagbaton sa mga panaghisgutan nga gitunong diha sa mga kasulatan. Gamit sa maalamon ug maayo nga paghukom diha sa imong paggamit sa mga komentaryo ug ubang dili kasulatan nga mga kapanguhaan sa kasayuran. Ang mga sakop sa klase kinahanglan nga tudloan sa pagtinguha sa kahibalo ug pagdasig gikan sa mga kasulatan ug sa mga pulong sa ulahing mga adlaw nga mga propeta.

Ang matag sakop sa klase kinahanglan nga tagaan og kopya sa *Giya sa Pagtuon sa Sakop sa Klase sa Daang Tugon* (34592). Kining gamay nga basahon naghatag sa mga katinguban ug mga pangutana nga motabang sa mga sakop sa klase nga makasabut sa mga kasulatan, pagpamalandong kon unsaon sa paggamit niini, ug pag-andam alang sa panaghisgutan sa klase. Awhaga ang mga ginikanan sa paggamit sa giya sa pagtuon diha sa banay nga pagtuon sa kasulatan.

Pormat sa Leksyon

Kini nga manwal gisulat alang sa mga batan-on ug hingkod nga mga klase sa Doktrina sa Ebanghelyo ug maoy pagagamiton matag upat ka tuig. Kini nga leksyon giplano aron sa paglangkub og daghang kasayuran kay sa imo tingali nga mahimo sa pagtudlo diha sa usa ka tagal sa klase. Pagtinguha sa Espiritu sa Ginoo diha sa pagpili sa mga asoy sa kasulatan, mga pangutana, ug mga kalihokan nga labing angay sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase.

Ang matag leksyon naglakip sa mosunod nga mga seksyon:

1. *Katuyoan*. Ang katuyoan nga pamahayag nagsangkap kanimo uban sa nagunang ideya aron paghatag og pagtagad samtang ikaw nag-andam ug pagtudlo sa leksyon.

2. *Pagpangandam.* Ang unang bahin niining leksyon nagtingub sa mga asoy sa kasulatan diha sa latid sa leksyon. Ang pipila ka mga leksyon nagsugyot og dugang nga pagbasa nga makahatag kanimo og dugang nga panabut. Diha sa daghang mga leksyon kini nga seksyon naglakip usab sa ubang gisugyot nga mga pagpangandam, sama sa mga materyal nga mahimong buot nimo nga dad-on sa klase.

3. *Pang-atensyon nga Kalihokan*. Kini nga seksyon naglangkub sa usa ka yano nga kalihokan, leksyon nga may gamiton o pangutana nga makatabang sa mga sakop sa klase nga makaandam sa pagkat-on, pagsalmot, ug mobati sa impluwensya sa Espiritu. Bisan kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan sa manwal o usa sa imong kaugalingon, mahinungdanon kini sa paghatag og pagtagad sa mga sakop sa klase diha sa pagsugod sa leksyon. Ang kalihokan kinahanglan nga mubo.

4. *Panaghisgutan ug paggamit sa Kasulatan*. Kini ang labing mahinungdanon nga bahin sa leksyon. Sa mainampoon nga paagi pagtuon sa mga asoy sa kasula-

tan aron ikaw makatudlo ug makahisgot kanila sa epektibo nga paagi. Gamita ang mga sugyot diha sa "Mga tabang alang sa Pagtudlo sa mga Kasulatan" (sa ubos) aron paglahi sa paagi sa imong pagtudlo ug aron sa pagpabilin sa kaikag sa mga sakop sa klase.

5. *Panapos*. Kini nga seksyon makatabang kanimo sa pagtingub sa leksyon ug moawhag sa mga sakop sa klase sa pagpuyo sa mga baruganan nga inyong nahisgotan. Kini usab nagpahinumdom kanimo sa paghatag og pagpamatuod. Pagsiguro sa pagpabilin og igo nga panahon sa pagtapos sa matag leksyon.

6. *Dugang nga mga ideya sa pagtudlo*. Kini nga seksyon naglakip sa dugang nga mga kamatuoran gikan sa mga asoy sa kasulatan, pulipuli nga mga paagi sa pagtudlo, mga kalihokan, ug ubang mga sugyot nga gidugang sa latid sa leksyon. Mahimo nimong gamiton ang pipila niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

Mga Tabang alang sa Pagtudlo sa mga Kasulatan

Gamita ang mosunod nga mga sugyot aron pagtudlo sa mga asoy sa kasulatan sa labaw pa ka epektibo nga paagi ug mas labaw pa nga pagkalainlain.

1. Tabangi ang mga sakop sa klase nga makasabut kon unsa ang gitudlo sa mga kasulatan mahitungod ni Jesukristo, ang Jehova sa Daang Tugon, kinsang pagkatawo, pagkamortal nga misyon, ikaduhang pag-anhi, ug kaliboan ka tuig nga pagmando gitagna diha sa Daang Tugon.

2. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa paghunahuna ug sa pagpakigbahin sa tino nga mga paagi nga ang usa ka tudling sa kasulatan mahimo nga magamit diha sa ilang mga kinabuhi.

3. Agi og dugang ngadto sa doktrina, hatagi og gibug-aton ang mga sugilanon diha sa Daang Tugon, ilabi na sa mga sugilanon sa hugot nga pagtuo, sa pagsiguro nga ang mga sakop sa klase makasabut niini ug maghisgot uban sa mga sakop sa klase sa mga paagi sa paggamit niini.

4. Himoa nga ang mga sakop sa klase mangita sa mga pulong, mga kinutlo, o mga ideya nga sa kasagaran gibalikbalik diha sa tudling sa kasulatan o nga adunay talagsaon nga kahulugan alang kanila.

5. Isulat diha sa pisara ang pipila ka mga hugpong sa mga pulong, mahinungdanon nga mga pulong, o mga pangutana nga may kalabutan ngadto sa asoy sa kasulatan. Dayon basaha o itingub ang asoy. Samtang ang mga sakop sa klase maminaw sa hugpong sa mga pulong, mahinungdanon nga mga pulong, o mga tubag ngadto sa mga pangutana, hunong ug hisgoti kini.

6. Sa tibuok Basahon ni Mormon, ang hugpong sa pulong "ug sa ingon kami nakakita" mao ang gigamit aron sa pagpaila sa usa ka katinguban sa mga baruganan nga gitudlo. Human sa paghisgot sa tudling sa kasulatan, hangyoa ang mga sakop sa klase sa paghingpit sa han-ay sa mga pulong "ug sa ingon kami nakakita" aron pagpasabut sa baruganan sa ebanghelyo nga gitudlo.

7. Pangita ug paghisgot sa mga simbolo nga gigamit sa tibuok Daang Tugon. Sama pananglit, ang pangasaw-unon ug ang Pamanhunon nagpaila sa Israel ug sa Manluluwas.

8. Timan-i kon sa unsa nga paagi ang mga katawhan o mga panghitabo diha sa mga kasulatan mahimo nga itandi sa usag usa. Sama pananglit, ikaw makatandi ni Cain kang Abel ug Enoch (Moises 5–7); David ug Bathsheba (2 Samuel 11) uban ni Jose sa Ehipto ug ang asawa ni Potiphar (Genesis 39:7–13); o ang propeta Elias uban sa dautan nga Haring Ahab (1 Mga Hari 16:29–33; 17–19).

9. Pagpahigayon og usa ka teatro sa magbabasa pinaagi sa paghimo sa mga sakop sa klase sa pagbasa sa mga pulong sa nagkalainlaing mga katawhan diha sa mga kasulatan.

10. Bahina ang klase ngadto sa duha o labaw pa nga gagmayng mga pundok. Human sa pagrebyu sa asoy sa kasulatan, himoa nga ang matag pundok mosulat sa mga baruganan nga gitudlo diha sa asoy. Unya himoa nga ang mga pundok magpulipuli sa paghisgot uban sa klase kon sa unsa nga paagi kining mga baruganan magamit diha sa ilang mga kinabuhi.

11. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagdala og lapis aron sa pagmarka sa mahinungdanon nga mga bersikulo samtang kamo maghisgot niini.

Pag-awhag og Panaghisgot sa Klase

Sa kasagaran ikaw kinahanglan nga dili mohatag og mga pagpanudlo apan kinahanglan nga mosulay sa pagtabang sa mga sakop sa klase sa pagsalmot sa mahinungdanon nga paagi diha sa panaghisgot sa mga kasulatan. Samtang ang mga sakop sa klase mosalmot, sila labaw pa nga makat-on sa epektibo nga paagi mahitungod sa mga kasulatan ug labaw pa nga makasabut kon unsaon sa paggamit sa mga baruganan sa ebanghelyo. Pagtinguha sa paggiya sa Espiritu sa paghukom kon unsa nga mga pangutana ang ipangutana, unsaon sa pagtukod niini, ug unsaon sa pagpalambo niini. Ang mga panaghisgutan sa klase kinahanglan nga isentro sa mahinungdanon nga mga butang nga makatabang sa mga sakop nga moduol ngadto kang Kristo ug magpuyo isip iyang mga tinun-an. Ipunting pag-usab ang mga panaghisgutan nga dili makakab-ot nining mga katuyoan.

Ang mga pakisayran sa kasulatan gihatag aron sa pagtabang kanimo ug sa mga sakop sa klase nga makakita og mga tubag ngadto sa kadaghanan sa mga pangutana diha sa mga kasulatan. Ang mga tubag sa pipila ka mga pangutana moabut gikan sa mga kasinatian sa mga sakop sa klase.

Ang paghisgot sa tanang mga butang nga nalakip diha sa leksyon dili kaayo mahinungdanon kay sa pagtabang sa mga sakop sa klase nga labaw pa nga makasabut sa mga kasulatan ug mopasalig sa ilang mga kaugalingon nga mouswag sa pagkatinun-an. Kon ang mga sakop sa klase makat-on gikan sa usa ka maayo nga panaghisgutan, kini sa kasagaran makatabang sa pagpadayon niini kay sa mosulay sa paghisgot sa tanang mga butang nga nalakip diha sa leksyon.

Gamita ang mosunod nga mga sumbanan aron sa pag-awhag og panaghisgutan sa klase:

1. Pangutana og usa ka pangutana ug dayon hatag og usa ka pakisayran sa kasulatan aron ang mga sakop sa klase makakita sa tubag.

2. Pangutana og mga pangutana nga nagkinahanglan og paghunahuna ug panaghisgutan, kay sa oo o dili nga mga tubag. Mga pangutana nga magsugod sa *ngano, unsaon, kinsa, unsa, kanus-a* ug *asa* maoy sa kasagaran epektibo alang sa pag-awhag sa panaghisgutan.

3. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa ilang mga pagbati mahitungod kon unsa ang ilang nakat-onan gikan sa mga kasulatan. Awhaga usab sila sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga magpakita kon sa unsa nga paagi ang mga baruganan sa kasulatan mahimo nga magamit sa kinabuhi. Paghimo og positibo nga mga komentaryo mahitungod sa ilang mga tampo.

4. Pagmanggihunahunaon ngadto sa mga panginahanglan sa matag sakop sa klase. Bisan og ang tanang mga sakop sa klase kinahanglan nga awhagon sa pagsalmot sa mga panaghisgutan sa klase, pipila mahimo nga managana sa pagtubag. Ikaw mahimo nga magtinguha sa pagpakigsulti sa tago uban kanila aron sa pagkaplag kon unsa ang ilang gibati mahitungod sa pagbasa og kusog o pagsalmot diha sa klase. Pagmatngon nga dili motawag sa mga sakop sa klase kinsa mahimo nga maulawan.

5. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpangandam alang sa klase pinaagi sa pagtuon sa gipabuhat nga asoy sa kasulatan ug sa *Giya sa Pagtuon sa Sakop sa Klase sa Daang Tugon* (34592). Sila mahimong labaw pa ka maayo nga makahimo sa pagsalmot sa mga panaghisgutan kon sila andam. Isugyot nga ang mga sakop sa klase maghisgot sa mga asoy sa kasulatan ug sa mga leksyon uban sa ilang mga banay.

“Mao Kini ang Akong Buhat ug ang Akong Himaya”

Leksyon
1

Moises 1

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut nga (1) kita mga anak sa Dios, (2) kita makabatok sa mga pagtintal ni Satanas, ug (3) ang buhat ug himaya sa Dios mao ang pagpahinabo sa atong pagkamortal ug kinabuhi nga dayon.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi pagtuon sa mosunod nga mga kasulatan gikan sa Perlas nga Labing Bililhon:
   a. Moises 1:1–11. Si Moises nakakita sa Dios ug nakigsulti kaniya nawong sa nawong. Si Moises nasayud nga siya anak sa Dios diha sa pagkasama sa Bugtong Anak sa Amahan. Mubo nga pahinumdom: Ang mga sakop sa klase kinahanglan nga makasabut nga si Jehova, dili ang Langitnong Amahan, mipakita ngadto ni Moises dinhi niini nga panan-awon. Si Jehova mao ang wala pa dinhi sa yuta nga Jesukristo ug ang Dios sa Daang Tugon. Siya nahiusa sa iyang Amahan sa katuyoan ug nagrepresentar kaniya sa gahum ug awtoridad. Ang iyang mga pulong mao kadtong sa Amahan, ug usahay, sama diha sa Moises 1:6, siya nagsulti diha sa unang persona alang sa Amahan. (Tan-awa sa James E. Talmage, *The Articles of Faith*, 12th ed. [1924], 470–71.)
   b. Moises 1:12–23. Si Satanas nakigharong ni Moises; si Moises mipapahawa kaniya.
   c. Moises 1:24–39. Ang Dios mipakita pag-usab ug nagtudlo sa iyang buhat ug himaya.
2. Tun-i ang leksyon ug paghukom kon unsaon sa pagtudlo sa mga asoy sa mga kasulatan. Tungod kay mahimo nga malisud ang pagpangutana sa matag pangutana o pag-apas sa matag punto diha sa leksyon, sa mainampoon nga paagi pilia kadtong labing angay sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase. Mahimo nga ikaw mopaigo og pipila ka mga pangutana aron mohaom sa mga kahimtang sa mga sakop sa klase.
3. Pagbaton og kopya sa *Giya sa Pagtuon sa Sakop sa Klase sa Daang Tugon* (34592) alang sa matag tawo diha sa imong klase. (Ang purok kinahanglan nga nakaorder niining mga giya sa pagtuon isip kabahin sa tinuig nga order sa kurikulom, usa ka sakop sa kaobispohan kinahanglan nga mohatag niini ngadto sa kapanguluhan sa Pang-Domingo nga Tulunghaan.)
4. Kon ikaw mogamit sa ikaduhang pang-atensyon nga kalihokan, pagbaton og usa ka papel o panapton nga bag ug pagbutang diha niini og pipila ka matag adlaw nga mga butang, sama sa usa ka bato, sudlay, ug lapis.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pagpaila ngadto sa Daang Tugon

Ang Daang Tugon maoy usa ka asoy sa mga pakigsabut sa Dios uban sa iyang mga katawhan sa pakigsaad gikan sa panahon sa Paglalang ngadto sa pipila ka

gatusan ka mga tuig sa wala pa matawo ang Manluluwas. Ang Daang Tugon nag-hatag og gamhanan nga mga panig-ingnan sa hugot nga pagtuo ug pagkamasu-lundon. Kini usab nagpakita sa mga sangputanan sa paghikalimot, dili pagsunod, o pagsupak sa Dios. Ang iyang mga panagna naghatag og pamatuod sa pagkatawo sa Mesiyas, matubsanon nga sakripisyo, ikaduhang pag-anhi, ug kaliboan ka tuig nga pagmando.

Agi og dugang ngadto sa Daang Tugon, kini nga tun-anan naglakip sa mga basa-hon ni Moises ug Abraham gikan sa Perlas nga Labing Bililhon. Kini nga mga basahon naghatag og mahinungdanon nga mga dugang ug mga pagpasabut sa pipila sa materyal diha sa basahon sa Genesis. Ang basahon ni Moises maoy usa ka kinutlo gikan sa Hubad ni Joseph Smith sa Biblia. Ang basahon ni Abraham maoy usa ka hubad nga gihimo sa Propeta Joseph Smith gikan sa pipila ka papi-rus sa taga-Ehipto. Alang sa dugang nga kasayuran mahitungod sa Hubad ni Joseph Smith, tan-awa sa "Hubad ni Joseph Smith," diha sa Ang Giya Ngadto sa mga Kasulatan. Pahinumdom usab nga ang mga pinili gikan sa Hubad ni Joseph Smith gilakip diha sa Ang Giya Ngadto sa mga Kasulatan.

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga mahi-mong labing angay alang sa klase.

1. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagtan-aw diha sa Moises 1:6, 20–22, ug 39 aron sa pag-ila sa mahinungdanon nga mga kamatuoran nga gipadayag. Ang mga tubag mahimo nga nagkalahi. Ipasabut nga kining leksyon mopun-ting diha sa tulo ka mga kamatuoran nga gilista ubos sa "Katuyoan, " diha sa pahina 1.

2. Pagpili og duha ka mga sakop sa klase ug tunoli sila og usa ka bag nga may sulod og pipila ka matag adlaw nga mga butang (tan-awa sa "Pagpangandam," pahina 1). Sultihi ang mga sumasalmot nga sila mohimo og usa ka dula, apan ayaw paghatag og mga panudlo o pagpasabut sa katuyoan sa dula. Hangyoa ang mga sumasalmot sa pag-abli sa bag ug mosugod sa pagdula. Sila magpaa-but sa mga sulod sa bag nga mopasabut sa dula. Bisan pa niana, ang mga sulod wala mohatag niining kasayuran, ug ang mga sumasalmot mahibulong kon unsa ang ilang pagabuhaton.

   Itudlo nga aron makasabut sa usa ka dula kita kinahanglan gayud nga makasa-but sa iyang tumong o katuyoan. Sa sama nga paagi, aron makasabut sa atong mga kinabuhi dinhi sa yuta kita kinahanglan gayud nga makasabut sa tumong o katuyoan sa atong mga kinabuhi. Ang Moises 1 makatabang kanato nga makasabut niini pinaagi sa pagtubag sa tulo ka mahinungdanon nga mga pangutana:

   Kinsa kita?
   Sa unsa nga paagi kita makabuntog sa impluwensya ni Satanas?
   Unsa ang buhat ug himaya sa Dios?

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, paghisgot kon unsaon niini paggamit sa kinabuhi sa matag adlaw. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan ngadto sa mga baruganan sa kasulatan. Diha sa tukma nga panahon sa panahon sa

leksyon, ipanghatag ang *Giya sa Pagtuon sa Sakop sa Klase sa Daang Tugon* (34592) ug awhaga ang mga sakop sa klase sa paggamit niini aron makatabang sa ilang personal ug banay nga pagtuon sa kasulatan.

1. Ang Dios nagtudlo nga si Moises usa ka anak sa Dios.

Itudlo ug hisguti ang Moises 1:1–11.

- Unsa ang nakat-onan ni Moises mahitungod sa Dios gikan sa mga kasinatian nga gihulagway diha sa Moises 1:1–7? Unsa ang nakat-onan ni Moises kabahin sa iyang kaugalingon? (Mahimo nga imong ipasulat sa mga sakop sa klase ang gidaghanon sa mga higayon ang Dios mipasabut ngadto ni Moises isip "akong anak" dinhi niini nga mga bersikulo.)
- Unsa ang ipasabut niini nga si Moises gilalang nga "may pagkasama" sa Manluluwas? (Moises 1:6). Unsa ang sangputanan nga mahimo niini sa atong mga kinabuhi sa pagkasayud nga kita mga anak sa Dios, gilalang diha sa pagkasama sa iyang Anak?
- Si Elder Dallin H. Oaks mitudlo: "Hunahunaa ang gahum sa ideya nga gitudlo diha sa atong gihigugma nga awit `Ako Anak sa Dios.' . . . Ania ang tubag ngadto sa usa sa mahinungdanon nga mga pangutana sa kinabuhi, `Kinsa ako?' ako usa ka anak sa Dios uban sa kaliwatan sa espiritu sa langitnong mga ginikanan. Kana nga pagkaginikanan naghulagway sa atong mahangturon nga potensyal. Kana nga gamhanan nga ideya maoy usa ka dayag nga dili makaluya. Kini makalig-on sa matag usa kanato aron sa paghimo og matarung nga mga pagpili ug sa pagpangita sa labing maayo nga diha sa atong kahiladman. Gitukod diha sa hunahuna sa usa ka . . . tawo ang gamhanan nga ideya nga siya maoy usa ka anak sa Dios, ug ikaw nahatagan og pagtamud sa kaugalingon ug pagdasig aron sa pagsagubang batok sa mga problema sa kinabuhi" (sa Conference Report, Okt. 1995, 31; o *Ensign*, Nob. 1995, 25).
- Pinaagi sa pagbalikbalik sa pagtawag ni Moises "akong anak" ug pinaagi sa pag-ingon nga siya gilalang "diha nga may pagkasama sa akong Bugtong Anak," ang Dios mihatag kang Moises og pagsalig ug usa ka panabut sa iyang katakus. Sa unsa nga paagi ang pagsunod niini nga baruganan makatabang kanato isip mga ginikanan? Sa unsa nga paagi kini makapalig-on sa mga kaminyoon? Sa unsa nga paagi kini makalig-on sa mga panaghigalaay?

  Isugyot nga dinha sa kalibutan diin ang pagsaway ug pagkanegatibo, makapakubos nga mga komentaryo mao ra og mipatigbabaw, kita kinahanglan nga mosunod sa panig-ingnan sa Ginoo ug mosulti sa mga butang nga makatabang sa uban nga motan-aw sa ilang mga kaugalingon isip mga anak sa Dios kinsa adunay kaligdong ug katakus.
- Ang kamahinungdanon ug kamahangturon nga potensyal ni Moises maoy gihatagan og gibug-aton diha sa Moises 1:1–7. Bisan pa niana, human ang presensya sa Dios mibiya gikan kaniya, si Moises miingon, "Karon, tungod niini nga katuyoan ako nasayud nga ang tawo walay bili" (Moises 1:10). Sa unsa nga panabut ang duha ka mga hunahuna tinuod? (Ang Dios sa walay kinutuban labaw pa ka maalamon ug labaw pa ka gamhanan kay sa mortal nga mga lalaki ug mga babaye. Kita walay bili kon wala siya. Bisan pa niana, isip iyang mga anak kita adunay potensyal nga mahimong sama kaniya.)

2. Si Satanas nakigharong kang Moises; si Moises mipapahawa kaniya.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 1:12–23.

- Sa diha nga si Satanas miabut, unsa ang iyang gisugo nga buhaton ni Moises? (Tan-awa sa Moises 1:12.) Ngano sa inyong hunahuna nga si Satanas mitawag ni Moises nga "anak sa tawo"? (Si Satanas buot nga si Moises motuo nga siya *dili* anak sa Dios). Ngano nga si Satanas buot kanato nga magduhaduha o mobaliwala nga kita mga anak sa Dios? Sa unsa nga paagi siya mosulay sa pagbuhat niini?
- Sa unsa nga paagi si Moises mitubag sa diha nga si Satanas mitawag kaniya og "anak sa tawo"? (Tan-awa sa Moises 1:13.) Sa unsa nga paagi ang usa ka lig-on nga pagpamatuod nga kita anak nga mga lalaki ug anak nga mga babaye sa Dios makatabang kanato sa pagbatok sa pagtintal?
- Pila ka mga higayon si Moises misulti kang Satanas sa pagpahawa? (Tan-awa sa Moises 1:16, 18, 20, ug 21.) Unsa ang gitudlo niini kanato mahitungod sa pagbatok sa mga paninguha ni Satanas sa pagtintal kanato?
- Sa unsa nga paagi si Moises nakadawat og kalig-on aron sa pagbatok sa mga pagtintal ni Satanas? (Tan-awa sa Moises 1:18, 20–21.) Sa unsa nga paagi si Moises nakahimo ni Satanas sa pagbiya? Sa unsa nga paagi ang pag-ampo makalig-on kanato sa pagbatok sa pagtintal? Unsa pa ang uban nato nga mahimo aron makaangkon niini nga kalig-on?

3. Ang Dios nagpakita pag-usab ug nagtudlo sa iyang buhat ug himaya.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 1:24–39.

- Human si Satanas mibiya, si Moises nakakita pag-usab sa himaya sa Dios ug gipakita sa laing panan-awon sa yuta ug sa mga lumulupyo niini (Moises 1:24–28). Unsa ang duha ka mga pangutana ang gipangutana ni Moises sa diha nga siya gipakita niining panan-awon? (Tan-awa sa Moises 1:30.) Unsa ang mga tubag nga gihatag sa Dios? (Tan-awa sa Moises 1:31–32, 39.)
- Bisan kon ang Dios milalang sa mga kalibutan ug mga katawhan nga dili nato maihap, siya misiguro kang Moises nga siya nakaila nilang tanan (Moises 1:35). Sa unsa nga paagi ikaw miabut sa pagbati nga ang Langitnong Amahan ug Jesukristo nakaila kaninyo sa tinagsatagsa ug nahigugma kaninyo? (Mahimo nga ikaw mohatag sa imong pagpamatuod sa higayon sa diha nga ikaw mobati sa ilang gugma ug kabalaka alang kanimo.)
- Ang buhat ug himaya sa Dios mao ang "pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhi nga dayon sa tawo" (Moises 1:39). Unsa ang pagka-imortal? Kinsa ang makadawat sa pagka-imortal? Unsa ang kinabuhing dayon? Kinsa ang makadawat sa kinabuhing dayon?

  Si Elder James E, Faust miingon: "Adunay kalainan tali sa pagka-imortal o mahangturong pagkabutang, ug kinabuhing dayon, diin makaangkon og usa ka dapit sa atubangan sa Dios. Pinaagi sa grasya ni Jesukristo, ang pagka-imortal moabut ngadto sa tanan. . ., maayo o dautan, matarung o dili matarung. Bisan pa niana, ang kinabuhing dayon mao `ang labing mahinungdanon sa tanang mga gasa sa Dios' (D&P 14:7). Kita makabaton niining mahinungdanon nga gasa, sumala sa Ginoo, `kon ikaw maghupot sa akong mga kasugoan ug molahutay ngadto sa katapusan.' Kon kita molahutay sa ingon, ang saad

mao, `ikaw makaangkon og kinabuhi nga dayon' (D&P 14:7)" (sa Conference Report, Okt. 1988, 14; o *Ensign*, Nob. 1988, 12).

- Ngano nga mahinungdanon alang kanato nga masayud kon unsa ang buhat ug himaya sa Dios? Unsa ang tino nga mga paagi nga atong matabang kaniya niining mahinungdanon nga buhat?

  Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon: "Kita ania dinhi aron pagtabang sa atong Amahan sa Iyang buhat ug Iyang himaya, `ang pagkahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhi nga dayon sa tawo' (Moises 1:39). Ang imong obligasyon sama ka lisud diha sa imong kalibutan sa kapangakuhan sama usab sa akong obligasyon sa akong kalibutan. Walay balaan nga tawag niining simbahan ang gamay o dyutay nga sangputanan. Ang tanan kanato diha sa atong pagpaniguha sa pagtuman sa atong katungdanan makaimpluwensya sa mga kinabuhi sa uban. Ngadto sa matag usa kanato diha sa atong tagsa tagsa ka mga kapangakuhan ang Ginoo miingon: . . . `Ug sa pagbuhat niini nga mga butang ikaw mobuhat og labing dako nga kaayohan ngadto sa imong mga isigkatawo, ug mopalambo sa himaya niya kinsa imong Ginoo' (D&P 81:4)" (sa Conference Report, Abr. 1995, 94; o *Ensign*, Mayo 1995, 71; tan-awa usab sa D&P 81:5–6).

Panapos

Ang Moises 1 nagtudlo sa gamhanan nga doktrina nga kita anak nga mga lalaki ug anak nga mga babaye sa Dios. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpamalandong sa kamahinungdanon niini nga kamatuoran. Pagpamatuod nga ang atong Langitnong Amahan nasayud ug nahigugma sa matag usa kanato. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpahayag sa ilang mga banay sa ilang mga pagbati mahitungod kon unsa ang ilang nakat-onan gikan sa Moises 1.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga mga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Ikaw mahimo nga mogamit og usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1."Si Moises nagpabilin nga nag-inusara" (Moises 1:9)

- Tingali adunay mga panahon sa diha nga kita "nagpabilin nga nag-inusara [sa atong mga kaugalingon]" sama kang Moises—mga panahon sa diha nga kita wala mobati og kalig-on sa Espiritu o adunay daghang mga pagsulay. Unsa ang atong nakat-onan gikan sa Moises 1 aron pagtabang kanato sa pagsugakod uban niining mga panahon? (Ang mga tubag mahimo nga mag-lakip: Ang ingon nga mga kalisdanan mahimo nga dili tungod sa bisan unsang sayop nga buhat sa atong bahin; ang Dios dili mobiya kanato sa hingpit, ingon sa gipakita sa bersikulo 15; ug kita sa kasagaran makaangkon og kusog pinaagi sa pag-atubang sa atong mga pagsulay, magtawag sa Dios, ug magdugang sa atong hugot nga pagtuo.)

2. Ang tanan mga anak sa Dios

- Si Moises nakadawat sa panan-awon nga gitala diha sa Moises 1 sa wala pa mangulo sa mga anak sa Israel pagpagawas sa Ehipto. Sa unsa nga paagi sa imong hunahuna nga kining panan-awon nakatabang kaniya sa pagpaningkamot ilabi na sa diha nga siya nawad-an sa kadasig pinaagi sa kanunay nga

pagsupak ug kakulang sa hugot nga pagtuo sa mga katawhan? Sa unsa nga paagi sa pagkahibalo nga kitang tanan mga anak sa Dios makatabang sa usa ka magtutudlo o pangulo? Sa unsa nga paagi kini nga kahibalo makatabang kanato diha sa mga relasyon uban sa mga sakop sa banay, mga higala, ug uban?

3.Ang Hubad ni Joseph Smith sa Biblia

Kon ang *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video* (53224) anaa, ikaw mahimo nga mopakita sa "Ang Gahum sa Hubad ni Joseph Smith," usa ka lima ka minuto nga bahin, isip kabahin sa leksyon. Pahinumdumi ang mga sakop sa klase nga ang Basahon ni Moises maoy usa ka kinutlo gikan sa Hubad ni Joseph Smith sa Bibliya.

“Ikaw Napili sa Wala pa Ikaw Matawo”

Leksyon
2

Abraham 3; Moises 4:1–4

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut sa doktrina sa pag-orden nang daan ug sa ilang kaugalingong kapangakohan aron pagtabang sa pagtukod sa gingharian sa Dios ug modala sa mga kalag ngadto ni Kristo.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan gikan sa Perlas nga Labing Bililhon ug sa Doktrina ug mga Pakigsaad:
   a. Abraham 3:11–12, 22–23; Doktrina ug mga Pakigsaad 138:53–57. Si Abraham nakigsulti sa Ginoo nawong sa nawong ug nasayud nga didto sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta daghan sa “halangdon ug bantugan” nga mga espiritu giorden nang daan ngadto sa ilang mortal nga mga misyon (Abraham 3:11–12, 22–23). Si Presidente Joseph F. Smith nasayud og labaw mahitungod sa “mga hamili ug halangdon” diha sa panan-awon sa pagduaw sa Manluluwas ngadto sa kalibutan sa mga espiritu sa wala pa ang Iyang Pagkabanhaw (D&P 138:53–57).
   b. Abraham 3:24–28; Moises 4:1–4. Si Abraham ug Moises gipakita diha sa panan-awon nga si Jesukristo napili didto sa Konseho sa Langit nga mahimong atong Manluluwas ug nga kita mipili sa pagsunod kaniya. Sila gipakita usab nga si Lucifer (Satanas) ug ang mga espiritu nga misunod kaniya gipapahawa gikan sa langit.
2. Dugang nga pagbasa: Isaias 14:12–15; Pagpadayag 12:7–9; Alma 13:3–5; Doktrina ug mga Pakigsaad 29:36–39; ug ang nahabilin sa Abraham 3 ug Doktrina ug mga Pakigsaad 138.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga mahimong labing angay alang sa klase.

1. Itudlo nga ang mga kasulatan mahimo nga labaw pa ka mahinungdanon kanato kon kita mogamit niining mga pagtulun-an diha sa atong mga kinabuhi. Sa pagbuhat niini, sa kasagaran kinahanglan gayud ibutang ang atong mga kaugalingon diha sa dapit sa karaang mga propeta ug sa ilang mga sumusunod. Bisan pa, sa Abraham 3:22–28 kita dili kinahanglan nga mobutang sa atong mga kaugalingon sa dapit sa usa ka tawo tungod kay kini nga mga bersikulo maoy mahitungod sa mahinungdanon nga mga panghitabo diin kita misalmot. Kini nga mga panghitabo nahinabo sa panahon sa atong kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta.
2. Pagdibuho og 14 ka mga blanko nga mga luna diha sa pisara aron pagpaila sa 14 ka mga litra diha sa pulong *giorden nang daan*. Ipasabut nga ang pulong nga

gipaila pinaagi niining mga luna may kalabutan ngadto sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta.

Hatagi ang mga sakop sa klase og 14 ka mga higayon sa pagtagna kon hain nga mga litra ang nagporma sa pulong. Kon sila makatagna sa husto nga litra, isulat kini sa angay nga dapit o mga luna. Kon sila motagna sa litra nga wala gigamit sa pulong, isulat kini sa laing dapit diha sa pisara aron paglikay sa pagdoble sa mga panagna.

Kon ang mga sakop sa klase makapuno na sa tanang blanko nga mga luna o nakatagna sa pulong, tabangi sila sa pagtino sa kahulogan. (Ang pag-orden nang daan mao ang pag-orden sa Dios sa iyang espiritu nga mga anak sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta aron pagtuman sa piho nga mga misyon sa panahon sa ilang mortal nga mga kinabuhi.) Ipasabut nga kini nga leksyon mao ang mahitungod sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, sa diha nga daghang mga espiritu ang giorden nang daan aron pagbuhat sa mahinungdanon nga mga butang alang sa Langitnong Amahan.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, paghisgot kon unsaon nila paggamit ngadto sa matag adlaw nga kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan ngadto sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Abraham nasayud nga didto sa kinabuhi nga wala pa dinhi sa yuta daghang mga espiritu ang giorden nang daan ngadto sa ilang mortal nga mga misyon..

Itudlo ug hisgoti ang Abraham 3:11–12, 22–23, ug Doktrina ug mga Pakigsaad 138:53–57.

- Diha sa panan-awon nga natala sa Abraham 3, ang Ginoo mipakita ni Abraham sa Konseho sa Langit nga gihimo sa wala pa gilalang ang yuta. (Hinumdumi nga ang ulahing mga adlaw nga mga propeta mipasabut nga ang Konseho sa Langit mao ang nagsunodsunod nga mga tigum kay sa nag-inusara nga tigum.) Kinsa ang mitambong niini nga konseho? (Ang Langitnong Amahan ug ang iyang espiritu nga mga anak.) Unsa ang atong makat-onan mahitungod niini nga konseho gikan sa Abraham 3:22–23?
- Kinsa ang “mga halangdon ug bantugan” nga gihulagway sa Abraham 3:22–23? (Ang mga propeta ug ubang mga pangulo sa Simbahan.) Ipasabut nga sa 1918, si Presidente Joseph F. Smith nakakita sa pipila niining “mga halangdon ug bantugan” diha sa panan-awon sa kalibutan sa mga espiritu. Kinsa ang nakit-an ni Presidente Smith? (Tan-awa sa D&P 138:53; tan-awa usab sa ikaduha nga dugang pagtudlo nga ideya.)
- Unsa ang gipasabut niini nga si Abraham “napili na sa wala pa [siya] matawo”? (Tan-awa sa Abraham 3:23. Siya giorden nang daan nga mahimong usa ka propeta.) Unsa ang gipasabut sa giorden nang daan? (Tan-awa sa gipatinaw sa ikaduhang pang-atensyon nga kalihokan.) Unsa ang ipabuhat sa mga katawhan nga giorden nang daan nga gihisgutan diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad 138:53? (Tan-awa sa D&P 138:53–56.)
- Ang pag-orden nang daan makasiguro ba nga si Abraham, Joseph Smith, ug uban mahimo nga mga propeta? Unsa ang relasyon tali sa pag-orden nang daan ug sa kabubut-on? (Bisan pa kon ang usa ka tawo giorden nang daan

ngadto sa balaan nga tawag, kana nga balaan nga tawag mag-agad diha sa pagkatakus sa usa ka tawo ug mauyunon sa pagdawat niini.)

- Agi og dugang sa pag-orden nang daan sa mga propeta sa ilang balaan nga mga tawag, ang Dios miorden na nga daan og daghang "ubang pinili nga mga espiritu" aron pagtabang sa pagtukod sa iyang gingharian diha sa lain nga mga paagi. Unsa kaha ang buluhaton nga giorden nang daan ngari kanato? (Tan-awa sa D&P 138:56.)

  Si Presidente Ezra Taft Benson mitudlo:

  "Ang Dios migahin kaninyo aron kamo moabut sa katapusang mga adlaw sa dili pa ang ikaduhang pag-anhi sa Ginoo. Pipila ka mga tawo mahimulag; apan ang gingharian sa Dios magpabilin nga bug-os aron sa pag-abiabi sa pag-balik sa iyang pangulo—gani si Jesukristo. Samtang ang atong kaliwat mahimo nga ikatandi sa pagkadautan ngadto sa mga panahon ni Noah, sa diha nga ang Ginoo milimpyo sa yuta pinaagi sa baha, adunay dakong kalainan niini nga panahon. Mao nga ang Dios mitagana alang sa katapusang higayon sa pipila sa Iyang labing lig-on nga mga anak kinsa motabang sa pagdala sa ging-harian sa madaugon nga paagi. . . .

  ". . .Ayaw og kasayop bahin niini—kamo usa ka tiniman-an nga kaliwatan. Wala gayuy labaw nga gipaabut sa matinud-anon sa ingon ka mubo nga tagal sa panahon kay sa ania kanato" (*The Teachings of Ezra Taft Benson* [1988], 104–5).

- Sa unsa nga paagi kita makasiguro nga kita nagtuman sa atong giorden nang daan nga mga balaan nga tawag? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip pinaagi sa pagpuyo sa ebanghelyo, pagtuon sa atong patriyarkal nga mga panalangin, ug pagtinguha sa personal nga pagpadayag. Pahinumdomi ang mga sakop sa klase nga sa pagtuman niining balaan nga mga tawag, kita kinahanglan gayud nga mauyunon ug takus. Tan-awa usab sa D&P 58:27–28.)

2. Si Jesukristo napili didto sa Konseho sa Langit nga mahimo nga atong Manluluwas; kita mipili sa pagsunod kaniya. Si Lucifer (Satanas) ug ang mga espiritu kinsa misunod kaniya gipapahawa gikan sa langit.

Itudlo ug hisgoti ang Abraham 3:24–28 ug Moises 4:1–4.

- Ipasabut nga didto sa Konseho sa Langit, ang Langitnong Amahan mipakita sa iyang laraw sa kaluwasan ug mipili og usa ka Manluluwas alang kanato. Kinsa ang duha ka mga espiritu kinsa mihalad nga mahimong atong Manluluwas? (Tan-awa sa Abraham 3:27; Moises 4:1–2.) Sa unsa nga paagi ang ilang mga halad nagkalahi? (Si Jesukristo buot nga mosunod sa laraw sa Langitnong Amahan ug mohatag kaniya sa himaya. Si Lucifer buot mosunod sa iyang kaugalingon nga laraw ug moangkon sa himaya alang sa iyang kau-galingon.) Ngano nga ang Langitnong Amahan mipili ni Jesukristo nga mahi-mong atong Manunubos? (Tan-awa sa Moises 4:2–3.)

- Kinsa ang atong gipili nga sundon didto sa Konseho sa Langit? Unsaon nato pagkahibalo nga kita mipili sa pagsunod ni Jesukristo? (Kita natawo dinhi sa yuta aron pagdawat og pisikal nga mga lawas.)

- Unsa ang gipasabut sa mga pulong *unang kahimtang* ug *ikaduhang kahimtang* diha sa Abraham 3:26? (Ang *unang kahimtang* nagpasabut ngadto sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, ug ang *ikaduhang kahimtang* nagpasabut ngadto sa

atong mortal nga kinabuhi. Kita maghupot sa atong unang kahimtang pinaagi sa pagpili sa pagsunod ni Jesukristo kay ni Lucifer.) Unsa nga panalangin ang nadawat sa matag usa kanato tungod kay kita mihupot sa atong unang kahimtang? (Ang kahigayunan nga matawo dinhi sa yuta.) Unsa nga mga panalangin ang atong madawat kon kita maghupot sa atong ikaduhang kahimtang? (Tan-awa sa Abraham 3:26.) Sa unsa nga paagi kita makahupot sa atong ikaduhang kahimtang?

- Unsa ang nahitabo ni Lucifer (Satanas) ug kadtong kinsa mipili sa pagsunod kaniya? (Sila gipapahawa sa langit ug gihikawan sa kahigayunan nga makaangkon og pisikal nga mga lawas. Tan-awa sa Moises 4:3; Abraham 3:28; Pagpadayag 12:7–9; D&P 29:36–37.)
- Unsa ang gibuhat karon ni Satanas ug sa iyang mga sumusunod? (Sa gihapon sila misulay sa paglaglag sa atong kabubut-on. Ania sila sa yuta karon isip dautan nga mga espiritu kinsa motintal kanato sa pagpakasala. Tan-awa sa Moises 4:4.) Unsa ang pipila ka mga paagi nga si Satanas ug ang iyang mga sumusunod mosulay sa pagpugong o paglaglag sa atong kabubut-on? Unsa ang atong buhaton sa pag-ila o pagsupak sa mga butang nga ilang gibuhat?
- Sa unsa nga paagi kini makatabang kanimo aron mahibalo nga ikaw mipili sa pagsunod ni Jesukristo didto sa Konseho sa Langit? Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpadayon paghimo sa mga desisyon aron sa pagsunod ni Kristo, ingon sa ilang gibuhat didto sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta.

Panapos

Hatag og pagpamatuod kang Jesukristo ug sa iyang tahas isip atong giorden nang daan nga Manluluwas. Ipahayag ang imong pagsalig diha sa abilidad sa mga sakop sa klase aron pagtuman sa ilang giorden nang daan nga mga misyon aron pagtabang sa pagtukod sa gingharian sa Dios.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang musunod gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit og usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. "Ug kita musolay kanila dinhi"

- Abraham 3:24–25 nagtino sa usa sa nag-una nga mga katuyoan diin si Jesukristo, ubos sa pagdumala sa Langitnong Amahan, milalang sa yuta. Ngano nga ang yuta gilalang? Sa unsa nga paagi kini makatabang kanimo sa pagkahibalo nga ikaw mipili sa pag-anhi sa yuta nasayud nga ikaw pagasulayan dinhi?

2. "Ang mga dungganan ug gamhanan"

- Diha sa iyang panan-awon nga natala sa Doktrina ug mga Pakigsaad 138, si Presidente Joseph F. Smith nakakita usab sa pipila sa mga "dungganan ug gamhanan" kinsa mipuyo sa yuta sa wala pa matawo si Kristo. Kinsa ang nakita ni Presidente Joseph Smith? (Tan-awa sa D&P 138:38–49. Mahimo nga ikaw molista niining mga ngalan diha sa pisara. Itudlo nga ang mga sakop sa klase makat-on mahitungod sa kadaghanan niining mga tawo sa panahon sa moabut nga tuig diha sa Pang-Domingo nga Tulunghaan.)

Ang Paglalang

Leksyon
3

Moises 1:27–42; 2–3

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga mobati og pasalamat nga ang Dios milalang sa tanang mga butang alang sa atong kaayohan ug nga kita gilalang diha sa iyang hitsura.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi pagtuon sa musunod nga mga kasulatan gikan sa Perlas nga Labing Bililhon:
   a. Moises 1:27–42. Si Moises nakakita og usa ka panan-awon sa mga gilalang sa Dios ug gisugo sa pagsulat og usa ka asoy sa paglalang sa yuta.
   b. Moises 2:1–25; 3:1–14. Si Moises nasayud nga ang Dios mao ang tiglalang sa tanang mga butang.
   c. Moises 2:26–31; 3:7, 15–25. Si Moises nasayud nga ang mga lalaki ug mga babaye gilalang diha sa hitsura sa Dios.
2. Dugang nga pagbasa: Abraham 4–5; Genesis 1–2.
3. Kon ikaw mogamit sa ikaduhang pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og pangmodelo nga kley o tisas.
4. Kon ang musunod nga awdiobiswal nga mga materyal anaa, mahimo nga ikaw mogamit sa pipila niini isip kabahin sa leksyon:
   a. "Diha sa Hitsura sa Dios," usa ka tulo ka minuto nga bahin gikan sa *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video* (53224).
   b. Ang hulagway nga Paglalang—Buhi nga mga Nilalang (62483; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 100).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga mahimong labing angay sa klase.

1. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa paghunahuna kon unsa ka daghan ang kasayuran nga ilang ihatag kon sila nagsulay sa pagtubag sa usa sa mosunod nga mga pangutana alang sa usa ka bata kinsa wala pa magsugod sa pag-eskwela. Sa unsang paagi nga ang eroplano makalupad? Sa unsa nga paagi ang telebisyon magamit? Sa unsa nga paagi ang tanom motubo? Kadaghanan kanato mokonsiderar sa panabut sa wala pa mosugod sa pag-eskwela nga bata ug mohatag sa kinatibuk-an nga mga panghunahuna, mobiya sa mga detalye hangtud ang usa ka bata mahimo nga labaw pa nga hingkod.
   - Sa unsa nga paagi kini nga mga panig-ingnan sama sa pagpadayag sa Ginoo mahitungod sa Paglalang? (Ang Ginoo mipadayag lamang niana nga bahin sa walay katapusan nga kamatuoran nga ang atong mortal nga mga huna-

huna makasabut ug nga kita nagkinahanglan nga masayud aron makaangkon og kaluwasan.)

Kini nga leksyon mohisgot sa mga kamatuoran nga gipadayag sa Ginoo mahitungod sa Paglalang.

2. Hangyoa ang usa ka sakop sa klase nga mobuluntaryo aron mohimo o modibuho og usa ka gamay nga mananap ginamit ang pangmodelo nga kley o tisas (tugoti lamang og usa o duha ka mga minutos). Dayon hisgoti ang kamatuoran nga samtang kita makahimo og usa ka modelo sa usa ka buhi nga butang, ang Dios lamang ang makalalang og kinabuhi. Kini nga leksyon mohisgot sa mahinungdanon nga milagro sa paglalang sa Dios sa yuta ug tanang sa butang nga nagpuyo dinhi niini.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, paghisgot kon giunsa nila paggamit ngadto sa matag adlaw nga kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Moises nakakita sa panan-awon sa mga gilalang sa Dios.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 1:27–42.

- Kinsa ang misulat sa asoy sa Paglalang diha sa Genesis? (Tan-awa sa Moises 1:40; 2:1.) Ngano nga si Moises misulat niini nga asoy? (Tan-awa sa Moises 1:40–41.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa Moises 1:27–39 mahitungod sa gahum sa Dios? Unsa ang atong makat-onan mahitungod sa gugma sa Dios alang sa iyang mga anak?
- Sa unsa nga paagi ang mga asoy sa Paglalang nga makita sa Genesis, Moises, ug Abraham nagkalahi gikan sa usag usa? (Si Abraham ug Moises nakakita diha sa panan-awon sa pagtukod niining kalibutan ug dayon gitala ang ilang mga panan-awon. Ang matag usa naglakip og dyutay nga nagkalainlaing mga detalye. Ang asoy sa Genesis maoy unang gisulat ni Moises, apan ang pipila sa kahingpitan niini nga asoy nawala. Kini nga kahingpitan gipahiuli diha sa basahon ni Moises.)

2. Si Moises nasayud nga ang Dios ang milalang sa tanang mga butang.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 2:1–25; 3:1–14.

- Kinsa ang milalang sa yuta? (Tan-awa sa Moises 1:32; 2:1; tan-awa usab sa Juan 1:1–3, 14; Mga Hebreohanon 1:1–2; Mosiah 3:8; D&P 14:9.) Ngano nga mahinungdanon alang kanato nga mahibalo kon kinsa ang Tiglalang?
- Unsa ang gipadayag sa Dios mahitungod sa katuyoan sa Paglalang? (Tan-awa sa Moises 1:39; Abraham 3:24–25; tan-awa usab sa 1 Nephi 17:36; 2 Nephi 2:11–15. Ang katuyoan sa Paglalang mao ang paghatag og usa ka dapit diin ang espiritu nga mga anak sa Langitnong Amahan makapuyo aron makabaton og usa ka pisikal nga lawas ug masulayan o mamatud-an aron makita kon sila mosunod kaniya kon sila mahilayo gikan sa iyang atubangan. Kadtong kinsa matinud-anon makadawat og kinabuhi nga dayon. Ikaw mahimo nga motudlo nga bisan ang asoy sa Paglalang gilakip diha sa basahon sa Genesis, ang mga katuyoan ug kamahinungdanon sa Paglalang gipasabut lamang diha sa ulahing mga adlaw nga pagpadayag.)

- Sa unsa nga mga paagi mahimo nga ang kinabuhi sa yuta nag-andam kanato alang sa kinabuhing dayon? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip: Kita makadawat og pisikal nga mga lawas, makat-on sa paggamit sa atong kabubut-on, makaangkon og kahibalo, makaangkon og mga banay, makadawat og mga ordinansa, ug mohimo og mga pakigsaad.)
- Unsa ang gisulti sa Dios mahitungod sa mga sangputanan sa Paglalang? (Tan-awa sa Moises 2:4, 10, 12, 18, 21, 25, 31; 3:2. Walo ka mga higayon diha sa mubo nga asoy sa Paglalang, ang Dios mipahayag nga ang iyang buhat maayo.) Hain sa mga gilalang sa Dios ang labing matahum nganha kaninyo? Ngano nga kita mahimo nga makapahimulos pinaagi sa pag-aling-gat sa mga katahum sa nilalang sa labaw pa ka mainampingon matag adlaw?
- Ang yuta ba gilalang gikan sa wala? (Tan-awa sa Abraham 3:24; 4;1.)

  Ang Propeta Joseph Smith miingon: "Ang pulong lalang miabut gikan sa [Hebreo] nga pulong *baurau* diin wala magpasabut sa paglalang gikan sa wala; kini nagpasabut sa pagtukod; sama sa ingon sa tawo motukod sa mga mater-yal ug motukod og barko. Sanglit, kita moangkon nga ang Dios adunay mga materyal aron pagtukod sa kalibutan gikan sa samok—masamok nga butang" (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 350–51).
- Sa unsa nga paagi ang asoy sa paglalang nakaapekto sa imong mga pagbati ngadto sa Langitnong Amahan ug Jesukristo? Sa unsa nga paagi ang mga pag-lalang "nagpamatuod" sa Dios? (Tan-awa sa Moises 6:63; Alma 30:44.) Sa unsa nga paagi kita makapakita og pasalamat alang sa gasa sa Paglalang?

3. Si Moises nasayud nga ang mga lalaki ug mga babaye gilalang diha sa hitsura sa Dios.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 2:26–31; 3:7, 15–25.

- Sa kang kinsa nga hitsura kita gilalang? (Tan-awa sa Moises 2:26–27.)

  Ang Unang Kapangulohan miingon: "Tanang mga lalaki ug mga babaye mao ang pagkasama sa malukupon nga Amahan ug Inahan sa mga espiritu sa tanang mga katawhan sa yuta, ug sa tinuod ang anak nga mga lalaki ug anak nga mga babaye sa Dios" ("The Origin of Man," *Improvement Era*, Nob. 1909, 78).
- Sa unsa nga paagi ang kahibalo nga kita gilalang diha sa hitsura sa Dios makapanalangin sa atong mga kinabuhi? Sa unsa nga paagi kini makaapekto sa atong mga relasyon uban sa laing mga katawhan?
- Unsa ang gitudlo sa mga pulong ni Enoch diha sa Moises 7:30 mahitungod sa tinagsa ka pag-amuma sa Dios alang sa matag usa kanato? Unsa ang gitudlo niini kanato mahitungod sa atong Langitnong Amahan ug Jesukristo?
- Unsa sa imong hunahuna ang gipasabut sa Ginoo sa diha nga siya misulti kanato sa pagbaton og kamandoan ibabaw sa iyang mga nilalang dinhi sa yuta? (Tan-awa sa Moises 2:26. Kita nagkinahanglan sa pagtahud sa yuta ug moamuma alang sa mga nilalang sa Dios.) Sa unsa nga paagi kita labaw pa nga motuman sa atong kapangakohan sa pagbaton og kamandoan ibabaw sa mga nilalang?

Panapos	Hatag og pagpamatuod sa kamatuoran sa mga baruganan nga imong gitudlo. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa ilang mga pagbati mahitungod sa Paglalang.

Dugang nga Ideya sa Pagtudlo

Ang musunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit niini isip kabahin sa leksyon.

Ang gidugayon sa Paglalang

Ang gidugayon sa panahon nga gikinahanglan alang sa Paglalang wala mahibaloi. Ang pulong *adlaw* diha sa asoy sa kasulatan sa Paglalang wala magpaila sa usa ka 24-oras nga tagal. Ang Hebreohanon nga pulong *yom* mahimo nga hubaron isip "adlaw", "panahon." o "tagal." Ang Apostol Pedro miingon nga "sa Ginoo ang usa ka adlaw ingon sa usa ka libo ka tuig" (2 Pedro 3:8; tan-awa usab sa Abraham 3:4).

"Tungod sa Akong Kalapasan ang Akong mga Mata Nabuka"

Leksyon
4

Moises 4; 5:1–15; 6:48–62

Katuyoan

Aron pagtabang sa matag sakop sa klase nga makasabut nga ang Pagkapukan usa ka kinahanglanon nga bahin sa laraw sa Langitnong Amahan alang kanato.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Moises 4; 5:10–11; 6:48–49, 55–56. Si Satanas miabut didto sa Tanaman sa Eden ug nagtinguha sa paglingla ni Eva. Si Eva ug Adan miambit sa bunga sa kahoy sa kahibalo sa maayo ug dautan (4:5–12). Tungod kay sila napukan, si Adan ug Eva gipapahawa sa tanaman (4:13–31). Si Adan ug Eva sa kaulahian nagmaya diha sa mga panalangin sa Pagkapukan (5:10–11). Si Enoch nagtudlo mahitungod sa mga sangputanan sa Pagkapukan (6:48–49, 55–56).
   b. Moises 5:14–15; 6:50–54, 57–62. Tungod sa Pag-ula ni Jesukristo, ang mga mortal naluwas gikan sa pisikal nga kamatayon pinaagi sa Pagkabanhaw ug mahimo nga maluwas gikan sa espirituhanon nga kamatayon pinaagi sa hugot nga pagtuo, paghinulsol, pagbunyag, ang gasa sa Espiritu Santo, ug pagkamasulundon ngadto sa mga kasugoan.
   c. Moises 5:1–9, 12. Si Adan ug Eva nagsugod sa kinabuhi isip mga mortal. Sila adunay mga anak ug nagtudlo kanila sa mga kamatuoran nga ilang nakat-onan (5:1–4, 12). Si Adan mihalad og mga sakripisyo sa pagkasama sa sakripisyo sa Bugtong Anak (5:5–9).
2. Dugang pagbasa: Genesis 2–3; 1 Mga Taga-Corinto 15:20–22; 2 Nephi 2:5–30; 2 Nephi 9:3–10; Helaman 14:15–18; Doktrina ug mga Pakigsaad 19:15–19; 29:34–44; Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:2; "Pagkapukan ni Adan ug Eva," Ang Giya Ngadto sa mga Kasulatan, mga pahina 192-93.
3. Mahimo nga ikaw mohangyo sa usa ka sakop sa klase sa pag-andam sa pagtingub sa asoy sa Pagkapukan ni Adan ug Eva (Moises 4:6–31) ug lain nga sakop sa klase sa pag-andam sa pagtingub sa asoy ni Adan nga naghalad og mga sakripisyo (Moises 5:5–9).
4. Kon ang mosunod nga audiobiswal nga mga materyal anaa, mahimo nga ikaw mogamit niini isip kabahin sa leksyon:
   a. "Ang Pagkapukan," unom ka minutos nga bahin gikan sa *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video* (53224).
   b. Ang hulagway ni Adan ug Eva (62461; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 101}.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Idibuho ang gihulagway sa ubos diha sa pisara. Sultihi ang mga sakop sa klase nga si Elder Bruce R. McConkie miingon nga ang atong kaluwasan gihimo nga posible tungod sa "tulo ka balaanon nga mga panghitabo—ang tulo ka mga haligi sa kahangturan" (*A New Witness for the Articles of Faith* [1985], 81). Dayon pangutana sa mosunod nga pangutana:

- Unsa ang pipila ka mga panghitabo nga may igong kamahinungdanon aron mahimo nga "mga haligi sa kahangturan" nga makahimo sa kaluwasan nga posible? (Si Elder McConkie miingon nga kining mga haligi mao ang Paglalang, ang Pagkapukan, ug ang Pag-ula, diin maoy tanan nga kabahin sa laraw sa Dios alang sa atong kaluwasan. Isulat ang mga pulong *Paglalang, Pagkapukan*, ug *Pag-ula* diha sa tulo ka mga haligi diha sa pisara.)

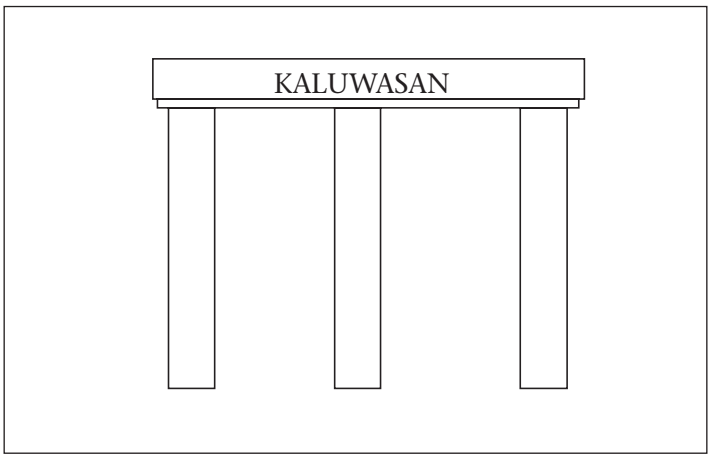

Ipasabut nga kining leksyon makatabang kanato nga makasabut kon sa unsa nga paagi ang Pagkapukan maoy gikinahanglan nga kabahin sa laraw sa Langitnong Amahan aron sa pagpahinabo sa atong pagka-imortal ug kinabuhing dayon (Moises 1:39).

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, paghisgot kon unsaon kini paggamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Ang Pagkapukan ni Adan ug Eva ug ang iyang mga sangputanan diha kanila ug kanato

Itudlo ug hisgoti ang Moises 4; 5:10–11; 6:48–49, 55–56.

Didto sa Tanaman sa Eden, ang Dios misugo ni Adan ug Eva sa "pagmabungahon, ug pagsanay, ug pun-a ang yuta" (Moises 2:28). Siya usab misugo kanila sa dili pagkaon sa bunga sa kahoy sa kahibalo sa maayo ug dautan (Moises 3:17). Kon sila dili mokaon sa gidili nga prutas, sila magpabilin diha sa tanaman ug dili mamatay. Apan sila usab dili makatuman sa sugo sa pagsanay (Moises 5:11; 2 Nephi 2:23). Ang Langitnong Amahan mihatag kanila og kabubut-on sa pagpili tali sa duha ka mga sugo.

Sa mubo nga paagi rebyuha ang asoy sa Pagkapukan ni Adan ug Eva gikan sa Moises 4:6–31, o ipahimo sa gitudlo nga sakop sa klase ang pagbuhat sa ingon.

- Unsa ang mga sangputanan sa Pagkapukan ni Adan ug Eva—ug alang kanato? (Tan-awa sa Moises 4:22–29; 5:10–11; 6:48–49, 55–56; 2 Nephi 2:22–23; 9:6; Genesis 3:16–23.) Mahimo nga ikaw molista sa pipila niining mga sangputanan diha sa pisara. Itudlo nga daghan niining mga kamatuoran mahitungod sa Pagkapukan napahiuli pinaagi sa Propeta Joseph Smith ug sa kadaghanan wala mahibaloi diha sa kalibutan.

  a. Si Adan ug si Eva nakahimo sa pag-angkon og mga anak, diin nakatugot nato sa pag-anhi sa kalibutan ug makadawat og mortal nga mga lawas (Moises 5:11; 6:48; 2 Nephi 2:23, 25).
  b. Kita makasinati og pisikal nga kamatayon, o pagpahimulag sa pisikal nga lawas gikan sa espiritu (Moises 4:25; 6:48; 2 Nephi 9:6).
  c. Kita makasinati og espirituhanon nga kamatayon, o pagpahimulag gikan sa atubangan sa Dios (Moises 4:29; 6:49; 2 Nephi 9:6).
  d. Kita gihimo nga mag-aambit sa kasakit ug kaalaot (Moises 6:48; Genesis 3:16–17).
  e. Kita makahimo sa pagpakasala (Moises 6:49, 55; 2 Nephi 2:22–23).
  f. Ang yuta gitunglo, nakahimo kanato sa pagkinahanglan sa pagtrabaho (Moises 4:23–25; Genesis 3:17–19).
  g. Kita makahibalo sa pag-ila sa maayo ug dautan (Moises 4:28; 6:55–56; 2 Nephi 2:23; Genesis 3:22).
  h. Kita makaangkon og hingpit nga kalipay diha sa pagkamortal (Moises 5:10; 2 Nephi 2:23, 25).
  i. Kita makahibalo sa hingpit nga kalipay sa atong pagkatubos (Moises 5:11).
  j. Kita makabaton og kinabuhing dayon (Moises 5:11).

  Samtang ikaw naghisgot niining mga sangputanan sa Pagkapukan, hatagi og gibug-aton kon sa unsa nga paagi ang Pagkapukan makaayo kanato. Ulahing mga adlaw nga pagpadayag nagpatin-aw nga bisan sa wala pa ang Paglalang, ang Langitnong Amahan nagtinguha sa atong kalibutanon nga kinabuhi nga mahimong panahon sa pagsulay ug pagpamatuod aron kita mahimong labaw pa nga sama kaniya (Abraham 3:24–26). Kini nagkinahanglan nga kita mahimo nga mga mortal, makahimo sa pagkat-on sa pagpili tali sa maayo ug sa dautan, diin nahimo nga posible pinaagi sa Pagkapukan.

- Sa unsa nga paagi ang husto nga panabut sa Pagkapukan makatabang kanato sa panahon sa pagka-mortal?

- Ngano nga mahinungdanon kini sa pagsabut nga ang Dios nakakita nang daan sa Pagkapukan ug nga kini usa ka gikinahanglan nga bahin sa iyang laraw alang sa atong kaluwasan?

- Si Satanas naglaum nga pinaagi sa pagpahimo ni Adan ug Eva sa pagkaon sa gidili nga bunga, siya makapugong sa laraw sa Dios (Moises 4:6). Unsa ang gitudlo kanato sa asoy sa Pagkapukan mahitungod sa abilidad ni Satanas sa pagpugong sa mga katuyoan sa Dios? (Tan-awa sa D&P 3:1–2.)

2. Ang Pag-ula ni Jesukristo makaluwas kanato gikan sa pisikal ug espirituhanon nga kamatayon.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 5:14–15; 6:50–54, 57–62.

Ang Pagkapukan ni Adan ug Eva nagdala og pisikal ug espirituhanon nga kamatayon ngadto sa kalibutan. Ang Pisikal nga kamatayon mao ang panagbulag sa lawas ug sa espiritu nga mahinabo diha sa katapusan sa atong mortal nga mga

kinabuhi. Ang espirituhanon nga kamatayon mao ang pagkahimulag gikan sa atubangan sa Dios, diin nahinabo sa diha nga si Adan ug Eva gipapahawa sa tanaman. Ipasabut nga kita dili makabuntog sa kamatayon pinaagi sa atong mga kaugalingon. Tungod niana nga katarungan, ang Langitnong Amahan mipadala sa iyang Bugtong Anak aron sa pagtubos kanato gikan sa kamatayon pinaagi sa iyang matubsanon nga sakripisyo (Alma 22:14).

- Sa diha nga ang mga propeta mitudlo mahitungod sa Pagkapukan ni Adan ug Eva, sila sa kasagaran nagtudlo usab mahitungod sa Pagtubos ni Jesukristo (Moises 5:10–15; 6:48–62; 2 Nephi 9:6–10). Ngano nga mahinungdanon kini nga magtudlo sa Pag-ula uban sa Pagkapukan? (Ang Pagkapukan mihimo sa Pag-ula nga gikinahanglan diha sa laraw sa Dios alang sa atong kaluwasan. Ang pagtudlo sa Pag-ula uban sa Pagkapukan makatabang kanato sa pagsabut kon sa unsa nga paagi kita gitubos gikan sa pisikal ug espirituhanon nga kamatayon.)

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon: "Ang laraw sa katubsanan kinahanglan gayud nga magsugod sa asoy sa pagkapukan ni Adan. Diha sa mga pulong ni Moroni, `Pinaagi kang Adan miabut ang pagkapukan sa tawo. Ug tungod sa pagkapukan sa tawo mianhi si Jesukristo, . . .ug tungod ni Jesukristo miabut ang katubsanan sa tawo' (Mormon 9:12). Maingon nga ang tawo sa tinuod dili mangandoy sa pagkaon hangtud nga siya gutumon, busa siya dili mangandoy sa kaluwasan ni Kristo hangtud nga siya mahibalo ngano nga siya nagkinahanglan ni Kristo. Walay usa nga igo ug tukma nga nahibalo ngano nga siya nagkinahanglan ni Kristo hangtud nga siya makasabut ug modawat sa doktrina sa Pagkapukan ug sa iyang sangputanan diha sa tanang mga katawhan" (sa Conference Report, Abril 1987. 106; o *Ensign*, Mayo 1987, 85).

- Sa unsa nga paagi kita giluwas gikan sa pisikal nga kamatayon? (Tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 15:20–22; 2 Nephi 2:8; 9:6. Pinaagi sa Pag-ula ni Jesukristo, kita mahimo nga mabanhaw.)

- Sa unsa nga paagi kita maluwas gikan espirituhanon nga kamatayon? (Tan-awa sa Moises 5:14–15; 6:50–52, 59; Helaman 14:15–18; D&P 19:15–19. Tungod sa Pag-ula, kita mahimo nga limpyo ug takus sa pagpuyo uban sa Dios pinaagi sa hugot nga pagtuo diha ni Jesukristo, paghinulsol, pagbunyag, ang gasa sa Espiritu Santo, ug pagkamasulundon ngadto sa mga kasugoan.)

  Ang Basahon ni Mormon nga propetang si Jacob nagmaya diha sa kaluwasan gikan sa kamatayon nga moabut pinaagi sa matubsanon nga sakripisyo (2 Nephi 9:10). Mahimo nga ikaw mobasa niining tudling ug makigbahin sa imong pagpamatuod ug pipila sa imong mga pagbati mahitungod sa mga panalingin nga atong nadawat pinaagi sa Pag-ula. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagbuhat sa ingon.

3. Si Adan ug Eva nagsugod sa kinabuhi isip mga mortal, nanganak, nagtudlo kanila sa ebanghelyo, ug misimba ug misunod sa Dios.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 5:1–9, 12.

- Unsa ang gibuhat ni Adan ug Eva human sila gipapahawa sa Tanaman sa Eden? (Tan-awa sa Moises 5:1–5, 12.) Sa unsa nga mga paagi ang mga kinabuhi ni Adan ug Eva sama sa atong mga kinabuhi karon? Unsa ang atong makatonan gikan sa Moises 5:1–9, 12 mahitungod sa mga katuyoan sa atong mortal nga mga kinabuhi?

- Irebyu ang asoy diha sa Moises 5:5–9, o ipahimo kini sa gitudlo nga sakop sa klase. Unsang kasugoan ang gihatag sa Dios ngadto ni Adan? (Tan-awa sa Moises 5:5.) Ngano nga si Adan mihalad og mga sakripisyo bisan pa og wala siya mahibalo sa katarungan sa pagbuhat sa ingon? (Tan-awa sa Moises 5:6.)

  Ang Propeta Joseph Smith miigon, "Bisan unsa ang ipabuhat sa Dios matarung, . . .bisan og dili nato makita ang katarungan niana hangtud ang maong hitabo dugay na nga nahitabo" (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 256).

- Ngano nga mahinungdanon ang pagsunod sa mga kasugoan sa Ginoo bisan kon kita wala makasabut sa tanang mga katarungan niini? Sa unsa nga paagi ikaw napanalanginan tungod sa pagtuman sa usa ka sugo nga ikaw wala makasabut sa hingpit?

- Unsa ang katuyoan sa mga sakripisyo nga gihalad ni Adan? (Tan-awa sa Moises 5:7–9. Kini may pagkasama, o pagkapareho, sa sakripisyo nga himoon sa Langitnong Amahan sa iyang Bugtong Anak. Ang paghalad sa ingon nga mga sakripisyo maoy usa ka pahinumdum ni Adan ug sa iyang kaliwatan nga ang tanan nga mga mortal mahimo nga matubos gikan sa Pagkapukan pinaagi sa Pag-ula ni Jesukristo.) Unsa nga mga pahinumdom niini nga doktrina ang nahatag? Sa unsa nga paagi kita makapakita sa atong pasalamat alang sa Pagkapukan ug sa Pag-ula?

Panapos

Basaha pag-usab ang pagpamatuod ni Eva sa mga panalangin sa Pagkapukan (Moises 5:11). Pagpahayag og pasalamat alang sa mga buhat ni Adan of Eva, alang sa Pagkapukan, ug alang sa Pag-ula ni Jesukristo.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa og labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Ang pagkaon sa gidili nga bunga dili usa ka sala

Aron pagtabang sa pagpasabut nga si Adan ug Eva wala makasala sa diha nga sila mikaon sa gidili nga bunga, basaha ang mosunod nga pamahayag gikan ni Elder Dallin H. Oaks:

"Si Eva mao ang miuna sa paglapas sa mga balaod sa Tanaman sa Eden aron sa pagpahitabo sa mga kahimtang sa pagka-mortal. Ang iyang buhat, bisan unsa nga kinaiya sumala sa balaod usa ka paglapas apan diha sa mahangturon nga laraw sa Dios usa ka mahimayaon nga panginahanglan aron sa pag-abli sa ganghaan ngadto sa kinabuhing dayon. Si Adan nagpakita sa iyang kaalam pinaagi sa pagbuhat sa ingon. . . ..

". . .Kita mosaulog sa buhat ni Eva ug mopasidungog sa iyang kaalam ug kaisug diha sa mahinungdanon nga yugto nga gitawag ang Pagkapukan. . . .Si Elder Joseph Fielding Smith miingon: 'Ako wala gayud magsulti sa bahin nga gihimo ni Eva dinhi niini nga pagkapukan isip usa ka sala, ni ako mihimo pagpasangil ni Adan nga usa ka sala. . . .Kini mao ang kalapasan sa balaod, apan dili usa ka sala.' . . .

"Kining gisugyot nga kalainan tali sa usa ka *sala* ug usa ka *kalapasan* nagpahinumdom kanato sa mainampingon nga pinulongan diha sa ikaduha nga artikulo sa hugot nga pagtuo: "Kami nagtuo nga ang mga tawo pagasilotan sa ilang kaugalingon nga mga sala, ug dili tungod sa *kalapasan* ni Adan" (mga italik gidugang). Kini usab mipalanog sa usa ka sinati nga kalainan diha sa balaod. Ang pipila ka mga buhat, sama sa pagbuno, mao ang kremin tungod kay kini sa kinaiyanhon nga paagi sayop. Ang ubang mga buhat, sama sa pagmaneho sa sakyanan nga walay lesinsya, mga kremin lamang tungod kay kini gidili sa balaod. Ubos niining mga kalainan, ang buhat nga magdala sa Pagkapukan dili usa ka sala—sa kinaiyanhon nga paagi sayop—apan usa ka kalapasan—sayop tungod kay kini pormal nga gidili. Kini nga mga pulong sa kanunay wala gamita aron sa pagpasabut sa usa ka butang nga lahi, apan kini nga kalainan mao ra og salabuton diha sa mga kahimtang sa Pagkapukan" (sa Conference Report, Okt. 1993, 98; o *Ensign*, Nob. 1993, 73).

2. Kalainan tali sa *mga sangputanan* ug *kapangakohan* sa Pagkapukan

Ang tanan nga kaliwatan ni Adan ug Eva nakapanunod sa mga sangputanan sa Pagkapukan, lakip ang pisikal ug espirituhanon nga kamatayan, apan dili sa *kapangakohan* alang sa Pagkapukan. Ang ikaduhang artikulo sa hugot nga pagtuo nagtudlo nga "ang mga tawo pagasilotan sa ilang kaugalingon nga mga sala, ug dili tungod sa mga kalapasan ni Adan." Tan-awa usab sa Moroni 8:5-23.

3. "Ang imong tinguha adto sa imong bana"

Ang mosunod nga mga pamahayag mahimo nga makatabang sa mga sakop sa klase nga makasabut sa pamahayag sa Ginoo ngadto ni Eva sa diha nga siya miingon, "Ang imong tinguha adto sa imong bana, ug siya ang magmando ibabaw kanimo" (Moises 4:22).

Si Presidente Spencer W. Kimball miingon: "Ako adunay usa ka pangutana mahitungod sa pulong *pagmando*. Kini makahatag og sayop nga panabut. Akong ipalabi sa paggamit ang pulong *nagdumala* tungod kay mao kana ang iyang gibuhat. Usa ka matarung nga bana magdumala ibabaw sa iyang asawa ug banay" ("The Blessings and Responsibilities of Womanhood," *Ensign,* Mar. 1976, 72).

Si Elder M. Russell Ballard miingon: "Ang Dios mipadayag pinaagi sa iyang mga propeta nga ang mga lalaki kinahanglang makadawat sa pagkapari, mahimong mga amahan, ug uban sa kalumo ug putli, walay pagpakaaron-ingnon nga gugma sila ang mangulo ug moamuma sa ilang mga banay diha sa pagkamatarung sama sa pagpangulo sa Manluluwas sa Simbahan (tan-awa sa Mga Taga-Efeso 5:23)" ("Equality through Diversity," *Ensign*, Nob. 1993, 90).

“Kon Ikaw Nagbuhat og Maayo, Ikaw Pagadawaton”

Leksyon
5

Moises 5–7

Katuyoan

Aron sa pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut nga ang pagpili sa pagsunod ni Jesukristo magdala ngadto sa kalingkawasan, ug kinabuhing dayon, samtang ang mga pagpili sa pagsunod ni Satanas magdala ngadto sa pagkaalaot ug pagkabihag.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan gikan sa Perlas nga Labing Bililhon:
   a. Moises 5:16–41. Si Cain nahigugma ni Satanas labaw pa kay sa Dios ug misunod sa sugo ni Satanas sa paghimo og halad ngadto sa Ginoo (5:16–19). Ang Ginoo misalikway sa halad ni Cain ug misugo ni Cain sa paghinulsol. (5:20–25). Si Cain mipakigsaad ni Satanas ug mipatay ni Abel (5:26–33). Ang Ginoo mitunglo ni Cain, ug si Cain gipahilayo gikan sa atubangan sa Ginoo (5:34–41).
   b. Moises 6:26–63. Si Enoch, usa ka ikaupat nga apo sa tuhod ni Adan, gitawag sa Ginoo aron pagsangyaw og paghinulsol ngadto sa mga katawhan (6:26–36). Si Enoch misunod sa sugo sa Ginoo ug nagtudlo sa mga katawhan (6:37–63).
   c. Moises 7:13, 17–21, 23–47, 68–69. Ang hugot nga pagtuo ni Enoch dako kaayo nga ang mga bukid nahanaw, mga suba nabalhin sa ilang agianan, ug tanan nga mga kanasuran hilabihan sa kahadlok (7:13, 17). Ang Ginoo ug si Enoch naghilak tungod sa kadautan sa mga katawhan dinhi sa yuta (7:23–47). Ang mga katawhan sa dakbayan ni Enoch usa sa kasingkasing ug usa sa hunahuna uban sa Ginoo, ug ang tibuok dakbayan gidala ngadto sa langit (7:18–21, 68–69).
2. Dugang nga pagbasa: Moises 5:42–55; 6:10–23; 7:14–16, 59–64; 2 Nephi 2:25–27; Genesis 4:1–16.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Sa dili pa ang klase, isulat ang mosunod nga duha ka gihan-ay nga mga pamahayag nga magtapad diha sa pisara:

Han-ay 1	*Han-ay 2*
"Kinsa ang Ginoo nga kinahanglan ako makaila kaniya?"	"Siya ang akong Dios, ug ang inyong Dios."
"Ako gawasnon."	"Ngano nga misalig kamo sa inyong mga kaugalingon, ug milimud sa Dios sa langit?"
"Ako ba ang magbalantay sa akong igsoon nga lalaki?"	"Kamo akong mga kaigsoonan."

Sultihi ang mga sakop sa klase nga ang mga pamahayag niining duha ka mga lista mao ang gihimo sa duha ka mga lalaki nga ilang makat-onan mahitungod sa leksyon. Pangutan-a ang mga sakop sa klase kon unsa ang ilang matino mahitungod sa matag tawo nga pinasikad diha sa iyang han-ay sa mga pamahayag. (Mahimo nga ikaw motapok sa mga sakop sa klase diha sa gagmay nga mga pundok aron paghisgot sa mga pamahayag. Sa diha nga ang mga pundok nakahisgot sa mga pamahayag sulod sa lima o unom ka mga minutos, himoa nga usa ka tawo gikan sa matag pundok motingub sa gipanaghisgutan sa pundok alang sa ubang mga sakop sa klase.)

Kon ang mga sakop sa klase nakatubag, ipasabut nga ang mga pahayag diha sa unang han-ay gihimo ni Cain, kinsa mipili sa pagsunod ni Satanas. Ang mga pamahayag diha sa ikaduha nga han-ay gihimo ni Enoch, kinsa mipili sa pagsunod sa Ginoo. Matag mga pamahayag sa tawo nagpakita sa iyang kinaiya ngadto sa Dios.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisguti kon unsaon niini sa paggamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan ngadto sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Cain mipakigsaad uban ni Satanas, mipatay ni Abel, ug gitunglo sa Ginoo.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 5:16–41.

- Si Adan ug Eva naglaum nga ang ilang anak nga lalaki si Cain mosunod sa Ginoo sama sa ilang gihimo. Apan si Cain "wala maminaw" ngadto sa iyang mga ginikanan ug sa Ginoo ug nangutana, "Kinsa ang Ginoo nga kinahanglan ako makaila kaniya?" (Moises 5:16). Unsa ang gipakita niini nga pangutana mahitungod sa kinaiya ni Cain ngadto sa Dios? Unsa ang atong kinahanglan gayud nga buhaton aron moabut sa pagkahibalo sa Dios? (Tan-awa sa Alma 22:17–18).
- Ngano nga si Cain mihimo og halad ngadto sa Ginoo? (Tan-awa sa Moises 5:18.) Unsa ang gihalad ni Cain? (Tan-awa sa Moises 5:19.) Ngano ang Ginoo midawat sa sakripisyo ni Abel apan misalikway sa halad ni Cain? (Tan-awa sa Moises 5:5, 20–23. Ang Ginoo misugo ni Adan ug Eva ug sa ilang mga anak sa paghalad sa unang mga anak sa ilang mga kahayopan. Si Abel misunod, apan si Cain misunod sa mga pulong ni Satanas ug mihalad og mga bunga sa yuta.)

Ngano nga mahinungdanon ang paghimo og mga sakripisyo subay sa paagi nga gisugo sa Ginoo?

Ang Propeta Joseph Smith mitudlo: "Si Abel mihalad ngadto sa Dios og usa ka sakripisyo nga gidawat, diin mao ang unang mga anak sa mga kahayopan. Si Cain mihalad sa mga bunga sa yuta, ug wala dawata, tungod kay dili siya makabuhat niini diha sa hugot nga pagtuo. . . . Ang pagpaagas sa dugo sa Bugtong Anak aron sa pag-ula alang sa tawo. . .mao ang laraw sa katubsanan; . . .ug ingon nga ang sakripisyo gitukod alang sa usa ka ordinansa diin ang tawo makaila sa mahinungdanon nga Sakripisyo diin giandam sa Dios, sa paghalad og sukwahi niana, walay hugot nga pagtuo nga gihimo. . .; ang sangputanan si Cain wala makaangkon og hugot nga pagtuo, ug bisan unsa nga dili sa hugot nga pagtuo, usa ka sala" (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976]. 58).

- Sa unsa nga paagi si Cain mitubag sa diha nga ang Ginoo misalikway sa iyang sakripisyo ug mitawag kaniya ngadto sa paghinulsol? (Tan-awa sa Moises 5:21, 26.) Ngano nga usahay malisud alang kanato nga tawgon ngadto sa paghinulsol? Sa unsa nga paagi kita makapalambo og labaw pa ka mahinulsulon nga kasingkasing?
- Human makapatay sa iyang igsoon nga lalaki nga si Abel, si Cain miingon, "Ako gawasnon" (Moises 5:33). Unsa sa imong hunahuna ang gituohan ni Cain nga siya gawasnon? Sa unsa nga paagi ang dili pagsunod sa mga kasugoan sa Dios sa pagkatinuod makakunhod sa atong kagawasan? Sa unsa nga paagi ang pagkamasulundon makadugang sa atong kagawasan?
- Sa unsa nga paagi si Cain mitubag sa diha nga ang Ginoo nangutana kon hain si Abel? (Tan-awa sa Moises 5:34.) Unsa ang ipasabut sa pagkamagbalantay sa atong igsoon nga lalaki? (Tan-awa sa 1 Juan 3:11, 17–18.) Sa unsa nga paagi kita makabuhat isip mga magbalantay sa atong igsoong mga lalaki ug igsoong mga babaye?

  Si Bishop Robert L. Simpson miingon: "Ang kalibutan karon nagsulti kanimo nga pasagdan nga mag-inusara ang imong higala. Siya adunay katungod sa pagduol ug paglakaw sa iyang ikahimuot. Ang kalibutan nagsulti kanimo nga ang pagdani sa pagtambong sa simbahan o tigum sa pagkapari o sa paglabay sa dautan nga kinaiya mahimong magdala sa kahigawad ug wala paabuta nga mga pamugos, apan sa gihapon ako mousab sa pulong sa Ginoo: Ikaw mao ang magbalantay sa imong igsoong lalaki, ug kon ikaw nakabig ikaw adunay katungdanan sa paglig-on sa imong igsoong lalaki" (sa Conference Report, Okt. 1971, 114, o *Ensign*, Dis. l971, 103).
- Unsa ang nahitabo ni Cain isip sangputanan sa pagpili nga mosunod ni Satanas kay sa Dios? (Tan-awa sa Moises 5:23–25, 36–41.) Sa unsa nga paagi ang mga pagpili ni Cain nakaapekto sa iyang mga kaliwatan ingon man usab sa iyang kaugalingon? (Tan-awa sa Moises 5:41–43, 49–52, 55.) Sa unsa nga paagi ang atong matarung o dili matarung nga mga pagpili makaapekto sa atong mga sakop sa banay?

2. Si Enoch nagsangyaw og paghinulsol ngadto sa mga katawhan.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 6:26–63.

- Sa unsa nga paagi si Enoch mitubag sa diha nga siya gitawag sa Ginoo aron pagsangyaw og paghinulsol ngadto sa mga katawhan? (Tan-awa sa Moises

6:31.) Unsa ang gisaad sa Ginoo kang Enoch kon siya magpadayon ingon sa gisugo? (Tan-awa sa Moises 6:32–34.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa sugilanon ni Enoch mahitungod sa paagi ang Ginoo mipili sa iyang mga pangulo? (Tan-awa usab sa 1 Samuel 16:7.) Unsa ang atong makat-onan gikan kang Enoch mahitungod sa pag-alagad sa Ginoo bisan kon kita wala mobati nga makahimo?

- Ngano sa inyong hunahuna ang mga katawhan nasakitan sa diha nga si Enoch misugod sa pagsangyaw sa paghinulsol? (Tan-awa sa Moises 6:37; tan-awa usab sa 1 Nephi 16:2; Mosiah 13:7.) Ngano nga sila mipadayon sa pagpaminaw ngadto kaniya bisan kon sila nasakitan? (Tan-awa sa Moises 6:38–39. Sa sinugdanan sila mapakisayron, apan unya sila nakaamgo nga siya usa ka tawo sa Dios.) Sa unsa nga paagi kita makaangkon og usa ka pagpamatuod nga ang buhi nga propeta tawo sa Dios? Sa unsa nga paagi kining pagpamatuod makatabang kanato sa pagsunod sa propeta bisan kon ang iyang mga pagtulon-an wala maila?
- Unsa nga mga doktrina sa ebanghelyo ang gitudlo ni Enoch samtang siya mitawag sa mga katawhan sa paghinulsol? (Tan-awa sa Moises 6:47–63. Kon ikaw maghisgot niini nga mga bersikulo sa leksyon 4, mahimo nga ikaw dili na magkinahanglan nga morebyu niini pag-usab.)
- Ang Ginoo mihimo kanato nga "tinugyanan ngadto sa [atong] mga kaugalingon" (Moises 6:56). Unsa ang buot ipasabut niini? (Kita adunay gahum sa pagpili.) Ngano nga ang kabubut-on gikinahanglan sa laraw sa Dios alang sa atong kaluwasan? (Kita nagkinahanglan sa kabubut-on aron kita ang responsable sa atong mga pagpili). Unsa ang mga sangputanan sa pagpili nga mosunod ni Satanas? Unsa ang mga sangputanan sa pagpili nga mosunod sa Ginoo? (Tan-awa sa 2 Nephi 2:25–27.)

3. Ang mga katawhan diha sa dakbayan ni Enoch usa sa kasingkasing ug usa sa hunahuna uban sa Ginoo, ug ang tibuok dakbayan gidala ngadto sa langit.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 7:13, 17–21, 23–47, 68–69.

- Unsa nga mga milagro ang gipahigayon sa Ginoo tungod sa mahinungdanong pagtuo ni Enoch? (Tan-awa sa Moises 7:13.) Unsa nga mga milagro ang gipahigayon sa Ginoo sa atong panahon tungod sa hugot nga pagtuo sa mga katawhan?
- Sa unsa nga paagi napanalanginan ang mga katawhan kinsa nakadungog sa mga pulong ni Enoch ug naghinulsol sa ilang mga sala? (Tan-awa sa Moises 7:17–18.) Ngano nga ang ilang dakbayan gitawag og Zion? (Tan-awa sa Moises 7:18.) Unsa ang ipasabut niini nga mahimong "usa sa kasingkasing ug usa sa hunahuna"? Unsa ang atong mabuhat aron mahimo nga usa sa kasingkasing ug usa hunahuna uban sa Ginoo? sa atong mga banay? sa Simbahan?
- Sa katapusan unsa ang nahitabo ngadto ni Enoch ug sa mga katawhan sa iyang dakbayan? (Tan-awa sa Moises 7:19–21, 69.)
- Sa Moises 7:28, si Enoch nakakita sa Ginoo nga naghilak. Ngano nga ang Ginoo naghilak? Ngano nga si Enoch nangutana sa paghilak sa Ginoo? (Tan-awa sa Moises 7:29–31.) Unsa ang gitubag sa Ginoo? (Tan-awa sa Moises 7:32–33, 36–37.) Unsa ang imong gibati mahitungod sa Ginoo samtang ikaw nagbasa niining mga bersikulo?

- Sa diha nga si Enoch nakakita sa kadautan sa mga katawhan, siya usab mihilak (Moises 7:41, 44). Sa unsa nga paagi ang Ginoo mihupay ni Enoch? (Tan-awa sa Moises 7:44–47.)

Mahimo nga ikaw mosulti sa mga sakop sa klase nga ang umaabot nga mga leksyon maghisgot sa pagtukod pag-usab sa Zion sa ulahing mga adlaw (lakip ang usa ka Bag-ong Jerusalem), ang Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas, ug sa iyang kaliboan ka tuig nga pagmando dinhi sa yuta, diin nakita ni Enoch diha sa panan-awon (Moises 7:62–65).

Panapos

Itudlo nga si Cain mipili sa pagsunod ni Satanas ug mitudlo sa iyang dautan nga mga buhat ngadto sa iyang mga anak ug mga sumosunod. Isip sangputanan, ang mga kaliwat ni Cain mitubo diha sa kadautan ug gitunglo sa Dios tungod sa ilang pagkadili matarung. Sa pagkasukwahi, si Enoch mipili sa pagsunod sa Ginoo. Isip sangputanan sa pagpili ni Enoch nga magmasulundon sa pagtudlo sa ebanghelyo ngadto sa tanan kinsa maminaw, usa ka tibuok nga dakbayan nahimo nga hilabihan ka matarung nga sila gikuha gikan sa yuta aron pagpuyo uban sa Dios.

Pagpamatuod nga ang mga pagpili nga atong gihimo sa pagsunod ni Jesukristo makatabang kanato nga labaw pa nga maduol ngadto kaniya ug magdala kanato sa kalingkawasan, kalipay, ug kinabuhing dayon.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Paghupot og mga talaan sa banay

- Ngano nga mahinungdanon man nga si Adan ug Eva ug ang ilang mga kaliwat maghupot og usa ka basahon sa handumanan ug usa ka kasaysayan sa kagikan? (Tan-awa sa Moises 6:5–8, 45–46.) Ngano nga mahinungdanon alang kanato ang paghupot sa ingon nga mga talaan karon? Sa unsa nga paagi ang gisulat nga mga asoy sa kinabuhi sa imong mga kaliwatan makatabang kanimo? Sa unsa nga paagi unta ang usa ka gisulat nga asoy sa imong kinabuhi ug hugot nga pagtuo makatabang sa imong mga sakop sa banay?
- Sa unsang paagi ang mga kasulatan gihunahuna nga mga talaan sa banay? Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan ug mga magtutudlo sa epektibo nga paagi mogamit sa mga kasulatan aron pagtudlo sa mga anak?

2. Si Enoch ug Cain gitandi

Diha sa pisara pagdibuho og duha ka parisan nga mga ang-ang, ang usa nagpaingon sa itaas ug ang usa nagpaingon sa ubos (tan-awa ang gihulagway diha sa pahina 26). Butangi og label ang mga ang-ang nga nagpaingon sa itaas *Mga kinaiya nga magdala kanato ngadto sa Dios*, ug isulat ang ngalan ni Enoch diha sa una nga ang-ang. Butangi og label ang mga ang-ang nga nagpaingon sa ubos *Mga kinaiya nga magdala kanato ngadto sa pagkalaglag*, ug isulat ang ngalan ni Cain diha sa unang ang-ang.

Pabasaha ang mga sakop sa klase sa unang bersikulo nga gipahayag sa mga ang-ang ni Enoch (Moises 7:59) ug sa unang bersikulo nga gipahayag diha sa mga ang-ang ni Cain (Moises 5:16). Dayon pagsulat og pipila ka mahinungdanon nga mga pulong diha sa angay nga mga ang-ang diha sa pisara. Balika alang sa nahibilin

nga mga ang-ang. Sa diha nga ang tanang mga bersikulo nabasa, butangi og label ang katapusan sa mga ang-ang ni Enoch *Nagpuyo uban sa Dios*, ug butangi og label ang katapusan sa mga ang-ang ni Cain *Espirituhanon nga pagkalaglag*. Paghisgot kon sa unsa nga paagi ang mga pulong ug mga lihok ni Enoch nakatabang kaniya nga labaw pa nga motubo og labaw pa ka duol sa Dios, samtang ang mga pulong ug mga lihok ni Cain magdala kaniya og labaw pa ka duol ni Satanas.

- Sa unsa nga mga paagi kita makasunod sa panig-ingnan ni Enoch ug makapaduol sa Dios?

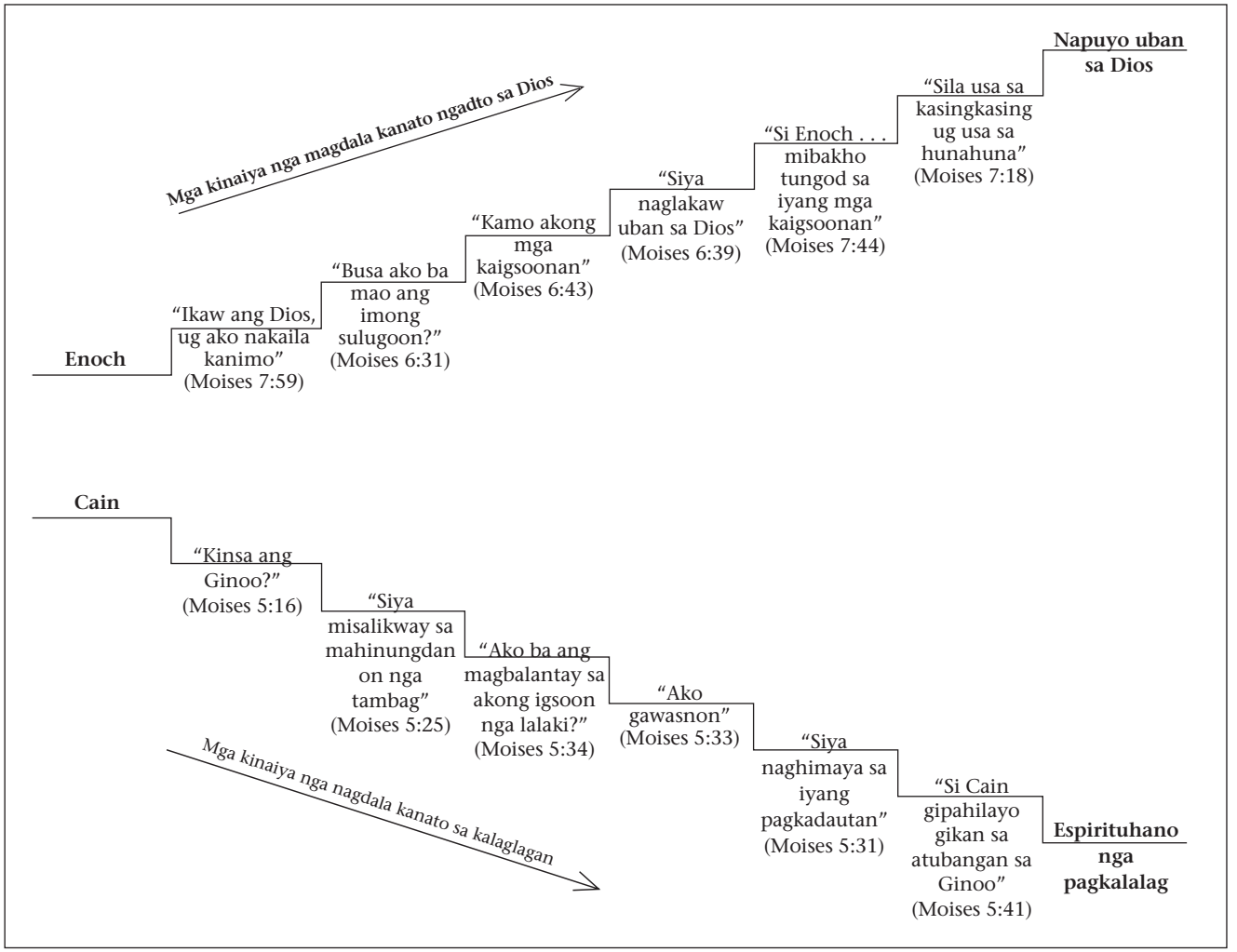

3. "Dihugi ang imong mga mata . . . ug ikaw makakita" (Moises 6:35)

Si Jesukristo sa makausa miayo sa usa ka buta nga tawo pinaagi sa pagdihog sa mga mata sa tawo uban sa lapok (Juan 9:1–7). Si Enoch, kinsa wala pa makapalambo og mahinungdanong espirituhanon nga salabutan ug busa usa ka espirituhanon nga buta ngadto sa pipila ka mga butang, gisugo usab sa pagdihug sa [iyang] mga mata uban sa lapok, ug hugasan kini" (Moises 6:35).

- Unsa ang nakita ni Enoch sa diha nga iya kining gibuhat? (Moises 6:36.)

Unsa ang gitudlo kanato sa simbolohanon nga buhat sa paghugas sa lapok?

- Unsa ang atong mabuhat aron hingpit nga maabli ang atong mga mata sa mga butang sa Dios? Sa unsa nga paagi kita makapalambo sa atong pagtuon sa mga kasulatan aron kita makakita sa mga bahandi nga anaa niini?

4. Mga hinigugma kinsa nahisalaag

- Bisan pa og si Adan ug Eva mitudlo sa ilang mga anak sa ebanghelyo (Moises 5:12), si Cain ug uban mipili sa pagpuyo sa dili matarung nga paagi. Unsa ang atong mabuhat aron pagtabang sa atong kaugalingon nga maantus ang kasakit sa diha nga ang mga hinigugma mahisalaag? Unsa ang atong mabuhat aron pagtabang niining mga hinigugma?

  Si Elder Richard G. Scott mitambag:

  "Daghan kaninyo ang mibati og dako nga kasub-anan tungod kay usa ka anak nga lalaki o anak nga babaye, o bana o asawa, mibiya gikan sa pagkamatarung aron sa paghimo og dautan. Ang akong mensahe alang kaninyo.

  "Ang inyong kinabuhi napuno sa kaguol, kasakitan, ug, usahay, mawad-an sa paglaum. Ako mosulti kaninyo kon sa unsa nga paagi kamo mahimong mahupay sa Ginoo.

  "Una, kinahanglan gayud nga ikaw makaila sa duha ka sukaran nga mga baruganan:

  "1. Samtang adunay daghang mga butang nga imong mahimo aron pagtabang sa usa ka hinigugma nga nanginahanglan, adunay pipila ka mga butang nga kinahanglan gayud nga mabuhat sa Ginoo.

  "2. Usab, walay makalahutay nga kalamboan ang mahinabo kon walay matarung nga paggamit sa kabubut-on. Ayaw pagsulay sa pagsalikway sa kabubut-on. Ang Ginoo sa iyang kaugalingon dili mobuhat niana. Ang pinugos nga pagkamasulundon walay mga panalangin nga maani (tan-awa sa D&P 58:26–33).

  "Ako mosugyot og pito ka mga paagi nga ikaw makatabang.

  "Una, gugma nga walay mga kinutoban. . . . Ikaduha, ayaw pasagdi ang mga kalapasan, apan hatagi ang matag paglaum ug tabang ngadto sa nakalapas . . . . Ikatulo, pagtudlo sa kamatuoran. . . . Ikaupat, sa matinud-anon nga paagi pagpasaylo ingon ka sagad sa gikinahanglan. . . .Ikalima, pag-ampo sa masaligon nga paagi. `Ang . . . pagpangamuyo sa tawong matarung dakog kahimoan' (Santiago 5:16). . . .

  "Ikaunom, hunahunaa ang problema nga may kalabutan ngadto sa ubang mga kabalaka sa inyong kinabuhi karon ug sa kahangturan. . . . Kon ang mga butang nga sa tinuod nga paagi imong mabuhat aron sa pagtabang nabuhat na, ibilin ang butang diha sa mga kamot sa Ginoo ug ayaw na kabalaka. Ayaw batia ang kasal-anan tungod kay ikaw wala makabuhat og labaw pa. Ayaw usiki ang imong kusog diha sa walay kapuslanan nga kabalaka. . . . Sa panahon, ikaw mobati og mga panghunahuna ug mahibalo unsaon sa paghatag og dugang nga tabang. Ikaw makakaplag og labaw pa nga kalinaw ug kalipay, dili mopasagad sa uban nga nagkinahanglan kanimo ug makahimo sa paghatag og labaw pa nga tabang tungod nianang mahangturon nga panglantaw. . . .

  "Usa ka panapos nga sugyot—Ayaw gayud og undang sa pagtabang sa usa ka minahal sa kinabuhi, ayaw gayud" (sa Conference Report, Abr. 1988, 69–71; o *Ensign*, Mayo 1988, 60–61).

Leksyon
6

"Si Noe . . . Mibuhat og Arka alang sa Pagluwas sa Iyang Panimalay"

Moises 8:19–30; Genesis 6-9; 11:1–9

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga magtinguha sa pagpuyo sa takus nga paagi ug molikay sa mga dautan sa kalibutan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:

   a. Moises 8:19–30; Genesis 6:5–22; 7:1–10. Si Noe nagsangyaw sa ebanghelyo, apan ang mga katawhan dili maminaw (Moises 8:19–25). Tungod sa kadautan sa mga katawhan, ang Ginoo mipahayag nga iyang pagalaglagon ang tanang unod gikan sa yuta (Moises 8:26–30; Genesis 6:5–13). Ang Ginoo misugo ni Noe sa pagbuhat og arka ug modala sa iyang banay ug duha sa matag buhi nga butang sulod niini (Genesis 6:14–22; 7:1–10).

   b. Genesis 7:11–24; 8; 9:8–17. Miulan og 40 ka mga adlaw ug 40 ka mga gabii (7:11–12). Tanan nga mga katawhan ug mga nilalang nga wala diha sa arka mamatay, ug ang mga tubig mitabon sa yuta sulod sa 150 ka mga adlaw (7:13–24). Sa diha nga ang tubig mihubas, si Noe, iyang banay, ug ang mga mananap mibiya sa arka (8:l–19), ug si Noe mihalad og sakripisyo ngadto sa Ginoo (8:20–22). Ang Ginoo mitukod sa iyang pakigsaad uban ni Noe ug mipahimutang sa bangaw isip usa ka timaan sa pakigsaad (9:8–17; hinumdomi nga ang Hubad ni Joseph Smith sa bersikulo 15 nagpahayag nga ang pakigsaad maoy tali sa Dios ug ni Noe, dili tali sa Dios ug sa matag buhi nga nilalang).

   c. Genesis 11:1–9. Pipila ka mga kaliwatan human sa baha, ang mga katawhan misulay sa pagtukod og usa ka tore ngadto sa langit (ang tore sa Babel). Ang Ginoo milibog sa ilang pinulongan aron sila dili makasabut sa usag usa ug mikatag kanila ibabaw sa tibuok kalibutan.

1. Dugang nga pagbasa: Mga Hebreohanon 11:7; Moises 7:32–36.

2. Kon ang mosunod nga audiobiswal nga mga materyal anaa, mahimo nga ikaw mogamit sa pipila niini isip kabahin sa leksyon:

   a. Ang mga hulagway Nagtukod sa Arka (62053; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 102); Si Noe ug ang Arka uban sa mga Mananap (62305; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 103); ug ang Paglalang—Buhi nga mga Nilalang (62483; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 100).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon. Pagpili sa kalihokan nga mahimong labing angay alang sa klase.

1. Kon ang imong lawak klasehan may igo nga gidak-on, hangyoa ang pipila ka mga sakop sa klase sa pagtindog diha sa usa ka tul-id nga linya, uban sa ilang mga bukton nga magdupa ug ang ilang tumoy sa mga tudlo modapat sa tumoy sa mga tudlo sa tawo nga sunod kanila. Ipasabut nga kini gibanabana nga makahimo og 85 ka mga sakop sa klase nga magbarug sa ingon niini nga paagi sa paghimo og usa ka linya sa sama nga gitas-on ingon sa arka nga gitukod ni Noe.
2. Ipakita ang tsart sa pagkahuman sa leksyon aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga matan-aw ang gidak-on sa arka ni Noe diha sa pagtandi sa mga barko nga mahimong labaw pa nga nailhan.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, paghisgot kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw nga kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin og mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Ang mga katawhan misalikway sa tawag ni Noe sa paghinulsol; si Noe mitukod og usa ka arka.

Itudlo ug hisgoti ang Moises 8:19–30 ug Genesis 6:5–22; 7:1–10. (Kon ang mga sakop sa klase adunay mga pangutana kabahin sa "hinlo" ug "mahugaw" nga mga mananap, mahimo nga ikaw motudlo kanila sa Levitico 11:1–31.)

- Unsa ang kahimtang sa kalibutan sa diha nga ang Ginoo mitawag kang Noe aron pagsangyaw sa ebanghelyo? (Tan-awa sa Moises 8:20–22.) Unsa nga mga pagkasama ang imong makita tali sa mga katawhan sa panahon ni Noe ug sa mga katawhan sa atong panahon? Sa unsa nga paagi ang mga katawhan sa panahon ni Noe makalikay unta sa pagkalaglag? (Tan-awa sa Moises 8:23–24.) Sa unsa nga paagi ang pagpaminaw ug pagsunod sa mga propeta makatabang kanato nga makalikay sa espirituhanon ug temporal nga pagkalaglag?
- Ngano nga si Noe mitukod og arka? (Tan-awa sa Mga Hebreohanon 11:7.) Ang mga pangulo sa Simbahan mitambag sa matag usa kanato sa "pagtukod og personal nga arka" (W. Don Ladd, sa Conference Report, Okt. 1994, 36; o *Ensign*, Nob. 1994, 29). Unsa ang atong mabuhat aron sa pagpanalipod sa atong mga kaugalingon ug sa atong mga banay sa espirituhanon nga paagi? (Hain nga mga kasugoan ang imong gibati nga hilabihan kamahinungdanon sa pagpanalipod nato karon? (Mahimo nga ikaw mogamit sa gamay basahon *Alang sa Kalig-on sa mga Batan-on* [34285-853] diha sa imong panaghisgutan.)
- Unsa ang atong mabuhat aron mahimo nga andam sa kasamtangan sa panahon sa kalamidad o uban nga panginahanglan? (Tan-awa ang mga kinutlo sa ubos ug ang kinutlo gikan kang Elder L. Tom Perry diha sa pahina 54.) Ngano nga kadaghanan kanato maglangaylangay sa paghimo og gikinahanglan nga mga pagpangandam? Sa unsa nga paagi kita mahimong labaw pa ka mapasaligon sa pagpangandam karon?

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon, "Ang padayag bahin sa pagpangita ug pagtipig og pagkaon mahimo nga sama ka mahinungdanon ngadto sa atong temporal nga kaayohan karon sama sa pagsakay sa arka ngadto sa mga katawhan diha sa mga panahon ni Noe" (sa Conference Report, Okt. 1987, 61; o *Ensign*, Nob. 1987, 49).

Si Elder W. Don Ladd mitudlo: "Kon magsugod na ang ulan, ulahi na kaayo ang pagsugod sa pagtukod sa arka. . . . Kita . . . kinahanglan nga maminaw sa mga tigpamaba sa Ginoo. Kita kinahanglan sa malinawon nga paagi mopadayon sa pag-irog sa unahan ug mangandam alang sa unsa ang siguro nga moabut. Kita dili kinahanglan nga malisang o mahadlok, kay kon kita andam, sa espirituhanon ug temporal nga paagi, kita ug ang atong mga banay mabuhi sa bisan unsa nga baha. Ang atong mga arka molutaw diha sa dagat sa hugot nga pagtuo kon ang atong mga buhat nahimong makanunayon ug sa pagkatinuod nag-andam alang sa umaabut" (sa Conference Report, Okt. 1994, 37; o *Ensign*, Nob. 1994, 29).

- Unsa nga mga hiyas ang gipakita ni Noe sa pagtukod sa arka? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa hugot nga pagtuo, pagkamasulundon, ug magkugi sa buhat.) Sa unsa nga paagi kita makalig-on niining mga hiyas diha sa atong mga kaugalingon?

  Si Presidente Spencer W. Kimball mipasabut nga sa dihang si Noe mitukod sa arka, "wala pay timailhan sa ulan ug baha. . . . Ang Iyang mga pasidaan gihunahuna nga dili makatarunganon. . . . Binuang kaayo ang pagtukod sa usa ka arka diha sa uga nga yuta uban sa masidlak nga adlaw ug ang kinabuhi nagpadayon sa gihapon! Apan ang panahon napupos. Ang arka nahuman. Ang baha miabut. Ang dili masulundon ug ang masinupakon nangalumos. Ang milagro sa arka misunod sa hugot nga pagtuo nga gipakita diha sa iyang pagkatukod" (*Faith Precedes the Miracles* [1972], 5–6).

2. Ang Ginoo milimpyo sa yuta pinaagi sa baha.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 7:11–24; 8; ug 9:8–17.

- Unsa ang nahitabo sa diha nga ang baha miabut? (Tan-awa sa Genesis 7:23.) Unsa nga mga "arka" ang anaa kanato karon nga makatabang sa pagluwas kanato gikan sa dautan nga naglibut kanato? (Mahimo nga ikaw molista sa mga tubag diha sa pisara ug modapit sa mga sakop sa klase sa pagsulti kon sa unsa nga paagi kining mga "arka" nakatabang sa pagluwas kanila. Posible nga mga tubag maglakip sa atong mga panimalay ug mga banay, mga higala, mga templo, seminaryo, mga tigum sa Simbahan, pag-ampo, ang mga kasulatan, ug buhi nga mga propeta.) Sa unsa nga paagi kita makatabang sa uban nga makakita og kadangpan dinhi niining mga "arka"?
- Human mohunong ang ulan, nganong si Noe mipagawas og usa ka pati gikan sa arka? (Tan-awa sa Genesis 8:8.) Unsa ang nahitabo sa unang duha ka mga higayon nga siya mipagawas sa pati? (Tan-awa sa Genesis 8:8–11.) Unsa ang nahitabo sa ikatulo nga higayon? (Tan-awa sa Genesis 8:12.)
- Unsa ang unang butang nga gibuhat ni Noe human mobiya sa arka? (Tan-awa sa Genesis 8:20; tan-awa usab sa Hubad ni Joseph Smith, Genesis 9:4.) Sa unsa nga paagi kita makapakita sa atong pasalamat ngadto sa Ginoo sa diha nga siya mitabang kanato lahus sa malisud nga kahimtang?
- Unsa ang gibutang sa Dios didto sa langit human ang baha matapos? (Tan-awa sa Genesis 9:13.) Unsa ang giingon sa Dios nga nagpaila sa bangaw? (Tan-awa sa Genesis 9:12–13, 16–17.) Unsa nga pagkigsaad ang gihimo sa Dios uban ni Noe? (Tan-awa sa Genesis 9:8–11, 15; tan-awa usab sa Hubad ni Joseph Smith, Genesis 9:21–22, 24).

3. Ang mga katawhan mitukod sa tore sa Babel.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 11:1–9.

- Ngano nga ang mga kaliwatan ni Noe mihukom sa pagtukod og usa tore? (Tan-awa sa Genesis 11:4.) Unsa sa inyong hunahuna ang ilang buot nga kab-uton pinaagi sa "paghimo og ngalan" alang sa ilang mga kaugalingon? Unsa ang kalainan tali sa paghimo og ngalan alang sa atong mga kaugalingon ug sa pagdala diha kanato sa ngalan ni Kristo? Unsa nga mga kapangakohan ang atong pagahuptan sa atong mga kaugalingon sa diha nga kita modala sa ngalan ni Kristo? (Tan-awa sa Mosiah 18:8–10.)
- Unsa ang misangput gikan sa pagsulay sa pagtukod og usa ka tore ngadto sa langit? (Tan-awa sa Genesis 11:5–9.) Ngano nga kita dili makakab-ot sa langit diha sa atong kaugalingon o pinaagi sa tawhanon nga mga paagi? Unsa ang paagi sa Ginoo alang kanato aron makaabut sa langit?

Panapos

Ipasabut nga ang mga katawhan kinsa mitukod sa tore sa Babel gisilotan tungod kay sila misulay sa pagkab-ot sa langit pinaagi sa kalibutanon nga paagi. Ang katugbang gipakita ni Noah ug sa iyang banay kinsa naluwas gikan sa baha tungod kay sila nagpuyo sumala sa mga kasugoan sa Dios.

Pagpamatuod nga ang mao lamang paagi alang kanato nga makaabut sa langit—aron mobalik sa pagpuyo uban sa atong Langitnong Amahan—mao ang pinaagi sa ebanghelyo ni Jesukristo. Kita kinahanglan gayud nga magpuyo sa matarung nga paagi, sama sa gibuhat ni Noe, nga adunay hugot nga pagtuo ni Kristo, mohinulsol sa atong mga sala, modawat sa sagrado nga mga ordinansa, ug molahutay sa katapusan sa atong mga kinabuhi. Kon kita mobuhat niini nga mga butang, kita makabuntog sa dautan ug makahimo sa pagbalik sa atubangan sa Dios.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Si Enoch nakakita sa mga panahon ni Noe diha sa usa ka panan-awon

Si Enoch, ang apohan sa tuhod ni Noe, nakakita diha sa panan-awon ang kadautan sa henirasyon ni Noe ug sa misangpot nga lunop (Moises 7:41–52). Si Enoch masulub-on tungod niining pagkadautan, ug siya mihangyo sa Ginoo sa paghatag og kalooy ni Noe ug sa iyang mga anak. Ang Ginoo misaad ni Enoch nga Siya dili na gayud molaglag sa kalibutan pinaagi sa lunop (Moises 7:51). Ang Ginoo usab misaad ni Enoch nga si Noe mahimo nga iyang kaliwatan, ug sa ingon ang binhi ni Enoch mopadayon dinhi sa yuta bisan human sa lunop (Moises 7:52; 8:2, 6, 8–9). Ang Ginoo mibag-o sa iyang pagkigsaad uban kang Noe human sa lunop (Genesis 9:8–17; hinumdomi nga ang Hubad ni Joseph Smith sa mga bersikulo 9 ug 11 nagtudlo ngadto sa pakigsaad sa Ginoo uban ni Enoch; tan-awa usab sa Hubad ni Joseph Smith, Genesis 9:21–25).

2. Ang Ginoo mipatunhay sa matarung

Maingon nga si Noe ug ang iyang banay naluwas gikan sa lunop tungod sa ilang pagkamatarung, ang Ginoo mopanalipod usab sa matarung nga mga katawhan

sa panahon sa tore sa Babel. Sa mubo nga paagi hisguti ang sugilanon ni Jared ug iyang igsoon nga lalaki, ingon nga makit-an diha sa Ether 1:1–5, 33-37, ug ngano nga ang ilang pinulongan wala gilibog.

Pagtandi sa mga Gidak-on sa Nagkalainlain nga mga Barko (tan-awa sa pang-atensyon nga kalihokan)

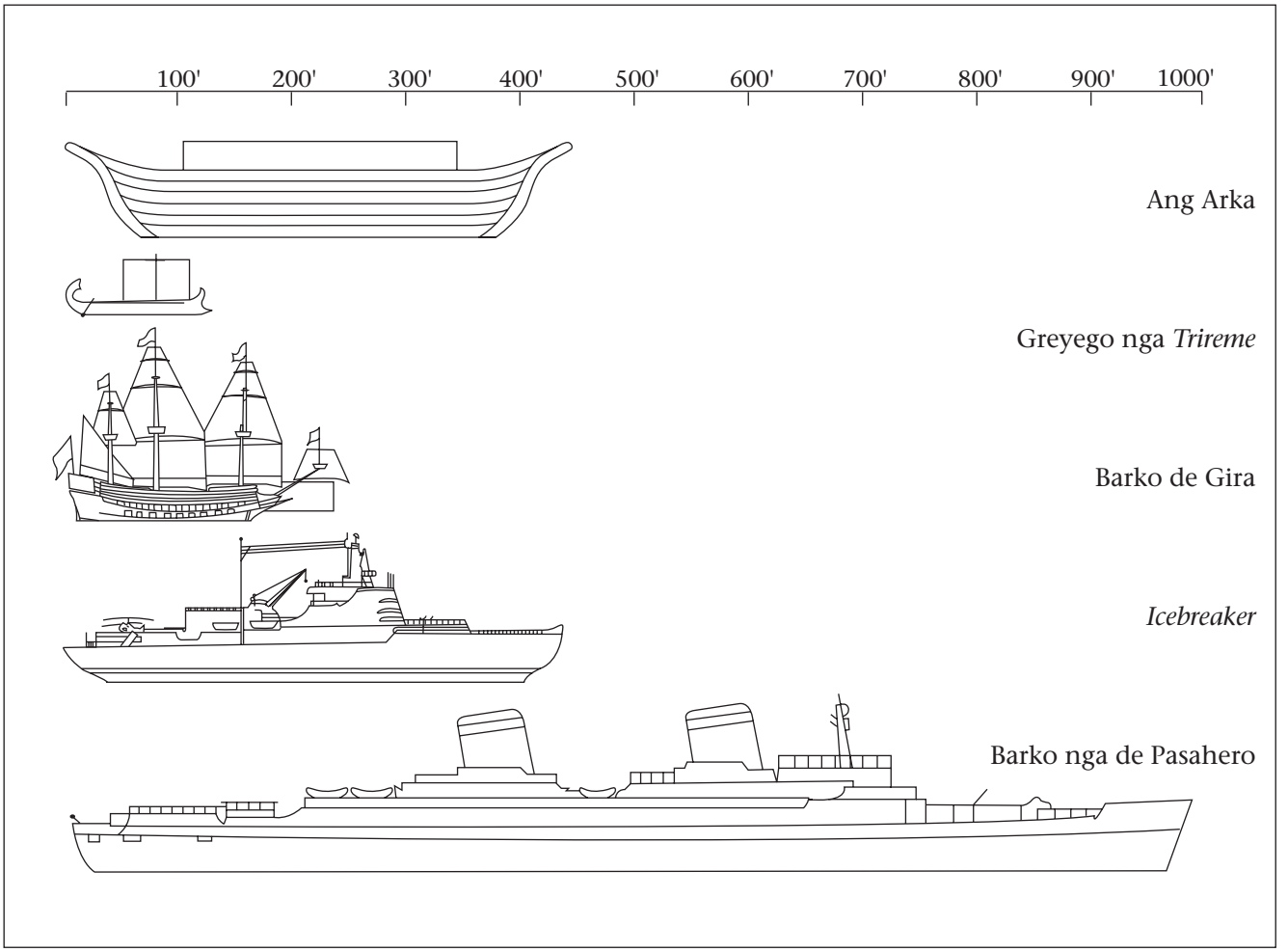

Ang Pakigsaad ni Abraham

Leksyon
7

Abraham 1:1–4; 2:1–11; Genesis 12:1–8; 17:1–9

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut sa mga panalangin ug mga kapangakohan sa pakigsaad ni Abraham.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang Abraham 1:1–4; 2:1–11; Genesis 12:1–8; 17:1–9. Si Abraham nagtinguha nga mahimong matarung ug magpuyo nga takus sa mga panalangin sa Dios. Ang Dios mipakigsaad uban kang Abraham, nagsaad nga siya makaangkon og dili maihap nga kaliwatan kinsa makadawat sa gisaad nga yuta ug sa mga panalangin sa pagkapari ug sa ebanghelyo.
2. Dugang nga pagbasa: Genesis 15; Doktrina ug mga Pakigsaad 132:19–24, 29–32; "Abraham, Pakigsaad ni," Ang Giya Ngadto sa mga Kasulatan, pahina 209.
3. Kon ang mosunod nga audiobiswal nga mga materyal anaa, mahimo nga ikaw mogamit niini isip kabahin sa leksyon:

   a. Mga hulagway sa mga misyonaryo (62611) ug usa ka lokal nga templo.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

- Unsa ang patriyarkal nga panalangin?

  Ang Unang Kapangulohan miingon: "Ang Patriyarkal nga mga panalangin [maoy] usa ka dinasig nga pagpahayag sa kaliwatan sa nagdawat, ug usab, diin gipalihok pinagi sa Espiritu, usa ka dinasig ug mapanagnaon nga pamahayag sa misyon sa kinabuhi sa nagdawat, uban sa ingon nga mga panalangin, mopahimangno, ug mga pagtambag ingon nga ang patriyarka mahimo nga maawhag sa paghatag. . . . Ang katumanan sa tanang gisaad nga mga panalangin nag-agad diha sa pagkamatinud-anon ngadto sa ebanghelyo sa atong Ginoo" (sulat ngadto sa mga presidente sa istaka, 28 Hunyo 1957; gikutlo sa Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 2nd ed. [1966], 558).
- Pila na kaninyo ang nakadawat sa inyong patriyarkal nga panalangin? Unsa ang ipasabut sa pagdeklarar sa patriyarka kon kinsa ang atong kagikanan diha sa usa ka panalangin? (Sa diha nga ang patriyarka modeklarar sa atong kagikanan, siya nagpadayag kanato nga kita mga kaliwat ni propeta Abraham pinaagi ni Ephraim, Manasseh, o sa lain nga mga kaliwat ni Abraham.)

Ipasabut nga kini nga leksyon naghisgot sa mga panalangin nga atong madawat ug sa mga kapangakohan nga ania kanato isip mga kaliwat ni Abraham.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan ngadto sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Ang Dios mipakigsaad ni Abraham.

Itudlo ug hisgoti ang Abraham 1:1–4; 2:1–11; ug Genesis 12:1–8; 17:1–9.

- Sa diha nga si Abraham usa pa ka batan-ong lalaki, siya buot nga magmatarung ug mopuyo nga takus sa mga panalangin sa Dios. Sumala sa Abraham 1:2–4, unsa nga mga panalangin ang gitinguha ni Abraham?
- Ang Dios mimando kang Abraham ug sa iyang banay sa pagbiya sa ilang panimalay didto sa Ur ug mopanaw ngadto sa yuta nga ilang ginganlan og Haran (Abraham 2:1–4). Didto si Abraham miampo ug nakadawat og usa pananawon diin ang Dios mipakigsaad sa pagpanalangin kaniya ug sa iyang kaliwatan. Kini maoy gitawag nga Pakigsaad ni Abraham. Unsa nga mga panalangin ang gisaad sa Dios ni Abraham dinhi niining pakigsaad? (Tan-awa sa Abraham 2:6–11; Genesis 12:1–8; 17:1–9. Mahimo nga ikaw mopasabut nga si Abraham kinahanglan nga mohulat og daghan nga mga tuig sa dili pa kining pipila ka gisaad nga mga panalangin matuman, ug sa gihapon gituman karon.)

  Ang mosunod nga tsart makatabang kanimo sa pagtingub sa mga panalangin sa pakigsaad ni Abraham. Mahimo nga ikaw mobutang og usa ka minubo nga tsart diha sa pisara, maghatag og luna sa pagdugang og seksyon sa "Mga Kapangakohan" ingon nga gipakita diha sa pahina 35:

Mga Panalangin ug mga Kapangakohan sa Pakigsaad ni Abraham			
Yutan-on nga mga Panalangin	Usa ka gisaad nga yuta aron kapuy-an (Abraham 2:6, 19; Genesis 12:7; 17:8)	Usa ka dako nga nasud (Abraham 2:9–10; Genesis 12:2–3; 17:2, 4–6)	Ang ebanghelyo ni Jeuskristo ug ang pagkapari alang kang Abraham ug sa iyang kaliwatan (Abraham 2:9–11; Genesis 17:7)
Mahangturon nga mga Katugbang	Ang celestial nga gingharian (D&P 88:17–20)	Mahangturon nga kaminyoon ug mahangturon nga paglambo (D&P 132:19–22)	Kahimayaan ug kinabuhing dayon (D&P 132:23–24)

2. Kita mga manununod ngadto sa mga panalangin ug mga kapangakohan sa pakigsaad ni Abraham.

Ipasabut nga ang tanang mga sakop sa Simbahan mao ang "binhi ni Abraham," diin nagpasabut kita iyang mga kaliwat. Si Elder Joseph Fielding Smith miingon: "Ang labing daghan niadtong kinsa nahimo nga mga sakop sa Simbahan maoy tinuod nga mga kaliwat ni Abraham pinaagi ni Ephraim, anak ni Jose. Kadtong kinsa dili tinuod nga mga kaliwat ni Abraham ug Israel kinahanglan gayud nga mahimong ingon, ug kon sila gibunyagan ug gikompirma sila gisumbak (grafted) ngadto sa kahoy ug may katakus sa tanang mga katungod ug mga kahigayonan isip mga somusunod" ("How One May Become of the House of Israel," *Improvement Era*, Okt. 1923, 1149).

- Isip binhi ni Abraham, ang mga sakop sa Simbahan mao ang mga manununod sa mga panalangin ug mga kapangakohan sa pakigsaad ni Abraham. Sa unsa nga paagi kita mahimo nga mga manununod ngadto niining pakigsaad? (Kon kita nabunyagan ngadto sa Simbahan, ang saad sa *kaluwasan* sa pakigsaad ni Abraham gibag-o uban kanato. Kon kita gibugkos didto sa templo, ang gisaad nga *kahimayaan* sa pakigsaad ni Abraham gibag-o uban kanato. Aron pagdawat sa mga panalangin sa pakigsaad, kita kinahanglan gayud nga motuman sa giuban nga mga kapangakohan ug magpuyo sa takus nga paagi.)

  Si Elder Bruce R. McConkie mipasabut:

  "Si Abraham unang nakadawat sa ebanghelyo pinaagi sa pagbunyag (diin mao ang pakigsaad sa kaluwasan); dayon siya mikompirma diha kaniya sa labaw pa nga pagkapari, ug siya misulod ngadto sa celestial nga kaminyoon (diin mao ang pakigsaad sa kahimayaan). pinaagi niana nakaangkon og kasiguroan nga siya makaangkon og walay katapusan nga kalamboan; sa katapusan siya nakadawat og saad nga ang tanan niining mga panalangin ikahalad ngadto sa iyang mortal nga mga kaliwat. (Abra. 2:6–11; D&P 132:29–50.) Gilakip diha sa balaanon nga mga saad ngadto ni Abraham mao ang pasalig nga si Kristo moabut pinaagi sa iyang kagikan ug pasalig nga ang kaliwatan ni Abraham makadawat og piho nga pagpili, gisaad nga mga yuta isip usa ka mahangturon nga kabilin. (Abra. 2; Gen. 17; 22:15–18; Mga Taga-Gal. 3.)

  "Ang tanan niining mga saad gihiusa paghugpong mao ang gitawag og *Pakigsaad ni Abraham.* Kini nga pakigsaad maoy gibag-o ni Isaac (Gen. 24:60; 26:1–4, 24) ug usab uban ni Jacob. (Gen. 28; 35:9–13; 48:3–4.) *Kadtong mga kabahin niini nga mahitungod sa personal nga kahimayaan ug walay katapusan nga kalamboan gibag-o uban sa matag sakop sa balay ni Israel kinsa misulod sa han-ay sa celestial nga kaminyoon*; pinaagi niana nga han-ay ang misalmot nga mga pundok mahimo nga mga manunod sa tanang mga panalangin ni Abraham, Isaac, ug Jacob. (D&P 132; Mga Taga-Roma 9:4; Mga Taga-Gal. 3; 4.) (*Mormon Doctrine*, 2nd ed. [1966], 13).

- Unsa nga mga panalangin ang atong madawat pinaagi sa pakigsaad ni Abraham? (Kita makadawat sa tanang mga panalangin nga nadawat ni Abraham, ingon sa gilatid sa nag-una nga tsart. Kini nga mga panalangin naglakip sa ebanghelyo, ang pagkapari, pagkahimaya, ug mahangturong mga relasyon sa banay.)

- Unsa ang atong mga kapangakohan isip mga manununod sa pakigsaad ni Abraham? (Tan-awa sa Abraham 2:9, 11; Genesis 18:19. Kita kinahanglan nga motabang sa tanang mga anak sa Dios, buhi ug patay, nga makadawat sa hingpit nga mga panalangin sa ebanghelyo. Kita usab kinahanglan nga mosunod sa mga kasugoan sa Dios.)

  Kon ikaw misulat sa tsart sa pahina 34 diha sa pisara, pagdugang og usa ka seksyon nganha sa ubos sa tsart, molista sa atong mga kapangakohan ingon sa mosunod:

Mga kapangakohan:	Motabang sa tanan nga mga anak sa Dios nga makadawat sa hingpit nga mga panalangin sa ebanghelyo (Abraham 2:9, 11)	Mosunod sa mga kasugoan sa Dios (Genesis 18:19)

- Sa unsa nga paagi kita makatabang sa uban nga makadawat sa ebanghelyo? (Pinaagi sa paghimo sa misyonaryo nga buhat, pinaagi sa pagpahigayon sa mga ordinansa sa templo alang sa mga patay, ug pinaagi sa paghimo nga mga panig-ingnan sa pagkamatarung. Mahimo nga ikaw mopakita og mga hulagway sa usa ka templo ug sa mga misyonaryo.)

Si Presidente Ezra Taft Benson miingon, "Ang kapangakohan sa binhi ni Abraham, nga kita, mao ang mahimo nga mga misyonaryo `sa pagdala niining pangalagad ug Pagkapari ngadto sa tanang mga kanasuran' (Abraham 2:9)" (sa Conference Report, Abr. 1987, 107; o *Ensign*, Mayo 1987, 85).

Si Elder Boyd K. Packer mihimo sa mosunod nga pasumbingay aron paghatag og gibug-aton sa atong kapangakohan sa pagpakigbahin sa ebanghelyo sa uban:

Paghanduraw nga ang atong obispo mitudlo kanato sa pagplano og usa ka piknik alang sa mga sakop sa purok. Kini himoon nga labing maayo nga kalihokan diha sa kasaysayan sa purok, ug kita dili mabalaka sa mga galastohan. Kita mitagana og maanindot nga lugar sa piknik diha sa nasud. Kita moangkon lamang niini sa atong mga kaugalingon.

Ang adlaw miabut ug ang tanang butang hingpit. Ang mga lamesa gipahimutang ug ang salosalo maanindot. Unya samtang ang panalangin gisulti, usa ka daan nga sakyanan miabut ngadto sa mga lugar sa piknik ug mipagutpot sa paghunong. Usa ka nabalaka nga tawo miukab sa tapalodo, ug usa ka bulhot sa init nga alisngaw migula. Pipila ka mga bata mikanaug gikan sa sakyanan. Usa ka mabalak-on nga inahan midala og kahon ngadto sa duol nga lamesa. Siya mibutang og pipila ka mga salin sa pagkaon diha sa lamesa, misulay sa paghimo niini nga pagkaon alang sa iyang gigutom nga mga anak. Apan kini dili paigo.

Unya usa sa gamay nga batang mga babaye nakakita sa among lamesa. Iyang gibira ang iyang gamay nga igsoong lalaki ngari kanato ug gisul-ot ang iyang ulo tunga-tunga kanimo ug kanako. Kita miiway. Ang gamay nga batang babaye miingon, "Tan-awa kana; ako nahibulong kon unsay lami niana."

Unsa ang atong buhaton? Ibaliwala ba nato ang mga tawo o hangyoon sila sa paghilom? Ato ba silang pabalikon sa ilang lamesa ug tagaan sila sa pipila ka pagkaon nga wala nato tinuod kinahanglana? O ato ba silang dapiton sa pagduol ug muipon kanato, sa paglingkod sa tungatunga kanato ug makigbahin sa salosalo, ug mopahimo kanato sa pagtabang pag-ayo sa ilang sakyanan ug mohatag kanila og usa ka butang alang sa ilang panaw?

Si Elder Packer nangutana: "Aduna pa ba dihay labaw pa ka lunsay nga kalingawan sa pagtan-aw kon kapila kita makapakaon niadtong gigutom nga mga bata? Aduna pa ba dihay labaw pa ka makatagbaw kay sa paghunong sa atong mga pagsadya aron sa pagtabang [kanila] nga ayohon ang ilang sakyanan? . . .

" . . . Adunay mga katawhan sa tabok sa kalibutan ug usab duol kanato — atong mga silingan, atong mga higala, pipila sa atong kaugalingon nga mga banay—kinsa, kulang sa espirituhanon nga mga butang. Ang pipila kanila hapit na mamatay sa gutom! Kon ato kining tagoon sa atong mga kaugalingon, kini sama ra og nagkumbira sa atubangan niadtong kinsa gigutom" (sa Conference Report, Abr. 1984, 58–61; o *Ensign*, Mayo 1984, 41–42).

- Unsa ang gitudlo kanato niining pasumbingay mahitungod sa atong kapangakohan aron pagtabang sa uban sa pagdawat sa mga panalangin sa ebanghelyo? (Kita napanalanginan sa kahingpitan sa ebanghelyo, ang labing mahinungdanon nga kumbira nga sukad nailhan sa kalibutan [D&P 58:8–12]. Ang Dios nagpaabut kanato sa pagpakigbahin niining mga panalangin sa uban, sa buhi ug patay.)
- Sa unsa nga paagi ang pagpahayag sa atong kagikan diha sa atong patriyarkal nga mga panalangin sama sa usa ka tawag aron pagtuman sa atong mga kapangakohan isip mga manununod ngadto sa pakigsaad ni Abraham? (Pinaagi sa pagpahayag nga kita mao ang binhi ni Abraham, ang atong patriyarkal nga mga panalangin mihatag pag-usab og gibug-aton sa atong kahigayonan sa pagdawat sa mga panalangin sa pakigsaad ni Abraham ug ang atong katungdanan sa pagtuman niining mga kapangakohan.)

Panapos

Hatag og pagpamatuod sa mga panalangin sa pakigsaad ni Abraham. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagtuman sa ilang mga kapangakohan isip mga somusunod niini nga pakigsaad.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit niini isip kabahin sa leksyon.

Ang hagit sa pagpuyo sa kalibutan

Ipasabut nga ang karaan nga mga taga-Israel gilibutan sa daghang mga nasud kinsang mga katawhan wala motuo diha sa tinuod nga Dios. Kining mga nasud naglakip sa mga taga-Asiria, mga taga-Babylonia, mga taga-Ehipto, ug uban pa.

- Ngano sa imong hunahuna nga ang Ginoo mibutang sa iyang mga katawhan sa pakigsaad diha sa taliwala sa karaan nga kalibutan kay sa diin sila mapasagdan nga mag-inusara? (Tan-awa sa Deuteronomio 4:6–8. Siya buot kanila nga mohimo og usa ka panig-ingnan alang sa uban ug sa pagtuman sa pakigsaad ni Abraham sa pagpanalangin sa tanang mga kanasuran.)

  Ipasabut nga daghang mga sugilanon diha sa Daang Tugon ang nagpakita sa kalampusan ug kapakyasan sa mga katawhan sa Ginoo aron paghupot sa ilang mga pakigsaad ug moimpluwensya sa uban ngadto sa pagkamatarung. Si Abraham, Jose, Daniel, Ester, ug daghan pa nga uban maoy matarung nga mga impluwensya. Samson, Ahab, ang mga anak sa Israel nga naglaroylaroy didto sa kamingawan, ug uban mitugot sa kalibutan sa pag-impluwensya kanila.

  Sama sa iyang gibuhat sa karaan nga Israel, ang Ginoo mibutang kanato, ang iyang ulahing mga adlaw nga pakigsaad nga mga katawhan, diha sa taliwala sa kalibutan. Ang atong hagit mao ang pag-impluwensya sa kalibutan diha sa matarung nga mga paagi kay sa pagtugot sa kalibutan sa pag-impluwensysa kanato diha sa dili matarung nga mga paagi.

Leksyon
8

Ang Pagpuyo sa Matarung nga Paagi diha sa usa ka Dautan nga Kalibutan

Genesis 13–14; 18–19

Katuyoan

Aron paglig-on sa tinguha sa matag sakop sa klase sa paghupot ngadto sa mga sumbanan sa pagkamatarung sulod sa mga panahon sa nagkadugang nga pagkadautan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan. Pahinumdom: Ang Genesis 17:5 nagsulti sa pag-ilis sa ngalan ni Abram ngadto sa Abraham. Ang ngalan *Abraham* maoy gigamit sa tibuok niining leksyon.
   a. Genesis 13. Human sa pagpuyo sa Ehipto og dugay nga panahon tungod sa kagutom didto sa yuta sa Canaan, si Abraham ug ang iyang banay mibalik sa Canaan. Si Abraham mipuyo sa Hebron, ug ang iyang pag-umangkon nga lalaki si Lot mipuyo duol sa Sodoma.
   b. Genesis 14:1–2, 8–24. Si Lot nabihag sa panahon sa mga gubat sa mga hari ug giluwas ni Abraham (14:l–2, 8–16). Si Abraham mibayad sa ikapulo ngadto ni Melchizedek ug midumili sa pagdawat sa mga bihag sa gubat gikan sa hari sa Sodoma (14:17–24).
   c. Genesis 18:16–33; 19:1–29. Ang Ginoo mipahibalo nga siya molaglag sa Sodoma ug Gomorra tungod sa pagkadautan sa katawhan (18:16–22). Si Abraham nangamuyo sa Ginoo aron pasayloon ang mga dakbayan kon siya makakaplag og matarung nga mga tawo nga nagpuyo didto (18:23–33). Si Lot ug ang iyang banay gisugo sa pagbiya sa Sodoma (19:1–23; timan-i nga diha sa Hubad ni Joseph Smith, ang Genesis 19:11–13 nagpahayag nga si Lot wala motanyag sa iyang anak nga mga babaye ngadto sa mga lalaki sa Sodom, hinoon, siya misulay sa pagpanalipod sa iyang anak nga mga babaye gikan sa mga lalaki). Ang Ginoo milaglag sa Sodoma ug Gomorra (19:24–29).
2. Dugang nga pagbasa: Genesis 12; Hubad ni Joseph Smith, Genesis 14:25–40; 19:9–15.
3. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og usa ka bag-o nga pamantalaan ngadto sa klase.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Ipakita ang bag-o nga pamantalaan ngadto sa klase. Sa walay pagtunong diha sa piho nga mga balita, pagpahayag kon sa unsa nga paagi nga kita gilibutan sa dili matarung nga mga impluwensya. Ipasabut nga kining leksyon maoy

mahitungod sa kamahinungdanon sa pagkamatarung bisan kon ang pagkadautan naglibut kanato.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, paghisgot kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw nga kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan ngadto sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Abraham ug ang iyang banay mipuyo sa Hebron, ug si Lot ug ang iyang banay mipuyo sa Sodoma.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 13.

Mahimo nga ikaw mohatag og usa ka mubo nga kinatibuk-ang paghulagway sa mga panaw ni Abraham niini nga kinabuhi. Siya gipadako didto sa Ur sa Chaldea, dayon gigiyahan sa Ginoo aron mopuyo sa Haran (Genesis 11:31; Abraham 2:1–5). Ang Ginoo sa kaulahian midala kaniya gikan sa Haran ngadto sa yuta sa Canaan ug gisaaran, "Sa imong kaliwatan igahatag ko kining yuta" (Genesis 12:7). Tungod sa kagutom didto sa Canaan, si Abraham ug ang iyang banay miadto sa Ehipto (Genesis 12:10). Ang Genesis 13 nagsugod uban ni Abraham ug sa iyang banay nga mibalik sa Canaan gikan sa Ehipto.

- Ngano nga si Abraham ug Lot ug ang ilang mga banay nag-ipon og puyo sa diha nga sila mibalik ngadto sa Canaan gikan sa Ehipto? (Tan-awa sa Genesis 13:5–7.) Unsa ang atong makat-onan mahitungod ni Abraham gikan sa iyang mga pamahayag diha sa Genesis 13:8–9? Sa unsa nga paagi kita makasunod sa panig-ingnan ni Abraham kon kita adunay mga panag-away uban sa mga sakop sa banay o sa uban?
- Diin si Lot mopili sa pagpuyo? (Tan-awa sa Genesis 13:10–12.) Itudlo nga ang mga katawhan sa Sodoma hilabihan ka dautan (Genesis 13:13), apan si Lot mipili sa pagpuyo duol kanila. Unsa ang nakahimo niini nga yuta duol sa Sodoma nga madanihon ngadto kang Lot? (Tan-awa sa Genesis 13:10. Kini "tubigan kaayo" ug matahum.)
- Sa una si Lot "mipuyo didto sa mga lungsod sa kapatagan," gawas sa Sodoma, apan "gibalhin niya ang iyang balongbalong hangtud sa Sodoma" (Genesis 13:12). Sa kaulahian siya mipuyo didto sa dakbayan sa Sodoma mismo (Genesis 14:12). Unsa unta nga mga butang ang atong himoon nga mao ang espirituhanon nga katugbang sa pagtukod sa atong mga tolda nga nag-atubang sa Sodoma? (Kita mahimo nga makig-uban sa dautan nga mga butang kay sa molikay kanila, o mahimo nga kita motugot sa atong mga kaugalingon sa pag-himo og gagmay nga mga sala sa walay paghunahuna nga kini modala ngadto sa dagko nga sala.) Sa unsa nga paagi kita makausab sa atong pamatasan sa dili pa ang gagmay nga mga problema o mga sala mahimo nga dakong sala?
- Sama ni Lot, ang mga katawhan ni Haring Benjamin sa Basahon ni Mormon mitukod usab sa ilang mga tolda nga nag-atubang sa piho nga padulnganan. Unsa ang giatubang sa ilang mga tolda? (Tan-awa sa Mosiah 2:6.) Sa unsa nga paagi kita labaw pa nga mopunting sa atong mga panimalay paingon sa tem-plo kay sa kalibutanon nga mga dapit?

2. Si Abraham miluwas ni Lot, mibayad sa ikapulo ngadto ni Melchizedek, ug midumili sa pagdawat sa mga bihag sa gubat gikan sa hari sa Sodoma.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 14:1–2, 8–24.

- Samtang si Lot nagpuyo sa Sodoma, ang mga hari sa pipila ka dakbayan, lakip ang Sodoma ug Gomorra, nagsugod sa paggubat uban sa usag usa (Genesis 14:1–2, 8–9). Unsa ang nahitabo ni Lot sa panahon sa gubat? (Tan-awa sa Genesis 14:10–12) Sa unsa nga paagi si Abraham mitabang ni Lot human siya mabihag? (Tan-awa sa Genesis 14:13–16.)
- Kinsa ang nasugatan ni Abraham human sa pagluwas ni Lot? (Tan-awa sa Genesis 14:17–18.) Kinsa si Melchizedek? (Tan-awa sa Genesis 14:18; tan-awa usab sa D&P 107:1–2.) Unsa ang gihatag ni Abraham ngadto kang Melchizedek? (Tan-awa sa Genesis 14:20; tan-awa usab sa Hubad ni Joseph Smith, Genesis 14:36–40.)
- Ngano nga si Abraham midumili sa pagdawat bisan usa ka hilo isip ganti gikan sa hari sa Sodoma? (Tan-awa sa Genesis 14:21–24. Siya dili buot nga modawat sa bisag unsa nga butang gikan sa usa ka dili matarung nga hari.) Unsa kaha ang gihunahuna nga usa ka "hilo" sa pakaimoral sa kalibutan karon? Unsa kaha ang usa ka "hilo" sa pagka dili matinud-anon? Sa unsa nga paagi kita usahay mosalikway sa atong mga baruganan diha sa bili sa pagkadili matarung nga kita maoyunon nga modawat sa kalingawan nga atong gitinguha? Ngano nga kini mahinungdanon nga kita musolay sa dili pagtugot sa bisan gamay sa kalibutanon nga mga paagi ngadto sa atong mga kinabuhi? (Tan-awa sa 2 Nephi 28:20–21.)
- Unsa ang atong makat-onan mahitungod sa pasalig ni Abraham ngadto sa Ginoo pinaagi sa pagtandi sa iyang mga tubag ngadto ni Melchizedek ug sa hari sa Sodoma?

3. Ang Ginoo milaglag sa Sodoma ug Gomorra.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 18:16–33; 19:1-29.

- Tungod sa kadautan sa mga katawhan sa Sodoma ug Gomorra, ang Ginoo milaraw sa paglaglag sa mga dakbayan (Genesis 18:20–21). Unsa ang gihangyo ni Abraham sa Ginoo human masayud niini nga plano? (Tan-awa sa Genesis 18:23–32.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa kamatuoran nga ang Ginoo mauyunon sa pagpabilin sa mga dakbayan kon matarung nga mga katawhan makit-an sulod niini?
- Ngano nga si Lot gimandoan sa pagbiya sa Sodoma? (Tan-awa sa Genesis 19:12–13, 15.) Sa unsa nga paagi ang umagad nga mga lalaki ni Lot mitubag sa diha nga siya miagni kanila sa pagbiya? (Tan-awa sa Genesis 19:14.) Ngano nga pipila ka mga tawo modumili sa pagpahilayo sa ilang mga kaugalingon gikan sa dautan nga mga impluwensya bisan kon sila nakamatngon sa kakuyaw?
- Unsa nga tambag ang gihatag sa mga anghel samtang ang iyang banay mibiya sa dakbayan? (Tan-awa sa Genesis 19:17.) Itudlo nga ang Manluluwas mihatag og sama nga tambag ngadto sa iyang mga somusunod (Lucas 9:62; 17:29–32; D&P 133:14–15). Unsa ang gipaila sa "paglingi og balik"? (Pagduhaduha sa paghatag kon unsa ang gipangayo kanato; usa ka dili hingpit nga pasalig sa pagsunod ni Kristo.) Sa unsa nga paagi kaha kita usahay "molingi pagbalik"?

- Unsa ang nahitabo sa asawa ni Lot sa diha nga siya milingi pagbalik sa Sodoma? (Tan-awa sa Genesis 19:26.) Unsa ang gitudlo kanato sa sugilanon sa asawa ni Lot mahitungod sa paghinulsol? (Sa paghinulsol kita kinahanglan gayud nga mag-usab sa atong mga kasingkasing ug sa atong pamatasan. Sa pagbuhat niini usahay kita kinahanglan gayud nga mopili og bag-ong palibut ug bag-o nga mga kauban.)
- Unsa ang nawala ni Lot tungod kay siya "mitukod sa iyang tolda atubang sa Sodoma? Unsa kaha ang mawala kanato kon kita mobutang sa atong mga kaugalingon diha sa mga pagkabutang diin nasayud kita nga kita pagatintalon? Sa unsa nga paagi kita maapektohan kon kita motugot sa atong mga kaugalingon nga pagalibutan sa dautan, bisan kon kita sa laktud wala moapil sa makasasala nga mga buhat?
- Unsa ang gisugyot sa Genesis 19:29 nga maoy katarungan nga si Lot naluwas sa diha nga ang Sodoma ug Gomorra nalaglag? (Ang Ginoo nahinumdom sa pagkamatarung ni Abraham.) Sa unsa nga paagi ang atong matarung nga pamatasan makaayo sa uban?

  Si Presidente Spencer W. Kimball miingon: "Ang atong kalibutan karon sama ra gayud sa mga panahon sa propeta sa Nephi kinsa miingon: `. . . kon dili pa lamang sa mga pag-ampo sa mga matarung. . . kamo bisan karon pagaduawon uban sa hilabihang pagkalaglag. . . .' (Alma 10:22.) Sa pagkatinuod, adunay daghan kaayo nga matarung ug matinud-anon kinsa nagpuyo sa tanang mga kasugoan ug kinsang mga kinabuhi ug mga pag-ampo nakapugong sa kalibutan gikan sa pagkalalag" (sa Conference Report, Abr. 1971, 7; o *Ensign*, Hunyo 1971, 16).

Panapos

Pagpamatuod sa kamahinungdanon sa paghupot sa atong mga kaugalingon nga gawasnon gikan sa sala, bisan pa kon ang dautan naglibut kanato. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpaningkamot nga mahimong matarung nga impluwensya dinhi sa kalibutan kay sa motugot sa kalibutanon nga mga butang nga moimpluwensya kanila.

Mahimo nga ikaw motapos uban sa mosunod nga pamahayag gikan ni Elder M. Russell Ballard:

"Diha sa Simbahan, kami sa kasagaran mosulti pag-usab sa duha ka bahin nga pamahayag `Maanaa sa kalibutan apan dili iya sa kalibutan.' Samtang kita magtan-aw sa mga pasundayag sa telebisyon nga naghimo og panamastamas, kapintas, ug kamabudhion maoy kasagaran ug gani madanihon, kami sa kasagaran nangandoy nga kami makahimo sa pagtak-up sa kalibutan diha sa pipila ka paagi ug lainon ang atong mga banay gikan niining tanan. . . .

"Tingali kami kinahanglan nga mosulti pag-usab sa duha ka bahin nga pamahayag sa naunang gihisgotan isip duha ka managlahi nga mga pahimangno. Una, `*Maanaa sa kalibutan*.' Pag-apil; pagpakisayud. Paningkamot nga magmasinabuton ug mapailubon ug mutamod sa kalainan sa kultura sa mga katawhan. Paghimo ug makahuluganon nga mga tampo ngadto sa katilingban pinaagi sa pag-alagad ug pag-apil. Ikaduha, `*Dili iya sa kalibutan*.' Ayaw pagsunod sa sayop nga agianan o mousab sa imong mga baruganan o modawat sa unsa nga dili matarung. . . .

"Ang mga sakop sa Simbahan kinahanglan nga moimpluwensya labaw pa kay sa kita maimpluwensya. Kita kinahanglan nga motrabaho aron pugngan ang pagdagsang sa sala ug kadautan kay sa walay pagtagad nga monunot niini. Sa matag usa kanato kinahanglan nga motabang sa pagsulbad sa problema kay sa molikay o mobaliwala niini" (sa Conference Report, Abr. 1989, 100–101; o *Ensign*, Mayo 1989, 80).

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Ang mga sala sa Sodoma ug Gomorra

Ingon sa gisugyot diha sa Genesis 19:4–11 ug diha sa Hubad ni Joseph Smith sa Genesis 19:9–15, ang mga katawhan sa Sodoma ug Gomorra nalambigit sa bug-at nga mga kasal-anan sa panghilawas. Apan kining mga sala, samtang malisud, dili lamang mao ang mga sala diin ang mga dakbayan gilaglag. Himoa nga basahon og kusog sa sakop sa klase ang Ezekiel 16:49–50, ug hisgoti uban sa klase ang ubang mga sala diin ang mga katawhan sa Sodoma ug Gomorra nahimong sad-an. Tabangi ang mga sakop sa klase nga makasabut nga kita mahimo nga malaglag pinaagi sa ingon og gamay nga mga sala ingon man usab sa dagko nga mga sala.

2. Mangulo pinaagi sa panig-ingnan

Aron sa paghulagway og usa ka paagi ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw mahimo nga impluwensya alang sa maayo kay sa giimpluwensya sa kalibutan, mahimo nga ikaw mopakita sa "Mangulo pinaagi sa Panig-ingnan," usa ka pito ka minuto nga bahin gikan sa *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video* (53224-853). Dinhi niini nga bahin, ang matarung nga panig-ingnan sa usa ka batan-ong babaye nakatabang sa usa ka higala nga makabig ngadto sa ebanghelyo ni Jesukristo.

“Ang Dios sa Iyang Kaugalingon Motagana sa Nating Karnero”

Leksyon 9

Abraham 1; Genesis 15–17; 21–22

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga labaw pang makasabut sa sakripisyo sa Langitnong Amahan sa paghalad sa iyang Anak samtang sila nakat-on sa kamauyunon ni Abraham sa pagsakripisyo ni Isaac.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi pagtuon sa mosunod nga mga kasulatan. Pahinumdom: Ang Genesis 17 nagsulti kabahin sa Ginoo nga nag-usab sa ngalan ni Abram ngadto sa Abraham ug ngalan ni Sarai ngadto sa Sarah (tan-awa sa mga bersikulo 5, 15). Ang mga ngalan *Abraham* ug *Sarah* ang gigamit sa tibuok niining leksyon.

   a. Abraham 1:1, 5–20. Isip usa ka batan-on nga lalaki, si Abraham gigukod sa bakakon nga mga pari sa Paraon. Sila misulay sa pagsakripisyo kaniya, apan siya giluwas ni Jehova.
   b. Genesis 15–17; 21. Sa kaulahian sa iyang kinabuhi, si Abraham nagtinguha ug gisaaran og kaliwatan (15:1–6). Si Sarah mihatag ni Hagar ngadto kang Abraham isip iyang asawa; Si Hagar nanganak kang Ishmael (16:1–16). Ang Dios misulti na usab sa iyang pakigsaad uban ni Abraham, nagsaad nga siya mahimong amahan sa daghan nga mga kanasuran (17:1–14; tan-awa sa leksyon 7). Ang pagkatawo ni Isaac, pinaagi kang kinsa ang pakigsaad mopadayon, maoy gipahibalo (17:16–22). Si Sarah nanganak ni Isaac (21;1–12).
   c. Genesis 22. Ang Dios misugo ni Abraham nga isakripisyo si Isaac (22:1–2). Si Abraham nangandam aron isakripisyo si Isaac, apan ang Dios mihatag og usa ka karnero nga laki nga mao hinoon ang isakripisyo (22:3–19).

2. Dugang nga pagbasa: Mga Hebreohanon 11:8–19; Santiago 2:21–23; Jacob 4:5; Doktrina ug mga Pakigsaad 132:34–36.

3. Kon ikaw mogamit sa ikaduhang pang-atensyon nga kalihokan, dili mokubos usa ka semana sa dili pa kining leksyon hangyoa ang pipila ka mga sakop sa klase sa pag-andam sa pagsulti kabahin sa panahon sa diha nga sila napanalanginan tungod kay sila andam nga moskripisyo.

4. Kon ang mosunod nga audiobiswal nga mga materyal anaa, mahimo nga ikaw mogamit sa pipila niini isip kabahin sa leksyon:

   a. Ang mga hulagway Usa ka Anghel Nagluwas ni Abraham (62607; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 104) ug Abraham Midala kang Isaac aron Isakripisyo (62054; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 105).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga mahimong labing angay alang sa klase.

1. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa paghunahuna og usa ka tawo nga ilang gihigugma pagaayo o usa kabtangan nga ilang gihatagan og taas nga bili.
   - Unsa ang imong bation kon ang Dios mohangyo kanimo sa paghatag, o pagsakripisyo, niini nga tawo o kabtangan? Unsa ang imong buhaton?
2. Dapita ang pipila ka mga sakop sa klase sa pagsulti mahitungod sa usa ka higayon sa diha nga sila napanalanginan tungod kay sila andam sa pagsakripisyo.

Human bisan niini nga mga kalihokan, ipasabut nga ang Dios misugo kang Abraham sa pagsakripisyo sa iyang anak nga lalaking si Isaac, kinsa gihigugma kaayo ni Abraham. Bisan si Abraham sa katapusan wala gikinahanglan nga mohimo niini nga sakripisyo, ang iyang pagkamauyunon sa pagbuhat sa ingon "giisip kini nga matarung ngadto kaniya" (D&P 132:36). Tungod sa pagkamatarung ni Abraham, siya ug ang iyang mga kaliwat napanalanginan og dako.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisguti kon unsaon sa paggamit niini sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Abraham hapit isakripisyo sa mga bakakon nga pari sa Paraon.

Itudlo ug hisgoti ang Abraham 1:1, 5–20. Kabahin niini nga leksyon nagpunting sa sugo sa Dios nga isakripisyo ni Abraham si Isaac. Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut sa kamahinungdanon niini nga sugo ug ang kalawom sa hugot nga pagtuo ni Abraham, ang leksyon magsugod og mubo nga panaghisgot sa kasinatian ni Abraham sa diha nga siya, isip usa ka batan-on nga tawo, maoy hapit isakripisyo sa usa ka mini nga pari sa Paraon.

- Unsa ang mga kahimtang didto sa Chaldea sa diha nga si Abraham nagpuyo didto? (Tan-awa sa Abraham 1:1, 5–8.) Unsa ang gisulayan pagbuhat sa mini nga mga pari sa Paraon ngadto ni Abraham? (Tan-awa sa Abraham 1:7, 12.) Sa unsa nga paagi si Abraham naluwas gikan niining bakakon nga mga pari? (Tan-awa sa Abraham 1:15–16, 20.)
- Sa unsa kaha nga paagi ang kasinatian ni Abraham diha sa altar sa mga bakakon nga mga pari nakatabang nga moandam kaniya alang sa umaabut nga mga pagsulay? Sa unsa nga paagi ang atong mga pagsulay makatabang kanato nga andam alang sa umaabut nga mga kalisdanan?

2. Si Abraham adunay mga anak pinaagi ni Hagar ug Sarah.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 15–17; 21.

- Unsa nga panaad ang gihatag sa Ginoo kang Abraham kalabut sa mga anak? (Tan-awa sa Genesis 15:1–6.) Ngano nga gihatag ni Sarah si Hagar ngadto ni Abraham isip iyang asawa? (Tan-awa sa Genesis 16:1–3; D&P 132:34–35.) Unsa nga panaad ang gihatag sa Ginoo ngadto ni Hagar? (Tan-awa sa Genesis 16:10–11.)
- Unsa ang gipadayag sa Dios ngadto ni Abraham sa Genesis 17:15–16, 19, ug 21? Sa unsa nga paagi si Abraham mitubag? (Tan-awa sa Genesis 17:17.

Hinumdomi nga samtang ang Bersyon sa King James sa Biblia nag-ingon nga si Abraham "mikatawa" sa diha nga siya nakadungog nga si Sarah manganak og usa ka anak nga lalaki, usa ka puli nga hubad sa Hebreohanon nga pulong mao ang "nagmaya" Ang Hubad ni Joseph Smith sa Biblia nag-ingon nga si Abraham "nagmaya" sa mga balita.)

- Unsa ang ikatudlo kanato sa pagpadayag nga si Abraham ug Sarah makabaton ug anak nga lalaki mahitungod sa unsang paagi ang Dios motuman sa iyang mga saad? (Ang Dios mutoman sa iyang mga saad, bisan dili kinahanglanon sa paagi o sa panahon nga ato untang gipaabut. Itudlo nga si Abraham ug daghan pa nga uban diha sa mga kasulatan kinahanglan nga maghulat sa maunungon nga paagi sulod sa daghang mga tuig sa dili pa ang gisaad nga mga panalangin gihatag.)
- Unsa ka lahi ang mga saad nga gihimo sa Dios kabahin ni Isaac gikan niadtong kabahin ni Ishmael? (Tan-awa sa Genesis 17:19–21.)

3. Ang Dios nagsugo kang Abraham nga isakripisyo si Isaac.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 22.

- Ngano nga ang Dios mihangyo kang Abraham nga isakripisyo si Isaac? (Tan-awa sa Genesis 22:1. Hinumdumi ang sinulat sa ubos sa panid 1a diin nag-ingon ang pulong *tintal* niini nga bersikulo nagpasabut sa pagsulay o sulayan.) Ngano nga kini nahimo nga usa ka malisud nga pagsulay alang kang Abraham? (Dili lamang si Isaac iyang anak, apan ang Dios misaad nga ang pakigsaad ni Abraham magpadayon pinaagi kang Isaac ug sa iyang mga kaliwat [Genesis 17:19]. Lain nga katarungan nga kini nahimo nga malisud mao nga isip usa ka batan-ong lalaki, si Abraham sa iyang kaugalingon hapit mahimo nga sakripisyo sa bakakon nga mga pari sa Paraon [Abraham 1:1, 5–20].)
- Sa unsa nga paagi si Isaac mitubag sa sugo sa Dios aron isakripisyo si Isaac? (Tan-awa sa Genesis 22:2–3.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa Abraham mahitungod sa hugot nga pagtuo ug pagkamasulundon? (Tan-awa sa Mga Hebreohanon 11:17–19; Santiago 2:21–23.)
- Sa unsa nga paagi si Abraham mitubag dinhi niini nga kahimtang? (Tan-awa sa Genesis 22:3–10. Walay timailhan nga si Isaac misupak sa katuyoan ni Abraham sa pagsakripisyo kaniya.)

  Si Elder Dallin H. Oaks mipasabut: "Sa diha nga sila miabut sa gitudlo nga dapit, si Abraham mitukod og altar ug mibutang og kahoy diha niana. Dayon, ang Biblia miingon, `si Abraham . . . migapos ni Isaac iyang anak nga lalaki, ug gipahigda siya sa altar diha sa kahoy' (Genesis 22:9). Unsa ang gihunahuna ni Isaac sa diha nga si Abraham mibuhat sa ingon nga kahibulongan nga butang? Ang Biblia mihisgot sa walay pakigbisog o pagsupak. Ang pagpakahilom ni Isaac mahimo nga ipasabut lamang diha sa mga pulong sa iyang pagsalig diha ug sa pagkamasulundon ngadto sa iyang amahan" (sa Conference Report, Okt. 1992, 51; o Ensign, Nob. 1992, 37).
- Ang kamauyunon ni Abraham sa pagsakripisyo kang Isaac maoy kaambid sa pagkamauyunon sa Langitnong Amahan aron isakripisyo ang iyang Bugtong nga Anak (Jacob 4:5; Genesis 22:8, 13). Unsa ang pipila ka mga pagkapareha tali sa kasinatian ni Abraham ug sa Langitnong Amahan? Unsa ang labing dako nga kalainan?

- Sa unsa nga paagi kita matandi ngadto ni Isaac? Kon si Isaac nagpaila alang kanato, kang kinsa ang laki nga karnero didto sa kasampinitan nagpaila? Sa unsa nga paagi kining mga pagtandi makatabang kanimo nga labaw pa nga makasabut sa gugma sa Langitnong Amahan alang kanimo sa pagsakripisyo sa iyang Anak?

  Si Elder Dallin H. Oaks miingon: "Kini nga sugilanon . . . nagpakita sa kamaayo sa Dios sa pagpanalipod ni Isaac ug diha sa paghatag og ikapuli aron dili siya kinahanglan nga mamatay. Tungod sa atong mga sala ug sa atong pagkamortal, kita, sama ni Isaac, gihukman nga mamatay. Sa diha nga ang tanan nga paglaum nawala, ang atong Amahan sa Langit mihatag sa Kordero sa Dios, ug kita naluwas pinaagi sa iyang sakripisyo" (sa Conference Report, Okt. 1992, 51; o Ensign, Nob. 1992, 37).

- Unsa ang gipamatud-an ni Abraham pinaagi niining pagsulay? (Tan-awa sa Genesis 22:11–12.) Dapita ang mga sakop sa klase sa pagsulti mahitungod sa ubang mga kahimtang, kasulatan o personal, diin ang tagsatagsa ka tawo nasulayan isip usa ka kahigayonan aron sa pagpamatuod sa ilang pagkamatinud-anon. Hangyoa usab ang mga sakop sa klase sa pagsulti sa hingpit nga kalipay ug mga panalangin nga miabut sa paagi nga namatud-ang matinud-anon.

- Ngano nga si Isaac giila diha sa Genesis 22:16 isip bugtong anak nga lalaki ni Abraham? (Si Isaac mao ang anak kang kinsa ang pakigsaad magpadayon. Kini nga kapanguhaan naghatag usab og gibug-aton sa pagkatugbang tali ni Isaac ug sa atong Manluluwas, ang Bugtong Anak sa Amahan.) Unsa nga mga panalangin ang gipasalig ngadto ni Abraham tungod sa iyang pagkamatinud-anon? (Tan-awa sa Genesis 22:15–18.) Unsa nga mga panalangin kita gisaaran pinaagi sa pakigsaad ni Abraham? (Tan-awa sa leksyon 7.) Unsa ang atong mga kapangakohan isip mga manununod sa pakigsaad ni Abraham?

Panapos

Ipahayag ang imong pagtamud alang sa panig-ingnan sa hugot nga pagtuo ug pagkamasulundon nga gihatag ni Abraham. Pagpamatuod nga ang pagkamauyunon ni Abraham nga isakripisyo si Isaac maoy usa ka pagkasama sa pagka mauyunon sa Langitnong Amahan nga isakripisyo ang iyang Bugtong Anak. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa ilang mga pagbati mahitungod sa Pag-ula ug sa dakong gugma nga anaa sa Langitnong Amahan ug ni Jesukristo alang kanato.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa isip kabahin sa leksyon.

1. Pagkat-on gikan sa mga pagsulay

- Si Presidente Hugh B. Brown miingon nga ang Dios misugo kang Abraham nga isakripisyo si Isaac tungod kay "si Abraham nagkinahanglan nga makat-on ug usa ka butang mahitungod kang Abraham" (sa Truman G. Madsen, *The Highest in Us* [1978], 49). Unsa kaha ang makat-onan ni Abraham mahitungod sa iyang kaugalingon gikan niini nga kasinatian? Unsa ang inyong nakat-onan gikan sa inyong mga pagsulay?

- Ang Ginoo mipadayag nga kita kinahanglan gayud nga masulayan “sama ni Abraham” (D&P 101:4). Ngano sa inyong hunahuna nga kini gikinahanglan? (Tan-awa sa D&P 101:5, 35–38; 122:5–7.) Unsa ang atong buhaton karon aron pag-andam sa atong mga kaugalingon alang sa mga sakripisyo nga mahimong pangayoon sa Ginoo kanato nga himoon?

2. Pagtukod og usa ka lig-on nga relasyon uban sa Dios

Ang Abraham 1 ug 2 naghulagway sa mga relasyon nga diha kang Abraham ug sa iyang amahan uban sa Dios. Ang amahan ni Abraham midangup sa Dios sa mga panahon sa mga kalisdanan, apan mibali sa pagsimba sa dios-dios sa diha nga ang mga pagkabutang nagmaayo diha sa iyang kinabuhi (Abraham 1:5, 30; 2:5). Si Abraham sa laing bahin, padayon nga nagtinguha sa Dios (Abraham 1:2, 4; 2:12).

- Sa unsa nga paagi kita makatinguha sa Dios, paghimo sa atong relasyon uban kaniya nga makanunayon kay sa usahay? Sa unsa nga paagi kita makahimo sa atong pasalig ngadto sa Dios nga labaw pa ka makanunayon, aron kita magtinguha kaniya sa mga panahon sa kalinaw ug kahamugaway ingon man usab sa mga panahon sa pagsulay?

Leksyon
10

Katungod sa Pagkapanganay nga mga Panalangin; Kaminyoon diha sa Pakigsaad

Genesis 24–29

Katuyoan

Aron paglig-on sa mga tinguha sa mga sakop sa klase sa pagpuyo nga takus sa ilang katungod sa pagkapanganay nga mga panalangin ug sa mahangturon nga kaminyoon.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tuni-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Genesis 24. Si Abraham mihatag og gibug-aton sa kamahinungdanon sa kaminyoon diha sa pakigsaad (mahangturon nga kaminyoon) pinaagi sa pagpili sa usa ka takus nga asawa alang kang Isaac.
   b. Genesis 25:20–34. Si Rebeca nakadawat og usa ka pagpadayag kalabut sa iyang wala pa matawo nga kaluhang anak nga mga lalaki (25:22–23). Sa diha nga kining anak nga mga lalaki modako, si Esau mobaligya sa iyang katungod sa pagkapanganay ngadto ni Jacob (25:29–34).
   c. Genesis 26–29. Si Isaac, ug ang iyang mga kaliwat ang gisaaran sa mga panalangin sa pakigsaad ni Abraham (26:1–5). Si Esau nagminyo gawas sa pakigsaad ug midala og kagul-anan ngadto sa iyang mga ginikanan (26:34–35). Si Isaac mipanalangin ni Jacob aron sa pagmando ibabaw sa iyang mga katawhan ug mga nasud (27:1–46). Si Isaac mipahayag diha ni Jacob sa mga panalangin sa pakigsaad ni Abraham ug mipalakaw kaniya sa layo aron sa pagpangita og takus nga asawa (28:1–10). Si Jacob nagminyo ni Leah ug Rachel diha sa pakigsaad (29:1–30).
2. Kon ikaw mogamit sa una nga pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og usa ka gamay nga panaksan o usa ka putos sa popcorn o usa ka buok nga prutas.
3. Kon ikaw nagtudlo og mga tinedyer o batan-ong dili minyo nga mga hingkod, hunahunaa ang paggamit sa ikaduhang dugang nga ideya sa pagtudlo, "Matarung nga kaminyoon nagsugod sa matarung nga panagtagbo."
4. Kon ang mosunod nga audiobiswal nga mga materyal anaa, mahimo nga ikaw mogamit sa pipila kanila isip kabahin sa leksyon:
   a. "Kaminyoon diha sa Pakigsaad," upat ka minutos nga bahin gikan sa *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video* (53224).
   b. Ang hulagway ni Rebeca diha sa Atabay (62160).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga mahimong labing angay alang sa klase.

1. Pagpakita og usa ka panaksan o usa ka putos sa *popcorn* o usa ka buok prutas, dayon pangutana sa mga sakop nga klase sa mosunod nga pangutana:

- Kon kamo mopili tali sa usa ka panaksan nga popcorn (o usa ka buok prutas) karon dayon o ang saad sa walay sukod nga gidaghanon sa popcorn (o prutas) sa sunod nga panahon, human ikaw mitanom, miugmad, ug miani sa mga lugas (o prutas), unsa ang imong pilion? Ngano?

  Ipasabut nga sa kasagaran kita mag-atubang og mga pagpili tali sa mga butang nga sayon natong maangkon karon o mga butang nga atong kinahanglan gayud nga trabahoon ug hulaton. Usahay kita mopili unsa ang modala sa dinalian nga kahimuot (kalingawan o katagbawan), bisan kon ang pagpili sa pagtrabaho ug paghulat sa katapusan mahimo nga mohatag og labaw pa nga panalangin. Ang pagpili kon moangkon ba og popcorn (o prutas) karon o sa kaulahian dili usa ka mahinungdanon nga desisyon. Bisan pa niana, kita nag-atubang og laing mga pagpili sa kinabuhi—sa ingon isip mga desisyon mahitungod kon kinsa ug asa magminyo—diin ang pagpili og dinalian nga kahimuot mahimo nga mohikaw kanato og mahimayaon ug malungtaron nga mga panalangin.

2.Pangutana sa mga sakop sa klase sa mosunod nga pangutana:

- Nakagasto ka na ba sukad og salapi o panahon aron pagbaton og usa ka butang, aron lamang sa pagkaplag nga kini dili takus sa unsa ang imong nagasto diha niini?

  Dapita ang pipila ka mga sakop sa klase sa pagsulti mahitungod sa mga panahon sa diha nga sila mibayad og dako kaayo alang sa usa ka butang nga ilang nahunahunaan nga ilang gusto (mahimo nga ikaw mopakigbahin og usa ka kasinatian sa imong kaugalingon).

  Ipasabut nga ang susama nga butang mahimo nga mahitabo sa espirituhanon nga paagi. Pinaagi sa paghimo ug dili matarung nga mga pagpili, mahimo nga atong ibaylo ang mahangturon nga mga panalangin alang sa mga butang nga kubos kaayo ang bili. Pinaagi sa pagpuyo sa matarung nga paagi, hinoon, kita makadawat sa tanang mga panalangin nga giandam sa Langitnong Amahan alang kanato.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin og mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Abraham mihatag og gibug-aton sa kamahinungdanon sa kaminyoon diha sa pakigsaad (kaminyoon nga walay katapusan).

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 24. Samtang ikaw naghisgot sa kamahinungdanon sa kaminyoon nga walay katapusan, paghunahuna ngadto sa mga pagbati sa mga sakop sa klase kinsa wala pa maminyo didto sa templo o kinsang mga ginikanan wala pa maminyo sa templo.

- Ngano nga si Abraham mapugsanon kaayo nga si Isaac maminyo sa usa ka babaye nga gikan sa iyang kaliwatan kay sa gikan sa mga taga-Canaan, sa kinsang yuta si Abraham ug Isaac nagpuyo? (Si Abraham buot nga si Isaac mag-

minyo sa usa ka tawo diha sa iyang kaugalingon nga tinuohan aron siya makaminyo diha sa pagkigsaad. Mahinungdanon kini aron ang mga panalangin sa pakigsaad ni Abraham mahatag ngadto sa mga kaliwatan ni Abraham.) Ngano nga mahinungdanon kini nga kita magminyo diha sa pakigsaad? (Kon mahimo, ipasabut nga sa atong panahon, ang hugpong sa mga pulong nga *kaminyoon diha sa pakigsaad, kaminyoon nga walay katapusan,* ug *kaminyoon sa templo* ang kasagaran nagbinayloay nga gigamit.)

- Unsa na kadugay nga ang kaminyoon sa pakigsaad nahimo nga kasugoan sa Dios? (Kini maoy usa ka walay katapusan nga ordinansa nga mao na ang sugo sa Ginoo diha sa tanang mga kapanahonan sa diha nga ang kahingpitan sa ebanghelyo diha sa yuta. Si Adan ug Eva maoy una dinhi sa yuta nga misulod ngadto niini nga ordinansa.)

- Si Abraham mipadala sa iyang sulugoon aron sa pagpangita og pangasaw-onon alang kang Isaac (Genesis 24:4). Unsa ang nakadani kaninyo mahitungod sa sulugoon ni Abraham? (Tan-awa sa Genesis 24. Ang mga tubag mahimo nga nagkalahi apan mahimo nga maglakip nga siya kasaligan, maunungon, mainampoon, ug matinud-anon. Bisan human sa dugay nga pagpanaw, siya dili mokaon hangtud nga siya nakahuman sa iyang buluhaton alang kang Abraham. Ug kay sa magpabilin alang sa 10-ka mga adlaw nga pagsaulog, siya buot nga modala kang Rebeca ug mobalik dayon ngadto ni Abraham.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa sulugoon ni Abraham aron pagtabang kanato nga labaw pa nga makatuman sa mga kapangakohan nga gihatag sa Ginoo kanato?

- Sa unsa nga paagi ang sulugoon ni Abraham makasulti nga si Rebeca mahimo nga maayong asawa alang kang Isaac? (Tan-awa sa Genesis 24:15–20, 58. Si Rebeca mabination ug andam nga motabang sa uban, sama sa gipakita niya pinaagi sa pagtimba ug tubig alang sa sulugoon ni Abraham ug sa iyang mga kamilyo. Mahimo nga ikaw mopasabut nga ang kamilyo makainom ug 30 ka mga galon sa usa ka adlaw, busa si Rebeca kinahanglan nga motimba og daghan kaayo nga tubig aron pagtagbaw sa 10 ka mga kamilyo. Si Rebeca usab andam nga mobiya sa iyang banay aron pagminyo ni Isaac, tingali tungod kay siya adunay mahinungdanon nga hugot nga pagtuo ug nahibalo nga pagbuot kini sa Ginoo nga siya magminyo kang Isaac.)

- Unsa nga mga hiyas ang buot nimo sa usa ka bana o asawa? Ngano nga ang espirituhanon nga mga hiyas labaw pa ka mahinungdanon kay sa pisikal nga panagway? Unsa nga mga hiyas ang kinahanglan nga palamboon sa matag usa kanato (bisan pa o dili kita naminyo na) nga makahimo kanato nga maayo nga bana o asawa?

- Kanus-a kinahanglan ang usa ka tawo magsugod pagpangandam alang sa walay katapusan nga kaminyoon? Unsa ang pipila ka mga butang nga mahimo sa mga bata o mga batan-on aron sa pagpangandam alang sa walay katapusan nga kaminyoon? Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan ug uban nga mga hingkod makatabang sa mga bata ug mga batan-on sa pag-andam aron maminyo didto sa templo?

  Si Presidente Howard W. Hunter miingon: “Atong iplano ug itudlo ug ipangamuyo sa atong mga anak nga magminyo diha sa balay sa Ginoo. Atong ipamatuod pag-usab sa labaw ka lagsik nga paagi kay sa atong nahimo sa nanglabay nga mahinungdanon kini kon diin ikaw maminyo ug sa unsa nga awtori-

dad kamo gipahayag nga bana ug asawa" (sa Conference Report, Okt. 1994, 118, o Ensign, Nob. 1994, 88).

2. Si Esau mibaligya sa iyang katungod sa pagkapanganay ngadto ni Jacob.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 25:20–34.

- Unsa nga pagpadayag ang nadawat ni Rebeca mahitungod sa iyang wala pa matawo nga kaluhang anak nga mga lalaki? (Tan-awa sa Genesis 25:22–23.) Ngano ang pamahayag sa Ginoo nga "ang magulang moalagad sa manghud" usa ka dili kasagaran nga pagpadayag? (Ang katungod sa pagkapanganay sa naandan gipasa gikan sa amahan ngadto sa kinamagulangan nga anak nga lalaki. Ang pagdawat niining katungod sa pagkatawo nagpasabut nga ang kinamagulangan nga anak nga lalaki makapanunod og kaduha piloa nga bahin sa bahandi sa banay, ug agi og balus siya modumala sa banay ug moamuma sa iyang inahan ug igsoon nga mga babaye human sa kamatayon sa iyang amahan. Ang pamahayag nga "ang magulang moalagad sa manghud" diha sa pagpadayag sa Ginoo ngadto ni Rebeca nagpasabut nga dinhi niini nga pagkabutang ang manghud nga anak nga lalaki modawat sa katungod sa pagkapanganay ug ang iyang mga kaliwatan mao ang mga katawhan sa pakigsaad.)
- Sa unsa nga paagi si Esau, ang magulang nga anak nga lalaki, mibati mahitungod sa iyang katungod sa pagkapanganay ngadto sa pagkigsaad nga nahimo tali sa iyang apohan nga si Abraham ug sa Ginoo? (Tan-awa sa Genesis 25:29–34. Ang pagpakamauyunon ni Esau sa pagtugyan sa iyang katungod sa pagkapanganay aron pagtagbaw sa temporaryo nga pisikal nga kagutom nagpakita kon unsa ka gamay nga iyang gihatagan og bili ang katungod sa pagkapanganay.)
- Isip mga sakop sa Simbahan, matag usa nato mao ang may katungod sa usa ka espirituhanon nga katungod sa pagkapanganay gikan sa atong langitnong mga ginikanan. Unsa nga mga panalangin ang gilakip sa katungod sa pagkapanganay? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa pagkapari, mga panalangin sa templo, mga ordinansa, pagpadayag, ug sa potensyal alang sa kahimayaan.)
- Sa unsa nga paagi kon diin kita maminyo makaapekto sa atong abilidad sa pagdawat sa mga panalangin sa atong katungod sa pagkapanganay? (Kita mosulod ngadto kabahin sa pakigsaad ni Abraham nga may kalabutan sa kahimayaan ug mahangturon nga paglambo pinaagi sa paghimo ug paghupot sa mga pakigsaad sa pagtuga sa templo ug walay katapusan nga kaminyoon.)
- Sa unsa nga paagi ang atong mga pulong ug mga lihok magpakita sa bili nga atong gibutang diha sa atong katungod sa pagkapanganay? Sa unsa kaha nga paagi ang pipila kanato makahimo og mga sayop sama kang Esau, mipili sa mga butang nga magdala og dihadiha nga katagbawan kay sa mga butang nga adunay mahangturon nga bili?
- Sa pagtino sa manunod sa pakigsaad, ang Ginoo mipili ni Isaac ibabaw sa iyang magulang nga igsoong lalaking si Eshmael (Mga Taga-Galacia 4:22–23), si Jacob ibabaw sa iyang magulang nga igsoong lalaki nga si Esau, Jose ibabaw sa iyang igsoong lalaki nga si Reuben (1 Mga Cronicas 5:1–2), ug Ephraim ibabaw sa iyang magulang nga igsoong lalaki nga si Manases (Genesis 48:17–20). Unsa ang gisugyot niini mahitungod sa unsa nga paagi kita mahimo nga takus alang sa balaang mga tawag ug mga panalangin?

3. Si Jacob nagminyo ni Lea ug Raquel diha sa pakigsaad, ug pinaagi kaniya ang pakigsaad ni Abraham nagpadayon.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 26–29.

- Unsa ang ikasulti kanato sa pagpili ni Esau sa mga asawa mahitungod sa iyang unang mga buluhaton? (Tan-awa sa Genesis 26:34–35; 28:6–9.) Unsa ang atong makat-onan mahitungod ni Jacob gikan sa iyang mga paningkamot sa pagminyo diha sa pakigsaad? (Tan-awa sa Genesis 28:1–5; 29:1–28. Usa ka butang nga atong makat-onan mao nga ang kaminyoon diha sa pakigsaad mahinungdanon kaayo alang ni Jacob. Siya mihimo og taas nga panaw aron sa pagpangita og usa matinud-anon nga babaye nga minyoan. Dayon siya mitrabaho alang kang Laban sulod sa pito ka mga tuig sa wala pa magminyo ni Racquel ug mipadayon sa pagtrabaho alang kaniya pagkahuman.) Sa unsa nga paagi kita makapakita nga ang pagminyo diha sa pakigsaad mahinungdanon nganhi kanato?

  Si President Gordon B. Hinckley misulti sa usa ka banay kinsa mipasakop sa Simbahan didto sa Australia ug unya mibaligya sa tanan nilang mga kabtangan aron sila makapanaw ngadto sa New Zealand ug mabugkos isip usa ka banay. Ang amahan niining banay miingon: "Dili kami makaabut sa galastohan sa pag-adto [sa templo]. Ang among kalibutanon nga mga kabtangan naglangkub sa daan nga sakyanan, among kasangkapan, ug among mga plato. Ako miingon sa akong banay, Kita dili makaako nga *dili* makaadto. Kon ang Ginoo mohatag kanako og kusog, ako makatrabaho ug mokita og igo alang sa lain nga sakyanan ug kasangkapan ug mga plato, apan kon mawala kanako ang akong mga hinigugma, ako sa pagkatinuod kabus sa kinabuhi ug sa kahangturan' " (Be Thou an Example [1981], 138).

- Human ang duha ka mga tawo maminyo didto sa templo, unsa ang kinahanglan gayud nga ilang buhaton aron pagsiguro nga sila adunay matinud-anon nga walay katapusan nga kaminyoon? Sa unsa nga paagi ang bana ug asawa makapatunhay ug makapalambo sa relasyon sa kaminyoon aron nga ang mga pakigsaad ug mga panalangin nga gisaad diha sa templo matuman? (Mahimo nga ikaw modapit og pipila ka mga sakop sa klase aron sa pagpakigbahin sa usa ka panig-ingnan o usa ka butang nga gihimo sa ilang kapikas o ginikanan aron pagdala sa usa ka celestial nga espiritu diha sa kaminyoon.)

Panapos

Hatagi og gibug-aton ang kamahinungdanon sa pagkaminyo diha sa pakigsaad ug sa pagpuyo nga takus sa katungod sa pagkapanganay nga mga panalangin. Hagita ang mga sakop sa klase sa paghimo og maalamon nga mga pagpili ug dili ibaylo ang mahangturon nga mga panalangin alang sa temporaryo nga kahimuot o katagbawan.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Ikaw mahimo nga mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Si Rebeca maoy gipili isip asawa alang ni Isaac

Isulat ang matag usa sa mosunod nga mga kinutlo gikan sa Genesis 24 diha sa gilain nga mga piraso sa papel ug mohatag og usa o labaw pa ngadto sa matag sakop sa klase. Himoa nga ang mga sakop sa klase mogamit sa ilang mga kasulatan aron sa pagpangita kon kinsa ang mihimo sa mga pahayag ug sa unsa nga mga bersikulo ang mga pahayag natala. Kon ang mga sakop sa klase nahuman na, hisgoti ang mga pamahayag ug ang kahulogan nga kini gihimo. Ipasabut ang kamahinungdanon sa pakigsaad diha sa kaminyoon, ang hugot nga pagtuo ug pagkamaunungon sa sulugoon ni Abraham, ug ang mga hiyas nga diha kang Rebeca nga nakahimo kaniya nga usa ka maayo nga pagpili alang sa usa ka mahangturon nga kauban.

a. "Dili ka magpili og usa ka asawa alang sa akong anak nga lalaki gikan sa mga anak nga babaye sa mga Canaanhon."
b. "Umadto ka sa akong yuta ug sa akong kaubanan, ug magakuha ka og asawa alang sa akong anak."
c. "Ang Dios sa mga langit . . . magasugo sa iyang manolonda sa atubangan mo."
d. "Ug sa ingon niini maila ko nga ikaw nagapakita og kalooy sa akong agalon."
e. "Alang sa imong mga camello usab magakalos ako og tubig hangtud nga mahuman sila pag-inum."
f. Ako mao ang anak nga babaye ni Bethuel, nga anak nga lalaki ni Milca, nga gianak niya kang Nachor."
g. "Dalaygon si Jehova, [kinsa] nagmando kanako sa dalan sa balay sa mga igsoon sa akong agalon."
h. "Ug siya motubag unta, Uminum ka, ug ingon man usab ang imong mga camello mokuha ako ug tubig; kini mao unta ang babaye nga gitagana sa Dios alang sa anak nga lalake sa akong agalon."
i. "Nan, karon kong buhaton ninyo ang mahigugmaong kalolot ug pagkamatinumanon sa akong agalon, magpahayag kamo kanako; ug kong dili ugaling, magpahayag kamo kanako."
j. "Anaa diha si Rebeca sa atubangan mo, dawata siya, ug lumakaw ug ipaasawa siya sa anak nga lalaki sa imong agalon, ingon sa gipamulong na ni Jehova.
k. "Oo muoban ako."
l. "Igsoon namo, mainahan ka unta sa linibolibo."

Mga tubag: a-Abraham (v.3); b-Abraham (v.4); c-Abraham (v.7); d-sulugoon (v.14); e-Rebeca (v.19); f. Rebeca (v.24); g-sulugoon (v.27); h-sulugoon (v.44); i-sulugoon (v.49); j-Laban ug Bethuel (v. 5l); k-Rebeca (v. 58); l-banay ni Rebeca (v. 60).

2. "Matarung nga kaminyoon magsugod uban sa matarung ug tukma nga mga panag-uban

- Si Isaac ug Jacob gitudloan sa ilang mga amahan sa pagminyo sa mga babaye sa ilang kaugalingon nga tinuohan. Si Esau nagdala og kagul-anan ngadto sa iyang mga ginikanan pinaagi sa pagminyo og mga asawa kinsa walai motuo diha sa Dios ni Abraham. Ngano nga kini mahinungdanon ngadto sa pagminyo sa usa ka tawo sa atong kaugalingon nga tinuohan?

  Si Presidente Spencer W. Kimball mihatag niining tambag: "Si Pablo misulti sa mga Taga-Corinto, 'Ayaw kamo pagpahiangay sa inyong kaugalingong kauban sa mga dili magtotoo diha sa mao rang usa ka yugo . . .' Tingali si Pablo buot

kanila nga makita nga ang relihiyoso nga mga panaglahi mao ang sukaranan nga mga panaglahi. Ang relihiyoso nga mga panaglahi nagpasabut og dugang nga mga dapit sa panagbangi. Mga pagkamaunungon sa Simbahan ug pagkamaunungon sa banay mahimo nga magkasumpaki sa usag usa. Ang mga kabataan sa kasagaran makasinati og kapakyasan. Ang dili sakop mahimo nga tugbang sa pagkamaalamon, maayo kaayo nga pagkabansay ug madanihon, ug siya mahimo nga adunay makapahimuot nga pagkapanganay, apan walay usa ka naandan nga hugot nga pagtuo, ang kasamok naghulat sa unahan alang sa kaminyoon. Adunay pipila ka mga higayon nga kini dili tinuod apan ang sangputanan dili malipayon" (The Miracle of Forgiveness [1969], 240)

- Unsa ang inyong mabuhat aron sa pagsiguro nga ang tawo nga inyong minyoan maoy usa ka tawo diin ikaw makaangkon sa walay katapusan nga kaminyoon? Sa unsa nga paagi nga ang imo karon nga mga kauban ug mga higala makaapekto sa nahabilin sa imong kinabuhi ug sa kahangturan?

  Si Presidente Kimball mipadayon: "Dayag kaayo, ang matarung nga kaminyoon magsugod sa matarung ug tukma nga mga panag-uban. Ang usa ka tawo sa kadaghanan magminyo sa usa ka tawo gikan sa taliwala niadtong kinsa siya . . . nakig-uban. Busa, kining pahimangno miabut uban sa mahinungdanon nga paghatag og gibug-aton. Ayaw og panimpalad sa pagpakig-uban sa mga dili sakop, o mga sakop kinsa wala matudloi ug dili matinud-anon. Ang usa ka babaye mahimong moingon, `Oh, ako wala maghunahuna sa pagminyo niini nga tawo. "Kalingawan" lamang kini nga panag-uban. Apan ang usa ka tawo dili makaako sa pag-angkon og kahigayonan sa paghigugma uban sa usa ka tawo kinsa mahimo nga dili gayud modawat sa ebanghelyo. Tinuod, gamay nga porsyento ang sa katapusan nabunyagan human maminyo sa mga sakop sa Simbahan. . . .Sila mao ang atong gamayng bahin nga gipanalanginan. . . .Apan ang kadaghanan wala mopasakop sa Simbahan ug. . . panagbingkil, kapakyasan ug panagbulag maoy sagad manghitabo sa kadaghanan sa ilang mga kaminyoon" (The Miracle of Forgiveness, 241–42).

3. Ang Dios mihatag og pagpadayag ngadto sa mga babaye ingon man usab sa mga lalaki

Kasulatan nga mga asoy sa pagpadayag sa kadaghanan nagsulti sa mga palakaw uban sa mga pangulo sa pagkapari, kinsa mga lalaki. Bisan pa niana, ang Genesis 25:22–23 naglangkob sa asoy sa Dios nga naghatag og pagpadayag ngadto sa usa ka babaye.

Mahitungod sa pag-ampo ni Rebeca, si Elder Bruce R. McConkie miingon: "Mahimo ba ako karon nga mohimo sa atong naandan nga katigulangan, si Rebeca, isip usa ka panig-ingnan alang sa unsa ang mabuhat sa iyang anak nga mga babaye diha sa Simbahan karon? . . . Sa diha nga si Rebeca nasamok ug nagkinahanglan og balaanon nga paggiya siya sa iyang kaugalingon nakigsulti sa Ginoo, ug siya nakigsulti ngadto kaniya sa pagtubag. Ang Ginoo mohatag og pagpadayag ngadto sa mga babaye kinsa mag-ampo ngadto kaniya diha sa hugot nga pagtuo" (sa Conference Report, Komperensya sa Erya sa Tahiti 1976, 16).

- Sa unsa nga paagi ang mga lalaki ug mga babaye managsama nga moandam sa ilang mga kaugalingon aron pagdawat sa personal nga pagpadayag?

4 Ang panan-awon ni Jacob sa usa ka hagdanan nga misangko ngadto sa langit

- Samtang si Jacob nagpanaw gikan sa Canaan ngadto sa yuta sa iyang kaliwatan aron sa pagpangita og pangasaw-unon ug sa pag-ikyas gikan sa kasuko ni Esau, siya mihunong aron sa pagpahulay alang sa kagabhion ug adunay talagsaon nga damgo (Genesis 28:10–19). Unsa ang nakita ni Jacob dinhi niini nga damgo? Unsa nga mga panalangin ang gisaad sa Ginoo kaniya? (Tan-awa sa Genesis 28:13–15. Kini mao ang mga panalangin sa pagkigsaad ni Abraham, nga gibag-o uban kang Jacob dinhi niini nga panan-awon; tan-awa sa leksyon 7.) Unsa ang gisimbolo sa hagdanan?

  Si Elder Marion G. Romney miingon kabahin niini nga damgo: "Si Jacob nakaamgo nga ang mga pakigsaad nga iyang gihimo uban sa Ginoo . . . mao ang mga tikanganan diha sa hagdanan nga siya mismo kinahanglan nga mosaka aron makaangkon sa gisaad nga mga panalangin—mga panalangin nga mohatag kaniya og katungod sa pagsulod sa langit ug makig-uban sa Ginoo" ("Temples—The Gates to Heaven," Ensign, Mar. 1971, 16).

Leksyon
11

"Unsaon Ko Paghimo Kining Dakung Pagkadautan?"

Genesis 34; 37–39

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase (1) nga makat-on kon unsaon sa paghimo aron ang tanang mga kasinatian ug mga kahimtang makatabang alang sa ilang kaayohan ug (2) molig-on sa ilang pasalig sa pagsunod sa sumbanan sa Ginoo sa pagkamoral sa sekso.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi pagtuon sa mosunod nga mga kasulatan:
   a. Genesis 37. Si Jose, ang ikanapulog usa nga anak nga lalaki ni Jacob, gikalagutan sa iyang igsoon nga mga lalaki ug gibaligya ngadto sa pagkaulipon.
   b. Genesis 39. Si Jose miuswag isip usa ka ulipon apan gipasanginlan sa pagkaimoral ug gipadala ngadto sa bilanggoan (39:1–20). Ang tinugyanan sa bilanggoan mihatag ni Jose og kapangakohan ibabaw sa uban nga mga binilanggo (39:21–23).
   c. Genesis 34:1–12; 35:22; 38:1–30. Ang sala sa pagkaimoral adunay dili maayo nga mga sangputanan diha sa banay ni Jacob—si Dinah, ang iyang anak nga babaye (34:1–12); si Reuben, ang iyang kinamagulangan nga anak nga lalaki (35:22); ug si Judah, lain sa iyang anak nga mga lalaki (38:1–30).
2. Dugang nga pagbasa: Genesis 34: 13–31.
3. Kon ang mosunod nga audiobiswal nga mga materyal anaa, mahimo nga ikaw mogamit sa pipila niini isip kabahin sa leksyon:
   a. Ang mga hulagway si Jose Gibaligya sa Iyang Igsoong mga Lalaki (62525; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 109) ug si Jose Misupak sa Asawa ni Potiphar (62548; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 110).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon.

Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagngalan og pipila ka mga salida sa sine, mga pasundayag sa telebisyon, mga libro, o mga magasin nga karon inila sa inyong dapit.

- Unsa nga mga sumbanan sa pagkamoral sa sekso ang gipakita niining inila nga mga butang sa medya? Sa unsa nga paagi kining mga sumbanan nagkalahi gikan sa sumbanan sa Ginoo ingon sa gitudlo diha sa mga kasulatan ug sa mga pangulo sa Simbahan?

Ipasabut nga ang moral nga pamatasan sa kalibutan sa kasagaran managlahi gikan sa mga sumbanan sa moral nga gitukod sa Ginoo. Samtang ang mga sumbanan sa katilingban mausab, ang mga sumbanan sa Ginoo makanunayon.

Kini nga leksyon naghisgot sa mga kasinatian sa usa ka tawo kinsa misunod sa sumban sa pagkamoral sa Ginoo ug sa lain nga mga tawo nga wala mosunod. Ang leksyon naghisgot usab sa mga sangputanan sa pagsunod o ang dili pagsunod sa sumbanan sa Ginoo.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, paghisgot kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan..

1. Si Jose gibaligya ngadto sa pagkaulipon sa iyang igsoon nga mga lalaki.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 37.

Si Jacob naminyo ni Lea ug Racquel, anak nga mga babaye sa igsoong lalaki sa iyang inahan si Laban, ug usab nagminyo sa iyang sulugoon nga mga babaye, Zilpah ug Bilhah. Ang mga asawa ni Jacob mihatag kaniya og napulog duha ka anak nga mga lalaki, kinsa nahimo nga sinugdanan sa napulog duha ka mga tribo sa Israel (Ang Ginoo miilis sa ngalan ni Jacob ngadto sa Israel; tan-awa sa Genesis 32:28). Ang ikanapulog usa nga anak nga lalaki ni Jacob mao si Jose; isip kinamagulangan nga anak nga lalaki ni Jacob ug Racquel, si Joseph nakadawat sa katungod sa pagkatawo sa diha nga si Reuben, kinamagulangan nga anak nga lalaki ni Jacob ug Lea, miwala niini pinaagi sa pagkadili matarung (1 Mga Cronicas 5:1–2).

- Ngano nga ang igsoon nga mga lalaki ni Jose nasina kaniya? (Tan-awa sa Genesis 37:3–8.) Sa unsa nga paagi ikaw motubag sa diha nga ang mga sakop sa imong banay makapasakit kanimo o makadawat og labaw pa nga pagtagad kay sa imong kaugalingon? Unsaon nato pagbuntog sa mga pagbati sa kasina o kasuko ngadto sa mga sakop sa banay o mga higala?
- Sa unsa nga paagi si Jose mitubag sa diha nga ang iyang amahan mihangyo kaniya sa pag-adto sa Shechem aron pagtan-aw kon unsa na ang pagkabutang sa iyang igsoon nga mga lalaki? (Tan-awa sa Genesis 37:13–14. Timan-i nga ang Shechem maoy gibanabana nga mga 72 kilometros ang gilay-on.) Unsa ang gibuhat ni Jose sa diha nga wala niya makit-i ang iyang igsoon nga mga lalaki sa Shechem? (Tan-awa sa Genesis 37:15–17. Timan-i nga ang Dothan adunay dili mokubos lain nga 19-ka mga kilometros ang gilay-on.) Unsa ang atong makat-onan mahitungod sa batan-on nga Jose gikan niini nga asoy? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip nga siya maoy masulundon ngadto sa iyang amahan ug makanunayon sa pagbuhat unsa ang gihangyo sa iyang amahan.)
- Unsa ang giplano nga buhaton sa igsoon nga mga lalaki ni Jose sa diha nga si Jose miadto sa mga kaumahan diin sila mipakaon sa mga karnero? (Tan-awa sa Genesis 37: 12–18.) Sa unsa nga paagi ang mga pangatarungan ni Reuben sa

pagbilin sa kinabuhi ni Jose milahi gikan sa kang Judah? (Tan-awa sa Genesis 37:21–22, 26–27.) Sa katapusan unsa ang gibuhat sa mga managsoon nga lalaki kang Jose kay sa mopatay kaniya? (Tan-awa sa Genesis 37:28, 31–33.)

2. Si Jose midumili sa "pagpakasala batok sa Dios."

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 39

- Sa unsa nga paagi ang Ginoo mipanalangin ni Jose human siya gibaligya isip usa ka ulipon? (Tan-awa sa Genesis 39:1–4.) Ngano nga si Potiphar, usa ka adunahan nga opisyal sa Paraon, mibutang sa ingon nga pagsalig ni Jose, nga usa ka ulipon? (Tan-awa sa Gensis 39:5–6.)

- Unsa ang gibuhat ni Jose sa diha nga ang asawa ni Potiphar misulay sa pagtintal kaniya sa pagbuhat og sayop? (Tan-awa sa Genesis 39:11–12. Ipasabut nga si Jose mipalayo dayon sa iyang kaugalingon gikan niana nga kahimtang.) Sa unsa nga paagi kita makasunod sa panig-ingnan ni Jose kon kita gitintal?

- Unsa kaha nga mga pangatarungan ang gamiton ni Jose kon siya buot pa nga motugyan ngadto sa mga pagtintal sa asawa ni Potiphar? Unsa nga mga pangatarungan ang ihatag sa mga katawhan karon aron mosulay sa pagpanalipod sa mga kalapasan sa moralidad? Ngano nga kining mga pangatarungan dili matarung nga mga pangatarungan?

- Sa unsa nga paagi si Jose gisilotan tungod sa pagkamahiyason sa diha nga ang asawa ni Potiphar miduol kaniya? (Tan-awa sa Genesis 39:12–20. Siya nahimong gikan sa pagkatigdumala sa panimalay ni Potiphar ngadto sa pagka binilanggo.) Sa kalibutan karon, sa unsa nga paagi ang pipila ka mga tawo motagad sa uban kinsa mahiyason? (Ang mga tubag mahimo nga managlahi. Ang mga katawhan kinsa mahiyason ang usahay gitamay ug dili ilakip sa katilingban, apan sa kasagaran gitahud.) Ikaw mahimo nga mohisgot sa pagpamugos sa kalibutan aron mahimo nga imoral nga karon giatubang sa mga batan-on ug sa unsa nga paagi ang mga batan-on makabatok niini nga pagpamugos.

- Ang mga kasulatan mihatag og gibug-aton nga samtang si Jose didto sa bilanggoan, ang Ginoo nag-uban kaniya (Genesis 39:21–23). Unsa ang gipadayag niini mahitungod ni Jose? (Siya mipadayon diha sa hugot nga pagtuo kay sa mangutana o mobasol sa Dios bahin sa pagkabilanggo nga misangput gikan sa pagkamahiyasnon.) Unsa ang atong makat-onan gikan ni Jose mahitungod pagkahimo sa dautan nga mga kasintian ug mga kahimtang ngadto sa pagkamaayo? (Mahimo nga ikaw mobasa sa Mga Taga-Roma 8:28 sa panahon niini nga panaghisgot.)

  Si Elder Hartman Rector Jr. mipasabut: "[Ang] abilidad sa paghimo sa tanang butang ngadto sa usa ka butang nga maayo makita nga mahimong usa ka diosnon nga kinaiya. Ang atong Langitnong Amahan sa kanunay mao ra og makahimo sa pagbuhat niini. Tanang butang, bisan pa og unsa ka dautan, mahimong kadaugan ngadto sa Ginoo. Si Jose, bisan pa usa ka ulipon ug sa kinatibuk-an dili angay niini nga kapalaran, bisan pa niana nagpabilin nga matinud-anon ngadto sa Ginoo ug mipadayon sa pagpuyo sa mga kasugoan ug mihimo og usa ka butang nga maayo kaayo sa iyang makapakubos nga mga kahimtang. Ang mga tawo nga sama niini dili mahimo nga mabuntog" (sa Conference Report, Okt. 1972, 170; o Ensign, Ene. 1973, 130).

3. Si Shechem, Reuben, ug Judah nakahimo og bug-at nga mga sala.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 34:1–12; 35:22; ug 38:1–30. Ayaw hisgoti og dugay ang mga sala niining mga tawhana; gamita sila isip usa ka kalainan ngadto sa pagkamatinud-anon ni Jose.

- Ipasabut nga dili tanan sa mga sakop sa banay ni Jose ug mga sagabay ingon ka maisug ni Jose kon mag-atubang og pagtintal. Sa unsa nga paagi si Shechem, Reuben, ug Judah mitubag sa sekso nga mga pagtintal?
- Timan-i ang pinulongan diha sa Genesis 34:3 nga naghulagway sa mga pagbati ni Shechem alang kang Dinah: "Ug ang iyang kalag mihawid ngadto ni Dinah. . . ug siya nahigugma sa dalaga." Ngano nga kining paghulagway wala magkauyon sa mga lihok ni Shechem? (Kon si Shechem tinuod nga nahigugma ni Dinah, dili unta niya bulingbulingan siya. Tabangi ang mga sakop sa klase nga makasabut nga sa kasagaran ang mga katawhan mogamit sa pangatarungan "Kami nagkahigugmaay" aron sa paghatag og kaangayan sa imoral nga kalihokan, apan ang mga katawhan kinsa tinuod nga nahigugma sa usag-usa dili mohimo sa usag usa og sala ug pag-antus aron paghatag og kaangayan sa pisikal nga mga kahinam ug mga tinguha. Pamatasan nga naghimo niini nga malisud sa pag-ampo, naghimo sa mga katawhan nga dili takus sa pagsulod sa templo, o mobungkag sa mga banay maoy wala giaghat sa gugma.)
- Sa diha nga si Jacob mipanalangin sa matag usa sa iyang anak nga mga lalaki sa katapusan sa iyang kinabuhi, siya mipasabut sa moral nga kalapasan ni Reuben ug mihulagway ni Reuben isip "nagabukal ingon sa tubig" (Genesis 49:3–4). Sa unsa nga paagi kini usa ka tinuod nga panagtandi? Unsa ang gisulti ni Jacob ngadto ni Reuben nga mahimong mosangput gikan sa iyang pagka "nagbukal ingon sa tubig"?
- Itandi ang ganti nga gibayad ni Jose nga mahimong mahiyason ngadto sa ganti nga gibayad ni Reuben sa moral nga kalapasan. Unsa ang nawala ni Reuben tungod sa iyang pagkaimoral? (Tan-awa sa 1 Mga Cronicas 5:1–2.) Unsa ang espirituhanon ug temporal nga mga sangputanan sa sekso nga kasal-anan karon? Ngano nga ang Ginoo mibutang sa ingon ka mahinungdanon diha sa pagkalimpyo sa moralidad?
- Ang mga pangulo sa Simbahan makanunayon nga mitudlo nga ang pagkamasulundon sa mga sugo sa Dios mao ang tinuod nga kagawasan. Sa unsa nga paagi atong nakita kini diha sa kinabuhi ni Jose? Sa unsa nga paagi ang pagkadili masulundon mosangput sa kubos nga kagawasan alang ni Shechem, Reuben, ug Judah? Sa unsa nga paagi ang pagpili sa paghupot sa mga kasugoan makahimo kanato nga labaw pa nga gawasnon kay sa pagpili sa paglapas niini? (Tan-awa sa Juan 8:31–36.)

Panapos

Pagpamatuod nga uban sa panabang sa Ginoo, ang tanan sa atong mga kasinatian ug mga kahimtang mahimo nga magkahiusa sa pagpahigayon alang sa atong kaayohan. Pagpamatuod usab sa bili sa pagpabilin nga limpyo sa moralidad sa hunahuna ug lihok. Hagda ang mga sakop sa klase sa pagbanabana sa mga salida sa mga sine, mga magasin, ug ubang mga programa sa telebisyon ug gamiton lamang kadtong nagpakita sa sumbanan sa Ginoo sa pagkamoral sa sekso.

Awhaga ang mga sakop sa klase nga mapasaligon sama ni Jose sa pagsunod sa balaod sa kaputli.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Bethel—ang balay sa Dios

- Samtang si Jacob nagpanaw gikan sa Canaan ngadto sa yuta sa iyang kaliwatan, siya mihunong aron sa pagpahulay alang sa gabii ug adunay talagsaon nga damgo sa usa ka hagdanan nga misangko ngadto sa langit (Genesis 28:10–19; tan-awa ang ikaupat nga dugang ideya sa pagtudlo sa leksyon 10). Si Jacob mingalan niini nga dapit og Bethel, diin nagpasabut nga "balay sa Dios" (Genesis 28:19;). Unsa nga dapit ang adunay sama nga ngalan karon? (Ang templo, nga gitawag ang balay sa Ginoo.)

  Si Elder Marion G. Romney mipahayag, "Ang mga templo ang alang kanatong tanan sa unsa ang Bethel mao ang ngadto kang Jacob" ("Temples —The Gates to Heaven," *Ensign*, Mar. 1971, 16).

- Sa Genesis 35:1–15, si Jacob midala sa iyang banay balik ngadto sa sagrado nga dapit. Unsa ang gihangyo ni Jacob nga buhaton sa iyang banay aron sa pagpangandam sa pagbalik ngadto sa Bethel, ang "Balay sa Dios"? (Tan-awa sa Genesis 35:2.) Sa unsa nga paagi kining mga butang ikatandi ngadto sa mga pagpangandam nga atong gihimo sa pag-adto sa balay sa Ginoo? Unsa ang "wala mailhi nga mga dios" ang mahimong anaa kanato?

  Si Presidente Spencer W. Kimball miingon:

  "Ang Ginoo mipanalangin kanato isip usa ka katawhan sa kauswagan nga walay sama sa milabay nga mga panahon. Ang mga kapanguhaan nga gibutang sa atong gahum mga maayo, ug gikinahanglan sa atong buhat dinhi sa yuta. Apan ako nahadlok nga daghan kanato gihatagan og daghan nga materyal nga mga kabtangan ug bahandi ug nagsugod sa pagsimba niini isip bakakon nga mga dios, ug sila adunay gahum ibabaw kanato. Anaa pa bay labaw pa niining maayo nga mga butang nga makalahutay kay sa atong hugot nga pagtuo?

  "Bisan pa man sa atong kahimuot sa paghulagway sa atong mga kaugalingon isip moderno, ug ang atong kahilig sa paghunahuna nga kita nag-angkon og salabutan sa kalibutan nga walay mga katawhan sa nanglabay sukad nakaangkon-bisan pa man niining mga butang, kita sa kinatibuk-an usa ka tigsimba og mga dios-dios nga mga katawhan—usa ka kahimtang nga labing makapasuko ngadto sa Ginoo" ("The False God We Worship," *Ensign*, Hunyo 1976, 4, 6).

- Sa unsa nga paagi kita "makabiya sa [atong] wala mailhi nga mga dios-dios . . . ug malimpyo" ug takus nga motambong sa templo? (Tan-awa sa Genesis 35:2; Salmo 24:3–4; 2 Mga Taga-Corinto 7:1; Moroni 10:30–32.)

2. Si Jacob ug Esau naghiusa pag-usab

- Sa pagbalik ngadto sa yuta sa Canaan, si Jacob nasayud nga siya makakita pag-balik sa iyang igsoon nga lalaking si Esau (Genesis 32:3–23; 33:1–17). Ngano nga si Jacob nahadlok sa pagpakita kang Esau? (Tan-awa sa Genesis 32:11.) Sa unsa nga paagi si Jacob nangandam sa pagpakigkita kang Esau? (Tan-awa sa Genesis 32:13–20.) Sa unsa nga paagi si Esau mitubag ngadto ni Jacob sa diha nga sila nagkita pag-balik? (Tan-awa sa Genesis 33:4, 8–11.) Unsa ang atong makat-onan gikan ni Jacob ug Esau mahitungod sa pagsulbad pag-usab sa mga panagbangi sa banay?

3. Mga puyopuyo sa Daang Tugon nga mga panahon

Sa Genesis 35:22, si Bilhah, usa sa mga sulugoon ni Racquel, maoy gipasabut ngadto isip puyopuyo ni Jacob. Si Elder Bruce R. McConkie naghatag sa mosu-nod nga pagpasabut sa paggamit sa pulong *puyopuyo* diha sa Daang Tugon.

"Ang tanan lahus sa tibuok kasaysayan sa pakigsabut sa Dios uban sa iyang mga katawhan, lakip niadtong uban sa balay sa Israel, ang mga puyopuyo maoy legal nga mga asawa naminyo ngadto sa ilang mga bana diha sa bag-o ug walay kata-pusan nga pakigsaad sa kaminyoon. . . . Sa karaan sila gihunahuna nga *ikadu-hang mga asawa,* kana nga, mga asawa kinsa walay sama nga mga katungod o kahigayonan diha sa kasta (caste) nga sistema nga diha niana nga panahon ingon sa gihimo niadtong mga asawa kinsa wala matawag nga puyopuyo" (*Mormon Doctrine,* 2nd ed .[1966], 154).

Leksyon
12

"Mabungahon sulod sa Yuta sa Akong Kaguol"

Genesis 40–45

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut nga kon kita mabungahon ug masulundon, ang Dios mopahinungod sa atong mga kasakit alang sa atong kaayohan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Genesis 40–41. Sa bilanggoan, si Jose sa tukma nga paagi mihubad sa mga damgo sa mga sulugoon sa Paraon. Siya dayon mihubad sa mga damgo sa Paraon mahitungod sa baka ug mais. Si Jose gihimo nga tigmando sa tibuok Ehipto ubos sa Paraon ug miandam sa mga katawhan alang sa umaabot nga kagutom.
   b. Genesis 42–45. Si Jacob kaduha mopadala sa iyang anak nga mga lalaki ngadto sa Ehipto aron pagpalit og lugas. Si Jose mipaila sa iyang kaugalingon ngadto sa iyang igsoon nga mga lalaki ug mipasaylo kanila, ug sila nag-uban nga nagmaya.
2. Dugang nga pagbasa: 2 Nephi 2:2; Doktrina ug mga Pakigsaad 64:8–11; 122:5–9.
3. Mahimo nga ikaw mohangyo sa usa ka sakop sa klase sa pag-andam sa pagpahayag og mubo nga katinguban sa Genesis 42–43.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Hangyoa ang mga sakop sa klase sa paghanduraw nga sila namatay ug misulod sa kalibutan sa mga espiritu ug karon nagrebyu sa ilang mga kasinatian didto sa pagkamortal. Ipasabut nga ikaw mangutana og upat ka mga pangutana aron pagtabang kanila nga maghunahuna mahitungod sa unsa nga paagi ang kalisdanan nakaimpluwensya sa ilang mga kinabuhi. Human sa pagpangutana sa tanang upat ka mga pangutana, dapita ang mga sakop sa klase sa pagkomentaryo sa bisan hain nga mga pangutana nga buot nila.

- Unsa ang pipila sa mga pagsulay nga imong giatubang sa mortal nga kinabuhi?
- Unsa nga mga leksyon ang imong nakat-onan gikan sa mga pagsulay sa kinabuhi?
- Kon ikaw mabuhi pag-usab, unsa ang imong usbon mahitungod sa paagi sa imong pag-atubang sa imong mga pagsulay?
- Sa unsa unta nga paagi ikaw makakuha og labaw pa nga kahigayonan sa mga kasinatian sa kinabuhi?

Ipasabut nga kini nga leksyon mahitungod ni Jose, anak nga lalaki ni Jacob, ug sa unsa nga paagi nga siya matinud-anon ug masulundon bisan sa panahon sa dako nga mga pagsulay.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Jose mihubad sa mga damgo sa mayordomo, sa hornero, ug sa Paraon. Ang Paraon mihimo ni Jose nga tigmando sa tibuok Ehipto.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 40–41.

Himoa nga ang mga sakop sa klase morebyu sa nangagi nga leksyon pinaagi sa pagngalan sa pipila ka mga pagsulay nga nasinati ni Jose diha sa sayo nga bahin sa iyang kinabuhi (Genesis 37; 39). Mahimo nga ikaw molista sa mga tubag sakop sa klase diha sa pisara. Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa:

a. Gikasilagan siya sa iyang igsoong mga lalaki (Genesis 37:4).
b. Ang iyang igsoong mga lalaki nagplano sa pagpatay kaniya, dayon gibaligya hinoon siya isip usa ka ulipon (Genesis 37:18–28).
c. Siya dili makatarunganon nga gibalhog sa bilanggoan human midumili sa pagbuhat og dautan (Genesis 39:20).

- Sa unsa nga paagi si Jose mitubag sa iyang mga pagsulay? Sa unsa nga paagi ang Ginoo mipanalangin ni Jose tungod sa pagkamatarung bisan diha sa mga panahon sa pagsulay?
- Si Jose giubanan diha sa bilanggoan sa mayordomo ug hornero sa Paraon, ang duha kinsa adunay mga damgo nga wala nila masabti. Sa diha nga si Jose mihubad sa damgo sa mayordomo, unsa ang iyang gihangyo sa mayordomo agi og balus? (Tan-awa sa Genesis 40:14–15.) Unsa ang nahitabo sa diha nga ang mayordomo gibuhian gikan sa bilanggoan? (Tan-awa sa Genesis 40:21, 23.) Ngano nga kini lain nga pagsulay ni Jose? (Tan-awa sa Genesis 41:1, 14. Siya nagpabilin sulod sa bilanggoan sulod sa duha pa ka mga tuig.)
- Ngano nga si Jose sa katapusan gipagawas sa bilanggoan? (Tan-awa sa Genesis 41:1, 8–15.) Unsa ang tubag ni Jose sa diha nga ang Paraon miingon nga siya nakadungog nga si Jose makahubad sa mga damgo? (Tan-awa sa Genesis 41:16.) Sa unsa nga paagi kita makahatag og tukma nga pag-ila sa Ginoo alang sa atong mga abilidad ug mga gasa? (Kita makagamit niini aron paghimaya sa Dios ug mopanalangin sa uban, dili sa atong kaugalingon nga himaya.)
- Unsa ang gidamgo sa Paraon? (Tan-awa sa Genesis 41:1–7; 17–24.) Unsa ang hubad sa damgo sa Paraon? (Tan-awa sa Genesis 41:25–32.) Human siya mohatag sa hubad, unsa ang iyang gisugyot nga buhaton sa Paraon? (Tan-awa sa Genesis 41:33–36; tan-awa usab sa ikaduhang dugang nga ideya sa pagtudlo.) Sa unsa nga paagi ang Paraon mitubag sa sugyot ni Jose aron pagpangandam alang sa kagutom? (Tan-awa sa Genesis 41:37–43.)

2. Si Jose mipaila sa iyang kaugalingon ngadto sa iyang igsoon nga mga lalaki ug mipasaylo kanila.

Itudlo ug hisgoti ang Genesis 42–45. Mahimo nga ikaw mopatingub sa Genesis 42–43 sa mubo nga paagi sa usa ka gipabuhat nga sakop sa klase.

- Ngano nga ang igsoon nga mga lalaki ni Jose miadto sa Ehipto sa unang higayon (Tan-awa sa Genesis 42:1–3.) Ngano nga sila mibalik sa Ehipto sa ikaduhang higayon? (Tan-awa sa Genesis 42:33–34; 43:2.) Ngano nga si Jacob nagduhaduha sa pagpalakaw ni Benjamin sa Ehipto uban sa iyang igsoon nga mga lalaki? Tan-awa sa Genesis 42:36, 38.) Ngano nga sa katapusan miuyon siya sa pagpalakaw ni Benjamin? (Tan-awa sa Genesis 43:3–5, 11–14.)
- Sa pagpadala ni Benjamin ngadto sa Ehipto uban sa iyang igsoon nga mga lalaki, si Jacob mibati nga siya mawad-an og lain nga anak lalaki (Genesis 42:36). Sa unsa nga paagi ang Ginoo mibali niining gihunahuna nga pagsulay ngadto sa usa ka panalangin alang kang Jacob?
- Sa diha nga si Jose batan-on pa, siya adunay damgo nga nagsulti nang daan nga ang iyang igsoon nga mga lalaki sa katapusan moyukbo kaniya (Genesis 37:5–11.) Sa unsa nga paagi kining damgo natuman? (Tan-awa sa Genesis 42:6; 43:26–28.) Sa unsa nga paagi kining katumanan, diin ang igsoon nga mga lalaki mihunahuna nga mahimong dako nga pagsulay ngadto kanila, nahimong usa ka panalangin?
- Labaw sa 20 ka mga tuig human nila ibaligya si Jose ngadto sa pagkaulipon, ang iyang igsoon nga mga lalaki sa gihapon mibati og sala mahitungod sa ilang nabuhat (Genesis 42:21.) Sa unsa nga paagi ang sala mahimo nga positibo nga kusog sa atong mga kinabuhi? Sa unsa nga paagi kini mahimong negatibo nga kusog? Sa unsa nga paagi ang hingpit nga paghinulsol makaapekto sa mga pagbati sa sala? (Tan-awa sa Enos 1:4–6.)
- Sa unsa nga paagi ang igsoon nga lalaki ni Jose nga si Judah mipakita mga siya nahimo nga usa ka labaw ka mabination nga tawo sukad sa katapusan niyang pagkakita ni Jose? (Tan-awa sa Genesis 44:18, 30–34. Pahinumdomi ang mga sakop sa klase nga kadto ideya ni Judah sa pagbaligya ni Jose isip usa ka ulipon.)
- Ngano sa inyong hunahuna ang igsoon nga mga lalaki ni Jose nabalaka sa diha nga si Jose mipadayag sa iyang pagkatawo ngadto kanila? (Tan-awa sa Genesis 45:l–3.) Sa unsa nga paagi si Jose mipakita nga siya mipasaylo sa iyang igsoon nga mga lalaki? (Tan-awa sa Genesis 45:4–11, 14–15.) Unsa sa inyong hunahuna nga ang pagpasaylo ni Jose nakatabang sa iyang igsoong mga lalaki nga mabayaw sa espirituhanon nga paagi?
- Unsa ang isulti sa kalibutan nga atong buhaton kon usa ka tawo ang nakasala kanato, sama sa gibuhat sa igsoong mga lalaki ni Jose ngadto kaniya? Unsa ang gisulti sa Ginoo nga atong buhaton? (Tan-awa sa D&P 64:8–11.) Sa unsa nga paagi ikaw napanalanginan sa diha nga ikaw mitagad sa mabination nga paagi sa uban kinsa midaogdaog kanimo? Sa unsa nga paagi kita labaw pa nga mapasayloon?
- Sa unsa nga paagi ang pagkabilanggo ni Jose didto sa Ehipto, nga maoy usa ka pagsulay alang kaniya, nahimong usa ka panlangin alang kaniya, sa iyang banay, ug sa tanang Ehipto? (Tan-awa sa Genesis 45;4–8.) Sa unsa nga paagi kita musunod sa panig-ingnan ni Jose sa pagsagubang sa atong kaugalingon nga mga hagit ug mga pagsulay?

- Diha sa Bag-ong Tugon, ang Apostol Pablo misulti sa mga taga-Roma nga "sa matag usa ka butang nagabuhat og maayo uban kanila nga mga nahigugma kaniya" (Mga Taga-Roma 8:28.) Sa unsa nga paagi kini natinuod sa inyong kinabuhi? Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa personal nga mga kasinatian diin usa ka hitabo nga sa nahauna mipakita nga negatibo sa kaulahian nahimong usa ka panalangin.

Panapos

Pahinumdomi ang mga sakop sa klase nga sa tanan niya nga mga pagsulay, si Jose nagpabilin nga matinud-anon. Gani siya mipasaylo sa iyang igsoon nga mga lalaki sa pagbaligya kaniya ngadto sa pagkaulipon. Tungod sa iyang pagka-matarung, si Jose napanalanginan og dako. Pagpamatuod nga kon kita mati-nud-anon, ang Dios mopanalangin kanato pinaagi sa paghimo sa tanang mga butang nagabuhat og maayo

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Ang halangdong Joseph sa ulahing mga adlaw

Ang Hubad ni Joseph Smith sa Genesis 50:24–38 naglangkub sa mga panagna nga gihimo ni Jose mahitungod sa iyang mga kaliwat kinsa mahimo nga "pinili nga manalagna." Ang propeta nga si Lehi sa Basahon ni Mormon mipahayag pag-usab niining mga panagna diha sa 2 Nephi 3:5–15. Ang mga kaliwat nga gipasabut dinhi niining mga panagna mao ang Propeta Joseph Smith.

Hisgoti kon sa unsa nga paagi ang mosunod nga mga panagna nga gihimo ni Jose sa Ehipto natuman diha sa kinabuhi ni Joseph Smith:

a. Usa sa mga kaliwat ni Jose mahimo nga usa ka "pinili nga manalagna" (Hubad ni Joseph Smith, Genesis 50:26; 2 Nephi 3:6).
b. Kini nga manalagna tahuron pag-ayo sa uban nga mga kaliwatan ni Jose (Hubad ni Joseph Smith, Genesis 50:27; 2 Nephi 3:7).
c. Siya motudlo kanila sa mga pakigsaad nga gihimo sa Dios uban sa ilang mga katigulangan (Hubad ni Joseph Smith, Genesis 50:28; 2 Nephi 3:7).
d. Siya mobuhat sa sugo sa Dios (Hubad ni Joseph Smith, Genesis 50:28; 2 Nephi 3:8).
e. Siya mahimong bantugan nga Propeta, sama ni Moises (Hubad ni Joseph Smith, Genesis 50:29, 2 Nephi 3:9).
f. Siya ang mahimo nga kapanguhaan alang sa pagdala og bag-o nga kasulatan (ang Basahon ni Mormon) nga motabang ug mobuhat uban sa anaa na nga kasulatan (ang Biblia) (Hubad ni Joseph Smith, Genesis 50:30–31; 2 Nephi 3:11–12).
g. Bisan kon siya mahuyang, ang Ginoo mohimo kaniya nga lig-on (Hubad ni Joseph Smith, Genesis 50:32; 2 Nephi 3:13).
h. Siya ug ang iyang amahan pagapanganlan og Jose (Hubad ni Joseph Smith, Genesis 50:33; 2 Nephi 3:15).

2. Pag-andam alang sa kagutom

- Si Jose mitambag sa Paraon sa paggamit sa pito ka mga tuig sa kabuhong aron sa pag-andam sa Ehipto alang sa pito ka mga tuig nga kagutom nga mosunod (Genesis 41:29–30, 34–36). Unsa nga tambag ang gihatag kanato sa atong mga

pangulo sa Simbahan mahitungod sa pagpangandam alang sa mga panahon sa kagutom o uban nga kalisud?

Si Elder L. Tom Perry mitudlo:

"Sama ka mahinungdanon sa pag-andam sa atong mga kaugalingon sa espiritu-hanon nga paagi, kita kinahanglan gayud usab nga mangandam sa atong mga kaugalingon alang sa atong temporaryo nga mga panginahanglan. . . . Kita gitudloan sulod sa daghang mga tuig sa pagsunod sa dili mokubos upat ka mga gikinahanglan sa pagpangandam alang sa unsa ang moabut.

"Una, pag-angkon og igo nga edukasyon. Pagkat-on og usa ka pamatigayon o usa ka propesyon nga makahimo kanimo sa pag-angkon og makanunayon nga panarbaho nga mohatag og igo nga salapi alang sa imong kaugalingon ug sa imong banay. . . .

"Ikaduha, pagpakabuhi sulod sa imong kinitaan ug paghipos og usa ka butang alang sa panahon sa kanihit. Sugdi ang paghimo sa inyong mga kinabuhi ang usa ka plano kon unsaon paggamit nianang gipanalangin kaninyo sa Ginoo. Ingon ka makanunayon sa inyong pagbayad sa ikapulo, paggahin og kantidad nga gikinahanglan alang sa umaabut nga mga panginahanglanon sa banay. . . .

"Ikatulo, paglikay sa hilabihan nga utang. Ang kinahanglanon kaayo nga utang kinahanglan nga maangkon lamang human sa maampingon, mahuna-hunaon nga pag-ampo ug human makabaton sa labing maayo nga posibling tambag. Kita nagkinahanglan sa pagpugong aron magpuyo sulod sa atong katakus sa pagbayad. . . .

"Ikaupat, pag-angkon ug pagtipig sa gitagana nga mga pagkaon ug mga sang-kap nga makapatunhay sa kinabuhi [kon ang lokal nga balaod motugot sa ingon nga pagtipig]. Pagbaton og mga sinina ug motukod og usa ka mga pag-daginot nga pundo diha sa mabuot, maayo nga pagkaplano nga sukaran nga makaalagad og maayo sa mga panahon sa kalit nga panghitabo. Kutob sa akong nahinumdoman, kami natudloan sa pagpangandam alang sa umaabut ug sa pagbaton og usa ka tuig nga sangkap sa mga kinahanglanon. Ako mohu-nahuna nga ang mga tuig sa kabuhong nakahimo sa hapit tanan kanato sa pagbaliwala niini nga tambag. Ako nagtuo nga ang mga panahon sa pagbali-wala niini nga tambag nahuman na. Uban sa mga panghitabo diha sa kalibu-tan karon, kini kinahanglan gayud nga hunahunaon uban sa tanang kaug-dang" (sa Conference Report, Okt, 1995, 46–47; o *Ensign*, Nob. 1995, 36).

- Sa panahon sa kagutom, "ug ang tanan nga kayutaan miadto sa Ehipto kang Jose" aron sa pagpalit og pagkaon tungod kay ang Ehipto mao lamang ang nasud ang nakaandam alang sa kagutom (Genesis 41:54–57). Sa unsa nga paagi ang pagkaandam mohatag kanato og mga kahigayunan sa pag-alagad sa uban?

3. Anak nga mga lalaki ni Jose

- Human ang Paraon mihimo kaniya nga tigmando sa tibuok Ehipto, si Jose naminyo sa usa ka babaye nga ginganlan og Asenath, ug sila adunay duha ka anak nga mga lalaki (Genesis 41:45, 50). Unsa ang gingalan ni Jose ug Asenath sa ilang anak nga mga lalaki? (Tan-awa sa Genesis 41:51–52.) Ngano nga kini angay nga mga ngalan alang sa anak nga mga lalaki ni Jose? (Mahimo nga kinahanglan imong sultihan ang mga sakop sa klase nga ang *Manases* nagpa-sabut nga "paghikalimot" ug *Ephraim* nagpasabut nga "mabungahon."

Pagkaulipon, Pagpalabay, ug Exodo

Leksyon
13

Exodo 1–3; 5–6; 11–14

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa (1) pagsalig sa Ginoo nga motuman sa iyang mga saad, (2) pagpalambo sa ilang pagtamud alang sa matubsanon nga sakripisyo sa Manluluwas, ug (3) paghimo sa sakramento nga labaw pa nga makahuluganon diha sa ilang mga kinabuhi.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:

   a. Exodo 1–3. Ang mga anak sa Israel gihimo nga mga ulipon sa mga Ehiptohanon (1:1–14). Ang Paraon misugo nga ang tanang anak nga mga lalaki nga natawo ngadto sa mga Taga-Israel patyon (l:15–22). Si Moises natawo ug gipadako sa anak nga babaye sa Paraon (2:1–10). Si Moises mipatay sa usa ka Ehiptohanon ug milayas ngadto sa Midian, diin siya nagminyo ni Zipporah (2:11–22). Ang Ginoo mipakita ngadto ni Moises didto sa nagdilaab nga sampinit ug mitawag kaniya sa pagluwas sa Israel gikan sa pagkaulipon (3:1–22; timan-i nga diha sa Hubad ni Joseph Smith sa Biblia, ang hugpong sa mga pulong "ang anghel sa Ginoo" diha sa Exodo 3:2 giusab ngadto sa "sa atubangan sa Ginoo").

   b. Exodo 5–6. Si Moises ug Aaron mihangyo sa Paraon nga buhian ang Israel, apan ang Paraon midumili ug mibutang og dako pa nga kabudlay diha sa mga katawhan (5:1–23). Ang Ginoo misaad sa pagtuman sa pakigsaad nga iyang gihimo uban ni Abraham (6:1–8). (Timan-i: Ang mga Kapitulo 7–10 nagsulti kabahin ni Moises nga miduol sa Paraon sa daghan pa nga mga higayon, naghangyo kaniya sa pagbuhi sa Esrael. Bisan pa man sa daghang mga timaan, mga kahibulong, ug mga pagdagsang sa sakit, Ang Paraon midumili. Diha sa Hubad ni Joseph Smith niini nga mga kapitulo, mipasabut nga "ang Paraon migpatig-a sa iyang kasingkasing.")

   c. Exodo 11–13. Ang Ginoo misaad sa pagpadala og usa pa ka sakit nga modagsang sa Ehipto diin ang panganay nga anak sa matag panimalay mamatay (11:1–10). Ang Ginoo misugo ni Moises diha sa pagpangandam sa Pagpalabay, nga manalipod sa Israel gikan sa sakit nga modagsang (12:1–20). Ang panganay nga anak sa Ehipto nangamatay (12:29–30). Ang Paraon misulti ni Moises sa pagkuha sa iyang mga katawhan gikan sa Ehipto, ug ang mga taga Israel mibiya (12:31–42). Si Moises misulti sa mga anak sa Israel sa paghupot sa Pangilin sa Wala Patuboa nga Pan sa umaabut isip usa ka handumanan sa ilang pagkaluwas (13:1–16). Ang Ginoo nag-uban atubangan sa kampo sa Israel diha sa panganud sa adlaw ug usa ka haligi sa kalayo sa gabii (13:17–22). (Timan-i nga ang mga ulohan nga "Pangilin sa Pagpalabay" ug "Pangilin sa Wala Patuboa nga Pan" maoy gigamit nga sama og kahulogan, ang Pagpalabay mao ang unang adlaw sa Pangilin sa Wala Patuboa nga Pan.)

   d. Exodo 14. Ang Paraon ug ang iyang mga sundalo migukod sa mga anak sa Israel (14:1-9). Ang mga katawhan nahadlok, ug si Moises nangamuyo ngadto sa Ginoo alang sa panabang (14:10–18). Ang mga anak sa Israel gilu-

was gikan sa mga sundalo ug mitabok sa Pulang Dagat diha sa uga nga yuta; ang mga tawo sa Paraon migukod kanila ug nangalumos (14:19-31).

2. Dugang nga pagbasa: Exodo 4; 7–10; 15.
3. Hangyoa ang usa ka sakop sa klase sa pag-andam sa pagpahayag og mubo nga paghulagway sa Exodo 1 ug 2.
4. Pag-andam og mga gilis sa pulong sa mga pulong *Pagpalabay* ug *Sakramento*.
5. Kon ang mosunod nga mga materyal sa audiobiswal anaa, mahimo nga kamo mogamit sa pipila niini isip kabahin sa leksyon.
   a. "Sakripisyo sa Mananap ug ang Pag-ula," usa ka siyam ka minutos nga bahin gikan sa *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video* (53224-853).
   b. Ang mga hulagway Jesus ang Kristo (62572; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 240); Si Moises diha sa Kabugangan (62063; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 106); Moises ug ang Nagdilaab nga Sampinit (62239; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 107); ug ang Pagtabok sa Pulang Dagat (62100).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Pangutan-a ang mga sakop sa klase kon sila sukad giluwas ba gikan sa usa ka makuyaw nga pagkabutang. Dapita ang usa o duha kanila sa pagpakigbahin sa mubo nga paagi sa ilang kasinatian, o pag-asoy og usa sa imong kaugalingon. Pangutan-a ang mga sakop sa klase kon unsa ang ilang gibati ngadto sa usa kinsa miluwas kanila.

Ipasabut nga kining leksyon ang mahitungod sa usa sa labing madulaon nga pagluwas nga sukad nahinabo—ang pagluwas sa mga anak sa Israel gikan sa kamatayon sa sakit nga midagsang ug gikan sa Ehiptohanon nga pagkaulipon. Ipasabut usab nga sa daghang mga paagi kini nga pagluwas nagsimbolo gani sa dako pa nga pagluwas—ang atong pagkaluwas gikan sa sala ug kamatayon pinaagi sa matubsanon nga pagsakripisyo sa Manluluwas.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo ang mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw nga kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Human si Jacob ug ang iyang banay mibalhin sa Ehipto, ang mga taga-Israel mipuyo didto sulod sa 430 ka mga tuig. Sulod niana nga panahon, usa ka Paraon mibarug kinsa miulipon kanila ug mipahamtang sa mabug-at nga palas-anon ngadto kanila. Ingon sa gipanagna ni Jose, ang . . . .Ginoo mituboy ni Moises aron pagluwas sa mga anak sa Israel (2 Nephi 3:10).

1. Ang Ginoo mitawag ni Moises aron pagluwas sa Israel gikan sa pagkaulipon.

Himoa nga ang gipabuhat nga sakop sa klase mohatag og kinatibuk-ang paghulagway sa Exodo 1 ug 2; dayon itudlo ug hisgoti ang Exodo 3.

- Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitawag kang Moises sa pagluwas sa Israel gikan sa pagkaulipon? (Tan-awa sa Exodo 3:1–4.) Unsa ang gisulti sa Ginoo ngadto ni Moises samtang nagtawag kaniya? (Tan-awa sa Exodo 3:5–10.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa Ginoo gikan sa iyang pagtawag ni Moises? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip nga ang Ginoo nahibalo sa iyang mga katawhan, maloloy-on ngadto kanila, buot nga mopanalangin kanila, ug maghupot sa iyang mga saad ngadto kanila.)
- Dapita ang mga sakop sa klase sa paghanduraw nga sila ang mga anak sa Israel nga nagpuyo sa Ehipto. Sulod sa mga kaliwatan sila natudloan nga sila mga katawhan sa pakigsaad sa Ginoo ug nga iyang tumanon ang mga saad nga gihimo ngadto ni Abraham. Gani karon sila mga ulipon, nagpuyo sa pagdaugdaog ug pagkaulipon. Unsa ang atong makat-onan gikan niini nga pagkabutang nga makatabang kanato kon kita makasinati og kalisdanan? (Ang Dios dili malimot kanato sa atong kalisdanan, ingon sa iyang gipakita pinaagi sa pagtawag ni Moises ug sa katapusan pagluwas sa Israel. Apan sa kasagaran siya dili moluwas dihadiha sa atong mga pagsulay. Bisan unsa pa ka dugay sa pagsulay, kita kinahanglan nga magpadayon sa pag-ampo ngadto kaniya, nagsalig nga siya nahigugma kanato ug mohimo sa tanang mga butang nga mabuhat alang sa atong kaayohan kon kita mosunod kaniya. Tan-awa sa D&P 90:24; 98:3; Mosiah 24:14–15.)Sa unsa nga paagi ikaw makadawat og kahupayan ug tabang gikan sa Ginoo sa mga panahon sa kalisud?
- Unsa ang giingon ni Moises sa diha nga ang Ginoo mitawag kaniya sa pagluwas sa Israel? (Tan-awa sa Exodo 3:11; 4:1, 10.) Sa unsa nga mga paagi si Moises mibati nga dili makahimo? Unsa nga kasiguroan ang gihatag sa Ginoo kaniya? (Tan-awa sa Exodo 3:12; 4:11–12.) Unsa ang imong bation sa diha nga ikaw makadawat og balaan nga tawag gikan sa Ginoo? Ngano kaha nga ang pipila ka mga pagbati sa pagkadili makahimo makaayo? Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitabang kanimo sa mga balaan nga tawag diin ikaw mibati nga dili makahimo?
- Unsa ang gisakripisyo ni Moises sa pagdawat sa tawag aron pagpangulo sa iyang mga katawhan? (Tan-awa sa Mga Hebreohanon 11:24–26.) Unsa ang atong gisakripisyo pinaagi sa pagdawat sa balaang mga tawag aron sa pag-alagad sa Ginoo? Ngano nga mahinungdanon nga kita andam sa pagsakripisyo alang sa Ginoo?

2. Ang Dios mipadala og mga sakit nga midagsang sa Ehipto.

Itudlo ug hisgoti ang Exodo 5–6. Mahimo nga ikaw mohatag og usa ka mubo nga kinatibuk-ang paghulagway sa Exodo 7–10, nagpasabut nga si Moises miduol sa Paraon sa daghang mga higayon ug mihangyo kaniya sa pagbuhi sa Israel. Bisan pa man sa mga timaan, mga kahibulongan, ug mga sakit nga midagsang, ang Paraon midumili. Tingali ikaw kinahanglan nga dili na mokuha sa panahon sa klase aron pagrebyu sa matag usa nga mga timaan, mga kahibulongan, ug mga sakit nga midagsang.

- Sa unsa nga paagi ang Paraon mitubag sa unang higayon nga si Moises ug Aaron mihangyo kaniya sa pagbuhi sa mga anak sa Israel? (Tan-awa sa Exodo 5:1–9.) Sa unsa nga paagi ang mga anak sa Israel mitubag ngadto niini nga pagsulay? (Tan-awa sa Exodo 5:15–21.) Sa Unsa nga paagi si Moises mitubag niini? (Tan-awa sa Exodo 5:22–23.) Unsa ang atong makat-onan gikan niini nga asoy? (Usa ka butang atong makat-onan mao ang panginahanglan sa pag-

pailub diha sa kalisdanan. Ang Ginoo motuman sa iyang mga saad, bisan pa kon siya dili mohimo diha sa panahon o sa paagi nga atong gipaabut.)

- Human ang Paraon modugang sa mga kabudlay sa Israel, ang Ginoo miusab sa Iyang mga saad ngadto kang Moises. Unsa kining mga saad? (Tan-awa ang Exodo 6:4–8.) Sa unsa nga paagi ang mga anak sa Israel mitubag sa diha nga si Moises mipahinumdom kanila niini nga mga saad? (Tan-awa sa Exodo 6:9.) Ngano nga ang pipila kanato mohunong sa pagpaminaw ngadto sa mga propeta ug motuo sa mga saad sa Dios sa mga panahon sa pagsulay? Sa unsa nga paagi kita makapabilin sa hugot nga pagtuo sa panahon sa kalisdanan?
- Sa unsa nga paagi si Moises mitubag sa diha nga ang Ginoo mihangyo kaniya sa pag-adto sa atubangan sa Paraon sa ikaduhang higayon aron sa paghangyo sa kagawasan sa Israel? (Tan-awa sa Exodo 6:10–12.) Ipasabut nga kita usab mahimo nga usahay magduhaduha sa pagbuhat kon unsa ang gihangyo sa Ginoo tungod sa kahadlok o tungod kay kita wala maghunahuna nga kini mahimo. Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitabang kaninyo sa diha nga kamo mibati og pagduhaduha o kahadlok?

3. Ang Ginoo mitudlo kang Moises sa pagpangandam sa Pagpalabay.

Itudlo ug hisgoti ang Exodo 11–13.

- Unsa ang katuyoan sa unang Pagpalabay? (Tan-awa sa Exodo 12:12–13, 22–23.) Ngano nga ang Ginoo buot sa Israel sa pagpadayon sa paghupot sa Pangilin sa Pagpalabay sa umaabut nga mga katuigan? (Tan-awa Exodo 12:24–27, 42; 13:1–10.)
- Ipasabut nga agi og dugang sa pagpahinumdom sa Israel nga ang Dios mipanalipod kanila gikan sa kamatayon sa mga sakit nga midagsang ug miluwas kanila gikan sa mga Ehiptohanon, ang Pagpalabay misimbolo usab sa usa ka mahinungdanon nga panghitabo. Unsa kini nga panghitabo? (Ang matubsanon nga sakripisyo ni Jesukristo, ang Kordero sa Dios, diin nagluwas kanato gikan sa kasal-anan ug kamatayon. Tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 5:7.) Sa unsa nga paagi ang pagpalabay misimbolo sa Pag-ula?

  Mahimo nga ikaw mopakita sa mosunod nga mga pagkasama tali sa Pagpalabay ug sa matubsanon nga sakripisyo ni Jesukristo.

  a. Ang mga anak sa Israel pagamiton og panganay nga laki nga nating karnero nga walay mansa diha sa Pagpalabay (Exodo 12:5). Ang Manluluwas maoy unang natawo nga Anak sa Dios, ang Kordero sa Dios nga walay lama o mansa (1 Pedro 1:19).
  b. Ang mga anak sa Israel mobisibis sa dugo sa nating karnero diha sa mga haligi sa ilang pultahan aron pagluwas sa ilang panganay gikan sa kamatayon (Exodo 12:7, 22–23). Ang dugo sa Manluluwas, diin iyang gipaagas sa Getsemani ug diha sa krus, milimpyo sa mga matinud-anon ug miluwas kanila gikan sa espirituhanon nga kamatayon (Mosiah 4:2).
  c. Ang mga anak sa Israel pakan-on og wala patuboa nga pan (Exodo 12:8, 15–20). "Ang libadura, o pagpatubo, nakita sa karaan isip usa ka simbolo sa pagkadunot tungod kay kini sayon ra kaayo nga mapan-os ug mahimo nga agup-upon. . . . Alang sa mga taga-Israel, ang pagkaon sa wala patuboa nga pan nagsimbolo nga sila nagkaon sa pan nga walay dunot o dili lunsay, nga sa ato pa, ang Pan sa Kinabuhi, kinsa mao si Jesukristo (Tan-awa sa Juan 6:35)" (*Old Testament Student Manuel Genesis–2 Samuel* [1981], 119). Ang

pagkuha sa libadura nagsugyot usab sa paghinulsol, o ang pagkuha sa sala gikan sa kinabuhi sa usa ka tawo.

d. Ang mga anak sa Israel kinahanglan nga mokaon sa pagdali sa pagkaon sa Pagpalabay (Exodo 12:11). Sama sa mga taga-Israel, kita kinahanglan motubag sa maikagon nga paagi ug dihadiha ngadto sa kaluwasan nga gihalad kanato sa Manluluwas.

- Sa Katapusang Panihapon, ang Manluluwas mitukod sa sakramento puli sa Pagpalabay (Mateo 26:19, 26–28). Ipakita ang hulagway sa Manluluwas, gibutang ang gilis sa pulong *Pagpalabay* diha sa wala nga kilid sa gilis ug pulong nga *Sakramento* diha sa tuo. Unsa nga mga pagkasama ang anaa tali sa Pagpalabay ug sa sakramento? (Tan-awa sa Exodo 12:14; 13:9–10; D&P 20:75–79.)

  Si Elder Howard W. Hunter mitudlo nga diha sa pagkaon sa Pagpalabay nga karon nailhan isip Katapusang Panihapon, "ang pan ug bino, kay sa mga mananap ug mga utanon, [nahimong] mga ilhanan sa mahinungdanon nga lawas ug dugo sa Kordero, mga ilhanan nga pagakan-on ug paga-imnon pinaagi sa balaan nga pagtahud ug diha sa paghinumdom kaniya sa kahangturan.

  "Niining yano apan madanihon nga paagi sa pagtukod sa ordinansa sa Manluluwas nga karon nailhan isip ang sakramento sa Panihapon sa Ginoo. Uban sa pag-antus nga iyang gilahutay sa Getsemani, ang sakripisyo nga Iyang gihimo sa Kalbaryo, ug ang Iyang pagkabanhaw gikan sa tanaman sa lubnganan, si Jesus mituman sa karaan nga balaod ug midala sa bag-o nga kapaigoan nga gipasikaran sa mas labaw pa, labaw pa ka balaanon nga panabut sa balaod sa sakripisyo. Wala na kinahanglana sa mga tawo ang paghalad sa panganay nga nating karnero gikan sa ilang panon, tungod kay ang Panganay sa Dios miabut aron sa paghalad sa iyang kaugalingon isip usa ka "walay katapusan nga mahangturon nga sakripisyo" (sa Conference Report, Abr. 1985, 22 o *Ensign*, Mayo 1985, 19).

- Si Elder Howard W. Hunter miingon nga maingon nga ang Pagpalabay maoy usa ka pakigsaad sa pagpanalipod alang sa karaan nga Israel, ang sakramento maoy usa ka "bag-o nga pakigsaad sa kaluwasan" alang kanato (sa Conference Report, Abr. 1974, 24; o *Ensign*, Mayo 1974, 18). Sa unsa nga paagi ang sakramento usa ka pagkigsaad sa panalipod alang kanato? (Ang sakramento nagpahinumdom kanato sa matubsanon nga sakripisyo sa Manunubos, nga nagdala og mahangturong kaluwasan pinaagi sa pagluwas kanato gikan sa pagkaulipon sa sala ug kamatayon. Ang mga pakigsaad nga atong gibag-o samtang kita miambit sa sakramento makatabang usab nga mohatag kanato sa mahangturong kaluwasan.)

  Si Elder Jeffrey R. Holland nangutana:

  "Ato ba nga makita [ang sakramento] isip *atong* pagpalabay, handumanan sa *atong* kaluwasan ug kagawasan ug katubsanan?

  "Uban sa daghan kaayo nga mawala o maangkon, kini nga ordinansa nga naghandom sa atong pag-ikyas gikan sa anghel sa kangingit kinahanglan nga tagdon sa labaw pa ka ligdong kay sa usahay niini. Kini kinahanglan nga usa ka gamhanan, balaan nga pagtahud, panahon sa lawom nga panghunahuna. Kinahanglan nga kini modasig sa espirituhanon nga mga pagbati ug mga pagdani" (sa Conference Report, Okt 1995, 89: o *Ensign*, Nob. 1995, 68).

- Sa iyang mga pagtudlo mahitungod sa Pagpalabay, ang Ginoo mihatag og gibug-aton sa panginahanglan alang sa mga ginikanan aron tudloan ang ilang mga anak sa kamahinungdanon niini (Exodo 12:26–27; 13:8, 14). Ngano nga mahinungdanon nga ang mga ginikanan sa taga Israel mobuhat niini? Sa unsa kaha nga paagi kini magamit sa atong panahon? (Sama sa karaan nga Israel, kita kinahanglang motudlo sa atong mga anak sa kamahinungdanon sa sakramento ug uban nga mga ordinansa nga nagpahinumdom kanato sa gibuhat sa Ginoo sa pagpagawas kanato gikan sa sala ug kamatayon.)

4. Ang mga anak sa Israel mitabok sa Pula nga Dagat

Itudlo ug hisgoti ang Exodo 14.

- Human ang Paraon mitugot sa mga anak sa Israel sa pagbiya sa Ehipto, siya miatubang batok kanila ug mipadala sa iyang kasundalohan aron paggukod nila (Exodo 14:5–9). Unsa ang gibuhat sa mga anak sa Israel sa diha nga ilang nakita ang misulong nga mga sundalo? (Tan-awa sa Exodo 14:10–12.) Unsa ang gisulti ni Moises sa mga anak sa Israel sa diha nga ang ilang hugot nga pagtuo nagduhaduha? (Tan-awa sa Exodo 14:13–14.) Sa unsa nga paagi kita makapalambo og hugot nga pagtuo nga may igong kalig-on aron sa pagsugakod kon kita napuno sa kahadlok?
- Sa unsa nga paagi ang Ginoo miluwas sa mga anak sa Israel gikan sa misulong nga mga sundalo sa Ehipto? (Tan-awa sa Exodo 14:21–31.) Sa unsa nga paagi kining sugilanon makatabang kanato sa mga panahon sa pagsulay?

Panapos

Pagpamatuod nga maingon nga ang Ginoo mituman sa iyang panaad aron sa pagluwas mga taga-Israel gikan sa pagkaulipon, siya motuman sa iyang mga saad nganhi kanato. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagdugang sa ilang pagpasalamat alang sa matubsanong sakripisyo sa Manluluwas ug sa pag-ambit sa sakramento sa takus ug mahunahunaon nga paagi, maghupot sa pakigsaad sa "kanunay nga mahinumdom kaniya" (D&P 20:77).

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Si Satanas mihimo og bakak nga pagsunod sa gahum sa Dios

- Unsa ang gibuhat sa Paraon sa diha nga si Moises ug Aaron nagpakita kaniya og mga timailhan sa Gahum sa Dios? (Tan-awa sa Exodo 7:8–12, 17–22.) Unsa ang atong makat-onan mahitungod ni Satanas gikan niini nga mga bersikulo?
- Unsa ang pipila ka mga paagi si Satanas bakakon nga misunod sa gahum ug mga panalangin sa Dios karon? Unsa nga gasa ang nahatag sa Dios kanato aron pagtabang kanato nga makaila tali sa maayo ug dautan? Sa unsa nga paagi kita makadugang sa atong abilidad sa pag-ila tali sa maayo ug dautan?

2. Ang mga sakit nga midagsang

- Ngano nga ang Ginoo mipadala sa mga sakit nga midagsang diha sa Ehipto? (Tan-awa sa Exodo 7:5, 17; 8:10; 9:14, 29; 10:2; 14:4.) Unsa ang tubag sa Paraon ngadto sa mga sakit nga midagsang? (Tan-awa, alang sa panig-ingnan,

Exodo 8:8, 15, 25, 28, 32.) Ngano nga ang mga sakit nga midagsang wala makadaut sa mga anak sa Israel? (Tan-awa sa Exodo 9:4–6, 23–26; 10:22–23; 11:4–7.)

3. Ang Pagpalabay

Samtang ikaw nagtudlo kon sa unsa nga paagi ang Pagpalabay usa ka simbolo sa Pagtubos ni Jesukristo, mahimo nga ikaw magbaton sa mosunod nga mga butang aron sa paghulagway sa mga simbolo sa Pagpalabay:

a. Mga hulagway sa usa ka nati nga karnero ug usa ka pultahan.

b. Tortilyas, mga krakers,o matzoth (aron pagpaila sa lapad, wala patuboa nga pan).

c. Labanos o litsugas (alang sa pait nga mga helba).

d. Usa ka parisan nga mga sapatos o sandalyas (ang mga taga Israel mokaon sa pagkaon nga nagsul-ob sa ilang mga sapatos, nagsimbolo sa pagdinalidali sa ilang pagbiya sa Ehipto).

4. "Silang tanan gibautismohan. . .diha sa panganud ug sa dagat" (1 Mga Taga-Corinto 10:2)

Mahimo nga ikaw mobasa sa 1 Mga Taga-Corinto 10:1–4, diin si Pablo nagtudlo nga ang mga anak sa Israel gibunyagan diha sa panganud ug sa dagat. Pagpasabut sa kahulogan niini, si Elder Bruce R. McConkie miingon, "[Si Pablo] nag-ingon nga bisan samtang ang Israel, sa diha nga sila milabang lahus sa Pulang Dagat, milayas gikan sa kakalibutanon sa Ehipto, ingon man usab ang mga Kristohanon nga mga kaliwat, pinaagi sa pagbunyag, mao ang paghikalimot sa mga kahigal sa unod ug magpuyo sa diosnon nga mga kinabuhi" (*Doctrinal New Testament Commentary,* 3 vols. [1966–73], 2:355).

Leksyon
14

"Kamo Mahimo nga Akong Kaugalingon nga Bahandi"

Exodo 15–20; 32–34

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pag-ambit sa espirituhanon nga tubig ug pan sa Ginoo, mopaluyo sa iyang pinili nga mga pangulo, ug motuman sa iyang mga sugo aron siya makahimo kanila nga "balaan nga nasud" (Exodo 19:6).

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a .Exodo 15:22–27; 16:1-31; 17:1–7. Ang mga anak sa Israel nagbagulbol tungod kay sila giuhaw ug gigutom, ug ang Ginoo misangkap kanila og tubig, mana, ug buntog.
   b. Exodo 17:8–13; 18:13–26. Si Amalek miabut aron sa pagpakig-away sa Israel. Ang Israel modaug samtang si Moises mopataas sa iyang mga kamot, apan ang mga Amalek modaug kon si Moises kapuyon ug mopaubos sa iyang mga kamot. Si Aaron ug Hur nagpataas sa mga kamot ni Moises, ug ang Israel midaug sa gubat (17:8–13). Si Moises misunod sa tambag ni Jethro sa pagtawag og mga maghuhukom ug motugyan og awtoridad ngadto kanila (18:13–26).
   c. Exodo 19–20. Ang Ginoo nakigkita ni Moises sa Bukid sa Sinai ug naghatag sa Napulo ka mga Sugo.
   d. Exodo 32–34. Si Moises midawat sa bato nga mga papan nga naglangkob sa mga panudlo gikan sa Ginoo apan mibuak sa mga papan sa diha nga mibalik gikan sa Sinai ug nakita ang mga katawhan nga nagsimba sa bulawan nga baka (31:18; 32:1–24). Ang Ginoo mibawi sa mga ordinansa sa Melchizedek nga Pagkapari gikan sa Israel ug mihatag kanila og ubos-ubos pa nga balaod, ang balaod ni Moises (Hubad ni Joseph Smith, Exodo 34:1–2). Si Moises misapsap og bag-o nga mga papan nga bato aron sa pag-ilis niadto nga iyang gibuak, apan ang bag-o nga mga papan wala maglakip sa mga pulong sa walay katapusan nga pakigsaad sa balaan nga pagkapari (Exodo 34:1–5; Hubad ni Joseph Smith, Deuteronomio 10:2). Ang mga katawhan mipakigsaad sa pagsunod sa balaod ni Moises (34:10–35).
2. Dugang nga pagbasa: Salmo 78; 1 Mga Taga-Corinto 10:1–11; Doktrina ug mga Pakigsaad 84:19–27.
3. Pagdala nganha sa klase og pipila ka mga libro o ubang bug-at nga mga gamit kon ikaw naggamit sa praktikal nga paghulagway sa leksyon diha sa mga pahina 64–65.
4. Kon ang *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video* (53224-853) anaa, mahimo nga ikaw mopakita sa "Moderno nga pagsimba sa Dios-dios," usa ka pito ka minutos nga bahin, isip kabahin niini nga leksyon.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon.

- Ihanduraw nga ikaw kinahanglan gayud nga mohimo og pagpanaw ngadto sa kamingawan diin ikaw wala pa sukad makaadto ug nga wala pay mapa sukad nga nahimo. Sa unsa nga paagi ikaw mangandam niini nga panaw? (Ang mga tubag mahimo nga magkalahi, apan usa ka makatabang nga pagpangandam mao ang pagpangita og usa ka giya.)
- Unsa nga kasarang ang imong buot sa usa ka giya kinsa modala kanimo ngadto sa dapit sa kamingawan? (Ang mga tubag mahimo nga magkalahi, apan ang giya kinahanglan nga masayud sa dapit ug mahimo nga kasaligan.)
- Kinsa ang giya ni Moises ug sa mga anak sa Israel human sila molayas sa Ehipto ug misulod sa kamingawan? (Ang Ginoo.)

Ipasabut nga ang mga kasinatian sa mga taga-Israel samtang nagpanaw diha sa kamingawan makatudlo kanato sa mahinungdanon nga mga leksyon samtang kita mipanaw lahus sa pagkamortal. Usa ka mahinungdanon nga leksyon mao nga kita makasalig sa Dios aron paggiya ug pag-amuma kanato ingon sa iyang gibuhat sa mga taga-Israel.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw nga kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan. Tungod kay malisud kini sa pagpangutana sa matag pangutana o paghurot sa matag punto diha sa leksyon, sa mainampoon nga paagi pilia kadtong mahimo nga labing angay sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase.

1. Ang Ginoo misangkap og tubig, mana, ug buntog alang sa mga anak sa Israel.

Itudlo ug hisgoti ang Exodo 15:22–27; 16:1–31; ug 17:1–7.

Human ang mga taga-Israel makalabang lahus sa Pulang Dagat, ang Ginoo mitudlo ni Moises sa pagdala kanila ngadto sa gisaad nga yuta. Apan una ang Ginoo misulay sa hugot nga pagtuo sa mga taga-Israel didto sa kamingawan. Daghan sa mga katawhan kulang sa hugot nga pagtuo, nagreklamo ngadto sa Ginoo kay sa pagduol ngadto kaniya. Bisan pa niana, ang Ginoo misangkap og tubig alang sa ilang kauhaw ug mana ug buntog alang sa ilang kagutom.

- Unsa nga problema ang giatubang sa mga taga-Israel sa Exodo 15:22–24 ug 17:1–3? Sa unsa nga paagi mitubag si Moises sa diha nga ang mga katawhan mibagulbol batok kaniya? (Tan-awa sa Exodo 15:25; 17:4. Siya miduol ngadto sa Ginoo alang sa panabang) Unsa ang atong makat-onan gikan sa tubag ni Moises? Sa unsa nga paagi mitubag ang Ginoo sa mga pag-ampo ni Moises alang sa panabang? (Tan-awa sa Exodo 15:25–26; 17:5–7.)

- Ang Ginoo misangkap sa pisikal ug espirituhanon nga tubig alang sa mga anak sa Israel. Ang pisikal nga tubig miabut gikan sa dakong bato nga gidugkal ni Moises; "ang espirituhanon nga imnunon" miabut gikan sa "espirituhanon nga Dakong Bato," nga mao si Kristo (1 Mga Taga-Corinto 10:4). Unsa ang espirituhanon nga tubig nga nag-agas gikan ni Kristo? (Tan-awa sa 1 Nephi 11:25.) Sa unsa nga paagi kita makainom niana nga tubig? Unsa ang gisaad ngadto niadtong moinom niana nga tubig? (Tan-awa sa Juan 4:14; D&P 63:23.)
- Unsa nga problema ang giatubang sa mga taga-Israel sa Exodo 16:2–3? Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitubag? (Tan-awa sa Exodo 16:4, 11–15.) Agi og dugang ngadto sa pagtagbaw sa kagutom sa mga katawhan, unsa ang pipila ka lain nga mga katuyoan sa pagpadala sa mana?

  a. Kini magpakita sa Ginoo kon ang iyang mga katawhan mosunod ba kaniya (Exodo 16:4, 16–31).
  b. Kini mohatag sa mga katawhan sa matag adlaw nga mga pahinumdom sa gahum ug gugma sa Ginoo (Exodo 16:12).
  c. Kini motudlo sa mga katawhan nga sila dili mabuhi "sa tinapay lamang, kon dili sa tagsatagsa ka butang nga magagula gikan sa baba ni Jehova" (Deuteronomio 8:3).
  d. Kini mohimo sa mga katawhan nga magmapaubsanon ug motabang kanila nga makadawat sa kaluwasan (Deoteronomio 8:16).
- Unsa sa inyong hunahuna nga ang pagpadala sa mana makatabang sa paghingpit sa matag usa niini nga mga katuyoan? Sa unsa nga paagi ang Ginoo nakahimo sa matag usa niini nga mga katuyoan sa atong mga kinabuhi?
- Sa unsa nga paagi ang mana usa ka pagpaila kang Kristo? (Tan-awa sa Juan 6:35.) Sa unsa nga paagi ang buhi nga pan ni Kristo lahi gikan sa mana? (Tan-awa sa Juan 6:48–51.) Sa unsa nga paagi kita sa matag adlaw makaambit sa buhi nga pan ni Kristo?
- Ang mga taga-Israel nagkinahanglan sa pagpanguha og mana matag adlaw aron sa pagpatunhay sa ilang pisikal nga kalig-on. Sa unsa nga paagi kini ipakisama ngadto sa unsa ang kinahanglan nga atong buhaton aron sa pagpatunhay sa atong espirituhanon nga kalig-on? (Ingon nga kita nagkinahanglan sa matag adlaw nga pag-amuma aron sa pagpatunhay sa pisikal nga kalig-on, kita usab nagkinahanglan sa matag adlaw nga pag-amuma aron sa pagpatunhay sa espirituhanon nga kalig-on. Kita dili makapaabut nga maamumahan sa espirituhanon nga paagi kon kita usahay lamang magtuon sa mga kasulatan ug mag-ampo.)
- Sa kasagaran unsa ang mahitabo kon pabuntagan sa mga taga-Israel paghipos ang mana? (Tan-awa sa Exodo 16:19–20.) Unsa ang mahitabo kon ilang pabuntagan ang gihipos nga mana sa pangandam alang sa Igpapahulay? (Tan-awa sa Exodo 16:22–25.) Sa unsa nga paagi atong magamit kini nga baruganan ngadto sa atong senimana nga pangandam alang sa Igpapahulay?
- Unsa kaha ang mahitabo sa mga taga-Israel kon sila misulay sa pagpanaw lahus sa kamingawan nga walay tabang sa Ginoo? Unsa ang mahitabo kanato kon kita mosulay sa pagpanaw lahus sa pagkamortal nga walay tabang sa Ginoo?

2. Si Aaron ug Hur mipataas sa mga kamot ni Moises aron ang Israel modaug sa gubat batok ni Amalek. Si Moises misunod sa tambag ni Jethro sa pagtudlo og mga maghuhukom ug motugyan sa awtoridad ngadto kanila.

Itudlo ug hisgoti ang Exodo 17:8–13 ug 18:13–26. Ipasabut nga ang duha niini nga mga asoy nagtudlo kanato sa kamahinungdanon sa pagtabang ug pagpaluyo sa mga pangulo sa Simbahan.

- Ang mga Amalekite nakiggubat sa mga anak sa Israel sulod sa daghang katuigan, nagsugod sa panahon ni Moises. Sa unsa nga paagi ang mga taga-Israel nakahimo pagbuntog sa mga katawhan ni Amalek diha sa gubat nga gihulagway sa Exodo 17:8–13? (Sa diha nga si Aaron ug Hur mipaluyo ni Moises pinaagi sa pagpataas sa iyang mga bukton, ang Israel midaug diha sa gubat.) Unsa nga mga matang sa espirituhanon nga gubat ang atong giaway karon? Sa unsa nga paagi ang pagpaluyo sa propeta makatabang kanato dinhi niini nga gubat?

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon: "Ako napahinumdoman kon giunsa ni Moises didto sa itaas sa bungtod pagpataas sa iyang mga bukton alang sa kadaugan sa mga sundalo sa Israel. Samtang ang iyang mga bukton gipataas, ang Israel modaug, apan kon kini mohuyhoy tungod sa kakapoy, dayon ang kaaway modaug. Ug busa si Aaron ug Hur `mipabilin sa pagpataas sa iyang mga kamot ang usa sa usa ka bahin, ug ang usa sa lain nga bahin,' ug ang Israel nagmadaugon (Exodo 17:12). Busa ingon man usab kita magmadaugon samtang kita mopataas sa mga bukton sa gidihog nga mga sulugoon sa Ginoo" (sa Conference Report, Abr. 1986, 98; o *Ensign*, Mayo 1986, 77).

- Unsa ang nabalak-an ni Jethro sa diha nga iyang nakita ang mga katawhan nga moduol ngadto ni Moises sa tanang adlaw ug gabii? (Tan-awa sa Exodo 18:13–18.) Unsa ang gitambag ni Jethro nga buhaton ni Moises? (Tan-awa sa Exodo 18:19–23.)

- Unsa ang mga kapangakohan sa propeta ang gihisgutan sa Exodo 18:16–20?

  Mahimo nga imong ipapangita sa mga sakop sa klase ang mga kapangakohan dinhi niini nga mga bersikulo, dayon ilista ang mga tubag diha sa pisara. Mahimo usab nga imong gamiton ang mosunod nga praktikal nga paghulagway sa leksyon: Dapita ang usa ka sakop sa klase sa pagpataas sa iyang mga bukton. Samtang ang unang kapangakohan mailhan, butangi og usa ka libro o uban nga bug-at nga butang diha sa mga kamot sa sakop sa klase. Dugangi og lain nga libro o bug-at nga butang samtang ang matag kapangakohan nailhan.

  a. Magahukom sa taliwala sa usa ug usa (Exodo 18:16).
  b. Tumindog ka alang sa katawhan sa atubangan sa Dios (Exodo 18:19).
  c. "Ug igatudlo mo kanila ang mga tulomanon ug ang mga kasugoan" (Exodo 18:20).
  d. "[Igapahayag] kanila ang dalan nga angay nilang pagalaktan" (Exodo 18:20).
  e. "[Igapahayag] kanila. . . ang bulohaton nga angay nilang pagabuhaton" (Exodo 18:20).

- Sa unsa nga paagi kita makapataas sa mga kamot ug mopagaan sa mga kabudlay sa atong propeta ug mga apostoles karon? (Tan-awa sa D&P 21:4–5; 107:22. Samtang ang mga sakop sa klase mohatag og mga sugyot, kuhaa ang pipila sa mga libro o uban nga mga butang gikan sa mga bukton sa sakop sa klase kinsa nagkupot niini.)

- Sa unsa nga paagi kita mobulig ug mopaluyo sa atong lokal nga mga pangulo sa Simbahan? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip magsulti og maayo bahin kanila, pag-alagad sa makugihon nga paagi diha sa atong mga balaan nga tawag sa Simbahan, ug pagkamaayo nga mga magtutudlo sa banay ug mga magtutudlo sa pagduaw.)
- Sa unsa nga paagi ikaw napanalanginan samtang ikaw nagbulig sa mga pangulo sa Simbahan? (Mahimo nga ikaw mogamit sa D&P 21:6 dinhi niini nga panaghisgutan.)

3. Ang Ginoo nakigkita uban ni Moises didto sa Bukid sa Sinai ug naghatag sa Israel sa Napulo ka mga Sugo.

Itudlo ug hisgoti ang Exodo 19–20.

Sulod sa tulo ka mga bulan sa pagsulod sa Israel sa kamingawan, ang Ginoo buot motukod sa Iyang pagkigsaad uban kanila (Exodo 19:5–6). Isip kabahin niining pakigsaad iyang gipadayag ang Napulo ka mga Sugo ngadto ni Moises.

- Samtang ang mga anak sa Israel nagkampo sa Bukid sa Sinai, unsa ang gisaad sa Ginoo kon sila magmasulundon? (Tan-awa sa Exodo 19:3–6. Siya mohimo kanila nga "kaugalingon nga bahandi, . . . usa ka gingharian sa mga sacerdote, ug usa ka balaan nga nasud") Unsa ang ipasabut niini nga mga saad? Sa unsa nga paagi kining mga saad magamit nganhi kanato karon?

  Kini nga mga saad nagpasabut nga ang Israel mahimo nga mga katawhan sa pagkigsaad sa Ginoo, gikahimut-an ibabaw sa tanan ug gipili aron pagdala sa pagkapari ug sa ebanghelyo ngadto sa tanan nga mga katawhan (tan-awa usab sa Deuteronomio 7:6; 14:1–2; 1 Pedro 2:9).
- Unsa nga kasinatian ang buot sa Ginoo nga maangkon sa iyang mga katawhan didto sa Bukid sa Sinai? (Tan-awa sa Exodo 19:9, 11, 16–17; D&P 84:23.) Unsa ang gikinahanglan sa Ginoo nga buhaton sa iyang mga katawhan sa dili pa sila makigkita kaniya? (Tan-awa sa Exodo 19:10, 14.)
- Ang Bukid sa Sinai maoy usa ka balaan nga dapit diin ang Ginoo buot makigsulti ngadto sa iyang mga katawhan ug mopakita sa iyang kaugalingon ngadto kanila. Unsa nga balaan nga mga dapit ang iyang gisangkap diin kita makadawat niini nga samang mga panalangin? (Mga Templo; tan-awa sa D&P 97:15–16; 109:12–13.) Dapita ang mga sakop sa klase sa pagsulti kon sa unsa nga paagi ang templo nakatabang kanila nga makadungog sa tingog sa Ginoo ug mobati sa iyang pagkaanaa.
- Ang unang upat ka mga sugo diha sa Exodo 20 nagtudlo sa tukma nga ralasyon tali kanato ug sa Dios (Exodo 20:3–11). Sa unsang paagi ang sugo sa pagsimba sa Ginoo ug sa dili pagbaton og lain nga mga dios sa iyang atubangan may kalabutan karon? Unsa nga mini nga mga dios ang gisimba sa mga katawhan karon? (Tan-awa sa 1 Samuel 15:23; Mga Taga-Efeso 5:5; D&P 1:15–16.)

  Si Presidente Spencer W. Kimball miingon:

  "Ang pagsimba sa mga dios-dios nahiuban sa labing bug-at nga mga sala. . . . Moderno nga mga dios-dios o mini nga mga dios mahimo nga makita sa laing hulagway sama sa mga sinina, mga panimalay, mga negosyo, mga makina, mga sakyanan, kalingawan nga mga barko, ug daghan pa nga

laing mga butang sa kalibutan nga makapalayo kanato gikan sa dalan sa pagkadiosnon. . . .

"Dili mahikap nga mga butang sayon ra kaayo nga mahimong mini nga dios. Mga titulo sa Unibersidad ug mga pasidungog sa kalampusan makahimo nga mga dios-dios. . . .

"Daghang mga katawhan motukod ug mosangkap sa panimalay ug mopalit og una sa sakyanan—ug unya sila wala nay igong ikabayad sa ikapulo. Kinsa ang ilang gisimba? Sa pagkatinuod dili ang Ginoo sa langit ug yuta. . . .

"Daghan ang nagsimba sa pangayam, pagpangisda, pagbakasyon, ang katapusan sa semana nga mga piknik ug pagpanggawas. Ang uban aduna isip ilang mga dios-dios ang mga dula sa paugnat sa kusog, bisbol, putbol, ang pagpabugno sa toro nga baka, o golp. . . .

"Sa gihapon laing dagway nga gisimba sa mga katawhan mao ang gahum og kadungganan. . . . Kining mga dios sa gahum, bahandi, ug impluwensya maoy mokuha sa kadaghanan sa atong panahon sama ka tinuod sa bulawan nga mga baka sa mga anak sa Israel didto sa kamingawan" (*The Miracle of Forgiveness* [1969], 40–42).

- Unsa ang pipila ka mga paagi nga ang mga katawhan molitok sa ngalan sa Dios sa pagpasipala? Ngano nga kini mahinungdanon nga kita dili molitok sa ngalan sa Dios sa pagpasipala?
- Ngano nga mahinungdanon kanato sa paghupot nga balaan ang adlaw sa Igpapahulay? (Tan-awa s Exodo 20:8; 31:16–17; Isaias 58:13–14; D&P 59:9–10.) Sa unsa nga paagi kita mohukom kon unsa nga mga kalihokan ang angay alang sa Igpapahulay? Sa unsa nga paagi ikaw napanalanginan samtang ikaw mihupot niini nga adlaw nga balaan?
- Pagrebyu sa unom ka mga kasugoan nga may kalabutan sa atong mga relasyon uban sa laing mga tawo (Exodo 20:12–17). Sa unsa nga paagi ang pagsunod niini nga mga kasugoan makalambo sa atong mga relasyon sa uban? (Mahimo nga ikaw mopunting diha sa tinagsa nga mga kasugoan, mopatinaw unsa ang ilang kahulugan ug hisgutan kini kon angay.)

4. Ang Ginoo mipaila sa balaod ni Moises.

Itudlo ug hisgoti ang Exodo 32–34.

Sa diha nga ang Ginoo nakigsulti kang Moises sa Bukid sa Sinai, siya mipadayag og usa ka balaod nga naglakip sa mga ordinansa sa Melchizedek nga Pagkapari (D&P 84:19–23). Bisan pa niana, ang pakidios-dios nga pamatasan sa mga taga-Israel mipakita nga sila dili pa andam sa pagpuyo sa kahingpitan sa ebanghelyo (Exodo 32:1–9; D&P 84:24). Tungod kay sila dali kaayo nga nalimot sa Ginoo, iyang gibawi ang Melchizedek nga Pagkapari gikan kanila ug mipadayag og ubos-ubos nga balaod—ang balaod ni Moises (Hubad ni Joseph Smith, Exodo 34:1–2; D&P 84:25–27).

Ang balaod ni Moises wala mopuli sa mga kasugoan, mga pagkigsaad, o mga baruganan sa ebanghelyo. Hinoon, kini mihatag og "usa ka balaod sa mga kahimoan ug sa mga ordinansa, usa ka balaod diin sila mosunod sa higpit sa matag adlaw, sa paghinumdom sa Dios ug sa ilang katungdanan ngadto kaniya" (Mosiah 13:30). Ang balaod ni Moises mitudlo sa mga katawhan sa pagkompisal

sa ilang mga sala ug mopasig-uli sa ilang mga sala, sa pagsunod sa higpit nga mga lagda sa paghalad og mga sakripisyo sa mga mananap, sa paghupot sa ilang mga lawas nga himsog, sa paghatag og bulig sa buhat sa Ginoo, sa paghatag og pasalamat ug mopasig-uli sa Dios.

- Ngano nga ang Ginoo mihatag sa mga anak sa Israel sa balaod ni Moises? (Tan-awa sa Mga Taga-Galacia 3:23–24; Mosiah 13:29; Alma 25:15–16; D&P 84:19–27.) Sa unsa nga paagi kini nga balaod makatabang sa Israel nga mahimong balaan ug modala kanila ngadto ni Kristo? (Mosiah 13:30; Alma 34:14–15.)
- Kanus-a ang balaod ni Moises natuman? (Tan-awa sa 3 Nephi 15:4–10.) Karon nga ang Ginoo wala na magkinahanglan sa mga sakripisyo sa mananap, hain ang mahinungdanon nga bahin sa balaod ni Moises, unsa nga sakripisyo ang gipangayo niya nga atong himoon? (Tan-awa sa 3 Nephi 9:19–22.) Unsa ang ipasabut sa paghalad og masulub-on nga kasingkasing ug usa ka mahinulsulon nga espiritu?

  Si Elder M. Russel Ballard mitudlo:

  "Bisan kon ang balaod ni Moises natuman, ang mga baruganan sa balaod sa sakripisyo nagpadayon nga mahimong kabahin sa doktrina sa Simbahan.

  "Samtang ang unang katuyoan sa balaod sa sakripisyo nagpadayon nga nahimong pagsulay ug pagtabang kanato nga moduol ngadto kang Kristo, duha ka pagpahiangay ang gihimo human ang katapusang sakripisyo ni Kristo. Una, ang ordinansa sa sakramento mipuli sa ordinansa sa pagsakripisyo sa [mananap], ug ang ikaduha, kini nga pag-usab miirog sa pagpunting sa sakripisyo gikan sa mananap sa tawo ngadto sa tawo sa iyang kaugalingon. Diha sa pagpasabut, ang sakripisyo nausab gikan sa gihalad ngadto sa maghahalad. . . .

  " . . . Human sa iyang mortal nga pangalagad, si Kristo mipataas sa balaod sa sakripisyo ngadto sa bag-o nga ang-ang. . . .Kay sa ang Ginoo nagkinahanglan sa mananap o lugas sa tawo, karon ang Ginoo buot kanato nga mobiya sa tanan nga dili diosnon. Kini usa ka taas pa nga paggamit sa balaod sa sakripisyo, kini mokab-ot ngadto sa kinaladman sa kalag sa usa ka tawo" (*The Law of Sacrifice* [pakigpulong nga gihatag didto sa Church Educational System Symposium, 13 Agos. 1996], 5).

Panapos

Ipamatuod ngadto sa mga sakop sa klase nga kon sila moambit sa espirituhanon nga tubig ug pan sa Ginoo, mopaluyo sa iyang pinili nga mga pangulo, ug motuman sa iyang mga kasugoan, siya modapit kanila ngadto sa iyang balaan nga bukid—ang templo. Didto sila magkakita uban kaniya, modawat sa iyang mga balaod, makakita sa iyang himaya, ug magpadayon nga nadasig nga mahimo nga labaw pa ka sama kaniya.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Ang Napulo ka mga Sugo

Hinumdomi nga ang Napulo ka mga Sugo gibalik sa Deuteronomio 5:5–21, Mosiah 12:33–36 ug 13:12–24, ug D&P 42:18–27 ug 59:5–16. Irebyu kining mga tudling alang sa dugang nga mga panabut ngadto sa Napulo ka mga Sugo.

2. Ang bulawan nga baka

Mahimo nga ikaw mohisgot sa sugilanon sa pagtukod ug pagsimba sa bulawan nga baka ingon sa gitala sa Exodo 32. Daghan nga mga baruganan ang mahimo nga makuha gikan niini nga sugilanon, lakip ang duha sa ubos:

a. Ang daan nga pamatasan ug mga paagi sa pagtuo lisud biyaan. Bisan kon ang mga taga-Israel lawasnon nga mibiya sa Ehipto, sa gihapon sila dili espirituhanon nga luwas gikan sa impluwensya niini. Human ang mga taga-Israel nakadungog sa tingog sa Dios nga mipahayag sa Napulo ka mga Sugo gikan sa Sinai, sila dali nga milapas sa unang duha.
b. Mahinungdanon ang pagsugakod sa negatibo nga pamugos sa kauban. Si Aaron miuyon ngadto sa dili matarung nga mga tinguha sa mga taga-Israel. Usahay, mga pangulo ug mga ginikanan kinahanglan gayud nga moingon nga "dili," bisan kon kini makaingon sa mga pagbati sa kalagot o makapahimulag niadtong kinsa sila may kapangakohan.

Leksyon
15

"Tan-awa nga ikaw mohangad ngadto sa Dios ug Magpakabuhi"

Numeros 11–14; 21:1–9

Katuyoan

Aron sa pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pagbuntog sa kalibutanon nga mga tinguha ug kahadlok ug motan-aw ngadto sa Manluluwas ug sa iyang mga propeta alang sa paggiya.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Numeros 11. Ang mga taga-Israel nagreklamo mahitungod sa mana ug nagtinguha nga mokaon og karne (11:1–9). Si Moises mihangyo sa Ginoo alang sa paggiya ug alang sa panabang sa pagdala sa iyang mga palas-anon (11:10–15). Ingon nga gitudloan sa Ginoo, si Moises mipundok og 70 ka mga anciano aron pagtabang kaniya (11:16–17, 24–30). Ang Ginoo mitubag sa mga tinguha alang sa karne pinaagi sa pagpadala kanila og hilabihan ka buhong sa buntog ug sa paghampak kanila sa sakit nga midagsang tungod sa ilang kahakog ug hilabihang pagpatuyang (11:18–23, 31–35).
   b. Numeros 12. Si Miriam ug Aaron nagsulti batok kang Moises, nagreklamo mahitungod sa iyang kaminyoon ngadto sa usa ka Etiopiahanon nga babaye ug mihagit kaniya isip ilang tigdumalang awtoridad (12:1–3). Ang Ginoo mipanton ug misilot ni Miriam ug Aaron tungod sa ilang pagbagulbol (12:4–16).
   c. Numeros 13–14. Si Moises nagtudlo og 12 ka mga tawo aron pagsiksik sa yuta sa Canaan (13:1–20; timan-i nga ang "Jehosue" sa bersikulo 16 mao ang usa ka porma sa ngalan Josue). Sila mibalik uban sa mapuslanon nga mga taho sa mga kapanguhaan sa yuta, apan tanan gawas ni Josue ug Caleb nahadlok sa mga lumolupyo ug nagtinguha sa pagbalik sa Ehipto (13:21–14:10). Ang Ginoo misulti ni Moises nga ang dili matinud-anon ug nagbagulbol nga mga taga-Israel maglaaglaag dinha sa kamingawan og 40 ka mga tuig, hangtud ang tanang may edad nga kaliwatan mamatay gawas ni Josue ug Caleb (14:11–39).
   d. Numeros 21:1–9. Ang mga taga-Israel milaglag sa mga taga-Canaan kinsa miabut batok kanila (21:1–3). Ang Ginoo mipadala og mapintas nga mga bitin isip silot alang sa walay paghunong nga pagbagulbol sa mga taga-Israel (21:4–6). Si Moises mihimo og bitin nga tumbaga, gihigot kini sa usa ka tukon, ug misulti sa mga katawhan nga kon sila motan-aw diha niini, sila mabuhi (21:7–9).
2. Dugang nga pagbasa: Juan 3:14–16; 1 Nephi 17:41; Alma 33:18–22; 37:46–47; Helaman 8:13–15.
3. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagbuhat og karatula uban sa mga pulong *Ang Gisaad nga Yuta*.
4. Kon ang hulagway sa Moises ug ang Bitin nga Tumbaga anaa, mahimo nga ikaw mogamit niini sa panahon sa leksyon (62202).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Isulat ang pulong *Ehipto* diha sa pisara. Ibutang ang karatula nga may mga pulong *Ang Gisaad nga Yuta* diha sa pikas nga bahin sa lawak. Hagda ang usa ka sakop sa klase sa paglakaw gikan sa pisara ngadto sa karatula samtang nagalingi sa iyang abaga diha sa pulong *Ehipto.*

Kon ang sakop sa klase adunay kalisud sa pagkab-ot sa karatula, pangutana sa mosunod nga pangutana:

- Ngano nga kini malisud sa paglakaw og tarung samtang ikaw naglingi sa likod?

Kon ang sakop sa klase sayon nga makakab-ot sa karatula, pangutana sa mosunod nga pangutana:

- Unsa ka layo sa imong hunahuna ang imong malakaw nga walay paglikoliko gikan sa tul-id nga linya? Ngano nga malisud kini sa paglakaw og tarung samtang ikaw naglingi sa likod?

Ipasabut nga kining pasundayag mahimo nga itandi ngadto sa panaw sa mga taga-Israel gikan sa Ehipto. Bisan pa man sa mga panalangin nga nadawat sa mga taga-Israel gikan sa Ginoo, ang ilang kahadlok ug ka kulang sa hugot nga pagtuo sa kasagaran makaingon kanila sa paghunahuna nga sila wala mobiya sa Ehipto. Ang ilang pangandoy alang sa Ehipto nakalangan ug nakalisud sa ilang panaw ngadto sa gisaad nga yuta.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase nga mopakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan. Tungod kay malisud niini ang pagpangutana sa matag pangutana o paglukop sa matag punto diha sa leksyon, sa mainampoon nga paagi pilia kadtong labing angay sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase. Mahimong ikaw nagkinahanglan nga mosagop og pipila ka mga pangutana aron mohaum sa mga kahimtang sa mga sakop sa klase.

1. Ang Ginoo mitubag sa tinguha sa mga taga-Israel alang sa karne pinaagi sa pagpadala kanila ug buntog ug mihampak kanila uban sa sakit nga midagsang.

Itudlo ug hisgoti ang Numeros 11.

- Bisan kon ang mana usa ka mahinungdanon nga panalangin gikan sa Ginoo, ang mga taga-Israel nagsugod sa pagbagulbol mahitungod niini (Numeros 11:6). Unsa ang nakaaghat sa ilang reklamo? (Tan-awa sa Numeros 11:4–5; sila misugod sa paghunahuna mahitungod ug nagtinguha sa karne ug ubang pagkaon nga ilang nakaon sa Ehipto.) Unsa ang mga kakuyaw sa pagkinahanglan og labaw pa kay sa anaa na kanato?
- Ang mga taga-Israel nahimong maibugon kaayo sa karne nga nawala kanila ang ilang tunong ngadto sa gisaad nga yuta ug nagsugod sa pagpangandoy

nga sila unta wala mobiya sa Ehipto (Numeros 11:4–6). Unsa ang pipila ka moderno nga mga panig-ingnan sa mga katawhan nga mibiya sa mahinungdanon nga mga panalangin aron sa pagtagbaw sa dihadiha nga mga tinguha? Ngano nga ang mga katawhan mobuhat niini? Sa unsa nga paagi kita makabuntog sa ingon nga mga pagtintal?

- Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitubag sa tinguha sa mga taga-Israel alang sa karne? (Tan-awa sa Numeros 11:18–20; 31–33.)
- Si Moises nabug-atan pag-ayo sa mga sala sa mga taga-Israel nga siya mihangyo sa Ginoo sa pagkuha sa iyang kinabuhi (Numeros 11:14–15). Sa unsa nga paagi ang Ginoo mihatag kaniya og kahupayan? (Tan-awa sa Numeros 11:16–17. Kapitoan ka mga tawo ang gitawag aron sa pagbulig ni Moises.) Unsang mahinungdanon nga panalangin ang nadawat niini nga mga tawo? (Tan-awa sa Numeros 11:24–29.)

2. Ang Ginoo mipanton ni Miriam ug Aaron tungod sa pagsulti batok kang Moises.

Itudlo ug hisgoti ang Numeros 12.

- Si Miriam ug Aaron misulti batok kang Moises isip ilang tigdumala nga awtoridad, mipasabut nga sila usab nakadawat og pagpadayag (Numeros 12:2). Unsa ang tubag sa Ginoo sa ilang reklamo? (Tan-awa ang Numeros 12:5–9.) Unsa ang mga kinutoban sa atong katungod sa pagdawat og pagpadayag?

  Si Elder James E. Faust miingon: "Ang mga propeta, mga manalagna, ug mga tigpadayag nakaangkon ug sa gihapon nag-angkon sa kapangakohan ug katungod sa pagdawat ug pagpahayag sa pulong sa Dios alang sa kalibutan. Ang tinagsa ka mga sakop, mga ginikanan, ug mga pangulo adunay katungod sa pagdawat og pagpadayag alang sa ilang kaugalingon nga kapangakohan apan walay katungdanan ni katungod sa pagpahayag sa pulong sa Dios lapas sa mga kinutoban sa ilang kaugalingon nga kapangakohan" (sa Conference Report, Okt. 1989, 9; o *Ensign*, Nob. 1989, 8).

- Ang Ginoo mipanton ug misilot ni Miriam ug Aaron tungod sa pagreklamo mahitungod sa pagminyo ni Moises ngadto sa usa ka Etiopiahanon nga babaye (Numeros 12:1, 9–10). Sa unsa nga paagi kita maapektohan kon kita mosaway sa mga pangulo sa Simbahan? Sa unsa nga paagi ang atong pagsaway sa mga pangulo sa Simbahan makaapekto sa atong banay ug mga higala?
- Numeros 12:3 nagsulti nga "Si Moises maaghup kaayo." Unsa ang ipasabut sa maaghup?

  Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon, "Ang pagkamaaghup nagpasabut sa espiritu sa pagpasalamat supak ngadto sa panghuna-huna nga wala kinahanglana ang tabang sa uban, usa ka pag-ila sa labaw pa nga gahum lapas sa iyang kaugalingon, usa ka pag-ila sa Dios, ug pagdawat sa iyang mga kasugoan" ("With All Thy Getting Get Understanding," *Ensign*, Agos. 1988, 3–4).

- Sa unsa nga paagi si Moises mipakita sa kaaghup sa diha nga si Miriam gisilotan tungod sa pagsupak batok kaniya? (Tan-awa sa Numeros 12:13–15. Inay mahimuot sa iyang awtoridad aron modumala sa iyang igsoon nga babaye, siya nangamuyo sa Ginoo aron pag-ayo kaniya. Siya ug ang iyang mga katawhan milangan sa ilang panaw hangtud nga siya naayo.) Sa unsa

nga paagi kita mahimo nga maaghup, bisan kon ang mga katawhan mosaway o mobatok kanato? Sa unsa nga paagi kini makatabang kanato sa pagtubag sa panaway pinaagi sa pagkaaghup?

3. Si Moises mitudlo og 12 ka mga tawo aron pagsiksik sa yuta sa Canaan.

Itudlo ug hisgoti ang Numeros 13–14.

- Sa diha nga ang mga taga-Israel miabut sa utlanan sa yuta sa Canaan, si Moises mipadala og 12 ka mga tawo aron pagsiksik sa yuta, iyang mga kapanguhaan, ug iyang mga katawhan (Numeros 13:17–20). Unsa nga taho ang ilang gidala kabahin sa mga kapanguhaan sa yuta? (Tan-awa sa Numeros 13:23–27.) Unsa ang gitaho sa napulo ka mga tawo gawas ni Caleb ug Josue mahitungod sa mga katawhan kinsa nagpuyo sa Canaan? (Tan-awa sa Numeros 13:28–33.) Sa unsa nga paagi ang pipila kanato mohimo sa sama nga kasaypanan ingon niining 10 ka mga tawo?

  Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon:

  "Napulo sa mga espiya maoy mga biktima sa ilang kaugalingong mga pagduhaduha ug mga kahadlok. Sila mihatag og negatibo nga taho sa mga gidaghanon og gidak-on sa mga taga-Canaan. . . . Sila mitandi sa ilang mga kaugalingon nga mga apan-apan ngadto sa mga higante nga ilang nakit-an didto sa yuta. . . .

  "Atong makita sa atong palibut ang uban nga walay pagtagad kalabut sa umaabut niini nga buhat, kinsa mga walay pagbati, kinsa nagsulti sa mga kinutoban, kinsa mipahayag og mga kahadlok, kinsa migugol sa ilang panahon nangita ug nagsulat mahitungod kon unsa ang ilang gitan-aw nga mga kahuyang diin sa pagkatinuod walay sangputanan. Uban sa pagduhaduha mahitungod sa nanglabay, sila walay panan-awon mahitungod sa umaabut niini" (sa Conference Report, Okt. 1995, 93–94; o *Ensign*, Nob. 1995, 71).

- Sa unsa nga paagi ang taho ni Caleb ug Josue nalahi gikan sa taho sa uban nga 10 ka mga tawo? (Tan-awa sa Numeros 13:30; 14:6–9.) Ngano nga si Caleb ug Josue wala mahadlok sa mga lumulupyo sa Canaan? (Tan-awa sa Numeros 14:9.) Unsa ang pipila ka mga paagi nga kita makasunod sa panig-ingnan ni Caleb ug Josue kon kita mag-atubang og malisud nga mga kahimtang?

  Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon:

  "Walay dapit niini nga buhat alang niadtong nagtuo lamang diha sa ebanghelyo nga nagtudlo sa kapakyasan o walay kalipay. Ang ebanghelyo mao ang maayo nga mga balita. Kini mao ang mensahe sa kadaugan. Kini mao ang katuyoan nga pagadawaton uban sa tumang kadasig.

  "Ang Ginoo wala gayud moingon nga diha walay mga kasamok. Ang atong mga katawhan nakaila sa matag matang sa mga kasakitan sa diha nga kadtong kinsa misupak niini nga buhat misulong kanila, apan ang ilang hugot nga pagtuo nakatabang kanila nga makasugakod sa ilang mga kasub-anan. Kini nga buhat makanunayon nga naglihok paingon sa unahan ug wala gayud mohimo og pabalik nga lakang sukad sa iyang pagsugod. . . .

  "Niini nga panahon sa kalibutan adunay daghan nga mga matahapon. Ang ato mao ang misyon sa hugot nga pagtuo. Ngadto sa akong mga kaigsoonan ug igsoon nga mga babaye sa bisag asa, ako nagtawag diha kaninyo sa paglig-

on pag-usab sa inyong hugot nga pagtuo, aron pagpalihok niini nga buhat paingon sa unahan sa tibuok kalibutan. Ikaw makahimo niini nga buhat nga labaw pa kalig-on pinaagi sa paagi diin ikaw nagpuyo" (sa Conference Report, Okt. 1995, 94–95; o *Ensign*, Nob. 1995, 71–72).

- Sa unsa nga paagi ang katiguman mitubag sa mga pulong ni Caleb ug Josue? (Tan-awa sa Numeros 14:10.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo misilot sa mga taga-Israel tungod sa ilang mapadayunon nga pagbagulbol ug sa ilang tinguha sa pagbalik sa Ehipto? (Tan-awa sa Numeros 14:22–23, 26–35.) Sa unsa nga paagi siya misilot sa 10 ka mga tawo kinsa midala sa negatibo nga taho sa Canaan? (Tan-awa sa Numeros 14:36–37.) Sa unsa nga paagi siya mipanalangin ni Caleb ug Josue alang sa ilang pagkamatinud-anon? (Numeros 14:24, 38.)

4. Si Moises naghimo og bitin nga tumbaga ug misulti sa mga katawhan nga kon sila motan-aw dinha niini, sila mamaayo.

Itudlo ug hisgoti ang Numeros 21:1–9.

- Bisan kon ang Ginoo mitabang sa mga taga-Israel nga mabuntog ang nanulong nga mga taga-Canaan, ang mga taga-Israel mipadayon sa pagbagulbol. Sa unsa nga paagi ang Ginoo misilot kanila? (Tan-awa sa Numeros 21:6.) Sa unsa nga paagi mitubag ang mga taga-Israel niini nga silot? (Tan-awa sa Numeros 21:7.)
- Unsa ang gisulti sa Ginoo nga buhaton ni Moises sa diha nga si Moises mihangyo kaniya sa pagkuha sa mapintas nga mga bitin? (Tan-awa sa Numeros 21:8–9.) Unsa ang gikinahanglan nga buhaton sa matag tawo aron maluwas sa mga pagpaak sa mapintas nga mga bitin?
- Si Nephi ug Alma, duha ka mga propeta sa Basahon ni Mormon, mitudlo nga daghang mga taga-Israel namatay tungod kay wala sila motan -aw sa bitin nga tumbaga. Ngano nga wala sila motan-aw? (Tan-awa sa 1 Nephi 17:41; Alma 33:18–20.)
- Kang kinsa ang bitin nga tumbaga misimbolo? (Tan-awa sa Juan 3:14–16; Helaman 8:13–14.)
- Maingon nga ang mga anak sa Israel nagkinahanglan nga motan-aw sa bitin nga tumbaga aron mabuhi, kita nagkinahanglan nga motan-aw ngadto ni Jesukristo aron makadawat sa kinabuhi nga dayon (Alma 37:46–47; Helaman 8:15). Unsa ang gipasabut sa pagtan-aw ngadto kang Kristo? Sa unsa nga paagi ang daghan nga mga katawhan karon nakahimo sa ingon nga sayop sama sa mga taga-Israel kinsa dili motan-aw sa bitin nga tumbaga? (Tan-awa sa Alma 33:20. Sila wala motan-aw ngadto ni Jesukristo tungod kay sila wala motuo nga ang pagbuhat sa ingon makaluwas kanila.)

  Si Elder Carlos E. Asay miingon: "Kita, sama sa Israel sa karaan, kinahanglan gayud nga motutok sa atong mga mata ug mga hunahuna diha ni . . . Kristo kon kita molaum sa pag-angkon og kinabuhing dayon. . . . Ang atong mga panan-aw kinahanglan gayud nga dili itugot nga maglaroylaroy tabok sa agianan o mahimong makanunayon diha sa madunot nga mga butang dinhi sa kalibutan. Ang mata. . .kinahanglan gayud nga bansayon aron motan-aw paitaas. Kita kinahanglan gayud nga motan-aw ngadto sa Dios ug mabuhi" (sa Conference Report, Okt. 1978, 81; o *Ensign*, Nob. 1978, 54).

- Si Alma mitudlo nga sama nga ang paagi nga maayo gikan sa mapintas nga mga bitin masayon, ang dalan ngadto sa kinabuhing dayon masayon (Alma 37:46). Sa unsa nga panabut ang dalan ngadto sa kinabuhing dayon masayon? Sa unsa nga paagi ang pipila ka mga tawo mosulay sa paglisudlisud sa dalan ngadto sa kinabuhing dayon? (Tan-awa sa Jacob 4:14. Sila motan-aw lahus sa yano, makaluwas nga mga baruganan sa hugot nga pagtuo diha ni Jesukristo, paghinulsol, ug pagkamasulundon.) Sa unsa nga paagi kita makahupot sa atong tunong sa hugot nga pagtuo diha ni Kristo?

Panapos

Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagtan-aw lahus sa mga butang sa kalibutan ug pagka dili mahadlok sa mga "higanti" nga mopalinga kanato gikan sa mga butang nga labing mahinungdanon. Pagpamatuod nga kon kita "motan-aw diha sa Anak sa Dios uban sa hugot nga pagtuo" (Helaman 8:15) ug mosunod sa iyang mga propeta, kita mapanalanginan niini nga kinabuhi ug sa kinabuhi nga moabut.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. "Mobalik kita ngadto sa Ehipto" (Numeros 14:4)

- Unsa ang tubag sa mga taga-Israel sa diha nga sila:
  a. Natanggong tali sa mga Ehiptohanon ug sa Pulang Dagat? (Tan-awa sa Exodo 14:10–12.)
  b. Walay gihatag nga makaon gawas sa mana? (Tan-awa sa Numeros 11:4–6, 18–20.)
  c. Gihagad uban sa tahas sa pagbuntog sa yuta sa Canaan? (Tan-awa sa Numeros 14:1–4.)
  d. Nawad-an sa paglaum sa malisud nga panaw didto sa kamingawan? (Tan-awa sa Numeros 21:4–5.)
- Ngano sa inyong hunahuna nga malisud kaayo kini alang sa mga taga-Israel nga makalimot sa Ehipto? Unsa ang pipila ka mga butang nga malisud alang kanato sa paghikalimot karon? Sa unsa nga paagi kita makalig-on sa usag usa samtang kita naningkamot sa pagbiya gikan sa karaan nga mga pamatasan o kalibutanon nga mga kinaiya?

2. Asa mangita alang sa paggiya

Ang basahon sa Numeros nagtudlo kanato kon asa kita kinahanglan nga mangita alang sa paggiya. Mahimo nga ikaw mohatag og gibug-aton niini nga pagtulon-an pinaagi sa pagsulat sa mosunod nga mga baruganan diha sa pisara samtang ikaw motudlo sa mga asoy sa kasulatan:

a. Tan-aw ngadto sa propeta (Numeros 12).
b. Tan-aw ngadto sa gisaad nga yuta–alang kanato, ang celestial nga ginghari-an (Numeros 13–14).
c. Tan-aw ngadto sa Manluluwas (Numeros 21:4–9).

Leksyon
16

"Dili Ko Mahimo ang Paglapas sa Pulong ni Jehova"

Numeros 22–24; 31:1–16

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pagnunot sa kabubut-on sa Dios sa walay ukon-ukon.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:

   a. Numeros 22:1–21. Si Balak, ang hari sa Moab, nalisang sa pagduol sa mga taga-Israel. Siya mitanyag og ganti ni Balaam kon siya moadto sa Moab ug motunglo sa mga taga-Israel. Ang Dios misugo ni Balaam sa pagbalibad, ug si Balaam misunod (22:1–14). Si Balak mitanyag kang Balaam og dugang nga kadungganan ug bahandi kon siya moadto sa Moab ug motunglo sa Israel. Ang Dios misulti ni Balaam nga siya makaadto kon siya nagtinguha apan nga siya kinahanglan gayud nga mosulti lamang sa mga pulong nga gihatag sa Dios kaniya (22:15–21). Si Balaam mihukom nga moadto. Timan-i usab nga ang Hubad ni Joseph Smith sa Numeros 22:20 nag-ingon nga si Balaam makaadto uban sa mga tawo kon siya nagtinguha.)

   b. Numeros 22:22–35. Ang Dios nasuko ni Balaam tungod sa pag-adto sa Moab, nahibalo nga siya naglaum alang sa pipila ka ganti gikan ni Balak. Samtang siya nagpaingon, si Balaam nahibalo sa kakuyaw sa dili pagpahi-muot sa Dios sa diha nga ang iyang asno ug usa ka anghel misulti kaniya.

   c. Numeros 22:36–24:25. Si Balaam nakigkita ni Balak (22:36– 23:2). Tulo ka higayon sa Balak mihangyo kaniya sa pagtunglo sa Israel, apan si Balaam misunod sa Ginoo ug mipanalangin sa Israel sa matag higayon (23:3–24:9). Dayon siya mitunglo sa Moab ug nanagna ni Jesukristo (24:10–25).

   d. Numeros 31:1–16. Ang mga taga-Israel milaglag sa mga Midianite ug mipatay ni Balaam. Si Moises mipasabut nga si Balaam mitambag sa mga Midianite sa pagdani sa mga taga-Israel ngadto sa pagpakasala. (Ang mga sangputanan sa tambag ni Balaam gihulagway diha sa Numeros 25:1–3. Bisan kon si Balaam wala motunglo sa laktud sa Israel, sa dayag siya nag-kinahanglan kaayo og ganti gikan ni Balak nga siya misugyot sa pagtintal sa Israel nga magpakasala, nakaingon kanila sa pagkawala sa panalipod sa Dios.)

2. Dugang nga pagbasa 2 Pedro 2:15–16; Judas 1:11; Pagpadayag 2:14.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugali-ngon) aron pagsugod sa leksyon.

Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagpaminaw og maayo ngadto sa mosunod nga mga pamahayag ug maghunahuna mahitungod sa matang sa tawo kinsa mohimo niini:

"Kon [ang hari] mohatag kanako sa iyang balay nga puno sa pilak ug bulawan, dili ko mahimo ang paglapas sa pulong ni Jehova nga akong Dios" (Numeros 22:18).

"Ang tanan nga gipamulong ni Jehova, kana kinahanglan akong pagabuhaton" (Numeros 23:26).

"Ako dili arang makalapas sa pulong, aron sa pagbuhat og maayo ni dautan gikan sa akong kaugalingon nga hunahuna; kon unsa ang igasulti ni Jehova, kana igaingon ko" (Numeros 24:13).

- Unsa ang pipila ka mga hiyas sa usa ka tawo kinsa moingon niini nga mga butang? (Ang ingon nga mga pamahayag nga ang usa ka tawo masulundon, matinud-anon, ug mapainubsanon.)

Ipasabut nga kining mga pamahayag gihimo sa usa ka tawo nga ginganlan og Balaam, kinsa miangkon og higpit nga pagkamasulundon apan diha sa iyang kasingkasing nagtinguha og kalibutanon nga mga ganti ug mga dungog. Kini nga leksyon nagpakita sa mga sangputanan sa matig-a nga pagpamugos sa atong kaugalingong kabubut-on aron pagtuman sa ingon nga mga tinguha.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase nga mopakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Balaam midumili sa tanyag ni Balak sa mga ganti agi og ilis sa pagtunglo sa Israel.

Itudlo ug hisgoti ang Numeros 22:1–21.

- Nalisang sa pag-abot sa mga taga-Israel, si Balak, ang hari sa Moab, mipadala og mga sulugoon aron pagtanyag ni Balaam og mga ganti kon siya moadto sa Moab ug motunglo sa Israel (Numeros 22:5–7). Sa unsa nga paagi si Balaam mitubag ngadto niini nga tanyag? (Tan-awa sa Numeros 22:18–14.) Unsa ang gitawag nga mga ganti usahay gitanyag agi og ilis sa dili pagsunod sa Dios?
- Human si Balaam midumili sa pagbalik sa Moab, si Balak mipadala og ikaduhang pundok sa mga tawo, madanihon kay sa una, aron pagsulay sa pagdani kaniya. Unsa ang gitanyag ni Balak ngadto ni Balaam? (Tan-awa sa Numeros 22:15–17.) Sa unsa nga paagi si Balaam mitubag? (Tan-awa sa Numeros 22:18–19.) Ngano sa inyong hunahuna nga siya buot mohangyo sa Ginoo pag-usab? (Si Balaam tingali naglaum nga ang Ginoo mousab sa iyang hunahuna ug motugot kaniya sa pagkuha sa mga ganti nga gitanyag ni Balak.) Unsa ang kakuyaw sa pagtinguha sa mga katarungan sa pagbuhat sa mga butang nga supak sa mga kasugoan ug tambag sa Dios?
- Ang Ginoo mihatag og pagtugot ni Balaam sa pag-adto uban sa mga mensahero ni Balak kon buot niya. Apan unya ang Ginoo nasuko kang Balaam sa pag-adto (Numeros 22:20–22). Unsa ang gisugyot sa kasuko sa Ginoo mahitungod sa unsa ang anaa sa kasingkasing ni Balaam? (Tan-awa sa 2 Pedro 2:15; Isaias 29:13.)

2. Ang Ginoo mipakita sa kakuyaw sa katig-a sa pamugos ni Balaam diha sa iyang kaugalingong pagbuot.

Itudlo ug hisgoti ang Numeros 22:22–35.

- Sa iyang pagpaingon sa Moab, si Balaam misulay sa tulo ka mga higayon sa pagpugos sa iyang asno sa pagpadayon (Numeros 22:22–30). Sa unsa nga paagi kini sama sa relasyon ni Balaam uban sa Ginoo? (Si Balaam buot mopugos sa iyang kaugalingong kabubut-on ngadto sa asno ug diha sa Ginoo. Mahimo nga ikaw usab mopasabut nga ang asno nakakita sa anghel, apan si Balaam wala. Sa sama nga paagi, ang Ginoo nakakita sa daghan nga mga butang nga wala makita ni Balaam.)
- Unsa ang pipila ka moderno nga mga katugbang sa tagsa tagsa ug mga pundok sa matig-a nga paagi nagsulay sa pagbuhat kon unsa ang buot nila kay sa mosunod kon unsa ang ipabuhat kanila o sa matarung nga tambag sa mga ginikanan o mga pangulo?

Mahimo nga ikaw mohisgot sa pipila sa mosunod nga mga panig-ingnan:

a. Ang usa ka bata, wala malipay uban sa tubag gikan sa usa ka ginikanan, miadto sa lain nga ginikanan, naglaum alang sa lahi nga tubag.
b. Usa ka sakop sa Simbahan, wala matagbaw uban sa tambag sa usa ka pangulo sa pagkapari, miadto sa laing pangulo sa pagkapari.
c. Usa ka sakop sa Simbahan nangatarungan nga ang usa ka sugo dili magamit ngadto kaniya ingon man usab kini ngadto sa laing mga sakop.

- Ang Ginoo mipanton ni Balaam pinaagi sa anghel ug asno. Sa unsa nga paagi si Balaam mitubag sa mapantunon nga mga pulong sa anghel? (Tan-awa sa Numeros 22:31–35.) Ngano ang Dios mopanton sa iyang mga anak? (Tan-awa sa D&P 95:1.) Sa unsa nga paagi ang pagpanton sa Dios mahimo nga usa ka panalangin kanato?

3. Si Balaam midumili sa pagtunglo sa Israel.

Itudlo ug hisgoti ang Numeros 22:36–24:25.

- Human si Balaam miabut sa Moab, si Balak mihangyo kaniya sa makatulo ka mga higayon sa pagtunglo sa Israel. Sa matag higayon ang Ginoo misulti ni Balaam sa pagpanalangin sa Israel, ug si Balaam misunod. Unsa nga mga kaligon ang gipakita ni Balaam niini nga asoy? (Tan-awa sa Numeros 22:38; 23:8, 19–20; 24:1, 12–13.) Unsa nga kahuyang sa gihapon makita diha ni Balaam? (Tan-awa sa Numeros 22:41; 23:1–3, 13–15, 27–30. Bisan si Balaam midumili sa hangyo ni Balak sa pagtunglo sa Israel, siya mauyunon nga mosunod ni Balak gikan sa usa ka dapit ngadto sa usa ka dapit ug maminaw sa iyang hangyo bisan kon siya nasayud nga kini sayop.) Unsa ang mga kakuyaw sa pagpaminaw ngadto sa dili matarung nga mga sugyot (gikan sa mga higala o medya, sama pananglit) kon kita nahibalo nga sila sayop?

4.Ang mga taga-Israel milaglag sa mga Midianhon ug mipatay ni Balaam.

Itudlo ug hisgoti ang Numeros 31:1–16.

- Ngano nga ang mga taga-Israel miadto sa gubat batok sa mga Midianhon? (Tan-awa sa Numeros 31:1–3; ang Ginoo nasuko sa mga Midianhon tungod sa pagdani sa mga taga-Israel sa pagpakasala, ingon sa gitala sa Numeros

25:1–3.) Kinsa ang mitambag sa mga Midianhon sa pagtintal sa mga anak sa Israel aron sa pag-apil sa pagsimba sa dios-dios ug sa pagkaimoral? (Tan-awa sa Numeros 31:16.) Ngano nga si Balaam mihatag niini nga tambag? (Bisan kon si Balaam misunod sa mga sugo sa Ginoo nga mopanalangin kay sa motunglo sa Israel, diha sa iyang kasingkasing siya buot og kalibutanon nga mga kadungganan ug mga ganti. Aron sa pagdawat niining mga ganti, siya misugyot sa pagtintal sa Israel sa pagpakasala, nakaingon kanila nga mawala ang panalipod sa Dios.) Unsa ang nahitabo ni Balaam sa panahon sa gubat sa mga taga-Israel uban sa mga Midianhon? (Tan-awa sa Numeros 31:8.)

- Tulo ka mga magsusulat diha sa Bag-ong Tugon nagpasabut bahin kang Balaam (2 Pedro 2:15–16; Judas 1:11; Pagpadayag 2:14). Unsa ang ilang huna-huna kaniya?

- Unsa nga leksyon ang atong makat-onan gikan niining sugilanon? (Mga sakop sa Simbahan kinsa nagtinguha og kalibutanon nga mga ganti ug mga kadungganan, kinsa mangita og mga katarungan sa pagbuhat og usa ka butang nga batok sa tambag ug mga kasugoan sa Dios, o kinsa mosulay sa pagpaila sa kalibutanon nga mga ideya, mga paggamit, o mga sumbanan ngadto sa Simbahan ang nagsunod sa dili matarung nga panig-ingnan ni Balaam. Kini mao ang gitawag og "doktrina ni Balaam" diha sa Pagpadayag 2:14.)

  Si Elder Bruce R. McConkie miingon:

  "Unsa ka nindot nga sugilanon kini! Aniay usa ka propeta sa Dios kinsa ligon nga mipasalig nga mopahayag lamang kon unsa ang gitudlo sa Ginoo sa langit. Ingon og walay gamay nga pagduhaduha diha sa iyang hunahuna mahitungod sa tunong nga kinahanglan iyang tinguhaon. Siya nagpaila sa Ginoo, ug walay usa ka balay nga puno sa bulawan ug pilak ni taas nga mga kadungganan nga gitanyag sa hari makadani kaniya sa dili pagsunod sa iyang piho nga tunong. . . .

  "Apan ang kahakog sa bahandi ug kahinam sa kadungganan nagpangamay kaniya. Unsa ka kahibulongan ang mahimo niini [alang kaniya] nga mahimong adunahan ug gamhanan. . . . . Tingali ang Ginoo motugot kaniya nga mousab sa iyang mga sumbanan ug makaangkon og pipila ka kalibutanon nga kalamboan ug gahum. . . . Ako mahibulong sa unsa ka sagad ang pipila kanato makakuha sa atong panudlo gikan sa Simbahan ug unya, sama kang Balaam, mangamuyo alang sa pipila ka kalibutanon nga mga ganti. . . . .

  "Si Balaam, . . . bisan og dinasig ug gamhanan sa makausa, nawad-an sa iyang kalag sa katapusan tungod kay siya nagtinguha sa iyang kasingkasing sa mga butang niining kalibutan kay sa katigayunan sa kahangturan" ("The Story of a Prophet's Madness," *New Era*, Abr. 1972, 7).

- Balik ngadto sa mga pamahayag diha sa pang-atensyon nga kalihokan. Ipasabut nga bisan kon si Balaam makita nga higpit kaayo nga masulundon, ang mga tinguha sa iyang kasingkasing mao ang pagdawat sa kalibutanon nga mga ganti ug mga kadungganan. Unsa ang gitudlo kanato niini nga sugilanon mahitungod sa kamahinungdanon sa paghupot sa mga tinguha sa atong mga kasingkasing nga lunsay? Sa unsa nga paagi kita makahupot sa mga tinguha sa atong mga kasingkasing nga lunsay?

Panapos

Pagpamatuod nga kon si Balaam sa mapainubsanon nga paagi mibuhat sa unsa nga buot sa Dios nga iyang buhaton, daghan nga mga sala ug pag-antus ang malikayan unta alang sa iyang kaugalingon ug alang sa Israel. Awhaga ang mga sakop sa klase nga magmakanunayon kaysa magmatig-a sa pagtinguha ug pag-sunod sa kabubut-on sa Ginoo sa walay pagsulay sa paglikay o pag-usab niini.

Dugan nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Pagsunod sa Ginoo

Kita makakat-on gikan ni Balaam sa kamahinungdanon sa pagsunod sa Ginoo. Kita usab makakat-on niini gikan sa maayong mga panig-ingnan sa daghang lain nga mga lalaki ug mga babaye diha sa mga kasulatan. Mahimo nga ikaw motud-lo ngadto sa mosunod nga mga panig-inan:

a. Ang Manluluwas, nakamatngon sa pag-antus nga iyang atubangon diha sa Getsemani ug diha sa krus, "miluhod ug nag-ampo siya, nga nag-ingon, Amahan, kon buot ka, kuhaa kining kopa gikan kanako; hinoon, dili ang akong pagbuot maoy matuman kondili ang imo" (Lucas 22:41–42).
b. Sa diha nga si Abraham gisugo sa pagsakripisyo sa iyang anak nga lalaki si Isaac, siya "mibangon pagsayo sa buntag" aron pagsugod sa panaw ngadto sa Bukid sa Moriah (Genesis 22:3).
c. Sa diha nga si Maria gisultihan nga siya mahimo nga inahan sa Anak sa Dios, siya mitubag, "Tan-awa, ako ulipon sa Ginoo. Matuman unta kanako kanang imong giingon" (Lucas 1:38).
d. Sa diha nga si Nephi gisugo sa pagbalik ngadto sa Jerusalem aron sa pagkuha sa mga palid nga tumbaga gikan ni Laban, siya dayon mitubag, "Ako moadto ug mobuhat sa mga butang nga ang Ginoo nagsugo" (1 Nephi 3:7).
e. Ang anak nga mga lalaki ni Helaman malampuson sa gubat tungod kay "sila mituman ug naninguha sa pagbuhat sa matag pulong sa sugo nga walay pag-kasayop" (Alma 57:21).

2. "Si Jehova nagdumili kanimo sa kadungganan" (Numeros 24:11)

- Sa diha nga si Balaam midumili sa pagtunglo sa Israel ug midawat sa mga ganti ug pasidungog ni Balak, si Balak misulti kaniya, "Si Jehova nagdumili kanimo sa kadungganan" (Numeros 24:11). Sa unsa nga paagi ang Ginoo usa-hay mopugong kanato sa pagdawat sa kalibutanon nga mga ganti ug mga kadungganan? Unsa ang gisaad sa Ginoo kay sa kalibutanon nga mga ganti? (Tan-awa sa D&P 81:6.)

“Magbantay Ka Aron Dili Ka Mahikalimot”

Leksyon
17

Deuteronomio 6; 8; 11; 32

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase nga (1) mahinumdom sa Ginoo ug sa mga pakigsaad nga ilang gihimo uban kaniya ug (2) magmugna og usa ka kahimtang nga makatabang kanila sa pagbuhat sa ingon.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Deuteronomio 6:1–9; 11:18–21. Si Moises naghatag og mga panudlo ngadto sa mga taga-Israel aron motabang kanila nga mahinumdom sa ilang mga pakigsaad. Siya mitudlo sa mga ginikanan nga motudlo sa ilang mga anak sa iyang mga pulong.
   b. Deuteronomio 6:10–12; 8:1–20. Si Moises mipahinumdom sa mga taga-Israel sa mga panalangin sa Dios ngadto kanila. Siya mipahimangno kanila nga sila mamatay kon sila dili mosunod sa mga kasugoan sa Dios ug mahinumdom Kaniya.
   c. Deuteronomio 32:1–4, 15–18, 30–40, 45–47. Si Moises mitambag sa mga taga-Israel nga magmahunahunaon sa Bato sa ilang kaluwasan (Jesukristo).
2. Dugang nga pagbasa: Deuteronomio 4; 7:1–4; 13:1–8; 34.
3. Kon ikaw mogamit sa unang pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og mga butang gikan sa imong panimalay ingon nga gihulagway ubos sa “Pang-atensyon nga Kalihokan.”

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga mahimong labing angay alang sa klase.

1. Ipakita ang mga butang gikan sa inyong panimalay nga nagpahinumdom kanimo sa Ginoo ug sa mga pakigsaad nga imong gihimo uban kanila. (Ang ingon nga mga butang mahimo nga maglakip sa mga kasulatan, mga hulagway, mga libro, ug mga girekord nga musika.) Sultihi ang mga sakop sa klase ngano nga kining mga butang mahinungdanon diha kanimo. Ipasabut nga kabahin niini nga leksyon maoy mahitungod sa pisikal nga mga butang nga gigamit sa karaan nga mga taga-Israel aron sa pagpahimumdom sa ilang mga kaugalingon sa Ginoo ug sa ilang mga pakigsaad diha kanila. Ipasabut nga ang pisikal nga mga butang mahimo nga gamhanan nga mga pahinumdom alang usab kanato.
2. Isulat ang mosunod nga mga pulong diha sa pisara:

   Magapahisalaag, malimbongan, lit-ag, tikas, magalamoy, mahaylo, makatintal, mopakatulog, naglagot, magabuta, nanagbakak, uloulohan, magalaglag.

- Unsa ang mahimong kasagaran niini nga mga pulong? (Usa ka kasagarana nga kinaiya niini mao nga sila naghulagway sa mga paagi ni Satanas sa iyang mga paningkamot sa pagpalayo kanato gikan sa Ginoo.)
- Ipabasa sa usa ka sakop sa klase ang D&P 76:28–29. Ipasabut nga kining mga bersikulo maoy gikan sa usa ka panan-awon nga gihatag ngadto ni Joseph Smith ug Sidney Rigdon. Unsa ang atong buhaton aron mapanalipdan sa impluwensya ni Satanas? (Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga dayagrama aron sa paghulagway sa pipila ka mga butang nga atong mabuhat aron sa pagpanalipod sa atong mga kaugalingon gikan sa mga pagtintal ni Satanas.)

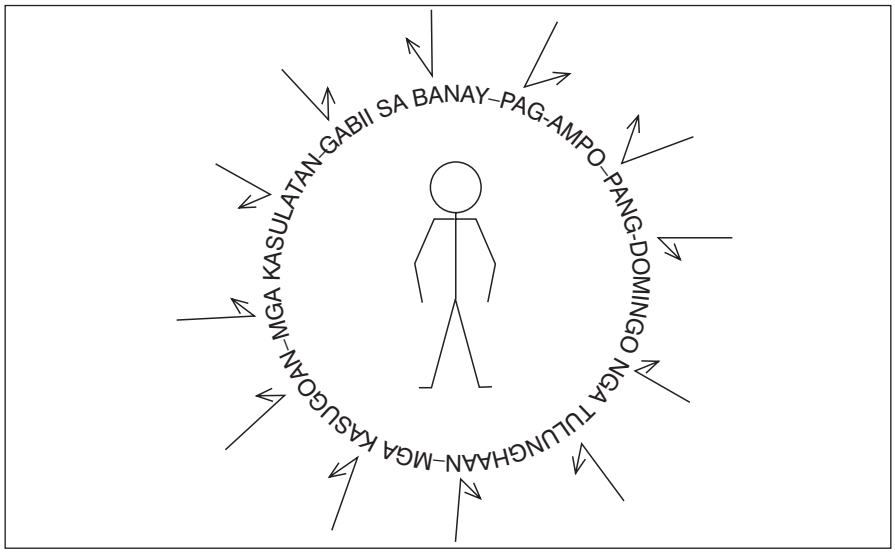

Ipasabut nga diha sa basahon sa Deuteronomio, si Moises mitudlo sa mga taga-Israel kon unsaon sa pagmugna og usa ka kahimtang nga makatabang kanila sa pagsupak sa mga pagtintal ni Satanas. Kini nga leksyon nagrebyu sa tambag ni Moises ug naghisgot kon sa unsa nga paagi kita makagamit niini karon.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase nga mopakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Human sa pagsulay, pagpanton, ug sa pagtudlo sa mga taga-Israel didto sa kamingawan sulod sa 40 ka mga tuig, ang Ginoo miingon nga sila andam na nga mosulod sa gisaad nga yuta. Apan una siya adunay pipila ka mahinungdanon nga mga panudlo alang kanila. Si Moises mihatag niini nga mga panudlo diha sa tulo ka mga wali nga natala sa Deuteronomio.

Dinhi niini nga mga wali si Moises mirebyu sa 40 ka mga tuig nga pagpuyo sa mga taga-Israel didto sa kamingawan miila sa tabang sa Dios diha sa ilang kaluwasan. Si Moises usab mihisgot sa mga kapangakohan sa Israel isip pinili nga mga katawhan sa Dios. Siya mihatag og gibug-aton nga sila kinahanglan gayud nga mosunod sa mga kasugoan sa Dios, ilabi na ang mga sugo sa paghinumdom Kaniya og molikay gikan sa pagsimba sa dios-dios. Si Moises mipasidaan nga bisan ang mga anak sa Israel andam na sa pagsulod sa gisaad nga yuta, kon sila mobalik sa pagkadautan sila mawad-an sa ilang kabilin ug pagatibulaagon.

1. Si Moises mihatag og mga panudlo ngadto sa mga taga-Israel sa pagtabang kanila nga mahinumdom sa ilang mga pakigsaad.

Itudlo ug hisgoti ang Deuteronomio 6:1–9 ug 11:18–21.

- Ang Deuteronomio naglangkob sa katapusang mga pulong ni Moises ngadto sa mga taga-Israel. Kon kamo ang mohatag og usa ka katapusang mensahe ngadto sa imong banay ug mga higala, unsa man kaha kini?
- Unsa ang gisugo sa Ginoo nga buhaton sa mga taga-Israel sa Deuteronomio 6:5–7? Sa unsa nga paagi kita makakuha sa mga pulong sa mga kasulatan ngadto sa atong mga kasingkasing? Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan makatudlo sa ebanghelyo sa epektibo nga paagi ngadto sa ilang mga anak ug motabang kanila nga makat-on sa paghigugma sa mga kasulatan?
- Unsa ang gitambag ni Moises sa mga taga-Israel nga buhaton diha sa Deuteronomio 6:8–9 ug 11:18–20? (Timan-i nga ang *frontlets* maoy mga tinabas nga panit sa karnero diin gisulat ang upat ka mga tudling sa kasulatan. . .ug diin gilukot pataas ug gipadikit sa mga bugkos nga panit gibakos . . . palibut sa agtang o palibut sa braso" [Bible Dictionary, "Frontlets," 676]).
- Ngano sa inyong hunahuna nga si Moises misulti sa mga katawhan sa pagbutang og mga tudling sa kasulatan tunga tunga sa ilang mga mata, diha sa ilang mga kamot, sa mga haligi sa ilang mga panimalay, ug diha sa ilang mga ganghaan? Sa unsa nga paagi ang ingon ka makanunayon nga mga pahinumdom makaapekto sa atong mga lihok? Unsa ang atong mabuhat sa atong panimalay aron mopahinumdom kanato sa Ginoo, sa iyang mga pulong, ug sa atong mga pakigsaad uban kaniya? Ang mga hulagway ba sa atong mga bongbong, ang mga libro nga atong gibasa, ug ang mga sine ug mga pasundayag sa telebisyon nga atong gitan-aw nagpahinumdom kanato sa Ginoo, o kini ba nagsugyot sa pagpangandoy alang sa kalibutan?

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon nga ang mga katawhan kinsa "gidumala ni Kristo, sa hingpit magpuyo uban ni Kristo. . . .Mosulod sa ilang mga panimalay, ug ang mga hulagway sa ilang mga bongbong, ang mga libro sa ilang mga butanganan, ang musika sa kahanginan, ang ilang mga pulong ug mga lihok nagpakita kanila nga mga Kristohanon" (sa Conference Report, Okt. 1985, 6; o *Ensign*, Nob. 1985, 6–7).

2. Si Moises mitambag sa mga taga-Israel nga mosunod sa mga kasugoan sa Dios ug mahinumdom Kaniya.

Itudlo ug hisgoti ang Deuteronomio 6:10–12 ug 8:1–20.

- Unsa ang nag-unang mga mensahe ni Moises sa Deuteronomio 6:10–12 ug 8:1–20? Unsa ang ipasabut sa pagkalimot sa Ginoo? (Tan-awa sa Deuteronomio 8:11.) Unsa ang mga sangputanan sa pagkalimot kaniya? (Tan-awa sa Deuteronomio 8:19.) Sa unsa nga paagi kita makasiguro nga kita wala makalimot sa Dios?
- Unsa nga mga kahimtang o mga hagit ang ginganlan ni Moises nga tingali makaingon sa mga katawhan nga makalimot sa Dios? (Tan-awa sa Deuteronomio 6:10–12, 8:10–20.) Ngano nga pipila sa mga katawhan malimot sa Ginoo human siya mopanalingin kanila sa buhong nga paagi? (Tan-awa sa Deuteronomio 8:17.)

Si Presidente Brigham Young miingon: "Ang labing dautan nga kahadlok nga ania kanako mahitungod sa mga sakop niining Simbahan mao nga sila mahimo nga adunahan niini nga nasud, makalimot sa Dios ug sa iyang mga katawhan, mag-anam og ka tambok ug mopalayo sa ilang mga kaugalingon sa Simbahan ug moadto sa impyerno. Kini nga mga katawhan makasugakod sa mangugubot, manunulis, kakabus, ug tanang matang sa pagpanggukod, ug magmatinud-anon. Apan ang akong labaw pa nga kahadlok alang kanila mao nga sila dili makasugakod sa bahandi, ug gani sila pagasulayan sa katigayunan, kay sila mahimo nga labing adunahan nga mga katawhan dinhi sa yuta" (sa Preston Nibley, Brigham Young: *The Man and His Work* [1936], 128).

- Kinsa ang tinubdan sa bisag unsa nga kauswagan nga mahimo nga atong maangkon? (Tan-awa sa Deuteronomio 8:18.) Sa unsa nga paagi kita makagamit sa atong kauswagan aron pagdugang sa buhat sa Ginoo? (Tan-awa sa Deuteronomio 8:18; Jacob 2:18–19.)

3. Si Moises mitambag sa mga taga-Israel nga magmahunahunaon sa Bato sa ilang kaluwasan (Jesukristo).

Itudlo ug hisgoti ang Deuteronomio 32:1–4, 15–18, 30–40. 45–47.

- Kinsa ang Bato nga gisulti sa Deuteronomio 32:3–4? (Jesukristo; tan-awa usab sa mga bersikulo 15, 18, ug 30–31.) Ngano sa inyong hunahuna nga si Jesukristo usahay gitawag og Bato? (Tan-awa sa Helaman 5:12.)
- Si Moises mipahayag nga ang "ilang bato" (ang bakak nga dios sa mga dautan) "dili ingon sa atong Bato" (Deuteronomio 32:31). Sa unsa nga paagi ang "ilang bato" lahi sa "atong Bato"? (Tan-awa sa Deuteronomio 32:37–40.)
- Unsa ang gipasabut sa pagtukod diha sa Bato? (Tan-awa sa Deuteronomio 32:46–47; Mateo 7:24–27; D&P 50:44.) Sa unsa nga paagi kita makabuhat niini? (Tan-awa sa Deuteronomio 18:18–19, diin, diha sa panagna sa pag-abut ni Kristo, nagsulti sa panginahanglan sa pagpaminaw ngadto sa iyang mga pulong.)

Panapos

Paghatag sa imong pagpamatuod sa Manluluwas ug ipakita ang imong pagpasalamat alang sa mga pakigsaad nga imong gihimo uban kaniya. Hatagi og gibugaton ang kamahinungdanon sa paghinumdom sa Dios ug sa paghupot sa mga pakigsaad nga atong gihimo uban kaniya. Pagpamatuod nga ang butang nga atong gibutang sa atong palibot— sama sa mga hulagway, mga libro, ug musika—mahimo nga usa ka gamhanan nga mga pahinumdom sa Ginoo ug sa mga pakigsaad nga atong gihimo uban kaniya. Ipasabut nga ang atong katuyoan sa pagpalibut sa atong kaugalingon uban niining mga butang maoy sama sa katuyoan sa karaan nga mga taga-Israel sa pagsul-ob sa mga *frontlets*: aron motabang kanato sa pagtukod diha sa Bato—aron motabang kanato nga mahinumdom ug mosunod sa Ginoo.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niini nga mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. "Ug igasulat mo kini sa haligi sa imong balay" (Deuteronomio 6:9)

Dapita ang mga sakop sa klase sa paglista sa mga dibuho, mga karatula, mga girekord nga musika, ug ubang mga butang sa ilang mga panimalay. Ipalabel kanila sa matag usa ka butang uban sa bisan usa ka "+" (nagpasabut nga ang butang mao ra og modala kanila sa paghinumdom sa Ginoo) o usa ka "-" (nagpasabut nga kini labaw pa ka sama nga modala sa ilang mga kasingkasing nga mopalayo gikan sa Ginoo). Mahimo nga ikaw mosugyot nga ang mga sakop sa klase mobuhat niini uban sa ilang mga banay sa panahon sa gabii sa banay.

2. "Dili siya mobiya kanimo" (Deuteronomio 4:31)

- Human managna nga ang mga taga-Israel mobali sa pagsimba sa lain nga mga dios-dios ug pagatibulaagon (Deuteronomio 4:25–28), si Moises mihatag og mga pulong sa paglaum. Unsa ang iyang gisaad ngadto niadtong kinsa nagtinguha sa Ginoo uban sa tibuok nilang mga kasingkasing? (Tan-awa sa Deuteronomio 4:29–31; Isaias 49:14–16.) Sa unsa nga paagi kining saad natuman diha sa inyong kinabuhi? Unsa ang kinahanglan gayud nato nga buhaton aron sa pagtinguha sa Ginoo sa tibuok nato nga kasingkasing ug kalag?

3. Pagsugakod sa negatibo nga mga impluwensya sa uban

- Unsa ang mobatok nga kakuyaw ang gipahimangno ni Moises diha sa Deuteronomio 13:6–8? Sa unsa nga paagi kita makaila sa diha nga usa ka tawo nagtinguha nga mobira kanato palayo gikan sa Ginoo? Sa unsa nga paagi kita motubag sa ingon nga tawo?

4. "Dili ka magapakita nga walay dala sa atubangan ni Jehova" (Deuteronomio 16:16)

- Ang dapit nga gihisgutan diha sa Deuteronomio 16:2, 11, ug 16 mao ang tabernakulo, diin kini usa ka madaladala nga templo alang sa mga taga-Israel. Sa pagpangandam alang sa usa ka pangilin diha sa tabernakulo, si Moises mitudlo sa mga katawhan nga "dili magapakita nga walay dala sa atubangan ni Jehova" (Deuteronomio 16:16). Sa unsa kaha nga paagi kini magamit sa atong pagtambong sa templo? Sa unsa nga paagi kita makaandam sa atong mga kaugalingon alang sa pagtambong sa templo aron kita dili makasulod sa templo nga "walay dala"? Sa unsa nga paagi kining pagpangandam makatabang kanato nga "magakalipay sa atubangan ni Jehova" diha sa templo? (Deuteronomio 16:11).
- Si Presidente Howard W. Hunter mitambag: "Magmatambongon kita sa templo nga mga katawhan. Tambong sa templo ingon ka sagad kon itugot sa personal nga mga kahimtang. Pagbutang og hulagway sa usa ka templo diha sa inyong panimalay aron makita kini sa inyong mga anak" (sa Conference Report, Okt. 1994, 8; o *Ensign*, Nob. 1994, 8). Ngano nga mahinungdanon alang kanato nga moadto sa templo ingon ka sagad kon mahimo? Ngano nga mahinungdanon ang pagbutang og usa ka hulagway sa usa ka templo sa atong panimalay?

5. "Walay tawo nga nanghibalo sa iyang lubnganan" (Deuteronomio 34:6)

Ang tigsulat kinsa mitapos sa basahon sa Deuteronomio nahibalo lamang nga si Moises nawala ug busa siya mihunahuna nga siya namatay, nga ang Ginoo

milubong kaniya, ug nga walay usa nga nahibalo hain ang iyang lubnganan. Bisan pa niana, kita nahibalo nga si Moises nahimaya. (Alang sa pagpasabut sa pagkabutang sa usa ka nahimaya nga tawo, tan-awa sa 3 Nephi 28:7–9, 37–40.) Ang Giya sa mga Kasulatan naghatag sa mosunod nga pagpasabut sa pagkahimaya ni Moises:

"Ingon sa mga panghitabo sa daghan nga karaang mga propeta, ang pangalagad ni Moises mikab-ot lapas sa mga kinutoban sa iyang kaugalingong mortal nga panahon sa kinabuhi. Sa pakig-uban ni Elijah, siya miadto sa Bukid sa Transpigurasyon ug mitugyan sa mga yawe sa pagkapari diha ni Pedro, Santiago ug Juan (Mateo 17:3–4; Marcos 9:4–9; Lucas 9:30; D&P 63:21; *History of the Church*, 3:387). Gikan niini nga panghitabo, diin nahinabo sa wala pa ang pagkabanhaw ni Jesus, kita nakasabut nga si Moises maoy usa ka nahimaya nga tawo ug wala mamatay ingon sa gitaho sa Deuteronomio 34 (Alma 45:19). Gikinahanglan kini nga siya mahimaya, aron adunay lawas ug mga bukog sa panahon sa transpigurasyon, tungod kay ang pagkabanhaw wala pa mahitabo. Kon siya espiritu pa lamang, siya dili unta makapahigayon sa buhat didto sa bukid sa paghatag sa mga yawe ngadto sa mortal nga si Pedro, Santiago, ug Juan (itandi sa D&P 129)" (Ang Giya ngadto sa mga Kasulatan, "Moises" 735)

“Magmakusganon ug Magmaisug”

Leksyon
18

Josue 1–6; 23–24

Katuyoan

Aron pag-awhag sa matag sakop sa klase nga magmakusganon ug magmaisugon sa pagpuyo sa ebanghelyo ni Jesukristo.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Josue 1. Ang Ginoo mitawag ni Josue aron mopuli ni Moises ug misugo kaniya nga magmakusganon ug magmaisugon, motuon sa mga kasulatan, ug mohupot sa iyang mga kasugoan. Si Josue miandam sa mga taga-Israel sa pag-angkon sa yuta nga gisaad sa Ginoo kanila.
   b. Josue 3–4; 6. Ang mga taga-Israel mitabok sa suba sa Jordan diha sa uga nga yuta ug mibutang og 12 ka mga bato isip usa ka handumanan sa ilang pagtabok. Pinaagi sa hugot nga pagtuo sa mga taga-Israel, ang Jericho nalaglag.
   c. Josue 23; 24:14–31. Si Josue ug ang iyang mga katawhan mipakigsaad sa pag-alagad sa Ginoo.
2. Dugang nga pagbasa: Josue 7; 14.
3. Hangyoa ang usa ka sakop sa klase sa pag-andam sa pagsugid sa asoy sa gubat sa Jericho ingon nga siya usa ka saksi (Josue 6). Hangyoa ang usa o duha ka lain nga mga sakop sa klase sa pag-andam nga mopakigbahin sa usa ka kasinatian nga nagpahinumdom kanila sa gahum ug gugma sa Dios.
4. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagkuha og usa ka buok papel, papilit o lastiko, ug usa ka libro. Kon ikaw mogamit sa mga pangutana sa mga laang ug lit-ag, mahimo nga ikaw modala og gamay nga laang, sama sa laang sa ilaga, aron sa paghulagway sa panaghisgutan.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) sa pagsugod sa leksyon.

Ipasabut nga kini nga leksyon mahitungod ni Josue, ang propeta kinsa nangulo sa mga anak sa Israel sa ilang pagbuntog sa gisaad nga yuta. Sa pagtawag kang Josue nga mahimo nga propeta, ang Ginoo mitambag kaniya nga “magmakusganon ug magmaisug” (Josue 1:6). Isulat kining hugpong sa mga pulong diha sa pisara. Ipakita ang usa ka buok papel ug usa ka libro. Hangyoa ang usa ka sakop sa klase nga mopabarug sa papel sa iyang ngilit ug mosulay sa pagbalansi sa libro sa ibabaw niini.

Human ang sakop sa klase misulay niini, ipasabut nga adunay paagi sa paghimo sa papel nga may igo nga kalig-on aron sa pagsangga sa libro. Lukota ang papel ngadto sa usa ka tubo ug bugkoti kini sa lastiko o papilit. Pabaruga ang tubo sa tumoy diha sa lapad nga tungtongan. Sa mainampingon nga paagi ibutang ang libro sa ibabaw. (Mahimo nga imong bansayon kini sa dili pa ang klase.)

Ipasabut nga si Josue nahimo nga lig-on samtang iyang gitugotan ang Dios sa paghulma sa iyang kinaiya. Sa sama nga paagi, samtang kita motugot sa Dios nga mohulma sa atong kinaiya, kita mahimo nga lig-on ug makatuman sa mga butang nga buot sa Ginoo nga atong buhaton.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi sila makagamit niini sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Sa panahon sa pagpuyo sa mga taga-Israel og 40 ka mga tuig didto sa kamingawan, si Moises mihatag kanila sa balaod sa Dios, milihok isip tigpamaba sa Dios, ug mialagad isip ilang giya. Siya lamang ang pangulo nga nailhan sa tibuok kaliwatan sa mga taga-Israel. Apan ang Ginoo mikuha kaniya sa katapusan sa ilang 40 ka mga tuig diha sa kamingawan sa diha hinoon nga sila miatubang og dako nga pagsulay. Nahinumdom sa iyang mga saad ngadto sa Israel, ang Ginoo mipabarug og usa ka bag-o nga pangulo, si Josue, kinsa takus kaayo nga midumala sa pagbuntog ug sa pagpuyo sa gisaad nga yuta.

1. Ang Ginoo mitawag kang Josue.

Itudlo ug hisgoti ang Josue 1.

- Unsa nga mga hagit sa inyong hunahuna ang giatubang ni Josue sa diha nga ang Ginoo mitawag kaniya sa pagpuli kang Moises sa pagpangulo sa mga taga-Israel? (Siya ang mangulo sa Israel sa pagbuntog ug pagpuyo sa Canaan, diin usa ka gamhanan nga buluhaton. Siya usab mipuli sa dapit sa halangdon nga pangulo.) Unsa nga kasiguroan ang gihatag sa Ginoo samtang si Josue nangandam sa pagsulod sa gisaad nga yuta? (Tan-awa sa Josue 1:5.) Sa unsa nga paagi kini nga kasiguroan makatabang kanato diha sa bag-o nga balaang mga tawag o mga hagit? Sa unsa nga paagi ang Ginoo nakatabang kaninyo diha sa ingon nga mga kahimtang?
- Unsa nga sugo ang gibalikbalik sa Ginoo sa makatulo ka mga higayon diha sa Josue 1:6–9? Unsa ang giingon sa Ginoo nga si Josue nagkinahanglan og kaisog ug kalig-on sa pagbuhat? (Tan-awa sa Josue 1:7. Ipasabut nga bisan si Josue nagkinahanglan og kaisog sa pagpakig-away sa daghan nga mga gubat militar, siya usab nagkinahanglan og kaisog sa moralidad— ang kaisog sa pagbuhat kon unsa ang matarung.) Unsa nga mga hagit ang atong giatubang karon nga ngakinahanglan sa kalig-on ug kaisog sa moralidad? Unsa nga mga panig-ingnan sa kaisog sa moralidad ang inyong namatikdan?
- Unsa ang gisulti sa Ginoo ngadto ni Josue nga buhaton aron“makab-ut ang kauswagan”? (Tan-wa sa Josue 1:8. Ipasabut nga ang basahon sa balaod mao ang mga kasulatan.) Ngano sa inyong hunahuna nga ang pagtuon sa kasulatan nahimo nga mahinungdanon alang kang Josue aron molampos sa iyang balaan nga tawag? Sa unsa nga paagi ang kanunay nga pagtuon sa kasulatan makatabang kanato?

2. Ang mga taga-Israel milabang sa Suba sa Jordan diha sa uga nga yuta; pinaagi sa ilang hugot nga patuo, ang Jericho gilaglag.

Itudlo ug hisgoti ang Josue 3–4 ug 6.

- Sa diha nga ang mga taga-Israel nagkinahanglan nga motabok sa Suba sa Jordan, ang pangpang gisanapan. Sa unsa nga paagi ang Ginoo mipakita sa mga anak sa Israel nga siya nag-uban ni Josue ingon man nga siya nag-uban kang Moises? (Tan-awa sa Josue 3:7–8, 14–17, 4:14. Kon gikinahanglan, ipasabut nga ang arka sa pagpakigsaad mao ang usa ka madaladala nga altar nga naglangkob sa sagrado nga mga sinulat, lakip ang mga sinulat ni Moises ug ang mga papan nga naglangkob sa Napulo ka mga Sugo.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo nagpakita kanato nga siya nagdumala ug nagdasig sa buhi nga propeta ingon sa iyang gibuhat sa nanglabay nga mga propeta?

- Unsa ang kinahanglan nga buhaton sa mga pari nga nagdala sa arka sa wala pa ang Suba sa Jordan mohunong? (Tan-awa sa Josue 3:13–17. Sila kinahanglan nga molakang ngadto sa nag-awas nga suba samtang sila nagdala sa arka.) Sa unsa nga paagi usahay ang Ginoo mohangyo sa sama nga mga butang nganhi kanato?

  Si Elder Boyd K Packer miingon:

  "Dili pa lang dugay human ako matawag isip usa ka Kinatibuk-ang Awtoridad, ako miadto ni Elder Harold B. Lee alang sa tambag. Siya naminaw pag-ayo sa mainampingon nga paagi sa akong problema ug misugyot nga ako makigkita ni Presidente David O. McKay. Si Presidente McKay mitambag kanako ingon sa padulngan nga akong adtoan. Ako andam kaayo nga magmasulundon apan nakita nga walay paagi nga posible alang kanako ang pagbuhat ingon sa iyang gitambag kanako nga buhaton.

  "Ako mibalik ngadto ni Elder Lee ug misulti kaniya nga wala ko makakita og paagi sa pag-irog ngadto sa padulngan nga gitambag kanako nga adtoan. Siya miingon, `Ang nakasamok nimo mao nga ikaw buot nga masayud unsa ang resulta sa dili pa ikaw mosugod.' Ako mitubag nga buot ako nga makakita nga mag-una sa dili mokubos usa o duha ka lakang. Dayon siya mitudlo kanako og usa ka labing mahinungdanon nga leksyon sa akong kinabuhi. `Ikaw kinahanglan gayud nga makat-on sa paglakaw ngadto sa ngilit sa kahayag, ug unya pipila ka mga lakang ngadto sa kangitngit; dayon ang kahayag motunga ug mopakita sa agianan sa imong atubangan'" ("The Edge of the Light," *BYU Today*, Mar.1991, 22–23).

- Ngano nga ang Israel mibutang og usa ka handumanan sa 12 ka mga bato human sa paglabang sa Suba sa Jordan? (Tan-awa sa Josue 4:1–9. Kini himoon nga pagpamatuod sa gahum sa Ginoo ngadto sa umaabut nga mga kaliwatan, magpahinumdom kanila nga ang Ginoo mopanalangin kanila maingon sa gihimo sa ilang mga amahan.) Unsa nga personal nga mga handumanan nga nagpahinumdom kaninyo sa gahum sa Dios diha sa inyong kinabuhi? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa sakramento, mga hulagway ni Kristo, mga templo, ug mga propeta; ang mga kasulatan; ug espirituhanon nga mga kasinatian nga gitala sa mga inadlaw nga talaan.) Sa unsa nga paagi kining mga handumanan makapanalangin sa mga kinabuhi sa uban? (Tan-awa sa Josue 4:21–24.)

  Pagpamatuod nga ang Ginoo motubag sa mga pag-ampo, mohatag sa mga panalangin, mohatag sa pagpadayag, ug mopahigayon og kahibulongan nga mga buhat alang sa matag bag-o nga kaliwatan. Hangyoa ang gipabuhat nang daan nga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga nagpahinumdom kanila sa gahum ug gugma sa Dios.

- Hangyoa ang gipabuhat nang daan nga sakop sa klase sa paghulagway sa pagkapukan sa Jericho maingon og siya usa ka saksi (Josue 6). Unsa ang nakaingon sa pagkapukan sa mga paril sa Jericho? (Tan-awa sa Mga Hebreohanon 11:30.) Ngano nga ang mga kinaiya sa mga taga-Israel usa ka buhat sa hugot nga pagtuo?
- Kinsa lamang sa mga lumulupyo sa Jericho ang naluwas? (Tan-awa Josue 6:17, 22–25; tan-awa usab sa Josue 2:1–15.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa pagkaluwas ni Rahab ug sa iyang banay?

3. Si Josue ug ang iyang mga katawhan mipakigsaad sa pag-alagad sa Ginoo.

Itudlo ug hisgoti ang Josue 23 ug 24:14–31.

- Ngadto sa katapusan sa iyang kinabuhi, si Josue mipahinumdom sa mga taga-Israel kon unsa ang nabuhat sa Dios alang kanila. Si Josue usab mitambag kanila mahitungod sa paglikay sa mga laang ug mga lit-ag. Kon ikaw magdala og gamay nga laang, ipakita kon unsaon sa pagtrabaho niini. Kon ikaw wala magdala og laang, ihulagway kon sa unsa nga paagi ang usa motrabaho. Unsa ang pipila ka mga butang nga kinahanglan gayud atong buhaton aron paglikay nga mabihag sa usa ka laang? (Kita kinahanglan gayud nga makaila nga kini usa ka laang ug unya mopalayo gikan niana.)
- Diha sa iyang katapusang tambag, si Josue miawhag sa Israel sa "pakigtipon kang Jehova" kay sa "makigtipon ngadto sa nahibilin sa [mga-taga Canaan] nga mga nasud" (Josue 23:8, 12. Timan-i nga niining higayona, ang pulong makigtipon nagpasabut sa pagtapot o paghiusa). Sa unsa nga paagi kita "makigtipon ngadto sa Ginoo" kay sa makigtipon ngadto sa kalibutan? Sa unsa nga paagi ang pagpakigtipon ngadto sa mga nasud sa mga taga-Canaan mahimo nga usa ka lit-ag ug usa ka laang ngadto sa mga taga-Israel? Unsa ang pipila ka mga lit-ag ug mga laang sa kalibutan nga atong giatubang karon?
- Unsa nga mahinungdanon nga tambag ang gihatag ni Josue sa katapusan sa iyang kinabuhi? (Tan-awa sa Josue 24:14–15.) Kinsa ang gipakigsaaran ni Josue ug Israel nga alagaran? (Tan-awa sa Josue 24:15–18, 21–25, 31.) Ngano nga ang usa ka tawo dili makaalagad sa tinuod nga Dios ug sa mga kalibutanon nga mga dios-dios sa sama nga higayon?
- Ngano nga kini mahinungdanon sa pagpili karon sa pag-alagad sa Ginoo? Sa unsa nga paagi kita makapakita nga kita mipili sa pag-alagad kaniya?

  Si Elder Marvin J. Ashton miingon: "Si Josue mipahinumdom kanato sa kamahinungdanon sa paghimo sa dihadiha nga mga pagdesisyon: `Magpili kamo niining adlawa kong kinsa ang inyong alagaron; . . . apan alang kanako ug sa akong balay, kami magaalagad kang Jehova" (Josue 24:15). Dili ugma, dili kon kita nangandam, dili kon kini hayahay—apan `karong adlawa', dihadiha, magpili kon kinsa ang inyong alagaron. Siya kinsa midapit kanato sa pagsunod sa kanunay anaa sa atong atubangan uban sa Iyang Espiritu ug impluwensya nangulo. Siya miplano ug mimarka sa padulngan, giablihan ang mga ganghaan, ug mipakita sa agianan. Siya midapit kanato sa pagduol ngadto Kaniya, ug ang labing maayo nga higayon sa pagpahimulos sa Iyang pagpakig-uban mao ang walay langan. Kita labing dali nga makaadto sa padulngan ug magpabilin diha sa padulngan pinaagi pagbuhat sa gibuhat ni Jesus—mohimo og bug-os nga pasalig sa pagbuhat sa kabubut-on sa Iyang Amahan" (sa Conference Report, Abr. 1983, 41; o *Ensign*, Mayo 1983, 30–31).

Panapos

Ang katapusan nga tambag ni Josue ngadto sa mga taga-Israel naglakip sa sama nga sugo nga gihimo sa Ginoo sa diha nga gitawag siya nga mahimong propeta—nga magmakusganon ug magmaisug (Josue 23:1–6). Ang sugo magamit ingon kadaghan karon sama sa nahimo kaniadto tungod kay kitang tanan nagbuhat diha sa mahinungdanong espirituhanon nga gubat tali sa maayo ug dautan.

Si Elder Ezra Taft Benson miingon nga duha ka mga baruganan mao ang mahinungdanon alang sa kasiguroan ug kalinaw: "Una, salig sa Dios; ug ang ikaduha, hugot nga tinguha sa paghupot sa mga kasugoan, sa pag-alagad sa Ginoo, sa pagbuhat kon unsa ang matarung. . . . Ang Ginoo mihimo niini nga tataw kaayo diha sa pagpadayag nga bisan kon ang mga panahon makuyaw, bisan kon kita gilibutan sa pagtintal ug kasal-anan, bisan kon adunay pagbati sa pagkawalay kasiguroan, bisan kon ang mga kasingkasing sa mga tawo mopakyas kanila ug ang kabalaka mopuno sa ilang mga kalag, kon mosalig lamang kita sa Dios ug mohupot sa iyang mga kasugoan kita wala magkinahanglan nga mahadlok" (sa Conference Report, Okt. 1950, 146).

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Mipuli sa dapit sa usa ka malampuson nga pangulo

- Daghang mga katawhan, sama ni Josue ug Brigham Young, ang natawag aron pagpuli sa halangdon nga mga pangulo. Unsa kaha ang pipila sa ilang mga hagit? Unsa sa inyong hunahuna ang nakatabang kanila nga malampuson? Unsa ang atong mahimo aron pagtabang kanato nga mahimong malampuson sa diha nga kita mopuli sa dapit sa usa ka tawo kinsa milabaw, bisan kon sa trabaho, sa simbahan, sa tulunghaan, o sa panimalay?

2. Ang mga sangputanan sa mga sala sa usa ka tawo diha sa ubang mga katawhan

- Itudlo ang asoy ni Achan diha sa Josue 7. Tungod sa pagkadili masulundon ni Achan, ang mga taga-Israel gibuntog sa mga katawhan sa Ai (Josue 7:1–5). Unsa ang nabuhat ni Achan nga nakaingon niini? (Tan-awa sa Josue 7:20–21. Siya ang hinungdan sa pagsalikway sa Ginoo sa Israel pinaagi sa wala pagsunod kaniya sa pagkuha sa mga sinena ug salapi gikan sa Jericho.)
- Unsa ang gisugyot sa mga sangputan sa kasal-anan ni Achan mahitungod sa unsang paagi ang atong tinagsa ka mga kasal-anan makaapekto sa ubang mga katawhan? Unsa ang kasaypanan sa paghunahuna nga kon unsa ang atong gibuhat makaapekto lamang sa atong kaugalingon ug dili makapasakit sa bisag kinsa nga tawo? (Mahimo nga ikaw mogamit sa mga panig-ingnan kon giunsa sa mga lihok sa usa ka tawo makaapekto sa uban: Usa ka aksidente nga naing-nan sa usa ka hubog nga drayber mahimo nga makaapekto sa mga kinabuhi sa inosente nga mga katawhan kinsa nasakitan. Usa ka tawo kinsa mosamok sa usa ka Pang-Domingo nga Tulunghaan makahimo niini nga malisud alang sa uban nga motingub ug mobati sa Espiritu. Ang usa ka tawo nga makahimo og mga kasal-anan sa panghilawas o wala magpuyo sa Pulong sa Kaalam mag-dala og kasakit ug pag-antus ngadto sa uban. Ang kapikas kinsa dili matinud-anon makabungkag sa usa ka banay ug makaingon sa dako nga kasakitan

ngadto sa inosente nga mga sakop sa banay. Ang tinagsa nga mga sakop sa Simbahan kinsa wala magsunod sa Ginoo mahimo nga makapugong sa tibuok Simbahan sa pagdawat sa mga panalangin sa Ginoo.)

Si Elder James E. Faust miingon: "Ang tinago nga mga pagpili dili tinago, kini adunay tanan nga pang-publiko nga mga sangputanan. . . . Ang atong katilingban mao ang katingbanan sa unsa ang gibuhat sa minilyon ka mga tinagsa ka tawo diha sa ilang tinago nga mga kinabuhi. Kana nga katingbanan sa tinago nga pamatasan adunay tibuok kalibutan nga pang-publiko nga mga sangputanan nga hilabihan ka dako. Wala dihay hingpit nga tinagong mga pagpili" (sa Conference Report, Abr. 1987, 101; o *Ensign*, Mayo 1987, 80).

3. Si Caleb nakadawat sa yuta sa Hebron

- Ang Josue 14 nag-asoy pag-usab kon sa unsa nga paagi si Caleb nakadawat sa yuta sa Hebron gikan ni Josue. Ngano nga si Caleb nakadawat sa yuta sa Hebron? (Tan-awa sa Josue 14:6–14. Timan-i nga ang hugpong sa mga pulong "misunod nga hingpit kang Jehova" maoy gibalikbalik diha sa mga bersikulo 8, 9, ug 14.)

  Si Presidente W. Kimball mipahayag sa iyang pagdayeg alang kang Caleb ug misugyot og pipila ka mga leksyon nga atong makat-onan gikan kaniya:

  "Gikan sa mga panig-ingnan ni Caleb kita makat-on og mahinungdanon kaayo nga mga leksyon. Sa ingon nga si Caleb kinahanglan nga maningkamot nga magpabilin nga matinud-anon ug maonungon aron makaangkon sa iyang kabilin, ingon man usab kita kinahanglan gayud nga mahinumdom nga, samtang ang Ginoo misaad kanato og usa ka dapit sa iyang gingharian, kita kinahanglan gayud sa hangtud maninguha sa makanunayon ug maonungon nga paagi aron mahimo nga takus sa pagdawat sa ganti.

  " Si Caleb mitapos sa iyang mahinuklugon nga pamahayag uban sa paghangyo ug usa ka paghagad diin ako hingpit nga miuyon. Ang mga Anachanon, ang mga higanti, sa gihapon nagpuyo sa gisaad nga yuta, ug sila kinahanglan pa nga buntugon. Miingon si Caleb, karon 85 sa mga tuig, `Ihatag kanako kining dapit sa kabungturan' (Josue 14:12).

  "Kini mao ang akong pagbati alang sa buhat niining higayona. Adunay mahinungdanon nga mga hagit nga nag-una kanato, higanti nga mga kahigayonan nga pagasagubangon. Ako moabiabi nianang mahinamon nga gilauman ug mobati sa pag-ingon ngadto sa Ginoo, sa mapainubsanon nga paagi, `Ihatag kanako kining dapit sa kabungturan' ihatag kanako kining mga hagit" (sa Conference Report, Okt. 1979, 115; o *Ensign*, Nob. 1979, 79).

4. "Magpili Kamo Niining Adlawa Kong Kinsa Ang Inyong Alagaron"

Kon ang Daang Tugon nga mga Pasundayag sa *Video* (53224-853) anaa, mahimo nga ikaw mopakita sa "Magpili Kamo Niining Adlawa Kong Kinsa Ang Inyong Alagaron," usa ka unom ka minutos nga bahin mahitungod sa pagsulay sa pag-kamasulundon usa ka kabayo nga taga-Arabia diha sa panahon sa kagutom ug kauhaw.

Ang Pagmando sa mga Maghuhukom

Leksyon
19

Mga Maghuhukom 2; 4; 6–7; 13–16

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pagtinguha sa mga impluwensya nga makapalig-on kanila sa pagpuyo sa ebanghelyo diha sa usa ka mahagiton nga kalibutan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Mga Maghuhukom 2:6–23. Ang pagbalikbalik sa panahon sa hingpit nga pagbiya sa kamatuoran nagsugod samtang ang nagtubo nga kaliwatan sa mga anak sa Israel nakalimot sa Ginoo aron sa pag-alagad sa mga dios sa mga katawhan nga naglibut kanila.
   b. Mga Maghuhukom 4:1–16. Si Barac gisugo sa pagluwas sa Israel gikan ni Jabin, ang hari sa Canaan (4:1–7). Siya miuyon sa pag-adto kon si Deborah mouban kaniya (4:8–9). Si Deborah ug Barak miluwas sa Irael gikan sa mga Canaanhon (4:10–16).
   c. Mga Maghuhukom 6–7. Si Gideon gisugo sa pagluwas sa Israel gikan sa mga Midianhon (6:1–24). Siya ug 10 nga laing mga tawo miguba sa altar ni Baal sa gabii (6:25–35). Ang Ginoo mipasalig ni Gideon og tabang pinaagi sa pagtugot kaniya og duha ka mga timaan (6:36–40). Si Gideon ug 300 nga laing mga tawo miluwas sa Israel gikan sa mga Midianhon (7:1–25).
   d. Mga Maghuhukom 13–16. Usa ka anghel mitudlo sa mga ginikanan ni Samson sa pagpadako kaniya isip usa ka Nazareno (13:1–25). Si Samson mipahigayon og mahinungdanon nga buhat sa kusog apan milapas sa daghan sa iyang Nazarenhon nga mga panumpa (14–15). Si Samson miuyon ngadto sa pagdani ni Delilah, ang iyang buhok giput-lan, ug siya nahimo nga mahuyang, nabihag sa mga Filistihanon, ug namatay samtang nagguba sa ilang templo (16:1–31).
2. Dugang nga pagbasa: “Mga Maghuhukom, Ang” ug “Mga Maghuhukom, Libro sa,” Ang Giya Ngadto Sa Mga Kasulatan.
3. Mahimo nga ikaw mohangyo sa mga sakop sa klase sa pag-andam sa pagtingub og usa o labaw pa sa mga asoy sa kasulatan dinhi niini nga leksyon.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Si Presidente Gordon B. Hinckley nagsulti sa usa ka panahon sa dihang siya mitanom og linghod nga kahoy diha sa iyang nataran apan napasagdan nga wala gamiti og tukod nga mga istaka aron tabangan kini nga motubo og tul-id. Sulod sa panahon, ang hangin mihimo sa kahoy sa dautang pagharag ngadto sa pikas

bahin. Si Presidente Hinckley nakaamgo nga kon iya pa lang gihigot ang kahoy ngadto sa mga istaka, kini unta natabangan hangtud kini may igong kusog aron pagbatok sa hangin diha sa iyang kaugalingon (sa Conference Report, Okt. 1993, 77–78; o *Ensign*, Nob. 1993, 59.)

Ipasabut nga usahay kita mahimo nga sama nianang linghod nga kahoy, dili makahimo sa pagsugakod sa hangin (ang mga pagtintal ni Satanas) sa atong kaugalingon. Diha sa basahon sa mga Maghuhukom kita makakat-on mahitungod sa pipila ka "mga istaka" nga makatabang kanato. Pagdibuho diha sa pisara og usa ka linghod nga kahoy nga gihigot ngadto sa nagsangga nga mga istaka. Samtang kamo milambo lahus sa upat ka mga asoy sa kasulatan diha sa leksyon, butangi og label ang matag istaka ingon sa mosunod:

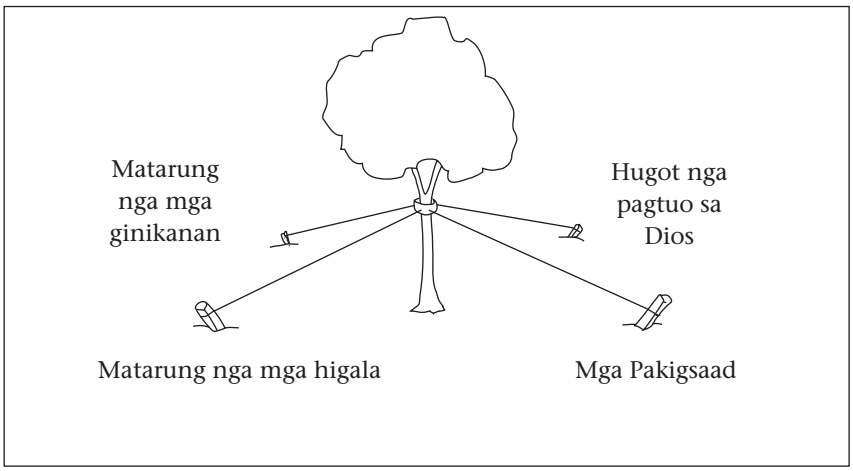

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase aron sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Gipangulohan ni Josue, ang mga taga-Israel mibuntog sa kadaghanan sa gisaad nga yuta. Human si Josue namatay, ang Israel wala magkahiusa ubos sa usa ka nagbinugtong nga pangulo hangtud sa mga panahon ni propeta Samuel ug Hari Saul. Sa panahon niining pagpahulay, 12 ka mga Maghuhukom mialagad isip mga magmamando sa Israel ug mga pangulo sa militar. Kadaghanan sa ilang pagmando masulub-on samtang ang Israel nakasinati sa nagbalikbalik nga dagan sa panghitabo nga mao ang hingpit nga pagbiya sa kamatuoran, pagkaulipon, paghinulsol, ug pagkaluwas sa daghan nga mga higayon.

Aron pagbalos sa masulub-on nga mga bahin niining kasaysayan mao ang mga sugilanon sa mga katawhan kinsa nagpabilin nga matinud-anon, nagbutang og gamhanan nga mga panig-ingnan kon unsaon sa paggamit sa hugot nga pagtuo ug kaisog diha sa mibiya sa kamatuoran nga kalibutan. Si Deborah ug Gideon maoy mga duha ka matarung nga mga maghuhukom kinsa gituboy sa Ginoo aron sa pagluwas sa Israel. Ang hugot nga pagtuo ni Deborah mao ang kinadak-an nga naingnan alang sa pagluwas sa Israel gikan sa mga sundalo nga Caananhon. Ang pagsalig ni Gideon diha sa Ginoo mitugot sa 300 ka mga tawo nga sundalo sa pagbuntog sa milagro nga paagi sa nga Midianhon.

1. Ang kalig-on sa matarung nga mga ginikanan ug ang mga sangputanan sa paghikalimot sa ilang mga paagi

Itudlo ug hisgoti ang Mga Maghuhukom 2:6–23.

- Diha sa basahon sa mga Maghuhukom, ang mga anak sa Israel nakasinati og pipila ka mga pagbalikbalik sa panahon sa pagkamatarung ug hingpit nga pagbiya sa kamatuoran (tan-awa sa "Ang pagbalikbalik sa panahon sa hingpit nga pagbiya sa kamatuoran diha sa mga Maghuhukom" dayagrama diha sa pahina 89). Sa unsa nga paagi ang nagtubo nga mga kaliwatan sa mga taga-Israel nagsugod sa pagbalikbalik sa panahon sa hingpit nga pagbiya sa kamatuoran? (Tan-awa ilabi na ang mga Maghuhukom 2:10, 12, 17 , 20, ug 22. Isugyot nga ang mga sakop sa klase mobutang og timaan sa yawe nga mga pulong niini nga mga bersikulo. Ipasabut nga ang mga anak sa Israel mibiya sa Dios ug mibiya sa mga pamaagi ug mga pagkigsaad sa ilang mga ginikanan.)
- Ngano nga ang mga anak usahay mobiya sa matarung nga mga pagtulun-an ug mga paagi sa ilang mga ginikanan? Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan makatabang sa ilang mga anak nga magmatinud-anon? Sa unsa nga paagi ang imong mga ginikanan o ubang mga sakop sa banay nakapalig-on kanimo diha sa matarung nga pagpuyo?
- Sa unsa nga paagi kita makaila sa unang mga timaan sa hingpit nga pagbiya sa kamatuoran? Sa unsa kaha nga paagi kita angayan nga motabang sa sakop sa banay o higala kinsa ingon og nagkalayo gikan sa kamatuoran?

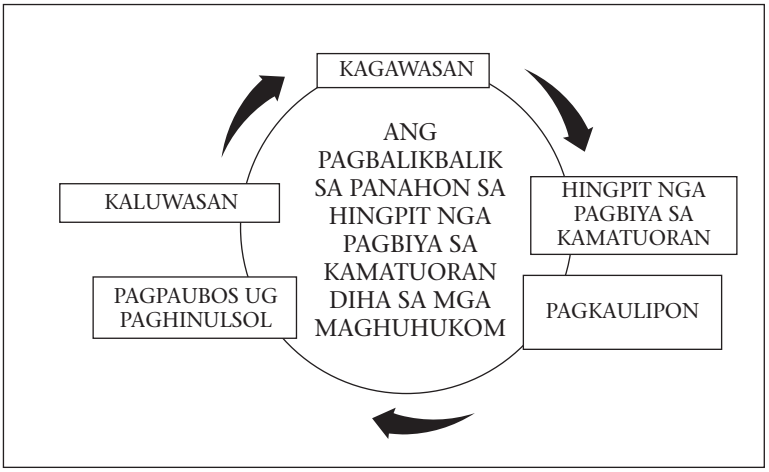

2. Deborah–ang kalig-on sa usa ka matarung nga higala

Sa dali nga paagi irebyu ang sugilanon ni Deborah ug Barac gikan sa mga Maghuhukom 4:1–16, o himoa nga ang usa ka gitudlo nga sakop sa klase mobuhat sa ingon.

- Unsa ang gimando sa Ginoo nga buhaton ni Barac? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 4:6–7.) Sa unsa nga paagi si Barac mibati niini nga buluhaton? Sa unsa nga kasabutan si Barac mauyunon nga moadto sa gubat batok sa Sisara ug iyang 900 ka mga karuwahe? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 4:8.) Ngano sa inyong hunahuna nga si Barac uyon nga moatubang ni Sisara kon si Deborah muoban kaniya?

- Unsa ang nakadani kanimo mahitungod ni Deborah? Unsa nga mga hiyas ang anaa kaniya nga tingali wala kang Barac? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 4:4–9, 14.)
- Unsa ang atong makat-onan gikan kang Deborah mahitungod sa pagkatinuod nga higala? (Usa ka butang nga atong makat-onan mao nga ang tinuod nga mga higala makadasig kanato sa pagsunod sa Ginoo ug mohatag kanato og kalig-on sa pagbuhat unsa ang matarung.) Sa unsa nga paagi ang imong mga higala nakatabang kanimo nga moatubang sa malisud nga mga hagit o mosunod sa mga kasugoan sa Ginoo? Sa unsa nga paagi kita labaw pa ka maayo nga mga higala sa uban?

  Isugyot nga ang mga sakop sa klase mosulat sa mga ngalan sa ilang mga higala ug pangutan-on ang ilang mga kaugalingon (1) kon sila sama ba ni Deborah ngadto niini nga mga higala ug (2) kon kining mga higala sama kang Deborah.

3. Gideon—ang kalig-on sa hugot nga pagtuo diha sa Dios

Sa dali nga paagi irebyu ang sugilanon ni Gideon gikan sa mga Maghuhukom 6–7, o himoa nga ang usa ka gitudlo nga sakop sa klase mobuhat sa ingon.

- Unsa ang gisugo sa Ginoo nga buhaton ni Gideon? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 6:14.) Unsa ang unang tubag ni Gideon? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 6:15.)
- Sa unsa nga paagi ang Ginoo mipasalig ni Gideon nga Siya misugo kaniya aron pagluwas sa Israel ug nga Siya mag-uban kaniya ug motabang kaniya? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 6:16–23, 36–40; 7:9–15.)
- Sa diha nga si Gideon mituo nga ang Ginoo tinuod nga misugo kaniya sa pagluwas sa Israel, siya misulong uban sa hugot nga pagtuo. Ngano nga ang Ginoo buot nga ang kasundalohan ni Gideon nga 32,000 ka mga tawo pakubsan ngadto sa 300 aron makig-away sa mga Midianhon? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 7:2. Ang Ginoo buot sa mga taga-Israel nga mosalig kaniya ug moila sa iyang gahum, dili ang ilang gahum.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo motudlo kanato sa pagsalig kaniya ug moila sa iyang gahum karon?
- Unsa ang nahitabo sa diha nga si Gideon ug ang iyang 300 ka mga tawo miatubang sa mga Midianhon? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 7:16–23.) Ngano sa inyong hunahuna nga gipasinggit ni Gideon ang iyang mga tawo sa, "Ang espada ni Jehova ug ni Gideon"? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 7:20. Si Gideon nahibalo—ug buot nga ang iyang mga tawo mahibalo—nga ang Ginoo nag-uban kanila.)
- Unsa ang atong makat-onan gikan ni Gideon? Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitabang kaninyo sa pagbuhat og usa ka butang nga iyang gihangyo nga imong buhaton nga malisud? (Samtang ang mga sakop sa klase nakigbahin og mga kasinatian, pagpamatuod nga kon ang Ginoo mosugo kanato nga mobuhat og usa ka butang, siya motabang kanato sa paghingpit niini.)

4. Samson—ang kalig-on sa mga pakigsaad ug ang mga sangputanan sa paglapas niini

Sa dali nga paagi irebyu ang sugilanon ni Samson gikan sa mga Maghuhukom 13–16, o himoa nga ang gipabuhat nga sakop sa klase mobuhat sa ingon.

- Sa unsa nga paagi ang inahan ni Samson, kinsa dili manganak, nahibalo nga siya makaangkon og usa ka anak nga lalaki? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 13:2–3.) Unsa ang gisulti sa anghel ngadto sa inahan ni Samson mahitungod sa anak lalaki nga iyang ipanganak? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 13:4–5. Ipasabut nga ang mga Nazarenhon mihimo ug mga pakigsaad uban sa Ginoo aron pagbulag sa ilang mga kaugalingon gikan sa mga butang sa kalibutan ug mahimo nga balaan ngadto kaniya. Ang panumpa sa mga Nazarenhon gipahayag diha sa Numeros 6:2–6, 8.)
- Unsa nga mga panalangin ang gihatag sa Ginoo ngadto ni Samson aron pagtabang kaniya nga makatuman sa iyang misyon sa pagluwas sas Israel gikan sa mga Filistihanon? (Tan-awa sa mga Maghuhukom 13:24–25; 14:5–6, 19; 15:14–15. Ang Ginoo mihatag kaniya og espirituhanon ug pisikal nga kusog.)
- Isip usa ka Nazarenhon ug usa ka sakop sa balay sa Israel, si Samson mihimo og mga pakigsaad uban sa Ginoo. Bisan pa niana, siya dayon milapas sa iyang Nazarenhon nga panumpa ug sa iyang mga pakigsaad isip sakop sa balay sa Israel. Unsa nga mga panumpa ug mga pakigsaad ang iyang gilapas? (Pipila sa mga pakigsaad nga gilapas ni Samson ang nalista sa ubos.)

  a. Siya nakigminyo gawas sa pagkigsaad sa balay sa Israel (Mga Maghuhukom 14:1–3).
  b. Siya dautan og dungog uban sa usa ka puta (Mga Maghuhukom 16:1).
  c. Siya mipaputol sa iyang buhok (Mga Maghuhukom 16:4–20).

- Unsa ang mga samputanan sa paglapas ni Samson sa iyang mga pagkigsaad? (Tan-awa sa Mga Maghuhukom 16:17–21. Siya nawad-an sa iyang espirituhanon ug pisikal nga kusog, ug ang mga Filistihanon mibuta kaniya ug migapus kaniya. Kon gikinahanglan, ipasabut nga ang buhok ni Samson dili mao ang kapanguhaan sa iyang pisikal nga kusog. Hinoon, ang iyang buhok maoy timaan sa iyang pakigsaad uban sa Ginoo, ug sa diha nga ang iyang buhok giputol, ang Ginoo mikuha sa iyang pisikal nga kusog tungod kay ang pakigsaad gilapas.) Unsa ang mahitabo kon kita molapas sa atong mga pakigsaad? Unsa nga mga timaan ang anaa kanato sa atong mga pakigsaad uban sa Ginoo?
- Ang mga pakigsaad nga atong gihimo uban sa Ginoo kinahanglan nga mao ang kapanguhaan sa kusog, giya, ug pasalig. Unsa nga mga pakigsaad ang atong gihimo uban sa Ginoo? Sa unsa nga paagi kining mga pakigsaad nakapalig-on kaninyo? (Usa ka paagi nga ang mga pakigsaad makapalig-on kanato mao ang pagtabang kanato nga makasugakod sa mga paningkamot ni Satanas sa paglingla kanato o pagbihag kanato uban sa iyang gahum.)
- Si Samson adunay mahinungdanon nga potensyal. Ang anghel nga mipahibalo sa iyang pagkatawo miingon siya mosugod sa pagluwas sa Israel gikan sa mga Filistihanon. Ang Ginoo mipanalangin kaniya og daghang mga gasa, lakip ang mahinungdanong pisikal nga kusog. Unsang pagbati nga mga kahuyang ang nakaingon sa iyang pagkapukan? (Tan-awa sa Mga Maghuhukom 15:7; 16:1; D&P 3:4. Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa kinaugalingon nga pagpatuyang, pagkaimoral, pagtinguha sa panimalos, ug paglapas sa mga pakigsaad.) Sa unsa nga paagi kita makabuntog sa atong mga kahuyang nga mahimong makababag kanato gikan sa pagtuman sa atong potensyal?

Panapos

Ipasabut nga ang basahon ni Josue ang mga taga-Israel nakig-away ug midaug sa daghang pisikal nga mga gubat batok sa mga Canaanhon. Bisan pa niana, diha sa basahon sa Mga Maghuhukom ang mga taga-Israel nagsugod sa pagkawala sa espirituhanon nga mga gubat, nagtugot sa ilang mga kaugalingon nga maimpluwensya sa mga kalibutanon nga gawi sa mga Canaanhon ug mga mini nga mga dios-dios. Kita nag-atubang og sama nga mga gubat. Pagpamatuod nga kita makalampos niining mga gubat samtang kita (1) mosunod sa mga paagi sa matarung nga mga ginikanan ug mga katigulangan, (2) modani og maayong mga higala, (3) modugang sa atong hugot nga pagtuo diha sa Ginoo, ug (4) mohupot sa atong mga pagkigsaad.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya ingon nga kabahin sa leksyon.

1. Tampo sa mga ginikanan sa pagkakalibutanon sa ilang mga anak (Mga Maghuhukom 1:28)

- Ang kapakyasan sa bag-ong kaliwatan sa mga taga-Israel sa pagpabilin nga matinud-anon sa kinatibuk-an dili sa ilang kaugalingon nga sayop. Sumala nganha sa Mga Maghuhukom 1:21, 27–33, ug 2:1–4, sa unsa nga paagi ang sinugdanan sa kapakyasan sa mga kabataan napahimutang? (Kini gipahimutang sa kapakyasan sa mga ginikanan sa pagpapahawa sa mga Canaanhon. Bisan kon ang mga ginikanan kusganon nga mibatok sa mga impluwensya sa kalibutan nga naglibot kanila, ang ilang mga anak dili.)
- Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan karon motugot sa ilang mga anak sa kalibutanon nga mga impluwensya, naghimo ug sama nga sayop ingon sa mga ginikanan sa "bag-ong kaliwatan sa mga taga-Israel? (Pag-awhag og piho nga mga tubag.)

2. Mga milagro sa atong panahon

- Ngano nga ang pipila ka mga katawhan mibati, sama ni Gideon, nga ang Ginoo mohimo og labaw pa nga mga milagro sa nanglabay nga mga kaliwatan kay sa iyang gihimo sa ila? (Tan-awa sa Mga Maghuhukom 6:13.) Unsa ang atong tahas diha sa pagtrabaho sa mga milagro? (Tan-awa sa Moroni 7:35–38.) Sa unsa nga paagi ikaw nasayud nga ang Dios nagpadayon sa pagtrabaho og mga milagro karon? Sa unsa nga paagi kita labaw pa nga makaila sa yano nga mga milagro sa atong mga kinabuhi?

3. "Tingali unya ang Israel magapagarbo sa ilang kaugalingon batok kanako" (Mga Maghuhukom 7:2)

- Ngano nga ang Ginoo misugo ni Gideon sa pagpapauli sa panimalay sa kadaghanan sa iyang mga tropa sa dili pa moatubang sa mga Midianhon? (Tan-awa sa Mga Maghuhukom 7:2.) Sa unsa nga paagi ang pipila kanato karon "magapagarbo sa [atong] mga kaugalingon"? (Kay sa moila nga ang atong mga panalangin ug kusog moabut gikan sa Ginoo, ang pipila kanato moangkon nga nakakuha sa tanan nga ania kanato pinaagi sa atong kaugalingon nga mga paningkamot.) Sa unsa nga paagi kita makabuntog niini nga problema?

4. Pagbatok sa pagtintal

- Ngano, human si Samson mahibalo nga si Delilah misulay sa tulo ka mga higayon sa pagluib kaniya, iya pa nga gisultihan sa sekreto sa iyang kusog? (Tan-awa sa Mga Maghuhukom 16:15–17.) Itandi ang mga tubag ni Samson ngadto ni Delilah uban sa mga tubag ni Jose ngadto sa asawa ni Potiphar (Genesis 39:7–12). Sa unsa nga paagi kita makasukol o makabuntog sa makanunayon nga mga pagtintal?

Leksyon
20

"Ang Tibuok Ciudad . . .Nanghibalo Nga Ikaw Babaye Nga May Katakus"

Ruth; 1 Samuel1

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase nga mosunod sa matarung nga mga hiyas ni Ruth, Noemi, ug Ana.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Ruth 1–2. Human ang iyang bana mamatay, si Ruth mibiya sa iyang panimalay aron moadto sa Bethlehem uban sa iyang ugangan nga babaye, si Noemi. Didto sa Bethlehem, si Ruth nagtrabaho didto sa mga kaumahan ni Boaz, kinsa mitagad kaniya sa mabination nga paagi.
   b. Ruth 3–4. Si Ruth mihigda sa tiilan ni Boaz, ug siya misaad sa pagminyo kaniya. Sila nagminyo ug nakabaton og anak. Ang ilang mga kaliwatan naglakip ni Haring David ug Jesukristo.
   c. 1 Samuel 1; 2:1–2, 20–21. Si Ana gipanalanginan og anak nga lalaki, kinsa iyang gipahulaman ngadto sa Ginoo ingon sa iyang gisaad. Siya sa kaulahian gipanalanginan uban sa daghan pa nga mga anak.
2. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og usa ka buok nga papel ug bolpen o lapis alang sa matag sakop sa klase.
3. Kon ang *Daang Tugon nga mga pasundayag sa Video* (53224-853) anaa, mahimo nga ikaw mopakita sa "Ang Hugot nga Pagtuo ni Ana," usa ka tulo ka minutos nga bahin, isip kabahin sa leksyon.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Hatagi ang matag sakop sa klase og usa ka buok nga papel ug usa ka bolpen o lapis.

Ipasabut nga bisan kon ang basahon ni Ruth mubo, tin-aw kini nga nagpakita nga si Ruth maoy usa ka matarung nga babaye. Dayon pangutana sa mosunod nga mga pangutana ug ipasulat sa matag sakop sa klase ang mga tubag diha sa iyang papel.

- Kon ang inyong tawo ihulagway diha sa pipila lamang ka mga pulong, unsa ang buot nimo sa mga pulong nga mahimo? Unsa ang usa ka butang nga imong mabuhat niini nga semana nga hapit maduol sa pagtandi niana sa gitinguha nga paghulagway?

Ipasabut nga kining leksyon maghisgot sa matarung nga mga hiyas ni Ruth ug sa duha ka laing mga babaye, si Noemi ug Ana.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Ruth mibiya sa iyang panimalay aron moadto sa Bethlehem uban ni Noemi.

Itudlo ug hisgoti ang Ruth 1–2.

- Ngano nga si Noemi ug ang iyang banay miadto sa Moab aron mopuyo? (Tan-awa sa Ruth 1:1–2.) Ngano nga si Noemi mipauli sa Bethlehem human sa pagkamatay sa iyang bana ug mga anak? (Tan-awa sa Ruth 1:6. Ang Bethlehem mao ang iyang pinuy-anan, ug ang kagutom didto nahuman na.)
- Samtang nagpuyo sa Moab, ang anak nga mga lalaki ni Noemi naminyo ni Orpah ug Ruth, kinsa mga babaye sa Moab (Ruth 1:4). Sa unsa nga paagi si Noemi mipakita og gugma ug kabalaka alang sa iyang umagad nga mga babaye sa diha nga sila mihagad sa pagpauli sa Bethlehem uban kaniya? (Tan-awa sa Ruth 1:7–13.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa kabalaka ni Noemi alang sa iyang umagad nga mga babaye nga makatabang kanato diha sa mga relasyon sa atong banay?
- Usa sa umagad nga babaye ni Noemi, si Orpah, mipauli ngadto sa iyang banay, apan ang usa, si Ruth, namugos nga moadto sa Bethlehem uban ni Noemi. Unsa ang atong makat-onan mahitungod ni Ruth gikan sa iyang saad ngadto ni Noemi diha sa Ruth 1:16–17? (Siya mahigugamaon, maunungon, ug andam nga mosakripisyo.) Sa unsa nga paagi kita makapakita og labaw pa nga pagkamaunungon diha sa atong mga banay? Sa unsa nga paagi kita makapakita og mas dako pa nga pagka dili hakog, sama sa gibuhat ni Ruth?
- Unsa ang gibiyaan ni Ruth pinaagi sa pag-adto sa Bethlehem uban ni Noemi? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip, sa iyang yutang natawhan, banay, mga higala, ug relihiyon.) Unsa ang naangkon ni Ruth sa pag-uban ni Noemi? (Ang ebanghelyo ni Jesukristo, tan-awa ang unang dugang nga ideya sa pagtudlo.) Unsa ang atong makat-unan gikan ni Ruth mahitungod sa paghimo og mga sakripisyo alang sa ebanghelyo?
- Human sa pag-adto sa Bethlehem, unsa ang gibuhat ni Ruth aron sa pagsang-kap og pagkaon alang sa iyang kaugalingon ug ni Naomi? (Tan-awa sa Ruth 2:2. Mahimo nga ikaw magkinahanglan sa pagpasabut nga ang usa ka mang-hagdaw maoy usa ka tawo kinsa gitugotan sa pagpanguha ug mohipos sa lugas nga nahibilin diha sa mga umahan human ang pag-ani.) Kinsa nga mga uma-han ang gipanghagdawan ni Ruth? (Tan-awa sa Ruth 2:1, 3.) Ngano nga si Boaz nadani kang Ruth? (Tan-awa sa Ruth 2:5–7, 11. Si Boaz nakakita nga si Ruth kugihan nga motrabaho. Siya usab nahibalo sa tanan nga nabuhat ni Ruth alang kang Noemi.) Sa unsa nga paagi si Boaz mipakita og pagkamabination kang Ruth? (Tan-awa sa Ruth 2:8–9, 14–16.)
- Sa unsa nga paagi si Ruth mipakita sa iyang pagkadili hakog kon siya mopauli gikan sa panghagdaw? (Tan-awa sa Ruth 2:14, 17–18. Si Ruth midala sa pani-malay ngadto ni Noemi sa lugas nga iyang nahagdaw, ug siya usab midala kang Noemi og pipila ka pagkaon nga iyang gisalin gikan sa iyang paniudto.) Sa unsa nga paagi ikaw napanalanginan sa dili hinakog nga mga buhat sa ubang mga tawo?

2. Si Ruth ug Boaz nagminyo ug nakabaton og anak.

Itudlo ug hisgoti ang Ruth 3–4.

- Si Noemi mitambag ni Ruth sa pagpahigayon og usa ka ritwal nga iyang gilauman nga mosangpot diha sa kaminyoon ni Ruth ug Boaz (Ruth 3:1–5). Pinaagi sa paghigda sa tiilan ni Boaz, si Ruth mahimo, sa sangputanan, mosakna og kaminyoon ngadto kaniya. Unsa ang napadayag sa pagkamasulundon ni Ruth ngadto sa tambag ni Noemi mahitungod sa iyang mga pagbati ngadto ni Noemi?
- Sa unsa nga paagi si Boaz mitubag sa diha nga siya nagmata ug nakit-an si Ruth nga naghigda sa iyang tiilan? (Tan-awa sa Ruth 3:8–15. Timan-i nga sa diha nga si Ruth miingon, "Buklara. . . ang imong kapa ibabaw sa imong ulipon nga babaye," siya mipasabut "bantayi ako, panalipdi ako, pag-amuma alang kanako.") Ubos sa unsa nga kahimtang si Boaz miuyon sa pakigminyo ni Ruth? (Tan-awa sa Ruth 3:11–13. Ipasabut nga ang bana ni Ruth namatay, ang iyang labing duol nga lalaking kabanay mao unta ang makigminyo ni Ruth. Si Boaz dili mao ang labing duol nga lalaking kabanay, apan siya miuyon nga makigminyo ni Ruth kon ang labing duol nga lalaking kabanay dili buot nga mobuhat sa ingon.)
- Unsa ang kadungganan ni Ruth taliwala sa mga katawhan sa Bethlehem? (Tan-awa sa Ruth 3:11.) Sa unsa nga paagi kining kadungganan nakaayo kaniya sa iyang relasyon ni Boaz? Ngano nga kini mahinungdanon nga ang atong mga sakop sa banay, mga higala, ug mga silingan mahibalo kon unsa ang atong gituohan ug unsa nga mga hiyas ang atong gipaniguha nga pagahuptan?
- Unsa ang gihimo ni Boaz human mosaad nga minyoan si Ruth? (Tan-awa sa Ruth 3:15; 4:1–8.) Sa unsa nga paagi mipakita si Boaz nga siya usa ka tawo sa kaligdong? (Tan-awa sa Ruth 4:9–10, 13. Siya mituman sa iyang saad ngadto ni Ruth ug mituman sa iyang katungdanan isip lalaki nga kabanay ngadto sa namatay nga bana (nga minyoan si Ruth).
- Unsa nga inilang hari sa Israel ang kaliwat ni Ruth ug Boaz? (Si Haring David maoy usa sa ilang mga apo sa tuhod; tan-awa sa Ruth 4:17, 21–22.) Kinsa pa ang kaliwat ni Ruth ug Boaz? (Si Jesukristo, tan-awa sa Mateo 1:5–16, Juan 7:42.)
- Si Elder Thomas S. Monson mitawag kang Ruth nga usa ka babaye nga bayani (sa Conference Report, Okt. 1974, 156; o *Ensign*, Nob. 1974, 108). Sa unsa nga mga paagi sa imong hunahuna si Ruth usa ka babaye nga bayani? (Si Elder Thomas S. Monson miingon si Ruth maoy usa ka panig-ingnan sa pagkamaunungon ug pagkamatinud-anon. Ang mga sakop sa klase mahimo nga mosugyot og dugang nga mga paagi nga si Ruth maoy usa ka babaye nga bayani.)

3. Si Ana gipanalanginan og anak nga lalaki, kinsa iyang gipahulaman sa Ginoo ingon sa iyang gisaad.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 1.

- Si Ana, asawa ni Elkana, walay anak. Matag tuig diha sa templo siya maghilak ug mag-ampo alang sa usa ka anak lalaki (1 Samuel 1:1–7). Unsa nga panaad

ang gihimo ni Ana ngadto sa Ginoo sa 1 Samuel 1:11? Unsa ang atong makat-onan mahitungod ni Ana gikan niini nga saad? (Siya usa ka babaye nga adunay dako nga hugot nga pagtuo, ang mga sakop sa klase mahimo nga mosugyot og dugang nga mga tubag.)

- Kinsa ang misaksi ni Ana nga nag-ampo didto sa templo? (Tan-awa sa 1 Samuel 1:9–12.) Unsa ang gisulti ni Eli ngadto ni Ana mahitungod sa iyang saad ngadto sa Ginoo? (Tan-awa sa 1 Samuel 1:17.) Unsa ang gibati ni Ana human makadungog sa mga pulong ni Eli? (Tan-awa sa 1 Samuel 1:18.) Sa unsa nga paagi ang mga pangulo sa Simbahan makatabang kanato kon kita anaa sa kasamok?
- Si Ana misulti kang Eli nga iyang "gibubo ang [iyang] kalag sa atubangan ni Jehova" (1 Samuel 1:15). Sa unsa nga paagi kita makahimo sa atong personal nga mga pag-ampo nga labaw pa nga kinasingkasing ug makahuluganon?
- Unsa ang nahitabo agi og tubag sa panaad ni Ana ngadto sa Ginoo? (Tan-awa sa 1 Samuel 1:19–20.) Sa unsa nga paagi si Ana mituman sa iyang saad human si Samuel natawo? (Tan-awa sa 1 Samuel 1:21–28.) Unsa nga mga saad ang atong gihimo ngadto sa Ginoo? (Mga tubag mahimo nga maglakip sa mga pagkigsaad nga atong gihimo uban kaniya diha sa pagbunyag ug didto sa templo.) Unsa ang atong makat-onan gikan ni Ana aron pagtabang kanato nga makugihon sa paghupot niini nga mga saad?
- Unsa sa inyong hunahuna ang gibati ni Ana mahitungod sa paghatag ni Samuel ngadto sa pangalagad sa Ginoo? Unsa ang gipangayo sa Ginoo kanato nga ihatag kaniya? Kinahanglan nga unsa ang atong kinaiya mahitungod sa paghatag ngadto kaniya? (Kita kinahanglan nga mohatag sa mauyunon nga paagi, naghinumdom nga ang tanang mga butang nga ania kanato miabut gikan sa Ginoo.)
- Sa diha nga si Ana midala ni Samuel ngadto sa templo, siya mihimo og mga halad ug miawit og pagdayeg ngadto sa Ginoo (1 Samuel 1:24-25, 28; 2:1–2). Ngano nga mahinungdanon kini sa paghinumdom sa pagpasalamat ngadto sa Ginoo alang sa mga panalangin nga iyang gihatag kanato?
- Si Ana naghulat og daghang mga tuig sa wala pa napanalangini og mga anak (1 Samuel 1:2; 2:21). Unsa nga laing mga tawo sa Biblia ang gipanalanginan alang sa mapailubon nga paghulat sa Ginoo? Unsa ang giingon sa kalibutan mahitungod sa diha nga kita kinahanglan nga modawat sa mga butang nga buot nato? Unsa ang giingon sa Ginoo? Sa unsa nga paagi kita makat-on sa paghulat sa mapailubon nga paagi alang sa mga panalangin nga moabut diha sa panahon sa Ginoo?

Panapos

- Unsang matarung nga mga hiyas ang gipanag-ingnan ni Ruth, Noemi, ug Ana? (Ilista kining mga hiyas diha sa pisara.)

Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagsunod sa matarung nga mga hiyas nga gipakita pinaagi ni Ruth, Noemi, ug Ana. Pagpamatuod nga ang pagpalambo niining mga hiyas modala kanato nga labaw pa ka duol ngadto sa atong Manluluwas, si Jesukristo.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niini nga mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Pagdawat sa nakabig nga mga Hentil ngadto sa pakigsaad ni Abraham

Ipasabut nga si Ruth dili usa ka taga-Israel sa pagkatawo. Sa diha nga siya mibiya sa Moab aron moadto sa Bethlehem uban ni Noemi, siya usab mibiya sa iyang relihiyon ug misunod sa Dios sa Israel, nagsulti kang Noemi, "Ang imong Dios [mamahimo nga] akong Dios" (Ruth 1:16). Pinaagi sa pagminyo ni Boaz, si Ruth nahimong kabahin sa harianon nga kaliwatan sa Israel, usa ka katigulangan ni Haring David ug Jesukristo.

- Sa unsa nga paagi ang pagkakabig ni Ruth ug pagdawat ngadto sa balay sa Israel nagpakita sa kinaiya ni Kristo ngadto niadtong kinsa buot moipon sa iyang Simbahan? (Tan-awa sa Nephi 26:33; Alma 19:36; 3 Nephi 21:6.) Sa unsa nga paagi kita makatabang sa bag-o nga mga kabig mobati nga giabiabi diha sa Simbahan?

2. Paghukom sa tukma nga paagi

- Samtang si Eli ang pari nagtan-aw ni Ana nga nag-ampo didto sa templo, siya nasayop sa paghukom kaniya, naghunahuna nga "siya nahubog" (1 Samuel 1:13). Unsa ang mga kakuyaw sa paghukom sa mga katawhan nga gipasikad lamang sa panagway? Sa unsa nga paagi kita makalikay niini nga matang sa paghukom?
- Si Presidente Hugh B. Brown miingon, "Kon ako makahimo og mga sayop [sa paghukom sa mga katawhan,] ako buot kanila nga maanaa sa dapit nga bahin sa kalooy" (sa Eugene E. Campbell ug Richard D. Poll, *Hugh B. Brown: His Life and Thought* [1975], 225). Sa unsang paagi kita makagamit niini nga baruganan?

3. Pagsulbad og usab sa mga kabalaka ug mga kasamok pinaagi sa pag-adto sa templo

- Diin si Ana mihimo sa iyang saad sa Ginoo? (Tan-awa sa 1 Samuel 1:9–11.) Sa unsa nga paagi ang pag-adto sa templo makatabang kanato sa atong mga kabalaka ug mga kasamok?

  Si Elder John A. Widtsoe miingon: "Ako nagtuo nga ang tawo nga daghan og buhat. . .kinsa anaa ang iyang mga kabalaka ug mga kasamok, makasulbad sa iyang mga problema labaw nga maayo ug labaw pa ka dali diha sa balay sa Ginoo kay sa bisag diin pa. Kon siya [mohimo] sa buhat sa templo alang sa iyang kaugalingon ug alang sa iyang mga patay, siya motugyan og gamhanan nga panalangin ngadto niadtong kinsa nag-una na kaniadto, ug. . . usa ka panalangin ang moabut kaniya, diha sa labing wala damha nga mga higayon, sulod o gawas sa templo moabut ngadto kaniya, isip usa ka pagpadayag, sa pagsulbad sa mga problema nga nagsamok sa iyang kinabuhi. Kana mao ang gasa nga miabut ngadto niadto kinsa mosulod sa templo sa takus nga paagi" (gikutlo ni David B.Haight, sa Conference Report, Oct. 1990, 76; o *Ensign*, Nob. 1990, 61).

Ang Dios Mopasidungog Niadtong Kinsa Magapasidungog Kaniya

Leksyon
21

1 Samuel 2–3;8

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut sa mga panalangin sa pagtahud ug pagpahimuot sa Ginoo ibabaw sa ilang mga kaugalingon, sa uban, o sa kalibutan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. 1 Samuel 2:12–17, 22–25. Ang mga anak nga lalaki ni Eli nakahimo og mga kalapasan ug gitambagan sa ilang amahan.
   b. 1 Samuel 2:27–36; 3:12–14. Usa ka tawo sa Dios ang mipahimangno ni Eli mahitungod sa mga sangputanan sa pagkadautan diha sa iyang banay.
   c. 1 Samuel 3. Ang Ginoo nagtawag ni Samuel, ug siya mitubag.
   d. 1 Samuel 8. Ang mga taga-Israel buot og usa ka hari aron sila mahimong "sama sa tanang mga nasud." Si Samuel mipahimangno kanila mahitungod sa mga kakuyaw sa ingon nga pagpili.
2. Mahimo nga ikaw mohangyo sa usa ka sakop sa klase nga moandam sa pagtingub sa asoy sa pagtawag ni Samuel (1 Samuel 3) ug lain nga sakop sa klase sa pag-andam sa pagtingub sa asoy sa Israel nga nagtinguha og usa ka hari (1 Samuel 8).
3. Kon ikaw mohukom nga mohisgot sa pampleta *Alang sa Kalig-on sa mga Kabatan-onan* (34285-853)) niini nga leksyon, pagdala og usa ka kopya niini ngadto sa klase.
4. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og usa ka hulagway sa Manluluwas (62572; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 240). Kon gipalabi nimo nga dili moguhit sa mga dibuho diha sa pisara, pagdala og salamin, usa ka butang nga magpaila sa ubang mga katawhan, ug usa ka mapa, globobola, o uban nga butang nga mopaila sa kalibutan.
5. Kon ang hulagway sa Batang Lalaking si Samuel nga Gitawag sa Ginoo anaa, mahimo nga imo kining gamiton sa panahon sa leksyon (62498; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 111).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Sa dili pa ang klase, ipasundayag ug taboni ang hulagway sa Manluluwas. Pagkulit og tulo ka mga pigura diha sa pahina 118 diha sa pisara ug taboni kini

(o ipasundayag ug taboni ang tulo ka mga butang nga gilista ubos sa "Pagpangandam"). Ipasabut nga ang matag gitago nga butang adunay kalabutan kon si kinsa ang atong gipasidunggan ug kinsa ang atong gisulayan sa pagpahimuot.

- Sumala ngadto sa 1 Samuel 2:30, kinsa ang pasidunggan sa Ginoo?

Sultihi ang mga sakop sa klase nga kining leksyon maghisgot sa mga panalangin nga moabut tungod sa pagpasidungog sa Ginoo. Ipasabut nga imong buksan ang gitago nga mga butang sa tukma nga mga panahon sa panahon sa leksyon.

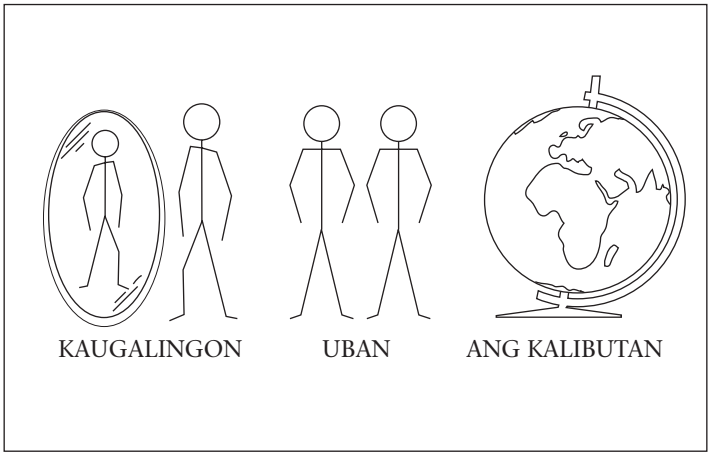

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Ang mga anak nga lalaki ni Eli mipasidungog sa ilang mga kaugalingon labaw sa Ginoo.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 2;12–17, 22–25.

Si Ophni ug Pineas mao ang mga anak nga lalaki ni Eli, ang halangdon nga pari, ug mga pari sa ilang mga kaugalingon. Bisan pa niana, sila mga dautan. Sa diha nga ang mga taga-Israel moduol aron sa paghalad og mga sakripisyo diha sa tabernakulo, si Ophni ug Pineas mapugsanon nga mukoha sa unod sa gisakripisyo nga mga mananap sa dili pa ang tambok nga mga bahin sunugon sa altar. Ila usab nga kuhaon ang pipila sa unod nga gilat-an sa naghalad alang sa isakripisyo nga pagkaon (1 Samuel 2:12–17). Kini mao ang bug-at nga kalapasan sa mga balaod sa Dios, katumbas ngadto sa pagpangawat sa Dios. Ang mga anak nga lalaki ni Eli nakahimo usab og hilabihan ka bug-at nga kasal-anan sa pagtintal sa mga babaye kinsa nagpundok sa pultahan sa tabernakulo (1 Samuel 2:22).

- Unsa nga sangputanan ang nahimo sa mga lihok sa anak nga mga lalaki ni Eli diha sa ubang mga katawhan sa Israel? (Tan-awa sa 1 Samuel 2:17, 24.)
- Unsa ang gisugyot sa mga lihok sa mga anak nga lalaki ni Eli mahitungod kong kinsa ang ilang gipili nga pasidunggan? (Kuhai sa tabon ang unang kinudlit o usa ka tinuod nga salamin.) Sa unsa nga dapit sa atong mga kinabuhi usahay kita mopasidungog ug mopahimuot sa atong mga kaugalingon kay sa Ginoo? Ang mga sakop sa klase mahimo nga mosugyot sa mga dapit sama sa mosunod:

a. Kalingawan
b. Pagtahud sa Igpapahulay
c. Pagpakig-*date* ug kadungganan
d. Pagpuasa
e. Mga balaan nga tawag sa Simbahan

- Ngano sa inyong hunahuna nga kita usahay mopili sa pagpahimuot sa atong mga kaugalingon kay sa Dios? Unsa ang mga sangputanan sa pagpasidungog sa atong mga kalugalingon labaw pa kay sa Dios?

2. Si Eli mipasidungog sa iyang mga anak nga lalaki labaw sa Ginoo.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 2:27–36; 3:12–14.

- Unsa nga kapangakohan ang diha ni Eli sa diha nga siya nahibalo sa pagkadautan sa iyang mga anak nga lalaki? Unsa ang iyang gibuhat? (Tan-awa sa 1 Samuel 2:22–25) Unsa ang ilang tubag? (Tan-awa sa Samuel 2:25.)
- Human sa pagbadlong sa iyang mga anak nga lalaki, si Eli walay dugang gibuhat aron sa pagtul-id sa makahahadlok nga mga sala diha sa iyang banay ug diha sa tabernakulo. Ingon nga sangputanan, usa ka tawo sa Ginoo miabut ug mipanton kaniya, nagsulti kaniya nga siya mipasidungog sa iyang mga anak nga lalaki labaw pa kay sa Dios (Samuel 12:27–29). Sa unsa nga paagi gihimo ni Eli ang pagpasidungog sa iyang mga anak nga lalaki labaw pa kay sa Dios? Unsa ang giingon sa tawo sa Dios ang mahitabo ngadto sa balay ni Eli? (Tan-awa sa 1 Samuel 2:30–35.)
- Sa unsa nga mga paagi kita usahay mopasidungog sa ubang mga katawhan labaw pa sa Dios? (Kuhai sa tabon ang ikaduhang kinudlit o ang butang nga nagpaila sa ubang mga katawhan.) Ang mga sakop sa klase mahimo nga mosugyot sa mga paagi sama sa mosunod:

  a. Kita motugot sa atong mga higala sa pagdani kanato sa pagbuhat og usa ka butang kita nasayud nga sayop.
  b. Kita nagbuhat sa dili matinud-anon nga paagi tungod kay kita mahadlok kon unsa unya ang hunahunaon sa uban nga mga katawhan kanato.
  c. Kita napakyas sa pagtul-id sa mga sakop sa banay o mga higala diha sa ilang sayop nga buhat tungod kay kita buot nga magpabilin ang maayo nga mga relasyon uban kanila.

  Si Presidente Joseph F. Smith mitudlo: "Kinahanglan nga [walay] bisag usa kanato nga dili kaayo maalamon sa pagbutang og mga kinutoban ug mga pagdili, nga wala kaayoy hunahuna ug uban sa gamay kaayo nga gugma alang sa atong mga anak nga kita dili mosulay sa pagpugong kanila diha sa nasalaag nga tunong, diha sa sayop nga binuhatan ug sa ilang binuang nga gugma alang sa mga butang sa kalibutan labaw pa kay sa mga butang sa pagkamatarung, tungod kay kita mahadlok nga makapasuko kanila" (*Gospel Doctrine*, 5th ed. [1939], 286).

- Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan makatuman sa ilang kapangakohan ngadto sa nasalaag nga mga anak diha sa espiritu sa gugma? Unsa ang kapangakohan sa mga anak samtang ang ilang mga ginikanan naningkamot sa pagdala kanila sa pagkamatarung?

3. Si Samuel mipasidugog sa Ginoo.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 3. Mahimo nga imong ipatingub og subay sa gipabuhat nga sakop sa klase kini nga kapitulo. Pahinumdomi ang mga sakop sa klase nga ang batang lalaki nga si Samuel nag-alagad sa templo human ang iyang inahan, si Ana, mihatag kaniya ngadto sa pangalagad sa Ginoo, ingon sa iyang gisaad (1 Samuel 1).

- Kinsa ang nakigsulti ni Samuel diha sa kagabhion? (Tan-awa sa 1 Samuel 3:4.) Kinsa ang unang gihunahuna ni Samuel nga nagtawag kaniya? (Tan-awa sa 1 Samuel 3:5–6, 8). Sa unsa nga paagi si Samuel nahibalo nga ang Ginoo kini nga nagtawag kaniya? (Tan-awa sa 1 Samuel 3:8–9.)
- Sa unsa nga paagi ang Ginoo makigsulti kanato? (Siya makigsulti sa kasagaran pinaagi sa mga paghunghong sa Espiritu Santo. Ang mga sakop sa klase mahimo nga mosugyot og dugang nga mga paagi sa iyang pagpakigsulti kanato.) Sa unsa nga paagi kita makaandam sa atong mga kaugalingon nga makadawat ug makasabut sa mga pakigsulti gikan sa Ginoo?
- Sa unsa nga paagi si Samuel mipasidungog sa Ginoo? (Kuhai sa tabon ang hulagway sa Ginoo.) Mahimo nga ikaw mohunahuna sa mosunod nga mga tudling sa inyong panaghisgutan:

  "Ako magapatindog alang kanako og usa ka matinumanong sacerdote, nga magabuhat sumala niadtong ania sa akong kasingkasing ug sa akong hunahuna" (1 Samuel 2:35).

  "Si Jehova nagtawag kang Samuel: ug siya miingon, Ania ako" (1 Samuel 3:4).

  "Unya si Samuel miingon: Sulti; kay ang imong sulugoon namati" (1 Samuel 3:10).
- Ang Ginoo misaad sa pagpasidungog niadtong kinsa mopasidungog kaniya (1 Samuel 2:30). Sa unsa nga paagi ang Ginoo mipasidungog ni Samuel? (Tan-awa ang 1 Samuel 3:19.) Sa unsa nga paagi sa imong hunahuna ang Ginoo mopasidungog kanato kon kita mopasidungog kaniya sama sa gibuhat ni Samuel?

4. Ang mga taga-Israel mipasidungog sa kalibutan.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 8. Mahimo nga ikaw mopatingub sa dali nga paagi sa usa ka gipabuhat nga sakop sa klase niini nga kapitulo.

- Unsa nga matang sa pangagamhanan ang diha sa Israel sa panahon sa pangalagad ni Samuel? (Tan-awa sa 1 Samuel 8:1. Ang mga taga-Israel gidumala sa mga maghuhukom.) Kinsa una ang giila sa Israel nga isip ilang hari? (Tan-awa sa 1 Samuel 12:12.)
- Ngano nga ang mga anak sa Israel buot og usa ka hari? (Tan-awa sa 1 Samuel 8:5, 20.) Diha sa pagpangayo alang sa usa ka hari "mahisama sa tanang nasud," kinsa ang gisalikway sa Israel? (Tan-awa sa 1 Samuel 8:7.) Unsa ang gitudlo sa Ginoo ni Samuel sa pagsulti mahitungod sa mga problema sa pag-angkon og usa ka hari? (Tan-awa sa 1 Samuel 8:9–18.) Unsa ang tubag sa mga taga-Israel sa mga pahimangno ni Samuel? (Tan-awa sa 1 Samuel 8:19–22.)
- Sa pagpangayo alang sa usa ka hari, kinsa ang gipasidunggan sa mga taga-Israel? (Kuhai sa tabon ang ikatulo nga kinudlit o ang butang nga nagpaila sa kalibutan.)

- Sa unsa nga mga paagi kita usahay magtinguha nga mahimong "mahisama sa tanang nasud"? (Tan-awa sa 1 Samuel 8:5.)

  Mahimo nga ikaw mogamit sa pampleta *Alang sa Kalig-on sa mga Kabatan-onan* (34285-853) aron sa paghisgot sa mga sumbanan nga gipahimutang sa Ginoo alang kanato aron dili kita makaapil diha sa dautan nga mga paagi sa kalibutan. Ipasabut nga kining mga sumbanan magamit ngadto sa mga hingkod ingon man usab sa mga batan-on.

- Ang Ginoong Jesukristo mao ang atong tinuod nga hari, ingon nga siya ang tinuod nga hari sa mga taga-Israel (Salmo 47:7; 89:18; 149:2). Sa unsa nga paagi kini nga kahibalo makaapekto sa atong mga kinaiya ngadto sa mga paagi sa kalibutan? Sa unsa nga paagi usahay kita mosalikway sa Ginoo isip atong hari?

Panapos

Tawga ang atensyon ngadto sa upat ka mga butang nga gipakita sa panahon sa klase. Ipasabut nga ang tanan kanato kinahanglan gayud nga mopili matag adlaw kinsa ang atong pasidunggan. Hatag og pagpamatuod sa mga panalangin ug hingpit nga kalipay nga imong nadawat samtang imong gipasidunggan ang Ginoo. Dapita ang mga sakop sa klase nga mopakigbahin sa ilang kaugalingon nga mga kasinatian o mga pagpamatuod.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Bili sa mga butang nga atong gipili

- Usahay atong ibaylo ang mga butang nga may mahinungdanon nga bili alang sa mga butang nga kubos ang bili. Unsa ang gibiyaan ni Eli ug ang iyang mga anak nga lalaki tungod sa ilang mga pagpili? Unsa nga mga butang ang gisulti ni Samuel ngadto sa mga taga-Israel nga ilang mabiyaan kon sila buot og usa ka hari? (Tan-awa sa 1 Samuel 8:11–17.) Unsang mga butang nga may mahinungdanong bili ang usahay atong biyaan alang sa mga butang nga kubos ang bili?

2. "Kon kinsa ang gitawag sa Ginoo, ang Ginoo moandam sa gikinahanglan nga mga abilidad"

Si Presidente Thomas S. Monson mihimo sa mosunod nga pamahayag aron sa pagpakita kon sa unsa nga paagi sa pagpasidungog niadtong kinsa mipasidungog Kaniya:

"Pipila kaninyo mahimo nga manggiulawon sa kinaiya o naghunahuna sa inyong mga kaugalingon nga walay kasarang sa pagtubag og oo sa pag-alagad og usa ka balaan nga tawag. Hinumdomi nga kining buhat dili inyo og ako lamang. Kini mao ang buhat sa Ginoo, ug kon kita anaa sa buluhaton sa Ginoo, kita adunay katungod sa panabang sa Ginoo. Hinumdomi nga kon kinsa ang gitawag sa Ginoo, moandam sa gikinahanglan nga mga abilidad" (sa Conference Report, Abr. 1996, 62; o *Ensign*, Mayo 1996, 44).

Unya si Presidente Monson misulti sa mosunod nga sugilanon:

“Kon kita mobati sa [usa] ka buluhaton nga bug-at kaayo o langan sa panahon, tugoti nga ako makigbahin kaninyo sa kasinatian sa usa ka matinud-anon nga magtutudlo sa banay ug ang iyang kauban didto sa kaniadto Silangang Alemanya.

“Si Brother Johann Denndorfer nakabig ngadto sa Simbahan sa Alemanya, ug sa nagsunod nga Ikaduhang Gubat sa Kalibutan iyang nakita ang iyang kaugalingon nga nahimong binilanggo sa iyang kaugalingon nga yuta—ang yuta sa Hungaria didto sa dabayan sa Debrecen. Siya buot kaayo nga moduaw sa templo! Siya buot kaayo nga makadawat sa iyang espirituhanon nga mga panalangin! Hangyo human sa laing hangyo aron pagpanaw ngadto sa templo sa Switzerland gibalibaran, ug siya hapit mawad-i sa paglaum. Dayon ang iyang magtutudlo sa banay miduaw. Si Brother Walter Krause miadto gikan sa amihanang sidlakan nga bahin sa Alemanya hangtud paingon sa Hungaria. Siya miingon ngadto sa iyang kauban nga magtutudlo sa banay, `Buot ba ikaw nga mouban kanako nga magtudlo sa banay karon nga semana?’

“Ang iyang kauban miingon, `Kanus-a kita mobiya?’

“`Ugma,’ mitubag si Brother Krause.

“`Kanus-a kita mobalik?’ nangutana ang iyang kauban.

“`Oh, mga usa ka semana—kon kita makabalik dayon!’

“Ug nanglakaw sila sa layo aron sa pagduaw ni Brother Denndorfer. Siya walay mga magtutudlo sa banay sukad sa wala pa ang gubat. Karon sa diha nga siya nakakita sa mga sulugoon sa Ginoo, siya gisanapan sa kalipay. Siya wala makiglamano sa mga kamot uban kanila; hinoon, siya miadto sa iyang lawak katulganan ug mikuha gikan sa tagoanan nga dapit sa iyang ikapulo nga iyang gihipos gikan pa sa adlaw nga siya nahimo nga sakop sa Simbahan ug mibalik sa Hungaria. Iyang gipakita ang iyang ikapulo ngadto sa iyang mga magtutudlo sa banay ug miingon: `Karon ako ania na sa Ginoo. Karon ako mibati nga takus sa paglamano sa mga kamot sa mga sulugoon sa Ginoo!’

“Si Brother Krause nangutana kaniya mahitungod sa iyang tinguha sa pagtambong sa templo didto sa Switzerland. Si Brother Denndorfer miingon: Walay kapuslanan kini. Ako misulay ug misulay. Ang kagamhanan misakmit gani sa akong mga basahon sa Simbahan, ang akong labing mahinungdanon nga bahandi.’

“Si Brother Krause, usa ka patriyarka, mihatag ni Brother Denndorfer sa usa ka patriyarkal nga panalangin. Diha sa katapusan sa panalangin, siya miingon ngadto ni Brother Denndorfer, `Duola pag-usab ang kagamhanan mahitungod sa pag-adto sa Switzerland.’ Ug si Brother Denndorfer mihatag sa iyang hangyo sa makausa pa ngadto sa mga awtoridad. Niini nga higayona ang pagtugot miabut, ug uban sa hingpit nga kalipay si Brother Denndorfer miadto sa Templo sa Swiss ug mipabilin og usa ka bulan. Siya midawat sa iyang kaugalingon nga pagtuga, ang iyang patay nga asawa gibugkos ngadto kaniya, ug siya nakahimo sa paghingpit sa buhat alang sa gatusan sa iyang mga katigulangan. Siya mibalik ngadto sa iyang panimalay nabag-o sa lawas ug sa espiritu” (sa Conference Report, Abr. 1996, 64–65; o *Ensign*, Mayo 1996, 45–46).

“Si Jehova Nagatan-aw sa Kasingkasing”

Leksyon
22

1 Samuel 9–11; 13; 15–17

Katuyoan Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase nga mosalig sa Ginoo kay sa ilang kaugalingong salabutan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. 1 Samuel 9–11. Si Saul nagtinguha sa paggiya gikan ni Propeta Samuel (9:1–14, 18–24). Ang Ginoo mipadayag ngadto ni Samuel nga si Saul mao ang mahimong hari (9:15–17). Si Samuel mitambag ni Saul ug midihog kaniya isip unang hari sa Israel (9:25–27; 10:1–8). Si Saul sa espirituhanon nga paagi natawo pag-usab, ug siya nanagna (10:9–13). Si Samuel mipaila kang Saul ngadto sa mga katawhan (10:17–27). Si Saul nangulo sa Israel sa kadaugan sa gubat uban sa mga Ammonihanon (11:1–11). Siya midumili sa pagsilot sa mga tawo kinsa nagduhaduha sa iyang abilidad sa pagpangulo sa mga katawhan (11:12–15).
   b. 1 Samuel 13:1–14. Si Saul mihalad sa halad nga sinunog nga walay tukma nga pagtugot.
   c. 1 Samuel 15. Si Saul gimandoan sa paglaglag sa mga Amalecahanon ug ang tanan nila nga mga kabtangan, apan siya mihipos sa pipila sa ilang mga mananap alang sa usa ka sakripisyo (15:1–9). Ang Ginoo misalikway ni Saul isip hari, ug si Samuel misulti ni Saul nga ang pagkamasulundon labaw pa ka maayo kay sa sakripisyo (15:10–35).
   d. 1 Samuel 16. Ang Ginoo mipili ni David, usa ka batan-on nga batang lalaki nga magbalantay sa karnero, aron mopuli ni Saul isip hari (16:1–13). Ang Espiritu Santo mibulag gikan ni Saul, ug ang dautan nga espiritu miangkon kaniya (16:14–16; timan-i nga ang Hubad ni Joseph Smith mitarong niini nga mga bersikulo aron sa pagpakita nga ang dautan nga espiritu *dili* gikan sa Dios). Si Saul mipili ni David aron motukar sa alpa alang kaniya ug mahimo nga tigdala sa iyang kalasag (16:17–23).
   e. 1 Samuel 17. Si David mipatay ni Goliath diha sa kusog sa Ginoo.
2. Dugang nga Pagbasa: 1 Samuel 12; 14.
3. Mahimo nga ikaw mohangyo sa usa ka sakop sa klase sa pagtingub sa asoy sa Ginoo nga nagpili ni David isip hari (1 Samuel 16:1–13) ug lain nga sakop sa klase pag-andam nga motingub sa asoy ni David nga nagpatay ni Goliath (1 Samuel 17:1–54).
4. Kon ikaw mogamit bisan hain sa pang-atensyon nga mga kalihokan, isulat ang mosunod nga kasulatan diha sa pisara o diha sa karatula. “Sumalig ka kang Jehova sa bug-os mong kasingkasing, ug ayaw pagsalig sa imong kaugalingong salabutan. Sa tanan nimong mga dalan ilha siya, ug siya magamando sa imong mga alagianan” (Mga Proverbio 3:5–6). Kon ikaw mogamit sa unang pang-atensyon nga kalihokan, mopili ug pulong gikan sa Ang Giya Ngadto Sa Mga Kasulatan nga wala mailhi sa mga sakop sa klase. sama sa *diaspora, hyssop,* o *laver*. Isulat kini nga pulong diha sa pisara o diha sa karatula.

5. Kon ang mosunod nga audiobiswal nga mga materyal anaa, mahimo nga ikaw mogamit niini isip kabahin sa leksyon:

   a. "`Ang Ginoo . . . Moluwas Kanako,'" usa ka upat ka minutos nga bahin mahitungod ni David gikan sa *Daang Tugon* nga *mga Pasundayag sa Video* (53224-853)
   b. Ang hulagway ni David Nagpatay ni Goliath (62073; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 112).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga labing angay alang sa klase.

1. Itudlo sa mga sakop sa klase ngadto sa dili sinati nga pulong nga imong gisulat diha sa pisara o diha sa karatula (tan-awa sa "Pagpangandam" sa itaas). Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagtag-an sa katin-awan sa pulong. Human sa pipila ka mga pagtag-an, ipatan-aw sa mga sakop sa klase ang tukma nga hubit diha sa Ang Giya Ngadto Sa Mga Kasulatan.

   Ipasabut nga ang pagtag-an sa kahulugan sa usa ka dili sinati nga pulong sama ra sa paghimo og mga desisyon nga gibase lamang sa atong kaugalingon nga salabutan. Ipakita ang teksto sa Mga Proverbio 3:5–6. Hatagi og gibug-aton nga maingon nga kita moduol ngadto sa usa ka kasaligan nga kapanguhaan aron pagkat-on sa husto nga hubit sa pulong, kita nagkinahanglan sa pagsalig sa Ginoo ug magtinguha sa iyang kabubut-on aron sa paghimo og husto nga mga desisyon diha sa atong mga kinabuhi. Kini nga leksyon nagtandi sa mga kasintian sa duha ka tawo, si Saul ug David, aron pagtudlo sa kamahinungdanon sa pagsalig sa Ginoo ug magtinguha sa iyang paggiya kon kita mohimo sa atong mga desisyon.

   Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagsulti mahitungod sa pipila ka mga mahinungdanon nga mga desisyon nga ilang nahimo bag-o pa lamang. Pangutan-a unsa ang nakatabang kanila sa paghimo niadto nga mga desisyon.

   Ipakita ang teksto sa Mga Proverbio 3:5–6 (mahimo nga imong ipamimorya sa mga sakop sa klase kini nga kasulatan). Ipasabut nga kining leksyon nagtandi sa mga kasinatian sa duha ka mga tawo, si Saul ug David, aron pagtudlo sa kamahinungdanon sa pagsalig sa Ginoo ug magtinguha sa iyang paggiya sa diha nga kita mohimo og mga desisyon.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan. Tungod kay malisud ang paghatag sa matag pangutana o paglukop sa matag punto niini nga leksyon, sa mainampoon nga paagi pilia kadtong labing angay sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase. Kon ikaw buot nga mohatag og pagtagad diha sa David ug Goliath, sama pananglit, ikaw makagugol og gamay nga panahon sa paghisgot sa kinabuhi ni Saul.

1. Si Saul nagtinguha og paggiya gikan ni Samuel ug gidihog nga mahimong hari.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 9–11.

- Ang mga taga-Israel buot og hari sama niadtong mga nasud nga naglibot kanila. Miuyon sa hangyo sa mga taga-Israel, ang Ginoo misulti kang Samuel sa pagdihog ni Saul isip unang hari sa Israel. Si Saul maoy "usa ka batan-on nga lalaki ug ambongan, . . . ug wala diha sa kinataliwad-an sa mga anak sa Israel, tawo nga ambongan pa kay kaniya" (1 Samuel 9:2). Unsa ang gibuhat ni Saul sa wala pa siya gidihog nga hari ug sa wala madugay nga nagpakita sa iyang maayo nga mga hiyas?

  a. Siya makugihon sa iyang pagpangita sa mga asno sa iyang amahan (1 Samuel 9:3–4).
  b. Siya mauyunon nga maminaw ug mosunod sa maalamon nga tambag sa sulugoon sa iyang amahan. (1 Samuel 9:5–10).
  c. Siya misalig sa propetang Samuel ug nakigsulti uban kaniya (1 Samuel 9:18–25).
  d. Siya mapainubsanon (1 Samuel 9:20–21).
  e. Siya sa espirituhanon nga paagi natawo pag-usab, ug siya nanagna (1 Samuel 10:6–10).
  f. Siya mipasaylo sa iyang mga tigsaway (1 Samuel 10:6–10).
  g. Siya miila sa tabang sa Ginoo sa kadaugan sa Israel batok sa mga Ammonihanon (1 Samuel 11:13).

2. Si Saul mihalad sa halad nga sinunog nga walay tukma nga pagtugot.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 13:1–14.

- Duha ka mga tuig human si Saul gidihog nga hari, ang mga Filistihanon mipundok og gamhanan nga mga sundalo aron sa pagpakig-away batok sa Israel. Ang mga tawo ni Saul nahadlok kaayo nga daghan kanila mitago ug nagkatibulaag. Ngano nga si Saul buot ni propeta Samuel nga moadto kaniya niini nga panahon? (Tan-awa sa 1 Samuel 13:7–8. Si Saul buot nga si Samuel mohalad og mga sakripisyo ngadto sa Ginoo alang sa mga katawhan.) Unsa ang gibuhat ni Saul sa dihang si Samuel wala moabut sa gikasabutan nga panahon? (Tan-awa sa 1 Samuel 13:9. Si Saul mihalad sa mga sakripisyo sa iyang kaugalingon bisan og siya walay awtoridad sa pagkapari sa pagbuhat sa ingon.)

  Si Elder James E. Talmage misulat, "Si Saul miandam sa halad nga sinunog sa iyang kaugalingon, nalimot nga bisan kon siya ang nagkupot sa trono, nagsul-ob sa korona, ug nagdala sa setro, [siya walay] katungod sa pagpahigayon . . . diha sa pagkapari sa Dios, ug tungod niini ug sa uban nga mga hitabo sa iyang dili matarung nga mga pangagpas siya gisalikway sa Dios ug lain ang gihimo nga hari puli sa iyang dapit" (*The Articles of Faith,* 12th ed. [1924], 185).

- Unsa ang tubag ni Samuel ngadto sa wala itugot nga paghalad sa sakripisyo ni Saul? (Tan-awa sa 1 Samuel 13:10–14.)

- Unsa ang napadayag mahitungod kaniya sa paghalad ni Saul sa usa ka walay pagtugot nga sakripisyo? (Siya dili na "usa ka tawo nga uyon sa kaugalingong kasingkasing sa [Ginoo]" [1 Samuel 13:14]. Siya mitubo nga dili mapailubon, mipakyas sa pagsalig sa Ginoo, ug wala mosunod. Agi og dugang, ang iyang paghimo diha sa iyang kaugalingon sa awtoridad sa paghalad og sakripisyo

nagsugyot nga siya naghunahuna nga siya labaw pa ka mahinungdanon ug gamhanan kay sa iyang pagkatinuod.) Sa unsa nga mga paagi usahay kita dili mapailubon uban sa Ginoo o sa iyang mga sulugoon? Unsa kaha ang mga sangputanan sa ingon ka dili mapailubon? Sa unsa nga paagi kita makaabut sa hingpit nga pagsalig sa Ginoo?

3. Si Saul misupak sa Ginoo diha sa Gubat uban sa mga Amalecahanon ug gisalikway isip usa ka hari.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 15.

- Unsa ang gisugo sa Ginoo kang Saul nga buhaton ngadto sa mga Amalecahanon? (Tan-awa sa 1 Samuel 15:1–3.) Unsa hinoon ang gibuhat ni Saul? (Tan-awa sa 1 Samuel 15:4–9.) Unsa sa mga buhat ni Saul ang napadayag mahitungod kaniya? (Tan-awa sa 1 Samuel 15:11. Siya misunod sa iyang kaugalingon nga paghukom kay sa pagbuhat sa kabubut-on sa Ginoo.)
- Sa unsa nga paagi si Saul misulay sa pagpangatarungan sa iyang pagkadili masulundon diha sa paghipos sa labing maayo nga mga mananap sa mga Amalecahanon? (Tan-awa sa 1 Samuel 15:13–15, 20–21, 24. Siya mipasangil sa iyang mga katawhan nga buot mohipos sa mga mananap.) Sumala kang Saul, ngano nga ang iyang mga katawhan bout mohipos sa labing maayo sa mga mananap sa mga Amalecanhon? (Tan-awa sa 1 Samuel 15:15, 21.) Sa unsa nga mga paagi usahay kita mosulay sa pagpangatarungan sa dili pagsunod sa Ginoo? (Kita tingali mosulti sa atong mga kaugalingon, "Gamay ra kini nga sala," "Ako nagsunod sa espiritu nga kasugoan kay sa sinulat nga kasugoan," "Dili kini makapasakit ni bisag kinsa," "Sulayan ko kini sa makausa lang," "Ang ubang mga tawo nagbuhat niini," o "Kana nga sugo dili magamit kanako.") Sa unsa nga paagi kita makabuntog sa kahilig sa pagpamalibad o paghatag og katarungan sa sala?
- Sa unsa nga paagi si Samuel mitubag ngadto sa pagpasabut ni Saul tungod sa paghipos sa mga mananap sa mga Amalecanhon? (Tan-awa sa 1 Samuel 15:22.) Sa unsa nga paagi ang mga pulong ni Samuel magamit nganhi kanato?
- Sa pagbadlong ni Saul tungod sa pagkatig-a ug sa pagsalikway sa pulong sa Ginoo, si Samuel misulti kaniya, "Ang pagkatig-a mao ang sama sa . . . pagsimba sa dios-dios" (1 Samuel 15:23). Sa unsa nga paagi ang pagkatig-a sama sa pagsimba sa dios-dios? Unsa ang sangputanan sa pagkahimo nga matig-a ni Saul ug masinupakon? (Tan-awa sa 1 Samuel 15:23, 26, 28.) Sa unsa nga paagi kita usahay matig-a ug masinupakon? Unsa ang sangputanan sa atong pagkamatig-a ug pagkamasinupakon? Sa unsa nga paagi kita makaila ug makabuntog niining mga kinaiya?

4. Ang Ginoo mipili ni David isip hari.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 16. Mahimo nga ikaw mopatingub sa dali nga paagi sa gipabuhat nang daan nga sakop sa klase niini nga asoy. Ipasabut nga bisan kon si Samuel midihog ni David nga mahimong hari, si David wala mahimo nga hari hangtud nga si Saul namatay sa kaulahian sa daghang mga tuig.

- Unsa ang nakat-onan ni Samuel samtang nagsulay pagpiho hain sa mga anak nga lalaki ni Jesse ang kinahanglan nga mahimong sunod nga hari? (Tan-awa sa Samuel 16:6–7.) Sa unsa nga paagi ang pamaagi sa Ginoo sa pagpili ni

David gitandi uban sa paagi siya mopili ug mga pangulo karon? Unsa ang gitudlo sa 1 Samuel 16.7 mahitungod sa unsa nga paagi ang Ginoo mobanana kanato? Unsa ang gitan-aw sa Ginoo diha sa atong mga kasingkasing?

Si Elder Marvin J. Ashton miingon:

"Kita. . .hilig nga mobanabana sa uban pinasikad diha sa pisikal, gawas nga panagway, sa ilang `maayo nga pamarug' sa ilang katilingbanon nga mga pagkabutang, kaliwat sa ilang banay, sa ilang natapos nga kurso, o sa ilang mga kahimtang sa panalapi.

"Ang Ginoo, bisan pa niana, adunay lahi nga sumbanan sa iyang mga pagsukod sa usa ka tawo. . . . Siya dili mosukod sa sukdanan palibut sa ulo sa usa ka tawo aron pagtino sa iyang kasarang sa salabutan, ni ang iyang dughan aron pagtino sa iyang pagkatawo, apan siya mosukod sa kasingkasing isip usa ka pag-ila sa kasarang sa usa ka tawo ug potensyal sa pagpanalangin sa uban" (sa Conference Report, Okt. 1988, 17; o *Ensign*, Nob. 1988, 15).

- Ngano nga mahinungdanon nga sa atong pakigrelasyon sa uban, kita motan-aw lapas sa gawas nga panagway ug motan-aw diha sa kasingkasing? Sa unsa nga paagi kita makapalambo sa atong abilidad ug pasalig sa pagbuhat niini?
- Tungod kay si Saul nahimo nga dili masulundon, ang Espiritu sa Ginoo mibiya kaniya (1 Samuel 16:14). Sa unsa nga paagi si Saul nangita og kahupayan gikan sa dautan nga espiritu nga miabut diha kaniya? (Tan-awa sa 1 Samuel 16:15–23.) Unsa nga kapanguhaan sa gawas ang mga katawhan karon usahay moduol samtang sila mosulay sa pagpangita og kahupayan gikan sa ilang mga sala? Unsa ang paagi sa Ginoo alang kanato aron sa pagpangita og kahupayan gikan sa atong mga sala? (Tan-awa sa Mateo 11:28–30; D&P 58:42.)
- Unsa nga mga kinaiya ang anaa ni David nga nakasarang kaniya nga mahimong pangulo? (Tan-awa sa 1 Samuel 16:18.)

5. Si David mipatay ni Goliath diha sa kusog sa Ginoo.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 17. Mahimo nga imong ipatingub sa dali nga paagi kini nga asoy sa gipabuhat nang daan nga sakop sa klase.

- Unsa ang maangkon ug mawala sa mga taga-Israel diha sa pakig-away ni Goliath? (Tan-awa sa 17:8–9.) Ngano nga si Saul ug ang iyang mga sundalo mahadlok nga makig-away ni Goliath? (Tan-awa sa 1 Samuel 17:4–11. Sila wala maghunahuna nga sila makabuntog ni Goliath tungod sa iyang gidak-on, kusog, kalasag, ug mga hinagiban.)
- Sa unsa nga paagi si David nakakuha og kaisog sa pagpakig-away ni Goliath? (Tan-awa sa 17:32–37, 45–47. Si David nakaamgo nga ang Ginoo miluwas kaniya gikan sa leyon ug usa ka oso samtang nag-atiman sa mga karnero sa iyang amahan, ug siya misalig sa Ginoo aron tabangan siya sa pakig-away ni Goliath.)
- Unsa ang gisulti ni Goliath sa diha nga iyang nakita sa David nga miabut aron mopakig-away kaniya? (Tan-awa sa 1 Samuel 17:42–44.) Unsa ang gisulti ni David agi og tubag? (Tan-awa sa 1 Samuel 17:45–47.) Sa unsa nga paagi ang paghinumdom sa tubag ni David makatabang kanato sa diha nga ang mga tawo mobiaybiay o mohulga kanato?

- Isip usa ka batan-on, ang mga kadaugan ibabaw sa usa ka leyon ug usa ka oso nakatabang kaniya pag-andam sa pag-atubang sa mas dako pa nga hagit ni Goliath. Unsa kaha nga mga hagit ang atong giatubang karon nga makaandam kanato alang sa mas labaw pa nga hagit? Sa unsa nga paagi ang atong mga tubag ngadto niining mga hagit makaapekto sa atong abilidad sa pagpakiggubat sa mga Goliath nga moabut sa kaulahian? Pagpamatuod nga samtang kita mobuntog sa mga leyon og mga oso diha sa atong mga kinabuhi, kita makapalambo og pagsalig, kinaiya, ug hugot nga pagtuo aron mobuntog sa atong mga Goliath.
- Unsa nga mga Goliath ang atong masugatan karon? Unsa ang atong makatonan gikan ni David mahitungod kon unsaon nato sa pagbuntog niini? (Tanawa sa 1 Samuel 17:45; Mga Taga-Efeso 6:11–18.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitabang kanimo sa pagbuntog sa mga Goliath nga imong nasugatan?

  Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon:

  "Adunay mga Goliath sa tanan nimong palibut, dagko kaayo nga mga higanti nga may dautan nga katuyoan sa paglaglag kanimo. Kini dili siyam ka tiil nga mga tawo, apan sila mga tawo ug mga kapunongan nga nagdumala sa madanihon apan dautan nga mga butang nga mahimo nga mohagit ug muloya ug molaglag kanimo. Naglakip niini mao ang beer ug ubang makahubog nga mga imnunon ug tabako. Kadtong kinsa nagbaligya niini nga mga produkto buot nga muolipon kaninyo ngadto sa paggamit niini. Aduna dihay mga druga sa nagkalainlaing mga matang diin ako gisultihan, nga mga sayon kaayo sa pagangkon dinha sa daghang sekondarya nga mga tulunghaan. Alang niadtong kinsa namaligya niini, kini maoy minilyon nga industriya, usa ka higanti nga laang sa dautan. Adunay malaw-ay nga talan-awon, makabibihag ug madanihon ug madapiton. Kini nahimo nga higanting industriya, nagpagawas og mga magasin, mga sine, ug ubang mga materyal nga giplano aron sa pagkuha sa inyong salapi ug modala kaninyo ngadto sa mga kalihokan nga molaglag kaninyo.

  "Ang mga higanti kinsa nagpaluyo niining mga paningkamot mga gamhanan ug batid. Sila nakaangkon og lapad nga kasinatian diha sa gubat nga ilang gipadayon. Sila buot nga molit-ag kaninyo.

  Hapit dili mahimo ang paglikay sa hingpit ngadto sa ilang mga produkto. Inyo nga makita kining mga materyal bisag asa. Apan kamo dili kinahanglan nga mahadlok kon kamo adunay saplong sa kamatuoran diha sa inyong mga kamot. Kamo natambagan ug natudloan ug gimaymayan. Kamo adunay mga bato sa hiyas ug kadungganan ug kaligdong aron gamiton batok niini nga mga kaaway kinsa buot nga mobuntog kaninyo. Kutob diha sa imong kabalaka, ikaw makaimpluwensya pag-ayo kanila. Ikaw molampos ibabaw niini pinaagi sa pagdisiplina sa inyong mga kaugalingon aron paglikay niini. Ikaw makaingon ngadto sa kinadaghanan kanila ingon sa giingon ni David ngadto ni Goliath, `Ikaw mianhi kanako uban usa sa pinuti, ug uban sa usa ka bangkaw, ug uban sa usa ka salapang apan ako mianhi kanimo sa ngalan ni Jehova sa mga panon, ang Dios sa mga panon sa kasundalohan sa Israel, nga imong gipanamastamasan.

  "Ang kadaugan imong maangkon. . . .Anaa ang Iyang gahum sulod kanimo aron sa pagpaluyo kanimo. Ikaw adunay katungod sa anghel nga mga sulugoon nga naglibut kanimo aron sa pagpanalipud kanimo. Ayaw tugoti si

Goliath nga mohadlok kanimo. Panalipdi ang imong mga tinuohan ug hupti ang imong dapit, ug ikaw mahimo nga magmadaugon" (sa Conference Report, Abr. 1983, 66; o *Ensign*, Mayo 1983, 46, 51).

Panapos

Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagsalig ug pagsunod sa Ginoo. Mosaad nga pinaagi sa pagbuhat sa ingon sila motubo nga labaw pa kalig-on ug makaangkon sa pasalig sa Ginoo nga siya motabang kanila nga modaug ibabaw sa personal nga mga Goliath. Pahinumdomi ang sakop sa klase nga ang Ginoo magtan-aw diha sa atong mga kasingkasing, dili diha sa atong bahandi o katungdanan o sa panag-uyon sa inila nga mga sumbanan.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit og usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Pagpangatarungan sa sala

Ang mosunod nga kinutlo gikan ni Elder Spencer W. Kimball mahimo nga makatabang samtang kamo maghisgot pagkadili masulundon ni Saul kalabut sa mga Amalecanhon:

"Si Saul nangatarungan. Sayon alang kaniya sa pagsunod bahin sa paghipos sa mga hari, kay sa unsa ang kapuslanan sa nabuntog nga mga hari? Apan ngano nga dili hipuson ang tambok nga mga karnero ug mga baka? Dili ba ang iyang harianon nga paghukom labaw pa ngadto nianang ubos ra nga Samuel?

"Sa unsa nga paagi sama ni Saul ang daghan sa Israel karon. Usa ang mopuyo sa pipila sa pagpadayag sa Ginoo sa kahimsog gawas nga kinahanglan gayud nga siya makaangkon sa iyang panagsa nga tasa sa kape, siya dili mogamit sa tabako ni sa bino diin siya nangandoy bisa pa niana apan kinahanglan gayud nga adunay makahupay nga tasa sa tsa.

"Siya moalagad sa usa ka katungdanan sa Simbahan, kay dinhi ang kalihokan nga iyang gusto ug dungog nga iyang gipangandoy, . . . apan ang pagpangatarungan maoy sayon kay sa pagbayad sa ikapulo diin iyang makita nga lisud kaayo. Siya dili makaabut niini. . . . .Dili siya makasiguro nga kini sa kanunay ibahinbahin ingon nga iya kining buhaton, ug kinsa ang nasayud bisan pa niana sa iyang kapakyasan?

"Ang uban motambong sa pipila ka mga tigum apan sama ni Saul mohatag og pangatarungan sa nahabilin nga panahon. Nganong dili siya motan-aw og dula sa bola, usa ka pasundayag, mobuhat sa iyang kinahanglanon nga buhat sa nataran, o mopadayon sa negosyo sa naandan?

"Ang uban sa dakong kakugi motambong sa gawas sa Simbahan nga mga katungdanan apan mosupak sa bisag unsa nga mga sugyot mahitungod sa mga problema sa banay diha sa iyang panimalay o banay nga mga pag-ampo kon ang banay malisud kaayo nga pundokon.

"Si Saul sama niana. Siya makahimo sa mga butang nga makaayo ngadto kaniya apan makakita ug pangatarungan alang sa mga butang supak sa iyang kaugalingong mga tinguha" (sa Conference Report, Okt. 1954, 51).

2. Pagbuntog sa atong mga Goliath

Pagputol og usa ka buok nga pisi 9 1/2 ka tiil (3 ka metros) ang gitas-on, ang gibanabana nga gitas-on ni Goliath. Dad-a ngadto sa klase ang pisi, pipila ka papilit, pipila ka palid nga papel, ug usa ka pen nga imarka. Ihigut ang pisi pabarug ngadto sa bongbong uban sa usa ka buok nga papilit diha sa ibabaw ug ang usa sa ubos (kon ang bongbong adunay igong gitas-on, ipadagan ang katapusan nga bahin sa pisi ngadto sa salog). Sultihi ang mga sakop sa klase nga ang pisi nagpaila kang Goliath. Pangutan-a ang sakop sa klase sa pagngalan sa mga butang nga mga makuyaw ngadto kanila (ang mga tubag mahimo nga maglakip sa garbo, malaw-ay nga talan-awon, masinahon, ug mga druga). Isulat ang matag makuyaw diha sa usa ka palid nga papel ug ipapilit ang matag palid nga papel ngadto sa bongbong ug sa pisi, nagtabon sa pisi gikan sa ibabaw ngadto sa ubos.

Ipasabut nga kita nagkinahanglan og mga hinagiban aron pagbuntog ni Goliath. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagngalan og mga hinagiban nga makabuntog kang Goliath (ang mga tubag mahimo nga maglakip sa mosalig sa Ginoo, pag-ampo, pagtuon sa mga kasulatan, pagkat-on sa kamatuoran, pagkalunsay sa kadungganan, ug mopili og maayo nga mga higala). Samtang ang mga sakop sa klase maghisgot sa matag hinagiban, kuhaa ang papel. Pagsugod sa ibabaw sa pisi, nga nagkuha sa papel ug papilit nga nagkupot sa pisi ngadto sa bongbong. Tugoti nga ang pisi mahulog ngadto sa sunod nga papel. Human ang mga papel ug ang papilit makuha, ang pisi mahulog ngadto sa salog ug si Goliath mabuntog.

“Si Jehova Anaa sa Kinataliwad-an Kanimo ug Kanako sa Walay Katapusan”

Leksyon
23

1 Samuel 18–20; 23–24

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase nga magmatinud-anon ngadto sa ilang mga higala, sama kang Jonathan ug David, ug maglikay nga mabuntog sa kasina ug kayugot, sama kang Saul.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi pagtuon sa mosunod nga mga kasulatan:
   a. 1 Samuel 18:1–16. Si Jonathan ug David naghimo ug usa ka pakigsaad sa panaghigalaay (18:1–4). Si David gipasidunggan sa mga taga-Israel tungod sa iyang kalampusan sa gubat (18:5–7). Si Saul nasina ni David ug misulay sa pagpatay kaniya pinaagi sa bangkaw (18:8–16; timan-i nga sa Hubad ni Joseph Smith sa 1 Samuel 18:10 nagpasabut nga ang dautan nga espiritu nga miabut diha ni Saul *dili* gikan sa Dios).
   b. 1 Samuel 18:17–30; 19:1–18. Si David nakig-away sa mga Filistehanon agi og baylo sa katungod sa pagminyo sa anak nga babaye ni Saul, wala maka-matngon nga si Saul naglaum nga si David mamatay didto sa panggubatan (18:17–25). Si David midaug ibabaw sa mga Filistehanon ug naminyo sa anak nga babaye ni Saul nga si Michal (18:26–28). Si Jonathan misulti kang David nga motago ug misulay sa pagdani ni Saul sa dili pagpatay kaniya (19:1–7). Si Saul napakyas sa laing pagsulay sa pagpatay ni David uban sa bangkaw (19:9–10). Si Michal miluwas ni David sa laing mga pagsulay ni Saul sa iyang kinabuhi (19:11–18).
   c. 1 Samuel 20. Si Jonathan ug David mibag-o sa ilang pakigsaad sa panaghiga-laay ug kalinaw (timan-i nga kining pakigsaad dili lamang tali ni Jonathan ug David apan usab tali sa ilang mga sakop sa panimalay). Sa diha nga si Saul misulay pag-usab sa pagpatay ni David, si Jonathan mipahimangno ni David sa pag-ikyas.
   d. 1 Samuel 23–24. Si David nagpadayon sa pagpakig-away sa mga Filistehanon ug miikyas gikan kang Saul. Si David nakakita ni Saul ug mipabilin sa iyang kinabuhi.
2. Dugang nga pagbasa: 1 Samuel 14:1–16; 2 Samuel 1.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Pangutan-a ang mga sakop sa klase sa mosunod nga pangutana:

- Unsa ang pipila ka mga hiyas ang imong gipangita sa usa ka higala? (Mahimo nga ikaw mosulat sa mga tubag sa mga sakop sa klase diha sa pisara. Mga tubag mahimo nga maglakip sa pagkamatinud-anon, kaligdong, walay pagkahakog, mabination, ug gugma nga putli.)

Ipasabut nga kabahin niini nga leksyon nagtudlo sa kamahinungdanon sa pagkatinuod nga higala.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Jonathan ug David naghimo og usa ka pagkigsaad sa panaghigalaay. Si Saul nasina kang David ug misulay sa pagpatay kaniya.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 18:1–16:

Si David dali nga nahimo nga bayani human niya mapatay si Goliath. Si haring Saul ug ang tibuok nga gingharian mipasidungog kaniya. Bisan pa niana, walay usa nga matinud-anon ngadto kang David sama ni Jonathan, anak nga lalaki ni Saul.

- Sa unsa nga paagi si Jonathan ug David mibati mahitungod sa usag usa? (1 Samuel 18:1–3.) Ngano nga sayon unta alang kang Jonathan nga mobati og kasina kang David?

  a. Isip anak nga lalaki ni Saul, si Jonathan mao ang sunod sa linya nga mahimong hari. Bisan pa niana, ang propeta Samuel midihog ni David aron mahimong sunod nga hari (1 Samuel 16:6–13).
  b. Samtang si David gipasidunggan pag-ayo sa mga katawhan alang sa iyang kalampusan sa pakiggubat, si Jonathan nakadawat og gamay nga pagtagad alang sa iyang kaugalingon nga kalampusan didto sa natad sa panggubatan (1 Samuel 14:1–16).

- Ngano sa inyong hunahuna nga si Jonathan wala masina ni David o mihulga kaniya? (1 Samuel 18:1, 3.) Sa unsa nga paagi si Jonathan mipakita sa iyang pagbulig alang kang David? (Tan-awa sa 1 Samuel 18:4. Siya mihatag sa iyang harianon nga kupo ug mga hinagiban ngadto kang David.)

- Unsa ang gibati ni Haring Saul mahitungod kang David human sa pagpatay ni Goliath? (Tan-awa sa 1 Samuel 18:2, 5. Si Saul midala ni David ngadto sa iyang panimalay ug gipahimutang siya ibabaw sa iyang mga kasundalohan.) Sa unsa nga paagi si David mipakita sa iyang pagkamatinud-anon ngadto ni Haring Saul? (Tan-awa sa 1 Samuel 18:5.) Unsa ang nakaaghat ni Saul sa pagbali batok ni David? (Tan-awa sa 1 Samuel 18:6–9.) Ngano nga usahay malisud nga magmalipayon mahitungod sa kalampusan sa uban? Sa unsa nga paagi ang kasina ug garbo makaapekto sa atong espirituhanon nga pagkatawo?

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon:

  "Si Saul nahimo nga kaaway ni David tunod sa garbo. Siya nasina tungod kay ang mga pundok sa mga babaye nga taga-Israel nanag-awit nga si `Saul mipatay sa iyang mga kaliboan, apan si David sa tagnapulo ka mga kaliboan' (1 Samuel 18:7; tan-awa usab sa 18:6, 8).

"Ang mapagarbohon labaw nga mahadlok sa paghukom sa mga tawo kay sa paghukom sa Dios. . . . `unsa ang hunahunaon sa tawo kanako?' labaw pa ka mahinungdanon ngadto kanila kay sa `Unsa ang gihunahuna sa Dios kanako?' . . .

"Ang kahadlok sa paghukom sa mga tawo makita diha sa panagsangka aron daygon sa mga tawo. Ang mapagarbohon nahigugma sa "pagdalayeg gikan sa mga tawo kay sa pagdalayeg gikan sa Dios" (Juan 12:42–43). Ang atong mga katuyoan sa mga butang nga atong buhaton maoy makapakita sa atong sala. Si Jesus miingon Siya mibuhat `sa kanunay niadtong mga butang' nga nakapahimuot sa Dios (Juan 8:29). Dili ba maayo alang kanato kon ang atong katuyoan mao ang pagpahimuot sa Dios kay sa mosulay sa pagpataas sa atong mga kaugalingon ibabaw sa atong igsoon ug molupig sa uban?

"Pipila ka mapagarbohon nga mga tawo wala kaayo mabalaka kon mokita ba sila og igo nga salapi aron pagbayad sa ilang mga gikinahanglan apan labaw pa nga naghunahuna kon ang ilang mga suhol labaw ba kay sa uban nga tawo. Ang ilang ganti labaw og gamay kay sa uban. . . .

"Kon ang garbo magpabilin diha sa atong mga kasingkasing, kita mawad-an sa kagawasan sa kalibutan ug mohatud sa atong mga kaluwasan ngadto sa pagkaulipon paghukom sa mga tawo. Ang kalibutan mosyagit og labaw pa kakusog kay sa mga paghunghong sa Espiritu Santo. Ang pangatarungan sa mga tawo mahimong labaw pa ka mahinungdanon ngadto kanila kay sa mga pagpadayag sa Dios, ug ang mga mapagarbohon mobuhi sa gunitanan nga puthaw" (sa Conference Report, Abr. 1989, 4–5; o *Ensign*, Mayo l989, 5).

- Sa unsa nga paagi si David milihok human ang Ginoo mipanalangin kaniya uban sa kalampusan sa panggubatan? (Tan-awa sa 1 Samuel 18:5, 14–16.) Unsa ang atong makat-unan sa iyang panig-ingnan? Unsa sa inyong hunahuna ang gipasabut sa "pagbinuotan [sa atong mga kaugalingon] sa maalamon nga paagi" kon kita magmalampuson?

2. Si Saul napakyas sa tulo pa ka mga pagsulay sa pagkuha sa kinabuhi ni David.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 18:17–30; 19:1–18.

- Si Saul mitanyag sa pagtugot kang David nga magminyo sa usa sa iyang anak nga mga babaye kon si David makig-away sa mga Filistehanon. Unsa ang tinuod nga katuyoan ni Saul sa pagbuhat niini? (Tan-awa sa 1 Samuel 18:20–25. Siya naglaum nga si David mapatay sa mga Filistehanon.)
- Sa unsa nga paagi si Jonathan usa ka tinuod nga higala sa diha nga si Saul nagtinguha sa pagpatay ni David? (Tan-awa sa 1 Samuel 19:1–7.) Unsa ang ipasabut nga mahimo nga tinuod nga higala? Sa unsa nga mga paagi ang imong mga higala matinud-anon nganha nimo? Sa unsa nga paagi ikaw matinud-anon sa imong mga higala?
- Bisan pa man sa mga paningkamot ni Jonathan sa pag-usab sa mga pagbati ni Saul ngadto kang David, si Saul mipadayon sa pagtinguha sa kinabuhi ni David (1 Samuel 19:9–10). Sa unsa nga paagi si Michal, ang asawa ni David, mipakita nga siya matinud-anon sa iyang bana? (Tan-awa sa 1 Samuel 19:11–18.)

3. Si David ug si Jonathan mibag-o sa ilang pakigsaad sa pakighigalaay, ug si Jonathan miluwas sa kinabuhi ni David.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 20.

- Unsa ang sumbalik tubag ni David ngadto sa kayugot ug mga paningkamot ni Saul sa pagpatay kaniya? (Tan-awa sa 1 Samuel 20:1.) Sa unsa nga paagi si Jonathan nagpadayon sa pagpakita sa iyang pakighigala samtang si Saul nagtinguha sa kinabuhi ni David? (Tan-awa sa 1 Samuel 20:2–4, 13–17, 23; tan-awa usab sa 1 Samuel 20:24–42, diin gihisgutan sa ubos.)
- Sa unsang paagi nga ang hugot nga pagtuo sa Dios makaimpluwensya sa panaghigalaay ni Jonathan ug David? (Tan-awa 1 Samuel 20:23.) Sa unsa nga paagi ang atong gugma sa Dios makaapekto sa atong gugma sa uban?
- Kon atong ibutang og una sa atong mga kinabuhi ang pagkamatinud-anon ngadto sa Dios, unsa ang atong buhaton kon ang atong mga higala mobuhat sa mga butang nga sayop? (Sa mahigugmaon nga paagi atong sulayan pagtabang ang atong mga higala nga mausab.) Unsa ang atong buhaton kon ang atong mga higala mohangyo kanato sa pagbuhat sa mga butang nga sayop? (Kita dili mobuhat sa dili matarung nga mga butang nga gihangyo sa atong mga higala nga buhaton nato, sa walay pagtagad kon unsa ang dangatan sa atong relasyon uban sa atong mga higala, ug atong sulayan sa pag-impluwensya sa atong mga higala aron mohimo sa matarung nga mga pagpili.)
- Sa unsa nga paagi pahibaloon ni Jonathan si David kon luwas na kini sa pagbalik ngadto sa korte ni Saul? (Tan-awa sa 1 Samuel 20:5–7, 18–22.) Sa unsa nga paagi si Haring Saul mitubag sa pagkawala ni David ug ang pagpanalipod ni Jonathan sa iyang higala? (Tan-awa sa 1 Samuel 20:24–33.) Sa unsa nga paagi mipahimangno si Jonathan nga moikyas gikan ni Saul? (Tan-awa sa 1 Samuel 20:35–42.)

4. Si Saul napupos sa kalagot alang kang David. Si David mipabilin sa kinabuhi ni Saul.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Samuel 23–24.

- Si David gipanalanginan uban sa nagpadayon nga kalampusan diha sa panggubatan (1 Samuel 23:1–5). Ngano nga si David kinahanglan nga mobiya sa dakbayan sa Keilah human niya maluwas ang mga katawhan niini gikan sa mga Filistehanon? (Tan-awa sa 1 Samuel 23:7–13.)
- Sa diha nga si Saul nahibalo nga si David didto sa Keilah, siya miandam sa iyang mga kasundalohan aron paglaglag sa tibuok dakbayan (1 Samuel 23:10). Unsa ang nakausab kang Saul gikan sa pagkamatarung nga hari ngadto sa usa ka tawo kinsa andam nga molaglag sa usa ka tibuok dakbayan aron pagpatay sa usa ka tawo? Ngano nga ang kasina ug kayugot masanapon? Sa unsa nga paagi kita makapalingkawas sa atong mga kaugalingon sa kasina ug kayugot?
- Sa diha nga si David nagtago gikan kang Saul, si Jonathan miduaw ni David ug "nagpalig-on sa iyang kamot diha sa Dios" (1 Samuel 23:16). Unsa sa inyong hunahuna ang ipasabut niini? Sa unsa nga paagi kita makapalig-on sa atong mga higala diha sa Dios?
- Sa panahon sa laing pagsulay sa pagpangita ug pagpatay kang David, si Saul mihunong aron pagpahulay sa usa ka langub (1 Samuel 24:1–3). Unsa ang

gisulti sa mga tawo ni David sa diha nga ilang nakit-an si Saul? (Tan-awa sa 1 Samuel 24:4.) Unsa ang gibuhat ni David? (Tan-awa sa 1 Samuel 24:4–5. Timan-i ang sinulat sa ubos sa bersikulo 4, diin nagpasabut nga si David miputol sa sidsid sa kupo ni Saul—ang bahin sa kupo nga nagsimbolo sa awtoridad.)

- Ngano nga si David midumili sa pagpasakit ni Saul? (Tan-awa sa 1 Samuel 24:6–12.) Unsa nga panig-ingnan ni David ang nagtudlo kanato mahitungod sa pagpanimalos ug mahitungod sa pagtubag ngadto niadtong kinsa mobuhat og dautan kanato? (Tan-awa sa 1 Samuel 24:12–15; tan-awa usab sa Mormon 8:20.) Unsa ang gisulti ni Saul sa diha nga si David mipabilin sa iyang kinabuhi (Tan-awa sa 1 Samuel 24:16–19.)

Panapos

Ipasabut nga ang sugilanon ni Jonathan ug David nagpahinumdom kanato nga ang tinuod nga panaghigala ug gugma modala kanato nga maduol sa atong mga higala ug ngadto sa Dios. Ang sugilanon ni Saul nagpahinumdom kanato nga ang pagkamasinahon ug kalagot makapupos kanato ug modala kanato palayo gikan sa atong mga higala ug gikan sa Dios. Awhaga ang mga sakop sa klase nga magmatinud-anon ngadto sa ilang mga higala aron sila makaingon ngadto kanila, "Si Jehova anaa sa kinatiliwad-an kanimo ug kanako sa walay katapusan" (1 Samuel 20:23).

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Panaghigala kinaugalingon nga pagbanabana

Gamita ang mosunod nga kalihokan kon ikaw buot nga mohatag og gibug-aton sa kamahinungdanon sa pagka tinuod nga higala.

Hatagi ang matag sakop sa klase og usa ka palid nga papel ug usa ka pen o lapis. Ipasabut nga ikaw mangutana kanila og pipila ka mga pangutana aron pagtabang kanila nga motino kon sila ba tinuod nga mga higala. Himoa nga ang mga sakop sa klase mosulat sa ilang mga tubag, mosiguro kanila nga dili sila kinahanglang mopakigbahin sa ilang mga tubag. Dayon pangutana sa mosunod nga mga pangutana:

1. Unsa ang katapusan nga mabination nga butang nga imong nahimo sa usa ka tawo?
2. Unsa ang imong buhaton kon ikaw makadungog sa usa ka tawo nga magsulti og dili mabination nga mga butang mahitungod sa lain nga tawo?
3. Unsa ang imong nabuhat aron pagtabang sa imong mga higala nga mahimong labaw pa ka maayo nga mga katawhan?

Leksyon
24

"Buhatan mo Ako ug usa ka Ulay nga Kasingkasing"

2 Samuel 11–12; Salmo 51

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase nga mahimo nga putli sa hunahuna ug sa lihok ug sa paghinulsol sa ilang mga kasal-anan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. 2 Samuel 11. Si David nakahimo og panapaw uban ni Bathsheba, ang asawa ni Uriah (11:1–5). Si David napakyas sa iyang pagsulay sa pagtago sa iyang kasal-anan (11:6–13). Siya mipahigayon alang kang Uriah aron mamatay sa gubat (11:14–17). Si David naminyo ni Bathsheba, ug sila adunay usa ka anak nga lalaki (11:26–27).
   b. 2 Samuel 12:1–23. Ang propeta Nathan nagtudlo sa kabug-at sa mga kasal-anan ni David pinaagi sa pagsulti kang David og usa ka sambingay (12:1–6). Si David gisultihan nga siya pagasilotan tungod sa iyang mga kasal-anan (12:7–14; timan-i nga sa Hubad ni Joseph Smith sa bersikulo 13, si Nathan mipahayag, "Ang Ginoo usab *wala* mopasaylo sa imong sala nga aron ikaw dili mamatay"). Ang unang anak ni David ug Bathsheba namatay diha sa pagkabata (12:15–23).
   c. Salmo 51. Usa ka mahinulsulon nga David nagtinguha sa kapasayloan.
2. Dugang nga pagbasa: 2 Samuel 2–10.
3. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og usa ka buboran nga hilo ug usa ka parisan nga mga gunting.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Pabaruga ang usa ka boluntaryo sa atubangan sa klase nga ang iyang mga kamot gialsa tunong sa unahan. Ibugkos ang hilo sa luag nga paagi palibut diha sa mga pulso sa sakop sa klase. Ipasabut nga kining usa ka hilo nagpaila sa hugaw nga hunahuna. Dayon ipahimo sa klase sa pagputol sa hilo pinaagi sa pagbira og kalit sa iyang mga kamot pagawas.

- Unsa ang atong buhaton kon usa ka hugaw nga hunahuna ang mosulod sa atong hunahuna? (Kita kinahanglan nga mopapahawa niini dayon sa atong mga kaugalingon.)

Hangyoa ang sakop sa klase sa pagpagawas sa iyang mga kamot pag-usab. Iputos ang mga pulso sa sakop sa klase ug pipila ka lugas sa hilo—igo nga makahimo niini nga malisud sa pagputol niini. Dayon hangyoa ang sakop sa klase sa pagputol sa mga lugas o hilo. Balika kini nga paagi pinaagi sa pagamit og igo nga mga lugas sa hilo aron mahimo niini nga imposible nga makabuhi.

- Unsa ang mahitabo kon kita motugot sa hugaw nga mga hunahuna sa pagpabilin sa atong mga hunahuna?

Buhii ang mga kamot sa sakop sa klase pinaagi sa pagputol sa hilo sa gunting. Ipasabut nga kabahin niini nga leksyon nagpaigo sa mga sangputanan sa paghupot og dili maayo nga mga hunahuna sa atong mga panghunahuna. Kini nga leksyon naghisgot usab sa mga paagi sa pagluwas sa atong mga kaugalingon gikan sa hugaw nga mga hunahuna.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan. Tungod kay malisud kini sa pagpangutana sa matag pangutana o paglukop sa matag punto niini nga leksyon, sa mainampoon nga paagi pilia kadtong labing angay sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase. Mahimo nga ikaw mogamit sa pipila ka mga pangutana aron mohaum sa mga kahimtang sa mga sakop sa klase.

1 Samuel 25 lahus ngadto sa 2 Samuel 10 naghatag ug mahinungdanon nga kasayuran mahitungod sa makasaysayanon nga pagkabutang alang niini nga leksyon. Tungod kay kini nga mga kapitulo wala malakip niini nga manwal, mahimo nga ikaw motingub niini sa mosunod:

Sa wala madugay human si David mopabilin sa kinabuhi ni Saul, si Saul mitinguha sa kinabuhi ni David sa makausa pa ka higayon. Pag-usab si David nakaangkon ug kahigayonan sa pagpatay sa hari, apan siya midumili sa pagbuhat sa ingon. Ang gubat mipadayon tali sa mga katawhan sa Juda ug sa mga naglibot nga mga nasud, ug si Saul ug Jonathan napatay diha sa usa niadtong mga gubat. Si David mipuli ni Saul isip hari ug nahimo nga usa sa labing bantugan nga mga hari sa kasaysayan sa Israel. Siya mihiusa sa mga tribo ngadto sa usa ka nasud, nakasiguro pagkuha sa yuta nga gisaad ngadto sa iyang mga katawhan, ug mipahimutang og pangagamhanan nga pinasikad sa balaod sa Dios. Bisan pa niana, ang katapusang 20 ka mga tuig sa iyang kinabuhi namansahan sa makasal-anon nga mga desisyon nga gihisgutan niini nga leksyon.

1. Si David nakahimo og panapaw uban ni Bathsheba ug mipahigayon sa kamatayon ni Uriah, ang bana ni Bathsheba.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Samuel 11.

- Si David naglakaw diha sa iyang atup sa diha nga iyang nakita si Bathsheba ug natintal sa paghimo og panapaw uban kaniya (2 Samuel 11:2). Unsa unta ang kinahanglan nga buhaton ni David sa diha nga iyang nakita si Bathsheba? Unsa ang gibuhat ni David nga nagdala kaniya sa pagpakasala uban kang Bathsheba? (Tan-awa sa 2 Samuel 11:2–4.) Unsa kaha ang nagdala sa mga katawhan nga matintal sa paghimo og panghilawas nga mga kasal-anan? Unsa ang atong mabuhat aron sa paglikay nga matintal sa pagbuhat sa panghilawas nga mga kasal-anan?

  Mahimo nga ikaw molista sa mga tubag sa mga sakop sa klase diha sa pisara nga naggamit sa tsart sama sa usa nga anaa sa ubos. Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa mosunod:

Mga butang nga likayan	*Unsaon paglikay niini*
Hugaw o imoral nga mga hunahuna	Pun-a ang imong hunahuna sa makabayaw nga mga hunahuna.
Mga pasundayag sa telebisyon, mga sine, mga magasin, mga libro, ug musika nga malaw-ay o nagsugyot sa hunahuna nga imoral sa bisag unsang paagi.	Mopili og mga medya nga makadasig kanimo sa pagbuhat og maayo.
Dili makalingaw nga mga kalihokan sa panag-uban	Sunod sa mga sumbanan sa panag-uban nga gitudlo sa ulahing adlaw nga mga propeta ug gilatid diha sa *Alang sa Kalig-on sa mga Kabatan-onan* (34285-853).
Pagpaibog human sa kaminyoon	Higugmaa ang imong kapikas uban sa tibuok nimong kasingkasing. Padayon sa "pagpangulitawo" (ipalambo ang imong relasyon uban) sa imong kapikas.
Mga dapit o mga kalihokan nga dili makahimo kanimo sa makanunayon nga pag-uban sa Espiritu Santo	Isiguro nga ang mga dapit nga imong giadtoan ug ang mga kalihokan nga imong giapilan makahimo kanimo sa pag-angkon sa makanunayon nga panag-uban sa Espiritu Santo.

Mahimo nga ikaw mogamit sa unang dugang nga ideya sa pagtudlo aron mohisgot sa mga paagi sa pagpapahawa sa hugaw nga mga hunahuna.

- Unsa ang gisulayan pagbuhat ni David sa diha nga siya nahibalo nga si Bathsheba nagsabak? (Tan-awa sa 2 Samuel 11:6–13. Siya misulay sa pagpakuha ni Uriah, ang bana ni Bathsheba, sa pagpapauli ngadto kaniya. Dayon kini makita nga ang wala pa matawo nga bata kang Uriah.) Ngano nga napakyas ang plano ni David? (Tan-awa sa 2 Samuel 11:11. Si Uriah dili mopauli sa panimalay niana nga higayona tungod kay siya matinud-anon sa iyang mga kauban sa panggubatan ug mibati nga siya magpabilin uban kanila.)
- Unsang labaw pa kabug-at nga sala ang gihimo ni David sa pagsulay sa pagtago sa iyang pagkaimoral? (Tan-awa sa 2 Samuel 11:14–17.) Kang kinsa sa inyong hunahuna si David mihunahuna nga iyang matago ang iyang kasal-anan? Sa unsa nga paagi ang mga katawhan mosulay pagtago sa mga sala karon? Unsa ang mahitabo kon kita mosulay sa pagtabon sa atong mga sala

  Si Elder Richard G. Scott miingon:

  "Ayaw hunahunaa ang kahupayan diha sa kamatuoran nga ang inyong mga kalapasan wala mahibaloi sa uban. Kana mao ang sama sa ostrich nga ang iyang ulo gilubong sa balas. Siya nakakita lamang og kangitngit ug mibati nga maayo siyang pagkatago. Sa pagkatinuod siya kataw-anan kaayo nga makita. Sama gihapon ang atong matag buhat makita sa atong Amahan sa Langit ug sa Iyang Hinigugmang Anak. Sila nahibalo sa tanang butang bahin kanato. . . .

  "Kon ikaw nakalapas og bug-at kaayo, ikaw dili makakita ug walay katapusan nga katagbawan o kahupayan diha sa unsay imong nahimo. Ang pagpangatarungan sa kalapasan pinaagi sa pagtago niini mahimong nasulbad nga tan-awon ang problema, apan kini wala. Ang maninintal may kahilig sa pagsulti sa matag usa sa imong labing makauulaw nga mga buhat diha sa labing makadaut nga panahon. Ang mga bakak naghablon og porma nga sa gihapon makapugong ug

mahimong usa ka lit-ag nga modakop kanimo sa imong kadautan" (sa Conference Report, Abr. 1995, 103; o *Ensign*, Mayo 1995, 77).

Mahimo nga ikaw mogamit sa ikaduhang gidugang nga ideya sa pagtudlo aron sa paghulagway sa kakuyaw sa pagsulay sa pagtabon sa atong mga sala.

2. Si David gisultihan nga siya pagasilotan tungod sa iyang mga kasal-anan.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Samuel 12:1–23.

- Unsa nga sambingay ang gisulti ni propeta Nathan aron paghulagway kon unsa ka wala mahimuot ang Ginoo ngadto kang David? (Tan-awa sa 2 Samuel 12:1–4.) Unsa ang gihunahuna ni David mahitungod sa mga binuhatan sa adunahan nga tawo batok sa kabus nga tawo diha sa sambingay? (Tan-awa sa 2 Samuel 12:5–6.) Sa unsa nga paagi ang mga binuhatan ni David nahimo nga sama sa adunahan nga tawo? (Tan-awa sa 2 Samuel 12:7–9.) Sa unsa nga paagi si David mitubag sa pagbadlong sa Ginoo? (Tan-awa sa 2 Samuel 12:13.)
- Ngano sa imong hunahuna nga si David napakyas sa pag-ila nga siya mao ang nagrepresentar sa adunahan nga tawo diha sa sambingay? Ngano nga kita usahay dili makaila sa atong kaugalingong pagkamakasasala?
- Unsa ang mga sangputanan sa mga kasal-anan ni David? (Tan-awa sa 2 Samuel 12:10–14. Ang katumanan niining mga panagna makita sa mga bersikulo 15–23 ug sa sunod nga mga kapitulo sa 2 Samuel ug 1 Mga Hari, tan-awa usab sa D&P 132:39. Timan-i nga ang panapaw usa ka bug-at nga kasal-anan, apan si David miwala sa iyang pagkahimaya tungod kay ang Ginoo mihimo kaniya nga may tulubagon tungod sa pagbuno ni Uriah.)

  Si Presidente Marion G. Romney miingon: "Si David, . . . bisan kon dako kaayo ang kahimuot sa Ginoo (siya, sa pagkatinuod, gitudlo nga usa ka tawo sunod sa kaugalingong kasingkasing sa Dios), misunod sa pagtintal. Ang iyang pagkadili putli midala ngadto sa pagbuno, ug isip sangputanan, siya nawad-an sa iyang mga banay ug kahimayaan" (sa Conference Report, Abr. 1979, 60; o *Ensign*, Mayo 1979, 42).
- Unsa ang pipila ka dihadiha nga mga sangputanan sa pagkaimoral karon? Unsa ang tag-dugay nga mga sangputanan alang sa pagka dili mahinulsulon?

3. Usa ka mahinolsulon nga David nagtinguha alang sa kapasayloan.

Itudlo ug hisgoti ang Salmo 51.

Diha sa usa ka salmo ngadto sa Ginoo, si David mipahayag sa tinguha sa pagtabang sa uban sa paghinulsol, nag-ingon, "[Maga] tudlo ako sa mga malapason sa imong dalan; ug ang mga makasasala mangakabig nganha kanimo" (Salmo 51:13). Bisan pa og si David miwala sa iyang pagkahimaya tungod kay siya mipahigayon sa kamatayon ni Uriah, kita makakat-on sa iyang mahinulsulon nga kinaiya samtang siya nagtinguha og kapasayloan alang sa sala sa pagpanapaw. Ang iyang mga pulong sa Salmo 51 nagtudlo sa daghang mga aspeto sa tinuod nga paghinulsol. Samtang ikaw nagtuon sa salmo uban sa mga sakop sa klase, hisgoti kon sa unsa nga paagi atong magamit ang panig-ingnan nga paghinulsol ni David sa atong mga kinabuhi.

- Sa Salmo 51, si David una nga miila sa Dios ug sa Iyang kalooy (Salmo 51:1). Si David usab miila sa iyang kaugalingon nga pagkamakasasala (Salmo 51:1–3). Ngano nga mahinungdanon nga kita moila sa pagkahalangdon sa Ginoo ug sa

atong kaugalingon nga pagkamakasasala sa diha nga kita maghinulsol sa atong mga sala?

- Unsa ang kinahanglan gayud nga atong isakripisyo aron makadawat sa kapasayloan sa atong mga sala? (Tan-awa sa Salmo 51:16–17.) Unsa sa inyong hunahuna ang ipasabut nganha sa pag-angkon ug "usa ka masulub-on ug mahinolsulon nga kasingkasing"?
- Sa unsa nga paagi ang atong mga sala "sa gihapon ania sa [atong] atubangan" sa dili pa kita mapasaylo? (Salmo 51:3). Sa unsa nga paagi kana mausab human kita napasaylo? (Tan-awa sa Salmo 51:10; Alma 36:17–19.) Sa unsa nga paagi ang Dios nagtan-aw diha sa atong nangagi nga mga kasal-anan human kita niya mapasaylo? (Tan-awa sa Salmo 51:9; Isaias 43:25; D&P 58:42.)
- Si David mihulagway sa pagpasaylo isip nga usa ka paglimpyo (Salmo 51:1–2, 7, 9–10), usa ka pagpahiuli (Salmo 51:12), ug usa ka kaluwasan (Salmo 51:14). Ngano nga kini usa ka tukma nga mga paghulagway sa panalangin sa pagpasaylo sa Dios.

Panapos

Ipasabut nga bisan og unsa ka malampuson o kalig-on nga kita mahimo, kita mahimo gihapon nga tintalon. Awhaga ang mga sakop sa klase nga mohimo sa bisan unsang gikinahanglan nga mga kausaban sa ilang mga kinabuhi nga makatabang kanila nga putli diha sa hunahuna og buhat. Ipahayag ang imong gugma alang kang Jesukristo ug ang imong pasalamat sa iyang Pag-ula. Pagpamatuod nga tungod sa Pag-ula, kita mapasaylo sa atong mga sala.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Pagpapahawa sa hugaw nga mga panghunahuna sa atong mga hunahuna

Sa imong kaugalingon nga mga pulong, pagpakigbahin sa mosunod nga mga pamahayag ni Elder Boyd K. Packer mahitungod kon unsaon sa pagpapahawa sa hugaw nga mga panghunahuna nga misulod sa atong mga hunahuna nga wala dapita:

"Ang hunahuna sama sa usa ka entablado. Gawas kon kita natulog, ang tabil sa kanunay gipataas. Sa kanunay adunay pipila ka mga dula gipahigayon dinha niana nga entablado. Kini mahimo nga kataw-anan, o mahinuklugon, makaikag o malaay, maayo o dautan; apan sa kanunay adunay pipila ka dula nga nagdula diha sa entablado sa hunahuna.

"Nakamatngon ba ikaw nga sa walay bisag unsa nga katuyoan sa imong kabahin, diha sa tunga-tunga sa bisan unsa nga pagpasundayag, usa ka dili maayo nga gamayng hunahuna mahimo nga mokamang sa sulod gikan sa suok ug modani sa imong atensyon? Kining dautan nga mga panghunahuna mosulay sa pagpalayo sa imong atensyon gikan sa bisag unsa nga butang. Kon ikaw motugot niini sa pagpadayon, ang tanan nga mga panghunahuna sa bisan unsa nga hiyas mobiya sa entablado. Ikaw mabiyaan, tungod kay ikaw miuyon ngadto niini, ngadto sa pag-empluwensya sa dili matarung nga mga panghunahuna.

"Kon ikaw motugot ngadto niini, kini modula alang kanimo diha sa entablado sa imong hunahuna sa bisag unsa nga butang ngadto sa mga kinutoban sa

imong pagtugot. Kini mahimo nga modula sa usa ka tema sa kapaitan, kasina, o kayugot. Kini mahimo nga bastos, imoral, gani makapakubos. Kon kini makaangkon sa entablado, kon ikaw motugot niini, kini magmugna sa labing maigmat nga mga pagdani aron paghupot sa imong atensyon. Kini makahimo sa pagkatinuod niini nga makaikag gani makadani kanimo nga inosente—kay kini mga panghunahuna lamang.

"Unsa ang imong buhaton sa panahon nga ingon ana, sa diha nga ang entablado sa imong hunahuna giilog sa mga gagmay nga mga yawa sa mahugaw nga panghunahuna, bisan kon sila mahimo nga abuhon nga ingon og hapit limpyo o ang mga mahugaw diin wala magbilin og luna alang sa pagduha-duha? Kon ikaw makapugong sa imong mga panghunahuna, ikaw makabuntog sa mga pamatasan, bisan makapakubos nga personal nga mga pamatasan. Kon ikaw makat-on sa pagdumala niini, ikaw makaangkon og malipayon nga kinabuhi.

"Kini mao ang akong itudlo kaninyo. Pagpili diha sa sagrado nga mga musika sa Simbahan, usa ka kinaham nga himno nga may mga pulong nga mga makabayaw nga balaanon, usa nga makahimo nga mobati og usa ka butang nga sama sa pagdasig. Ibutang kini sa inyong hunahuna sa mainampingon nga paagi. Isag-ulo kini. Bisan kon ikaw [mahimo] nga wala mabansay sa musika, ikaw makahunahuna pinaagi sa himno.

"Karon, gamita kini nga himno isip dapit nga adtoon sa imong mga panghunahuna. Himoa kini nga imong dangpanan nga agianan. Bisan asa ikaw makakita niining dautan nga mga panghunahuna nga midailos gikan sa suok sa imong paghunahuna ngadto sa entablado sa imong hunahuna, ipatugtog kini nga musika sa imong hunahuna sama nga kini usa ka rekord. Samtang ang musika mosugod ug ang mga pulong muporma diha sa imong panghunahuna, ang mga dili takus modailos sa maulawon nga paagi sa pagpalayo. Kini mousab sa tibuok kahimtang sa entablado sa imong hunahuna. Tungod kay kini makapabayaw ug limpyo, ang makapakubos nga mga panghunahuna mawala. Tungod kay samtang ang hiyas, pinaagi sa pagpili, dili makig-uban sa kahugaw, ang dautan dili makatugot sa pag-atubang sa kahayag.

"Sa tukma nga higayon ikaw makakita sa imong kaugalingon, usahay naghagunghong sa musika diha sa sulod. Samtang imong balikon ang imong mga panghunahuna, imong makaplagan ang pipila ka mga impluwensya gikan sa kalibutan mahitungod sa imong pag-awhag sa dili takus nga hunahuna sa pag-irog diha sa entablado sa imong hunahuna, ug ang musika hapit dihadiha mosugod.

"Sa diha nga ikaw makat-on sa paghawan sa entablado sa imong hunahuna sa dili takus nga mga hunahuna, padayon sa pagpalihok niini uban sa pagkat-on sa bililhon nga mga butang. Usba ang imong palibot aron ikaw makaangkon og mga butang nga naglibot kanimo nga modasig sa maayo ug makapabayaw nga mga panghunahuna. Padayon sa paglihok uban sa mga butang nga matarung" (sa Conference Report, Okt. 1976, 99–100).

2. Ang kakuyaw sa pagsulay sa pagtabon sa atong mga sala

Sa pagsulay sa pagtago sa iyang kasal-anan sa pagpanapaw, si David nakahimo og usa ka gani dako pa nga sala. Sa paghisgot sa kakuyaw sa pagsulay og tago sa atong mga sala, itandi ang sala sa usa ka bungdo sa hugaw. Ihulagway kini nga panghunahuna diha sa pisara ingon sa gipakita sa unang dibuho sa pahina 142.

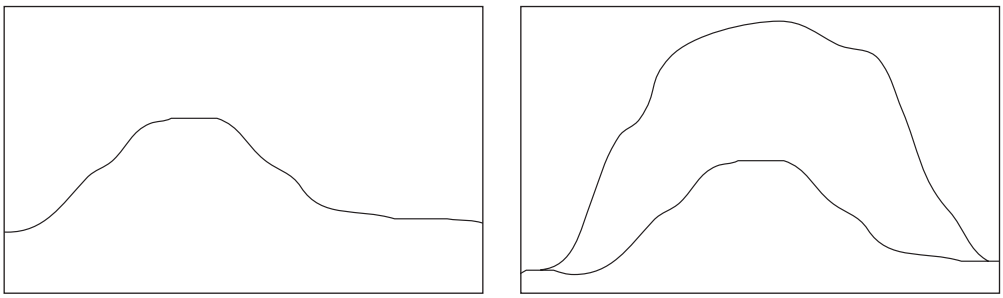

- Unsa ang mahitabo kon kita mosulay og tabon sa gamay nga bungdo sa hugaw? (Ang bungdo mahimo nga magkadako ug labaw pa nga makita. Ihulagway kini nga hunahuna ingon sa gipakita diha sa ikaduhang dibuho sa itaas.)
- Sa unsa nga paagi ang pagtabon sa atong mga sala sama sa pagtabon sa usa ka bungdo sa hugaw? (Ang atong pagkamakasasala mahimo nga labaw pa ka dako ug labaw pa ka bug-at kon kita mosulay sa pagtabon sa atong mga sala.)
- Kon kita dili buot nga ang mga katawhan makakita sa usa ka bungdo sa hugaw, unsa ang atong kinahanglan nga buhaton? (Kinahanglan atong kuhaon ang bungdo kay sa motabon niini.) Sa unsa nga paagi kita makakuha sa sala gikan sa atong mga kinabuhi?

3.“Unya si Amnon nagdumot kaniya sa dako uyamot nga pagdumot” (2 Samuel 13:15)

Ang 2 Samuel 13 naglangkob sa sugilanon sa anak nga lalaki ni David nga si Amnon ug ang anak nga babaye ni David si Tamar. Si Amnon nadani ni Tamar ug mipugos kaniya sa paghimo og panghilawas uban kaniya.

- Ang 2 Samuel 13:1 nag-ingon nga si Amnon nahigugma kang Tamar. Sa unsa nga paagi ang mga pagbati ni Amnon nausab human siya makasala batok kaniya? (Tan-awa sa 2 Samuel 13:15.) Ngano nga ang kayugot, kay sa gugma, sa kasagaran mosangput tali sa mga tawo kinsa molapas sa mga baruganan sa kadungganan?

  Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon: “Ako nakadungog ni Elder John A. Widtsoe . . . nga miingon, `Kini akong pagpaniid nga ang usa ka batan-ong lalaki ug usa ka batan-ong babaye kinsa molapas sa mga baruganan sa kadungganan sa dili madugay motapos sa pagkayugot sa usag-usa.’ Ako nakapaniid sa sama nga butang. Tingali adunay mga pulong sa gugma sa pagsugod, apan diha adunay mga pulong sa kasuko ug kapaitan sa kaulahian” (“True to the Faith, ” *Ensign,* Hunyo 1996, 5).

4.Paglaum alang sa mahinulsulon

Kon ikaw mohatag og gibug-aton nga dili pa kini ulahi kaayo sa paghinulsol, mahimo nga ikaw mopakigbahin sa mosunod nga pamahayag ni Elder Boyd K. Packer:

“Ang makapawala sa paglaum nga ideya nga ang usa ka sayop (o bisan sa nagka-sunodsunod niini) makahimo niini nga ulahi na kaayo ang paghinulsol ug mapasaylo, wala magagikan sa Ginoo. Siya miingon nga *kon* kita maghinulsol, dili lamang Siya mopasaylo sa atong mga kalapasan, apan Iya kini nga kalimtan ug dili na mahinumdoman ang atong mga sala. . . .Ang paghinulsol sama sa sabon, kini makahugas sa sala. Ang sala nga bug-at ug lawom diha sa usa ka tawo mahimo nga makuha sa isug nga sabon sa disiplina aron sa pagkuha sa mansa, apan kini makuha ra gihapon” (sa Conference Report, Abr. 1989, 72: o *Ensign*, Mayo 1989, 59).

“Ipapagdayeg sa Tagsatagsa nga Adunay Gininhawa si Jehova”

Leksyon
25

Salmo

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga mopakita sa ilang pasalamat alang sa Manluluwas ug sa daghang mga panalangin nga gihatag niya ug sa atong Langitnong Amahan kanato.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mga kasulatan nga gihisgutan niini nga leksyon ug ingon sa gidaghanon sa basahon sa Salmo kutob sa imong mahimo.
2. Tun-i ang leksyon ug sa mainampoon nga paagi pilia ang mga kasulatan, mga tema, ug mga pangutana nga labing angay sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase. Kini nga leksyon wala molukop sa tibuok basahon sa Salmo. Hinoon, kini naghatag og pipila ka mahinungdanon nga mga tema nga gipahayag sa tibuok basahon.
3. Kon ikaw mogamit sa unang pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og usa ka hulagway sa Manluluwas ug upat o lima ka mga butang nga nagpaila sa mga butang diin ikaw mapasalamaton, sama sa mga kasulatan, hulagway sa usa ka minahal, usa ka butang nga nagpaila sa usa sa imong mga abilidad, o usa ka matang sa pagkaon. Kon ikaw mogamit sa ikaduhang pang-atensyon nga kalihokan, hangyoa ang usa o duha sa mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa usa ka kinaham nga Salmo ug mosulti ngano nga kini mahinungdanon ngadto kanila.
4. Pagdala og usa o duha ka mga hulagway sa mga templo.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit og usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) samtang ang klase mosugod. Pilia ang kalihokan nga mahimong labing angay alang sa klase.

1. Ipakita ang hulagway sa Manluluwas ug ipahayag ang imong pasalamat alang sa iyang kinabuhi ug misyon. Ipakita ang mga butang nga nagpaila sa ubang mga butang diin ikaw mapasalamaton. Ipahayag ang imong pasalamat alang sa matag usa. Dayon pangutana sa mosunod nga mga pangutana:
   - Unsa nga mga gasa ug mga kahigayonan gikan sa Ginoo ikaw ilabi na nga mapasalamaton? Sa unsa nga paagi ang imong kinabuhi lahi kon wala kini nga mga panalangin?

   Ipasabut nga daghan sa mga salmo ang nagpahayag sa pasalamat alang sa mga panalangin nga nahatag sa Ginoo. Kabahin niini nga leksyon nagpunting niadtong mga panalangin ug sa unsa ang atong mabuhat aron mopakita sa atong pasalamat alang niini.

2. Hangyoa ang usa ka sakop sa klase nga basahon og kusog ang Salmo 23. Dayon pangutana sa mosunod nga mga pangutana:

   - Unsa nga mga pagbati ang gipahayag niini nga salmo? Unsa ang inyong mga gibati samtang kamo nagbasa o naminaw niini nga salmo?

   Hangyoa ang usa o duha nga gipabuhat nang daan nga mga sakop sa klase nga pakigbahin sa usa ka kinaham nga Salmo ug mosulti ngano nga kini mahinungdanon ngadto kanila.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan ngadto sa mga baruganan sa kasulatan.

Ipasabut nga ang basahon sa Salmo maoy pagtigum og mga balak sa nauna isip mga pagdayeg o pangamuyo ngadto sa Dios. Daghan ang gisulat ni David. Kini nga basahon mao ang sama sa usa ka himno gikan sa karaang Israel. Ang mga kanta naglangkub sa pipila sa labing dinasig nga literatura sa kalibutan, nagpahayag og hugot nga pagtuo diha sa Ginoo ug usa ka matinuoron nga tinguha nga magpuyo sa matarung nga paagi.

1. Mga panagna sa kinabuhi ug misyon ni Jesukristo

Daghan nga mga salmo nanagna sa misyon ni Kristo ingon nga Misiyas. Ang nabanhaw nga Manluluwas mipahayag, "Kinahanglan gayud matuman ang tanang nahisulat mahitungod kanako diha sa kasugoan ni Moises ug sa mga propeta ug sa mga salmo" (Lucas 24:44). Hisgoti ang katumanan sa pipila sa mosunod nga mga panagna mahitungod kang Kristo nga nasulat diha sa basahon sa mga Salmo:

Panagna	*Katumanan*
Salmo 107:23–30	Mateo 8:23–27. Si Jesus mibadlong sa mga hangin ug mga balud.
Salmo 69:8	Juan 1:11; 7:5. Si Jesus wala dawata sa iyang mga katawhan.
Salmo 41:9; 55:12–14	Juan13:18, 21. Si Jesus giluiban sa usa ka higala.
Salmo 69:20	Marcos 14:32–41. Si Jesus nag-antus nga nag-inusara sa Getsemani.
Salmo 22:7–8	Mateo 27:39–43. Si Jesus gibiaybiay.
Salmo 22:16	Marcos 15:25. Si Jesus gilansang.
Salmo 22:18	Mateo 27:35. Ang mga sundalo nagrepa alang sa mga bisti ni Kristo.
Salmo 22:1	Mateo 27:46. Si Jesus nangutana sa Amahan ngano nga iya siyang gibiyaan.
Salmo 69:21	Juan 19:28–30. Si Jesus gihatagan og suka alang sa iyang kauhaw.
Salmo 34:20	Juan 19:33–36. Walay usa sa mga bukog ni Jesus nga nabuak.
Salmo 31:5	Lucas 23:46. Si Jesus mitugyan sa iyang espiritu ngadto sa Amahan ug namatay.
Salmo 16:10	Mga Buhat 2:31–32; 13:34–35. Ang lawas sa Manluluwas wala moagi og pagkadunot, gibangon ngadto sa Pagkabanhaw.

- Si Jesus mao lamang ang tawo kinsang pagkatawo, kinabuhi, kamatayon, ug pagkabanhaw gipanagna nang daan sa wala pa siya matawo. Ngano sa inyong hunahuna ang ingon ka detalye nga mga panagna nahatag mahitungod sa kinabuhi sa Manluluwas? (Kini nga mga panagna mihimo niini nga tin-aw nga si Jesus mao ang gisaad nga Misiyas, ang Manluluwas sa kalibutan.) Sa unsa nga paagi kining mga panagna usa ka panalangin ngadto niadtong midawat niini? (Ang mga panagna nakatabang sa mga katawhan nga makat-on sa Manluluwas ug makaangkon og mga pagpamatuod kaniya bisan sa wala pa siya matawo [tan-awa sa Mosiah 3:13]. Ang mga panagna nakatabang usab sa pipila ka mga katawhan sa pag-ila kaniya kon siya moabut.)

2. "Si Jehova nagpanalangin sa madagayaon gayud kanimo" (Salmo 116:7).

Agi og dugang ngadto sa pagpanagna sa kinabuhi ug misyon sa Manluluwas, daghan nga mga salmo ang nagpahayag sa pasalamat lang sa mga panalangin sama sa paglalang sa langit ug yuta; kalooy sa Manluluwas, pagpasaylo, ug gugma, ang mga kasulatan; ug ang templo.

Ang Paglalang sa Langit ug Yuta

Hisgoti ang mosunod nga mga salmo nga nagpahayag sa pasalamat ngadto sa Ginoo alang sa paglalang sa langit ug yuta:

Salmo 19:1
Salmo 104:5–7, 14, 24
Salmo 136:3–9

- Sa unsa nga paagi ang paglalang sa langit ug yuta nagpamatuod sa gahum ug gugma sa Dios? (Tan-awa sa Alma 30:44; Moises 6:63.) Sa unsa nga paagi kita makapakita og pasalamat alang sa gasa sa Paglalang?

Ang Kalooy, Pagpasaylo, ug Gugma sa Manluluwas

Hisgoti ang pipila sa mosunod nga mga salmo nga nagpahayag sa pasalamat ngadto sa Manluluwas alang sa iyang kalooy, pagpasaylo, ug gugma:

Salmo 23 (mahimo nga dili ka mohisgot niini nga salmo kon ikaw mogamit niini diha sa pang-atensyon nga kalihokan)

Salmo 51 (mahimo nga dili ka mohisgot niini nga salmo kon ikaw mohisgot niini sa leksyon 24)
Salmo 59:16
Salmo 78:38
Salmo 86:5, 13
Salmo 100:4–5
Salmo 103:2–4, 8–11, 17–18

- Unsa ang atong makat-onan mahitungod sa Ginoo gikan niini nga mga salmo? Dapita ang mga sakop sa klase sa pagsulti kon sa unsa nga paagi sila miabut sa pagkahibalo sa kalooy, pasaylo, ug gugma sa Ginoo.
- Unsa ang nakadani kanimo mahitungod sa pangamuyo ni David alang sa pasaylo diha sa Salmo 51? Unsa ang gitudlo kanato niini nga salmo mahitungod sa paghinulsol ug pagpasaylo? (Timan-i ang unang mga pulong sa bersikulo 2, 7, ug 12. Kini nga mga pulong naghulagway og mahinungdanon nga aspeto sa

paghinulsol. Timan-i usab ang bersikulo 17, diin naghulagway sa kahimtang sa kasingkasing nga kinahanglan gayud nga atong maangkon aron maghinulsol sa matinud-anon nga paagi.)

Ang mga Kasulatan

Hisgoti ang mosunod nga mga salmo nga nagpahayag og pasalamat ngadto sa Ginoo alang sa mga kasulatan:

Salmo 19:7–11
Salmo 119

- Unsa nga mga pulong ang gigamit ni David diha sa Salmo 19:7–10 aron sa paghulagway sa mga kasulatan? (Ang mga sama og pulong alang sa mga kasulatan naglakip sa *balaod, pagpamatuod, mga balaod, sugo,* ug *mga paghukom.* Mga matang nga naghulagway sa mga kasulatan naglakip sa *hingpit, siguro, husto, putli, matinud-anon* ug *matarung.* Ang mga kasulatan gihulagway usab isip labaw pa nga gitinguha kay sa bulawan ug labaw pa ka tam-is kay sa dugos.)
- Unsa nga mga panalangin ang madala sa mga kasulatan ngadto sa atong mga kinabuhi, ingon sa gitala sa Salmo 19:7–11? Mahimo nga ikaw molista niini nga mga panalangin diha sa pisara:

  a. Kini nagapabag-o sa kalag (bersikulo 7).
  b. Nagahimo nga maalamon sa mga walay pagtagad (bersikulo 7).
  c. Nagalipay sa kasingkasing (bersikulo 8).
  d. Nagahayag sa mga mata (bersikulo 8).
  e. Naghatag kanato og pagbantay (bersikulo 11).
- Sa unsa nga paagi ang mga kasulatan nakapanalangin sa imong kinabuhi dinhi niini o diha sa laing mga paagi?
- Ang Tigsalmo mituwaw ngadto sa Ginoo, "Oh hilabihan ang paghigugma ko sa imong kasugoan! Kini mao ang akong gipalandong sa tibuok adlaw" (Salmo 119:97; tan-awa usab sa mga bersikulo 15–16, 33–35, 40, 47–50, 72, 92, 104, 174). Sa unsa nga paagi kita makapalambo sa ingon nga gugma alang sa mga kasulatan?
- Sa unsa nga paagi ang mga kasulatan sama sa "lamparahan sa [atong] mga tiil, ug kahayag sa [atong] alagianan"? (Salmo 119:105).

Ang Templo

Hisgoti ang pipila sa mosunod nga mga salmo mahitungod sa templo. Mahimo nga ikaw mopakita og usa o labaw pa nga mga hulagway sa mga templo samtang mga sakop sa klase magbasa niining mga salmo:

Salmo 5:7
Salmo 15:1–3
Salmo 24
Salmo 27:4
Salmo 65:4
Salmo 84:1–2, 4, 10–12
Salmo 122
Salmo l34

- Unsa ang atong makat-onan mahitungod sa templo gikan niini nga mga salmo? Unsa ang atong makat-onan mahitungod sa pagpangandam sa atong mga kaugalingon sa pag-adto sa templo?

3. "Unsa man ang akong igabayad kang Jehova tungod sa tanan niyang mga kaayohan kanako?" (Salmo 116:12)

- Sa Salmo 116:12, si David nangutana, "Unsa man ang akong igabayad kang Jehova tungod sa tanan niyang mga kaayohan kanako?" Sa unsa nga paagi si David mitubag niini nga pangutana? Mahimo nga ikaw molista sa matag pamahayag ni David ingon sa gipakita sa ubos:

  a. "Dawaton ko ang kopa sa kaluwasan" (116:13).
  b. "Ug paga . . . sangpiton ko ang ngalan ni Jehova" (116:13).
  c. "Oh Jehova, sa pagkamatuod ako ang imong alagad" (116:16).
  d. "Akong ihalad kanimo ang halad sa pasalamat" (116.17).
  e. "Kang Jehova magabayad ako sa akong mga panaad, Oo diha sa atubangan sa tanan niyang katawohan, sa mga sawang sa balay ni Jehova" (116:18–19).

- Sa unsa nga paagi atong magamit ang tubag ni David sa pagpakita sa atong pasalamat ngadto sa Ginoo?

4. "Salig diha kang Jehova" (Salmo 4:5)

- "Salig diha kang Jehova" mao ang usa sa labing kasagaran nga mga tambag sa basahon sa mga Salmo (Mga Salmo 4:5; 5:11; 9:10; 18:2; 56:11; 62:8; 118:8–9). Sa unsa nga paagi kita mubotang sa atong pagsalig diha sa Ginoo? Sa unsa nga paagi ikaw napanalanginan samtang ikaw misalig kaniya?

Panapos

Ang mga salmo mihatag og gamhanan nga saksi sa balaanon nga misyon ni Jesukristo. Kini usab mipahinumdom kanato sa mahinungdanon nga mga panalangin nga nahatag niya ug sa atong Langitnong Amahan kanato. Ug kini nagsugyot og mga paagi nga kita makapahayag og pasalamat alang niadtong mga panalangin.

Mahimo nga ikaw modapit sa mga sakop sa klase sa pagbasa sa katapusan sa Salmo (Salmo 150) aron pagtingub sa mensahe sa basahon sa mga Salmo. Idugang ang imong pagpamatuod sa pagdayeg ug pasalamat.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Ulahing mga adlaw nga mga himno gidasig sa mga Salmo sa Daang Tugon

Ipasabut nga ang basahon sa mga himno mahimo nga hunahunaon isip atong ulahing mga adlaw nga katugbang sa mga salmo. Mahimo nga ikaw mopakanta sa mga sakop sa klase sa pagkanta og ulahing mga adlaw nga himno nga gidasig sa salmo sa Daang Tugon.

2. Mga panalangin sa pagkanta sa mga himno

- Unsa ang pipila ka nag-unang hilisgutan sa atong ulahing mga adlaw nga mga himno? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa Manluluwas, atong mga

katungdanan isip mga sakop sa Simbahan, paglahutay ngadto sa katapusan, hugot nga pagtuo, panimalay ug banay, gugma, misyonaryo nga buhat, pag-ampo, pagkapari, mga propeta, ang pagpahiuli sa ebanghelyo, ang sakramento, pangalagad, paglahutay sa mga pagsulay, ug Zion.) Sa unsa nga paagi ang pagkanta sa mga himno nakapanalangin kanato? (Tan-awa sa D&P 25:12.)

Hisgoti ang pipila sa mosunod nga mga paagi nga ang pagkanta sa mga himno makapanalangin kanato:

a. Ang mga himno nagbayaw sa atong mga espiritu.
b. Ang mga himno nagdasig kanato nga mopuyo sa labaw pa nga paagi sa pagkamatarung.
c. Ang mga himno nagpahinumdom kanato sa atong mga panalangin.
d. Ang mga himno naghatag kanato og kahigayunan sa pagkanta og mga pagdayeg ngadto sa Ginoo.
e. Ang mga himno naghatag kanato og dalan aron pagpahayag sa atong pagpamatuod.
f. Ang mga himno nagtabang kanato sa pagpasalig pag-usab sa atong mga kaugalingon ngadto sa Ginoo.
g. Ang mga himno nagtabang kanato nga mobati sa Espiritu.
h. Ang mga himno nagtabang kanato nga labaw pa nga mahiuyon uban sa atong Langitnong Amahan.
i. Ang mga himno nagtabang kanato nga makat-on ug motudlo sa ebanghelyo.

Ang Unang Kapangulohan miingon:

"Ang madasigon nga musika usa ka mahinungdanon nga kabahin sa atong mga tigum sa simbahan. Ang mga himno modapit sa Espiritu sa Ginoo, magmugna og usa ka pagbati sa balaan nga pagtahud, mohiusa kanato isip nga mga sakop, ug mohatag og paagi alang kanato sa paghalad og mga pagdayeg sa Ginoo.

"Pipila sa labing mahinungdanon nga mga wali ang gisangyaw pinaagi sa pagkanta sa mga himno. Ang mga himno mopalihok kanato ngadto sa paghinulsol ug maayo nga mga buhat, motukod og pagpamatuod ug hugot nga pagtuo, mohupay sa nabudlayan, molingaw sa nagbangutan, ug modasig kanato sa paglahutay ngadto sa katapusan" (Mga Himno ix).

- Pipila ka mga salmo nagsulti sa kanta isip naghimo og usa ka "panaghugyaw sa tingog nga malipayon alang kang Jehova" (Mga Salmo 98:4; 100:1; tan-awa usab sa 66:1; 95:1–2). Sa unsa nga paagi kita makahimo ug labaw pa ka maayo nga paggamit sa pagkanta sa himno sa atong mga tigum sa Simbahan, nagsiguro nga kini malipayon ug makahuluganon?
- Didto sa Katapusang Panihapon, si Jesus ug ang iyang mga Apostoles mikanta og usa ka himno (Mateo 26:30). Unsa sa imong hunahuna nga ang pagkanta sa usa ka himno nakatabang ni Jesus ug sa iyang mga Apostoles nga makaandam sa pagtuman sa buhat nga ilang giatubang?
- Sa wala pa ang Propeta Joseph Smith gimartir sa Bilanggoan sa Carthage, siya mihangyo kang John Taylor sa pagkanta sa "A Poor Wayfaring Man of Grief" (Hymns no. 29). Sa unsa nga paagi sa imong hunahuna ang pagkanta niini nga himno nakatabang sa Propeta?

3. Balaknon nga pagbalikbalik sa managsama nga tima diha sa mga salmo

Ang imong pagtuon diha sa mga salmo mahimo nga mabuhong pinaagi sa usa ka pagsabut sa balaknon nga mga pamaagi nga gigamit ni David ug ubang Hebreohanon nga mga magbabalak. Usa niini nga mga pamaagi mao ang pag-kasama. Usa ka kasagaran nga kinaiya sa pagkasama mao ang pagbalikbalik sa hunahuna diha sa nagkalainlain nga mga pulong. Ang ingon nga pagbalikbalik milapad o mipalapad sa kahulogan sa usa ka ideya. Usa sa panig-ingnan niini nga matang sa panagsama mao ang Salmo 102:1–2, diin ang sama nga hunahu-na gipahayag diha sa nagkalailain nga mga pulong sa lima ka higayon ("pata-linghugi ang akong pag-ampo," " padangata ang akong pagtuaw nganha kani-mo," "ayaw pagtagoa ang imong nawong gikan kanako," "ikiling kanako ang imong igdulungog," ug "sa adlaw sa akong pagsangpit tubaga ako sa madali"). Ipasabut kon giunsa sa pagbalikbalik mipakusog sa mensahe.

Leksyon
26

Haring Solomon: Usa ka Tawo sa Kaalam, Usa ka Tawo sa Kabuang

1 Mga Hari 3; 5–11

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa paggamit sa ilang mga panalangin sa maalamon nga paagi ug sa pagsulod sa templo sa takus nga paagi.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. 1 Mga Hari 3:5–28. Si Solomon mipuli sa iyang amahan, si David, isip hari, ug misunod sa Ginoo. Ang Ginoo mipakita ngadto ni Solomon, kinsa mihangyo nga panalanginan uban sa usa ka masinabtanong kasingkasing (3:5–9). Ang Ginoo mipanalangin ni Solomon uban sa kaalam, katigayunan, ug kadungganan (3:10–15). Duha ka babaye nagdala og usa ka bata ngadto ni Solomon, kinsa sa maalamon nga paagi mitino kon hain nga babaye ang inahan sa bata (3:16–28).
   b. 1 Mga Hari 5–6; 7:1–12. Si Haring Solomon nagdumala sa pagtukod sa usa ka mahinungdanon nga templo (5–6). Siya adunay palasyo nga gitukod alang sa iyang kaugalingon (7:1–12).
   c. 1 Mga Hari 8:22–66; 9:1–9. Si Solomon mipahinungod sa templo ug mihangyo sa Ginoo sa pagpanalangin sa mg taga-Israel uban sa espirituhanon ug temporal nga pag-uswag (8:22–53). Ang mga katawhan nagsimba sulod sa 14-ka mga adlaw (8:54–66). Ang Ginoo mipakita pag-usab ni Solomon nagsaad sa pagpanalangin sa mga taga-Israel kon sila moalagad kaniya apan motunglo kanila kon sila mobali ngadto sa laing mga dios (9:1–9).
   d. 1 Mga Hari 10–11. Ang kabantog ni Solomon mitubo tungod sa iyang bahandi ug kaalam (10:1–13, 24–25). Siya nahimong hilabihan ka adunahan (10:14–23, 26). Siya nagminyo og daghan nga dili taga-Israel nga mga babaye kinsa midani kaniya sa pagsimba sa mini nga mga dios (11:1–10). Ug si Jehova nagpatindog og usa ka kaaway batok ni Solomon (11:11–25). Usa ka propeta misulti nang daan nga ang gingharian sa Israel mabahin tungod sa pagkadautan ni Solomon (11:26–40).
2. Dugang nga pagbasa: 1 Mga Hari 2:1–12; 4:29–34; 7:13–51; 1 Mga Cronicas 29; Doktrina ug mga Pakigsaad 46.
3. Kon ang hulagway sa Templo Gigamit sa Karaan anaa, mahimo nga imo kining gamiton sa panahon sa leksyon (62300; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 118).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon.

Basaha o ipabasa sa usa ka sakop sa klase ang mosunod nga pamahayag ni Elder Dallin H. Oaks:

"Sa kinatibuk-an kita maghunahuna nga si Satanas misulong kanato diha sa atong labing mahuyang nga dapit. . . . Apan ang kahuyang dili mao lamang ang dapit diin kita madutlan. Si Satanas makasulong usab kanato diin kita naghunahuna nga kita lig-on—diha mismo sa mga dapit diin kita mapagarbuhon sa atong mga kalig-on. Siya moduol kanato pinaagi sa labing maayo nga mga abilidad ug espirituhanon nga gasa nga atong gihuptan. Kon kita dili mabinantayon, si Satanas makahimo sa atong espirituhanon nga pagkapukan sa paglimbong kanato pinaagi sa atong mga kusog ingon man usab sa pahimulos sa atong mga kahuyang" ("Our Strengths Can Become Our Downfall," *Ensign*, Okt. 1994, 12).

- Unsa ang pipila ka mga kalig-on nga mahimong atong kapukanan?

Ipasabut nga kining leksyon mao ang mahitungod ni Haring Solomon, usa ka tawo kinsa nakadawat og mahinungdanon nga mga gasa gikan sa Dios apan sa katapusan gigamit kadtong mga gasa sa dili matarung nga paagi. Isugyot nga ang mga sakop sa klase mangita sa mga insidente nga nagpakita sa hinayhinay nga pagkaus-os ni Solomon. Hatagi og gibug-aton nga kita kinahanglan mangita sa iyang mga sayop dili mohukom kaniya, apan sa pagkat-on gikan sa iyang mga sayop.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisguti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Sa wala pa si David mamatay, si Sadoc ang sacerdote ug si Nathan ang propeta midihog ni Solomon isip bag-o nga hari. Si Solomon kinsa anak nga lalaki ni David ug Bathseba, nakadawat sa mosunod nga tambag gikan sa iyang amahan. "Pagmakusganon . . . , ug ipakita ang imong pagkalalaki; ug bantayi ang sugo ni Jehova nga imong Dios; sa paglakat sa iyang mga dalan, ug pagbantay sa iyang kabalaoran, ug sa iyang mga tulumanon, ug sa iyang mga pagpamatuod, . . . aron ikaw magmauswagon sa tanan nga imong buhaton" (1 Mga Hari 2:2–3).

1. Ang Ginoo mipanalangin ni Solomon uban sa kaalam, katigayunan, ug kadungganan.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 3:5–28.

- Sa wala madugay human si Solomon mahimo nga hari, ang Ginoo mipakita ngadto kaniya diha sa usa ka damgo ug miingon, "Pangayo kon unsay akong ihatag kanimo" (1 Mga Hari 3:5). Alang sa unsa ang gipangayo ni Solomon? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 3:9.) Unsa ang ipasabut sa pag-angkon og usa ka "masinabtanong kasingkasing"? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 3:28; 4:29.) Ngano nga si Solomon mibati og usa ka talagsaong panginahanglan alang niana nga panalangin? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 3:7–8.) Sa unsa nga paagi nga ang pag-angkon sa "kaalam sa Dios" makatabang kanato uban sa atong mga kapangakohan diha sa panimalay? sa trabaho? sa tulunghaan? sa Simbahan? Sa unsa nga paagi kita makadawat niini nga kaalam?
- Ngano nga nahimuot ang Ginoo sa hangyo ni Solomon alang sa usa ka masinabtanong kasingkasing? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 3:11–12. Si Solomon nanga-

yo alang sa gasa nga makatabang kaniya nga moalagad sa uban kay sa usa ka gasa alang sa hinakog nga mga katuyoan.) Unsa ang pipila ka espirituhanon nga mga gasa ang mahimo nga atong gitinguha? (Tan-awa sa D&P 46:13–26.) Sa unsa nga mga kahimtang ang Ginoo mohatag og mga gasa sa Espiritu? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 3:14; D&P 46:8–12.) Sa unsa nga paagi kita mogamit niini nga mga gasa aron moalagad sa uban?

- Unsang dugang nga mga panalangin ang gitugot sa Ginoo kang Solomon? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 3:13–14.) Sa unsa unta nga paagi kining mga panalangin gamiton sa pag-alagad sa uban?
- Unsa ang unang pagkabutang nga nagkinahanglan sa paghukom ni Haring Solomon? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 3:16–22.) Sa unsa nga paagi si Solomon misulbad sa problema? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 3:23–28.) Sa unsa nga paagi ang pagsulbad ni Solomon nagpakita nga ang Ginoo mipanalangin kaniya uban sa kaalam?

2. Si Haring Solomon midumala sa pagtukod og mahinungdanon nga templo ug mipatukod og usa ka palasyo alang sa iyang kaugalingon

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 5–6; 7:1–12.

- Ingon nga gisugo sa Ginoo, si Solomon mimando nga usa ka templo pagatukoron. (Mahimo nga ikaw morebyu sa dali nga paagi sa 1 Mga Hari 5:1–6, 17–18; 6:15–36 aron sa paghatag og gibug-aton ang makuti nga matang sa templo.) Ngano sa inyong hunahuna si Solomon migamit sa ingon ka pino materyal sa pagtukod og templo?
- Sa unsa nga paagi ang mga magtutukod mipakita ug balaan nga pagtahud sa panahon sa pagtukod niini? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 6:7.)
- Sa unsa nga paagi si Solomon migamit sa iyang kaalam, mga katigayunan, ug kadungganan sa pagsiguro sa tukma nga pagtukod sa templo? (Tan-awa sa 1 Mga hari 5:1–12. Tungod niini nga mga kalig-on siya nakahimo sa pagangkon sa mga materyal sa gambalay ug nakadani sa tabang sa hanas nga mga mamumuo sa pagtukod sa templo.)
- Unsa nga panaad ang gihatag sa Ginoo ngadto kang Solomon mahitungod sa templo? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 6:11–13.) Unsang sama nga panaad ang gihatag sa Ginoo sa ato karon? (Tan-awa sa D&P 97:15–17.)
- Si Solomon usab adunay balay nga gipatukod alang sa iyang kaugalingon. Sa unsa nga paagi ang gidak-on sa iyang balay itandi ngadto sa gidak-on sa balay sa Ginoo? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 6:2–3; 7:2, 6–7.) Sa unsa nga paagi kining paggamit sa katigayunan nagpakita sa hinayhinay nga pagus-os ni Solomon?

3. Si Solomon mipahinungod sa templo.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 8:22–66; 9:1–9.

- Human sa pito ka mga tuig nga pagtukod, ang templo gipahinungod. Unsa ang pipila ka mga butang ang giampo ni Solomon alang sa pagpahinungod nga pag-ampo? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 8:22–53.)

  Mahimo nga ikaw molista sa mga tubag sa mga sakop sa klase diha sa pisara. Mga tubag mahimo nga maglakip sa mosunod:

a. Mga tubag sa mga pag-ampo (1 Mga Hari 8:28–30, 49–52)
b. Kapasayloan (1 Mga Hari 8:33–39)
c. Ulan (1 Mga Hari 8:35–36)
d. Tabang sa panahon sa kagutom ug sakit (1 Mga Hari 8:37)
e. Tabang diha sa gubat (1 Mga Hari 8:44–45)

- Sa iyang pagpahinungod nga pag-ampo si Solomon miampo sa Ginoo aron tabangan ang iyang mga katawhan lahus sa daghang malisud nga mga problema. Sa unsa nga paagi ang pagtambong sa templo makatabang kanato kon kita nabug-atan sa mga problema?

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon: "Diha sa kalinaw niining maanindot nga mga templo, usahay kita makakita ug mga kasulbaran ngadto sa bug-at nga mga problema sa kinabuhi. Ubos sa impluwensya sa Espiritu, usahay lunsay nga kahibalo modagayday nganhi sa ato didto. Ang mga templo mao ang mga dapit sa personal nga pagpadayag. Sa diha ako nabug-atan sa problema o kalisud, ako miadto sa Balay sa Ginoo uban sa pag-ampo sa akong kasingkasing alang sa mga tubag. Kini nga mga tubag moabut diha sa tin-aw ug walay sayop nga mga paagi" ("What I Hope You Wil Teach Your Children about the Templo," *Ensign*, Agos. 1985, 8).

- Si Solomon miampo nga ang templo makatabang nga modala sa mga wala magtuo ngadto sa Ginoo (1 Mga Hari 8:41–43). Sa unsa kaha nga paagi ang templo mobuhat niini? (Dapita ang mga sakop sa klase sa pakigbahin sa mga panig-ingnan kon sa unsa nga paagi sila o ang uban nahimo nga maikagon diha sa Simbahan tungod sa ilang kaikag sa mga templo.)

- Human si Solomon mohatag sa pagpahinugod nga pag-ampo, siya mitambag sa iyang mga katawhan, "Hingpita ang inyong kasingkasing . . . uban kang Jehova nga atong Dios" (1 Mga Hari 8:61). Unsa sa inyong hunahuna ang ipasabut niini sa pag-angkon og kasingkasing nga "hingpit uban sa Ginoo"? Sa unsa nga paagi ang pagtambong sa templo makatabang kanato nga mahingpit ang atong mga kasingkasing?

- Unsa ang atong mabuhat aron paghupot sa impluwensya sa templo nga lig-on sa atong mga kinabuhi? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa: Tambong sa kanunay kon mahimo, paghupot og bag-o nga rekomin, ug pagpakita og mga hulagway sa templo diha sa inyong mga panimalay.)

- Unsa ang gibuhat sa mga katawhan human ang templo mapahinungod? (Tan-awa sa 8:62–66.) Unsa ang kinaiya sa mga katawhan samtang sila mipauli sa ilang mga panimalay human sa pagpahinungod sa templo ug sa 14 ka mga adlaw nga pagsimba? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 8:66.) Unsa ang imong bation sa diha nga ikaw mopauli sa panimalay gikan sa templo?

- Unsa ang mensahe sa Ginoo sa diha nga siya miduaw ni Solomon human sa pagpahinungod sa templo? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 9:3–9. Tan-awa usab sa 1 Mga Hari 6:11–13. Timan-i nga ang Ginoo mihimo ug sama nga pamahayag sa panahon sa pagtukod sa templo.) Ngano sa inyong hunahuna nga si Solomon gikinahanglan nga pahimundoman sa iyang mga pakigsaad? Sa unsa nga paagi ang Ginoo mopahinumdom kanato sa atong mga pakigsaad?

4. Si Solomon nahimo nga hilabihan ka adunahan ug nagminyo sa daghang dili taga-Israel nga mga babaye kinsa midani kaniya sa pagsimba sa mga dios-dios.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 10–11.

- Sa unsa nga paagi ang katigayunan og kadungganan si Solomon milambo human ang templo matukod? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 10:1–15, 24–25.) Sa unsa nga paagi si Solomon migamit sa dautan niining mga panalangin? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 10:16–23, 26–29. Ipasabut nga siya migamit niini sa pagtukod sa iyang kaugalingon nga gingharian kay sa gingharian sa Dios.) Sa unsa nga paagi kinahanglan ang kaalam, katigayunan, ug kadungganan mahimo nga gamiton? (Tan-awa sa Jacob 2:18–19.)
- Sa unsa nga paagi ang pagpili ni Solomon sa mga asawa nagpakita nga siya mipalayo gikan sa Dios (Tan-awa sa 1 Mga Hari 11:1–2. Siya nagminyo gawas sa pakigsaad.) Unsa ang giimpluwensya sa dili taga-Israel nga mga asawa ni Solomon nga iyang buhaton? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 11:3–8. Timan-i nga sa Hubad ni Joseph Smith, bersikulo 4 nag-ingon nga ang kasingkasing ni Solomon "nahimo nga ingon og sama sa kasingkasing ni David ang iyang amahan" ug sa bersikulo 6 nag-ingon nga " Si Solomon mibuhat og dautan sa atubangan sa Ginoo, sama ni David nga iyang amahan.")
- Unsa ang gibuhat sa Ginoo sa diha nga si Solomon milapas sa iyang mga pagkigsaad ug mipalayo? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 11:9–14, 23–25, 33–36.)
- Sa unsa nga paagi ikaw naghunahuna nga ang mga panalangin sa kaalam, mga katigayunan, ug kadungganan nakatampo ngadto sa pagkapukan ni Solomon? Sa unsa nga paagi nga imong nakita kini nga mga kalig-on nakatampo sa pagkapukan sa mga katawhan karon? Sa unsa nga paagi kita makasiguro nga ang atong mga kalig-on dili mahimo nga hinungdan sa atong pagkapukan? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 8:61; D&P 88:67.)

  Si Elder Dallin H. Oaks miingon:

  "Sa unsa nga paagi . . . kita makapugong sa atong mga kalig-on nga mosangput sa atong pagkapukan? Ang hiyas nga kinahanglan gayud nga atong ugmaron mao ang pagkamapainubsanon. Ang pagkamapainubsanon mao ang mahinungdanon nga tigpanalipud. Ang pagkamapainubsanon makapugong batok sa garbo. Ang pagkamapainubsanon mao ang makadasig alang sa tanang pagkat-on, ilabi na sa mga espirituhanon nga mga butang. Pinaagi sa propeta Moroni, ang Ginoo mihatag kanato niining dako nga panan-awon ngadto sa tahas sa pagkamapainubsanon. `Ako mohatag ngadto sa mga tawo og kahuyang nga sila mahimo nga magapaubos; ug ang akong grasya igo alang sa tanan nga mga tawo nga magpaubos sa ilang mga kaugalingon sa akong atubangan; kay kon sila magpaubos sa ilang mga kaugalingon sa akong atubangan, ug magbaton og hugot nga pagtuo ngari kanako, niana Ako mohimo sa mahuyang nga mga butang nga mahimo nga malig-on ngadto kanila' (Ether 12:27).

  "Kita usab tingali makaingon nga kon ang mga lalaki ug mga babaye magpainubsanon sa ilang mga kaugalingon sa atubang sa Dios, siya motabang kanila nga makapugong sa ilang mga kalig-on nga mahimong mga kahuyang nga mapahimuslan sa kaaway aron paglaglag kanila. . . .

" . . . Kon kita mapainubsanon ug matudloan, maminaw ngadto ug mosunod sa mga kasugoan sa Dios, ang tambag sa iyang mga pangulo, ug sa mga pagaghat sa iyang Espiritu, kita magiyahan kon unsaon sa paggamit sa atong espirituhanon nga mga gasa, atong mga kalampusan, ug sa tanang ubang mga kalig-on alang sa pagmakatarung. Ug kita magiyahan kon unsaon sa paglikay sa mga paningkamot ni Satanas aron sa paggamit sa atong mga kusog sa pagkaingon sa atong pagkapukan.

"Diha niining tanan, kinahanglan nga kita mahinumdon ug mosalig diha sa pagdumala ug panaad sa Ginoo: `Magpaubos ka; ug ang Ginoo nga imong Dios moagak kanimo pinaagi sa kamot, ug mohatag kanimo og tubag sa imong mga pag-ampo' (D&P 112:10)" ("Our Strengths Can Become Our Downfall," *Ensign*, Okt. 1994, 19).

Panapos

Ipahayag ang imong pasalamat alang sa espirituhanon ug materyal nga mga panalangin nga gihatag sa Ginoo kanimo ug alang sa templo. Awhaga ang mga sakop sa klase nga magmapainubsanon sa ilang mga kaugalingon sa atubangan sa Ginoo aron nila magamit ang ilang mga panalangin sa maalamon nga paagi ug mosulod sa templo sa takus nga paagi.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunud nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. "Aron dili pagabayawon ang iyang kasingkasing sa ibabaw sa iyang mga igsoon" (Deuteronomio 17:20)

- Ipabasa og kusog sa usa ka sakop sa klase ang Deuteronomio 17:14–20. Sa unsa nga paagi ang paggamit niini nga kasulatan nakapausab sa kinabuhi ni Solomon ug sa mga kinabuhi sa mga katawhan sa iyang gingharian?

2. Pahinungod nga mga pag-ampo alang sa mga templo

Kon adunay mga sakop sa klase nga nakatambong sa usa ka pagpahinungod sa templo, hangyoa ang usa o duha kanila sa pagsulti mahitungod sa ilang kasinatian. Mahimo nga ikaw mohangyo sa usa sakop sa klase sa pag-andam sa pagpakigbahin og duha o tulo ka mga panan-awon gikan sa pahinungod nga pag-ampo sa ulahing mga adlaw nga templo. (Ang Doktrina ug mga Pakigsaad 109 naglangkub sa pag-ampo nga gihalad sa pahinungod sa Templo sa Kirtland. Ang Pahinungod nga mga pag-ampo sa bag-ong gipahinungdan nga mga templo usahay gi-imprinta diha sa *Ensign*.)

- Sa unsa nga paagi ang pahinungod nga mga pag-ampo makaimpluwensya sa atong personal nga mga kinabuhi?

Si Presidente Joseph Fielding Smith miingon, "Kon kita mopahinungod sa balay sa Ginoo, unsa ang atong tinuod nga gibuhat mao ang pagpahinungod sa atong mga kaugalingon ngadto sa pag-alagad sa Ginoo, uban sa pakigsaad nga kita kinahanglan nga mogamit sa balay diha sa paagi nga buot Niya kini pagagamiton" (Church News, 22 Ene. 1972, 3).

Leksyon 27

Ang Impluwensya sa Dautan ug Matarung nga mga Pangulo

1 Mga Hari 12–14; 2 Mga Cronicas 17; 20

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pagpalambo sa maayo nga mga hiyas sa pagkapangulo aron sila makaimpluwensya sa uban nga magpuyo sa matarung nga paagi.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. 1 Mga Hari 12:1–20. Si Rehoboam mipuli sa iyang amahan, nga si Solomon, isip hari ibabaw sa napulog duha ka mga tribo sa Israel. Siya misalikway sa tambag sa mga maalamon nga mga tawo sa pag-alagad sa iyang mga katawhan, nagtinguha hinoon sa pagpahamtang og dako pa nga mga palas-anon diha nganha kanila (12:1–15). Ang gingharian nabahin sa diha nga ang napulo ka mga tribo mibatok (12:16–19; ang napulo ka mga tribo mipabilin sa titulo nga gingharian sa Israel, samtang ang tribo ni Juda ug Benjamin nagpabilin ubos sa pagmando ni Rehoboam ug gitawag og gingharian ni Juda). Ang gingharian sa Israel mipili ni Jeroboam, kanhi usa ka administrador sa gingharian ni Solomon, isip usa ka hari (12:20).
   b. 1 Mga Hari 12:25–33; 13:33–34; 14:14–16, 21–24. Si Jeroboam nangulo sa iyang mga katawhan ngadto sa pagsimba og mga dios-dios ug gipulihan ang mga pari uban sa mga tawo kinsa dili mga Levite (12:25–33; 13:33–34; alang sa pagpasabut sa Mga Ashirem ug hatag-as nga dapit, tan-awa sa ikaduhang dugang nga ideya sa pagtudlo). Usa ka propeta nagsulti nang daan sa kalaglagan sa banay ni Jeroboam ug sa pagkatibulaag sa Israel (14:14–16). Si Rehoboam nangulo sa gingharian sa Juda ngadto sa pagsimba sa mga dios-dios (14:21–24).
   c. 2 Mga Cronicas 17:1–10; 20:1–30. Si Josaphat, ang apo sa tuhod ni Rehoboam, mimando sa matarung nga paagi didto sa gingharian sa Juda, milaglag sa Ashirem ug hatag-as nga dapit ug mipadala sa mga Levite sa tibuok Juda aron magtudlo gikan sa basahon sa balaod sa Ginoo (17:1–10). Samtang ang mga kaaway sa Juda moabut batok kanila, si Josaphat ug ang iyang mga katawhan nagpuasa ug nag-ampo. Ang Ginoo mosulti kanila nga ang gubat dili ila, apan sa iya. Ang ilang manunulong naggubat taliwala sa ilang mga kaugalingon ug naglaglag sa usag usa (20:1–30).
2. Dugang nga pagpabasa: 1 Mga Hari 11:26–40; 2 Mga Hari 17:20–23.
3. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagbaton og daan nga senina nga mahimo nga kuniskunison o usa ka dako nga papel nga gitabas sa porma sa usa ka buok nga senina.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Pagkuha og daan nga sinina o usa ka palid nga papel nga gitabas diha sa porma sa usa ka buok nga sinina ug mogisi niini ngadto sa 12 ka mga piraso. Ipasabut nga ngadto sa katapusan sa kinabuhi ni Solomon, ang propeta nga si Ahias kinsa mitagna nga si Jeroboam, usa sa 12 ka mga superentindente ni Solomon ibabaw sa mga buhis ug pamuo, momando sa kadaghanan sa nasud sa Israel. Aron sa paghulagway niini, si Ahias migunit sa iyang kaugalingon nga bag-ong sapot, gikuniskonis kini ngadto sa 12 ka piraso, ug mihatag sa napulo ngadto ni Jeroboam (1 Mga Hari 11:29–32; ang sinulat sa ubos diha sa Ingles SUA nga biblia alang sa bersikulo 32 nagpasabut nga sumala ngadto sa Septuagint, ang Greyego nga hubad sa Daang Tugon, duha ka mga tribo, dili usa, ang mahabilin diha sa gingharian gimandoan sa mga kaliwat ni David).

Ang Manluluwas mitudlo nga "ang matag gingharian nga mabahin batok sa iyang kaugalingon malaglag" (Mateo 12:25). Ipasabut nga mao kini ang mahitabo sa gingharian sa Israel human si Solomon mamatay. Kini nga leksyon mao ang mahitungod sa impluwensya sa dautan ug matarung nga mga pangulo sa nabahin nga gingharian sa Israel.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Ang gingharian sa Israel nabahin, ang hinungdan tungod sa mabangis nga pagpangulo ni Rehoboam.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 12:1–20.

Mahimo nga ikaw mosulat sa mosunod nga pamahayag diha sa pisara:

Usa ka maayo nga pangulo:
1. *Mohatag og pangalagad.*

- Human si Solomon mamatay, ang iyang anak nga lalaking si Rehoboam nahimo nga hari sa Israel. Unsa nga mga kausaban ang buot sa mga taga-Israel nga buhaton ni Rehoboam gikan sa paagi sa pagmando sa iyang amahan? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 12:3–4.) Unsa nga tambag ang gihatag sa edaran nga mga tawo ngadto ni Rehoboam mahitungod sa malampuson nga pagmando? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 12:6–7; 2 Mga Cronicas 10:7.) Ngano nga kita labaw pa nga ingon og maimpluwensya sa positibo nga paagi sa usa ka pangulo kinsa mabination ug kinsa moalagad kanato? Sa unsa nga paagi kita makagamit niini nga tambag diha sa panimalay? sa simbahan? sa tulunghaan? sa trabaho? (Tan-awa sa D&P 121:41–46.) Unsa ang pipila ka mga panigingnan nga imong nakita sa mga ginikanan o ubang mga pangulo nga migamit niini nga tambag sa malampuson nga paagi?
- Human sa pagdumili sa tambag sa edaran nga mga tawo, si Rehoboam miduol ngadto sa batan-on nga mga lalaki nga iyang nailhan diha sa iyang kabatan-on. Unsa ang ilang tambag? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 12:8–11.) Unsa ang sangputanan sa desisyon ni Rehoboam sa pagsunod sa ilang tambag? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 12:12–17. Ipasabut nga ang hugpong sa mga pulong nga "Ang Israel namahawa sa ilang balong-balong" nagtudlo sa napulo ka mga tribo nga mipalain sa ilang mga kaugalingon gikan sa gingharian ni Rehoboam.) Sa

unsa kaha nga paagi kining mga sangputanan malahi kon sai Rehoboam misunod sa tambag sa edaran nga mga tawo? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 12:7.)

- Si Jeroboam nahimo nga usa sa 12 ka mga superentindente sa mga buhis ug pamuo. Ngadto sa katapusan sa pagmando ni Solomon, ang propeta Ahias mitagna nga si Jeroboam mahimo nga hari ibabaw sa daghang mga tribo sa Israel (1 Mga Hari 11:29–31; tan-awa sa pang-atensyon nga kalihokan). Sa unsa nga paagi kining panagna natuman? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 12:20, lakip sa sinulat sa ubos 20b. Ang mga tribo ni Juda ug Benjamin mipabilin uban ni Rehoboam didto sa Habagatang Gingharian, o gingharian ni Juda. Ang lain nga napulo ka mga tribo misunod ni Jeroboam didto sa Amihanang Gingharian, o gingharian sa Israel.)

2. Si Jeroboam ug Rehoboam midala sa ilang mga gingharian ngadto sa pagsimba sa mga dios-dios.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 12:25–33; 13:33–34; 14:14–16, 21–24.

Mahimo nga imong idugang ang pamahayag nga imong nasulat diha sa pisara:

Usa ka maayo nga pangulo:
1. Mohatag og pangalagad.

2. Mosalig ug mosunod sa Ginoo.

- Pinaagi ni propeta Ahias, ang Ginoo misad ni Jeroboam nga siya pagahatagan og usa ka "balay nga malig-on" (usa ka siguro nga gingharian) kon siya maglakaw sa mga pamaagi sa Ginoo (1 Mga hari 11:38). Sa unsa nga paagi nawala ni Jeroboam ang iyang mga panalangin niana nga saad? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 12:25–33.) Ngano nga mitukod sa Jeroboam og bulawan nga mga baka ug balay sa tag-as nga dapit ug nagbaton og mini nga mga pari? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 12:26–33; 13:33–34.)

  Ipasabut nga si Jeroboam nahadlok nga kon ang iyang mga katawhan moadto sa Jerusalem aron mosimba, tingale unya og mobalik ngadto ni Rehoboam. Sa paninguha nga mapugngan ang iyang mga katawhan ug magpabilin ang ilang pagkamaunungon, siya mihimo og bulawan nga baka didto sa Bethel ug Dan, duha ka mga dakbayan didto sa Amihanang Gingharian, ug midapit sa mga katawhan sa pagsimba ngadto niadtong mga dakbayan. Sa pagbuhat niini, iyang gitugotan ang iyang kahadlok sa pagkabuntog nga mopatigbabaw sa iyang pagsalig sa mga saad sa Ginoo. Itudlo nga ang usa ka maalamon nga pangulo mosalig sa Ginoo ug dili mopasikad sa iyang mga desisyon diha sa kahadlok o personal nga paghukom.

- Sa diha nga ang iyang anak nga lalaki nasakit, si Jeroboam nangayo sa tabang sa propeta Ahias. Unsa ang gipanagna ni Ahias mahitungod sa panimalay ni Jeroboam (banay) ug gingharian? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 14:14–16. Ang katumanan niining panagna makita sa 2 Mga Hari 17:20–23.)

- Sama ni Jeroboam, si Rehoboam misupak usab sa Dios pinaagi sa pagpangulo sa mga katawhan sa pagsimba sa mga dios-dios (1 Mga Hari 14:21–24). Ang dautan nga pagkapangulo niining duha ka mga hari adunay dugay ug may katapusan nga mga sangputanan. Ang duha ka mga gingharian gitibulaag o

gidala ngadto sa pagkabihag sa daghang mga katuigan wala madugay (Ang Israel sa mga Asirianhon ug Juda sa mga taga-Babelonia) tungod kay sila mipadayon sa ilang dautan nga mga tradisyon. Sa unsa nga paagi nga ang usa ka dautan nga pangulo adunay ingon ka lawom nga epekto diha sa daghan kaayo nga mga katawhan?

Mahimo nga ikaw mopasabut nga kita dili kinahanglan nga mosunod sa mga buhat sa dautan nga mga pangulo sama sa gibuhat sa mga katawhan sa Israel ug Juda. Ang Dios mihatag kanato og kabubut-on, ug kita makagamit niana nga gahum aron mopili sa maayo, bisan kon ang mga pangulo mopili sa dautan (Helaman 14:30–31).

3. Si Josaphat nangulo sa gingharian sa Juda aron mosunod sa Ginoo ug sa Iyang mga propeta.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Mga Cronicas 17:1–10; 20:1–30.

Mahimo nga ikaw modugang pag-usab ngadto sa lista diha sa pisara:

Usa ka maayo nga pangulo:
1. Mohatag og pangalagad.

2. Mosalig ug mosunod sa Ginoo.

3. Adunay hugot nga pagtuo sa Ginoo.

4. Magtudlo gikan sa mga kasulatan.

5. Nagsunod sa mga propeta.

- Tulo ka mga kaliwatan gikan kang Rehoboam, ang iyang apo sa tuhod nga si Josaphat mimando ibabaw sa gingharian sa Judah. Sa unsa nga paagi si Josaphat nagpakita sa iyang personal nga pagkamatarung? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 17:3–4, 6.) Sa unsa nga paagi ang atong tinago nga paghalad makaapekto sa atong abilidad sa pagpangulo sa uban?
- Si Josaphat "iyang gikuha ang mga hatag-as nga dapit ug ang Asherim gikan sa Juda" (2 Mga Cronicas 17:6). Unsa sa imong hunahuna ang nakat-onan sa mga katawhan niini? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 20:12–13, nagtimaan nga ang "tibuok Juda mibarug sa atubangan sa Ginoo, uban sa ilang gagmay nga mga bata, ilang mga asawa, ug ilang mga anak.") Unsa kaha ang atong ipagawas gikan sa atong mga panimalay ug atong personal nga mga kinabuhi aron kita makasimba sa Dios uban sa dako pa nga paghalad?
- Si Josaphat mipadala sa mga Levite sa tibuok gingharian aron pagtudlo sa mga katawhan gikan " sa basahon sa balaod sa Ginoo" (2 Mga Cronicas 17:9). Unsa sa imong hunahuna nga gitudloan gikan sa mga kasulatan nakaapekto sa mga katawhan sa Juda? Sa unsa nga paagi ang personal ug banay nga pagtuon sa kasulatan nakatabang kaninyo? Sa unsa nga paagi ang pagtuon sa kasulatan diha sa panimalay makaimpluwensya sa atong mga banay ug sa Simbahan sa kinatibuk-an?

  Si Presidente Ezra Taft Benson mitudlo: "Sa kasagaran kita migugol og dako nga paningkamot sa pagsulay sa pagpauswag sa mga ang-ang sa kalihokan diha sa atong mga istaka. Kita motrabaho sa makugihon nga paagi aron mosaka ang mga porsyento niadtong motambong sa mga tigum sa sakramento. Kita mohago aron makakuha og mas taas nga porsyento sa atong batan-ong

mga lalaki sa mga misyon. Kita maningkamot aron molambo ang gidaghanon ngadto niadtong nagminyo sa templo. Ang tanan niini maoy dalaygon nga mga paningkamot ug mahinungdanon ngadto sa pagtubo sa gingharian. Apan kon ang tinagsa tagsa ka mga sakop ug banay motuon pag-ayo sa mga kasulatan sa naandan nga paagi ug makanunayon, kining uban nga mga dapit sa kalihokan sa dihadiha moabut. Mga pagpamatuod modugang. Ang pasalig malig-on. Ang mga banay mapanalipdan. Personal nga pagpadayag modagayday" (*The Teachings of Ezra Taft Benson* [1988], 44).

- 2 Mga Cronicas 20 nagsulti sa panahon sa makahahadlok nga kabalaka alang sa mga katawhan sa Juda, ingon nga tulo ka mga nasud mipahayag og gubat nganha kanila. Ang gipaabut nga sangputanan sa bisag unsa nga gubat ingon og dili malaumon o makadasig alang kang Hari Josaphat ug sa iyang mga katawhan, kinsa hilabihan ka lupig sa gidaghanon. Unsa ang gibuhat ni Josaphat aron makadawat og tabang? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 20:3–13.) Unsa ang gitubag sa Ginoo niining pangamuyo? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 20:14–17. Timan-i nga kining tubag miabut pinaagi ni propeta Jahaziel.) Unsa nga tambag ang gihatag ni Josaphat ngadto sa iyang mga katawhan? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 20:20.) Isip mga Santos sa Ulahing mga adlaw, sa unsa nga paagi kita gilupig sa gidaghanon karon sama sa mga katawhan sa Juda sa karaan? Sa unsa nga paagi ang tambag ni Josaphat magamit nganhi kanato?
- Nahinumdom sa pasalig ni propeta Jahaziel nga ang gubat iya sa Dios, si Josaphat mitudlo og mga mag-aawit aron pagdayeg sa Ginoo kay sa pagpakigaway. Sa diha nga sila misugod sa pagkanta, ang Ginoo mipanalipod kanila pinagi sa pagpakiggubat taliwala sa mga manunulong diha sa ilang mga kaugalingon ug naglaglag sa usag-usa (2 Mga Cronicas 20:21–24). Sa unsa nga paagi kita mapanalipdan kon kita mahinumdom ug mosunod sa mga pulong sa buhing propeta?
- Sa pagkalahi ngadto ni Jeroboam ug Rehoboam, kinsa midala sa ilang mga katawhan ngadto sa pagsimba sa dios-dios, si Josaphat miimpluwensya sa mga katawhan sa Juda sa pagpahiubos sa ilang mga kaugalingon sa atubangan sa Ginoo (2 Mga Cronicas 20:3–4). Unsa nga mga panig-ingnan ang inyong nakita sa impluwensya sa matarung nga mga pangulo? Unsa ang atong mabuhat aron sa pagtabang niadtong atong gialagaran nga magpuyo sa matarung nga paagi?

Panapos

Pagpamatuod sa gahum nga anaa sa mga pangulo nga mogiya sa mga katawhan ngadto sa pagkadautan o pagkamatarung. Hinumdomi ang mga sakop sa klase sa atong kapangakohan sa pagdumala diha sa atong balaan nga mga tawag sa Simbahan, diha sa atong mga katilingban, sa trabaho, ug sa panimalay. Awhaga ang mga sakop sa klase nga mahimong maayo nga mga pangulo pinaagi sa paghatag og pangalagad, mosalig ug mosunod sa Ginoo, adunay hugot nga pagtuo kaniya, nagtudlo gikan sa mga kasulatan, ug mosunod sa mga propeta.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Pagbuntog sa negatibo nga pagpamugos sa isig kaingon

- Ang gingharian sa Israel nabahin sa kinadak-an tungod kay si Rehoboam mipili sa pagsunod sa dili maalamon nga tambag sa iyang mga isig kaingon (1 Mga Hari 12:9–16). Sa unsa nga paagi kita mosupak sa pagtintal aron mosunod sa dili maalamon nga tambag gikan sa atong mga higala?

  Si Elder Malcolm S. Jeppsen miingon:

  "Daghan kaninyo . . . mahimo nga, sa usa ka higayon o sa lain, giduol sa usa o labaw pa sa inyong `mga higala' kinsa modani kaninyo sa pagbuhat og usa ka butang nga inyong nahibaloan nga dili ninyo kinahanglang buhaton. . . .

  "`Walay usa gayud nga mahibalo,' sa giingon nga mga higala nga mosulti kaninyo. `Bisan pa niana, unsay kalainan sa mahimo niini?'

  ". . . Ikaw dili kinahanglan nga mosalikway sa imong mga higala kinsa anaa sa sayop nga agianan; dili gani kinahanglan nga imo silang biyaan. Ikaw mahimo nga ilang matinagdanon nga higala, andam nga motabang kanila kon sila andam nga tabangan. Ikaw makasulti kanila ug mobayaw kanila ug mohatag sa imong pagpamatuod ngadto kanila. Mogiya kanila pinaagi sa panig-ingnan.

  "Apan ayaw gayud pagpadala ngadto sa dili pagpahimuot sa imong Langitnong Amahan pinaagi sa imong mga higala kinsa tingali mohangyo nga isip kasabutan sa inyong pagkahigala, ikaw kinahanglan gayud nga mopili tali sa ilang paagi ug sa paagi sa Ginoo.

  "Kon kana mahitabo, pilia ang paagi sa Ginoo ug pangita lang sa bag-ong mga higala" (sa Conference Report, Abr. 1990, 59; o *Ensign*, Mayo 1990, 45).

2. Ang kahulogan sa tag-as nga mga dapit ug mga kakahoyan

Ang mosunod nga mga katin-awan makatabang kanimo nga mopasabut sa sayop nga pagsimba nga gihulhog ni Jeroboam ug Rehoboam.

Tag-as nga mga dapit (1 Mga Hari 12:31): mga altar nga gitukod sa ibabaw sa mga bungtod. Sa diha nga ang mga katawhan nagsugod sa pagsimba sa mga dios-dios, ilang gipasipad-an kini nga mga altar ug gigamit kini sa pagsimba sa mga dios-dios.

Kakahoyan (1 Mga Hari 14:15): mga dapit sa pagsimba sa mga pagano diin ang mga katawhan usahay mohimo og imoral nga pamatasan.

3. "Ug . . . magaalagad kamo sa mga dios, nga buhat sa mga kamot sa mga tawo" (Deuteronomio 4:28)

- Sa diha nga si Jeroboam mipahimutang sa bulawan nga mga baka ug ang mga katawhan misimba didto sa tag-as nga mga dapit ug didto sa mga kakahoyan, siya ug ang iyang mga katawhan mibaliwala sa mga pahimangno ni Moises nga gihatag sa nag-unang 500 ka mga tuig (Deuteronomio 4:25–28). Unsa nga mga katalagman ang ilang gipahimutang alang sa ilang mga kaugalingon? Unsa ang gisaad kon sila moduol ngadto sa Ginoo kay sa mini nga mga dios-dios? (Tan-awa sa Deuteronomio 4:29–31.)

4. Praktikal nga paghulagway sa leksyon sa pagpangulo

Pagdala ngadto sa klase og duha ka managsama nga sangkap sa mga bloke (o lain nga mga butang). Dapita ang duha ka mga sakop sa klase aron sa pagsalmot diha sa mosunod nga pasundayag. Hatagi ang matag sumasalmot og usa ka sangkap sa mga bloke. Itudlo ang usa ka sakop sa klase nga mahimong pangulo ug ang lain mahimong usa ka somusunod. Himoa nga ang duha ka mga sakop sa klase nga magtalikod aron sila dili makakita sa mga bloke sa usag usa. Himoa nga ang pangulo modali pagtukod og usa ka butang pinaagi sa mga bloke ug mohatag sa mga panudlo ngadto sa somusunod kon unsaon sa pagtukod og usa ka managsama nga gambalay. Ang somusunod kinahanglan nga dili mangutana og mga pangutana samtang siya magsunod sa mga panudlo. Ni ang mga sumasalmot motan-aw sa lain nga mga bloke hangtud ang proyekto mahuman.

Kon ang somusunod mahuman og tukod, hisgoti kon unsa ka mahinungdanon niini alang sa mga pangulo sa paghatag og tin-aw nga mga panudlo ug sa mga somusunod sa pagpaminaw sa maampingon nga paagi. Kon ang somusunod motukod sa gambalay nga sama sa gitudlo sa pangulo, dayega ang duha ka mga sumasalmot ug hangyoa ang ubang mga sakop sa klase nga mokomentaryo kon ngano nga sila malampuson. Kon ang pasundayag mosangput diha sa pagkalahi sa mga gambalay, pangutana sa mosunod nga mga pangutana:

- Ang pangulo nakapahayag ba sa mga panudlo sa labaw pa katin-aw? Ang somusunod naminaw ba nga labaw pa ka mainampingon? Sa unsa unta nga paagi kini makatabang kanimo sa pagtugot sa somusunod sa pagtan-aw samtang ang pangulo nagtukod sa gambalay?
- Sa unsa nga paagi atong magamit ang atong nakat-onan gikan niining pasundayag diha sa atong mga balaang tawag sa Simbahan ug diha sa atong mga panimalay?

“Ug sa tapus sa Kalayo ang usa ka Malinawon nga Diyotayng Tingog”

Leksyon
28

1 Mga Hari 17–19

Katuyoan

Aron pagawhag sa mga sakop sa klase sa pagbutang og una sa Dios diha sa ilang mga kinabuhi ug mangita sa paggiya ug kahupayan diha sa mga pulong sa buhi nga propeta ug sa mga paghunghong sa Espiritu Santo.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. 1 Mga Hari 17. Si Elijah misilyo sa mga langit batok sa ulan, miikyas gikan ni Achab ug Jezabel, ug sa milagro nga paagi nabuhi diha sa kamingawan (17:1–6). Ang Ginoo mipadala kang Elijah og usa biyuda kinsa mihatag kaniya og pagkaon ug tubig (17:7–16). Si Elijah mipabangon sa anak nga lalaki sa biyuda gikan sa patay (17:17–24).
   b. 1 Mga Hari 18. Human sa labaw sa duha ka mga tuig sa kagutom, si Elijah nakigkita ni Achab ug mihagit sa mga pari ni Baal sa pagpakanaog og kalayo gikan sa langit aron sa pagsunog sa ilang sakripisyo (18:1–2, 17–24). Ang mga pari ni Baal napakyas sa ilang mga pagsulay, apan si Elijah nag-ampo ug ang Ginoo mipakanaog og kalayo aron sa pagsunog sa sakripisyo nga iyang giandam (18:25–40). Si Elijah nag-ampo aron sa pagtapos sa kagutom, ug ang Ginoo mipadala og ulan (18:41–46).
   c. 1 Mga Hari 19. Si Jezabel misulay sa pagpatay ni Elijah (19:1–2). Si Elijah milayas ngadto sa kamingawan ug gipakaon sa usa ka anghel (19:3–8). Si Elias miadto sa Horeb, diin siya gihupay sa Espiritu Santo ug gimandoan sa pagpadayon sa buhat sa Dios (19:9–19).
2. Hangyoa ang sakop sa klase sa pag-andam ug usa ka mubo nga taho sa pakigharong ni Elijah batok sa mga pari ni Baal (1 Mga Hari 18:17–40).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Ipakigbahin ang mosunod nga sugilanon nga giasoy ni Elder Thomas S. Monson:

“Natawo diha sa kakabus apan giamumahan sa hugot nga pagtuo, si Jose Garcia miandam sa usa ka tawag sa misyon. Ako diha sa adlaw nga ang iyang rekomendasyon nadawat. Diha makita ang pahayag nga si `Brother Garcia moalagad sa usa ka mahinungdanon nga sakripisyo ngadto sa iyang banay, kay siya mao ang labing daku nga tighatag og tabang sa banay. Usa lang ang iyang kabtangan—gibahandi nga tinigum sa selyo—nga siya andam mobaligya, kon gikinahanglan, aron pagtabang sa paggasto sa iyang misyon.’

"Si Presidente [Spencer W.] Kimball maikagon nga naminaw samtang kining pamahayag gibasa ngadto kaniya, ug unya siya mitubag: `Ipabaligya niya ang iyang tinigum nga selyo. Ang ingon nga sakripisyo maoy usa ka panalangin kaniya.'"

Dapita ang mga sakop sa klase sa paghunahuna mahitungod sa unsa nga paagi sila motubag kon sila hangyoon sa pagbiya sa tanan nila nga mga kabtangan aron sa pag-alagad sa Ginoo. Dayon padayon uban sa sugilanon:

"Unya, uban sa kidlap sa iyang mga mata ug sa pahiyum diha sa iyang nawong, kining mahigugmaon nga propeta miingon, `Matag bulan sa mga punoang buhatan sa Simbahan kita makadawat og linibo nga mga sulat gikan sa tanang bahin sa kalibutan. Tan-awa nga atong hipuson kining mga selyo ug ihatag kini ngadto ni Jose sa pagtapos sa iyang misyon. Siya makaangkon nga walay gasto, sa labing maayo nga tinigum nga selyo sa bisan kinsang batan-ong lalaki sa Mexico'" (sa Conference Report, Okt.1978, 83; o *Ensign*, Nob. 1978, 56).

Ipasabut nga kon kita mobutang og una sa mga butang sa Dios diha sa atong mga kinabuhi, ang mga ganti nga atong madawat molabaw kaayo kay sa bisan unsa nga butang nga mahimong atong isakripisyo diha sa agianan. Kini nga leksyon nagsulti mahitungod sa duha ka mga tawo—si Elijah ug ang biyuda sa Sarepta—kinsa nakadawat og mahinungdanon nga mga panalangin tungod kay sila andam sa pagsunod sa Dios bisan kon kini malisud sa pagbuhat sa ingon.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Human si Jeroboam midala sa gingharian sa Israel ngadto sa pagsimba sa mga dios-dios, siya ug ang iyang mga kaliwatan gilaglag. Sila gisundan sa laing pagsunodsunod sa mga makidios-dios nga mga hari. Niadtong mga nagmando, si Achab mao ang hari kinsa "mihimo og labaw pa sa paghagit sa Ginoong Dios sa Israel sa pagkasuko kay sa tanan nga mga hari sa Israel nga nag-una kaniya" (1 Mga Hari 16:33). Siya nakigminyo ni Jezabel, misagop sa iyang pamatasan sa pagsimba ni Baal ug miawhag sa iyang mga katawhan sa pagpakig-uban kaniya sa pagsimba niining bakak nga dios. Ang propeta Elijah mihatud og mga pulong sa pahimangno ngadto ni Achab ug sa iyang gingharian.

1. Si Elijah mitak-up sa mga langit, sa milagro nga paagi gihatagan og pagkaon, mipabangon sa anak nga lalaki sa biyuda gikan sa mga patay.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 17.

- Tungod sa pagkadautan ni Achab ug sa iyang mga katawhan, si Elijah mipahayag, "Walay tun-og bisan ulan niining mga tuiga, *kondili sumala sa akong mga pulong*" (1 Mga Hari 17:1; mga italik gidugang). Ngano nga si Elijah nakaako sa pagbuhat sa ingon nga pamahayag? (Mahimo nga ikaw motandi ni Elijah ngadto ni Nephi, ang anak lalaki ni Helaman, kinsa gihatagan og sama nga gahum. Ang mga katarungan sa Ginoo sa pagtugot sa tanang butang nga mahimo sumala sa mga pulong ni Nephi makita sa Helaman 10:4–5.)
- Human si Elijah mopahayag nga walay ulan nga mahulog diha sa gingharian, ang Ginoo misugo kaniya sa pag-layas. Sa unsa nga paagi si Elijah mitubag

ngadto sa sugo sa Ginoo? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:2–5.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa tubag ni Elijah?

Si Elder Gordon B. Hinckley miingon:

"Ako nagkuha og kusog gikan sa yano nga pamahayag nga gihimo kalabut sa Propeta Elijah, kinsa mipahimangno ni Haring Achab sa hulaw ug kagutom nga moabut diha sa yuta. Apan sa Achab mibiaybiay. Ug ang Ginoo misulti ni Elijah nga molakaw ug motago sa iyang kaugalingon sa sapa sa Cherith, nga didto siya kinahanglan muinom sa sapa, ug nga siya pakan-on sa mga uwak. Ug ang kasulatan nagtala og usa ka yano ug kahibulongan nga pamahayag: `Busa siya miadto ug naghimo sumala sa pulong ni Jehova' (1 Mga Hari 17:5.)

"Diha walay pakiglalis, Diha walay pamalibad. Diha walay pagduhaduha. Si Elijah yano nga `milakaw ug mihimo sumala ngadto sa mga pulong sa Ginoo.' Ug siya naluwas gikan sa makahahadlok nga mga katalagman nga midangat niadtong kinsa nagbiaybiay ug nangutana" (sa Conference Report, Okt. 1971, 159; o *Ensign*, Dis.1971, 123–24).

- Sa unsa nga paagi si Elijah nabuhi diha sa kamingawan human ang hulaw misugod? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:4, 6.) Unsa nga mga kasinatian ang imong naangkon sa diha nga ang Ginoo mipaluyo kanimo sa pisikal o espirituhanon nga paagi?

- Kinsa ang giandam sa Ginoo aron motabang ni Elijah human ang sapa nauga? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:7–13.) Unsa ang itudlo niini kanato mahitungod sa unsa nga paagi ang Ginoo mitabang niadtong nagkinahanglan? (Ipasabut nga ang Ginoo sa kasagaran motabang niadtong nanginahanglan pinaagi sa pangalagad sa uban nga mga tawo.) Sa unsa nga paagi imong nakita ang Ginoo nga mitabang niadtong nagkinahanglan pinaagi sa pangalagad sa ubang mga tawo? Unsa ang atong mabuhat aron pagtabang sa uban kinsa nanginahanglan?

  Si Elder Jeffrey R. Holland miingon: "Ako nasayud nga matag usa kanato makahimo og usa ka butang, bisan ingon og unsa ka gamay nga buhat kana nga mahimo. Kita makabayad og matinud-anon nga ikapulo ug mohatag sa atong puasa ug kabubut-on nga mga halad. . . . Ug kita makapangita og ubang mga paagi aron pagtabang. Ngadto sa takus nga mga hinungdan ug kabus nga mga katawhan, kita makahatag og panahon kon kita adunay salapi, ug kita makahatag og gugma kon kita wala nay labaw pa nga panahon nga ikahatag. Kita makapakigbahin sa mga pagkaon nga ania kanato ug mosalig sa Ginoo nga ang tibud sa lana dili mahutdan" (sa Conference Report, Abr. 1996, 41; o *Ensign*, Mayo 1996, 31).

- Sa unsa nga paagi ang biyuda mitubag sa paghangyo ni Elijah alang sa pipila ka tubig nga mainom? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:10–11. Siya milakaw sa walay pag-ukonukon.) Unsa ang giingon sa biyuda sa diha nga si Elijah nangayo kaniya og pagkaon? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:11–12.) Unsa ang gisaad ni Elijah kaniya? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:13–14.) Unsa dayon ang gibuhat sa biyuda? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:15.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa tubag sa biyuda?

  Si Elder Holland miingon nga ang tubag sa biyuda sa diha nga mihangyo si Elijah og pagkaon mao ang usa ka "pagpakita sa hugot nga pagtuo—ingon ka

mahinungdanon, sa ubos niini nga mga kahimtang, ingon nga bisag kinsa nga akong nahibaloan diha sa mga kasulatan. . . . Tingali walay kasiguroan kon unsa ang dangatan nga mahimo sa iyang hugot nga pagtuo. . . ,una niya nga gidala ang iyang gamay nga pan ngadto ni Elijah, sa walay pagduhaduha misalig nga kon diha walay igo nga nahabilin nga pan, sa dili mokubos siya ug ang iyang anak mamatay diha sa usa ka buhat sa lunsay nga gugmang putli" (sa Conference Report, Abr. 1996, 39; o *Ensign*, Mayo 1996, 29).

- Ngano sa inyong hunahuna ang Dios misugo sa biyuda sa pagpakaon ni Elijah diin siya dunay gamay kaayo? Unsa nga panalangin ang nadawat sa biyuda tungod sa iyang pagkamasulundon? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:16.) Unsa nga pipila ka mga butang ang gihangyo sa Ginoo kanato nga tingale malisud? Sa unsa nga mga paagi kita mapanalanginan kon atong ibutang og una ang Dios, pagbuhat kon unsa ang iyang gipangayo bisan kon kini malisud?

  Si Presidente Ezra Taft Benson mitudlo:

  "Kon kita mubotang og una sa Dios, ang tanang uban nga mga butang mahimutang ngadto sa ilang tukma nga dapit o mogawas sa atong mga kinabuhi. Ang atong gugma sa Ginoo modumala sa unsa ang atong gusto nga hatagan sa atong panahon, ang mga kaikag nga atong gitinguha, ug ang han-ay sa atong mga buhaton. . . .

  "Unta ang Dios mopanalangin kanato sa pagbutang [kaniya] og una ug, isip usa ka sangputanan, moani ug kalinaw dinhi niini nga kinabuhi ug sa kinabuhing dayon uban sa kahingpitan sa hingpit nga kalipay sa kinabuhi nga moabut" (sa Conference Report, Abr. 1988, 3, 6; o *Ensign*, Mayo 1988, 4, 6).

- Unsa ang gibuhat ni Elijah sa diha nga ang anak nga lalaki sa biyuda nasakit ug namatay? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 17:17–22.) Pinaagi sa unsa nga gahum ang nakapahimo ni Elijah sa pagdala sa anak nga lalaki sa biyuda pagbalik sa kinabuhi? Sa unsa nga paagi ang imong kinabuhi napanalanginan pinaagi sa gahum sa pagkapari?

2. Si Elijah mihagit sa mga pari ni Baal ug moabli sa mga langit alang sa ulan.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 18.

- Sa ikatulo nga tuig sa kagutom, ang Ginoo misugo ni Elijah, "Lakaw [pakita] kang Achab; ug magapadala ako sa ulan sa ibabaw sa yuta"(1 Mga Hari 18:1). Sa unsa nga paagi si Achab mitubag sa diha nga iyang nakita si Elijah? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 18:17. Ipasabut nga si Achab mibasol ni Elijah tungod sa kagutom.) Unsa ang tinuod nga hinungdan sa kagutom? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 18:18.)

- Ingon sa gihangyo ni Elijah, si Achab mipundok sa tibuok Israel ug 850 ka mga mini nga mga pari didto sa Bukid sa Carmelo (1 Mga Hari 18:19–20). Sa diha nga ang mga katawhan nagpundok aron maminaw kang Elijah nga mosulti, siya nangutana kanila, "Hangtud kanus-a ba nga magakiangkiang kamo sa taliwala sa duha ka daplin?" (1 Mga Hari 18:21). Unsa sa inyong hunahuna ang ipasabut niini sa magakiangkiang sa duha ka daplin? Sa unsa nga paagi kita usahay magakiangkiang sa duha ka daplin? (Tan-awa sa Mateo 6:24. Ipasabut nga ang pulong *mamon* nagpasabut ngadto sa pagkakalibutanon.)

Si Elder Neal A. Maxwell miingon: "Ang makapahinuklog nga mga pulong sa nagkalain-lain nga mga propeta . . . nag-aghat kanato sa pagpili, aron pagdesisyon, ug dili magkiangkiang. . . .Ang mensahe ni Elijah adunay dako nga kahulogan o kamahinungdanon ngari kanato karon, kay ang tanan kinahanglan gayud nga sa katapusan mopili tali sa mga dios-dios niini nga kalibutan ug ang Dios sa kahangturan" (*That My Family Should Partake* [1974]. 22).

Himoa nga ang gipabuhat nang daan nga sakop sa klase mohatag og mubo nga taho sa pakigharong ni Elijah uban sa mga pari ni Baal (1 Mga Hari 18:17–40).

- Unsa ang katuyoan ni Elijah sa paghagit sa mga pari ni Baal? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 18:36–37.) Sa unsa nga paagi ang mga katawhan mitubag ngadto sa pagpakita sa gahum sa Ginoo? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 18:38–39.) Sa unsa nga paagi sila napanalanginan tungod sa pag-ila sa Ginoo ug sa iyang gahum? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 18:45.) Sa unsa nga paagi kita labaw pa ka hingpit moila sa Ginoo ug sa iyang gahum? (Tan-awa sa 1 Mga Taga-Tesalonica 5:16–18; Alma 34:38; Moroni 7:33–39.)

3. Si Elijah gihupay sa Espiritu Santo ug gisugo sa pagpadayon sa buhat sa Dios.

Itudlo ug hisgoti ang 1 Mga Hari 19.

Nasuko tungod sa kadaugan ni Elijah ibabaw sa mga pari ni Baal, si Jezabel nagtinguha sa pagpatay kaniya. Si Elijah milayas ngadto sa kamingawan ug nangamuyo ngadto sa Ginoo, nga nag-ingon, "Igo na karon, Oh Jehova, kuhaa ang akong kinabuhi" (1 Mga Hari 19:4). Ang Ginoo mipanalangin ni Elijah pinaagi sa pagpadala og usa ka anghel uban sa pagkaon ug tubig. Mahimo nga ikaw mopasabut nga bisan ang mga propeta makasinati sa pagkawalay paglaum ug nagkinahanglan og kahupayan og paggiya nga ang Dios lamang ang makahatag.

- Ngano nga si Elijah nawad-an sa paglaum? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 19:10, 14. Bisan pa man sa tubag sa mga katawhan ngadto sa kahibulongan nga talan-awon sa gahum nga gipakita sa Dios, si Elijah mibati nga siya lamang ang taga-Israel nga nahabilin nga nagsimba sa tinuod nga Dios.) Unsa ang iyang gibuhat aron pag-angkon og kalinaw? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 19:4, 8. Siya miampo ug mipuasa.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa kasinatian ni Elijah aron motabang kanato kon kita mobati sa walay kadasig, kaguol, o nawad-an sa paglaum?

- Sa unsa nga paagi si Elijah gihupay sa Dios didto sa Bukid sa Horeb? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 19:9–13.) Unsa ang atong makat-onan niini mahitungod sa unsang paagi ang Dios makigsulti kanato? Ngano sa inyong hunahuna nga ang Dios sa kasagaran makigsulti pinaagi sa malinawon nga dyutayng tingog sa Espiritu Santo kay sa pinaagi sa kusog ug kahibulongan nga mga pagpakita sa gahum? Sa unsa nga paagi kita makaila sa paghunghong sa Espiritu Santo?

  Sa diha nga usa ka tigtaho sa mga balita nangutana kang Presidente Hinckley kon unsaon sa pagpakigsulti sa Dios, ang propeta mitubag, "ako naghunahuna nga ang labing maayo nga paagi nga ako makahulagway sa paagi mao ang pagpahisama niini ngadto sa kasinatian ni Elijah ingon sa gipamahayag sa basahon sa Unang mga Hari. Si Elijah nakigsulti sa Ginoo, ug dihay hangin,

usa ka kusog nga hangin, ug ang Ginoo wala diha sa hangin. Ug dihay linog ug ang Ginoo wala diha sa linog. Ug dihay kalayo, ug ang Ginoo wala diha sa kalayo. Human sa kalayo usa ka malinawon nga dyutayng tingog, diin akong gihulagway ingon nga mga paghunghong sa Espiritu" (sa Conference Report, Okt. 1996, 71; o *Ensign*, Nob. 1996, 51).

Si Presidente Ezra Taft Benson mitudlo: "Mohatag ba kamo og higayon sa pag-paminaw sa mga pag-aghat sa Espiritu? Ang mga tubag sa pag-ampo sa kasagaran moabut pinaagi sa malinawon nga tingog ug mailhan pinaagi sa atong kinahiladman, labing tago nga *mga pagbati*. Ako mosulti kaninyo nga kamo makahibalo sa kabubut-on sa Dios kalabut sa inyong mga kaugalingon kon kamo mohatag og higayon sa pag-ampo ug sa pagpaminaw" (sa Conference Report, Okt. 1977, 46; o *Ensign,* Nob. l977, 32).

- Gawas sa pagka Maghuhupay, ang Espiritu Santo mao usab ang magtutudlo (Juan 14:26; 2 Nephi 32:5). Unsa ang gitudlo sa Ginoo—pinaagi sa Espiritu Santo—nga buhaton ni Elijah? (Tan-awa sa 1 Mga Hari 19:15–16.) Sa unsa nga paagi ang pag-alagad sa Ginoo makatabang kanato sa diha nga kita nawad-an sa kadasig?
- Usa ka paagi ang Ginoo mihupay kang Elijah mao ang pagsulti kaniya nga aduna pay daghan gihapon nga mga taga-Israel kinsa wala mosagup sa pag-simba kang Baal (1 Mga Hari 19:18). Sa unsa nga paagi ang pagpakigdait sa ubang matinud-anon nga mga Santos sa Ulahing mga adlaw makahupay kanato? Unsa nga mga impluwensya nga imong naangkon sa imong palibut nga nakatabang kanimo sa pagkahibalo nga ikaw wala mag-inusara? Unsa ang imong mabuhat aron motabang sa uban kon sila mobati nga nag-inusara?

Panapos

Pagpamatuod nga kita pagahupayon ug giyahan samtang kita mobutang og una sa Dios ug maminaw ngadto ug mosunod sa mga paghunghong sa Espiritu Santo.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit niini isip kabahin sa leksyon.

Ang Espiritu ni Elijah

Ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa kasagaran magsulti mahitungod sa Espiritu ni Elijah. Kining hugpong sa mga pulong nagpasabut ngadto sa buhat nga atong himoon "sa pagpabalik sa mga kasingkasing sa mga amahan ngadto sa mga anak, ug ang mga anak ngadto sa mga amahan" (D&P 110:15). Kini nga buhat naglakip sa kasaysayan sa banay pagsiksik ug buhat sa templo alang sa mga buhi ug mga patay. Kini atong gitawag nga Espiritu ni Elijah tungod kay si Elijah ang mipahiuli sa mga yawe sa pagbugkos nga gahum sa pagkapari ngadto ni Joseph Smith (D&P 110:13–16). Pinaagi niini nga gahum, ang mga ordinansa sa pagbug-kos mahimo nga ipahigayon nga mohiusa sa mga banay alang sa kahangturan.

Si Joseph Smith miingon:

"Ang espiritu, gahum, ug balaan nga tawag ni Elijah mao, nga ikaw adunay gahum sa paghupot og yawe sa mga pagpadayag, mga ordinansa, mga panagna,

mga gahum ug mga pagtuga sa kahingpitan sa Melchizedek nga Pagkapari ug sa gingharian sa Dios dinha sa yuta; ug sa pagdawat, ug sa pagbaton, ug pagpahigayon sa tanang mga ordinansa nga nasakop sa gingharian sa Dios, bisan sa paglungtad nga modala ngadto sa pagpabalik sa mga kasingkasing sa mga amahan ngadto sa mga anak, ug sa mga anak ngadto sa mga amahan bisan og kadtong tua sa langit. . . .

"Buot ako nga kamo makasabut niini nga hilisgutan, tungod kay kini mahinungdanon, ug kon kamo makadawat niini, kini mao ang espiritu ni Elijah, nga kita motubos sa atong mga patay, ug mosumpay sa atong mga kaugalingon uban sa atong mga amahan diin atua sa langit, ug mobugkos sa atong mga patay nga mobangon sa unang pagkabanhaw; ug dinhi kita buot nga ang gahum ni Elijah sa pagbugkos niadtong kinsa nagpuyo sa yuta ngadto niadtong nagpuyo sa langit. Kini mao ang gahum ni Elijah ug ang mga yawe sa gingharian ni Jehova" (*Teachings of the Prophet Joseph Smith,* sel. Joseph Fielding Smith [1976], 337–38).

Leksyon
29

"Iya nga Gikuha . . . ang Manto ni Elijah"

2 Mga Hari 2; 5–6

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut kon sa unsa nga paagi ang awtoridad (manto) itunol gikan sa usa ka propeta ngadto sa lain, aron pag-awhag kanila sa pagsunod sa mga pulong sa mga propeta, ug sa pagsiguro kanila nga ang gahum sa Dios labaw pa kay sa bisan kinsa nga laing gahum.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. 2 Mga Hari 2:1–18. Si Elijah miandam ni Eliseo nga mahimong bag-o nga propeta (2:1–10). Si Elijah gidala ngadto sa langit. Si Eliseo mibanus sa manto ni Elijah ug nahimo nga propeta (2:11–15). Kalim-an ka mga tawo ang nangita kang Elijah sulod sa tulo ka mga adlaw bisan pa man sa tambag ni Eliseo nga dili sila mobuhat sa ingon (2:16–18).
   b. 2 Mga Hari 5. Si Eliseo miayo ni Naaman sa sangla (5:1–14). Si Naaman midayeg sa Dios ug mitanyag kang Eliseo og ganti, diin gibalibaran ni Eliseo (5:15–19).
   c. 2 Mga Hari 6:8–18. Si Eliseo migiya sa hari sa Israel sa usa ka gubat batok sa Siria (6:8–10). Ang hari sa Siria mimando sa iyang mga tawo sa pagdakup ni Eliseo, ug gilibutan sa mga sundalo ang dakbayan sa Dothan (6:11–14). Wala mahadlok, si Eliseo nag-ampo, ug ang Ginoo nagpadayag og usa ka bukid nga puno sa mga kabayo ug mga karwahe sa kalayo, unya mihampak sa mga sundalo sa Siria sa pagkabuta (6:15–18).
2. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og usa piraso nga panapton aron gamiton isip manto.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Itabil ang usa ka piraso nga panapton palibut sa imong mga abaga (o palibut sa mga abaga sa usa ka sakop sa klase). Ipasabut nga si propeta Elijah nagsul-ob og manto. Kita wala mahibalo sa tinuod kon unsa nga tan-awon ang manto, apan sa dayag kini usa ka kupo nga gihimo og panapton. Ang pagtunol sa manto gikan kang Elijah ngadto ni Eliseo nagsimbolo sa pagtunol sa matagnaon nga awtoridad ngadto ni Eliseo.

Sa moderno nga mga panahon kita usahay magsulti og "manto" sa awtoridad nga nadawat sa propeta sa diha nga siya gi-orden ug gigahin. Bisan kon ang propeta karon wala magdala og kupo o usa ka piraso nga panapton, ang Dios mitugyan sa mga yawe sa pagkapari nganha kaniya. Kining mga yawe naghatag kaniya og gahum nga mobuhat diha sa ngalan sa Dios isip pangulo sa Simbahan dinhi sa yuta. Kon ang usa ka propeta mamatay, kini nga manto sa awtoridad ihatag ngadto sa bag-o nga propeta.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Eliseo mipuli ni Elijah isip propeta.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Mga Hari 2:1–18.

- Unsa nga relasyon ang anaa tali ni Elijah ug Eliseo? (Tan-awa 2 Mga Hari 2:2–10.) Ngano nga si Eliseo maikagon kaayo sa pagpabilin uban ni Elijah? Unsa ang gibuhat ni Eliseo human sa Elijah gidala ngadto sa langit? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 2:11–13. Kon ikaw wala mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, dangup ngadto niini sa pagpasabut kon unsa ang manto ni Elijah ug unsa ang gipakita niini.)
- Kinsa ang adunay manto sa propeta karon? (Ang bag-o nga Presidente sa Simbahan.) Sa unsa nga paagi ang manto gibalhin sa diha nga ang propeta mamatay?

  Si Presidente Joseph Fielding Smith mipasabut:

  "Walay misteryo mahitungod sa pagpili og somusunod ngadto sa Presidente sa Simbahan. Ang Ginoo mihusay niini dugay na kaayo kaniadto, ug ang *pinaka senyor nga apostol dihadiha mahimo nga tigdumalang opisyal sa Simbahan,* ug siya pagapaluyohan sa Konseho sa Napulog Duha diin nahimo nga tigdumalang kapunongan sa Simbahan kon diha walay Unang Kapangulohan. Ang presidente *wala pilia*, apan kinahanglan nga siya *pagapaluyohan* sa duha pinaagi sa iyang mga kaigsoonan sa konseho ug sa mga sakop sa Simbahan" (*Doctrines of Salvation*, comp. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 3:156).

  Si Presidente Gordon B. Hinckley mipasabut kon sa unsa nga paagi kini nga pamaagi gisunod sa diha nga siya gi-orden ug gigahin isip propeta ug Presidente sa Simbahan human sa pagkamatay ni Presidente Howard W. Hunter:

  "Uban sa pagkamatay ni Presidente Hunter, ang Unang Kapangulohan giwala. Si Brother Monson ug ako, kinsa mialagad isip iyang mga magtatambag, mipahimutang sa among mga dapit diha sa Korum sa Napulog Duha, diin nahimong tigdumalang awtoridad sa Simbahan.

  "[Wala madugay sa pipila ka adlaw] ang tanan nga buhi nga gi-orden nga mga Apostoles mipundok diha sa espiritu sa pagpuasa ug pag-ampo didto sa taas nga lawak sa templo. Dinhi mikanta kami og usa ka sagrado nga himno ug naghiusa nga miampo. Kami miambit sa sakramento sa panihapon sa Ginoo, nagbag-o nianang sagrado, simbolohanon nga testamento sa atong mga pakigsaad ug sa atong relasyon uban Kaniya kinsa mao ang atong balaang Manunubos. Ang Kapangulohan dayon gitukod pag-usab, nagsunod sa panig-ingnan nga natukod na pag-ayo lahus sa mga kaliwatan sa nanglabay [kini nga panig-ingnan gipasabut diha sa nag-una nga pamahayag ni Presidente Joseph Fielding Smith]. Diha walay pangampanya, walay panig-indigay, walay pangandoy alang sa buhatan. Kini hilum, malinawon, yano, ug sagrado. Kini gihimo sunod sa sumbanan diin ang Ginoo sa Iyang Kaugalingon mipahimutang" (sa Conference Report, Abr. 1995, 92; o *Ensign*, Mayo 1995, 69).

Mahimo nga ikaw mopasabut nga sama sa iyang gihimo sa karaan, ang Manluluwas mihatag sa mga yawe sa pagkapari ngadto sa matag ulahing mga adlaw nga mga Apostoles. Bisan pa niana, ang Presidente sa Simbahan lamang, kinsa mao ang labing taas nga buhing Apostol, mahimo nga mogamit sa mga yawe (o motugot sa uban sa paggamit niini) diha sa katungod sa tibuok Simbahan (tan-awa sa D&P 132:7).

- Sa unsa nga paagi ang mga tawo mitubag sa diha nga ilang nakita sa Eliseo nga mitugbang sa milagro ni Elijah sa pagpabulag sa mga tubig sa Jordan? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 2:14–15.) Ngano nga mahinungdanon kini nga kita modawat ug mopaluyo dayon sa usa ka bag-o nga giorden nga Presidente sa Simbahan? (Tan-awa sa D&P 43:2–3, 7.)
- Sa walay madugay human si Elijah gidala ngadto sa langit, ang mga katawhan buot nga mopadala og 50 ka kusgan nga mga tawo aron sa pagpangita kaniya. Unsa ang gisulti ni Eliseo sa mga katawhan? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 2:16.) Sa unsa nga paagi ang mga katawhan mibalos ngadto sa tubag ni Eliseo? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 2:17. Sila nangamuyo kang Eliseo hangtud nga siya mitugot sa mga tawo sa paglakaw.)
- Unsa ang gisulti ni Eliseo ngadto sa mga katawhan sa diha nga ang 50 ka mga tawo mibalik nga wala makita si Elijah (Tan-awa sa 2 Mga Hari 2:18.) Unsa ang atong makat-onan gikan sa kasinatian sa 50 ka mga tawo? (Kita kinahanglan nga mosunod sa tambag sa propeta sa unang higayon nga atong madungog kini.) Ngano nga usahay kita maghulat sa mga propeta nga mousab sa tambag sa dili pa kita mosunod niini? Unsa nga tambag ang gihatag sa mga pangulo sa Simbahan kanato karon nga mga tuig? Sa unsa nga paagi kamo napanalanginan samtang kamo nakasunod niini nga tambag?

2. Si Eliseo miayo ni Naaman sa sangla.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Mga Hari 5.

- Kinsa si Naaman, ug unsa ang iyang sakit? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:1.) Ngano nga siya miadto ni Eliseo? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:2–9.) Unsa ang gisulti sa sulugoon ni Eliseo ngadto ni Naaman nga buhaton aron maayo? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:10.) Ngano, sa nag-una, midumili si Naaman sa pagsunod sa mga panudlo ni Eliseo? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:11–12.)
- Sa unsa nga paagi ang sulugoon ni Naaman nakadani kaniya sa paghimo sa unsa ang gisulti ni Eliseo kaniya nga buhaton? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:13.) Unsa ang nahitabo human si Naaman mopaunlod sa iyang kaugalingon og kapito ka mga higayon didto sa Suba sa Jordan? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:14.)
- Unsa ang gitudlo kanato sa sugilanon ni Naaman mahitungod sa pagsunod sa tambag sa propeta—bisan kon mahimo nga dili nato gusto o makasabut niini o kon tingali kini mahimo nga tungod sa usa ka yano nga mga butang? Unsa ang pipila ka gagmay, yano nga mga butang nga gihangyo sa propeta o ubang mga pangulo sa Simbahan nga atong buhaton? Ngano nga kining mga butang usahay malisud nga buhaton? Sa unsa nga paagi kita makadugang sa atong pagkamauyunon sa pagsunod sa tambag sa mga pangulo sa Simbahan?

  Si Elder Rex D. Pinegar nangutana, “Kita sama ba usahay ni Naaman, nangita alang sa dako o mahinungdanon nga mga butang nga buhaton ug palabyon ang yano nga mga butang nga makausab sa atong mga kinabuhi ug moayo

kanato sa atong mga kasakitan?" (sa Conference Report, Okt. 1994, 106; o *Ensign*, Nob. 1994, 80).

Human sa pag-asoy og usab sa sugilanon ni Naaman, si Elder Gordon B. Hinckley miingon: "Ang paagi sa ebanghelyo maoy usa ka yano nga paagi. Pipila sa mga gikinahanglan mahimo nga sa inyong panan-aw ingon og elementarya ug wala kinahanglana. Ayaw og isalikway kini.Magmapainubsanon sa inyong kaugalingon ug maglakaw sa pagkamasulundon. Ako mosaad nga ang mga sanputanan nga mosunod mahimo nga katingalahan nga tan-awon ug makatagbaw ngadto sa kasinatian" (sa Conference Report, Okt. 1976, 143; o *Ensign,* Nob. 1976, 96).

- Unsa ang nakat-onan ni Naaman gikan sa iyang pagkaayo? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:15.) Sa unsa nga paagi ang dili masulundon sa yano nga mga butang makalig-on sa inyong pagpamatuod?
- Unsa ang gisulay paghatag ni Naaman ngadto kang Eliseo human sa iyang pagkaayo? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:15.) Ngano sa inyong hunahuna nga si Eliseo mibalibad sa tanyag ni Naaman? Ngano nga mahinungdanon kini sa pag-alagad nga walay pagkabana sa kalibutanon nga mga ganti?

3. Si Eliseo migiya sa Israel sa usa ka gubat batok sa Siria.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Mga Hari 6:8–18.

- Sa unsa nga paagi si Eliseo mitabang sa hari sa Israel diha sa gubat batok sa Siria? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 6:8–10.) Unsa ang gibuhat sa hari sa Siria sa diha nga iyang nahibaloan kon unsa ang gibuhat ni Eliseo? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 6:11–14.)
- Sa unsa nga paagi mitubag ang mga sulugoon ni Eliseo sa diha nga ilang nakita ang mga kabayo sa taga-Siria ug mga karwahe nga naglibut sa dakbayan? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 6:15.) Sa unsa nga paagi mitubag si Eliseo? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 6:16.) Unsa ang gipasabut ni Eliseo sa diha nga siya misulti sa iyang sulugoon, "Sila nga ania kanato labing daghan kay kanila nga anaa kanila"? (2 Mga Hari 6:16). Sa unsa nga paagi imong nakita nga ang pamahayag ni Eliseo sa gihapon tinuod karon?
- Unsang moderno nga adlaw nga mga pagkabutang tingali modala sa pipila kanato sa pagtuo nga kita walay mahimo batok sa mga dautan sa kalibutan? Sa unsa nga paagi ang pagsalig nga "sila nga ania kanato labing daghan kay kanila nga anaa kanila" makatabang kanato samtang kita makiggubat batok niining mga dautan?

  Si Elder Dallin H. Oaks miingon: "Sa diha nga akong nabasa kining talagsaon nga sugilanon isip usa ka bata, sa kanunay ako magpaila uban sa batan-ong sulugoon ni Eliseo. Ako naghunahuna, kon ako gayud libutan sa mga pundok sa dautan samtang ako anaa sa pag-alagad sa Ginoo, ako naglaum nga ang Ginoo moabli sa akong mga mata ug mohatag kanako sa hugot nga pagtuo aron makasabut nga kon kita anaa sa buhat sa Ginoo, kadtong kinsa uban kanato sa kanunay labaw pa ka gamhanan kay sa niadtong kinsa mosupak kanato" (sa Conference Report, Okt. 1992, 54; o *Ensign*, Nob. 1992, 39).
- Sa unsa nga paagi ang pagsalig nga "sila nga ania uban kanato labing daghan kay kanila nga anaa kanila"makatabang kanato samtang kita modala sa ebanghelyo ngadto sa tanang mga katawhan? (Tan-awa sa D&P 84:87–88.)

Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon: "Wala pa gihapon kita makadala sa ebanghelyo ngadto sa matag kanasuran, ug kaliwatan, ug pinulongan, ug katawhan. Apan kita nakahimo ug mahinungdanon nga mga lakang. Kita miadto bisan diin kita gitugotan nga moadto. Ang Dios nagdumala niini nga buhat, ug ang mga pultahan maablihan pinaagi sa Iyang gahum sumala sa Iyang balaanon nga kabubut-on. Niana ako masaligon. Niana ako piho" (sa Conference Report, Okt. 1995, 93; o *Ensign*, Nob. 1995, 70–71).

- Unsa ang pag-ampo ni Eliseo alang sa iyang sulugoon? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 6:17.) Ngano, sa una, wala ba makita sa sulugoon ang bukid nga puno sa mga kabayo ug mga karwahe sa kalayo nga gipadala sa Dios? Unsa ang atong mabuhat aron maabli ang atong mga mata sa labaw pa ka hingpit ngadto sa gahum sa Dios diha sa atong kaugalingon nga mga kinabuhi ug diha sa kalibutan?

Panapos

Pagpamatuod nga ang Presidente sa Simbahan mao ang usa ka propeta sa Dios. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpaluyo sa bag-o nga mga pangulo sa Simbahan ug mosunod sa tambag sa mga propeta. Pagpamatuod nga ang gahum sa Dios mao ang labaw pa kay sa bisan unsa nga laing gahum.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Ang mga milagro ni Eliseo

Si Eliseo mipahigayon og daghang mahinungdanon nga mga milagro. nagpakita og kapuangod alang sa mga katawhan ug naghatag og dugang nga pagpamatuod nga siya ang gitugotan nga manununod ni Elijah. Siya mibahin sa mga tubig sa Jordan, miayo sa katubigan sa Jericho, mipadaghan sa lana sa biyuda, mipabangon sa batang lalaki gikan sa patay, miayo sa mga katawhan kinsa nangahilo, mipakaon sa gigutom, miayo sa sangla ni Naaman, mihimo pagpalutaw sa usa ka atsa, ug migiya sa mga hari sa gubat. Mahimo nga ikaw morebyu sa pipila niining mga milagro gikan sa 2 Mga Hari 2–6.

- Naghunahuna ba ikaw nga mga milagro mahinabo sa atong panahon ngadto sa sama nga gidaghanon nga nahinabo sa panahon ni Eliseo? Unsa ang mga kakuyaw sa pagtan-aw lamang alang sa kahibulongan nga mga milagro? Unsa ang maingon og gamay nga mga milagro ang mahinabo sa atong mga kinabuhi?

2. Usa ka taga-Israel nga batan-ong babaye misulti kang Naaman kabahin ni Eliseo

- Sa unsa nga paagi si Naaman nahibalo mahitungod ni Eliseo ug sa iyang makaayo nga mga gahum? (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:2–4. Usa ka taga-Israel nga batan-ong babaye kinsa gibihag sa mga taga-Siria misulti sa asawa ni Naaman nga adunay propeta sa Israel kinsa makaayo ni Naaman.) Sa unsa nga paagi kining taga-Israel nga batan-ong babaye usa ka panig-ingnan alang kanato? (Sa walay pagtagad sa atong edad, pagkabutang, o balaang tawag sa Simbahan, kita makahimo ug daghang kaayo pinaagi sa pagtudlo sa mga katawhan ngadto sa mga propeta—ug sa Ginoo.)

“Umadto sa Balay ni Jehova”

Leksyon
30

2 Mga Cronicas 29–30; 32; 34

Katuyoan

Aron pagdasig sa matag sakop sa klase sa pagdawat sa gisaad nga mga panalangin nga moabut gikan sa buhat sa templo ug pagtuon sa kasulatan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. 2 Mga Cronicas 29–30. Si Ezechias, ang hari sa Juda, miabli sa mg pultahan sa templo ug gisugo ang mga pari ug mga Levihanon sa paglimpyo ug pagbalaan niini alang sa pagsimba (29:1–19). Sa diha nga ang templo nalimpyohan, si Ezechias ug ang iyang mga katawhan nagsimba ug nagdayeg sa Ginoo (29:20–36). Si Ezechias midapit sa tanang mga taga-Israel sa pag-adto sa balay sa Ginoo sa Jerusalem (30:1–9). Ang pipila nagkatawa ug nagbiaybiay sa pagdapit, apan ang matinud-anon sa Israel nagsimba sa Ginoo didto sa Jerusalem (30:10–27).
   b. 2 Mga Cronicas 32:1–23. Si Sennacherib, ang hari sa Asiria, misulong sa Juda ug nagsulti sa pagkawalay tahud batok sa Ginoo (32:1–19). Si Isaias ug Ezechias nag-ampo alang sa panabang, ug ang usa ka anghel sa Ginoo milaglag sa kadaghanan sa mga sundalo sa Asiria (32:20–23).
   c. 2 Mga Cronicas 34. Human ang mga anak ug apo nga mga lalaki ni Ezechias momando sa kadautan, ang apo sa tuhod ni Ezechias nga si Josias nahimo nga hari sa Juda. Si Josias milaglag sa mga dios-dios diha sa ginghariana ug miayo sa templo (34:1–13). Ang basahon sa balaod nakit-an sa templo ug gibasa ngadto ni Josias, kinsa mihilak sa diha nga siya nahibalo kon unsa na ka layo ang mga katawhan nahisalaag gikan sa balaod (34:14–21). Si Hulda ang babaye nga manalagna nagsulti sa umaabut nga pagkabiniyaan sa Juda apan nanagna nga si Josias dili kinahanglan nga makasaksi niini (34:22–28). Si Josias ug ang iyang mga katawhan mipakigsaad sa pag-alagad sa Ginoo (34:29–33).
2. Dugang nga pagbasa: 2 Mga Cronicas 31; 33; 2 Mga Hari 18–19; 22–23; Isaias 37:10–20, 33–38.
3. Kon ang mosunod nga mga hulagway anaa, mahimo nga ikaw mogamit niini sa panahon sa leksyon: Ang Templo nga Gigamit sa Karaan (62300) ug usa hulagway sa ulahing adlaw nga templo.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o sa imoha) aron pagsugod sa leksyon.

Ipasabut nga aron pagtabang nga mapanalipdan ang Jerusalem batok sa mga pagsulong sa mga taga-Asiria, si Haring Ezechias mipasimang sa tubig sa sapa sa Gihon ngadto sa tubod sa Siloe, sulod sa mga paril sa dakbayan (2 Mga Cronicas

32:2–4, 30). Kini gihimo pinaagi sa pagkalot og usa ka kanal alang sa tubig nga kaagi-an nga gibanabana nga 540 ka mga metros sa anapog nga bato. Si Ezechias dayon mimando nga ang tubod gawas sa dakbayan tabonan aron sa pagdili sa mga taga-Asiria nga sayon makakuha og tubig. Kon wala niining tubig sulod sa mga paril sa dakbayan, ang mga katawhan sa Jerusalem mahimo nga mabuhi sa mga panulong sa mga taga-Asiria.

Ipasabut nga ingon sa tubig gikan sa tubod sa Gihon ang mahinungdanon alang sa pisikal nga pagpakabuhi sa mga katawhan ni Ezechias sa panahon sa gubat batok sa mga taga-Asiria, ang buhi nga tubig mao ang mahinungdanon alang sa atong espirituhanon nga pagpakabuhi sa panahon sa atong pagpakiggubat batok ni Satanas.

- Unsa ang buhi nga tubig? (Tan-awa sa Juan 4:10–14.)

  Si Elder Bruce R. McConkie mipasabut nga ang buhi nga tubig mao "ang mga pulong sa kinabuhing dayon, ang mensahe sa kaluwasan, ang mga kamatuoran mahitungod sa Dios ug sa iyang gingharian; kini mao ang mga doktrina sa ebanghelyo" (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1966–73], 1:151).

- Sa unsa nga paagi kita makaabli og kanal ngadto sa Ginoo aron ang buhi nga tubig makaagas sa atong mga kinabuhi?

Ipasabut nga usa ka paagi sa pagdawat sa buhi nga tubig mao ang pag-adto sa templo, ang balay sa Ginoo, diin kita mahimo nga gitugahan uban sa gahum ug salabutan, matudloan sa Ginoo, ug mobati og kalinaw ug hingpit nga kalipay.

Ipasabut nga ang pagsimba didto sa templo mao ang usa ka mahinungdanon nga panalipod alang sa mga taga-Israel sa panahon ni Ezechias, ug kini mahimo usab nga usa ka mahinungdanon nga panalipod alang kanato karon.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Ezechias mimando nga ang balay sa Ginoo pagalimpyohan.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Cronicas 29–30.

- Ang amahan ni Ezechias, si Achaz, mao ang usa ka dautan nga hari kinsa mipanamastamas sa templo sa Ginoo ug "gitakpan ang [iyang] mga pultahan" (2 Mga Cronicas 28:24). Sa diha nga si Ezechias nahimo nga hari sa Juda (ang Habagatang Gingharian) sa 715 B.C. usa sa unang mga butang nga iyang gihimo mao ang pag-abli sa mga pultahan sa templo ug mimando sa mga pari ug Levihanon sa paglimpyo ug pagbalaan niini (2 Mga Cronicas 29:3–5). Ngano, sumala ni Ezechias, nga ang templo kinahanglan nga ibalaan? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 29:6–7.) Sa unsa nga mga paagi tingali usab kita makasala sa"pagtalikod sa [atong] mga nawong gikan sa pinuy-anan sa Ginoo"? Unsa ang nahitabo sa mga katawhan sa Juda tungod sa ilang pagbaliwala alang sa templo? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 29:8–9.)

- Unsa nga kalampusan ang gilauman ni Ezechias pinaagi sa paglimpyo sa templo ug sa pag-andam niini alang sa pagsimba pag-usab? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 29:10.) Ngano nga mahinungdanon kini sa pagpugong sa hugaw nga

mga butang sa gawas sa templo? (Tan-awa sa D&P 97:15–17.) Unsa ang atong kapangakohan sa pagsiguro nga walay hugaw nga mga butang nga makasulod sa templo? (Tan-awa sa D&P 109:20–21. Kinahanglan gayud nga kita mosiguro nga kita limpyo kon kita moadto sa templo.)

- Unsa ang gibuhat ni Ezechias ug sa mga katawhan sa Jerusalem sa diha nga ang templo nalimpyohan? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 29:20–21, 29–31, 36.) Kinsa ang gidapit ni Ezechias nga moadto sa balay sa Ginoo alang sa pag-saulog sa Pagpalabay? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 30:1, 6.) Sa unsa nga paagi kini nga pagdapit gidawat? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 30:10–11.)
- Unsa nga panalangin ang gisalikway sa mga katawhan sa Israel pinaagi sa pagdumili sa pag-adto sa templo? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 30:6–9. Ipasabut nga sa panahon sa pagmando ni Ezechias, kadaghanan sa gingharian sa Israel [ang Amihanang Gingharian] nabihag sa mga taga-Asiria. Si Ezechias misaad sa nahabilin nga mga taga-Israel nga kon sila "moduol pag-usab sa Ginoo" ang mga nabihag pagabuhian. Hinoon, kadaghanan sa mga katawhan sa Israel misalikway sa pagdapit ni Ezechias. Tungod sa pagkadautan sa mga katawhan, ang nahabilin nga gingharian sa Israel nabihag pipila ka mga tuig sa kaulahian [2 Mga Hari 18:10–12]. Ang nabihag nga mga taga-Israel nahimo nga ang nawala nga napulo ka mga tribo.)

2. Ang mga taga-Asiria misulong sa gingharian sa Juda. Si Isaias ug Ezechias nag-ampo alang sa panabang, ug usa ka anghel sa Ginoo milaglag sa kadaghanan sa mga sundalo sa taga-Asiria.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Mga Cronicas 32:1–23.

- Human ang gingharian sa Israel nakuha ngadto sa pagkabihag, ang mga taga-Asiria misugod pagsulong sa gingharian sa Juda (2 Mga Cronicas 32:1). Unsa ang gibuhat ni Ezechias sa diha nga iyang nakita nga ang mga sundalo ni Sennacherib miplano sa pagsulong sa Jerusalem? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 32:2–5.) Human si Ezechias mihimo og pangandam alang sa gubat, unsa ang iyang gisulti sa iyang mga katawhan mahitungod sa nagsingabut nga pagsulong? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 32:6–8.) Unsa ang atong makat-onan gikan kang Ezechias mahitungod sa tukma nga relasyon tali sa pagsalig sa atong kaugalingon nga mga paningkamot ug sa pagsalig sa Ginoo?
- Si Sennacherib mipadala sa iyang mga sulugoon aron mopakigsulti sa mga katawhan sa Jerusalem. Unsa ang gisulti sa mga sulugoon? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 32:9–17.) Ngano nga sila misulti niining mga butanga? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 32:18.) Sa unsa nga mga paagi si Satanas mosulay sa pagdani kanato nga ang Dios dili makatabang o motabang kanato?
- Sa unsa nga paagi si Ezechias ug ang propeta Isaias mitubag ngadto sa mga pulong sa mga sulugoon ni Sennacherib? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 32:20; Isaias 37:14–20.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitubag sa mga pag-ampo ni Ezechias ug Isaias? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 32:21–22; Isaias 37:33–38.)
- Si Ezechias ug ang iyang mga katawhan nakadawat sa panalipod sa Ginoo tungod sa ilang pagkamatarung, diin gipakita pinaagi sa pagsimba didto sa templo. Sa unsa nga paagi ang pagtambong sa templo nahimo nga panalipod alang kanato? (Tan-awa sa D&P 109:24–28.) Unsa ang atong mabuhat aron paghimo nga takus sa templo ug pagtambong usa sa nag-una sa atong mga kinabuhi

Si Presidente Howard W. Hunter miawhag:

"Magmatambongon sa templo kita nga mga katawhan. Tambong sa templo ingon kasagaran kon itugot sa personal nga mga kahimtang. Paghupot og hulagway sa templo diha sa inyong panimalay aron ang inyong mga anak makakita niini. Tudloi sila sa mga katuyoan sa balay sa Ginoo. Ipahimo kanila ang pagplano gikan sa ilang kinasayohan nga mga tuig sa pag-adto didto ug sa pagpabilin nga takus niana nga panalangin.

"Kon ang gilay-on sa templo dili motugot sa kanunay nga pagtambong, pundoka ang kasaysayan sa inyong banay ug moandam sa mga ngalan alang sa sagrado nga mga ordinansa nga gipahigayon lamang didto sa templo. Kini nga pasiksik sa banay mao ang mahinungdanon nga buhat sa mga templo, ug mga panalangin sa pagkatinuod moabut ngadto niadtong kinsa mohimo niana nga buhat" (sa Conference Report, Okt. 1994, 8; o *Ensign*, Nob. 1994, 8).

3. Si Josias ug ang iyang mga katawhan mipakigsaad sa pag-alagad sa Ginoo.

Itudlo ug hisgoti ang 2 Mga Cronicas 34.

Si Ezechias gipulihan isip hari sa iyang anak nga lalaki si Manases ug sa iyang apo nga lalaki si Amon (2 Mga Cronicas 33). Si Manases mimando sa Juda sa pagkadautan, nagbutang og mga dios-dios diha sa templo ug midala sa mga katawhan sa pagpakasala. Si Manases sa katapusan mipaubos sa iyang kaugalingon, bisan pa niana, ug naghinulsol sa wala pa siya mamatay. Ang anak nga lalaki ni Manases nga si Amon mimando usab sa kadautan, nagsimba sa mga dios-dios nga gihimo sa iyang amahan. Si Amon wala maghinulsol, ug siya gipatay sa iyang kaugalingon nga mga sulugoon. Ang anak ni Amon nga si Josias gihimo nga hari sa Juda sa diha nga siya walo ka mga tuig pa. Siya nahimong matarung nga hari kinsa misalikway sa dautan nga mga paagi sa iyang amahan ug apohan.

- Unsa nga matang nga tawo si Haring Josias? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 34:1–2; 2 Mga Hari 23:25. Timan-i nga ang David nga gihisgutan sa 2 Mga Cronicas 34:2 mao si Haring David, kinsa mao ang katigulangan ni Josias, dili iyang tinuod nga amahan.)
- Unsa ang maayong mga buhat ang gihimo ni Josias sa sayo sa iyang pagmando isip hari? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 34:3–8. Siya nangita sa tinuod nga Dios, milaglag sa pagsimba sa mga dios-dios diha sa iyang gingharian, ug mipadala sa mga katawhan sa pag-ayo sa templo. Ipasabut nga si Josias 15 o 16 pa lamang ka mga tuig sa diha nga siya misugod niining mahinungdanon nga kausaban.)
- Unsa nga mahinungdanon nga kaplag ang nahimo ni Hilcias ang halangdon nga pari sa panahon sa pag-ayo sa templo? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 34:14. Siya nakakita og usa ka basahon sa balaod sa Ginoo, o ang mga kasulatan. Timan-i nga niining panahon sa kasaysayan sa Juda ang nasulat nga balaod sa dayag nawala ug sa pagkatinuod wala mahibaloi.) Sa unsa nga paagi si Josias mitubag sa diha nga ang basahon sa balaod gibasa ngadto kaniya? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 34:19. Timan-i nga kinaiya kini sa karaang Israel sa pagpikas o paggisi, sa senina sa usa ka tawo aron pagpakita sa pagbangutan o dakong kasub-anan.) Ngano nga si Josias nabalaka kaayo sa pagkadungog kon unsa ang gilangkub sa basahon sa balaod? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 34:21.)

- Unsa ang gisulti ni Hulda ang babaye nga manalagna ang mahitabo sa Juda tungod kay ang mga katawhan napakyas sa paghupot sa pulong sa Ginoo ug mobuhat kon unsa ang gitudlo sa mga kasulatan? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 34:22–25.) Unsa ang mahitabo kanato kon kita dili magtagad sa pagbasa sa mga kasulatan ug mogamit niining mga pagtulun-an?

  Si Presidente Ezra Taft Benson mihulagway sa kakuyaw sa pagkawalay pagtagad sa usa sa atong mga basahon sa mga kasulatan, ang Basahon ni Mormon:

  "Sa 1829, ang Ginoo mipahimangno sa mga Santos nga sila dili magtiaw-tiaw sa sagrado nga mga butang (tan-awa sa D&P 6:12). Sa pagkatinuod ang Basahon ni Mormon maoy usa ka sagrado nga butang, ug sa gihapon daghan ang magyagayaga niini, o sa lain nga mga pagkasulti, mohunahuna niini nga walay hinungdan, motagad niini nga ingon og dili mahinungdanon.

  "Sa 1832, samtang ang pipila ka nag-unang mga misyonaryo mipauli gikan sa ilang mga natad sa paghago, ang Ginoo mibadlong kanila sa pagtagad sa Basahon ni Mormon nga ingon og dili mahinungdanon. Isip sangputanan niana nga kinaiya, siya miingon, ang ilang mga hunahuna nangitngitan. Dili lamang ang pagtagad niining sagrado nga basahon nga dili mahinungdanon midala sa pagkawala sa kahayag ngadto sa ilang mga kaugalingon, kini nakadala usab sa tibuok simbahan ngadto sa pagkahinukman, gani ang tanan nga mga anak sa Zion. Ug unya ang Ginoo miingon, `Ug sila magpabilin ubos niini nga panghimaraut hangtud nga sila maghinulsol ug mahinumdom sa bag-o nga pakigsaad, gani ang Basahon ni Mormon' (D&P 84:54–57). . . .

  "Kon ang unang mga Santos gibadlong sa pagbali wala sa Basahon ni Mormon, kita ba dili kaayo pagahukman kon kita magbuhat sa ingon?" (sa Conference Report, Okt. 1986, 3–4; o *Ensign*, Nob. 1986, 4–5).

- Unsa ang giingon ni Hulda nga mahitabo ni Josias (Tan-awa 2 Mga Cronicas 34:26, 28. Ang katumanan sa saad ng gihulagway sa 2 Mga Cronicas 35:20–24.) Ngano nga ang Ginoo mihimo niining saad ngadto ni Josias? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 34:27.)

- Human si Josias makakita nga ang iyang mga katawhan pagahukman tungod kay sila wala magbuhat ingon sa gitudlo sa mga kasulatan, siya mitawag sa tanang mga katawhan ngadto sa templo ug nagbasa sa mga kasulatan ngadto kanila (2 Mga Cronicas 34:29–30). Ngano sa inyong hunahuna nga siya mibuhat niini? (Ang mga katawhan dili makasunod sa mga balaod sa Dios kon sila wala makaila kanila.) Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan mosunod sa panig-ingnan ni Josias ug motudlo sa ilang mga anak sa mga balaod sa ebanghelyo? (Tan-awa sa D&P 68:25, 28.)

- Sa unsa nga paagi kita makapakita sa bili nga atong gibutang diha sa mga kasulatan? Ipasabut nga kita adunay daghan nga mga kasulatan nga anaa kanato kay diha sa mga taga-Israel, ug ang mga kasulatan mao ang labaw pa ka sayon nga makuha nato. Unsa nga mga kapangakohan ang ania kanato tungod niining mga panalangin?

  Si Presidente Spencer W. Kimball miingon: "Ang Ginoo wala mobaliwala kanato sa diha nga iyang gihatag kanato kining mga kasulatan, kay `ang matag usa nga gikahatagan og daghan, pagapangayoan og daghan.' (Lucas 12:48.) Pagkab-ut niining mga butang nagpasabut sa kapangakohan alang niini. Kita kinahanglan gayud nga magtuon sa mga kasulatan sumala sa sugo

sa Ginoo (tan-awa sa 3 Ne. 23:1–5); ug kita kinahanglan gayud nga motugot niini sa pagdumala sa atong mga kinabuhi" ("How Rare a Possession—the Scriptures!" *Ensign*, Sep. 1976, 5).

- Samtang si Josias ug ang iyang mga katawhan didto sa templo, sila mihimo ug usa ka pakig-saad uban sa Ginoo. Unsa ang ilang gipakigsaad nga buhaton? (Tan-awa sa 2 Mga Cronicas 34:31–33.) Ipasabut nga didto sa templo kita mohimo og mga pagkigsaad uban sa Ginoo, ang katumanan diin modala kanato og yutan-on nga mga panalangin ug mahangturon nga kahimayaan. Sa unsa nga paagi kita makaandam sa paghimo sa sagrado nga mga pakigsaad sa templo? Sa higayon nga kita nakahimo niining mga pakigsaad, ngano nga mahinungdanon kini nga kita mobalik sa templo ingon kasagaran kutob mahimo?

Panapos

Ipasabut nga ang mga katawhan sa gingharian sa Juda sa katapusan nahimo nga hilabihan ka dautan nga ang Ginoo mitugot nga sila mahimo nga bihag (2 Mga Cronicas 36:14–21). Sa panahon sa ilang mga pagmando, bisan pa niana, si Ezechias ug Josias nagtinguha sa paglig-on sa mga katawhan pinaagi sa pagbali sa ilang atensyon ngadto sa templo ug sa mga kasulatan. Pagpamatuod nga samtang kita mopunting sa atong atensyon sa pagsunod sa mga kasugoan sa Ginoo ug takus sa pagsulod sa templo, kita mapanalanginan sa espirituhanon nga kalig-on ug hingpit nga kalipay. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpahimulos sa mga panalangin sa templo pinaagi sa pagpuyo sa takus nga paagi ug sa pagtambong sa kasagaran kutob sa mahimo.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip nga kabahin sa leksyon.

1. "Usa ka pautang nga kard sa Ginoo"

Usa ka semana sa dili pa kini nga leksyon itudlo, hangyoa ang usa ka sakop sa klase nga mahimong sinati uban sa mosunod nga kinutlo gikan sa usa ka pakig-pulong ni Presidente Gordon B. Hinckley ug pag-andam nga mopakigbahin niini uban sa klase:

"Ako naggunit sa inyong atubangan og duha ka mga kard sa pautang. Kadaghanan kaninyo sinati sa mga kard nga sama niini.

"Ang una mao ang usa ka kard sa pautang sa banko. Kini nagtugot kanako sa pagkuha og mga baligya pinaagi sa utang ug dayon mobayad alang sa akong mga gipamalit sa usa ka higayon. Kini usa ka bililhon nga butang ug usa ka butang nga pagabantayan. Kon makawat ug sa dili matinud-anon nga paagi gigamit, kini makahimo og dako nga kawala kanako ug tingali dako nga kaulaw. Sa pagdawat niini gikan sa akong banko, ako misulod ngadto sa kasabutan ug nahimo nga gibugkos pinaagi sa obligasyon ug mga kasabutan. Sa pagdawat sa kard, ako miuyon sa pagtagbaw sa mga kasabutan ubos sa paghatag niini.

"Kini gihatag sulod sa usa ka tuig lamang ug kinahanglan gayud nga bag-ohon sa matag tuig kon ako buot mopahimulos sa mga kahigayonan nga gihatag niini kanako. Kini sa pagkatinuod dili ako. Ang banko magpabilin nga mao ang tag-iya. Kon ako mapakyas sa pagtuman sa kasabutan sa akong bahin, dayon ang banko mahimo nga mopahunong sa pautang ug bawion ang kard.

"Ang lain nga kard nga ania kanako mao ang atong gitawag nga rekomen sa templo. Kini nagpaila nga kard sa pautang uban sa Ginoo, naghimo nga maanaa kanako ang daghan sa Iyang labing mahinungdanon nga mga gasa. Ang kard sa bangko adunay pagpakabana uban sa mga butang sa kalibutan, ang rekomen uban sa mga butang sa Dios.

"Aron pagbaton sa usa ka rekomen sa templo, ang nagdawat kinahanglan gayud usab nga nakapakita sa iyang ka angayan, ug kana nga pagka angay mao ang pinasikad sa personal nga katakus. Sa diha nga ang rekomen madawat kini dili balido sa hangtud apan kinahanglan gayud nga bag-ohon matag tuig. Labut pa, kini mahimo nga mawala o kuhaon kon ang nagkupot mobuhat og bisan unsa nga butang nga makahimo kaniya nga dili takus alang niini nga mga kahigayonan.

"Ang pagkaangayan alang sa rekomen sa templo dili pinasikad sa panalapi nga katakus. Kana walay labut sa bisag unsa nga buhaton alang niini. Kini pinasikad sa makanunayong personal nga pamatasan, diha sa pagkamaayo sa kinabuhi sa usa ka tawo. Kini wala magpakabana uban sa mga butang nga panalapi, apan hinoon uban sa mga butang sa kahangturan.

"Ang kard sa banko nag-abli sa pultahan sa panalapi nga pautang. Ang rekomen sa templo nag-abli sa pultahan sa Balay sa Ginoo. Kini nagpakabana uban sa pagsulod ngadto sa balaan nga mga dapit aron pagbuhat og sagrado ug balaanon nga buhat. . . .

". . . Kini nga rekomen nga ania kanako ug nga anaa sa daghan kaayo kaninyo mao ang bililhon ug kahibulongan nga mga butang. Kini mohimo sa usa ka tawo nga angay alang sa usa ka kinaugalingon ug talagsaon nga kahigayonan—ang kahigayonan sa pagsulod niana nga Balay diin nag-ingon dinha sa iyang bong-bong, `Pagkabalaan ngadto sa Ginoo—ang Balay sa Ginoo.' Pagpuyo nga takus aron pag-alagad niana nga balay. Paghupot niini nga balaan. Buhata ang inyong bahin aron sa pagpalayo gikan sa balay sa Ginoo sa bisag unsa nga dili limpyo o makabuling nga impluwensya o tawo. Pagpahimulos sa iyang katahum. Pahimusli ang kaanindot sa mga butang nga gisulti dinha, ang katahum ug ang panalangin sa mga ordinansa nga gipahigayon dinha.

"Ngadto [niadtong] kinsa wala pa sukad makaadto sa templo, mahimo ba nga ako mosugyot nga pahimusli ninyo ang kahigayonan nga mabunyagan alang sa mga patay. Ug dayon itugot nga kanang sagrado nga kasinatian mahimong sukaranan sa inyong mga kinabuhi, nga makatabang kaninyo sa pagdumala sa inyong mga kaugalingon sa tanang mga higayon ug sa tanang pagkabutang nga, sa tukma nga higayon, kamo mahimo nga makakuha og usa ka talagsaon ug may kinutuban nga kard sa pautang sa Ginoo, [nga dili magamit sa matag usa] gani usa ka rekomen ngadto sa Iyang balaan nga balay, ngadto aron mopahimulos sa tanan sa iyang mga panalangin ug mga kahigayonan" (sa Conference Report, Abr. 1990, 65, 69; o *Ensign*, Mayo 1990, 49, 52).

2. Mga katuyoan sa mga templo

Pagdala og mga hulagway sa mga templo sa ulahing mga adlaw (diha sa pipila ka arkitektura nga mga estelo, kon mahimo). Ipasabut nga bisan kon kini nga mga templo makita nga lahi gikan sa gawas, ang mga ordinansa nga gipahigayon ug ang mga pakigsaad nga gihimo sa sulod niining mga templo managsama.

Ipasabut nga bisan ang pipila sa mga paggamit diha sa templo sa karaan nga Israel lahi kay sa unsa ang atong gibuhat sa ulahing mga adlaw nga mga templo (sama pananglit, kita dili mosakripisyo og mga mananap o modagkot og kandila ug insenso sa ulahing mga adlaw nga mga templo), ang mga katuyoan sa karaan nga mga templo ug ulahing mga adlaw nga templo managsama: aron pag-andam kanato sa pagduol ngadto sa atubangan sa Ginoo ug mahimo nga sama kaniya.

Mahimo nga ikaw mopakita og "Karaan nga mga Templo," siyam ka minuto nga bahin gikan sa *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video*(53224 853), diin nag-hulagway sa tabernakulo ni Moises ug sa pipila sa mga kalihokan nga nahitabo didto.

3. Ang pagtuon sa mga kasulatan

- Ngano nga usahay maglisud kita sa pagtuon sa mga kasulatan?

Ilista ang mga tubag sa mga sakop sa klase diha sa lindog sa pisara. Dayon pag-hisgot og mga paagi nga makabuntog kita niining mga kalisud. Sama pananglit, kon kita wala makasabut kon unsa ang atong gibasa, kita makaampo alang sa salabutan ug makatuon kon unsa ang giingon sa mga propeta ug mga apostoles mahitungod sa mga kasulatan nga atong gibasa; kon kita katulugon kaayo sa pagbasa sa mga kasulatan sa gabii, kita makakita og lain nga higayon sa adlaw aron mobasa. Ilista kini nga mga sulbad diha sa lain nga lindog sa pisara.

Hagita ang mga sakop sa klase nga mahimong labaw pa ka matinud-anon sa ilang pagtuon sa mga kasulatan.

“Malipayon ang Tawo nga Makakaplag sa Kaalam”

Leksyon
31

Mga Proverbio ug Ecclesiastes

Katuyoan

Aron pagdasig sa mga sakop sa klase nga labaw pang mahimo nga sama kang Kristo pinaagi sa paggammit sa maalamon nga tambag sa mga basahon sa Mga Proverbio ug Ecclesiastes.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mga kasulatan nga gihisgutan diha sa latid sa leksyon ug ingon kadaghan sa mga basahon sa Mga Proverbio ug Ecclesiastes kutob sa imong mahimo.
2. Kon ikaw mogamit sa unang pang-atensyon nga kalihokan, isulat ang mosunod nga han-ay sa mga pulong diha sa karatula o diha sa pisara sa dili pa ang klase:

   a. Ang _____ magauna sa pagkalaglag.
   b. Bansaya ang _____ diha sa dalan nga iyang pagalaktan.
   c. Sa tanang butang adunay _____ sa tanang butang ug _____alang sa tagsatagsa ka tuyo sa ilalum sa langit.
   d. _____kang Jehova sa bug-os mong kasingkasing.
   e. Ang _____ _____ makapahupay sa kapungot.
   f. Kay maingon nga siya _____ sulod sa iyang kasingkasing, sa ingon niana mao man siya.

   Kon ikaw mogamit sa ikaduha nga pang-atensyon nga kalihokan, hangyoa ang usa o duha ka mga sakop sa klase sa pag-andam sa pagpakigbahin og usa ka pinalabi nga tudling gikan sa Mga Proverbio o Ecclesiastes ug mosulti ngano nga kini mahinungdanon ngadto kanila.
3. Kon ang *Daang Tugon nga mga Pasundayag sa Video* (53224-853) anaa, mahimo nga ikaw mopakita sa “Pagsalig diha sa Ginoo,” usa ka lima ka minutos nga bahin, isip kabahin sa leksyon.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa usa sa mosunod nga mga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga labing angay alang sa klase.

1. Idangup ang mga sakop sa klase ngadto sa han-ay sa mga pulong nga imong gisulat diha sa karatula o diha sa pisara (tan-awa sa “Pagpangandam” sa itaas). Ipasabut nga kini mga naila na kaayo nga mga pamahayag gikan sa mga basahon sa Mga Proverbio ug Ecclesiastes, ug hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagpuno sa mga blanko. Kon gikinahanglan, ihatag ang mosunod nga mga pakisayran aron ang mga sakop sa klase makatan-aw sa mga kasulatan aron sa pagpangita sa mga pulong nga wala nila mahibaloi.

a. Mga Proverbio 16:18 (Garbo)
b. Mga Proverbio 22:6 (bata)
c. Ecclesiastes 3:1 (panahon, higayon)
d. Mga Proverbio 3:5 (Pagsalig)
e. Mga Proverbio 15:1 (hinay nga tubag)
f. Mga Proverbio 23:7 (paghunahuna)

2. Hangyoa ang usa o duha ka gipabuhat nga mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa usa ka pinalabi nga tudling gikan sa Mga Proverbio o Ecclesiastes ug mosulti ngano nga kini mahinungdanon ngadto kanila.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin og mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan. Tungod kay malisud ang pagpangutana sa matag pangutana o paglukop sa matag punto diha sa leksyon, sa mainampoon nga paagi pilia kadtong labing angay sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase. Mahimo nga ikaw musagop sa pipila ka mga pangutana nga mohaum sa mga kahimtang sa mga sakop sa klase.

Ang Mga Proverbio mao ang mugbo nga mga panultihon nga sa kadaghanan mohatag og tambag mahitungod sa pagpuyo sa matarung nga paagi. Ang Daang Tugon mitala nga si Solomon "misulti og tutulo ka libo ka mga proverbio" (1 Mga Hari 4:32). Pipila niining maalamon nga mga panultihon gilakip diha sa basahon sa Mga Proverbio. Bisan kon si Solomon ug ubang mga tigsulat niini nga basahon dili mga propeta, kadaghanan sa unsa ang ilang gisulat dinasig sa Ginoo. Ang ilang mga sinulat sa kadaghanan nagpakita sa usa ka pagtuo nga ang tinuod nga kaalam nagagikan sa Dios.

Ang basahon sa Ecclesiastes naglangkub usab sa maalamon nga mga panultihon, ug pipila ka mga katawhan nagtuo nga si Solomon mao ang tigsulat. Ang mensahe sa Ecclesiastes mao nga ang kinabuhi makahuluganon lamang pinaagi sa Dios.

Kini nga leksyon gibahin ngadto sa pito ka mga seksyon nga nagpunting sa mahinungdanon nga mga hilisgutan diha sa Mga Proverbio ug Ecclesiastes. Sa imong personal nga pagtuon, mahimo nga makit-an ang ubang mga hilisgutan nga buot nimong hisgutan diha sa klase.

1. Kaalam

Itudlo ug hisgoti ang mosunod nga mga tudling gikan sa Mga Proverbio ug Ecclesiastes.

- Ang mga basahon sa Mga Proverbio ug Ecclesiastes naghatag og gibug-aton sa kamahinungdanon sa kaalam. Unsang mga kalainan ang anaa tali sa makinaadmanon ug maalamon? (Tan-awa sa Mga Proverbio 1:7; 9:9–10; 2 Nephi 9:28–29. Ipasabut nga sa pinulongan sa biblia, ang pagkahadlok sa Ginoo nagpasabut sa pagbalaan ug pagsunod kaniya. Ipasabut nga ang kaalam labaw pa kay sa kahibalo; kini mao ang tukma nga paggamit sa kahibalo. Ngdto sa mga taga-Israel, ang kaalam nagpasabut nga masulundon sa mga balaod sa Dios.)

- Unsa ang atong makat-onan gikan sa Mga Proverbio 2:2–6 mahitungod sa unsa nga paagi makabaton og kahibalo sa Dios? Ngano sa inyong hunahuna kini nagkinahanglan og kakugi aron sa pagbaton niini nga kahibalo?
- Sa unsa nga paagi ang bili sa kaalam ikatandi ngadto sa bili sa kalibutanon nga mga bahandi? (Tan-awa sa Mga Proverbio 3:13–18; Ecclesiastes 7:12. Timan-i nga ang mga pulong siya diha sa Mga Proverbio 3:15–18 nagpasabut sa kaalam.) Sa unsa nga paagi ang kaalam magdala og kalipay ug kalinaw?
- Ang Mga Proverbio 3:18 nag-ingon nga ang kaalam "mao ang kahoy sa kinabuhi" ngadto niadtong aduna niini. Unsa ang ikatudlo kanato niini mahitungod sa bili sa kaalam? (Tan-awa sa 1 Nephi 11:8–11, 21–25, nagtimaan nga ang kahoy sa kinabuhi mao ang simbolo sa gugma sa Dios.)
- Unsa nga mga hiyas sa maalamon nga mga katawhan ang gilista diha sa Mga Proverbio 9:9–10 ug 15:31–33? Ngano nga kining mga hiyas gikinahanglan aron pag-angkon sa kaalam?

2. Salig diha sa Ginoo

Itudlo ug hisgoti ang Mga Proverbio 3:5–7.

- Unsa nga tambag ang gihatag diha sa Mga Proverbio 3:5–7? Sa unsa nga paagi ang Ginoo mogiya sa atong mga agianan? Unsa nga mga kasinatian ang nagtudlo kanimo sa pagsalig sa Ginoo?
- Unsa ang ipasabut niini ang pag-ila sa Dios? (Tan-awa sa Mga Proverbio 3:6; Alma 34:38; D&P 59:21.) Sa unsa nga paagi kita napanalanginan samtang kita moila kaniya?

3. Ang mga pulong nga atong gisulti

Itudlo ug hisgoti ang mosunod nga mga tudling gikan sa Mga Proverbio.

- Ang Mga Proverbio 6:16–19 naglista og pito ka mga butang nga gikalagutan sa Ginoo. Ang tulo niining mga butanga—pagpamakak, paghatag og bakak nga saksi, ug pagsabwag og panagbingkil—magamit sa mga pulong nga atong gisulti. Ngano nga ang Ginoo mabalak-anon kaayo sa pulong nga atong isulti? (Tan-awa sa Mga Proverbio 16:27–28; 18:8; 25:18; Mateo 12:36–37.) Sa unsa nga paagi kita makabuntog sa mga problema sa pagpamakak, paglibak, o pagsulti o dili maayo mahitungod sa uban?
- Ang Mga Proverbio 16:24 nag-ingon nga "ang makalipay nga mga pulong ingon sa usa ka sudlanan sa dugos, matam-is sa kalag" Sa unsa nga paagi kini tinuod? Unsa ang sangputanan sa pagsulti sa mabination nga paagi? (Tan-awa sa Mga Proverbio 12:25; 15:1; 16:24.) Sa unsa nga paagi ang mabination nga mga pulong sa uban nakatabang kanimo?
- Unsa nga mga kaayohan ang miabut gumikan sa pagsulti og hinay sa diha nga ang panaglalis motunga? (Tan-awa sa Mga Proverbio 15:1.)

  Si Elder Gordon B. Hinckley miingon: "Dili kaayo kita makasulod sa kasamok kon kita magsulti og hinay. Kini lamang kon kita mopataas sa atong mga tingog nga ang mga kinidlap manglupad ug ang gagmay nga mga bungdo mahimo nga dagkong mga bukid sa panag-away" (sa Conference Report, Abr. 1971, 82 o *Ensign*, Hunyo 1971, 72).

4. Garbo

Itudlo ug hisgoti ang Mga Proverbio 8:13; 13:10; 16:18–19.

- Ang Mga Proverbio 8:13 nagpahayag nga ang Ginoo maglagot sa garbo. Ngano nga ang garbo usa ka bug-at nga kasal-anan?

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon:

  "Ang punoang bahin sa garbo mao ang panag-away—panag-away ngadto sa Dios ug panag-away ngadto sa atong isigkatawo. Ang *panag-away* nagpasabut og `kayugot ngadto, masukulon sa, o usa ka butang sa pagsupak.' Kini mao ang gahum nga gihunahuna ni Satanas nga magmando ibabaw kanato.

  "Ang garbo nagkinahanglan nga maindigon sa kinaiya. Kita nagsupak sa atong kabubut-on batok sa Dios. Kon atong itunong ang atong garbo ngadto sa Dios, diha kini sa espiritu sa `ang akong pagbuot ug dili ang imo matuman.' Ingon sa gisulti ni Pablo, sila `nagapangita sa kaayohan sa ilang kaugalingon lamang, dili sa kaayohan ni Jesukristo' (Mga Taga-Filipos 2:21).

  "Ang atong kabubut-on diha sa pag-indig sa kabubut-on sa Dios magtugot sa mga tinguha, mga kahinam, ug mga pagbati nga dili mapugngan (tan-awa sa Alma 38:12; 3 Nephi 12:30).

  "Ang mapagarbuhon dili makadawat sa awtoridad sa Dios nga naghatag og pagdumala sa ilang mga kinabuhi (tan-awa sa Helaman 12:6). Sila nakig-indig sa ilang mga panabut sa kamatuoran batok sa mahinungdanon nga kahibalo sa Dios, ang ilang abilidad batok sa gahum sa pagkapari sa Dios, ang ilang kalampusan batok sa Iyang gamhanan nga mga buhat.

  "Ang atong pakig-away ngadto sa Dios mahimong nganlan sa nagkalainlain nga porma, sama sa pagbatok, tig-a sa kasingkasing, tikig og liog, wala maghinulsol, nagmahambugon, dali nga masilo, ug mangita sa ilhanan. Ang mapagarbuhon mangandoy nga ang Dios mouyon kanila. Sila dili matinguhaon sa pag-usab sa ilang mga hunahuna aron pag-uyon uban sa Dios. . . .

  "Ang garbo usa ka mapanghimarauton nga sala diha tinuod nga panabot niana nga pulong. Kini mopugong o mopahunong sa paglambo (tan-awa sa Alma 12:10–11). Ang mapagarbuhon dili sayon nga tun-an (tan-awa sa 1 Nephi 15:3, 7–11). Sila dili mousab sa ilang mga hunahuna aron modawat sa kakamatuoran, tungod kay sa pagbuhat sa ingon nagpasabut nga sila nasayop" (sa Conference Report, Abr. 1989, 3–5; o *Ensign*, Mayo 1989, 4, 6).

- Ang Mga Proverbio 13:10 ug 16:18 nagtudlo nga ang garbo modala ngadto sa panagbingkil ug kalaglagan. Sa unsa nga paagi ang garbo mobuhat niini? Sa unsa nga paagi ang garbo makaapekto sa atong mga banay?

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon:

  "Lain nga timaan sa garbo mao ang panagbingkil. Mga panaglalis, panag-away, dili matarung nga kamandoan, kulang sa salabutan tali sa mga ginikanan ug mga anak, panagbulag, pang-abuso sa kapikas, mga kagubot, og mga kasamok ang tanan nalakip niini nga kategoriya sa garbo.

  "Ang panagbingkil diha sa atong mga banay mobugaw sa Espiritu Sa Ginoo. Kini usab mobugaw sa pagpalayo sa atong mga sakop sa banay. . . .

  "Ang garbo sa dautan nga paagi makaapekto sa atong tanan nga mga relas-

yon—ang atong relasyon sa Dios ug sa iyang mga sulugoon, tali sa bana ug asawa, ginikanan ug sa anak" (sa Conference Report, Abr. 1989, 5; o *Ensign*, Mayo 1989, 6).

- Sa unsa nga paagi kita makabuntog sa garbo? (Tan-awa sa Mga Proverbio 16:19.) Unsa ang atong mabuhat aron mahimo nga labaw pa mapainubsanon diha sa mga atong relasyon uban sa atong mga sakop sa banay ug uban sa Dios?

5. Pakighigala

Itudlo ug hisgoti ang mosunod nga mga tudling gikan sa Mga Proverbio ug Ecclesiastes.

- Ngano nga kita gipahimangnoan sa dili matarung nga mga higala? (Tan-awa sa Mga Proverbio 13:20; 22:24–25.)
- Unsa ang pipila ka mga kinaiya sa maayo nga mga higala? (Tan-awa sa Mga Proverbio 17:17; 27:9.) Sa unsa nga paagi ang maayo nga mga higala nakatabang kaninyo lahus sa malisud nga mga panahon?
- Unsa ang atong mabuhat aron makaangkon og tinuod nga mga higala? (Tan-awa sa Mga Proverbio 18:24. Ipasabut nga aron pag-angkon og maayo nga mga higala kita kinahanglan nga maayo nga mga higala.)
- Sa unsa nga paagi ang tinuod nga higala motubag kon kita makahimo ug dili maalamon nga mga pagpili? (Tan-awa sa Ecclesiastes 4:9–10.)

  Si Elder Marvin J. Ashton miingon:

  "Usa ka tawo miingon, `Ang higala maoy usa ka tawo kinsa andam sa pagdawat kanako sa akong pagka ako.' Ang pagdawat niini isip usa ka pagpasabut sa pulong, mahimo dihadiha nga magsugyot nga kita usahay dili usa ka tinuod nga higala kon atong pasagdan ang usa ka tawo sa ingon gihapon nga paagi sa atong pagkakita kaniya. . . .

  "Walay labaw pa nga ganti nga moabut ni bisan kinsa kanato samtang kita moalagad kay sa matinud-anon nga `Salamat sa imong pagkahigala ngari kanako.' Sa diha nga kadtong kinsa nagkinahanglan og tabang makakita og balik sa ilang agianan pinaagi ug uban kanato, kini mao ang naglihok nga panaghigalaay. Kon ang mahuyang gihimo nga lig-on ug ang lig-on labaw pa ka lig-on pinaagi sa atong mga kinabuhi, ang panaghigalaay tinuod. Kon ang usa ka tawo mahukman pinaagi sa iyang mga higala, siya usab masukod pinaagi sa ilang mga pamarug. . . .

  "Oo, ang higala mao ang usa ka tawo kinsa andam nga modawat kanako sa akong pagka ako apan kinsa andam ug makahimo sa pagbiya kanako nga mas maayo pa kay sa iyang pagkakita kanako" (sa Conference Report, Okt. 1972, 32, 35; o *Ensign*, Ene. 1973, 41, 43).

- Sa unsa nga paagi kita makalig-on sa panaghigalaay diha sa mga sakop sa banay?
- Si Jesukristo sa kanunay mitawag sa iyang mga tinun-an og iyang mga higala (D&P 88:62; 93:45). Sa unsa nga paagi siya mipakita nga siya atong higala? (Tan-awa sa Juan 15:13.) Sa unsa nga paagi kita mopakita nga kita iyang mga

higala? (Tan-awa sa Juan 15:14.) Sa unsa nga paagi ikaw mibati sa iyang pagpakighigala?

6. Pagpadako sa mga anak

Itudlo ug hisgoti ang mosunod nga mga tudling gikan sa Mga Proverbio.

- Ang Mga Proverbio 22:6 nag-ingon nga "bansaya ang bata diha sa dalan nga iyang pagalaktan." Unsa ang buhaton sa mga ginikanan sa pagsunod niini nga tambag? (Tan-wa sa D&P 68:25–28.) Sa unsa nga paagi kita labaw pa ka epektibo sa pagtudlo sa mga bata sa mga baruganan sa ebanghelyo ug moamuma sa ilang mga pagpamatuod?

  Si Elder Richard G. Scott miingon: "Kinahanglan gayud nga ikaw andam nga mobiya sa personal nga kalingawan ug mopakabana lamang sa kaugalingong tinguha ug pagkatawo alang sa sentro sa banay nga kalihokan ug dili itugyan ngadto sa simbahan, tulunghaan, o katilingban ang nag-una nga tahas sa pagtabang sa usa ka bata aron molambo diha sa tanang bahin sa kinabuhi. Kini mogugol og panahon, dakong paninguha, ug mahinungdanong personal nga sakripisyo sa "pagbansay sa usa ka bata diha sa dalan nga iyang pagalaktan." Apan diin ikaw makakaplag og mas labaw pa nga mga ganti alang sa trabaho nga maayong pagkabuhat?" (sa Conference Report, Abr. 1993, 43; o *Ensign*, Mayo 1993, 34).

- Ngano nga ang mga bata nagkinahanglan og mga lagda, mga utlanan, ug mahigugmaon nga pagtul-id? (Tan-awa sa Mga Proverbio 19:18; 29:17.) Sa unsa nga paagi ang mga bata motubag sa matarung nga tambag sa ilang mga ginikanan? (Tan-awa sa Mga Proverbio 6:20–23.) Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan mohatag og pagtul-id? (Tan-awa sa D&P 121:41–44.)

7.Kalipay ug maayo nga kahimuot

Itudlo ug hisgoti ang Mga Proverbio 15:13 ug 17:22.

- Ngano nga mahinungdanon kini sa pagpalambo og usa ka malipayon nga kinaiya ug maayong salabutan sa kahimuot? (Tan-awa sa Mga Proverbio 15:13; 17:22.)

  Si Presidente Hugh B. Brown miingon: "Ako buot mopakatawa kaninyo tungod kay human sa tanan kita kinahanglan gayud nga magbaton og salabutan sa kahimuot sa bisan unsa ang moabut. Ako naghunahuna nga sa tanang mga katawhan sa kalibutan kinahanglan kita ang labing malipayon. Kita adunay labing mahinungdanon ug labing malipayon nga mensahe sa kalibutan. Ako naghunahuna nga kon kita moabut ngadto sa pikas bahin, usa ka tawo nga mosugat kanato uban sa pahiyum (gawas kon kita moadto sa sayop nga dapit ug dayon usa katawo mohatag kanto og mabiaybiayon nga pahiyum), busa magmalipayon kita. Apan itugot nga ang atong kalipay tinuod—itugot nga moabut kini gikan sa kinahiladman" (*The Abundant Life* [1965], 83).

- Unsa ang atong buhaton aron sa pag-awhag og mabayawon nga kahimuot diha sa atong mga banay? (Mahimo nga ikaw mohangyo sa mga sakop sa klase sa pagsulti mahitungod sa panahon sa dihang ang kahimuot nakatabang sa ilang mga banay sa pagsulbad sa mga problema ug motubo ang gugma alang sa usag-usa.)

Panapos

Ipakigbahin ang imong mga pagbati mahitungod sa mga hilisgutan nga inyong nahisgutan. Awhaga ang mga sakop sa klase sa paghinumdom ug mosunod sa tambag diha sa Mga Proverbio ug mga Ecclesiastes. Mahimo nga ikaw moawhag kanila sa pagsag-ulo sa usa ka pinalabi nga tudling gikan sa usa niadtong mga basahon.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Mga Proverbio nga kalihokan

Isulat ang pipila ka mga kapanguhaan gikan sa basahon sa Mga Proverbio diha sa lain nga mga piraso sa papel ug ibutang kini sa usa ka panaksan. Himoa nga ang mga sakop sa klase magpulipuli og pili sa piraso sa papel gikan sa panaksan, mobasa sa tudling sa kasulatan nga gikutlo diha sa piraso sa papel, ug mopasabut kon sa unsa nga paagi kana nga tudling magamit sa atong mga kinabuhi.

2. Paggamit sa kasulatan

Pagdibuho og porma sa lawas diha sa pisara. Ipapangita sa mga sakop sa klase ang mosunod nga mga bersikulo ug isulat ang mga kapanguhaan tapad sa matag takdo nga bahin sa lawas. Basaha og dungan ang mga bersikulo ug hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa atong mga kinabuhi.

a. Mga Proverbio 2:2 (dalunggan ug kasingkasing)
b. Mga Proverbio 3:5 (kasingkasing)
c. Mga Proverbio 3:7 (mga mata)
d. Mga Proverbio 3:27 (kamot)
e. Mga Proverbio 4:26–27 (tiil)
f. Mga Proverbio 8:7 (baba)
g. Mga Proverbio 10:4 (kamot)
h. Mga Proverbio 12:15 (mga mata)

3. "Usa ka babaye nga takus" (Mga Proverbio 3l:10)

Himoa nga ang mga sakop sa klase morebyu sa Mga Proverbio 31:10–31 ug molista sa mga hiyas sa usa ka takus nga babaye. Ipasabut nga kini mao ang mga hiyas nga tanan kanato, lalaki ug babaye, kinahanglan nga paningkamotan sa pagpalambo. Mahimo nga ikaw mosulat sa mga tubag sa mga sakop sa klase diha sa pisara. Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa mosunod:

Bersikulo	*Hiyas*
11	Masaligan
13	Mauyunon nga motrabaho
20	Maloloy-on
25	Malig-on ug dungganan
26	Mosulti uban sa kaalam ug pagkamabination
28	Maunungon nga asawa ug inahan
30	Mosunod sa Ginoo

Dapita ang pipila ka mga sakop sa klase sa pagsulti mahitungod sa mga katawhan nga ilang nahibaloan kinsa panig-inan niining mga hiyas.

Leksyon
32

"Nasayud Ako Nga ang Akong Manluluwas Buhi"

Job 1–2; 13; 19; 27; 42

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga molambo sa kalig-on sa pag-atubang sa kalisdanan pinaagi sa pagsalig sa Ginoo, motukod sa ilang mga pagpamatuod nganha kaniya ug sa pagpabilin sa personal nga kaligdong.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga kasulatan.
   a. Job 1–2. Si Job, usa ka matarung ug matinud-anon nga tawo, nakasinati og bug-at nga mga pagsulay. Siya nagpabilin nga matinud-anon ngadto sa Ginoo bisan pa man sa pagkawala sa iyang mga kabtangan, mga anak ug kahimsog.
   b. Job 13:13–16; 19:23–27. Si Job nakakita ug kalig-on diha sa pagsalig sa Ginoo ug sa iyang pagpamatuod sa Manluluwas.
   c. Job 27:2–6. Si Job nakakita ug kalig-on sa iyang personal nga pagkamatarung ug kaligdong.
   d. Job 42:10–17. Human si Job milahutay sa matinud-anon nga paagi sa iyang mga pagsulay, ang Ginoo mipanalangin kaniya.
2. Dugang nga pagbasa: Uban nga mga kapitulo sa Job; Doktrina ug mga Pakigsaad 121:1–10.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Ipakigbahin ang mosunod nga pagkaamgid uban sa mga sakop sa klase (o hangyoa ang usa ka sakop sa klase sa pag-andam sa pagpakigbahin niini):

Si Elder Joseph B. Wirthlin sa makausa nagsulti kabahin sa mga mag-uuma sa init nga desyerto sa amihanang kasadpan sa Mexico kinsa "mipatubo og nagkalainlaing mga mais ug mga balatong nga talagsaon nga gahi ug motubo bisan ug gamay ra nga tubig. Kini nga nagkalainlain nabuhi ug misanay diha sa bangis nga klima diin ang ubang mga tanom malaylay ug mamatay. Usa niini sa mga tanom mao ang puting balatong nga tepary. Ang liso niini molipang ug ang tanom motubo bisan kon gamay ra kaayo ang ulan. Motusok kini sa iyang mga gamot ingon ka lawom sa unom ka tiil ngadto sa batoon, balason nga yuta aron pagpagita sa yamog nga gikinahanglan niini. Makapamulak ug makapamunga kini diha sa 115 ka *degree* sa (Fahrenheit) nga kainiton sa mga temperatura nga aduna lamang usa ka tinuig nga pag-ulan. Ang iyang dahon magpabilin sa talagsaon kaayo nga berde, uban sa gamay nga iregasyon, bisan sa kainit sa tunga-tunga sa Hulyo."

- Unsa ang atong makat-onan gikan niining pagkaamgid nga makatabang kanato sa paglahutay sa kalisdanan?

Si Elder Wirthlin misugyot: "Tingali ang mga sakop sa Simbahan makasunod sa panig-ingnan niining gahi, lig-on nga mga tanom. Kinahanglan atong ipatusok ang atong mga gamot og lawom ngadto sa yuta sa ebanghelyo. Kita kinahanglan nga motubo, molipang, mamulak, ang mamunga og maayo nga bunga diha sa kabuhong bisan pa man sa pagkadautan, pagtintal, o pagsaway nga tingali atong masugatan. Kinahanglan nga kita makat-on sa pagsanay diha sa kainit sa kalisdanan" (sa Conference Report, Abr. 1989, 7; o *Ensign*, Mayo 1989, 7).

Ipasabut nga kining leksyon mao ang mahitungod kang Job, usa ka tawo kinsang hugot nga pagtuo ug pagkamatarung nakatabang kaniya sa paglahutay sa bug-at nga kalisdanan.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisguti kon sa unsa nga paagi magamit kini sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase nga mopakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan

1. Si Job gisulayan sa hilabihan kabug-at

Itudlo ug hisgoti ang Job 1–2.

- Unsang matang sa pagkatawo si Job? Mahimo nga ikaw molista sa pipila sa mosunod nga mga kinaiya diha sa pisara. Daghan sa tukma nga mga kapanguhaan ang wala sa gipabuhat nga pagbasa, busa mahimo nga ikaw mohangyo sa tinagsa ka mga sakop sa klase sa pagpangita niini ug mosulti kon unsa ang kinaiya nga gihulagway.

  a. Siya usa ka tawo nga matarung kinsa mahadlokon sa Dios ug nagapahilayo sa dautan (Job 1:1)
  b. Siya adunahan apan wala mabalaka sa katigayonan (Job 1:3, 21).
  c. Siya adunay kaligdong (Job 2:3).
  d. Siya nakalig-on sa mahuyang (Job 4:3–4).
  e. Siya naglakaw sa dalan sa Ginoo ug gimahal niya ang mga pulong sa Ginoo (Job 23:10–12).
  f. Siya maloloy-on ngadto sa mga biyuda, sa kabus, sa bakol, ug sa buta (Job 29:12–16).
  g. Siya nabalaka sa iyang mga kaaway ug nagpasaylo kanila (Job 31:29–30).

- Unsa nga mga pagsulay ang nasinati ni Job? Mahimo nga ikaw molista sa pipila niining mga pagsulay diha sa pisara. Daghan sa tukma nga mga kapanguhaan wala diha sa gipabuhat nga pagbasa, busa mahimo nga ikaw mohangyo sa matag usa sa sakop sa klase sa pagpangita niini ug mosulti kon unsa nga pagsulay ang gihulagway.

  a. Nawad-an sa mga sulugoon, kabtangan, ug kinitaan (Job 1:13–17).
  b. Nawad-an sa mga anak (Job 1:18–19).
  c. Lawasnon nga sakit ug kasakit (Job 2:7; 7:5; 16:16).
  d. Walay pahulay nga kinatulgan nga puno sa makahahadlok nga damgo (Job 7:4, 13–14).
  e. Mabangis nga mga pasangil ug pagkawala sa pagbulig gikan sa mga higala ug banay (Job 2:9; 4:1, 7–8; 11:1–6; 19:13–22).
  f. Kalibog ngano nga siya gihangyo sa pag-agi lahus niining mga pagsulay (Job 10:15).

g. Biaybiay niadtong kinsa nahimuot sa iyang pagkapukan (Job 16:10–11; 30:1, 8–10).
h. Ang pagbati nga ang Dios nalimot kaniya og wala maminaw (Job 19:6–8; 23:3–4; timan-i nga ang pulong *siya* diha sa Job 23:3–4 nagpasabut ngadto sa Dios).

- Sa unsa nga paagi ang mga pagsulay ni Job itandi sa mga pagsulay nga nasinati sa mga katawhan sa atong panahon? (Ang mga pagsulay managsama: pagkawala sa kabtangan, pagkawala sa mga bata, pagkawala sa kahimsog, ug pagkawala sa gugma ug panag-uban sa mga higala ug banay.)
- Unsa ang giangkon ni Satanas nga hinungdan sa pagkamatarung ni Job? (Tan-awa sa Job 1:9–10.) Sa unsa nga paagi nanagna si Satanas nga si Job mobatok kon ang iyang katigayonan ug ubang mga panalangin kuhaon? (Tan-awa sa Job 1:11; 2:4–5.) Sa unsa nga paagi si Job mitubag sa diha nga kini nahitabo? (Tan-awa sa Job 1:20–22; 2:10.) Unsa ang atong makat-onan gikan niining mga tubag?
- Bisan pa man sa iyang kalisdanan, si Job "wala makasala, wala usab niya butangbutangi si Jehova sa binuang" (Job 1:22). Sa unsa nga paagi ang pipila ka mga katawhan mobutangbutang sa Ginoo sa binuang nga paagi sa diha nga ang kasub-anan, pagkawalay palad, o makalilisang nga hitabo mohasmag? (Sila mahimo nga mobasol sa Dios o magduhaduha sa iyang kaalam o panglantaw, mobati nga siya wala makasabut o mahigugma kanila. Ang pipila mahimo gani nga moduhaduha sa iyang pagkaanaa.)

2. Si Job nakakita og kalig-on diha sa Ginoo.

Itudlo ug hisgoti ang Job 13:13–16; 19:23–27.

- Ang pagsalig ni Job diha sa Ginoo maoy usa ka mahinungdanon nga kapanguhaan sa espirituhanon nga kalig-on alang kaniya (Job 13:13–16). Unsa ang ipasabut sa pagsalig diha sa Ginoo? Sa unsa nga paagi kita makapalambo og pagsalig diha sa Ginoo nga mopaluyo kanato lahus sa mga pagsulay? (Tan-awa sa Mga Taga-Roma 8:28; 2 Nephi 2:2, 11, 24; D&P 58:2–4; 122:5–9.) Pagpamatuod nga tungod kay ang Ginoo nahigugma kanato, siya misiguro kanato nga ingon sa atong pagka matinud-anon, ang tanang butang mahimo nga alang sa atong kaayohan ug motabang kanato nga motubo.
- Sa kapitulo 19, si Job mihulagway sa mga pagsulay mga midangat kaniya, dayong mipamatuod sa Manluluwas. Sa unsa nga paagi ang pagpamatuod ni Job sa Manluluwas nakatabang kaniya sa paglahutay sa iyang mga pagsulay? (Tan-awa sa Job 19:25–27.) Sa unsa nga paagi ang pagpamatuod sa Manluluwas makahatag kanato og kusog sa panahon sa kalisdanan?

  Mahimo nga imong pakantahon ang usa ka sakop sa klase sa "Ako Nasayud nga ang Akong Manunubos Buhi" (Mga Baruganan sa Ebanghelyo p. 348–49) o mahimo nga imong ipatukar ang rekord niini nga himno.

3. Si Job nakakaplag og kalig-on diha sa iyang personal nga pagkamatarung ug kaligdong.

Itudlo ug hisgoti ang Job 27:2–6.

- Ang kaligdong ni Job mao ang laing kapanguhaan sa espirituhanon nga kalig-on sa panahon sa iyang kasakitan (Job 27:2–6). Unsa ang kaligdong? Sa unsa

nga paagi ang personal nga kaligdong nakapalig-on ni Job sa panahon sa iyang mga pagsulay? Sa unsa nga paagi ang personal nga kaligdong makatabang kanato sulod sa mga panahon sa pagsulay? (Samtang atong ipadayon ang atong kaligdong, kita makaangkon ug kalig-on gikan sa pagkasayud nga ang tunong sa atong mga kinabuhi gikahimuot ngadto sa Ginoo.)

Si Elder Joseph B. Wirthlin mipatin-aw sa kaligdong ingon nga "sa kanunay nagbuhat kon unsa ang matarung ug maayo, sa walay pagtagad sa dihadiha nga mga sangputanan. Nagpasabut kini nga matarung gikan sa kinahiladman sa atong kalag, dili lamang sa atong mga lihok apan, labaw pa kamahinungdanon, diha sa atong mga hunahuna ug sa atong mga kasingkasing. Ang personal nga kaligdong nagpasabut sa ingon nga takus sa pagsalig ug walay pagkadautan nga kita dili mahimong bakakon sa pagsalig o pakigsaad" (sa Conference Report, Abr. 1990, 38, o *Ensign*, Mayo 1990, 30).

4. Human si Job sa matinud-anon nga paagi milahutay sa iyang mga pagsulay, ang Ginoo mipanalangin kaniya.

Itudlo ug hisgoti ang Job 42:10–17.

- Human si Job sa matinud-anon nga paagi milahutay sa iyang mga pagsulay, sa unsa nga paagi ang Ginoo mipanalangin kaniya? (Tan-awa sa Job 42:10–15; Santiago 5:11.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo mopanalangin kanato samtang kita sa matinud-anon nga paagi molahutay sa atong mga pagsulay? (Tan-awa sa Job 23:10; 3 Nephi 15:9. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin og personal nga mga kasinatian. Mahimo nga ikaw mopasabut nga bisan og ang Ginoo mipanalangin kang Job og "duha ka pilo kay sa una," ang espirituhanon nga mga panalangin nga gihatag sa Ginoo kanato kon kita matinud-anon nga molahutay labaw pa gani kay sa temporal nga mga panalangin.)

  Si Elder Orson F. Whitney miingon: "Walay kasakit nga atong giantus, walay pagsulay nga atong nasinati ang mausik. Kini modumala sa atong edukasyon, ngadto sa pagpalambo sa ingon nga mga hiyas sama sa pailub, hugot nga pagtuo, kadasig ug kamapainubsanon. Ang tanan nga atong giantus ug ang tanan nga atong gilahutay, ilabina kon kita molahutay niini sa mapailubon nga paagi, motukod sa atong mga kinaiya, molimpyo sa atong mga kasingkasing, mopalapad sa atong mga kalag, ug mohimo kanato nga labaw pa nga malumo ug manggihatagon, labaw pa ka takus nga mahimong tawagon nga anak sa Dios. . . ug kini pinaagi sa kasub-anan ug pag-antus, pagbudlay ug kalisdanan, nga kita makaangkon sa edukasyon nga kita mianhi dinhi aron sa pag-angkon ug diin makahimo kanato nga labaw pa ka sama sa atong Amahan ug Inahan sa Langit" (gikutlo sa Spencer W. Kimball, *Faith Precedes the Miracle*, 98).

  Ang Propeta Joseph Smith miingon: "Ako sama sa usa ka dako, sagalsalon nga bato nga nagligid gikan sa taas nga bukid; ug ang paghinis lamang nga akong nakuha mao nga kon pipila ka kanto makuha pinaagi sa pagbag-id sa uban nga laing butang, . . . motangtang sa kanto dinhi ug usa ka kanto didto. Sa ingon ako mahimo nga sinaw ug mahinlo nga udyong diha sa pag-uyog sa Makagagahum" (*Teachings of the Prophet Joseph Smith,* sel. Joseph Fielding Smith [1976], 304).

Panapos

Itingub ang inyong panaghisgutan sa basahon ni Job, naghatag og gibug-aton nga kita mahimo nga makadawat og kalig-on sa paglahutay sa atong mga pagsu-

lay pinaagi sa pagsalig diha sa Ginoo, motukod sa atong mga pagpamatuod diha kaniya, ug magpadayon sa atong kaligdong aron kita masayud nga ang atong mga kinabuhi makapahimuot ngadto kaniya. Mahimo tingali nga ikaw mosulti sa mga sakop sa klase mahitungod sa usa ka panahon sa diha nga ikaw nakadawat og kalig-on sa panahon sa kalisdanan. Isugyot nga ang mga sakop sa klase maghunahuna kon unsaon paggamit sa mga baruganan nga gihisgutan niini nga leksyon aron sa pagtabang kanila nga molahutay sa kalisdanan.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Mga higala ni Job

- Sa unsa nga paagi si Eliphaz ug Bildad, duha sa mga higala ni Job, mipasabut sa iyang pag-antus? (Tan-awa sa Job 4:7–8, 8:6. Sila naghunahuna nga ang pag-antus ni Job mao ang silot gikan sa Dios alang sa mga sala nga nahimo ni Job.) Unsa ang mga kakuyaw sa pagtuo nga ang tanan nga pag-antus miabut isip silot sa Dios tungod sa atong mga kasal-anan?
- Unsa ang matudlo kanato sa mga sayop sa mga higala ni Job mahitungod sa pagtabang sa mga katawhan kinsa nag-antus sa kalisdanan?

2. Mga pangutana nga ipangutana sa panahon sa kalisdanan

Si Elder Richard G. Scott miingon: "Kon ikaw mag-atubang og kalisdanan, ikaw madala ngadto sa pagpangutana sa daghang mga pangutana. Ang pipila modala ug usa ka magamit nga katuyoan, ang uban dili. Sa pagpangutana, Ngano nga kini kinahanglan mahitabo kanako? Nganong ako kinahanglan nga mag-antus niini karon? Unsa ang akong nabuhat aron maingon niini? kini dili modala kaninyo bisan asa. Sa pagkatinuod kini dili maayo sa pagpangutana og mga pangutana nga nagpakita og pagsupak sa kabubut-on sa Dios. Hinoon mangutana, Unsa ang akong buhaton? Unsa ang akong makat-onan niini nga kasinatian? Unsa ang akong usbon? Kinsa ang akong tabangan? Sa unsa nga paagi ako makahinumdom sa daghang mga panalangin diha sa mga higayon sa pagsulay" (sa Conference Report, Okt. 1995, 18; o *Ensign*, Nob. 1985, 17).

3. Maghupot og panan-awon sa panahon sa kalisdanan

Si Presidente Spencer W. Kimball miingon:

Kon kita magtan-aw diha sa pagkamortal isip tibuok nga pagpakabuhi, dayon ang kasakitan, kasub-anan, kapakyasan, ug mubo nga kinabuhi mahimo nga katalagman. Apan kon kita motan-aw diha sa kinabuhi isip usa ka mahangturon nga butang moinat og layo ngadto sa milabay nga kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta ug ngadto didto sa umaabot nga walay katapusan nga human sa kamatayon nga kinabuhi, dayon ang tanang mga hitabo mahimo nga mahimutang diha sa tukma nga panan-awon.

" . . . Dili ba kita mapaduol sa mga pagtintal aron pagsulay sa atong kalig-on, sakit nga kita unta makat-on og pailub, kamatayon nga kita unta mahimong imortal ug mahimaya?

"Kon ang tanan nga masakiton kinsa atong giampo nangaayo, kon ang tanang mga matarung gipanalipdan ug ang mga dautan gilaglag, ang tanan nga laraw sa Langitnong Amahan moabut ngadto sa pagkawala ug ang sukaran nga baruganan sa ebanghelyo, katungod sa pagpili, matapos. Wala untay tawo nga magpuyo pinaagi sa hugot nga pagtuo (*Faith Precedes the Miracle* [1975], 97).

4. Ang kauswagan sa dautan dili molungtad

- Usahay ang dautan mao ra ug mouswag samtang ang matarung mag-antus. Unsa ang gitudlo sa basahon ni Job mahitungod sa maingon nga kauswagan sa dautan? (Tan-awa sa Job 21;24.)

Leksyon
33

Pagpakigbahin sa Ebanghelyo diha sa Kalibutan

Jonas 1–4; Miqueas 2; 4–7

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pagtuman sa ilang mga kapangakohan isip ulahing mga adlaw nga Israel sa paghigugma sa tanang mga katawhan sa kalibutan ug mopakigbahin sa mga panalangin sa ebanghelyo uban kanila.

Pagpangandam

Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:

a. Jonas 1–2. Ang Ginoo mitawag ni Jonah aron pagsangyaw sa paghinulsol ngadto sa mga katawhan sa Ninive. Si Jonas misulay sa pag-ikyas gikan sa Ginoo diha sa usa ka barko, gilamoy sa usa ka dako nga isda, nag-ampo, ug giluwas gikan sa tiyan sa isda.
b. Jonas 3–4. Si Jonas nanagna nga mapukan ang Ninive ug nasuko sa diha nga ang mga katawhan sa Ninive naghinulsol ug ang Ginoo mipabilin sa dakbayan (ang Hubad ni Joseph Smith sa Jonas 3:9–10 nagpasabut nga ang mga katawhan, dili ang Dios ang naghinulsol). Ang Ginoo migamit og tabayag ug ulod aron pagtudlo kang Jonah nga siya kinahanglan nga mahigugma sa tanang mga katawhan.
c. Miqueas 2:12–13; 4:1–7, 11–13; 5:2–4, 7–8; 6:6–8; 7:18–20. Si Miqueas nanagna sa misyon sa Israel sa ulahing mga adlaw.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

- Unsa ka daghan nga mga batan-ong lalaki diha sa Simbahan ang buot sa Ginoo nga moalagad sa full time nga mga misyon? (Tanang takus, nga makahimong batan-on nga mga lalaki.) Ngano nga mahinungdanon nga ang matag usa niining batan-on nga mga lalaki motubag niini nga tawag? Kinsa pa ang angay nga moalagad sa tibuok panahon nga misyon? (Takus nga bugtong mga igsoong mga babaye nga 21 ka mga tuig ang pangidaron o magulang pa ug mga gulang nga mga managtiayon kon makahimo sila sa pagbuhat sa ingon.)

Sa 1979, si Presidente Spencer W. Kimball nagsulti sa panginahanglan alang sa daghan pa nga mga misyonaryo kinsa makasangyaw sa ebanghelyo sa mga katawhan sa tanang mga bahin sa kalibutan. Siya mipahayag: "Ako nagtuo nga ang Ginoo makahimo sa bisan unsa nga butang nga iyang gipahiluna sa iyang hunahuna nga buhaton. Apan wala ako makakita og dili maayo nga katarungan ngano ang Ginoo moabli sa mga pultahan nga kita dili andam sa pagsulod" ("The Uttermost Parts of the Earth," *Ensign*, Hulyo 1979, 9).

Kini nga leksyon maghisgut kon sa unsa nga paagi ang mga kinabuhi ug mga sinulat ni Jonas ug Miqueas makatabang kanato nga makasabut sa atong kapa-

ngakohan sa paghigugma sa tanang mga katawhan ug mopakigbahin sa mga panalangin sa ebanghelyo uban kanila.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Jonas gitawag aron pagsangyaw ngadto sa Ninive, apan siya milayas.

Itudlo ug hisguti ang Jonas 1–2.

- Ngano nga buot sa Ginoo nga moadto si Jonas sa Ninive? (Tan-awa sa Jonas 1–2.) Ngano kaha nga si Jonas nagduhaduha sa pagdawat sa usa ka tawag sa misyon ngadto sa Ninive? (Tan-awa sa Nahum 3:1–5, diin ang dakong kadautan ug kapintas sa Ninive gihulagway. Ang mga katawhan sa Ninive, ang ulohang dakbayan sa Asiria, ang mga kaaway sa Israel.)
- Ngano nga si Jonas miadto sa Tarsis? (Tan-awa sa Jonas 1:3.) Sa unsa nga mga paagi usahay kita mosulay sa pag-ikyas gikan sa atubangan sa Ginoo o gikan sa mga balaang tawag nga gihatag nganhi kanato pinaagi sa iyang mga tinugyanan? Unsa ang mga sangputanan sa ingon nga mga paningkamot?
- Sa unsa nga paagi ang Ginoo mipakita og kalooy ug mitabang kang Jonas sa paghinulsol? (Tan-awa sa Jonas 1:4–2:10.) Unsa ang nakat-onan ni Jonas samtang didto siya sa sulod sa dakong isda? (Tan-awa sa Jonas 2:1–9.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo mitabang kanato sa paghinulsol ug mobalik sa iyang mga paagi?
- Sa panahon sa iyang sayo nga yutan-ong pangalagad, ang Manluluwas misulti mahitungod sa "ilhanan sa propetang Jonas" (Mateo 12:39). Unsa ang ipasabut niining ilahan? (Tan-awa sa Mateo 12:39–41. Si Jonas migugol og tulo ka mga adlaw ug tulo ka mga gabii didto sa tiyan sa dako nga isda ug unya gipagawas nga buhi. Ang Manluluwas mogugol og tulo ka mga adlaw ug tulo ka mga gabii nga gilubong diha sa yuta ug unya mogawas nga nabanhaw.)
- Pinaagi sa iyang mga propeta, ang Ginoo mibalikbalik og sugo sa matag takus, makahimo nga batan-ong lalaki sa pag-alagad sa full time nga misyon. Siya usab miawhag sa gulang nga mga managtiayon nga wala na magtrabaho sa pagbuhat sa ingon sa pag-alagad isip full time nga mga misyonaryo kon sila makahimo. (Tan-awa sa dugang nga mga ideya sa pagtudlo.) Unsa ang pipila ka mga katarungan ngano ang pipila ka makahimo nga batan-ong mga lalaki ug gulang nga mga managtiayon mopili sa dili pag-alagad sa mga misyon? (Kulang sa pasalig ug hugot nga pagtuo, dili takus, dili maoyunon sa pagbiya sa mga kaharuhay sa panimalay ug banay, kahadlok sa unsa unya ang gipaabut sa kanila.) Unsa ang atong makat-onan sa sugilanon ni Jonas nga makatabang kanato nga labaw pa nga maisugon sa pagsunod sa Ginoo ug sa pagpakigbahin sa ebanghelyo?

2. Ang mga katawhan sa Ninive mitubag sa mensahe ni Jonas ug naghinulsol.

Itudlo ug hisgoti ang Jonas 3–4.

- Human si Jonas maghinulsol, ang Ginoo mitawag kaniya pag-usab sa pag-sangyaw ngadto sa mga katawhan sa Ninive. Sa unsa nga paagi ang mga katawhan sa Ninive mitubag sa mensahe ni Jonas? (Tan-awa sa Jonas 3:5–9 ug sinulat sa ubos sa pahina 9a.) Sa karaan nga mga panahon, ang mga katawhan magsenina sa ilang mga kaugalingon ug hagashason nga senina, nga gitawag og sako, ug molingkod diha sa mga abo aron sa pagpakita nga sila mapainubsanon ug mahinolsulon.) Sa unsa nga paagi ang Dios mitubag sa pagkausab diha sa mga katawhan? (Tan-awa sa Jonas 3:10 ug sinulat ubos sa pahina 10c.)
- Si Jonas nanagna sa pagkapukan sa Ninive (Jonas 3:4). Sa unsa nga paagi si Jonas mitubag sa diha nga ang Ginoo mipasaylo sa mga katawhan sa Ninive? (Tan-awa sa Jonas 4:1–3. Nasuko siya tungod kay ang Ginoo maluluy-on ngadto sa mga tawo.)
- Unsa ang gitudlo sa Ginoo ni Jonas pinaagi sa pagtubo sa tabayag (gourd) nga naghatag og landong ug kaharuhay ug unya namatay? (Tan-awa sa Jonas 4:4–11. Ang Dios nahigugma sa tanan niyang mga anak. Sa ingon nga siya mipakita og kalooy ngadto ni Jonas, siya mitinguha sa pagpakita og kalooy ngadto sa mahinulsulon nga mga katawhan sa Ninive.) Unsa ang ikatudlo kanato sa kasinatian ni Jonas mahitungod sa paghigugma sa ubang mga katawhan?

3.Si Miqueas nanagna sa misyon sa ulahing mga adlaw nga Israel.

Itudlo ug hisgoti ang mosunod nga mga tudling gikan sa Miqueas.

Ang propeta Miqueas mitawag sa mga katawhan sa Israel sa paghinulsol sa ilang pagkadautan ug mobalik ngadto sa Ginoo. Siya nanagna sa kalaglagan ni Jacob (Israel) ug Juda. Siya usab nanagna nga ang ulahing adlaw nga Israel (Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw) mohingpit sa mga katuyoan sa Ginoo uban sa mahinungdanon nga gahum.

- Unsa nga mga saad ang gihatag sa Ginoo diha sa Miqueas 2:12–13? (Siya misa-ad nga siya mopundok sa nahabilin sa Israel, nga sila mahimo nga usa ka dakong pundok sa mga katawhan, ug nga siya mangulo kanila.) Sa unsa nga paagi kining mga saad natuman karon?
- Ang pipila sa mahinungdanon nga mga panagna ni Miqueas mahitungod sa ulahing mga adlaw ang natala diha sa Miqueas 4:1–7. Unsa ang gipanagna ni Miqueas mahitungod sa ulahing mga adlaw nga templo? (Tan-awa sa mga bersikulo 1–2.) Unsa ang ilang gipanagna mahitungod sa Kaliboan ka mga tuig? (Tan-awa sa mga bersikulo 3–7.) Ngano nga kining mga panagna mahinungdanon nganhi kanato?
- Unsa ang atong makat-onan gikan sa Miqueas 4:11–13 mahitungod sa ulahing mga adlaw nga kapalaran sa Israel? (Sa karaan nga kalibutan, baka ang kasaga-ran gigamit sa paglubok sa lugas. Sila motunob ibabaw sa lugas, mopahimolag sa tahop gikan sa lugas. Ang tahop mapadpad ug ang lugas mahabilin. Ang mga nasud nga mosupak sa Zion pagapundukon sama sa binugkos ug unya pagatumban sa Israel.) Sa unsa kaha nga paagi kining panagbulag sa tahop gikan sa lugas mahimong itandi sa kapangakohan sa ulahing mga adlaw nga Israel sa paghimo ug misyonaryo nga buhat sa tibuok kalibutan? (Tan-awa sa D&P 29:7; 33:5–7.)

- Kang kinsa si Miqueas nanagna diha sa Miqueas 5:2–4? (Itandi kining panagna ngadto sa talaan sa iyang katumanan sa Mateo 2:4–6.)
- Ngadto sa unsa gitandi ang mga katawhan sa Ginoo diha sa Miqueas 5:7? Sa unsa nga paagi ang hulagway sa yamog o mga taligsik diha sa sagbut itandi ngadto sa epekto sa mga sakop sa Simbahan diha sa mga katawhan sa kalibutan? Unsa sa inyong hunahuna ang gipasabut ni Miqueas pinaagi sa pagingon nga kining mga taligsik dili makahulat "alang sa mga anak sa mga tawo"? (Maingon nga ang mga mortal dili makapahunong sa yamog nga moporma o sa mga taligsik sa pagkahulog walay makapugong sa buhat sa Ginoo gikan sa paglambo sa tibuok kalibutan.)
- Ngadto sa unsa gitandi ang mga katawhan sa Ginoo diha sa Miqueas 5:8? Unsa ang gisugyot niini nga hitsura mahitungod sa kalig-on ug gahum sa buhat sa Ginoo? (Maingon nga ang usa ka panon sa karnero walay gahum sa pagpugong sa usa ka batan-on nga leon, walay gahum sa yuta nga makahimo sa pagsanta sa buhat sa Ginoo.)

  Sa 1842 ang Propeta Joseph Smith mipahayag, "Walay dili balaanon nga kamot nga makapugong sa buhat nga molambo, pagpanggukod mahimo nga maghingusog, mga mangugubot mahimo nga maghiusa, mga sundalo mahimo nga magpundok, pagbutangbutang mahimo nga mopakaulaw, apan ang kamatuoran sa Dios magapadayon sa maisugon, halangdon, ug gawasnon, hangtud kini motuhop sa matag dagkong kayutaan, moduaw sa matag klima, moharos sa matag nasud, ug madungog sa matag dalunggan, hangtud nga ang mga katuyoan sa Dios mahingpit, ug ang Halangdon nga Jehova moingon nga ang buhat nahuman na" (*History of the Church*, 4:540).
- Sa unsa nga paagi ang Miqueas 6:6–8 makatabang kanato sa diha nga kita mobati nga gisanapan sa tanan nga gipaabut kanato?
- Human sa pagpanagna sa buhat sa Ginoo sa ulahing mga adlaw, unsa nga panapos ang miabut kang Miqueas mahitungod sa kinaiya sa Dios? (Tan-awa sa Miqueas 7:18–20.) Unsa nga hugpong sa mga pulong dinhi niini nga mga bersikulo ang mahimo magamit sa mga pamaagi sa Ginoo uban sa iyang mga katawhan sa Ninive? Hain niini nga hugpong sa mga pulong ang mahimo nga magamit ngadto sa pamaagi sa Ginoo uban kanato?

Panapos

Hatag og pagpamatuod nga ang Ginoo nahigugma sa tanan niyang mga anak ug nga kita, isip ulahing mga adlaw nga Israel, adunay mahinungdanon nga kapangakohan sa pagpakigbahin sa iyang gugma ug sa mga kamatuoran sa ebanghelyo uban sa tanang mga katawhan. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin kon unsa ang ilang nakat-onan gikan sa Jonas ug Miqueas.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Matag takus, makahimo nga batan-ong mga lalaki kinahanglan nga mangandam aron sa pag-alagad sa misyon

Hisguti ang mosunod nga pamahayag gikan ni Presidente Spencer W. Kimball:

“Sa diha nga ako mihangyo alang sa daghan pa nga mga misyonaryo, ako wala mangayo alang sa daghan pa nga walay pagpamatuod o dili takus nga mga misyonaryo. Ako naghangyo nga kita mosugod og sayo ug bansayon og maayo ang mga misyonaryo sa matag sanga ug matag purok sa kalibutan. Kana mao ang laing hagit—nga ang batan-ong mga katawhan makasabut nga kini usa ka mahinungdanon nga kahigayonan sa pag-adto sa misyon ug nga sila kinahanglan gayud nga maayo sa panglawas, maayo sa salabutan, maayo sa pagkaespirituhanon, ug nga `ang Ginoo dili makatan-aw sa sala uban sa labing gamay nga matang sa pagtugot’ . . .

“Ang pangutana mao ang kasagaran nga gipangutana: Kinahanglan ba ang matag batan-on nga lalaki magmisyon? Ug ang tubag nahatag na sa Ginoo. Kini mao ang `Oo,’ Matag batan-on nga lalaki kinahanglan nga magmisyon” (“When the World Will Be Converted,” *Ensign*, Okt. 1974, 7–8).

2. Ang panginahanglan alang sa managtiayon nga mga misyonaryo

Hisgoti ang mosunod nga pamahayag gikan ni Elder David B. Haight:

“Alang sa Kinatibuk-ang Awtoridad, kini mao ang tawag alang sa miretero nga mga managtiayon nga hunahunaon og maayo ang pag-alagad sa usa ka misyon. Kami nagkinahanglan kaayo og dugang pa nga managtiayon aron makatubag sa among mga panginahanglan. . . .Ubos sa 50 porsyento sa mga hangyo alang sa managtiayon nga mga misyonaryo gikan sa [among] mga presidente sa misyon ang gisangkapan. . . .

“Ang Kinatibuk-ang Awtoridad naglaum nga daghan, labaw pa kadaghang mga managtiayon mohimo sa ilang mga kaugalingon nga makahimo alang sa tibuok panahon nga pangalagad ngadto sa Simbahan. Ang panginahanglan mahinungdanon! Gatusan ka mga kaliboan nga bag-ong mga sakop mitipon sa Simbahan matag tuig, ug sila nagkinahanglan nga makadungog og mahigalaon nga tingog sa pagbulig ug paghupay gikan sa nasinati na nga mga sakop.

“Ang balikbalikon (refrain) nga, `Ako Moadto Diin Ikaw Buot nga Ako Moadto, mahal nga Ginoo’(Mga Baruganan sa Ebanghelyo, pp. 356–57), kinahanglan nga labaw pa sa usa ka himno nga atong kantahon matag Domingo. Kini kinahanglan nga atong kaugalingong pag-ampo sa hugot nga pagtuo samtang kita nag-alagad bisan asa ang Ginoo nagkinahanglan kanato” (“Couple Missionaries: `A Wonderful Resource,’” *Ensign*, Peb. 1996, 7, 12).

“Ikaw Pangasaw-on Ko nga Kanako Gayud sa Pagkamatarung”

Leksyon
34

Oseas 1–3; 11; 13–14

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut nga ang Ginoo mahigugmaon ug maloloy-on ug mopasaylo kanato kon kita maghinulsol ug mobalik ngadto kaniya.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Oseas 1–3. Naggamit sa pagkasama sa usa ka matinud-anon nga bana ug sa usa ka mananapaw nga asawa, si Oseas naghulagway sa relasyon tali sa Ginoo ug Israel.
   b. Oseas 11;13–14. Tungod sa iyang gugma sa iyang mga katawhan, ang Ginoo nagpadayon sa pagdapit sa Israel sa paghinulsol ug mobalik ngadto kaniya.
2. Dugang nga pagbasa: Ang nahabilin sa Oseas.
3. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, isulat ang matag usa sa mosunod nga mga hugpong sa mga pulong diha sa linain nga palid sa papel sa dili pa ang klase. Kon ang imong klase gamay, mag-andam lamang og usa ka palid nga papel alang sa matag sakop sa klase.

   “Ang gidaghanon sa mga anak sa Israel maingon sa balas sa dagat” (Oseas 1:10)
   “Akong igabubo ang akong kaligutgot kanila maingon sa tubig” (Oseas 5:10)
   “Ang Ginoo. . . moanhi kanako maingon sa ulan” (Oseas 6:3)
   “Siya moanhi maingon sa agila” (Oseas 8:1)
   “Ang Israel usa ka malamboon nga balagon” (Oseas 10:1)
   “Ang paghukom moturok maingon sa panyawan sa mga tudling sa gidarohan nga kapatagan” (Oseas 10:4)
   “Sama sila sa . . . aso gikan sa panghaw” (Oseas 13:3)
   “Sugaton ko sila ingon sa oso nga nawad-an sa iyang mga anak [mga itoy] (Oseas 13:8)
   “Ako sama sa lunhaw nga kahoyng haya” (Oseas 14:8)

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Ipang-apudapod ang mga papel nga imong giandam diha sa mga sakop sa klase (tan-awa sa “Pagpangandam” sa ibabaw). Ipasabut nga matag usa niining hugpong sa mga pulong mao ang pagtandi gikan sa basahon sa Oseas. Himoa nga

ang matag sakop sa klase kinsa nakadawat og papel mobasa og kusog sa hugpong sa mga pulong ug mosugyot og usa ka posible nga kahulogan alang sa panagtandi. Sama pananglit, moingon sa usa tawo nga "sama sa usa ka leon" mahimo nga magpasabut sa kalig-on o kabangis.

- Ngano sa inyong hunahuna si Oseas ug ubang mga propeta migamit og mga panagtandi? (Ang pagtandi sa malisud o dili sinati nga ideya uban sa usa nga yano pa o labaw pa nga sinati makahimo niini nga labaw pa nga masabut ngadto sa mga katawhan kinsa gitudloan. Ang pagtandi makatabang usab nga moahatag og daghan nga detalye sulod lamang sa pipila ka mga pulong.)

Ipasabut nga agi og dugang niini nga gamay pa nga mga panagtandi, si Oseas usab migamit og labaw pa ka lisud nga mga pagtandi, diin gitawag og mga pasumbingay o mga pagkasama (ang *pagkasama* mao ang pulong nga gigamit diha sa mga kasulatan). Ang basahon ni Oseas naglangkob sa pipila ka mga panagtandi aron sa pagtabang kanato nga makasabut sa relasyon tali ni Jesus ug sa iyang mga katawhan.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Naggamit sa pagkasama sa usa ka matinud-anon nga bana ug sa usa ka mananapaw nga asawa, si Oseas mihulagway sa relasyon tali sa Ginoo ug Israel.

Itudlo ug hisgoti ang Oseas 1–3. Kon wala nimo gamita ang pang-atensyon nga kalihokan, ipasabut kon unsa ang pagkasama sa dili pa ikaw mosugod sa panaghisgutan.

Usa sa labing kasagarang gigamit nga mga pagkasama diha sa mga kasulatan naghulagway sa Ginoo isip usa pa pamanhunon (o bana) ug sa iyang mga katawhan sa pakigsaad isip usa pangasaw-unon (o asawa). Ang Oseas 1–3 gamhanan kaayo nga migamit niining pagkasama, nagtandi sa pagsimba sa dios-dios ug pagpanapaw sa Israel dinhi niini nga mga kapitulo nga gipaila ni Oseas sa Ginoo isip ang bana, ug si Gomer nagpaila sa Israel isip ang asawa.

- Diha sa basahon ni Oseas, ang relasyon sa Ginoo uban sa Israel (ug uban sa Simbahan karon) gitandi sa relasyon tali sa bana ug asawa. Unsa ang gitudlo kanato niining pagtandi sa katugbang sa pasalig ug pagkamaonungon nga gipaabut sa Ginoo gikan kanato?
- Sa unsa nga paagi ang karaan nga Israel ikatandi ngadto ni Gomer, kinsa gihulagway isip "usa ka asawa nga makihilawason"? (Tan-awa sa Oseas 1:2–3; 2:5, 13. Si Gomer mibiya sa iyang bana alang sa iyang mga hinigugma; ang Israel nalimot sa Ginoo ug nahimo nga dautan.)
- Kinsa o unsa ang "mga hinigugma" sa Israel—ang mga butang nga nakaingon sa pagbiya sa mga katawhan palayo gikan sa Ginoo? (Uban nga mga dios, materyal nga mga manggad, ug ang mga buhat sa kalibutan.) Unsa nga mga butang ang mopaliko kanato gikan sa atong paghalad sa pagsunod sa Manluluwas?
- Kang kinsa ang mananapaw nga asawa mihatag og pasidungog alang sa iyang pagkaon ug sinina? (Tan-awa sa Oseas 2:5.) Kang kinsa ang mga taga-Israel

gipahinungod ang mabungahon nga yuta diin sila mipuyo? (Tan-awa sa Oseas 2:5, 12; ngadto sa ilang mini nga mga dios o mga dios-dios.) Sa unsa nga paagi ang mga katawhan karon mohatag og pasidungog ngadto sa mini nga dios alang sa mga panalangin nga ilang nadawat?

- Sa unsa nga paagi ang bana mopahinumdom sa iyang asawa nga siya—dili ang iyang mga hinigugma—nagsangkap kaniya og mga pagkaon, tubig, ug ubang mga kabtangan? (Tan-awa sa Oseas 2:8–9.) Sa unsa nga mga paagi ang Ginoo mihatag kanimo uban sa materyal ug espirituhanon nga mga panalangin? Sa unsa nga paagi kita makapakita sa atong pagpasalamat sa Ginoo alang sa mga panalangin nga iyang gihatag kanato?
- Unsa ang kinaiya sa bana ngadto sa dili matinud-anon nga asawa diha sa Oseas 2:6–13? Sa unsa nga paagi kining kinaiya lahi sa mga bersikulo 14–23? (Ipasabut nga bisan kon ang asawa dili matinud-anon, ang bana sa gihapon nahigugma kaniya ug buot kaniya nga mobalik ngadto kaniya. Maingon usab, ang Ginoo sa gihapon nahigugma sa mga katawhan kinsa nahisalaag, ug siya buot kanila nga mobalik ngadto kaniya.)

  Si Elder Henry B. Eyring mipasabut: "Kini mao ang usa ka sugilanon sa gugma. Kini mao ang sugilanon sa usa ka pakigsaad sa kaminyoon nga gibugkos pinaagi sa gugma, pinaagi sa makanunayon nga gugma. . . . Ang Ginoo, uban sa kinsa ako gipanalanginan sa paghimo og mga pakigsaad, nahigugma kanako, ug kanimo, . . . uban sa pagkamakanunayon nga ako mapadayunon nga nahibulong ug diin ako buot sa tibuok kong kasingkasing nga mosundog" (*Covenants and Sacrifice* [address delivered at the Church Educational System Symposium, 15 Ago. 1995], 2).
- Unsa ang gisaad sa bana ngadto sa iyang asawa kon siya mobalik ngadto kaniya? (Tan-awa sa Oseas 2:19.) Unsa ang gisaad sa Ginoo ngadto sa iyang mga katawhan kon sila maghinulsol ug mobalik ngadto kaniya? (Tan-awa sa Oseas 2:20, 23.) Ngano nga kining saad mahinungdanon?
- Sa Oseas 3:1–2, ang bana mipalit sa iyang asawa gikan sa iyang hinugugma (mahimo nga ikaw buot mopasabut nga diha sa mga kultura sa Daang Tugon, ang mga babaye sa kasagaran gihunahuna nga kabtangan ug mahimo nga paliton o ibaligya). Unsa ang gikinahanglan sa bana gikan sa iyang asawa human niya siya mapalit? (Tan-awa sa Oseas 3:3.) Unsa ang iyang gisaad ngadto kaniya? Sa unsa nga panabut si Jesukristo "mipalit" sa matag usa kanato? (Tan-awa sa 1 Pedro 1:18–19.) Unsa ang gikinahanglan kanato ni Kristo agi ug balus?

2. Tungod sa iyang gugma alang sa iyang mga katawhan, ang Ginoo nagpadayon sa pagdapit sa Israel sa paghinulsol ug mobalik ngadto kaniya.

Itudlo ug hisgoti ang Oseas 11; 13–14.

Sa tibuok basahon ni Oseas, ang Ginoo mibadlong sa mga taga-Israel alang sa ilang dagkong mga kasal-anan. Human ang Ginoo, pinaagi ni Osea, mihulagway sa pagkabihag ug pagkalaglag nga molungtad gikan sa pagkadautan sa Israel, siya midapit pag-usab sa iyang mga katawhan sa paghinulsol ug mobalik ngadto kaniya.

- Lain nga pagkasama sa kasagaran nga gigamit diha sa mga kasulatan aron paghulagway sa relasyon tali sa Ginoo ug sa iyang mga katawhan mao ang agalon-mananap nga relasyon. Kini nga pagkasama mao ang gigamit og kadali

diha Oseas 11:4. Unsa ang atong makat-onan mahitungod sa mga pagbati sa Ginoo alang sa iyang mga katawhan pinaagi niining pagtandi? (Tan-awa usab sa Oseas 11:7–9. Timan-i nga sa Hubad ni Joseph Smith sa bersikulo 8 nag-ingon "ang akong kasingkasing mobali nganha kaninyo" kay sa "ang akong kasingkasing mobali sa sa akong kahiladman.")

- Pipila ka mga higayon ang Ginoo mipahinumdom sa mga taga-Israel kon sa unsa nga paagi ang ilang mga katigulangan giluwas gikan sa pagkabihag sa Ehipto (Oseas 11:1; 12:9, 13; 13:4–5). Unsa kaha kini nga panghitabo mahimo nga adunay pagkasama? (Tan-awa sa Oseas 13:14. Maingon nga ang Ginoo miluwas sa mga anak sa Israel gikan sa pagkaulipon sa Ehipto, maingon man usab siya moluwas kanila —ug ang tanang mga katawhan kinsa moduol ngad-to kaniya—gikan sa sala ug kamatayon.)
- Unsa ang gikinahanglan nga buhaton sa mga taga-Israel aron mobalik ngadto sa Ginoo ug modawat sa kaluwasan? (Tan-awa sa Oseas 12:6; 14:2–3. Sila kina-hanglan nga maghinulsol sa ilang mga kasal-anan ug mobiya sa ubang mga dios-dios nga ilang gisimba.) Unsa ang gisaad nga buhaton sa Ginoo kon siya maghinulsol? (Tan-awa sa Oseas 14:4–7.) Unsa ang gisaad sa Ginoo nga iyang buhaton kon kita mohinulsol sa atong mga kasal-anan?
- Sa unsa nga paagi kining pagkasama diha sa basahon sa Oseas makatabang kaninyo nga makasabut kon unsa ang gibati sa Manluluwas mahitungod kaninyo?

Panapos

Pagpamatuod nga samtang ang mga panalangin sa Ginoo gitagana alang niadtong kinsa maghupot sa iyang mga kasugoan, ang iyang gugma makanunayon ug giha-tag ngadto sa tanan. Bisan kon kita mopalayo gikan kaniya pinaagi sa sala, ang Ginoo nahigugma kanato ug buot kanato nga maghinulsol ug mobalik ngadto kaniya. Awhaga ang mga sakop sa klase nga magmatinud-anon ngadto sa Ginoo.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o dugang pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. "Kay ang kalolot ang gikinahanglan ko, ug dili ang halad" (Oseas 6:6)

Diha sa Oseas 6:6 ang Ginoo misulti sa Israel, "Ako nagkinahanglan og kalooy, ug dili ang halad; ug ang kahibalo mahitungod sa Dios labaw pa kay sa mga halad nga sinunog." Sa panahon sa iyang yutan-on nga pangalagad, si Kristo sa makaduha mipasabut ngadto niini nga bersikulo aron pagtubag sa panaway gikan sa mga Pariseo (Mateo 9:13; 12:7). Human sa paghiling sa kinatibuk-ang kahulugan niining duha ka mga kapanguhaan (Mateo 9:10–13; 12:1–8), hisguti kon unsa ang gipasabut niini.

2. "Oh Israel, Kini mao ang imong pagkalaglag, "(Oseas 13:9)

Sa panahon sa pangalagad ni Oseas, ang Amihanang Gingharian (Israel) gisulong sa mga taga-Asiria, kinsa sa katapusan molaglag sa gingharian ug modala sa mga katawhan sa pagkabihag. Diha sa tinuod nga panabut ang mga taga-Asiria mao ang may kapangakohan sa kalaglagan sa Israel. Apan ang Ginoo miingon, "Oh Israel, kini mao ang imong pagkalaglag" (Oseas 13:9).

- Sa unsa nga panabut ang Israel milaglag sa iyang kaugalingon? Unsa lamang nga paglaum alang sa kaluwasan sa Israel human sa pagkalaglag sa ilang nasud? (Tan-awa sa Oseas 13:9–10; 14:1.) Sa unsa nga paagi ang pagsunod ni Jesukristo makapanalipod kanato gikan sa temporal ug espirituhanon nga pagkalaglag?

3. Paghinulsol

Kon kini anaa, mahimo nga ikaw mopakita sa "Paghinulsol: Dili pa Kini Ulahi," usa ka unom ka minutos nga bahin gikan sa *Family Home Evening Video Supplement* (5X738 853).

Leksyon
35

Ang Dios Mopadayag sa Iyang mga Tinago Ngadto sa Iyang mga Propeta

Amos 3; 7–9; Joel 2–3

Katuyoan

Aron sa pagtudlo sa mga sakop sa klase nga sa ulahing mga adlaw, ang Ginoo mopadayag sa iyang mga tinago ngadto sa iyang mga propeta ug mobubo sa iyang Espiritu sa tanang mga katawhan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Amos 3:6–7. Si Amos nagtudlo nga ang Ginoo mopadayag sa iyang mga tinago ngadto sa iyang mga sulugoon ang mga propeta.
   b. Amos 7:10–17; 8:11–13; 9:8–15. Si Amos gitawag sa Dios nga mahimong usa ka propeta (7:10–15). Siya nanagna sa pagkabihag ug pagkatibulaag sa Israel (7:16–17; 9:8–10). Siya nanagna nga adunay kagutom sa pagdungog sa pulong sa Ginoo (8:11–13). Siya nanagna nga sa katapusang mga adlaw ang Israel matukod nga usa ka mahinungdanon ug mauswagon nga mga katawhan (9:11–15).
   c. Joel 2; 3:16–17. Si Joel nanagna sa mga gubat ug katalagman sa katapusang mga adlaw (2:1–11). Siya mitawag sa tanang mga katawhan nga maghinulsol (2:12–14; timan-i nga sa Hubad ni Joseph Smith ang mga bersikulo 13 ug 14 nagpasabut nga ang mga katawhan, dili ang Ginoo ang maghinulsol). Si Joel nanagna nga ang Dios mopanalangin sa iyang mga katawhan sa ulahing mga adlaw ug mobubo sa iyang Espiritu diha kanila (2:15–32; 3:16–17).
2. Dugang nga pagbasa: Joseph Smith—Kasaysayan 1:41; Doktrina ug mga Pakigsaad 1:14–28, 37–38.
3. Kon ikaw mogamit sa ikaduhang pang-atension nga kalihokan, mahimo nga ikaw mopahigayon alang sa pagduyog og musika alang sa himno. Mahimo usab nga ikaw modapit sa usa ka sakop sa klase sa pagpakigbahin og kadali sa pipila bag-ong tambag gikan sa propeta.
4. Kon mahimo, pagbaton og hulagway sa buhi nga propeta.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit og usa sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon. Pilia ang kalihokan nga labing angay alang sa klase.

1. Ipakigbahin ang mosunod nga sugilanon uban sa mga sakop sa klase:

   "Sa diha nga ako usa ka batan-on nga asawa ug inahan, ang akong bana migugol ug duha ka mga tuig sa kusog sa kahanginan sa militar. Kami mipuyo sa

panimalay sa mga militar didto sa Long Island, New York. Samtang nag-atiman sa among batan-on nga mga anak, ako sa kasagaran moduaw uban sa mga silingan kinsa miabut gikan sa lain laing dapit sa nasud. Usa ka adlaw samtang ako ug usa ka silingan nagsultihanay sa among mga tinuohan, siya nahimong maikagon kon unsa ang kalainan sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.

"Ako misulti kaniya sa dali nga paagi mahitungod sa pagpasig-uli, ug ako mipasabut nga ang gipahiuli nga Simbahan ni Jesukristo adunay buhi nga propeta karon. Kini sa tinuod mao ra og nakapukaw sa iyang kaikag, ug siya buot nga masayud unsa ang giingon sa propeta. Samtang ako misugod sa pagsulti kaniya mahitungod sa Doktrina ug mga Pakigsaad ug sa moderno nga pagpadayag, siya miingon, `Apan unsa ang iyang giingon sa bag-o pa?' Ako misulti kaniya mahitungod sa kinatibuk-ang komperensya ug ang Simbahan adunay binulan nga pagmantala uban sa usa ka mensahe gikan sa propeta. Dayon siya nahimong tinuod nga maikagon. Naulaw kaayo ako sa pag-angkon nga ako wala makabasa sa bag-o nga mensahe. Siya mitapos sa among panagsultihanay pinaagi sa pag-ingon, `Ang imong ipasabut nga kamo adunay buhi nga propeta ug ikaw wala makahibalo kon unsa ang iya nga gisulti?'" (Janette Hales Beckham, "*Sustaining the Living Prophets*," *Ensign*, Mayo 1996, 84).

- Kon usa ka tawo ang mangutana kanimo unsa ang bag-o pa nga gisulti sa buhi nga propeta, makatubag ba ikaw sa pangutana?

  Ipasabut nga kining leksyon naghatag og gibug-aton sa pagpaminaw ngadto ug mosunod sa buhi nga propeta.

2. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagkanta sa himno "Kami Magpasalamat Kanimo, O Dios, Tungod sa Usa ka Propeta" (Mga Baruganan sa Ebanghelyo, pp. 346–347). Ipasabut nga kini mahinungdanon alang kanato sa pagtuon sa tambag sa buhi nga propeta. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa pipila ka tambag nga bag-o pa niyang nahatag. O dapita ang gipabuhat nga sakop sa klase sa pagrebyu sa dinalian sa pipila ka bag-ong tambag gikan sa propeta.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Si Amos usa ka magbalantay sa panon gikan sa Tekoa usa ka gamay nga lungsod sa habagatan sa Jerusalem. Siya nangalagad sa mga katawhan sa gingharian sa Israel gikan sa gibanabana nga 800 ngadto sa 750 B.C. Kadaghanan niining mga katawhan diha sa hingpit nga pagbiya. Sila mahigugmaon sa katigayunan ug milutos sa kabus, ug sila tig-a kaayo nga dili gani ang kagutom ug kamatay ang makapahiubsanon kanila. Samtang si Amos nakigharong sa mga katawhan uban sa ilang mga kasal-anan, siya nanag-an og gani labaw pa kabug-at nga silot. Bisan pa niana, siya mihatag og gibug-aton nga ang Dios matinguhaon sa paglimpyo sa bisan kinsa nga maghinulsol, nag-awhag, "Pangitaa ninyo si Jehova, ug kamo mangabuhi" (Amos 5:6). Si Amos nanagna usab mahitungod sa katapusang mga adlaw.

Ang propeta Joel nangalagad ngadto sa mga katawhan sa gingharian sa Juda. Kita wala masayud sa tinuod kon kanus-a siya nabuhi, apan ang iyang mga panagna mao ang hilabihan ka mahinungdanon nganhi kanato tungod kay daghan niini may kalabutan sa ulahing mga adlaw. Si Joel migamit sa gamhanan nga hitsura sa manunubad nga panon sa dulon aron sa pagsimbolo sa kalaglagan nga dad-on sa mga kasundalohan ug paghukom sa Dios sa ulahing mga adlaw. Si Joel usab nanagna sa mahinungdanon nga mga panalangin sa ulahing mga adlaw, nakakita nang daan nga ang Dios "mobubo sa [iyang] espiritu diha sa tanang unod" (Joel 2:28).

1. Si Amos nagtudlo nga ang Ginoo mopadayag sa iyang mga tinago ngadto sa iyang mga sulugoon ang mga propeta.

Itudlo ug hisgoti ang Amos 3:6–7.

- Sa unsa nga paagi kita makadungog sa mga pulong sa Ginoo sa atong panahon? Unsa ang gitudlo ni propeta Amos mahitungod sa kamahinungdanon sa mga propeta? (Tan-awa sa Amos 3:7.) Unsa ang duha ka mga pulong ang giilis diha sa Hubad ni Joseph Smith sa Amos 3:6–7? (Tan-awa sa mga sinulat sa ubos sa pahina 6 ug 7a; diha sa bersikulo 6 ang pulong *nahibaloan* mao ang gigamit kaysa *nahimo*, ug sa bersikulo 7 ang pulong *hangtud* mao ang gigmit kay sa *apan*.) Sa unsang paagi kini nga mga kausaban makapatino sa kahulugan sa tudling? Ipasabut nga ang Hubad ni Joseph Smith mismo mao ang panig-ingnan sa mga tinago sa Ginoo nga gipahibalo ngadto sa usa ka propeta alang sa atong kaayohan.
- Unsa ang gitudlo sa Doktrina ug mga Pakigsaad 1:37–38 mahitungod sa pagtahud nga kinahanglan atong batonan alang sa mga mensahe sa mga propeta? (Pagpakita og hulagway sa buhi nga propeta.) Ingon sa gitala diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad 21:4–5, unsa nga tambag ug sugo ang gihatag sa Ginoo sa mga Santos diha sa adlaw nga ang Simbahan gitukod? Unsa nga mga panalangin ang iyang gisaad kon ang mga Santos mobuhat niini? (Tan-awa sa D&P 21:6.) Sa unsang paagi imo nga nakita kining saad natuman diha sa imong kaugalingon nga kinabuhi samtang ikaw misunod sa tambag sa mga propeta?

2. Si Amos nanagna sa karaan ug ulahing mga adlaw nga Israel.

Itudlo ug hisgoti ang Amos 7:10–17; 8:11–13; 9:8–15.

- Ngano nga si Amasias, usa ka pari sa gingharian sa Israel, mihangyo kang Amos sa pagbiya sa yuta? (Tan-awa sa Amos 7:10–17. Si Amos nanagna nga kadautan ang moabut ngadto sa mga katawhan ug sa ilang hari. Si Amasias ug ang iyang mga katawhan dili buot makadungog sa kamatuoran mahitungod sa ilang dautan nga mga binuhatan.) Unsa ang gitudlo kanato sa mga bersikulo14 ngadto sa 17 mahitungod kang propeta Amos? (Siya adunay kaligdong ug kaisug. Siya dili mousab kon unsa ang gisugo sa Ginoo nga isulti apan mipadayon sa pagpanagna nga kadautan moabot ngadto sa mga katawhan kon sila dili maghinulsol.)
- Sa tanang mga katuigan sa panahon, ngano nga daghan kaayo nga mga katawhan mosalikway o mobaliwala sa mga mensahe sa mga propeta? Unsa ang gipanagna ni Amos nga mahimong sangputanan kon ang Israel mosalikway sa tambag sa mga propeta? (Tan- awa sa Amos 8:11–13. Espirituhanon nga kagutom, o hingpit nga pagbiya sa kamatuoran, ang mosangput.) Unsa

ang sangputanan alang sa atong kaugalingon kon kita mosalikway sa tambag sa mga propeta?

Ang panagna ni Amos sa espirituhanon nga kagutom natuman taliwala sa mga anak sa Israel human sa panahon ni Malaquias, ang katapusang propeta sa Daang Tugon. Kini nga tagal natapos gibanabana nga 400 ka mga tuig sa kaulahian sa diha nga si Juan Bautista gitawag aron sa pag-andam sa agianan alang kang Jesukristo. Ang panagna ni Amos magamit usab sa Dakong Hingpit nga Pagbiya sa Kamatuoran, ang gatusan ka mga tuig sa espirituhanon nga kangitngit nga misunod human sa kamatayon sa mga Apostoles sa Ginoo ug natapos uban sa pagpahiuli sa ebanghelyo pinaagi sa Propeta Joseph Smith.

- Sa unsa nga paagi ang pagkawala sa pulong sa Ginoo ikatandi ngadto sa kagutom? Unsa nga kamatuoran ang imong makita nga ang mga katawhan karon naglaaglaag "gikan sa dagat ngadto sa dagat" nagpangita alang sa pulong sa Ginoo? Sa unsa nga paagi ang pag- angkon og mga panalangin sa gipahiuli nga ebanghelyo ikatandi ngadto sa usa ka pangilin?
- Unsa nga mensahe sa paglaum ang nagtapos sa basahon ni Amos? (Tan-awa sa Amos 9:8–15. Ang mga anak sa Israel dili hingpit nga malaglag, sila pagatibulaagon taliwala sa mga kanasuran, ug diha sa katapusan nga mga adlaw sila pagatukuron pag-usab isip usa ka bantugan ug mauswagon nga mga katawhan. Timan-i nga sa katapusan sa bersikulo 9, ang Ginoo mipatin-aw nga siya nabalaka mahitungod sa matag sakop sa balay sa Israel.)

3. Si Joel nanagna nga ang Dios mopanalangin sa iyang mga katawhan sa ulahing mga adlaw ug mobubo sa iyang Espiritu diha kanila.

Itudlo ug hisgoti ang Joel 2; 3:16–17.

Ang propeta Joel mihulagway sa pipila ka mga panghitabo sa ulahing mga adlaw nga mag-una sa Ikaduhang Pag-anhi. Siya mihulagway sa paglakaw sa dagkong mga kasundalohan nga maoy hinungdan sa dakong kalaglagan tungod sa pagkadautan sa mga katawhan (Joel 2:1–11). Siya mitawag sa Israel sa paghinulsol ug mobalik ngadto sa Ginoo, misaad nga ang Dios maanaa sa ilang taliwala, ug mihulagway sa katapusan nga kadaugan ug kaluwasan sa Israel (Joel 2:12–32).

- Isulat ang *Joel 2:12–32* ug *Joel 3:16–17* diha sa pisara. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagrebyu niining mga tudling ug mangita alang sa mga tubag sa mosunod nga pangutana: Unsa nga mga pagdapit ang gihatag sa Ginoo ngadto niadtong nagpuyo sa ulahing mga adlaw?

  Isulat ang pulong nga *Mga Pagdapit* diha sa pisara. Samtang ang mga sakop sa klase maghisgot og hugpong sa mga pulong, isulat ang mahinungdanon nga mga pulong gikan sa matag pagdapit diha sa pisara. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagbutang og marka niining mga hugpong sa mga pulong diha sa ilang mga kasulatan. Ang mosunod mao ang pipila sa mga pagdapit nga tingali mahisgutan:

  Mga pagdapit

  a. "Bumalik kamo kanako uban ang bug-os ninyong kasingkasing" (Joel 2:12).
  b. "Gision ninyo ang inyong kasingkasing" (Joel 2:13, ipasabut sa pagbuak sa inyong kasingkasing o magmapahiubsanon).
  c. "Bumalik kamo kang Jehova nga inyong Dios" (Joel 2:13).
  d. "Balaana ang pagkatigum" (Joel 2:16).
  e. "Ayaw kahadlok, O yuta, pagmalipayon ug pagmaya" (Joel 2:21).

- Unsa ang gisugyot niini nga mga pagdapit mahitungod sa kamahinungdanon sa pagbalik ngadto sa Ginoo uban sa atong tibuok nga mga kasingkasing? Unsa ang atong mabuhat aron sa pagbalaan sa atong mga kaugalingon aron kita takus sa gisaad nga mga panalangin sa Ginoo?

- Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagrebyu pag-usab sa Joel 2:12–32 ug Joel 3:16–17, mangita alang sa mga tubag ngadto sa mosunod nga pangutana: Unsa nga mga panalangin ang gisaad sa Ginoo ngadto niadtong mosunod kaniya sa ulahing mga adlaw?

  Isulat ang pulong *Mga panalangin* diha sa pisara. Samtang ang mga sakop sa klase maghisgut sa hugpong sa mga pulong, isulat ang yawe ng mga pulong gikan sa matag panalangin diha sa pisara. Ang mga sakop sa klase mahimo usab nga mobutang og timaan niining hugpong sa mga pulong diha sa ilang mga kasulatan. Ang mosunod mao ang pipila ka mga panalangin nga tingale hisgutan:

  Mga panalangin

  a. "Siya mapuanguron, maloloy-on, ug dugay nga masuko; ug sa mahinungdanon nga pagkamabination, ug siya mokuha sa dautan diha kanimo (tan-awa sa Hubad ni Joseph Smith, Joel 2:13; tan-awa sa sinulat sa ubos sa pahina 13b).
  b. Si Jehova "malooy sa iyang mga katawhan" (Joel 2:18).
  c. Ang Ginoo moabog sa taga-amihanan nga mga sundalo (gihulagway diha sa mga bersikulo 1–11) ngadto sa palanas nga dapit (Joel 2:20).
  d. "Kamo mangaon sa kadagaya, [kabuhong] ug mangatagbaw" (Joel 2:26).
  e. "Ako anaa sa kinataliwad-an sa Israel, . . . ang akong katawhan dili pagapakaulawan" (Joel 2:27).
  f. "Igabubo ko ang akong espiritu ibabaw sa tanang unod" (Joel 2:28; tan-awa usab sa bersikulo 29).
  g. Ang mga batan-on ug tigulang managpanagna, managdamgo, sa mga damgo ug makakita sa mga panan-awon (Joel 2:28).
  h. "Bisan kinsa nga magatawag sa ngalan ni Jehova pagaluwason" (Joel 2:32).
  i. "Ug gikan sa Zion si Jehova mopadahunog sa iyang tingog, ug mosinggit sa iyang tingog gikan sa Jerusalem" (Joel 3:16).
  j. "Si Jehova mahimong dalangpanan sa iyang katawohan" (Joel 3:16).
  k. "Si Jehova mahimong . . .usa ka salipdanan alang sa mga anak sa Israel" (Joel 3:16).
  l. "Busa kamo moila nga ako mao si Jehova nga inyong Dios, nga nagapuyo sa Zion" (Joel 3:17).

- Unsa ang gitudlo niining mga panalangin mahitungod sa pasalig sa Ginoo ngadto sa iyang mga katawhan sa pakigsaad? mahitungod sa iyang gahum diha sa katungod sa iyang mga Santos? mahitungod sa iyang kalooy ug gugma? mahitungod sa atong mga kahigayunan diha sa katapusang mga adlaw?

- Ang pamahayag ni Joel nga ang Ginoo mobubo sa iyang Espiritu diha sa tanang mga katawhan sa ulahing mga adlaw (Joel 2:28–29) mao ang tuman nga kalainan ngadto sa kagutom nga gihulagway ni Amos (Amos 8:11–12). Ang anghel Moroni mikutlo sa panagna ni Joel ngadto ni Joseph Smith ug misulti kaniya nga kini wala pa matuman apan hapit na mahitabo (Joseph Smith—Kasaysayan 1:41). Unsa nga panig-ingnan ang inyong nakita sa pagbubo diha sa mga kinabuhi sa mga batan-on ug mga hingkod karon?

Panapos

Hatagi og gibug-aton nga kining usa ka mahinungdanon nga panalangin sa pagpuyo diha sa ulahing mga adlaw, sa diha nga daghang mga panagna ang natuman ug sa diha nga kita adunay paggiya sa buhi nga propeta. Awhaga ang mga sakop sa klase sa mainampoon nga paagi magtuon sa mga pulong sa buhi nga propeta ug gamiton ang iyang tambag diha sa ilang mga kinabuhi.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1.Nahimong kasayon diha sa Zion

- Si Amos mipahimangno sa mga katawhan mahitungod sa "kasayon diha sa Zion" (Amos 6:1). Unsa ang ipasabut niini sa pagkahimo nga sayon diha sa Zion? (Tan-awa sa 2 Nephi 28:19–24, 27, 29–30.) Sa unsa nga mga paagi kaha kita sayon diha sa Zion karon? Sa unsa nga paagi kita makabantay batok niini?

2."Igabubo ko ang akong espiritu ibabaw sa tanang unod" (Joel 2:28)

- Ang tanang moderno nga mga gimugna sa pagpanaw ug pagpakigsulti miabut sukad ang ebanghelyo napahiuli. Sa unsa nga paagi kining kalamboan nakatabang sa pagtuman sa panagna ni Joel diha sa Joel 2:28–29? Sa unsa nga paagi kining mga kalamboan nakatabang ug dugang sa buhat sa Ginoo diha sa atong panahon?

  Mahimo nga ikaw mobasa sa mosunod nga pamahayag ni Elder Joseph Fielding Smith aron sa pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut sa mahinungdanon nga kapuslanan niining mga mugna sa pagpahigayon sa buhat sa Ginoo:

  "Ako hugot nga nagtuo nga kon wala pa ang pagpahiuli sa ebanghelyo, ug walay pagkatukod sa Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, wala untay radyo; wala untay aeroplano, ug wala unta kahibulongan nga mga kaplag sa tambal, kemistri, elektrisidad, ug daghang mga butang diin ang kalibutan nakapahimulos pinaagi sa ingon nga mga kaplag. Ubos sa maong kahimtang, kining mga panalangin napugngan unta, kay kini nasakop sa Kapaigoan sa Kahingpitan sa mga Panahon diin ang pagpahiuli sa ebanghelyo ug sa pagkatukod sa Simbahan mao ang kapasikaran diin misanag ang Espiritu sa Ginoo sa tibuok kalibutan. Ang pagdasig sa Ginoo migawas ug mihupot sa mga hunahuna sa mga tawo, bisan kon wala sila masayud niini, ug sila gidumala sa Ginoo. Niini nga paagi siya midala kanila ngadto sa iyang pangalagad nga ang iyang mga katuyoan ug ang iyang pagkamatarung, sa panahon, mahimo nga labing gamhanan dinhi sa yuta.

  ". . . Ako wala motuo sa usa ka higayon nga kining mga kaplag miabut sulagma nga miabut, o nga sila miabut tungod sa superyor nga salabutan nga gihuptan sa mga tawo karon ibabaw niadtong kinsa nagpuyo sa mga katuigan nga milabay. Sila miabut ug moabut tungod kay kini ang tukma nga panahon, tungod kay ang Ginoo buot niini, ug tungod kay siya mibubo sa iyang Espiritu sa tanang unod" (sa Conference Report, Okt. 1926, 117).

Leksyon
36

Ang Himaya sa Zion Mahimo nga usa ka Panalipod

Isaias 1–6

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase nga molikay sa mga dautan sa kalibutan pinaagi sa pagbarug diha sa mga balaan nga mga dapit ug sa pagtabang kanila nga makakuha og kalig-on gikan sa pagkamauyunon nga pag-alagad ni Isaias.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mga tudling gikan sa Isaias 1–6 nga gihisgutan niini nga leksyon.
2. Dugang nga pagbasa: 2 Nephi 11:

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon

Ipasabut nga ang Ginoo sa kasagaran mobalikbalik sa mao gihapon nga ideya sa daghang mga higayon sa tibuok mga kasulatan. Isulat ang mosunod nga mga kapanguhaan diha sa pisara ug hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagpangita kon unsa nga tambag ang gihatag sa Ginoo aron sa pagtabang kanato nga makalahutay sa mga pagsulay sa katapusang mga adlaw:

Doktrina ug mga Pakigsaad 45:32
Doktrina ug mga Pakigsaad 87:8
Doktrina ug mga Pakigsaad 101:22

Isulat diha sa pisara "*Barug kamo sa mga balaan nga dapit , ug ayaw pagbalhin*"

- Unsa sa inyong hunahuna ang ipasabut niining hugpong sa mga pulong? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip pagka takus sa tanang mga higayon, nagtinguha nga sa kanunay maanaa sa balaan nga mga dapit, adunay pagsalig nga ang Dios mogiya kanimo, ug manalipod alang sa makatuoran ug kabalaan.)

Ipasabut nga dinhi niining leksyon, ang mga sakop sa klase mokaplag ngano nga ang Ginoo misugo kanato sa pagbarug diha sa balaan nga mga dapit ug unsa kini nga balaang mga dapit.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa mga kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

"Mahinungdanon ang mga pulong ni Isaias," ang Manluluwas mipahayag samtang siya misugo sa mga Nephite aron sa pagsiksik sa mga panagna ni Isaias (3 Nephi 23:1). Ang mga panagna ni Isaias gikutlo sa kasagaran diha sa Bag-ong Tugon, Basahon ni Mormon, ug Doktrina ug mga Pakigsaad kay sa

mga pulong sa bisan unsa nga laing mga propeta. Siya nanagna og daghang mga butang mahitungd sa kalibutanon nga misyon sa Manluluwas, mahitungod sa kalaglagan nga mosunod sa pagkadautan sa Israel, ug mahitungod sa misyon ug kapalaran sa ulahing mga adlaw nga Israel.

1. Si Isaias mihulagway sa kahimtang sa kalibutan diha sa ulahing mga adlaw.

- Daghan sa mga pahimangno ug mga panagna ni Isaias magamit sa duha ngadto sa iyang panahon, diin mao ang panahon sa dakong pagkadautan, ug sa atong panahon. Sa unsa nga paagi kining mga kahimtang nga gihulagway diha sa mosunod nga mga kasulatan makita sa kalibutan karon? (Mahimo nga imong isulat ang mga kapanguhaan diha sa pisara usa ug ipapangita kini sa mga sakop sa klase.)

  a. Isaias 1:3–5 (Pagsupak batok sa Ginoo)
  b. Isaias 1:11–15 (Relihiyoso nga mga seremonyas nga walay kahulogan o hugot nga pagtuo)
  c. Isaias 2:7–8 (Pagsimba sa kalibutanon nga mga butang ug kasiguroan pinaagi sa militar kay sa Ginoo; timan-i nga mga kabayo ug mga karwahe ang gigamit isip mga instrumento sa gubat sa karaan nga mga panahon)
  d. Isaias 2:11–12 (Garbo)
  e. Isaias 3:5 (Panglupig sa ubang mga katawhan ug kapakyas sa pagtahud sa edaran nga mga katawhan)
  f. Isaias 3:9 (Walay kaulaw alang sa sala)
  g. Isaias 3:14–15 (Nagpahimulos sa mga kabus ug napakyas sa pag-amuma alang kanila)
  h. Isaias 3:16–24 (Paghatag og gibug-aton sa gawas nga pisikal nga kaanyag diha sa kadaut sa pagkamatarung ug maayo nga kinaiya)
  i. Isaias 5:8 (Hinakog nga mga tinguha sa pag-angkon og labaw pa ka daghang materyal nga mga butang)
  j. Isaias 5:11–12 (Makanunayon nga nagtinguha sa kalibutanon nga mga kalingawan kaysa magtinguha sa Ginoo ug sa iyang buhat)
  k. Isaias 5:20 (Magsulti nga ang dautan nga mga butang mga maayo ug maayo nga mga butang dautan)
  l. Isaias 5:21 (Pagsalig sa diha sa kaugalingon kaysa diha sa Dios)
  m. Isaias 5:24 (Pagbiaybiay sa mga kasugoan ug pulong sa Dios)

- Sa unsa nga paagi kining mga panag-an natuman karon? (Tan-awa ang dugang nga ideya sa pagtudlo alang sa dugang nga panaghisgutan sa pipila niining mga panagna.)

2. Si Isaias mitambag sa mga matinud-anon sa pagbarug diha sa balaan nga mga dapit.

- Unsa nga mga dapit ang naghatag og kaluwasan gikan sa kalibutanon nga mga kahimtang nga gihisgutan ni Isaias? Unsa ang tulo ka mga dapit nga gihisgutan diha sa Isaias 4:5–6?

  a. Matag pinuy-anan nga dapit sa bukid sa Zion (mga panimalay)
  b. Mga katiguman (mga istaka, mga purok, ug mga sanga; tan-awa usab sa D&P 115:5–6)
  c. Tabernakulo (mga templo)

- Sa unsa nga paagi ang panimalay mahimo nga balaang dapit nga maghatag og dangpanan gikan sa pagkadautan sa kalibutan? Sa unsa nga paagi ang mga istaka, mga purok, ug mga sanga mahimo nga balaang mga dapit ug mga dangpanan? Sa unsa nga paagi ang templo mahimo nga balaang dapit ug dangpanan? Sa unsa nga paagi kining tulo ka mga balaang dapit makatabang sa paghatag og usa ka panalipod alang kanimo batok sa mga dautan sa kalibutan?

  Mahimo nga ikaw mosulat sa *Pagbarug diha sa Balaan nga mga Dapit* diha sa pisara ug unya mosulat sa ubos niini *1. Panimalay; 2. Mga Istaka, Mga Purok, ug Mga Sanga; ug 3. Mga Templo*. Ilista ang mga komentaryo sa mga sakop sa klase ubos sa matag ulohan.

- Unsa nga mga panghunahuna ang gigamit sa Isaias 4:5–6 aron mohulagway kon sa unsa nga paagi kining mga balaan nga dapit makapanalipod kanato?

  a. "Usa ka landong sa panahon sa adlaw gikan sa kainit"
  b. "Usa ka dapit nga kadangpan"
  c. "Usa ka tagoanan [usa ka tagoanan nga dapit o kapasilongan] gikan sa unos o gikan sa ulan"

- Daghan sa mga sinulat ni Isaias gilakip usab diha sa Basahon ni Mormon. Ipabasa sa mga sakop sa klase ang 2 Nephi 14:5 aron makit-an kon unsa nga mga pulong ang gidugang ngadto sa Isaias 4:5. (Ang mga pulong Zion mao ang gidugang.) Unsa ang gipuno niining mga pulong sa atong panabut niini nga bersikulo?

- Unsa nga panagna mahitungod sa mga templo diha sa katapusang mga adlaw ang gilakip sa Isaias 2:2–3? (Daghan nga mga katawhan ang moadto ngadto sa balay sa Dios, diin mao ang templo, ug magtinguha nga makat-on sa mga kasugoan sa Dios ug maglakaw sa iyang mga paagi.) Ngano sa inyong hunahuna nga si Isaias mihulagway sa templo isip usa ka "bukid sa Ginoo"? (Ang karaan nga mga propeta sa kasagaran moadto sa mga bukid aron makigsulti sa Ginoo ug makadawat og tambag gikan kaniya. Siya mipadayag og mga butang ngadto kanila didto. Kita mahimo nga makaangkon og sama nga mga kasinatian diha sa templo karon.)

3. Si Isaias naghulagway sa pagpundok sa Israel sa ulahing mga adlaw.

Sa Isaias 5:26–29, si Isaias naghulagway sa ulahing mga adlaw nga pagpundok sa Israel. Ang bandila nga giisa sa itaas mao ang Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Ang "pagsitsit" mao ang pagtaghoy o motawag, nga nagpaila sa pagdapit ngadto sa tanang kanasuran sa yuta aron pagpundok ngadto sa Simbahan. Kining pagpundok mahimo nga dali ug gamhanan.

- Sa unsa nga paagi ang panagna nga ang mga nasud pagapundukon ngadto sa Simbahan natuman karon? (Mga misyonaryo nangadto sa tibuok kalibutan aron pagtudlo sa ebanghelyo ug pundukon ang mga katawhan ngadto sa kamatuoran.) Unsa ang mabuhat sa matag usa kanato aron motabang nga matuman kini nga panagna?

4. Si Isaias mitubag nga mauyunon sa iyang tawag nga mahimong propeta.

Ang Ginoo mitawag ni Isaias nga mahimong propeta pinaagi sa panan-awon diin nakita ni Isaias ang Ginoo diha sa iyang himaya. Ang panan-awon gitala diha sa Isaias 6.

- Sa unsa nga paagi si Isaias mihulagway sa himaya sa Ginoo? (Tan-awa sa Isaias 6:1–4.) Unsa ang tubag ni Isaias sa diha nga iyang nakita ang Ginoo? (Tan-awa sa Isaias 6:5. Si Isaias mibati og pagkadili takus nga maanaa sa atubangan sa Ginoo.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo sa simboluhanon nga paagi mipakita nga si Isaias limpyo sa iyang atubangan? (Tan-awa sa Isaias 6:6–7.) Sa unsa nga paagi si Isaias mitubag sa diha nga ang Ginoo mitawag kaniya nga mahimong usa ka propeta? (Tan-awa sa Isaias 6:8.)
- Sa pagdawat sa iyang tawag, si Isaias migamit sa sama nga mga pulong maingon sa gibuhat sa Manluluwas sa diha nga Siya midawat sa kapangakohan aron pagtuman sa laraw sa atong Amahan sa Langit alang sa kaluwasan sa iyang mga anak (Abrahm 3:27). Unsa ang pipila ka mga pagkabutang diin kita usab nagkinahanglan sa pagtubag sa Ginoo uban sa sama nga mga pulong? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa diha nga kita gitawag sa pag-alagad sa mga misyon, sa diha nga kita gihangyo sa pag-alagad sa Simbahan, ug sa diha nga kita gihangyo sa paglahutay sa malisud nga mga pagsulay.)
- Daghan nga mga kapitulo sa Isaias ang natala diha sa Bashon ni Mormon, lakip sa mga kapitulo 2 ngadto sa 6. Unsa nga mga katarungan ang gihimo ni propeta Nephi alang sa paglakip sa mga sinulat ni Isaias diha sa iyang talaan? (Tan-awa sa 2 Nephi 11:8.)
- Hain nga mga mensahe gikan niining mga kapitulo sa Isaias ang nakahimo kanimo sa pagmaya? Hain nga mga mensahe niining mga kapitulo ikaw mibati nga labing mahinungdanon nga ipahisama sa imong kaugalingon?

Panapos

Ang mga pulong ni Isaias nagtudlo kanato og daghang nga mga butang mahitungod sa ulahing mga adlaw. Pinaagi sa pagtuon sa tambag ni Isaias, kita makakat-on kon unsaon sa pagbarug diha sa balaan nga mga dapit ug paglikay sa mga dautan sa kalibutan. Pinaagi sa pagsunod sa iyang panig-ingnan, kita mahimo nga labaw pa nga mauyunon nga mga sulugoon sa atong Amahan sa Langit.

Dugang nga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit niini isip kabahin sa leksyon.

Dugang nga panaghisgutan sa mga panagna ni Isaias diha sa Isaias 1–6

Paghimo sa atong relihiyoso nga mga panglihok nga madawat sa Ginoo

- Sumala diha sa Isaias 1:11, 16–17, ngano nga ang mga sakripisyo sa mga taga-Israel dili madawat sa Ginoo? (Bisan og ang mga taga-Israel misulay sa pagka relihiyoso sa gawas, ang ilang mga kasingkasing layo gikan sa Dios. Tan-awa usab sa Mateo 5:23–24, Moroni 7:6–9.) Ngano nga ang pipila ka mga katawhan mosulay nga mahimong relihiyoso sa gawas bisan kon ang ilang mga kasingkasing layo gikan sa Dios? Ngano nga kining matang sa pagpakaaron-ingnon makapalagot sa Dios?

Ang mga panalangin sa pagpasaylo

- *Si Isaias mihatag og duha ka matahum nga hitsura sa hunahuna nga makatabang kanato nga makasabut kon unsa ka hingpit ang Ginoo mopasaylo niadtong kinsa mohinulsol. Siya miingon, "Bisan pa ang inyong mga sala mapula sila pagapution*

ingon sa nieve; bisan pa sila lubos mapula, sila mahimong sama sa maputing balhibo sa carnero" (Isaias 1:18). Sa unsa nga paagi kining mga hitsura makatabang kanato sa diha nga kiia nakasala ug mobati nga layo gikan sa Ginoo? (Tan-awa usab sa D&P 58:42.)

Paglikay sa pagkakalibutanon diha sa panagway

- Si Elder Joseph Fielding Smith miingon nga ang panagna diha sa Isaias 3:16–24 nagpasabut sa mga sakop sa Simbahan karon ug "naglakip sa mga lalaki ingon man usab sa mga babaye" (*Answers to Gospel Questions*, comp. Joseph Fielding Smith Jr., 5 vols. [1957–66], 5:174). Sa unsa kaha nga paagi ang atong pamatasan sa pagsinina makita o makaimpluwensya sa atong espirituhanon nga pagkatawo? Unsa ang ipasabut niini sa pagsinina sa maligdong nga paagi? Unsa ang mga kakuyaw sa pagkahimo nga mabalak-on kaayo uban sa atong sinina ug personal nga panagway? (Tan-awa sa Alma 31:27–28.) Sa unsa nga paagi kita makatudlo sa atong mga anak aron paglikay sa kalibutanon diha sa panagway?

Ang pagtawag sa dautan nga maayo ug maayo nga dautan

- Ngano nga ang abilidad sa Israel sa pag-ila tali sa maayo ug dautan mikunhod? (Tan-awa sa Isaias 5:20.) Sa unsa nga mga paagi ang mga katawhan karon motawag sa dautan nga maayo ug maayo nga dautan? Unsa ang atong mabuhat aron sa pagsiguro nga kita makaila sa kalainan tali sa maayo ug dautan? (Tan-awa sa 2 Nephi 32:5; D&P 45:57.)

"Maalamon diha sa ilang kaugalingong mga mata"

- *Unsa ang gipasabut ni Isaias sa diha nga siya mipahimangno sa mga katawhan nga dili "magmaalamon diha sa ilang kaugalingong mga mata, ug mga buotan diha sa ilang kaugalingong pagtan-aw"? (Isaias 5:21). Unsa ang nakaingon niini nga mga problema? Ngano nga makuyaw kini? Unsaon nato pagbantay batok niini?*

"Ang iyang kamot iya pang ginabakyaw"

- Unsa nga mensahe ang gihatagan og gibug-aton ni Isaias diha sa Isaias 5:25, 9:12, 9:17, 9:21, ug 10:4? Ngano nga kining mensahe mahinungdanon? Sa unsa nga paagi kamo miabut sa pagkahibalo sa kamatuoran niini nga mensahe?

“Nakahimo Kag Butang nga Katingalahan”

Leksyon
37

Isaias 22; 24–26; 28–30

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase sa pagduol ngadto kang Kristo pinaagi sa pag-ila sa pipila ka kahibulongan nga mga butang nga iyang nabuhat.

Pagpangandam

Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:

a. Isaias 22:22. Ang Manluluwas miabli sa mga pultahan ngadto sa atubangan sa Langitnong Amahan.
b. Isaias 24:21–22. Ang Manluluwas mipakita og kalooy alang niadtong anaa sa bilanggoan sa espiritu.
c. Isaias 25:1–4; 32:1–2. Ang Manluluwas mao ang kalig-on ug dangpanan.
d. Isaias 25:6–9. Ang Manluluwas moandam sa usa ka kombira ug molaglag sa “takoban”
e. Isaias 25:8. Ang Manluluwas mopahid sa atong mga luha.
f. Isaias 26:19. Ang Manluluwas magdala sa Pagkabanhaw.
g. Isaias 28:16. Ang Manluluwas mao ang atong lig-on nga tukuranan.
h. Isaias 29:4, 9–14, 18, 24. Ang Manluluwas mopahiuli sa ebanghelyo nganhi sa yuta.
i. Isaias 30:19–21. Ang Manluluwas nahibalo sa atong mga pagsulay ug mogiya sa atong mga agianan.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Sultihi ang mga sakop sa klase mahitungod sa usa ka sakop sa banay o higala kinsa nakahimo og kahibulongan nga butang alang kanimo. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagsulti mahitungod sa mga katawhan kinsa nakabuhat og kahibulongan nga mga butang alang kanila. Hangyoa sila sa paghulagway sa ilang mga pagbati ngadto niadto nga mga katawhan. Ipasabut nga kini nga leksyon mohatag og gibug-aton sa pipila ka kahibulongan nga mga butang nga nabuhat sa Manluluwas.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Ipasabut nga ang propeta Isaias nakahimo og daghan sa iyang pagtudlo diha sa gisimbolo nga mga sinultihan. Kini nga mga sinultihan wala magtudlo sa laktud, busa kita kinahanglan gayud nga mohiling ug mohunahuna sa mga pulong ni Isaias aron sa pagkaplag sa mga kamatuoran nga gitudlo niini.

Pipila sa labing maanindot ug lawom nga simbulohanon nga sinultihan ni Isaias mao ang mahitungod sa Manluluwas, kinsa mao ang tunong niini nga leksyon. Mahimo nga ikaw mosulat diha sa pisara *"Ang Iyang ngalan pagatawgon og Kahibulongan"* (Isaias 9:6). Samtang ikaw maghisgot sa mosunod nga mga panag-na mahitungod sa Manluluwas, itingub ang matag usa niini diha sa pisara.

1. Ang Manluluwas miabli sa mga pultahan ngadto sa atubangan sa Langitnong Amahan.

Hisgoti ang Isaias 22:22.

- Ang Isaias 22:22 nag-ingon nga ang Mesiyas adunay "yawe sa balay ni David." Kini mao ang simbulohanon nga paagi sa pag-ingon nga ang Manluluwas adunay gahum sa pag- angkon o pasalikway sa bisan kinsa nga tawo gikan sa atubangan sa Langitnong Amahan. (Tan-awa usab sa Pinadayag 3:7–8; 2 Nephi 9:41.) Unsa ang gibuhat sa Manluluwas aron pag-abli niining pultahan alang kanato? Unsa ang kinahanglan gayud nga atong buhaton aron makahimo sa pagsulod? (Tan-awa sa 2 Nephi 9:45.)

2. Ang Manluluwas nagpakita og kalooy alang niadtong anaa sa bilanggoan sa espiritu.

Hisgoti ang Isaias 24:21–22.

- Unsa nga bilanggoan ang gipasabut sa Isaias 24:21–22? (Ang bilanggoan sa espiritu, mao ang dapit diin ang mga espiritu sa pipila ka namatay nga mga mortal moadto samtang naghulat sa Pagkabanhaw.) Ngano nga ang mga espiritu sa pipila ka namatay nga mga mortal anaa sa bilanggoan sa mga espiritu? (Tan-awa sa D&P 138:32. Ang pipila kanila wala makadawat sa ebanghelyo dinhi sa yuta, ug ang uban dili maisog sa ilang mga pagpamatuod.)
- Unsa ang gibuhat sa Manluluwas alang sa mga espiritu didto sa bilanggoan? (Tan-awa sa Isaias 42:5–7; D&P 138:29–37. Siya mitukod sa matarung nga mga espiritu aron pagtudlo kanila sa ebanghelyo.) Sa unsa nga paagi kini mipakita sa gugma ug kalooy sa Manluluwas? (Tan-awa sa Isaias 49:9–10.)

3. Ang Manluluwas mao ang kalig-on ug dangpanan.

Hisgoti ang Isaias 25:1–4; 32:1–2.

- Si Isaias misulat sa Manluluwas nga naglig-on kanato sa panahon sa mga unos, mga bagyo, mga desyerto, ug ang kainit sa atong mga kinabuhi. Unsa ang gitudlo kanato sa mosunod nga salabutan nga mga hulagway, mga ideya, o mga panghunahuna kon unsaon sa Manluluwas pagtabang kanato kon kita mag-atubang sa ingon nga mga hagit?

  a. Siya usa ka dangpanan gikan sa unos (Isaias 25:4).
  b. Siya usa ka landong gikan sa init (Isaias 25:4).
  c. Siya usa ka tagoanan gikan sa hangin (Isaias 32:2).
  d. Siya usa ka tabon gikan sa bagyo (Isaias 32:2).
  e. Siya ingon sa mga sapa sa tubig sa usa ka dapit nga namala (Isaias 32:2).
  f. Siya usa ka landong sa dakong pangpang nga bato sa giuhaw nga yuta (Isaias 32:2).

4. Ang Manluluwas moandam sa kombira ug molaglag sa "takoban"

Hisgoti ang Isaias 25:6–9.

- Usa ka paghubad sa Isaias 25:6–7 mao nga ang bukid nagsimbolo sa templo (tan-awa usab sa Isaias 2:2; D&P 58:8–9). Unsa nga kombira ang gihisgutan diha sa Isaias 25:6? (Usa ka kombira sa mga pulong ug mga pagtulon-an ni Kristo.) Sa unsa nga paagi ang pagtambong sa templo mahimong sama sa usa ka kombira?
- Ang takoban maoy usa ka nipis nga tabon. Sa simbolohanon nga paagi kini sa kasagaran nagpaila sa pagkawalay pagtuo nga mopugong sa mga katawhan gikan sa matinud-anon nga pagduol ngadto ni Kristo (Moises 7:26). Sa unsa nga paagi ang "takoban" nga anaa sa ibabaw sa yuta malaglag? (Tan-awa sa Isaias 25:7–9.)

5. Ang Manluluwas mopahid sa atong mga luha.

Hisgoti ang Isaias 25:8.

- Unsa ang imong buhaton sa diha nga usa ka tawo nga imong gihigugma nag-hilak? Sa unsa nga paagi ang Manluluwas "mopahid sa [atong] mga luha"? (Isugyot nga ang mga sakop sa klase mohulagway sa ilang mga hunahuna sa usa ka ginikanan nga nagpahid sa mga luha gikan sa nawong sa usa ka bata. Diha adunay pagbati sa pagkasuod niini nga buhat. Kini usa ka malumo nga panglihok nga gipakigbahin lamang sa mga tawo kinsa nahigugma ug misalig kaayo sa usagusa.)
- Unsa ang mga kahimtang nga gihisgutan sa Pinadayag 21:4 nga maoy hinungdan sa mga luha? Sa unsa nga paagi ang Manluluwas mopahid sa mga luha nga maoy hinungdan niini nga mga kahimtang?

6. Ang Manluluwas magdala sa Pagkabanhaw.

Hisgoti ang Isaias 26:19.

- Si Isaias nanagna nga kon ang Mesiyas moabut, siya mamatay ug mabanhaw (Isaias 25:8). Kinsa pa ang mabanhaw? (Tan-awa sas Isaias 26:19; 1 Mga Taga-Corinto 15:20–22; Alma 11:43–44. Ang tanan nga mga anak sa Dios kinsa nakapuyo dinhi sa yuta mabanhaw.) Unsa ang gisugyot sa Isaias 26:19 mahi-tungod sa unsa nga paagi kita mobati sa diha nga kita mabanhaw? (Tan-awa usab sa D&P 138:12–16, 50.)

  Ang Propeta Joseph Smith miingon: "Sa diha nga ang tingog motawag sa mga patay nga mobangon, . . . unsa ang mahimong hingpit nga kalipay sa akong kasingkasing? Sa pagsugat sa akong amahan, akong inahan, akong igsoon nga lalaki, akong igsoon nga babaye, ug kon sila anaa sa akong kiliran, ako moga-kus kanila ug sila kanako" (*Teachings of the Prophet Joseph Smith,* sel. Joseph Fielding Smith [1976], 295–96).

7. Ang Manluluwas mao atong lig-on nga tukuranan.

Hisgoti ang Isaias 28:16.

- Unsa ang gisulti ni Isaias mahitungod sa Manluluwas pinaagi sa pagpasabut kaniya isip usa ka "nasulayan nga bato" (Tan-awa sa Moises 7:53.) Sa unsa nga paagi si Jesukristo mao ang atong "lig-on nga tukuranan"? (Tan-awa sa

Helaman 5:12.) Unsa ang atong mabuhat aron sa pagtukod niining tukuranan? Unsa ang gisaad sa Ginoo kon kita motukod dinhi niining katukuran? (Tan-awa sa D&P 50:44.)

8. Ang Manluluwas mopahiuli sa ebanghelyo nganhi sa yuta.

Hisgoti ang Isaias 29:4, 9–14, 18, 24.

- Unsa ang nakita nang daan ni Isaias mahitungod sa ulahing mga adlaw nga pagpahiuli sa ebanghelyo? (Tan-awa sa Isaias 29:4, 9–14. Iyang nakita nang daan nga kini moabut sa panahon sa espirituhanon nga kangitngit. Iya usab nga nakita nang daan ang pagtunga sa Basahon ni Mormon.)

  Itandi ang mosunod nga mga bersikulo sa Isaias uban sa nahitakdo nga mga tudling diha sa Basahon ni Mormon, Perlas nga Labing Bililhon, ug Doktrina sa mga Pakigsaad aron makita kon sa unsa nga paagi ang pipila sa mga panagna ni Isaias natuman:

a.Isaias 29:4	Moroni 10:27
b.Isaias 29:9–10, 13	Joseph Smith—Kasaysayan 1:18–19
c.Isaias 29:11–12	Joseph Smith—Kasaysayan 1:63–65
d.Isaias 29:14	Doktrina ug mga Pakigsaad 4:1; 6:1

- Si Isaias nagsulti kabahin sa mga katawhan nga nagpaduol sa Ginoo pinaagi sa ilang mga baba samtang ang ilang mga kasingkasing layo gikan Kaniya (Isaias 29:13). Sa unsa nga paagi kita makasiguro nga kita duol sa Ginoo diha sa atong mga hunahuna ug mga lihok ingon man usab sa atong mga pulong?
- Si Isaias miingon nga ang Basahon ni Mormon motabang sa bungol ug buta sa espirituhanon nga makadungog ug makakita (Isaias 29:18, 24). Sa unsa nga paagi kining panagna natuman? Sa unsa nga paagi ang Basahon ni Mormon nakatabang kanimo nga labaw pa nga makakita ug makadungog sa espirituhanon nga paagi?

9. Ang Manluluwas nahibalo sa atong mga pagsulay ug mogiya sa atong mga agianan.

Hisgoti ang Isaias 30:19–21.

- Unsa ang gitudlo sa Isaias 30:19–21 mahitungod sa kalisdanan? Unsa ang gitudlo niining mga bersikulo mahitungod sa unsa ang buhaton sa Manluluwas alang kanato kon ang kalisdanan moabut? (Tan-awa usab sa Alma 37:37.)

Panapos

Hatag sa imong pagpamatuod sa Manluluwas, magpahayag sa pasalamat alang sa kahibulongan nga mga butang nga iyang nabuhat alang kanato. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagrebyu sa lista diha sa pisara ug ipahayag kon sa unsa nga paagi sila mibati sa diha nga sila naghunahuna mahitungod niini nga mga butang. Hisgoti kon unsa ang atong mabuhat agi og balus. (Tan-awa sa Isaias 35:3–4 alang sa pipila ka mga sugyot.) Mahimo nga imo usab nga pakantahon ang mga sakop sa klase sa "Ako Nagbarug nga Nahibulong" (*Mga Baruganan sa Ebanghelyo* pp.334–35).

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Mga butang nga nagpaila sa pipila sa mga hulagway sa hunahuna ni Isaias

Pagpakita og nagkalainlain nga mga butang o mga hulagway nga nagpaila sa pipila sa mga hulagway sa hunahuna ni Isaias, sama sa yawe, usa ka bato, o hulagway sa landong diha sa desyerto, samtang kamo naghisgot niining mga hulagway.

2. Musika gikan sa *Mesiyas* ni Handel

Pagpatukar sa usa ka rekord "Kay alang Kanato Usa ka Bata Natawo," usa ka musikal nga paghubad sa Isaias 9:6 gikan sa *Mesiyas* ni George Frideric Handel.

3. "Ang Hikap sa Kamot sa Magtutudlo"

Kon ang *Family Home Evening Video Supplement 2* (53277 853) anaa, mahimo nga ikaw mapasundayag sa "Ang Hikap sa Kamot sa Magtutudlo," usa ka 18 minutos nga bahin, isip nga kabahin sa leksyon.

Leksyon
38

"Gawas Kanako Wala Nay Manluluwas"

Isaias 40–49

Katuyoan

Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makasabut nga si Jesukristo maoy mahinungdanon kaayo nga siya dili ikatandi ni bisan kinsa diha sa iyang pagkamaunongon ngadto sa iyang mga katawhan ug nga siya adunay usa ka mahinungdanon nga buhat nga buhaton alang kanila.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mga tudling gikan sa Isaias 40–49 nga gihisgutan niini nga leksyon.
2. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, isulat ang mosunod nga mga kinutlo diha sa karatula o diha sa pisara sa dili pa ang klase.
   a. "Unsa may inyong paghunahuna mahitungod kang Kristo?" (Mateo 22:42).
   b. "Unsa nga matang sa mga tawo kamo mahisama?" (3 Nephi 27:27).
   c. "Sumala sa sulti sa mga tawo kinsa man kuno ang Anak sa tawo? . . . Unsa may inyong sulti kinsa man ako" (Mateo 16:13, 15).
   d. "Kinsa ang dapig kang Jehova?" (Exodo 32:26).
   e. "Kamo nakadawat ba sa iyang hitsura diha sa inyong mga panagway?" (Alma 5:14).
3. Kon ang *Family Home Evening Video Supplement 2* (53277 853) anaa, mahimo nga ikaw mopakita sa lima ka minutos nga bahin sa "Unsa ang Inyong Paghunahuna Mahitungod kang Kristo?" isip kabahin sa leksyon.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon.

Patan-awa ang mga sakop sa klase ngadto sa mga kinutlo nga imong gisulat diha sa karatula o pisara (tan-awa sa "Pagpangandam" sa itaas). Dayon pangutana sa mosunod nga mga pangutana:

- Unsa ang kasagaran nga anaa niini nga mga kinutlo? (Ang tanan niini mga pangutana gikan sa mga kasulatan nga makatabang kanato sa pagbanabana sa atong pagmatuod sa Manluluwas ug ang atong pasalig nga mahimo nga iyang mga tinun-an.) Ngano sa inyong hunahuna nga adunay daghan kaayo nga mga pangutana nga sama niini diha sa mga kasulatan?

Ipasabut nga kabahin niini nga leksyon nagtunong diha sa kasulatan nga mga pangutana nga naghatag og gibug-aton sa kamahinungdanon sa Manluluwas.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa personal nga mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Isaias nagtudlo nga ang Manluluwas dili ikatandi.

- Pinaagi ni Isaias, ang Ginoo mibalikbalik sa pagpangutana sa usa ka piho nga pangutana sa lainlain nga mga paagi. Unsa nga pangutana ang gipangutana sa matag usa sa mosunod nga mga bersikulo?

  a. Isaias 40:18 ("Kang kinsa man diay ninyo igapakisama ang Dios?")
  b. Isaias 44:8 ("Aduna bay usa ka Dios gawas kanako?")
  c. Isaias 46:5 ("Sa kang kinsa man ninyo ipanig-ingon ako, ug magahimo kanako nga sama, ug itanding ako?")

- Unsa ang pagkasusama mahitungod sa nag-una nga mga pangutana? (Kining tanan nagtudlo nga ang Manluluwas mao ang labaw kay sa bisan kinsa nga tawo o butang nga atong ikatandi ngadto kaniya.) Sa unsa nga paagi kita makatubag niini nga mga pangutana? Sa unsa nga paagi kini natubag sa basahon ni Isaias? (Tan-awa sa mga bersikulo nga gilista sa ubos, magtimaan nga diha sa matag hitabo ang Ginoo nagsulti ngadto sa mga nanagsimba og dios-dios nga mga katawhan kinsa nanagmugna sa ilang kaugalingong nga mga dios sa pilak ug bulawan.)

  a. Isaias 43:11 ("Gawas kanako wala nay manluluwas.")
  b. Isaias 44:6 ("Gawas kanako wala nay Dios.")
  c. Isaias 45:5 ("Gawas kanako wala nay laing Dios"; tan-awa usab sa mga bersikulo 6, 14, 18, 21–22.)
  d. Isaias 46:9 ("Ako mao ang Dios ug wala nay lain nga sama kanako.")

- Ngano sa inyong hunahuna nga kining mga pangutana ug tubag ang gibalikbalik sa daghan kaayo nga mga higayon diha sa basahon sa Isaias? Sa unsa nga paagi kining mga pangutana ug tubag may kalabutan sa atong panahon?

2. Si Isaias mihulagway sa dili ikatandi nga mga hiyas sa Manluluwas.

- Ang propeta Joseph Smith mitudlo nga kita ngakinahanglan og "usa ka husto nga ideya sa pamatasan sa [Dios], mga kahingpitan ug mga hiyas" aron sa pag-angkon sa hugot nga pagtuo diha Kaniya (*Lectures on Faith* [1985], 38). Si Isaias naghatag og daghang maanindot nga mga paghulagway sa kinaiya ug mga hiyas sa Manluluwas. Ipabasa sa mga sakop sa klase ang pipila ka mga tudling nga gilista sa ubos ug hisgoti ang mosunod nga mga pangutana: Diin nga mga hiyas sa Manluluwas ang gihisgutan diha sa tudling? Sa unsa nga paagi ang pagkahibalo niining hiyas makatabang sa pagpalambo sa atong hugot nga pagtuo sa Manluluwas? Mahimo nga ikaw molista niining mga hiyas diha sa pisara.

  a. Isaias 40:13–14 (Walay usa nga nagtambag o nagtudlo kaniya.)
  b. Isaias 40:28–31 (Siya dili maluya; nagadugang siya og kusog kanato.)
  c. Isaias 40:12, 21–22, 26; 45:12, 18 (Siya ang nagplano ug nagmugna sa mga kalibutan ug nahibalo sa matag bahin niini.)
  d. Isaias 41:17–18 (Siya nakadungog kanato kon kita anaa sa kasamok ug mopanalangin kanato sa kabuhong.)

e. Isaias 42:1; 4 (Siya dili mapakyas ni maluya hangtud ang iyang katuyoan matuman.)
f. Isaias 42:16 (Siya mohatag og kahayag ug motul-id sa agianan alang sa iyang mga katawhan kinsa nawala.)
g. Isaias 43:1–4 (Siya motabang sa iyang mga katawhan sa ilang mga pagsulay.)
h. Isaias 43:25–26; 44:21–23 (Siya mopapas sa atong mga sala ug dili na kini mahinumdoman.)
i. Isaias 44:2–4 (Siya mobubo sa iyang Espiritu diha sa atong mga banay sama sa tubig diha sa mamala nga yuta.)
j. Isaias 46:3–4 (Siya mosapnay sa iyang mga katawhan gikan sa pagkatawo hangtud sa pagkatigulang.)
k. Isaias 49:14–16 (Siya dili gayud mahikalimot kanato. Kita "gisilsil" sa mga palad sa iyang mga kamot.)

Dapita ang mga sakop sa klase sa pagsulti sa mga kasinatian nga nakapalig-on sa ilang mga pagpamatuod sa bisan unsa niining mga hiyas sa Manluluwas.

3. Ang kalibutan (Babilonia) nakig-indig sa Manluluwas alang sa atong pagkamaunongon.

- Ngadto kang kinsa ang Isaias 47 gipahinungod (Tan-awa sa ulohan sa kapitulo sa Isaias 47 ug bersikulo 1. Ang Babelonia mao ang gamhanan nga dakbayan sa karaan nga kalibutan: nga nalaglag tungod sa iyang pagkadautan. Diha sa mga kasulatan; ang Babelonia sa kasagaran usab nga gigamit isip usa ka simbolo alang sa pagkadautan sa kalibutan):

- Diha sa kapitulo 47, si Isaias mipahimangno nga ang Babelonia malaglag tungod sa iyang pagkadautan. Kini nga mga pahimangno mahimo usab nga magamit ngadto sa kalagmitan nga pagkalaglag sa kalibutan ug sa kadautan niini. Unsa ang gitudlo sa mosunod nga mga tudling mahitungod sa mga sangputanan sa pagtinguha sa pagsunod sa dautan nga mga paagi sa kalibutan?:

  a. Isaias 47:1, 5 (Ang kalibutan pagadad-on sa ubos ngadto sa abug ug mahimo nga hilum ug ngitngit.)
  b. Isaias 47:7–9 (Bisan pa man sa mga hunahuna sa kalibutan nga kini dili mabuntog, kini malaglag ug mawala ang mga butang sa labing mahinungdanon nga bili, gisimbolo pinaagi sa pagkawala sa bana ug mga anak.)
  c. Isaias 47:10–11 (Tungod kay ang kalibutan mipahayag nga kini labaw pa kay sa Dios; ang kalaglagan moabut dinha niini.)

- Sa Isaias 47:8, 10, unsa nga pag-angkon ang gihimo sa Babilonia (ang kalibutan) nga sama sa pamahayag sa Manluluwas mahitungod sa iyang kaugalingon? ("Ako, ug walay lain [nga] gawas kanako") Unsa ang ikahatag sa kalibutan nga itandi ngadto sa unsa ang ihatag sa Manluluwas? Ngano nga daghan kaayo nga mga katawhan ang mohatag sa ilang pagkamaunungon ngadto sa kalibutan kay sa ngadto sa Manluluwas? Sa unsa nga paagi kita makatabang sa uban nga makakita kon unsa ang gihatag sa Manluluwas?

- Sa Isaias 48:17–18, ang Ginoo misaad og mahinungdanon nga mga panalangin ngadto niadtong kinsa nagtinguha kaniya kay sa kalibutan. Sa unsa nga paagi kining mga saad makahimo kanimo nga mobati sa pagsunod sa Manluluwas uban sa inyong tibuok nga kasingksing?

4. Si Isaias mihulaghway sa misyon sa ulahing mga adlaw nga Israel.

- Ang Isaias 49 naglangkub sa daghang mga panagna mahitungod sa misyon sa ulahing mga adlaw nga Israel. Kini nga mga panagna makatabang kanato nga makasabut sa kamahinungdanon sa buhat nga gitudlo sa Ginoo nga buhaton sa matag usa kanato. Ipabasa sa mga sakop sa klase ang pipila ka mga tudling nga gilista sa ubos ug hisgoti ang mosunod nga pangutana: Unsa ang gitudlo niini nga tudling mahitungod sa atong mga kapangakohan niining ulahing mga adlaw? (Timan-i nga daghan sa mga panagna magamit sa duha ngadto sa buhat sa Manluluwas ug ngadto sa buhat sa iyang mga sulugoon, ang balay sa Israel [Isaias 49:3].)

  a. Isaias 49:1, 5. "Gitawag ako ni Jehova gikan sa tagoangkan." (Kita gitawag gikan sa pagkatawo aron pagtuman sa buhat sa Ginoo diha sa katapusang mga adlaw; tan-awa usab sa Jeremias 1:5.)
  b. Isaias 49:2. "Ug iyang gihimo ang akong baba sama sa mahait nga pinuti." (Kini nga hulagway sa panghunahuna nagsugyot sa pagsulti og gamhanan nga mga pulong sa kamatuoran—ang mga pulong sa Ginoo; tan-awa usab sa D&P 6:2.)
  c. Isaias 49:2. "Diha sa landong sa iyang kamot iya akong gitagoan."(Ang Ginoo mipanalipod kanato ug giandam kita alang sa atong mahinungdanon nga mga kapangakohan; tan-awa usab sa D&P 86:9.)
  d. Isaias 49:2. "Iyang gihimo . . .ako nga usa ka mahinlo nga udyong." (Mga pana nga adunay mahinlo nga mga udyong molupad nga tul-id ug husto. Kita gihinlo ug giandam sa Ginoo aron mulopad nga tul-id ug matinudanon bisan asa kita niya ipadala.)
  e. Isaias 49:6. "Ikaw mamahimo nga akong kaluwasan hangtud sa kinatumyan sa yuta." (Ang Ginoo mihangyo sa iyang mga sulugoon sa pagbangon ug mopahiuli sa nahabilin sa Israel ug mahimo nga kahayag ngadto sa mga hentil. Niini nga paagi kita makatabang sa pagdala sa kaluwasan ngadto sa kinatumyan sa yuta; tan-awa usab sa D&P 86:8–11.)

Panapos

Pagpamatuod nga ang mga sinulat ni Isaias makatabang kanato nga mopalambo og labaw pa nga gugma alang sa Manluluwas ug labaw pa nga panabut sa buhat nga buot niya nga atong buhaton. Mahimo nga ikaw modapit sa mga sakop sa klase o usa ka gamay nga pundok sa pagkanta sa "Pagkalig-on sa Tukuranan" (*Mga Baruganan sa Ebanghelyo* pp. 320–21).

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit og usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Mga simbolo nga gigamit ni Isaias

- Si Isaias mibalikbalik sa paggamit sa pagkabuta isip usa ka simbolo sa pagkadautan ug espirituhanon nga pagkaignorante (Isaias 29:10, 18; 32:3, 42:6–7, 16–18; 43:8; 44:9). Samtang ikaw maghunahuna niini nga mga bersikulo, hinumdomi nga ang Manluluwas sa kasagaran mipahayag nga siya mao ang Kahayag sa Kalibutan (Juan 8:12). Sa unsa nga paagi kita hingpit nga muboka sa atong mga mata ngadto sa Kahayag sa Kalibutan?

- Si Isaias mibalikbalik sa paggamit sa mga hulagway sa hunahuna sa tubig (Isaias 12:3; 32:2; 41:17–18; 43:19–20; 44:3–4; 48:18, 21; 49:10). Sa unsang paagi nga diha sa pagtulon-an sa Manluluwas nga siya ang tuburan sa buhi nga tubig makatabang kaninyo sa pagsabut niining mga tudling? (Tan-awa sa Juan 4:7–14.)

2. Nagahulat diha sa Ginoo

- Unsa ang ipasabut niini sa "paghulat diha sa Ginoo"? (Isaias 40:31). Sa unsa nga mga paagi ang Ginoo mobag-o sa kalig-on niadtong kinsa naghulat diha kaniya? (Tan-awa sa Isaias 41:10.) Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpakig-bahin sa mga kasinatian mahitungod sa Ginoo nga nagbag-o sa espirituhanon ug pisikal nga kalig-on sa usa ka tawo.

3. "Gani ikaw wala magsangpit kanako"

- Ngano nga pipila kanato usahay mobati nga ang Ginoo mibiya kanato? Kon kita mobati nga ang Ginoo mipalayo gikan kanato, unsa ang nahimo nga hinungdan? (Tan-awa sa Isaias 43:22–26; Mosiah 5:13.) Unsa ang atong mabuhat aron mobati nga duol ngadto kaniya pag-usab?

  Si Presidente Spencer W. Kimball miingon: "Akong nakita nga kong ako wala magpakabana sa akong mga relasyon uban sa kabalaanon ug sa dihang maingon kini ug walay balaanon nga dalunggan nga naminaw ug walay balaanong tingog nga nagsulti, nga ako layo, layo kaayo. Kon akong isubsub ang akong kaugalingon diha sa mga kasulatan, ang gilay-on mogamay ug ang pagka espirituhanon mobalik" (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball [1982], 135).

“Pagkatahum sa Ibabaw sa Kabukiran”

Leksyon
39

Isaias 50–53

Katuyoan

Aron molig-on ang pagpamatuod sa matag sakop sa klase sa Pag-ula ni Jesukristo.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mga tudling gikan sa Isaias 50–53 nga gihisgutan dinhi niini nga leksyon. Ang sentro sa maulaon nga sakripisyo sa Manluluwas.
2. Dugang nga pagbasa: Mosiah 14–15.
3. Kon ikaw naggamit sa pang-atensyon nga kalihokan, ipabuhat sa duha o tulo ka mga sakop sa klase sa pagpili og usa ka pinalabi nga himno mahitungod sa gugma ug sakripisyo sa Manluluwas ug pag-andam sa pagsulti ngadto sa klase mahitungod sa mensahe sa himno ug sa unsa nga paagi kini nakaimpluwensya kanila. Mahimo nga ikaw mosulti sa usa sa imong kaugalingong pinalabi nga mga himno mahitungod sa Manluluwas.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Ipasabut nga daghang mga himno sa Simbahan motabang kanato nga makasabut sa gugma nga gipakita sa Manluluwas alang kanato pinaagi sa iyang maulaon nga sakripisyo. Dapita ang matag gipabuhat nga mga sakop sa klase sa pagsulti sa usa ka paborito nga himno mahitungod sa gugma ug sakripisyo sa Manluluwas. Tungod kay ang musika makatabang sa pagdapit sa Espiritu sa Ginoo ngadto sa klase, mahimo nga ikaw mohangyo sa mga sakop sa klase sa pagkanta sa usa sa mga himno nga gihisgutan.

Ipasabut nga kining leksyon mohisgut sa pipila sa mga panagna ni Isaias mahitungod sa kinabuhi ug misyon sa Manluluwas.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Isaias nagsulti kabahin sa mga mensahero kinsa nagdala og malipayon nga mga balita.

- Sa Isaias 52:7, si Isaias balaknon nga mihulagway sa mga katawhan nga nagdala og mahinungdanon nga mensahe. Nganong kamo naghunahuna si Isaias

nagtudlo ngadto sa tiil sa mga mensahero? (Sa karaan nga kalibutan sa wala pa ang elektronik nga mga pagpakigsinultihay makab-ut, mahinungdanon nga mga mensahe sa kasagaran gidala pinaagi sa nagdagan nga mga mensahero nga nagpanaw pinaagi sa tiil. Si Isaias migamit sa tiil sa mensahero aron pagsimbolo sa mga mensahero sa ilang mga kaugalingon.) Sa unsa nga paagi si Isaias mobati mahitungod niining mga mensahero?

- Sa unsa nga paagi si Isaias mihulagway sa mensahe nga gihatud? (Kini usa ka mensahe sa maayo nga mga balita, usa ka mensahe sa kalinaw ug kaluwasan.) Ang propetang Abinadi sa Basahon ni Mormon mipasabut nga ang mga mensahero nga gihulagway ni Isaias naglakip sa mga propeta ug usab sa Ginoo sa iyang kaugalingon (Mosiah 15:13–18). Unsa nga mahinungdanong mensahe sa kalinaw ug kaluwasan ang gidala niining mga mensahero? (Tan-awa sa 2 Nephi 2:6–8.)
- Kinsa pa ang nagdala sa mensahe sa ebanghelyo ngadto sa kalibutan? Mahimo nga ikaw mohangyo sa mga sakop sa pagsulti mahitungod sa mga kasinatian nga ilang naangkon uban sa pagpakigbahin sa mensahe sa ebanghelyo. Mahimo nga ikaw mohangyo sa mga sakop sa klase sa pagsulti kon unsa ang ilang gibati mahitungod niadtong kinsa midala sa mensahe ngadto kanila.

2. Si Isaias nanagna sa maulaon nga sakripisyo sa Manluluwas.

Hisguti ang mosunod nga mga panagna mahitungod sa maulaon nga sakripisyo sa Manluluwas ug sa mga panalangin nga gihatag kanato.

- Isaias 50:5–7. Unsa ang gitudlo niini nga tudling mahitungod sa kinaiya sa Manluluwas ngadto sa mahinungdanon nga sakripisyo nga iyang himoon alang sa atong katungod? Unsa ang gitudlo kanato sa Mateo 26:39 ug Mga Taga-Filipos 2:8 mahitungod sa kinaiya sa Manluluwas samtang siya nag-atubang og dako nga pag-antus?
- Isaias 51:6. Unsa nga pagtandi ang gihimo dinhi niini nga bersikulo? Unsa ka dugay ang epekto sa Pag-ula molungtad? (Tan-awa usab sa Mosiah 16:9; Alma 34:10, 14.)
- Isaias 51:22. Alang kang kinsa ang pangamuyo sa Manluluwas? Sa unsa nga paagi ang pag-ula mitugot kaniya nga mahimong atong Manlalaban? (Tan-awa sa D&P 45:3–5.) Unsa ang "kopa sa pagpasapinday" nga giinom ni Jesus alang kanato? (Tan-awa sa D&P 19:15–20.) Unsa ang kinahanglan gayud nga atong buhaton aron makadawat sa hingpit nga mga panalangin nga gihatag pinaagi sa Pag-ula?
- Isaias 52:3. Unsa ang ipasabut niini nga "gilukat sa walay salapi"? (Tan-awa sa 2 Nephi 26:27–28; Isaias 55:1–3.)
- Isaias 53:2–4. Unsa ang gisulti niini nga mga bersikulo mahitungod sa kinabuhi sa Manluluwas? Ngano nga siya makasabut sa atong mga kasub-anan ug atong kaguol? (Tan-awa sa Alma 7:11–13; Mga Hebreohanon 2:16–18; 4:15.) Sa unsa nga paagi ikaw nakamatikud nga siya nakasabut sa imong mga kasub-anan ug kaguol?
- Isaias 53:5. Ngano nga ang Maluluwas andam nga moantus sa kasakit nga masamaran, mapangus ug bunalan? (Tan-awa sa 1 Nephi 19:9.)

- Isaias 53:6–7. Unsa nga mga hiyas sa kinaiya ang gipakita sa Manluluwas sa diha nga siya gigukod, gipasakitan, ug gipapas-an sa atong mga kadautan? Sa unsa nga paagi usahay kita "mosimang sa [atong] kaugalingong dalan" kay sa monunot sa kabubut- on sa Langitnong Amahan? Sa unsa nga paagi ang panig-ingnan sa Manluluwas makatabang kanato sa pagnunot sa kabubut-on sa Langitnong Amahan?
- Isaias 53:10. Unsa ang buot ipasabut ni Isaias sa diha nga siya miingong nga "nahimut-an ni Jehova ang pagsamad" sa Manluluwas? Unsa ang atong makat-onan gikan niining tudling mahitungod sa gugma sa Langitnong Amahan alang kanato? (Tan-awa usab sa Juan 3:16–17.)
- Isaias 53:8–11. Ipasabut nga ang propeta nga Abinadi sa Basahon ni Mormon mihatag og usa ka gamhanan nga komentaryo diha niining mga bersikulo sa diha nga siya nagsulti ngadto sa dautan nga mga pari ni Haring Noah (Mosiah 15:10–13). Sumala ngadto ni Abinadi kinsa ang mahimo nga binhi sa Manluluwas? (Tan-awa usab sa Mosiah 5:7–8.)
- Isaias 53:12. Ipasabut nga diha sa katapusan sa gubat, ang pangulo sa madaugon nga mga sundalo mobahin sa mga kabtangan nga nakuha gikan sa kaaway diha sa iyang mga somusunod. Unsa ang mga bunga sa kadaugan ni Kristo ibabaw sa sala ug kamatayon nga iyang andam nga ipakigbahin uban kanato? (Tan-awa sa Mga Taga-Roma 8:16–17; 2 Timoteo 4:7–8.)

3. Si Isaias mihulagway sa pipila sa atong mga kapangakohan.

- Ingon sa gitala diha sa Isaias 51 ug 52, unsa nga mga kapangakohan ang anaa kanato sama niadtong midawat sa Pag-ula sa Manluluwas?

  a. Isaias 51:1, 4, 7. Paminaw ug sunod ni Jehova; ayaw kahadloki ang pagtamay sa mga tawo.
  b. Isaias 51:12–13. Hinumdomi ang Jehova nga imong magbubuhat. Ayaw kahadloki si Satanas.
  c. Isaias 52:1–2. Pagmata ug isul-ob ang kusog sa pagkapari (Tan-awa sa D&P 113:7–8). Isul-ob ang matahum nga mga saput sa pagkamatarung (tan-awa sa Pinadayag 19:7–8). "Badbari ang imong kaugalingon gikan sa mga higot sa imong liog" (tan-awa sa D&P 113:9–10).
  d. Isaias 52:11. Palayo gikan sa pagkadautan sa kalibutan. Ayaw paghikap sa mahugaw nga mga butang; paglimpyo.

- Sa unsa nga paagi kita labaw pa nga makatuman sa matag usa niining mga kapangakohan?

Panapos

Irebyu ang Mosiah 15:18, diin ang propeta Abinadi naghulagway sa Manluluwas isip mensahero kinsang tiil matahum diha sa mga kabukiran. Ipasabut nga usa ka katarungan ang iyang tiil matahum tungod kay kini nagdala sa mga lama sa mga lansang, ang mga timaan sa iyang maulaon nga gugma. Hatag og pamatuod kon sa unsa nga paagi ang mga pagtulon-an ni Isaias nakapalig- on sa imong gugma alang sa Manluluwas ug ang imong tinguha nga mahimong takus sa mga panalangin sa iyang maulaon nga sakripisyo. Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin kon sa unsa nga paagi ang ilang mga pagpamatuod nalig-on sa ingon.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niini nga mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Paglakaw diha sa kahayag

Irebyu ang Isaias 50:10–11 ug ipasabut ang pagpili nga gihatag ni Isaias niini nga mga bersikulo. Kon kita mopili sa pagkahadlok sa Ginoo, sunod sa tingog sa iyang mga sulugoon, ug mosalig kaniya, kita makaangkon sa iyang kahayag aron sa paggiya kanato ug dili maglakaw sa kangitngit (Juan 8:12; 12:46). Kon kita mopili sa paglakaw sa atong kaugalingon nga kahayag, diin gitandi sa kahayag sa mga kidlap, ang Ginoo mipahimangno nga kita "maghigda sa kasub-anan."

2. Misyonaryo nga buhat

Kon ang *Family Home Evening Video Supplement 2* (53277) anaa, mahimo nga ikaw mopasundayag sa "Misyonaryo nga Buhat Atong labing Mahinungdanon nga Katungdanan," usa ka lima ka minutos nga bahin, isip kabahin sa leksyon.

“Padakoa ang Dapit sa Imong Tolda”

Leksyon
40

Isaias 54–56; 63–65

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa paglig-on sa mga istaka sa Zion ug mangandam alang sa Ikaduhang Pag-anhi ug sa Kaliboan ka tuig.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mga tudling gikan sa Isaias 54–56 ug 63–65 nga gihisgutan diha sa leksyon.
2. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og usa ka istaka sa tolda.
3. Kon ang hulagway sa Ang Nabanhaw nga Jesukristo anaa, mahimo nga imo kining gamiton sa panahon sa leksyon (62187; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 239).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon.

Pagdibuho diha sa pisara og hulagway sa usa ka tolda sama sa usa nga gipakita sa ubos. Dayon ipakita ang usa ka istaka sa tolda ug mangutana sa mosunod nga mga pangutana.

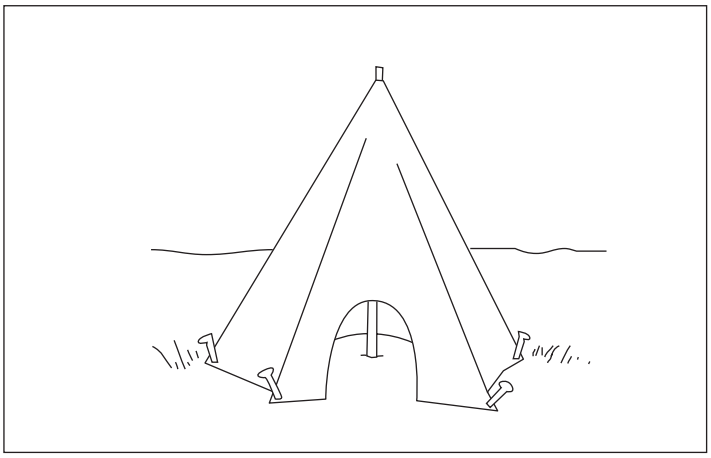

- Ngano nga kining tolda nagkinahanglan og mga istaka? Unsa ang mahitabo kon ang tolda dili buligan sa mga istaka?
- Unsa ang gipaila sa tolda nga gihisgutan sa Isaias 54:2? (Ang Simbahan ni Jesukristo.) Unsa ang gipaila sa mga istaka sa tolda?

Si Presidente Ezra Taft Benson miingon:

"Ang pulong istaka usa ka simbulohanon mga pagpahayag. Ihulagway sa inyong hunahuna ang usa ka dako nga tolda nga gipugngan sa mga pisi nga gipalugway ngadto sa daghang mga istaka nga lig-on kaayo nga giugsok sa yuta.

"Gipakisama sa mga propeta ang ulahing mga adlaw nga Zion ngadto sa usa ka dako tolda nga naglukop sa yuta. Kana nga tolda gibuligan sa mga pisi nga gibugkos ngadto sa mga istaka. Kadtong mga istaka sa pagkatinuod mao ang nagkalainlaing mga hiyograpikanhon nga mga kapunongan nga gipakatap sa tibuok yuta. Sa pagkakaron, ang Israel gipundok ngadto sa nagkalainlaing mga istaka sa Zion" ("Strengthen Thy Stakes, *Ensign*, Ene. 1991, 2).

Sultihi ang klase nga ang unang istaka sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw gitukod didto sa Kirtland, Ohio, ug sa Clay County, Missouri, sa 1834. Samtang ang Simbahan mitubo, labaw pa nga mga istaka ang gidugang ingon nga gisugo sa Ginoo (D&P 101:20–21). Karon adunay gatusan ka mga istaka nga anaa sa tibuok kalibutan.

Ipasabut nga kining leksyon mohisgut kon sa unsa nga paagi kita makalig-on sa istaka sa Zion. Kini usab maghisgut sa gamhanang mga pagtulun-an mahitungod sa Ikaduhang Pag-anhi ug sa Kaliboan ka tuig.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisguti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. "Lugwayi ang imong mga pisi, ug lig-ona ang imong mga istaka" (Isaias 54:2).

- Unsa sa inyong hunahuna ang ipasabut sa hugpong sa pulong nga "Padakoa ang dapit sa imong tolda"? (Isaias 54:2). (Ang Ginoo buot sa mga sakop sa Simbahan nga makigbahin sa ebanghelyo sa daghang mga katawhan aron kini molukop sa yuta. Si Isaias nanagna nga sa ulahing mga adlaw ang Simbahan kusog nga motubo ug daghang mga katawhan sa tibuok kalibutan makabig ngadto sa kamatuoran [Isaias 54:3]).
- Unsa nga ubang tambag ang gihatag sa Isaias 54:3 kalabut sa tolda, o Simbahan? Sa unsa nga paagi kita makasunod sa tambag? Mahimo nga ikaw motingub sa panaghisgutan diha sa pisara, sama sa gihulagway sa ubos.

Ang tambag ni Isaias	Unsa ang atong mabuhat:
Ipabuklad ang imong mga tabil ug lugwayi ang mga pisi.	Moalagad isip usa ka full time nga misyonaryo; pakigbahin sa ebanghelyo uban sa mga higala ug mga silingan.
Lig-ona ang mga istaka sa tolda.	Molig-on sa atong lokal nga mga istaka.

- Unsa ang atong mabuhat aron sa paglig-on sa istaka diin kita magpuyo? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa mosunod: Mopalambo sa personal nga espirituhanong kalig-on, moimpluwensya sa atong mga banay ug mga higala sa pagbuhat sa ingon, moalagad sa atong sakop ug dili sakop nga mga sili-

ngan, ug modawat og balaan nga mga tawag gikan sa mga pangulo sa pagkapari aron sa pag-alagad sa Simbahan.

- Sa unsa nga paagi ang mga istaka makapanalangin sa mga kinabuhi sa mga katawhan? (Tan-awa sa D&P 115:5–6.) Sa unsa nga paagi ang mga istaka sa Zion mga dapit sa panalipod ug dangpanan alang kanato?

2. "Uban sa dako uyamot nga kalooy pagatigumon ko ikaw" (Isaias 54:7).

- Bisan kon ang Israel nagkatibulaag sulod sa daghang mga katuigan, ang Ginoo misaad nga siya motigum kaniya ngadto sa tinuod nga Simbahan diha sa katapusan nga mga adlaw (Isaias 54:4–10). Unsa ang atong makatonan mahitungod sa Ginoo diha sa Isaias 54:4–10? Unsang piho nga mga panalangin ang gisaad sa Ginoo sa iyang matarung nga mga sulugoon? (Tan-awa sa Isaias 54:13–14, 17.) Ngano nga mahinungdanon kini nga mga saad?
- Kinsa ang gidapit sa pagpangita og kadangpan pinaagi sa panagtigum uban sa mga Santos? (Ang tanan nga mga anak sa Langitnong Amahan.) I-rebyu ang mosunod nga mga tudling gikan sa Isaias nga naghulagway sa pundok sa mga tawo kinsa buot sa Ginoo nga moduol ngadto kaniya ug makakita og kaluwasan diha sa ebanghelyo:

  a. Isaias 55:1–3. (Ang tanan kinsa giuhaw.) Unsa nga matang sa kauhaw ang gipasabut niini nga mga bersikulo? Unsa ang mahitabo kon kita mosulay nga motagbaw sa espirituhanong kauhaw pinaagi sa paggasto og salapi ug paningkamot diha sa temporaryo nga mga butang? Sa unsang paagi nga ang atong espirituhanon nga kauhaw tinuod nga matagbaw? (Tan-awa sa 2 Nephi 9:50–51; 3 Nephi 20:8.)
  b. Isaias 55:6–7. (Ang dautan kinsa maghinulsol.) Unsa nga saad ang gihatag ngadto niadtong kinsa maghinulsol?
  c. Isaias 56:3, 5–8. (Mga langyaw kinsa wala mahibalo sa Ginoo.) Unsa ang kinahanglan gayud nga buhaton sa langyaw aron pagadawaton sa Ginoo?

- Unsa ang gitudlo niini nga mga tudling mahitungod sa kalooy sa Ginoo? Unsa ang gitudlo niini mahitungod sa unsa nga paagi kita kinahanglan nga motan-aw sa tanang mga anak sa Langitnong Amahan?
- Si Isaias misulat nga ang pulong sa Dios makaamuma sa atong mga kalag maingon ka sama sa ulan ug yelo nga makaamuma sa mga binhi (Isaias 55:10–13). Sa unsa nga paagi ang Dios moamuma sa atong mga kalag? (Tan-awa sa Alma 32:28, 41.)

3. Ang Kaliboan ka mga tuig mao ang usa ka panahon sa kalinaw ug hingpit nga kalipay.

- Sa tibuok niya nga mga sinulat, si Isaias mipamatuod nga bisan og adunay mga pakigbisog, mga pagtintal, ug pag-antus dinhi sa kalibutan, ang maayo sa katapusan mulampos ibabaw sa dautan, ug alang sa matarung, ang umaabot mahimo nga puno sa hingpit nga kalipay. Si Isaias matinguhaon nga miampo alang sa Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas, diin magdala og silot alang sa mga dautan ug mahinungdanon nga pagmaya alang sa matarung (Isaias 64). Unsa nga mensahe sa paglaum ug hingpit nga kalipay ang gilangkob sa Isaias 64:1–4? Sa unsa nga paagi kining mensahe modugang sa imong tinguha sa paglahutay ngadto sa katapusan diha sa pag-alagad sa Ginoo?

- Ang panapos nga mga kapitulo sa talaan ni Isaias nagpakita og matahum nga hulagway sa Kaliboan ka mga tuig, ang kaliboan ka tuig nga tagal sa kalinaw nga mag-una sa Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas. Ingon sa natala diha sa Isaias 65:17–25, unsa nga mga kahimtang ang anaa sa panahon sa Kaliboan ka mga tuig? (Mahimo nga ikaw molista sa mga kahimtang diha sa pisara; tan-awa usab sa Isaias 11:6–9.)

  a. Ang Ginoo magahimo og bag-o nga mga langit ug usa ka bag-ong yuta (Isaias 65:17).
  b. Adunay dakong hingpit nga kalipay ug wala nay pagbakho sa mga katawhan sa Ginoo (Isaias 65:18–19).
  c. Ang mga katawhan dili mamatay nga batan-on, sila mabuhi sa edad nga 100 ka mga tuig (Isaias 65:20).
  d. Ang mga katawhan mopahimulos sa mga bunga sa ilang kaugalingon nga mga kahago (Isaias 65:21–23).
  e. Ang mga pag-ampo pagatubagon dayon (Isaias 65:24).
  f. Diha walay panag-away taliwala sa mga mananap (Isaias 65:25).

- Unsa ang gitudlo sa Isaias 63:7–9 mahitungod sa walay katapusan nga kaayo ug gugma sa Ginoo? (Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagsugyot og mga pulong ug mga hugpong sa mga pulong gikan niini nga mga bersikulo nga nagpakita sa gugma sa Manluluwas alang kanato. Mahimo nga ikaw mosulat niini ngadto sa pisara.) Sa unsa nga paagi ang Manluluwas mipakita kaninyo sa "gidaghanon sa iyang mahigugmaong kalolot"?

Panapos

Pagpamatuod nga samtang kita molig-on sa mga istaka sa Zion ug mopakigbahin sa ebanghelyo uban sa kalibutan, ang katigayonan sa kahangturan naghulat kanato. Kita makatan-aw sa unahan ngadto sa Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas ug kalinaw ug hingpit nga kalipay nga maanaa sa panahon sa Kaliboan ka mga tuig. Ang mga panagna ni Isaias nag-awhag kanato sa paghinumdom nga kini usa ka kahigayonan sa pag-alagad sa Ginoo ug nga siya mopanalangin sa iyang mga tinun-an.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Ang tinuod nga balaod sa puasa (Isaias 58:3–12)

- Unsa ang atong makat-onan gikan sa Isaias 58 mahitungod sa pagpuasa? Unsa ang mga elemento sa tinuod nga puasa? (Tan-awa sa Isaias 58:3–7.)

Usa ka elemento sa tinuod nga puasa mao ang paghatag og usa ka buhong nga halad sa puasa. Si Presidente Spencer W. Kimball miingon, "Ako naghunahuna nga kon kita adunahan, maingon nga daghan kanato mao, nga kita unta mahimo nga manggihatagon kaayo . . . ug mohatag, kaysa bili sa nahipos sa atong duha ka mga pagka-on sa pagpuasa tingali labaw pa ka daghan—labaw pa sa napulo ka pilo diin kita anaa sa kahimtang sa pagbuhat niini" (sa Conference Report, Abr. 1974, 184).

- Unsa nga mga panalangin ang gisaad alang sa pagpuyo sa balaod sa puasa diha sa Isaias 58?

a. Kita mahimo nga labaw pa ka lig-on sa pagbatok sa pagtintal (Isaias 58:6).
b. Ang atong mga palas-anon magaan (Isaias 58:6).
c. Ang atong pisikal ug espirituhanon nga kahimsog molambo (Isaias 58:8).
d. Kita mahimo nga mapainubsanon ug andam makigsulti uban sa Ginoo (Isaias 58:9).
e. Kita motabang sa kabus ug sa timawa (Isaias 58:10).
f. Kita makadawat og mapadayunon nga giya gikan sa Ginoo (Isaias 58:11).
g. Matagbaw ang atong mga kalag diha sa tinghulaw ug mahimo nga "sama sa usa ka tubod sa tubig, kansang mga tubig walay paghubas" (Isaias 58:11)

Dapita ang mga sakop sa klase nga mopakigbahin sa mga panig-ingnan gikan sa mga kasulatan, kasaysayan sa Simbahan, o personal kasinatian nga nagpakita sa mga panalangin sa pagpuyo sa balaod sa puasa.

- Sa unsa nga paagi kita labaw pa nga makanunayon sa pagpuyo sa balaod sa puasa?

2. Paghulagway sa pagpangalagad sa Manluluwas

- Isaias 61:1–3 mao ang pagpahayag sa balaan nga tawag ug pagpangalagad sa Manluluwas. Sa sayo diha sa iyang pagpangalagad sa Nazaret, ang Manluluwas mikutlo niini nga mga bersikulo ug miingon ngadto sa mga katawhan, "Niining adlawa karon ang kasulatan natuman diha sa inyong pagpatalinghug" (Lucas 4:14–21). Unsa ang gitudlo niini nga mga bersikulo mahitungod sa kinaiya ug misyon ni Jesukristo?

3. Ang Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo (Isaias 63:1–6)

- Ang Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas gihulagway sa Isaias 63:1–6. Unsa ang kolor sa kupo sa Manluluwas sa diha nga siya moabut sa iyang himaya? (Tanawa sa Isaias 63:2, Pinadayag sa 19:11–13; D&P 133:46–48.) Unsa ang gisimbolo sa pula nga kolor? (Ang dugo nga iyang gipaagas sa diha nga siya nag-antus alang sa atong mga kasal-anan didto sa Getsemani ug didto sa krus.)

Leksyon
41

"Ania Ako Nagbuhat Kanimo Niining Adlawa . . . usa ka Haliging Puthaw"

Jeremiah 1–2; 15, 20; 26; 36–38

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase nga magpabilin nga matinud-anon sa mga panahon sa pagbatok ug kalisdanan.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mga tudling gikan sa Jeremias nga gihisgutan niini nga leksyon. Kini nga leksyon nagtunong diha sa kaisog ug pasalig ni Jeremias samtang siya nag-atubang sa pagbatok gikan sa matag usa nga naglibot kaniya.
2. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagdala og metal nga bara nganha sa klase.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon.

Pagpakita og usa ka puthaw nga bara ug dapita ang usa ka sakop sa klase nga mosulay sa pagbali niini. Dayon pangutana sa mosunod nga mga pangutana.

- Kon kini nga butang nagpaila sa mga kinaiya sa usa ka tawo, unsa ang gisugyot niini mahitungod kaniya?
- Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagbasa sa Jeremias 1:17–19. Unsa nga hugpong sa mga pulong sa bersikulo 18 ang gigamit sa Ginoo aron paghulagway ni Jeremias? Unsa ang gisugyot niini nga mga hugpong sa pulong mahitungod sa matang nga pagkatawo ni Jeremias? Sa unsa nga paagi ikaw mobati kon kini nga mga pulong ang gigamit sa paghulagway kanimo samtang ikaw mipahiluna sa pagtuman sa usa ka balaan nga tawag o buluhaton gikan sa Ginoo?

Ipasabut nga ang mga hari, mga prinsepe, mga pari, ug tanang mga katawhan sa yuta misupak ni Jeremias sa iyang misyon, apan sa maisogon nga paagi siya mihimo ingon sa gimando sa Ginoo. Tudlo ngadto sa puthaw nga bara ug ipasabut nga si Jeremias maoy usa ka puthaw nga haligi kinsa adunay mahinungdanon nga kalig-on sa mga panahon sa kalisdanan ug wala mapiko o mabuak.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Si Jeremias nangalagad sa panahon sa mga pagmando sa mga hari, gikan kang Josias ngadto ni Sedechias (626 ngadto sa 586 B.C.). Uban ni Josias, siya misulat sa pagbali sa mga katawhan gikan sa pagsimba sa mga dios-dios ug pagkaimoral. Apan ang mga hari human ni Josias mimando sa pagkadautan, ug ang mga katawhan diha sa hingpit nga pagbiya sa kamatuoran. Ang misyon ni Jeremias mao ang pagsangyaw ug pagpahimangno niining mga katawhan, ug sa iyang mga paghukom sa ilang pagkadautan mao ang diha sa labing lig-on sa tanang kasulatan. Ang iya mao ang usa sa katapusan nga mga tingog sa pahimangno sa wala pa ang Juda mabihag sa mga taga- Babilonia.

Ang kinabuhi ni Jeremias puno sa kasub-anan, apan ang iyang tubag sa pagsulay makatudlo ug makadasig kanato. Siya gibunalan ug gibilanggo tungod sa pagpanagna batok sa gingharian sa Juda. Ang iyang kinabuhi sa kanunay gihulga. Apan lahus sa tanang kalisdanan ug pagbatok, si Jeremias sama sa usa ka "puthaw nga haligi" (Jeremias 1:18). Ang basahon ni Jeremias naghatag og usa ka personal, makapasiugda sa hugot nga pagtuo nga talaan sa tubag sa propeta ngadto sa kasub-anan ug kapakyasan sa kinabuhi.

1. Si Jeremias gitawag sa Dios nga mahimong propeta.

I-rebyu ang asoy sa pagtawag ni Jeremias nga mahimong usa ka propeta ingon sa gitala sa Jeremias 1:4–10.

- Unsa ang gitudlo kanato sa tawag ni Jeremias mahitungod sa doktrina sa pagka orden nang daan? (Tan-awa sa Jeremias 1:5.) Sa unsa nga paagi sa imong hunahuna nga nakatabang kini ni Jeremias sa pagkahibalo nga sa kinabuhi nga wala pa dinhi sa yuta siya giorden nang daan nga mahimong usa ka propeta?

  Ang Propeta Joseph Smith miingon, "Matag tawo kinsa adunay balaang tawag sa pagpangalagad ngadto sa mga lumulupyo sa kalibutan giorden ngadto niana gayud nga katuyoan didto sa Dakong Konseho sa langit sa wala pa ang kalibutan" (*History of the Church,* 6:364).

- Unsa ang gibuhat sa Ginoo sa diha nga si Jeremias mibati og kakulang sa pagtuman sa iyang balaan nga tawag? (Tan-awa sa Jeremias 1:6–10.) Sa unsa nga paagi ikaw gipasaligan pag-usab sa Ginoo sa diha nga ikaw mibati og kakulang?

2. Daghan nga mga katawhan ang misupak ni Jeremias ug misulay sa pagpugong kaniya gikan sa pagtuman sa iyang misyon.

Gamita ang mosunod nga mga kasulatan aron sa paghisgot sa pagbatok nga giatubang ni Jeremias samtang siya mituman sa misyon nga gihatag kaniya sa Ginoo.

a. Jeremias 20: 1–6. Wala mahimuot sa mga panagna ni Jeremias, si Pashur, ang labawng pangulo sa templo gipabunalan si Jeremias ug gibutang sa bilangoan. Si Jeremias nanagna nga si Pashur, ang iyang banay, ug iyang mga higala makuha nga bihag sa mga taga-Babilonia ug mamatay sa Babilonia.
b. Jeremias 26:7–15. Kadaghanan sa mga katawhan diha sa yuta, lakip ang mga pari, misupak ni Jeremias ug sa iyang mensahe (26:7–11). Bisan pa niana, si Jeremias sa maisugon nga paagi mihatud sa mensahe nga gisugo sa Ginoo kaniya nga ipahatag (26:12–15). Si Jeremias gani gisupak ug gikalagutan sa iyang mga silingan ug mga kabanay (11:19–21; 12:6. Timan-i nga si Jeremias gikan sa dakbayan sa Anathoth).

c. Jeremias 36: 1–6, 20–32. Ang mga pulong sa mga panagna ni Jeremias gisulat ug gibasa ngadto sa mga katawhan (36:1–6). Ang hari misunog niini nga mga pulong, ug ang Ginoo misugo kang Jeremias sa pagtala niini pag-usab (36:20–32).
d. Jeremias 37:12–15; 38:4–13. Si Jeremias gipasanginlan sa dili makatarunganon nga paagi ug gibalhog sa bilanggoan (37:12–15). Sa wala madugay siya gitugpo sa atub, diin siya naunlod sa lapok (38:4–6). Pinaagi sa sugo ni Haring Sedechias si Jeremias gibuhian gikan sa atub ug gibalik pagbutang sa bilanggoan (38:7–13).

- Unsa ang gipadayag sa Jeremias 20:14–18 mahitungod sa unsa nga paagi si Jeremias mibati samtang siya milahutay sa ingon ka masanapon nga pagbatok? Unsa ang atong makat-onan gikan kang Jeremias nga makatabang kanato sa diha kita makasinati ug kalisdanan? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip nga si Jeremias mipadayon sa pagsunod sa Ginoo ug motuman sa iyang balaan nga tawag bisan kon siya gigukod ug nawad-an sa kadasig, tanawa sa Jeremias 26:12–15.)
- Sa Jeremias 2:13, unsa nga duha ka mga dautan nga giingon sa Ginoo nga gihimo sa iyang mga katawhan? (Sila mibiya kaniya, ang tuburan sa buhi nga mga tubig. Ug sila mihimo sa ilang mga kaugalingon og liki nga atabay nga dili kasudlan sa buhi nga tubig sa Ginoo, ang kahulogan nga sila nagtinguha sa pagtuman sa kasiguroan sa kalibutanon nga mga butang.) Ngano nga ang mga katawhan uban niini nga mga kinaiya adunay kalisud sa pagdawat sa mga pulong ni Jeremias? Ngano nga sila dili makahimo sa pag-atubang sa kalisdanan ingon sa gibuhat ni Jeremias? Sa unsa nga paagi kita usahay magmugna og liki nga atabay nga dili kasudlan sa buhi nga tubig sa Manluluwas?
  Si Elder Marion D. Hanks miingon:
  "Kita migamit og daghan kaayo sa atong panahon sa pagsulay sa pagbaton og materyal nga katigayonan o sa pagkab-ot sa kalibutanon nga mga tumong. Ang pagpakigbisog alang sa unsa ang atong gikinahanglan o alang sa labaw pa sa atong gikinahanglan makahurot sa atong panahon ug kusog. Kita mogukod sa kahimuot og kalingawan o mahimong linga kaayo sa may kalabutan sa pakig-uban o pundok nga buhat o katilingbanon nga mga butang o mga pagpakabana. Dayag lang, ang mga katawhan nagkinahanglan og kalingawan, nagkinahanglan nga mahimong malampuson, nagkinahanglan nga moamot, apan kon kini mosangput sa kabayaran sa panaghigalaay uban kang Kristo, ang bili hilabihan ra kaayo ka taas.
  "`Kay ang akong katawohan nakahimo og duruha ka kadautan,' miingon ang Ginoo ngadto sa Israel; `sila mingbiya kanako ang tuburan sa mga tubig nga buhi, ug sila nanagkutkot og mga atabay, mga atabay nga likion, nga dili kasudlan og tubig.' (Jer. 2:13.)
  "Ang ilis nga atong gihimo aron pagpuli sa dapit sa Dios diha sa atong mga kinabuhi sa tinuod dili kasudlan og tubig. Ngadto sa pagkabutang nga kita sa ingon midumili sa `buhi nga tubig' atong malabyan ang hingpit nga kalipay nga ato untang maangkon" (sa Conference Report, Abr. 1972, 127; o *Ensign*, Hulyo 1972, 105).

Ang mga panagna nga ang mga taga-Babilonia molaglag sa Jerusalem natuman, ingon sa gitala sa Jeremias 39–40. Si Jeremias diha sa bilanggoan sa panahon sa

pagsulong, apan human niana ang mga taga-Babilonia mibuhi kaniya ug gitugotan siya ug ang nahabilin sa mga Judeo nga magpabilin diha sa yuta sa Juda. Si Johanan, ang pangulo niadtong kinsa nagpabilin, mihangyo ni Jeremias sa pagtinguha sa kabubut-on sa Dios alang kanila ug misaad sa pagsunod niini (Jeremias 42:1–6). Pinaagi ni Jeremias ang Ginoo misulti sa mga katawhan sa pagpabilin diha sa yuta sa Juda ug misaad nga mopanalangin kanila kon sila mobuhat sa ingon (Jeremias 42:9–22). Apan si Johanan nangulo sa mga katawhan ngadto sa Ehipto, diin ang kadaghanan sa kanila mipadayon sa ilang pagkadautan (Jeremias 43–44).

3. Si Jeremias gilig-on diha sa kalisdanan pinaagi sa iyang gugma alang sa pulong sa Dios.

Hisgoti ang mosunod nga mga kasulatan, diin nagpakita kon sa unsa nga paagi ang pulong sa Dios mitabang ni Jeremias nga magpabilin nga lig-on sa mga panahon sa kalisdanan.

- Ingon sa gitala sa Jeremias 1:9, unsa ang gibutang sa Ginoo diha sa baba ni Jeremias? Ingon sa gitala sa Jeremias 15:16, unsa ang gibuhat ni Jeremias sa mga pulong sa Ginoo? (Siya mikaon niini, diin usa ka balaknon nga sinultihan ang ipasabut nga ang pulong sa Dios nahimo nga kabahin kaniya.) Sa unsa nga paagi si Jeremias mibati mahitungod sa mga pulong sa Ginoo?
- Sa unsa nga paagi kita "mokaon" sa mga pulong sa Ginoo ingon sa gibuhat ni Jeremias? (Pinaagi sa pagtuon sa mga kasulatan ug sa tambag sa mga propeta sa ulahing mga adlaw.) Ang propeta sa Basahon ni Mormon nga si Nephi miingon nga "pagbusog sa mga pulong ni Kristo" (2 Nephi 32:3). Sa unsa nga paagi ang pagbusog sa mga pulong sa Ginoo makapalig-on kanato?
- Sa Jeremias 20:9, sa unsa nga paagi si Jeremias mihulagway sa pulong sa Ginoo sa iyang kahiladman? Unsa sa imong hunahuna ang ipasabut niini ang pag-angkon sa pulong sa Ginoo nga nahimong nagdilaab nga kalayo sa inyong mga bukog? Ngano sa inyong hunahuna nga si Jeremias dili makapugong sa iyang kaugalingon gikan sa pagtudlo sa pulong sa Ginoo?

Panapos

Ipahayag ang imong mga pagbati mahitungod sa panig-ingnan ni Jeremias ug magkinahanglan nga magmatinud-anon sa mga panahon sa kalisdanan. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagsiksik ug pagpalandong sa mga pulong sa Ginoo hangtud nga kining mga pulong mahimong kalayo sulod sa ilang mga bukog, molig-on kanila samtang sila mohimo sa buhat sa Ginoo. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, ipakita ang puthaw nga bara ug hagda ang mga sakop sa klase nga mahimong, sama ni Jeremias, usa ka haligi nga puthaw alang sa Ginoo.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. "Ang yutang kolonon . . . anaa sa kamot sa magkokolon" (Jeremias 18:6)

- I-rebyu ang asoy sa pagduaw ni Jeremias sa magkololon, nga gitala sa Jeremias 18:1–4. Unsa ang gitudlo sa Ginoo sa iyang mga katawhan pinaagi sa kasinati-

an ni Jeremias? (Tan-awa sa Jeremias 18:5–10. Ang Ginoo mipakita kanila nga kon sila maghinulsol, siya moumol kanila ngadto sa usa ka butang nga labaw pa ka maayo, maingon nga magkokolon mihulma pag-usab sa nahiwi nga sudlanan. Siya usab mipahinumdom kanila nga siya adunay gahum sa paglaglag kanila kon sila dili maghinulsol.)

- Sa unsa nga paagi kining pagtandi magamit kanato karon? Sa unsa nga paagi kita mahimong labaw pa ka maayo nga kolonon diha sa kamot sa Ginoo? (Pinaagi sa pagkamapainubsanon—pinaagi sa pagsunod, paghinulsol, pagsalig sa Ginoo, ug pagtinguha sa iyang kabubut-on. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga nagpakita kon sa unsa nga paagi ang Ginoo mihulma ug miandam sa mga katawhan sa pagtuman sa iyang mga katuyoan.) Unsa ang mahitabo kon kita mosupak nga hulmahon sa Ginoo?

  Si Presidente Heber C. Kimball mihatag sa mosunod nga mga panan-awon ngadto sa pagtandi diha sa Jeremias 18:1–10:

  "Ang tanan [kinsa] mahumok diha sa mga kamot sa Dios ug masunuron ngadto sa Iyang mga sugo, mga sudlanan sa kadungganan, ug ang Dios modawat kanila" (*History of the Church*, 4:478).

  "Adunay daghang mga sudlanan nga maguba human sila maumol o mahulma. Ngano? Tungod kay sila wala makauyon sa porma nga gihatag sa magkokolon ngadto kanila, apan sa dihadiha mubotang sa ilang mga kaugalingon ngadto sa usa ka porma aron sa pagpahimuot sa ilang kaugalingon; busa sila lapas sa panabut kon unsa ang giplano sa Dios, ug sila molaglag sa ilang mga kaugalingon pinaagi sa gahum sa ilang kaugalingong kabubut-on. [Kini nga mga katawhan] kinahanglan nga moagi lahus sa daghang mahinungdanon nga mga pagmodelo ug mga porma, dayon . . . pasinawon ug sunugon; ug gani diha sa pagkasunog, ang pipila ka mga sudlanan moliki" (sa Stanley B. Kimball, *Heber C. Kimball: Mormon Patriarch and Pioneer* [1981], 270).

2. Si Jeremias nagsangyaw diha sa sama nga panahon sa Basahon ni Mormon nga Propetang Lehi

Ang propetang Jeremias nagtudlo ug nagpahimangno sa mga katawhan sa Juda sa panahon sa pagbiya ni Lehi sa Jerusalem. Ang duha si Jeremias ug Lehi nanagna nga ang Jerusalem malaglag.

- Diin si Jeremias sa diha nga si Lehi ug ang iyang banay mibiya sa Jerusalem? (Tan-awa sa Jeremias 37:15–16; 1 Nephi 7:14.)
- Si Jeremias migugol og daghan nga panahon sa pagtambag uban ni Sedechias, ang hari sa Juda, apan si Sedechias midumili sa pagsunod sa mga pulong sa Ginoo nga gihatag pinaagi ni Jeremiah. Unsa ang nahitabo ni Sedechias isip sangputanan sa iyang pagkadili masulundon? (Tan-awa sa Jeremias 39:4–7.)
- Gikan sa Basahon ni Mormon kita nasayud nga usa sa anak nga mga lalaki ni Sedechias wala mapatay sa mga taga-Babilonia. Unsa ang iyang ngalan? (Tan-awa sa Helaman 8:20–21.) Diin siya moadto? (Tan-awa sa Omni 1:15.)

“Diha sa Ilang mga Kasingkasing Kini Isulat Ko”

Leksyon
42

Jeremias 16; 23; 29; 31

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pagsalmot sa mahinungdanong ulahing adlaw nga buhat sa Dios ug aron masulat ang iyang balaod diha sa ilang mga kasingkasing.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang Jeremias 16; 23; 29; ug 31.
2. Dugang nga pagbasa: Jeremias 3–9; 13; 30; 32:37–42; 33; 35.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

- Kon ikaw unta nakasaksi o nakaapil sa bisan unsa nga sugilanon o panghitabo diha sa Daang Tugon, hain ang imong pilion? (Mahimo nga ikaw mosulat sa mga tubag sa mga sakop sa klase diha sa pisara.)
- Ngano nga buot ka unta nga nakahimo sa pagsaksi ug pag-apil dinhi niining panghitabo?
- Unsa ang nanghitabo sa Simbahan karon nga tingali ikatandi ngadto sa pipila ka mga panghitabo nga imong napili?

Ipasabut nga bisan kon si Jeremias adunay pipila ka mga mensahe sa pag-laum alang sa mga katawhan sa iyang panahon, siya nakapanglantaw sa usa ka higayon sa paglaum sa panahon sa ulahing mga adlaw nga pagpundok sa Israel. Kini nga leksyon naghisgot sa mga panagna ni Jeremias sa mahinungdanon nga ulahing mga adlaw nga pagpundok nga atong giapilan karon.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase nga mopakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan diha sa kasulatan.

1. Si Jeremias nakapanglantaw sa ulahing mga adlaw nga pagpundok sa Israel.

Kon ang sugilanon sa pagpangbiya sa Israel gikan sa Ehipto wala mahisgoti diha sa pang-atensyon nga kalihokan, ipasabut kini usa sa labing milagroso nga mga panghitabo diha sa Daang Tugon. Kini gipasabut diha sa basahon ni Jeremias ug diha sa ubang mga basahon sa Daang Tugon, ingon man usab diha sa Basahon ni Mormon.

- Sa unsa nga paagi si Moises mibati mahitungod sa kamahinungdanon sa Exodo? (Tan- awa sa Deuteronomio 4:32–35.) Unsa sa imong hunahuna nga mahisama kini nga mahimo unta nga kabahin sa pagpangbiya sa Israel gikan sa Ehipto?

  Daghang mga kaliwatan sa kaulahian, si Jeremias nakakita ug mga panan-awon sa panghitabo sa ulahing mga adlaw nga ang Ginoo miingon nga mahimong ingon ka mahinungdanon sama sa Exodo (Jeremias 16:14–16; 23:3–8). Unsa nga panghitabo ang gihulagway sa Jeremias16:15 ug 23:3? (Ang pagpundok sa Israel ug pagtubo sa Simbahan.) Kinsa ang mga magbalantay sa karnero nga gihisgutan diha sa Jeremias 23:4? (Mga pangulo sa pagkapari ug ubang mga pangulo sa Simbahan.) Kinsa ang Hari nga gihisgutan sa Jeremias23:5–6? (Jesukristo.) Ngano sa inyong hunahuna kini nga mga panghitabo sama ka mahinungdanon sama sa Exodo?

- Si Elder LeGrand Richards miingon nga ang mga mangingisda ug mga mag-aayam nga gihulagway diha sa Jeremias 16:16 mao ang mga misyonaryo sa Simbahan (sa Conference Report, Abr. 1971, 143; o *Ensign*, Hunyo 1971, 98–99). Unsay kasagaran nga anaa sa mangingisda ug mag-aayam uban sa mga misyonaryo? (Tan-awa sa Mateo 4:18–19.) Sa unsa nga paagi kita labaw pa ka epektibo nga mga misyonaryo?

2. Ang Dios mosulat sa iyang balaod diha sa mga kasingkasing sa iyang mga katawhan.

- Ang mga anak sa Israel nagsalig diha kang Moises sa pagdawat sa pagpadayag alang nila sa panahon sa ilang pagpuyo sa kamingawan. Unsa nga mahinungdanon nga pangandoy ang gipahayag ni Moises diha sa Numeros 11:29? (Siya buot sa mga katawhan nga pagkat- on sa balaod sa Dios ug makat-on sa pagpaminaw sa Espiritu alang sa ilang mga kaugalingon.)

- Ingon sa gitala diha sa Jeremias 31:31–34, unsa ang gisaad sa Ginoo nga buhaton sa ulahing mga adlaw? (Tan-awa usab sa Ezequiel 11:17–20; 36:24–28; 2 Mga Taga- Corinto 3:2–3.) Unsa ang ipasabut sa pagbaton sa balaod sa Ginoo nga nasulat sa atong mga kasingkasing? Unsa ang kinahanglan gayud nga atong buhaton aron sa pagbaton sa balaod sa Dios nga nasulat diha sa atong mga kasingkasing?

- Sa unsa nga paagi ang atong pamatasan maapektohan sa diha nga kita adunay balaod sa Dios nga nasulat diha sa atong mga kasingkasing? Mahimo nga ikaw mohisgot kon sa unsa nga paagi kini makatabang kanato sa pagsunod sa piho nga mga kasugoan, sama sa:

  a. Mohigugma sa atong mga silingan.
  b. Motahud sa atong mga ginikanan.
  c. Pagkalimpyo og kadungganan.
  d. Pagbalaan sa adlawng Igpapahulay.
  e. Pagpili sa angay nga mga sine, mga programa sa telebisyon, mga basahon, ug mga magasin.
  f. Pagsul-ob og maligdong nga panapot.
  g. Pagpili og tukma nga musika.

- Si Joseph Smith sa makausa gipangutana kon sa unsa nga paagi siya malampuson nga midumala sa hilabihan ka daghan nga mga katawhan. Siya miingon,

"Ako nagtudlo sa mga katawhan sa husto nga mga baruganan ug sila midumala sa ilang mga kaugalingon" (gikutlo ni John Taylor, diha sa *Journal Discourses*, 10:57–58). Sa unsa nga paagi kini nga pamahayag may kalabutan ngadto sa pagbaton og balaod sa Dios nga nasulat diha sa atong mga kasingkasing?

- Si Jeremias nanagna nga 70 ka mga tuig human ang mga katawhan sa Juda mabihag ngadto sa Bebilonia, sila mopauli ngadto sa ilang yutang pinuy-anan ug sa makausa pa magpuyo diha sa panag-uyon uban sa Dios (Jeremias 29:10–14; ang katumanan niini nga panagna gihisgutan diha sa leksyon 47). Sumala diha sa Jeremias 29:12–14, Unsa ang atong mabuhat aron maduol sa Dios? Unsa ang gipasabot sa mga pulong *tawag, ampo, tinguha*, ug *siksik* mahitungod sa kinaiya nga ato unta nga batonan samtang kita naninguha sa pagpaduol sa Dios? Dapita ang mga sakop sa klase aron sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga ilang naangkon samtang sila nagtinguha sa pagpaduol sa Dios.

Panapos

Pagpamatuod nga kita nagpuyo diha sa usa ka panahon nga gitan-aw sa unahan ni Jeremias ug daghan nga uban pa uban sa pagmaya. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pag-apil diha sa pagpundok sa Israel ug sa pagbaton sa balaod sa Dios nga nasulat diha sa ilang mga kasingkasing.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Karon mao ang panahon sa paghinulsol

Ang kalooy sa Ginoo sa kanunay gitunol ngadto niadtong kinsa mohinulsol. Bisan pa niana, ang mga katawhan kinsa molangay sa ilang paghinulsol mahimo nga makita niini nga magkadugang ang kalisud sa paghinulsol.

Si Presidente Joseph F. Smith mitudlo: "Ang tawo uban sa daghang nangagi nga mga sayop o mga kasal-anan diin siya wala maghinulsol ug makadawat sa pasaylo dili makahimo sa paglikay palayo sa dautan ug ang iyang kahimtang diha sa kalibutan walay paglaum; ug siya kinsa sa pagkawalay pagtagad naghimo niini nga imposible sa paglikay o pagpahawa gikan sa dautan tungod kay siya napakyas sa paghinulsol sa nanglabay nga mga sayop o mga kasal-anan maoy hilabihan ka walay palad. Ang matag adlaw nga paggamit, dayon, sa pagtinguha sa balaanon nga kalooy ug pagpasaylo samtang kita magpadayon, mohatag kanato og gahum sa pag-ikyas sa mga dautan" (*Gospel Doctrine*, 5th ed. [1939], 374).

- Unsa ang gitudlo sa mosunod nga mga tudling mahitungod sa kamahinundanon sa pagpaminaw sa pulong sa Ginoo ug sa paghinulsol dihadiha?

  Jeremias 5:1–5, 21–25
  Jeremias 6:10–17
  Jeremias 7:23–28
  Jeremias 8:6–12, 20
  Jeremias 13:11, 23
  Jeremias 17:23

2. Pagpaminaw ngadto sa mga pulong sa mga propeta

- Si Jeremias sa kasagaran mitala nga ang mga katawhan wala maminaw sa iyang mga pulong (Jeremias 7:13; 25:3–4; 26:2–5; 32:33). Unsa kaha nga mga ulong sa mga propeta sa ulahing mga adlaw ang kinahanglan nga makugihon natong sundon?

3. Pagbalikbalik sa mga kasal-anan sa nanglabay nga mga kaliwatan

- Si Jeremias mipahimangno sa mga Judeo sa iyang panahon nga ang mga kasal-anan nga ilang nahimo mao gihapon ang mga kasal-anan diin ang milabay nga mga kaliwatan gisilotan pag-ayo (Jeremias 11:1–12). Ngano sa inyong hunahuna nga ang kaliwatan ni Jeremias dili makat-on gikan sa mga kasal-anan sa ilang mga katigulangan, ilabi na kon ang silot alang niadtong mga kasal-anan tin-aw kaayo nga gitala? Sa unsa nga paagi kita labaw pa ka hingpit nga makapahimulos gikan sa mga leksyon nga nakat-onan sa nangagi nga mga kaliwatan sa mga katawhan sa pakigsaad sa Dios?

4. Ang kamahinungdanon sa pagsalig diha sa Dios

- Sa Jeremias 17:5–8, unsa ang mga pagtandi ang nahimo tali sa mga katawhan kinsa misalig diha sa tawo ug sa mga katawhan kinsa misalig sa Dios? Sa unsa nga paagi nga imong nakita nga kining pagtandi tukma? Sa unsa nga paagi kita makapakita sa atong pagsalig sa Dios?

5. Mini nga mga propeta

- Si Sedechias mao ang usa ka hari kinsa buot sa mga propeta nga mosulti kaniya kon unsa ang iyang buot madungog. Ang sangputanan, daghang mini nga mga propeta misaad nga ang Jerusalem dili mapukan (Jeremias 28:1–4; 37:19). Karon daghang mini nga mga propeta moabut "nga managsapot sa pagkakarnero" (Mateo 7:15). Unsay ebidensya nga adunay mini nga mga propeta nga nagpalibut nato karon? Unsa ang pipila ka mga mensahe sa mini nga mga propeta karon? Sa unsa nga paagi kita makalikay nga mapasalaag sa mini nga mga propeta?

Ang mga Magbalantay sa Israel

Leksyon
43

Ezequiel 18; 34; 37

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pagtuman sa ilang mga kapangakohan ingon nga "mga magbalantay sa Israel" (Ezequiel 34:2).

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Ezequiel 34. Ang Ginoo mibadlong niadtong mga magbalantay kinsa wala mopakon sa panon. Siya mangita sa tanang nawala nga karnero ug mahimong ila nga Magbalantay.
   b. Ezequiel 18:21–32. Si Ezquiel nagtudlo nga ang dautan kinsa maghinulsol maluwas ug nga ang matarung kinsa mobali sa pagkadautan isalikway.
   c. Ezequiel 37:1–14. Si Ezequiel nakakita og usa ka panan-awon diin daghang uga nga mga bukog gitagaan og kinabuhi.
   d. Ezequiel 37:15–28. Si Ezequiel nanagna nga ang lipak ni Juda ug ang lipak ni Jose mahimo nga usa diha sa kamot sa Ginoo.
2. Dugang nga pagbasa: Ezequiel 2.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Basaha (o isulat diha sa pisara) ang mosunod nga pangutana:

- Sa unsa nga paagi ang magbalantay lahi gikan sa usa ka sinuholan nga tig-alima sa karnero?

Hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagpaminaw alang sa mga tubag ngadto niini nga pangutana diha sa mosunod nga kinutlo gikan ni Presidente Ezra Taft Banson (mahimo nga ikaw mopabasa sa mga sakop sa klase sa kinutlo):

" Sa panahon ni Jesus, ang mga taga-Palestina nailhan alang sa ilang pagpanalipod sa ilang mga karnero. Dili sama sa modernong sinuholan nga mga tig-alima sa karnero, ang magbalantay kanunay nga maglakaw sa unahan sa iyang panon. Siya mogiya kanila. Ang magbalantay nakaila sa matag usa sa iyang karnero ug sa kasagaran adunay ngalan sa matag usa. Ang karnero nakaila sa iyang tingog ug misalig kaniya ug dili mosunod sa usa ka langyaw. Sa ingon, kon tawagon, ang karnero moduol ngadto kaniya. (Tan-awa sa Juan 10:14, 16.)

"Sa gabii ang mga magbalantay modala sa ilang karnero ngadto sa koral nga gitawag og toril. Tag-as nga mga paril nga naglibot sa toril, ug mga tunok gibutang sa ibabaw niining mga toril aron sa pagpugong sa mabangis nga mga mananap ug mga kawatan sa pagkatkat sa ibabaw.

"Usahay, bisan pa niana, ang usa ka mabangis nga mananap gidala sa kagutom molayat ibabaw sa mga paril ngadto sa taliwala sa mga karnero, mohadlok kanila. Ang ingon nga kahimtang mopalahi sa tinuod nga magbalantay —ang usa kinsa nahigugma sa iyang karnero—gikan sa sinuholan—ang usa kinsa mitrabaho lamang alang sa bayad ug katungdanan sa pag-alima sa karnero.

"Ang tinuod nga magbalantay andam sa paghatag sa iyang kinabuhi alang sa karnero. Siya moadto sa taliwala sa mga karnero ug makig-away alang sa ilang kaayohan. Ang sinuholan, sa laing bahin, mohatag og bili sa iyang kaugalingong personal nga kaluwasan ibabaw sa mga karnero usa sa kasagaran moikyas gikan sa kakuyaw" (sa Conference Report, Abr. 1983, 61; o *Ensign*, Mayo 1983, 43).

Human sa pagbasa sa kinutlo, hangyoa ang mga sakop sa klase sa pagtingub sa mga kalainan tali sa usa ka magbalantay ug sa usa ka tig-alima (o sinuholan). Gamita ang mosunod nga mga pangutana kon gikinahanglan, ug ilista ang mga tubag diha sa pisara:

- Asang dapita maglakaw ang magbalantay uban sa iyang mga karnero? Asang dapita maglakaw ang sinuholan nga tig-alima sa karnero? (Ang magbalantay maglakaw unahan sa iyang mga karnero ug mogiya kanila; ang kinutlo nagpasabut nga ang sinuholan nga tig-alima sa karnero maglakaw ulahi sa mga karnero ug moabog kanila.)
- Unsa ang relasyon sa magbalantay sa matag usa sa karnero? Unsa ang relasyon sa sinuholan nga tig-alima sa karnero sa matag usa sa karnero?
- Sa unsa nga paagi ang magbalantay motubag sa diha nga ang karnero anaa sa kakuyaw? Sa unsa nga paagi ang sinuholan nga tig-alima sa karnero motubag?

Ipasabut nga ang kabahin niini nga leksyon naghisgot sa atong mga kapangakohan isip espirituhanon nga mga magbalantay.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw magtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa personal nga mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

Sa 597 B.C., si Haring Nabucodonosor sa Babilonia midala ngadto sa pagkabihag sa daghang mga katawhan gikan sa gingharian sa Juda. Diha niining mga dinakpan mao si Ezequiel, kinsa gitawag sa Ginoo isip usa ka propeta lima ka mga tuig sa kaulahian. Sa 587 B.C. Ang mga taga-Babilonia milaglag sa Jerusalem ug midala sa labaw pa ka daghan nga mga bihag. Si Ezequiel mialagan sa iyang gihinginlan nga mga katawhan hangtud sa 570 B.C.

Ang mga sinulat ni Ezequiel naglakip sa hugot nga mga pagbadlong ug mahimayaon nga mga saad nga magamit dili lamang sa karaan nga gingharian sa Juda apan ngadto sa tibuok Israel, lakip ang mga sakop sa Simbahan karon. Bisan kon ang Jerusalem nalaglag, si Ezequiel nakakita nang daan sa adlaw sa diha nga ang Israel pagapundukon ug ipahiuli. Kini nga mga panghitabo nagsimbolo diha sa iyang panan-awon sa walog sa uga nga mga bukog ug sa iyang panagna mahitungod sa mga sungkod ni Juda ug Jose.

1. Ang mga magbalantay sa Israel

Itudlo ug hisgoti ang Ezequiel 34. Niini nga kapitulo ang Ginoo mibadlong sa nag-alagad sa kaugalingon nga mga magbalantay sa Israel kinsa wala mopakaon sa panon. Siya dayon mihulagway sa iyang kaugalingon isip Maayo nga Magbalantay kinsa mopundok sa iyang panon diha sa ulahing mga adlaw ug mogiya kanila sa panahon sa Kaliboan ka mga tuig.

- Kinsa ang mga "magbalantay sa Irael" nga gisulti diha sa Ezequiel 34? (Ang mga pangulo sa relihiyon sa panahon ni Ezequiel.) Ngano nga ang Ginoo wala mahimuot kanila? (Tan- awa sa Ezequiel 34:2–4.) Unsa ang mahitabo sa mga karnero sa diha nga ang mga magbalantay wala magtagad kanila? (Tan-awa sa Ezequiel 34:5–6.)
- Sa unsa nga mga paagi ang matag usa kanato gihunahuna nga magbalantay sa Israel? (Kita mobantay ug molig-on sa matag usa isip mga sakop sa banay, mga sakop sa Simbahan, mga silingan, mga magtutudlo sa banay, ug mga magtudlo nga pagduaw, ug mga sakop sa mga korum ug mga klase.)

  Si Elder Bruce R. McConkie miingon: "Bisag kinsa nga nag-alagad diha sa bisag unsa nga kasarang diha sa Simbahan diin siya ang may kapangakohan alang sa espirituhanon o temporal nga kaayohan ni bisan kinsa sa mga anak sa Ginoo mao ang magbalantay ngadto niadtong mga karnero. Ang Ginoo mohupot sa iyang mga magbalantay nga may tulubagon alang sa kahilwasan (kaluwasan) sa iyang mga karnero" (*Mormon Doctrine,* 2nd ed. [1966], 710).
- Ang Ginoo wala mahimuot sa pipila ka mga magbalantay tungod sa pagpakaon sa ilang mga kaugalingon kay sa pagpakaon sa mga panon (Ezequiel 34:2–3, 8). Sa unsa nga paagi ang pipila kanato tingali nakahimo niini nga sayop karon?
- Sumala sa Ezequiel 34:11–16, unsa ang buhaton sa tinuod nga mga magbalantay alang sa ilang mga karnero? (Timan-i ang mga dugokang mga pulong nga *pagpangita, pagtinguha, pagtugyan, pagpundok, pagpakaon, pagbugkos, ug pagligon.*) Sa unsa nga paagi kita makatabang sa pagpugong sa uban gikan sa pagkasalaag o mahimong magkatibulaag? Sa unsa nga paagi kita makatabang sa pagpundok niadtong kinsa nahisalaag? Sa unsa nga paagi kita makapakaon ug makapalig-on sa mga panon sa Ginoo? Sa unsa nga paagi ikaw napanalanginan pinaagi sa tinuod nga mga magbalantay kinsa nakabuhat niining mga butang?

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon: "Kami naghangyo kaninyo sa pagtrabaho og maayo uban sa gibag-o nga pagpahinungod . . . . Kami buot kaninyo nga mobantay, mopakaon, moatiman, ug moalima alang sa panon ug, sa panahon nga pipila ang kasamtangan nga nawala, kami mohagit kaninyo sa pagpangita kanila" (sa Conference Report, Abr. 1983, 64; o *Ensign*, Mayo 1983, 45).
- Sa unsa nga paagi ang Manluluwas sama sa usa ka magbalantay ngari kanato? (Tan-awa sa Ezequiel 34:11–16; Salmo 23; Isaias 40:11; Juan 10:11–15.) Mahimo nga ikaw mohisgot kon sa unsa nga paagi ang Manluluwas nakahimo sa matag butang nga gihisgutan niini nga mga kasulatan. Hatag og pamatuod sa Manluluwas ingon nga ikaw mibati nga giaghat sa Espiritu.

2. Paghinulsol ug pagpasaylo

Itudlo ug hisgoti ang Ezequiel 18:21–32.

- Unsa ang gitudlo niini nga tudling mahitungod sa paghinulsol ug pagpasaylo? (Tan-awa sa Ezequiel 18:21–22, 27–28.) Unsa ang ipasabut niini sa "paghimo . . . usa ka bag-o nga kasingkasing ug usa ka bag-o nga espiritu"? (Ezequiel 18:31). Ngano nga mahinungdanon ang pagsabut nga ang paghinulsol naglakip sa pagpalayo gikan sa sala ug adunay pagkausab sa kasingkasing? Sa unsa nga paagi kita makasinati niining pagkausab sa kasingkasing? (Tan-awa sa Alma 5:7–14.)
- Unsa ang gitudlo niini nga tudling mahitungod sa mga katawhan kinsa mipalayo gikan sa pagkamatarung ug wala maghinulsol? (Tan-awa sa Ezequiel 18:24, 26.)
- Unsa ang gitudlo niini nga tudling mahitungod sa mga pagbati sa Ginoo sa diha nga siya misilot sa dautan? (Tan-awa sa Ezequiel 18: 23, 32.)
- Unsa ang gitudlo niini nga tudling mahitungod sa kaangayan ug kalooy sa Ginoo? (Tan- awa sa Ezequiel 18:25, 29–32.) Ngano nga mahinungdanon kini sa pagkahibalo nga ang Ginoo maangayon ug maloloy-on?

3. Ang panan-awon ni Ezequiel sa walog sa mga bukog

Itudlo ug hisgoti ang Ezequiel 37:1–14. Ipasabut nga ang panan-awon ni Ezequiel sa walog sa mga bukog nagsimbolo sa Pagkabanhaw ug ang pagpahiuli sa mga anak sa Israel ngadto sa ilang yuta sa saad.

- Sa unsa nga paagi ang Pagkabanhaw gisimbolo sa panan-awon ni Ezequiel? (Ang mga bukog nagkapundok, natabonan sa unod ug panit, ug gitagaan og kinabuhi, tan-awa sa Ezequiel 37:1–10; tan-awa usab sa Alma 11:42–44; 40:23.)
- Sa unsa nga paagi ang pagpahiuli sa mga anak sa Israel ngadto sa ilang gisaad nga yuta nagsimbolo diha sa panan-awon ni Ezequiel? (Tan-awa sa Ezequiel 37:11–14. Ang Pagpahiuli mao ang gigamit sa pagsimbolo niini nga pagpahiuli.)
- Ang panan-awon ni Ezequiel mahimo usab nga mabasa isip pagkasusama nga naghulagway sa pagbag-o sa "paglaum" sa Israel (Ezequiel 37:11). Bisan og ang paglaum sa Israel mahimo nga patay sama sa "dakong kasundalohan" sa mga bukog nga nakita ni Ezequiel, ang Manluluwas makadala niini pagbalik sa kabaskog ug kinabuhi. Sa unsa nga paagi ang Manluluwas mibag-o sa imong paglaum? (Mahimo nga ikaw mobasa sa Moroni 7:41 samtang kamo maghisgot niini nga pangutana.)
- Ang mga bukog sa panan-awon ni Ezequiel nagsugod sa pagporma sa kinabuhi human si Ezequiel mosulti kanila sa "pagpamati sa pulong ni Jehova" (Ezequiel 37:4). Sa unsa nga paagi ang pulong sa Ginoo mihatag kanato og kinabuhi?

4. Ang sungkod ni Juda ug ang sungkod ni Jose

Itudlo ug hisgoti ang Ezequiel 37:15–28. Ipasabut nga ang panagna ni Ezequiel sa mga sungkod ni Juda ug Jose adunay duha ka kahulogan. Kini nagpasabut ngadto sa ulahing mga adlaw naglangkob sa kasulatan nga mga talaan ni Juda ug Jose (Israel). Kini usab nagpasabut ngadto sa ulahing mga adlaw nga panaghiusa sa mga gingharian sa Juda ug Jose (Israel).

- Sa unsa nga paagi ang panagna diha Ezequiel 37:15–20 natuman? (Tan-awa sa 1 Nephi 5:14; 2 Nephi 3:12; D&P 27:5. Ipasabut nga ang pulong sungkod dinhi niini nga mga bersikulo nagpasabut sa usa ka matang sa igsusulat nga papan sa kahoy nga kasagaran gigamit sa panahon ni Ezequiel. Ang *sungkod* ni Juda nagsimbolo sa Biblia, ang ang sungkod ni Jose nagsimbolo sa Basahon ni Mormon.)

  Si Elder Boyd K. Packer miingon: "Ang sungkod o talaan ni Juda—ang Daang Tugon ug ang Bag-ong Tugon—ug ang sungkod o talaan ni Ephraim—ang Basahon ni Mormon, diin mao ang lain nga tugon ni Jesukristo— ang karon gihiusa pagbaligkos sa ingon nga paagi nga samtang ikaw makugihon nga magtuon sa usa ikaw madani sa usa; samtang ikaw makat-on sa usa ikaw mahayagan sa usa. Kini sa pagkatinuod nahiusa diha sa atong mga kamot. Ang panagna ni Ezequiel karon nagbarog nga natuman" (sa Conference Report, Okt 1982, 75; o *Ensign*, Nob. 1982, 53).

- Unsa nga mga panalangin ang miabut gumikan sa pagbaton sa Basahon ni Mormon agig dugang sa Biblia? (Tan-awa sa 1 Nephi 13:39–40; 2 Nephi 3:12.) Sa unsa nga paagi ang Basahon ni Mormon nakatabang kanimo nga labaw pang nakasabut sa Biblia? Sa unsa nga paagi kini nakalig-on alang kanimo ang saksi sa Biblia sa Ginoong Jesukristo?

- Unsa ang gisulti ni Ezequiel nga mahinabo human ang duha ka sungkod mag-kaipon?

  a. Ang mga anak sa Israel maghiusa nga pundukon ug hiusahon ngadto sa usa ka gingharian uban sa Manluluwas isip Hari (Ezequiel 37:21–22).
  b. Ang mga katawhan pagalimpyohan ug pagahinloan (Ezequiel 37:23).
  c. Ang mga katawhan magalakaw sa balaod sa Ginoo (Ezequiel 37:24).
  d. Ang mga katawhan mopuyo diha sa gisaad nga yuta (Ezequiel 37:25).

- Unsa nga laing mga panalangin ang gisaad sa Ginoo diha sa Ezequiel 37:26–28? (Usa ka mahinungdanon nga panalangin mao ang pagpahiuli sa dangpanan o tabernakulo sa Ginoo, ipasabut ang templo. Ang sunod nga leksyon naghisgot sa mga panalangin sa templo diha sa labaw pa nga detalye.)

Panapos

Ang mga pagtulun-an ni Ezequiel makatabang kanato nga makasabut kon unsa ka dako ang gugma ug pag-amuma sa Manluluwas alang sa matag usa kanato. Siya ang atong Magbalantay. Siya matinguhaon sa pagpasaylo. Siya mihimo niini nga posible alang kanato nga mabanhaw. Siya ang nagdumala sa ulahing mga adlaw nga pagpundok sa Israel. Ug iyang gipadayag ang Basahon ni Mormon isip lain nga saksi kaniya. Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa ilang mga pagpamatuod niini nga mga kamatuoran.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Nagkat-on nga mahimong maayo nga magbalantay

Samtang naghisgot sa atong mga kapangakohan isip mga magbalantay, mahimo nga ikaw mobasa o moasoy sa mosunod nga sugilanon gikan ni Presidente James E. Faust:

“Sa diha nga ako gamay pa kaayo nga bata, ang akong amahan nakakita og usa ka karnero nga nag-inusara didto sa desyerto. Ang panon sa mga karnero diin ang iyang inahan nasakop mipadayon paglakaw, ug tungod niini ang karnero nahimulag gikan sa iyang inahan, ug ang magbalantay tingali wala gayud mahibalo nga kini nawala. Tungod kay kini dili mabuhi nga mag-inusara diha sa desyerto, gipunit kini sa akong amahan ug gidala kini sa panimalay. Sa pag-biya sa karnero didto magpasabut niini sa pihong kamatayon, bisan pinaagi nga mapatay sa mga coyotes o pinaagi sa kagutom tungod kay kini batan-on pa kaayo nga kini sa gihapon nagkinahanglan og gatas. . . .Ang akong amahan mihatag sa karnero kanako, ug ako nahimo nga iyang magbalantay.

“Sulod sa pipila ka mga semana ako miinit og gatas sa baka diha sa beberon sa gamayng bata ug mipakaon sa karnero. Kami dali nga nagkahigalaay. . .Kini misugod sa pagtubo. Ang akong karnero ug ako magdula diha sa balilihan. Usahay kami magdulog sa paghigda diha sa kasagbutan ug akong ihigda ang akong ulo sa iyang humok balhiboon nga kilid ug maghangad sa asul nga langit ug puti nga nagbaludbalud nga mga panganod. Ako dili molaming sa akong kar-nero sa panahon sa adlaw. Kini dili molayas. Kini sa wala madugay nakat-on sa pagkaon og sagbot. Ako makatawag sa akong karnero gikan sa bisag asa diha sa nataran pinaagi lamang sa pagsunod sa labing maayo nga akong mahimo sa pag-bahihi nga tunog sa usa ka karnero. . . .

“Usa ka gabii dihay miabut nga makalilisang nga unos. Ako nakalimot sa pagbu-tang sa akong karnero didto sa kamarin niana nga gabii ingon sa akong pagabu-haton. Ako miadto sa higdaanan. Ang akong gamay nga higala nahadlok sa unos, ug ako makadungog sa pagbahihi niini. Ako nasayud nga kinahanglan nga akong tabangan ang akong binuhi, apan buot ko nga magpabilin nga luwas, mainit, ug uga diha sa akong higdaanan. Ako wala mobangon nga ingon unta ang akong buhaton. Sa sunod buntag ako migawas sa pagkakita nga ang akong karnero namatay. Usa ka iro ang nakadungog usab sa iyang pagbahihi nga tawag ug mipatay niini. Ang akong kasingkasing naguol. Ako dili gayud maayo nga magbalantay o tinugyanan dinha niana diin gisalig sa akong amahan kanako. Ang akong amahan miingon, `Anak, dili ba ako makasalig kanimo sa pag-atiman og usa lamang ka karnero?’ Ang pahayag sa akong amahan nakapasakit kanako labaw pa kay sa pagkawala sa akong balhiboon nga higala. Ako mihukom niana nga adlaw, isip usa ka gamay nga batang lalaki, nga ako mosulay sa dili na gayud mousab sa pagbaliwala sa akong pagkatinugyanan isip usa ka magbalantay kon ako gayud ibutang pag-usab niana nga katungdanan.

“Dili kaayo daghan nga mga tuig human niana ako natawag isip ubos nga kau-ban ngadto sa usa ka magtutudlo sa banay. Adunay panahon sa dihang kini tug-naw kaayo o nag-unos ug ako buot magpabilin sa panimalay ug mahayahay, apan dihay pandungog sa akong hunahuna ako makadungog sa akong gamay nga karnero nga magbahihi, ug ako nasayud ako nagkinahanglan nga mahi-mong maayo nga magbalantay ug mokuyog sa akong senyor nga kauban. Sa panahon niadtong daghang mga katuigan, sa diha nga ako adunay tinguha sa pagsibug sa akong mga katungdanan, adunay moabut kanako nga usa ka handu-manan kon unsa ako kasubo nianang gabhiona sa daghan na kaayong mga katu-igan nga milabay sa diha nga ako dili maayo nga magbalantay” (sa Conference Report, Abr.1995, 62–63; o *Ensign*, Mayo 1995, 46).

2. Ang mga magbalantay mopataas og usa ka pahimangno nga tingog

- Sa pagtawag ni Ezequiel isip usa ka propeta, ang Ginoo miingon, "Gihimo ko ikaw nga magbalantay alang sa balay sa Israel" (Ezequiel 3:17). Sa unsa nga paagi ang mga katungdanan ni Ezequiel isip usa ka propeta sama niadtong usa ka magbalantay? (Tan- awa sa Ezequiel 3:17–21; 33:1–9. Diha sa panahon ni Ezequiel, ang usa ka magbalantay sa tore mopahimangno sa mga katawhan sa nagsingabot nga kakuyaw gikan sa mga sundalo sa kaaway. Si Ezequiel mipahimangno sa iyang mga katawhan mahitungod sa mga kaaway nga makahatag og kakuyaw kanila sa espirituhanon nga paagi.)
- Kinsa ang atong mga magbalantay dinha sa ulahing mga adlaw? Ngano nga mahinungdanon ang pagbaton niini nga mga magbalantay? Unsa ang atong kapangakohan nga mahimong mga magbalantay? (Tan-awa sa D&P 88:81. Kabahin niini nga kapangakohan mao ang pagtudlo sa ebanghelyo ngadto niadtong kinsa wala makadawat niini.)

Sa pagtudlo sa kamahinungdanon sa pagsunod sa mga pahimangno sa mga propeta—ug mopahimangno sa atong mga silingan pinaagi sa pagtudlo kanila sa ebanghelyo—si Elder Boyd K. Packer miasoy sa usa ka makalaglag nga baha nga hinungdan sa pagkahugno sa Teton Dam sa Idaho sa 1976. Diha sa duol nga agianan sa kusog og bul-og nga baha sa tubig mao ang 7,800 ka mga tawo. Samtang ang baha naghaguros paingon sa walog, kini miguba sa 790 ka mga panimalay ug naguba sa hilabihan ang laing 800 ka mga panimalay, mga simbahan, mga tulunghaan, ug mga patigayon. Naghunahuna sa gidaghanon sa tubig, ang iyang kakusugon, ug ang mga lumulupyo sa dapit, ang usa ka eksperto mibanabana nga 5,300 ka mga katawhan unta ang nangamatay. Dili katuohan, 6 ka mga tawo lamang ang nalumos.

Si Elder Packer nangutana:

"Sa unsa nga paagi sa ingon ka ngilngig nga kalaglagan uban sa ingon ka gamay nga pagkawala sa kinabuhi? . . . Tungod kay sila gipahimangnoan! Sila walay igo nga panahon, apan sila gipahimangnoan; ug matag tawo kinsa gipahimangnoan, mipahimangno sa ilang silingan. . . .

"Unsa ang mahitungod sa unom nga nalumos? Usa kanila ubos lamang sa diki ug walay kapilian. Duha kanila dili motuo sa pahimangno hangtud nga kini ulahi na kaayo. Sila sa wala madugay nakit-an sa ilang sakyanan, apan sila wala mosunod sa pahimangno. Tulo kanila mibalik aron sa pagkuha sa uban nga materyal nga mga kabtangan, ug sila nangamatay.

"Apan kini usa ka dako kaayo nga milagro. Isip mga Santos sa Ulahing mga Adlaw kita nagkat-on sa pagsunod sa mga pahimangno. . . .

"Karon, ako nakakita og usa ka dakong pagkasama kon unsa ang nanghitabo sa kalibutan, usa ka dako nga balud sa kadautan ug pagkadautan diha sa kalibutan. Kini motuhop lamang sa atong palibot ug mag-anam ug kalawom. Ang atong mga kinibuhi anaa sa kakuyaw. Ang atong mga kabtangan anaa sa kakuyaw. Ang atong mga kagawasan anaa sa kakuyaw, ug sa gihapon kita sa walay pagtagad magpadayon sa atong buhat dili makahimo sa pagsabut nga matag tawo kinsa napasidan-an magpasidaan sa iyang silingan. . . .

"[Kita] gipasidan-an pinaagi sa usa ka propeta. [Kita] ba mosunod sa pahimangno, o [kita] ba mahimo nga sama sa unom didto sa Idaho kinsa mihunahuna nga ang pahimangno dili alang kanila?" (*That All May Be Edified* [1982], 220–21, 223).

Leksyon
44

"Mabuhi ang Tanang Butang Diin Makadangat ang Suba"

Ezequiel 43–44; 47

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa pag-ambit sa makahatag sa kinabuhi, makaayo nga mga gahum nga anaa diha sa templo.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod mga kasulatan:
   a. Ezequiel 43:1–12; 44:6–9, 23. Si Ezequiel gipakita og usa ka panan-awon sa templo sa Jerusalem.
   b. Ezequiel 47:1, 6–12. Si Ezequiel nakakita og suba nga nag-agos gikan sa templo nga naghatag og kinabuhi ngadto sa desyerto ug miayo sa Patay nga Dagat.
   c. Ezequiel 47:2–5. Si Ezequiel misukod sa giladmon sa suba ug nakakaplag nga ang tubig nag-anam og kalawom sa matag higayon nga siya moubog ngadto niini.
2. Idibuho ang mapa diha sa pahina 209 diha sa karatula o diha sa pisara sa dili pa ang klase mosugod.
3. Dugang nga pagbasa: Ezequiel 40–42; Joel 3:18; Zacarias 14:8; Pinadayag 22:1–3; 1 Nephi 8:10–11; 11:25; Doktrina ug mga Pakigsaad 97:8–20.

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon.

Pangutan-a ang mga sakop sa klase sa mga pangutana nga sama ngadto sa mosunod:

- Mibati ka ba sukad og kahinam samtang nagtan-aw sa usa ka paugnat sa kusog nga dula o pipila ka laing matang sa kalingawan?
- Mibati ka ba sukad og hilabihang kahinam sa ingon panghitabo nga ikaw mitindog ug misinggit o miabiba?
- Makahunahuna ka ba ug sagrado nga mga panghitabo nga nahimo o maubanan pinaagi sa maikagon nga pagpakita sa hingpit nga kalipay ug pasalamat? Ang uban niini nga hitabo naglakip sa:
  a. Ang paglalang sa yuta (Job 38:4–7).
  b. Ang madaugon nga pagsulod ni Jesus ngadto sa Jerusalem (Juan 12:12–16).
  c. Ang Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo ug ang Pagkabanhaw (1 Mga Taga-Tesalonica 4:16).
- Sa unsa nga paagi ang kahinam sa paugnat sa kusog nga mga panghitabo o ubang kalingawan nga itandi sa hingpit nga kalipay niining sagrado nga mga

panghitabo? (Samtang ang kahinam sa paugnat sa kusog nga mga panghitabo o ubang kalingawan dili dayon, ang hingpit nga kalipay nga giubanan sa sagrado nga mga panghitabo mahangturon.)

- Unsa ang sagrado nga panghitabo diha sa Simbahan diin ang mga sumasalmot nagpakita sa ilang hingpit nga kalipay ug pasalamat pinaagi sa pagtindog, pagsinggit, ug pagwarawara? (Sa panahon sa pagpahinungod sa templo, ang katiguman misalmot diha sa mahinungdanon nga pagpakita sa hingpit nga kalipay nga gitawag og Singgit sa Hosanna.)

  "Ang Singgit sa Hosanna mao ang tibuok kalag, gihatag sa tibuok nga kinutoban sa kusog sa usa ka tawo. Ang katiguman mobarog ug diha sa pagdungan og singgit sa mga pulong `Hosanna, Hosanna, Hosana ngadto sa Dios ug sa Kordero, Amen, Amen, ug Amen, mobalikbalik niini makatulo ka mga higayon. Kini sa kasagaran giubanan pinaagi sa pagkompas nga pagwarawara sa puti nga mga panyo uban sa gipataas nga mga kamot. Ang pulong nga "Kordero" gigamit sa dapit ni Jesukristo may kalabutan ngadto sa pagpakigangay ug pag-ula ni Jesukristo" (sa Daniel H. Ludlow, ed. "*Encyclopedia* of *Mormonism*, 5 vols. [1992], 2:659).

Ipasabut nga kining leksyon makatabang sa mga sakop sa klase nga makasabut sa pipila ka mga paagi ang templo magdala og hingpit nga kalipay.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase aron sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Ezequiel gipakita sa usa ka panan-awon sa templo sa Jerusalem.

Itudlo ug hisgoti ang Ezequiel 43:1–12; 44:6–9, 23.

- Ipabasa sa mga sakop sa klase ang Ezequiel 43:1–12 ug 44:6–9, 23. Unsa ang atong makat-onan mahitungod sa templo gikan niini nga mga bersikulo?

  Mahimo nga ikaw molista sa mga tubag sa mga sakop sa klase diha sa pisara ug hisgoti ang ilang kahulogan. Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa mosunod:

  a. Ang himaya sa Ginoo mipuno sa templo (Ezequiel 43:2, 4–5).
  b. Ang templo mao ang "dapit sa trono [sa Ginoo] dinhi sa yuta (Ezequiel 43:7).
  c. Ang Ginoo naglakaw diha sa templo, nagngalan niini "ang dapit sa mga lapalapa sa akong mga tiil" (Ezequiel 43:7).
  d. Ang templo mao ang dapit diin ang Ginoo mahimo nga "mopuyo sa taliwala" sa iyang mga katawhan (Ezequiel 43:7).
  e. Kita makat-on mahitungod sa mga balaod sa Ginoo diha sa templo (Ezequiel 43:11).
  f. Adunay mga ordinansa nga ang Ginoo buot kanato nga mopahigayon diha sa templo (Ezequiel 43:11).
  g. Bisan ang mga luna nga naglibot sa templo "mahimong labing balaan" (Ezequiel 43:12).
  h. Kadto lamang kinsa takus ang kinahanglan nga mosulod sa templo (Ezequiel 44:6–9).

i. Diha sa templo kita makat-on sa kalainan tali sa balaan ug sa nahugawan ug tali sa malinis ug mahugaw (Ezequiel 44:23).

2. Si Ezequiel nakakita og usa ka suba nga nag-agos gikan sa templo nga naghatag og kinabuhi ngadto sa desyerto ug miayo sa Patay nga Dagat.

Itudlo ug hisgoti ang Ezequiel 47:1, 6–12.

- Unsa ang nakita ni Ezequiel nga nagpadulong gikan sa silangan nga mga pultahan sa templo sa Jerusalem? (Tan-awa sa Ezequiel 47:1.) Diin ang tubig mipaingon? (Tan-awa sa Ezequiel 47:8. Ipakita diha sa mapa nga ang kamingawan sa Judea ug ang Patay nga Dagat mao ang silangan sa Jerusalem.)

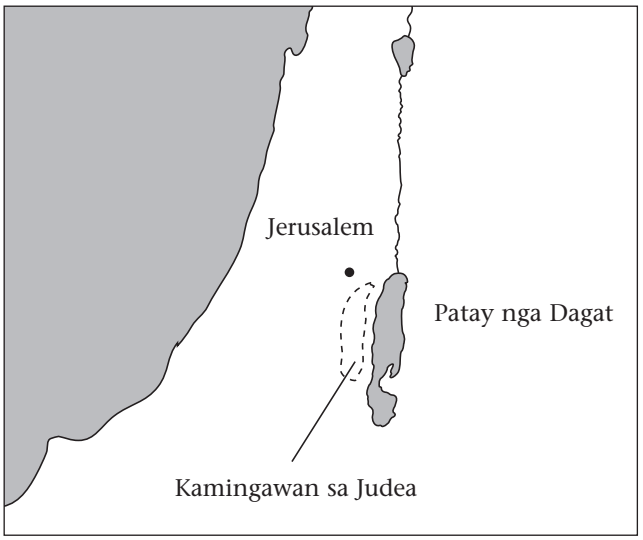

- Ang kamingawan sa Judea mao ang usa ka uga nga desyerto, ug ang Patay nga Dagat mao ang parat kaayo aron sa pagpalungtad og kinabuhi sa mananap. Sumala sa panan-awon ni Ezequiel, unsa nga pagka usab ang mahitabo diha sa kamingawan sa Judea ug sa Patay nga Dagat tungod sa suba nga moagos gikan sa templo? (Tan-awa sa Ezequiel 47:6–12.)
- Diha sa panan-awon nga sama sa panan-awon ni Ezequiel sa templo, ang Gihigugma nga Juan gipakita sa trono sa Dios (Pinadayag 22:1–3. Timan-i nga diha sa Ezequiel 43:7, ang Ginoo mitawag sa templo nga "ang dapit sa akong trono"). Unsa ang miagos gikan sa trono sa Dios diha sa panan-awon ni Juan? (Tan-awa sa Pinadayag 22:1.) Unsa ang "tubig sa kinabuhi"? (Ang mga doktrina sa ebanghelyo; tan-awa sa pang-atensyon nga kalihokan sa leksyon 30.) Sa unsa nga paagi kita sama sa kamingawan sa Judea ug ang Patay nga Dagat kon kita dili moambit sa tubig sa kinabuhi?
- Sa unsa nga paagi ang tubig sa kinabuhi nga anaa sa templo makaayo ug makahatag og kinabuhi ngadto sa mga kaminyoon? atong mga katigulangan? ang Simbahan? Unsa pa ang miagos gikan sa templo nga makahatag og espirituhanon nga kinabuhi ug pag-ayo? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa kamatuoran, kaalam, pagpadayag, ug mga pakigsaad.)
- Ang Ezequiel 47:12 naghulagway sa mga kahoy nga mitubo buyon sa mga pangpang sa suba diha sa panan-awon ni Ezquiel. Unsa ang kasagaran diha sa mga kahoy uban sa mga tubig sa suba? (Sila adunay makaayo ug makahatag sa kinabuhi nga mga gahum.)

- Unsa ang mitubo buyon sa mga pangpang sa suba sa panan-awon ni Juan? (Tan-awa sa Pinadayag 22:2.) Diin pa sa mga kasulatan ang mga propeta mipakita sa kahoy sa kinabuhi? (Tan-awa sa 1 Nephi 8:10–11; 11:25.) Sa damgo nga gihatag ngadto ni Lehi ug Nephi, unsa ang gipaila sa kahoy sa kinabuhi (Tan-awa sa 1 Nephi 11:25.)
- Sa unsa nga paagi ang gugma sa Dios makaayo ug makahatag og kinabuhi? Unsa nga espirituhanon ug pisikal nga mga samad ang ayohon sa gugma sa Dios?

3. Si Ezequiel misukod sa giladmon sa suba.

Itudlo ug hisgoti ang Ezequiel 47:2–5.

- Unsa ang giladmon sa suba sa unang higayon miubog si Ezequiel sa pagtabok niini? (Tan- awa sa Ezequiel 47:2–3.) Unsa ang giladmon niini sa ikaduha, ikatulo, ug ikaupat nga mga higayon sa iyang pagtabok? (Tan-awa sa Ezequiel 47:4–5.) Unsa nga kamatuoran ang gisugyot niini nga mga bersikulo mahitungod sa templo? (Ang gahum sa templo mopalambo sa atong mga kinabuhi sa labaw kanunay sa atong pagtambong.)
- Kahibulongan nga mga kamatuoran ang gitudlo diha sa templo, kadaghanan pinaagi sa mga simbolo. Kon sa una ang atong panabut niining mga kamatuoran o mga ordinansa sa templo kutub lamang sa "buol-buol ang giladmon," unsa ang atong buhaton? (Tan-awa sa Ezequiel 47:2–5. Kita kinahanglan nga moubog ngadto sa "suba" sa pagbalikbalik—o, sa lain nga mga pulong, tambong sa templo sa kasagaran sa mahimo.)

Panapos

Sultihi ang mga sakop sa klase nga ang Ginoo mitawag sa templo nga "usa ka dapit sa pagpasalamat" (D&P 97:13). Ipahayag ang imong pagpasalamat alang sa mga panalangin nga miabut tungod sa templo, ug modapit sa mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa ilang mga pagbati sa pagpasalamat alang sa templo. Pagpamatuod nga maingon nga ang mga tubig gikan sa templo miayo sa kaminggawan sa Judea ug Patay nga Dagat sa panan-awon ni Ezequiel, ang ebanghelyo ni Jesukristo moayo ug molimpyo kanato kon kita moambit niini.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. "Nahagugma ako sa puloy-anan sa imong balay" (Salmo 26:8)

Daghan sa mga salmo naghisgot sa mga panalangin nga atong nadawat tungod sa pagtambong sa templo ug magpahayag sa matahum nga mga pagbati sa gugma ug pagpasalamat tungod sa templo. Mahimo nga ikaw mangutana sa mga sakop sa templo sa ilang mga pagbati sa pasalamat tungod sa templo samtang kamo naghisgot sa mosunod nga mga salmo:

Salmo 24:3–4
Salmo 26:6–8
Salmo 27:1, 4–6
Salmo 65:4
Salmo 84
Salmo 122
Salmo 134

2. Ang Mahinungdanon nga Simbolo sa [Atong] Pagkasakop"

Si Presidente Howard W. Hunter miingon: "Ako nagdapit sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa pagtan-aw ngadto sa templo sa Ginoo isip mahinungdanon nga simbolo sa inyong pagkasakop. Kini mao ang kinaladman nga tinguha sa akong kasingkasing sa paghimo sa matag sakop sa Simbahan nga takus sa pagsulod sa templo. Mapahimuot sa Ginoo kon matag hingkod nga sakop mahimo nga takus sa —pagdala —og usa ka bag-o nga rekomen sa templo. Ang mga butang nga kinahanglan gayud nga atong buhaton ug dili buhaton aron mahimo nga takus sa usa ka rekomen sa templo mao gayud ang mga butang nga nagsiguro nga kita magmalipayon isip tinagsa ka tawo ug isip mga banay" (sa Conference Report, Okt. 1994, 8; o *Ensign*, Nob. 1994, 8).

- Sa unsa nga paagi kita makahimo sa templo nga "mahinungdanon nga simbolo sa [atong] pagkasakop" sa Simbahan? Sa unsa nga paagi ang pagtan-aw ngadto sa templo diha niini nga paagi makaapekto sa atong panan-aw sa kinabuhi ug sa atong pagpahinungod sa buhat sa Ginoo?

“Kong Ako Mamatay, Mamatay Ako”

Leksyon
45

Daniel 1; 3; 6; Ester 3–5; 7–8

Katuyoan Aron pagtabang sa mga sakop sa klase nga makabaton sa kaisog sa pagpuyo sumala sa mga sumbanan sa ebanghelyo.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Daniel 1. Si Daniel ug ang iyang mga higala midumili sa pagmansa sa ilang mga kaugalingon sa pagkaon sa mga kan-unon ni Haring Nabucodonosor (1:1–16). Ang Ginoo mipanalangin ni Daniel ug sa iyang mga higala sa maayong panglawas ug kaalam (1:17–21).
   b. Daniel 3. Si Sadrach, Mesach, ug Abednego midumili sa pagsimba sa mga dios- dios ni Haring Nabucodonosor (3:1–12). Si Haring Nabucodonosor mitambog kanila ngadto sa nagbaga nga hudno, ug ang Ginoo miluwas kanila gikan sa kamatayon (3:13–30).
   c. Daniel 6. Ang mga tawo ni Haring Dario midani sa hari sa pagpirma og usa ka balaodnon nga sulod sa 30 ka mga adlaw ang tanang mga hangyo kinahanglan gayud nga ilaktud ngadto kaniya kaysa ngadto sa laing tawo o sa Dios (6:1–9). Bisan pa man sa balaodnon sa hari, si Daniel nag-ampo ngadto sa Dios (6:10–13). Isip silot alang sa dili pagsunod sa balaodnon, si Daniel gitambog ngadto sa langub sa mga leon (6:14–17). Ang Ginoo mipadala og anghel aron sa pagpanalipod ni Daniel (6:18–23).
   d. Ester 3–5; 7–8. Si Mardocheo midumili sa pagyukbo ngadto ni Haman (3:1–4). Si Haman midani nga Haring Assuero sa pag-andam og usa ka balaodnon nagtawag alang sa kamatayon sa tanang mga Judio diha sa ginghariian (3:5–14). Si Ester nakahibalo sa plano ni Haman sa pagpatay sa iyang mga katawhan ug mibutang sa kakuyaw sa iyang kinabuhi pinaagi sa pag-adto sa hari alang sa panabang (4:1–17). Ang hari midawat kang Ester ug mitugot sa iyang hangyo sa pag-adto uban ni Haman ngadto sa usa ka kombira (5:1–8). Diha sa kombira si Ester mipadayag sa plano ni Haman sa pagpatay sa mga Judio (7:1–6). Ang hari mipabitay ni Haman (7:7–10). Ang hari mipasidungog ni Mardocheo ug mitugot sa hangyo ni Ester sa pagbali sa balaodnon (8:1–17).
2. Dugang nga pagbasa Daniel 5; Ester 1–2; 6; 9–10.
3. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, hangyoa ang duha ka mga sakop sa klase sa pag-andam sa pagsulti sa kadali mahitungod sa usa ka higayon sa diha nga sila o usa ka tawo nga ilang nailhan kinahanglan nga mopakita sa kaisog sa pagsunod sa Ginoo:
4. Kon ang mosunod nga mga hulagway anaa, mahimo nga imong gamiton ang pipila niini sa panahon sa leksyon: Si Daniel Mibalibad sa Karne ug Bino (62094; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 114); Tulo ka Mga Lalaki diha sa Nagbaga nga Hudno (62093; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 116); ug Si Daniel diha sa Langub sa Leon (62096; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 117).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Hangyoa ang gipabuhat nga mga sakop sa klase sa pag-asoy sa kadali mahitungod sa usa ka higayon sa diha nga usa ka tawo nga ilang nailhan kinahanglan nga mopakita og kaisug aron sa pagsunod sa Ginoo.

Human ang mga sakop sa klase makipagbahin sa ilang mga kasinatian, ipasabut nga kining leksyon mao ang mahitungod sa unom ka mga tawo diha sa Daang Tugon kinsa mipakita sa mahinungdanon nga kaisog diha sa pagsunod sa Ginoo.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa ebanghelyo.

1. Si Daniel ug ang iyang mga higala midumili og kaon sa pagkaon ni Haring Nabucodonosor; sila gipanalanginan uban sa maayong panglawas ug kaalam.

Itudlo ug hisgoti ang Daniel 1.

Isip usa ka bata nga lalaki, si Daniel gidala nga bihag gikan sa Jerusalem ngadto sa Babilonia. Siya ug laing malagmit nga masaaron nga mga batan-ong Hebreohanon—lakip ang iyang mga higala si Sadrach, Mesach, ug Abednego—mao ang gibansay didto sa korte ni Haring Nabucodonosor.

- Unsa ang gitanyag ni Daniel ug sa iyang mga higala sa diha nga sila gitagaan sa karne ug bino sa hari? (Tan-awa sa Daniel 1:8–14.) Unsa nga mga panalangin ang ilang nadawat tungod sa pagsunod sa balaod sa kahimsog sa Ginoo? (Tan-awa sa Daniel 1:15, 17, 20.) Sa unsa nga paagi ang mga panalangin nga ilang nadawat sama sa gisaad sa Ginoo nganhi kanato kon kita mosunod sa Balaod sa Kaalam? (D&P 89:18–20.)

  Si Elder Boyd K. Packer mitudlo: "Ako miabut sa pagkasayud . . . nga ang sukaranan nga katuyoan sa Balaod sa Kaalam adunay kalabutan sa pagpadayag. Gikan sa panahon nga kamo gamay pa kami nagtudlo kaninyo sa paglikay sa tsa, kape, bino, tabako, mga narkotiko, ug bisag unsa nga lain nga makahasol sa imong panglawas. . . . Kon ang usa ka tawo ubos sa impluwensya sa paginom sa alkohol, paggamit og mga narkotiko, ug uban pa dili kaayo makadungog sa yano nga sulti, unsaon nila pagtubag ngadto sa espirutuhanon nga mga pag-aghat nga motandog sa ilang labing mahuyang nga mga pagbati? Ingon ka bililhon sa Pulong sa Kaalam mao usab ang balaod sa kahimsog, kini tingali labihan ka labaw pa ka bililhon kaninyo sa espirituhanon nga paagi kay sa pisikal nga paagi" (sa Conference Report, Okt. 1979, 28–29; o *Ensign*, Nob. 1979, 20).

- Sa unsa nga paagi kini nga sugilanon makatudlo kanato mahitungod sa unsang paagi motubag kon kita mobati sa pamugos sa pagbuhat og usa ka butang nga dili unta nato buhaton? (Tan-awa sa Daniel 1:5, 8.) Unsa nga mga

kahimtang karon nga nagkinahanglan og kaisog alang kanato sa pagsunod sa mga kasugoan sa Ginoo? Sa unsa nga paagi kita makapalambo og kaisog nga gikinahanglan sa pagsunod diha sa ingon nga mga kahimtang?

2. Ang Ginoo miluwas ni Sadrach, Mesach, ug Abednego gikan sa kamatayon diha nagbaga nga hudno.

Itudlo ug hisgoti and Daniel 3.

- Si Haring Nabucodonosor mimando nga bisag kinsa nga kinsa dili mosimba sa iyang dios- dios itambog ngadto sa nagbaga nga hudno (Daniel 3:1–6). Sa unsa nga paagi si Sadrach, Mesach, ug Abednego mitubag ngadto sa mando? (Tan-awa sa Daniel 3:12.) Unsa ang gibuhat ni Nabucodonosor sa diha nga iyang nakit-an nga sila dili mosimba sa iyang dios- dios? (Tan-awa sa Daniel 3:13–15, 19–20.)
- Unsa ang gisulti ni Sadrach, Mesach, ug Abednego sa diha nga ang hari mihulga sa pagtambog kanila ngadto sa hudno? (Tan-awa sa Daniel 3:16–18.)

  Si Elder Neal A. Maxwell miingon: "Kita [dili] sa kanunay maluwas gikan sa mga problema nga atong nasinati sa atong mga kinabuhi, apan kita maluwas gikan sa walay katapusan nga kamatayon! Sa laing bahin, ang kinatas-an nga paglaum nakahimo niini nga posible sa pagsulti sa sama nga tulo ka mga pulong nga gigamit gatusan ka mga tuig ang milabay sa tulo ka maisog nga mga tawo. Sila nasayud nga ang Dios makaluwas kanila gikan sa nagbaga nga hudno kon Siya mopili. `Apan kon dili ugaling, sila miingon, bisan pa niana, sila sa gihapon moalagad Kaniya!" (sa Conference Report, Okt. 1994, 45; o *Ensign*, Nob. 1994, 35).
- Unsa ang ikatudlo kanato sa tubag ni Sadrach, Mesach, ug Abednego mahitungod sa pagsunod sa mga kasugoan sa Ginoo? (Si Sadrach, Mesach, ug Abednego andam nga mosunod sa Ginoo bisan kon siya mopanalipod kanila o dili. Ang atong pagkamasulundon kinahanglan nga dili mag-agad kon ang Ginoo mohatag o dili kanato sa gipaabut nga panalangin agi og balus diha sa gipaabut nga panahon.) Unsa ang mga kakuyaw sa pagsunod sa Ginoo tungod lamang kay kita nagpaabut kaniya sa paghatag kanato og piho nga panalangin nga sa pagbalus?
- Unsa ang nahitabo sa diha nga si Sadrach, Mesach, ug Abednego gitambog sa hudno? (Tan-awa sa Daniel 3:21–27.) Kinsa ang didto sa hudno uban kanila? (Tan-awa sa Daniel 3:25.) Sa unsa nga paagi ang Manluluwas makatabang kanato kon kita mobalik ngadto kaniya sa panahon sa atong mga pagsulay?
- Unsa ang sangputanan sa kaisug ni Sadrach, Mesach, ug Abednego ngadto ni Nabucodonosor? (Tan-awa sa Daniel 3:28–30.) Sa unsa nga paagi ang atong mga lihok makaapekto sa mga kinaiya sa atong mga silingan ngadto sa Simbahan?

3. Si Daniel nag-ampo bisan pa sa mando sa hari ug gitambog ngadto sa lungag sa mga leon. Ang Ginoo mipadala og anghel aron sa pagpanalipod kang Daniel.

Itudlo ug hisgoti ang Daniel 6.

Si Haring Nabucodonosor gipulihan sa iyang anak lalaki nga si Belsasar. Sa diha nga si Belsasar gipatay, "si Dario ang Medianhon midawat sa gingharian" (Daniel

5:31), ug si Daniel misaka sa katungdanan sa mahinungdanon nga pagkainila. (Timan-i: Si Dario ang Medianhon dili ang sama nga Haring Dario kinsa mimando sa Emperyo sa Persia sunod kang Ciro ug kinsa ang mga Judio nangamuyo samtang nagtukod sa templo. Tan-awa sa Ezra 4–6; leksyon 47; ug Ang Giya Ngadto Sa Mga Kasulatan "Dario," p. 38.)

- Ngano nga ang mga presidente ug mga prinsepe sa hari buot mangita og sayop ni Daniel? (Tan-awa sa Danial 6:1–5. Sila nasina nga ang hari modapig kang Daniel, ug sila nabalaka nga tingali unya ang hari mohatag kaniya og labaw pa nga gahum.) Unsa nga balaod ang gidani niining mga tawo nga pirmahan sa hari? (Tan-awa sa Daniel 6:6–9. Nasayud nga si Daniel nag-ampo kanunay, sila midani ni Hari Dario sa pagpirma og usa ka balaod nga sulod sa 30 ka mga adlaw ang tanan nga mga pangamuyo kinahanglan gayud nga ilaktud ngadto kaniya kay sa bisan kinsa nga laing tawo o sa Dios. Kadtong kinsa dili mosunod sa balaod itambog ngadto sa lungag sa mga leon.)
- Sa unsa nga paagi si Daniel mitubag sa balaod sa hari? (Tan-awa sa Daniel 6:10.) Unsa ang atong makat-onan gikan kang Daniel mahitungod sa kamahinungdanon sa pag-ampo? (Ang pag-ampo maoy mahinungdanon kaayo ngadto ni Daniel nga siya mipadayon sa pag- ampo bisan kon ang iyang kinabuhi anaa sa kakuyaw alang sa pagbuhat sa ingon.) Dapita ang mga sakop sa klase sa pagpalandong sa bili nga atong gibutang diha sa kahigayonan sa pag-ampo ngadto sa atong Langitnong Amahan.
- Sa unsa nga paagi si Haring Dario mibati sa diha nga ang iyang mga tawo mitaho nga sila nakakita ni Daniel nga nag-ampo? (Tan-awa sa Daniel 6:12–15.) Sa unsa nga paagi ang Hari mipakita sa iyang pagtuo sa Dios? (Tan-awa sa Daniel 6:16, 18.)
- Sa unsa nga paagi ang Ginoo mipanalangin ni Daniel didto sa lungag sa mga leon? (Tan- awa sa Daniel 6:19–23.) Unsa nga epekto ang nahimo sa hugot nga pagtuo ug kaisog ni Daniel ngadto kang Haring Dario ug sa mga katawhan sa gingharian? (Tan-awa sa Daniel 6:24–28.)

  Si Elder L. Tom Perry miingon: Dili lamang ang pangalagad ni Daniel nakaayo sa hari, apan tungod sa hugot nga pagtuo nga gibatonan ni Daniel diha sa Ginoo, kini nakaapekto sa tibuok yuta. Ang hari mipadala og usa ka pamahayag nga ang tanang mga katawhan sa gingharian kinahanglan nga mosimba sa tinuod ug buhi nga Dios, ang Dios nga gisimba ni Daniel. Unsa ka gamhanan ang gahum sa pangalagad sa usa ka matarung nga tawo, makaapekto sa daghan kaayo, samtang siya nag-alagad `diha sa kalibutan' diin siya nagpuyo! Sa unsa nga paagi epektibo ang mga sangputanan sa atong pangalagad kon kita magpadayon sa pag-alagad diha sa atong kaugalingong personal nga paagi `diha sa kalibutan' diin kita nagpuyo!" (sa Conference Report, Abr. 1988, 16, o *Ensign*, Mayo 1988, 15).

4. Si Ester mibutang sa iyang kinabuhi sa kakuyaw aron pagluwas sa iyang mga katawhan.

Itudlo ug hisgoti ang Ester 3–5; 7–8.

Si Ester usa ka Judeo nga babaye kinsa nagpuyo dili pa dugay human sa panahon ni Daniel. Human ang iyang mga ginikanan mamatay, siya gipadako sa iyang igagaw nga si Mardocheo. Si Ester matahum kaayo, ug si Asuero, ang hari sa Persia ug Media, nahimuot kaayo sa iyang katahum iyang gihimo siya nga iyang rayna.

- Si Haring Asuero mipausbaw ni Haman nga mahimo nga iyang labaw sa tanang mga prinsepe (Ester 3:1). Sa unsa nga paagi si Mardocheo mipakita og kaisog sa diha nga ang hari mimando kaniya ug sa ubang mga sulugoon sa pagyukbo ni Haman? (Tan-awa sa Ester 3:2–4.) Unsa ang tubag ni Haman? (Tan-awa sa Ester 3:5–14. Siya nasuko ug midani sa hari sa pagmando sa kalaglagan sa "usa ka katawhan"—ang tanang mga Judeo diha sa gingharian.)
- Sa diha nga si Ester nahibalo sa pagbangutan diha sa mga Judeo, siya mipadala og mensahero sa pagpangutana ni Mardocheo kon unsa ang nahitabo (Ester 4:1–6). Unsa ang gihangyo ni Mardocheo kang Ester? (Tan-awa sa Ester 4:7–9.) Ngano nga makuyaw kini alang kang Ester sa pag-adto ug sa pagpakigsulti sa hari? (Tan-awa sa Ester 4:10–11. Ang balaod nagtugot sa hari sa pagpatay sa bisag kinsa kinsa moduol kaniya nga wala dapita.)
- Unsa nga mensahe ang gipadala ni Mardocheo kang Ester sa diha nga siya nahibalo sa iyang mga kabalaka mahitungod sa pagduol sa hari? (Tan-awa sa Ester 4:13–14.) Unsa sa imong hunahuna ang gibati ni Ester samtang siya nagpalandong sa kalagmitan nga siya kinahanglan nga "moabut sa gingharian sa ingon niini nga panahon"? (Ester 4:14). Sa unsa nga paagi kita makadawat sa kasiguroan nga ang atong mga kinabuhi adunay katuyoan? Sa unsa nga paagi kining kasiguroan makatabang kanato?
- Unsa ang gihangyo ni Ester ngadto sa iyang mga kababayen-an ug sa lokal nga mga Judeo samtang siya miandam sa pagduol sa hari? (Tan-awa sa Ester 4:16.) Sa unsa nga paagi ang panaghiusa nga pagpuasa ug mga pag-ampo sa daghang mga katawhan makatabang kanato?
- Nagpahayag sa iyang tinguha sa pagduol sa hari, si Ester miingon, "Kon ako mamatay, mamatay ako" (Ester 4:16). Sa unsa nga paagi kini nga pagpahayag sama sa pamahayag ni Sadrach, Mesach, ug Abednego sa wala pa sila itambog sa hudno? (Tan-awa sa Daniel 3:17–18.) Sa unsa nga paagi kini nga pamahayag nagpakita sa pagkamatinud-anon ni Ester ngadto sa iyang mga katawhan ug ngadto sa Dios?
- Sa diha nga si Ester miduol sa hari, siya midawat kaniya ug miingon siya mohatag sa bisan unsa nga butang nga iyang pangayuon (Ester 5:1–3). Siya mihangyo nga ang hari ug Haman moadto sa kombira (Ester 5:4–8). Sa ikaduhang adlaw sa kombira, unsa ang gihangyo ni Ester sa hari? (Tan-awa sa Ester 7:3–4.) Unsa ang gihimo sa hari sa diha nga iyang nahibaloan nga ang mga katawhan nga giplanohan ni Haman nga laglagon mao ang mga Judeo? (Tan-awa sa Ester 7:5–10.)
- Si Haman gibitay, apan ang balaod sa pagpatay sa tanang mga Judeo nahuman na og katag sa tibuok gingharian. Unsa ang gihangyo ni Ester nga buhaton sa hari? (Tan-awa sa Ester 8:5–6.) Unsa nga mga panalangin ang nadawat sa mga Judeo tungod sa kaisug ug hugot nga pagtuo ni Ester? (Tan-awa sa Ester 8:16–17.) Unsa nga mga panalangin ang imong nadawat tungod sa kaisog ug hugot nga pagtuo sa uban?
- Unsa nga mga hagit ang atong giatubang karon nga nagkinahanglan og kaisug sama ni Ester? Unsa nga mga panalangin ang atong madawat samtang kita naninguha sa pagbuhat kon unsa ang matarung bisan kon kita mag-atubang uban sa malisud nga mga sangputanan?

Panapos

Pagpamatuod nga ang Ginoo mopanalangin kanato samtang kita adunay kaisog sa pagpanalipod alang sa kamatuoran. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagsunod sa mga panig-ingnan ni Daniel, Sadrach, Mesach, Abednego, Ester, ug Mardocheo.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Ang kinatas-an nga mga panalangin sa maisog nga pagkamasulundon

- Unsa ang kasagaran nga anaa ni Daniel, Sadrach, Mesach, Abednego, Ester, ug Mardocheo? (Silang tanan adunay kaisug sa pagbuhat unsa ang matarung, bisan kon ang pagbuhat sa ingon magbutang sa ilang kinabuhi sa kakuyaw.) Unsa nga pagkabutang ang inyong nasugatan diin kamo kinahanglan nga mohukom bisan kon mobarug o dili alang sa unsa nga imong nahibaloan nga matarung?

Pagpamatuod nga samtang kita maninguha sa paghupot sa mga kasugoan, ang Ginoo mopanalangin kanato. Bisan pa niana, ang mga panalangin nga atong madawat dili sa kanunay nga makita dihadiha. Sa paghulagway niini, mahimo nga ikaw mohisgot sa mga pagsulay nga gilahutay sa mosunod nga mga katawhan:

a. Si Sara wala makahimo sa pagbaton og mga anak hangtud nga siya 90 ka mga tuig ang edad (Genesis 17:15–17; 21:1–2).
b. Si Jose gibaligya sa iyang igsoon nga mga lalaki ug sa kaulahian gibilanggo alang sa krimen nga wala niya buhata (Genesis 37:27–28; 39:7–20).
c. Ang Manluluwas giluiban sa usa ka higala, gihukman sa dili makatarunganon nga paagi, ug gilansang (Juan 18–19).
d. Si Nephi gibunalan ug sa kaulahian gigapos og mga pisi sa iyang igsoon nga mga lalaki (1 Nephi 3:28; 18:10–11).
e. Si Alma ug Amulek gipugos sa pagtan-aw samtang ang mga babaye ug mga bata gisunog tungod sa ilang mga tinuohan (Alma 14:8–11).
f. Si Joseph Smith gibilanggo ug gimartir (D&P 135).

- Ngano sa inyong hunahuna nga ang Ginoo mitugot niining mga katawhan sa pag-antus sa ingon nga mga pagsulay? Ngano sa inyong hunahuna nga sila nakahimo sa paglahutay niining mga pagsulay? Unsa ang atong makat-onan sa ilang mga panig-ingnan?

2. Pagpanalipod alang sa kamatuoran

Ipadula sa mga sakop sa klase ang nagkalainlain nga mga pagkabutang diin sila nagkinahanglan nga manalipod alang sa ilang nahibaloan nga matarung. Paghunahuna og mga kahimtang nga magamit sa mga sakop sa klase. Ang mosunod nga sugyot mahimo nga makatabang:

a. Usa ka higala nakaminus sa usa ka tawo ug miawhag kanimo sa pagbuhat sa ingon.
b. Usa ka tawo misugyot nga ikaw maminaw sa pipila ka musika nga imong nahibaloan nga dili angay.
c. Usa ka tawo mihangyo kanimo sa pag-adto sa usa ka kan-anan sa Domingo human sa pagsimba.
d. Usa ka tawo mitanyag kanimo og pipila ka alkohol o lain nga butang nga supak sa Pulong sa Kaalam.

“Usa ka Gingharian nga Dili Gayud Malumpag”

Leksyon
46

Daniel 2

Katuyoan

Aron sa paglig-on sa mga pagpamatuod sa mga sakop sa klase sa gipahiuli nga Simbahan ni Jesukristo ug moawhag kanila sa pagtabang sa pagtukod sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Daniel 2:1–23. Si Haring Nabucodonosor adunay damgo ug mimando sa iyang mga tigtambag sa paghulagway ug paghubad niini (2:1–13). Si Daniel nag-ampo uban sa iyang mga higala, ug ang Dios mipadayag ngadto kaniya sa damgo ug sa hubad niini (2:14–23).
   b. Daniel 2:24–49. Si Daniel mipadayag nga ang damgo ni Haring Nabucodonosor nagsulti nang daan sa pagbarug ug pagkapukan sa bantugang mga gingharian sa yuta ug sa ulahing adlaw nga kadaugan sa gingharian sa Dios ibabaw sa tanang lain nga mga gingharian.
2. Dugang nga pagbasa: Doktrina ug mga Pakigsaad 65.
3. Dapita ang duha o tulo ka mga sakop sa klase aron pag-andam sa paghatag og mubo nga mga pagpamatuod mahitungod sa pagkatinuod sa Simbahan.
4. Kon ikaw naggamit sa pang-atensyon nga kalihokan, idibuho ang tsart sa ubos niini nga pahina diha sa usa ka karatula o diha sa pisara sa dili pa magsugod ang klase.
5. Kon ikaw mogamit sa diyagrama sa “Damgo ni Nabucodonosor” (tan-awa sa pahina 2l8), idibuho kini diha sa karatula o diha sa pisara sa dili pa ang klase magsugod. Ayaw isulat ang mga ngalan sa tinagsa ka mga gingharian hangtud ikaw naghisgot sa diyagrama diha sa klase.
6. Kon ang hulagway Daniel Naghubad sa Damgo ni Nabucodonosor anaa, mahimo nga ikaw mogamit niini sa panahon sa leksyon (62531; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 115).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron sa pagsugod sa leksyon.

Itunong ang atensyon sa mga sakop sa klase ngadto sa tsart nga imong gidibuho diha sa karatula o diha sa pisara:

	6 Abril 1830	1880	1930	1980	1995	2000
	6	133,628	670, 017	4,639,822	9,340,898	11,000,000
	1	10	16	44	88	100
	0	23	104	1,218	2,150	2,581
	0	10	30	188	307	334
	0	1	7	19	47	102

- Unsa sa inyong hunahuna ang gipakita niini nga mga numero?

Hatagi ang mga sakop sa klase og pipila ka minutos sa pagsugyot og mga tubag ngadto niini nga mga pangutana. Dayon ikumpleto ang tsart ingon sa gipakita sa ubos.

	6 Abril 1830	1880	1930	1980	1995	2000
Mga sakop sa Simbahan	6	133,628	670, 017	4,639,822	9,340,898	11,000,000
Pinulongan uban sa gimantala nga mga edisyon sa Basahon ni Mormon	1	10	16	44	88 (39 hingpit ug 49 wala pa mahuman mga paghubad)	100 (61 hingpitug 39 wala pa mahuman nga paghubad)
Mga Istaka	0	23	104	1,218	2,150	2,581
Mga Misyon	0	10	30	188	307	334
Mga templo nga naglihok	0	1	7	19	47	102

(Ang karon nga mga estadistika mahimo nga makita diha sa Hulyo nga internasyonal nga magasin. Mahimo nga ikaw modugang og kulomna (column) ngadto sa tsart aron sa paglakip niadtong mga estadistika.)

Dapita ang mga sakop sa klase sa paghatag og komentaryo sa kusog nga tubo sa Simbahan. Ipasabut nga kining leksyon nagsulti kabahin ni Daniel, usa ka karaan nga propeta kinsa nakakita nang daan sa kalampusan sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta—Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Daniel nakadawat sa pagpadayag diin siya gipakita sa damgo ni Haring Nabucodonosor ug gihatagan sa hubad niini.

Itudlo ug hisgoti ang Daniel 2:1–23.

Si Haring Nabucodonosor adunay makasamok nga damgo usa ka gabii. Iyang gisulayan ang iyang mga tigtambag pinaagi sa pagsulti kanila nga siya nakalimot niini ug mimando kanila sa pagpadayag niini ug sa iyang kahulogan (Daniel 2:2–5 tan-awa sa sinulat sa ubos sa pahina 5a). Sa diha nga sila miingon nga sila dili makahulagway sa damgo, si Nabucodonosor mimando sa pagpapatay sa tanang maalamon nga mga tawo sa Babilonia, lakip ni Daniel ug ang iyang mga higala (Daniel 2:10–13). Sa diha nga ang kapitan sa hari miabut sa pagkuha ni Daniel aron patyon, si Daniel miadto sa hari ug nangayo og panahon aron paghubad sa damgo (Daniel 2:14–16.)

- Sa unsa nga paagi si Daniel nangandam sa paghubad sa damgo sa hari? (Tan-awa sa Daniel 2:17–18. Siya mihangyo sa iyang mga higala nga magampo uban kaniya.) Sa unsa nga paagi ang mga pag-ampo sa mga sakop sa banay ug mga higala makatabang kaninyo?
- Sa unsa nga paagi ang mga pag-ampo ni Daniel ug sa iyang mga higala gitubag? (Tan- awa sa Daniel 2:19, 27–28.) Unsa ang gibuhat ni Daniel dihadiha human sa pagkadawat sa panan-awon sa damgo sa hari? (Tan-awa sa Daniel 2:20–23.) Unsa ang gipadayag sa iyang mga pulong mahitungod sa iyang mga pagbati ngadto sa Dios? Ngano nga mahinungdanon kini sa pagpakita og pasalamat ngadto sa Ginoo? Sa unsa nga paagi kita makapakita kaniya sa atong pasalamat?
- Itandi ang mga kapanguhaan diin si Daniel ug Nabucodonosor miduol sa diha nga sila nagtinguha og mga tubag sa mga pangutana? (Tan-awa sa Daniel 2:2, 19–23, 28.) Unsa ang dili kasaligang mga kapanguhaan ang duolon sa mga katawhan karon kon sila nagkinahanglan og tabang sa pagtubag sa malisud nga mga pangutana o paghimo sa mga desisyon? Unsa ang nakapugong sa daghang mga katawhan gikan sa pagtinguha og giya sa Dios sa ingon nga mga kahimtang?

2. Si Daniel mihulagway ug mihubad sa damgo ni Nabucodonosor.

Itudlo ug hisgoti ang Daniel 2:24–49.

- Sa unsa nga paagi si Daniel mihulagway sa mahinungdanon nga larawan nga nakita sa hari diha sa iyang damgo? (Tan-awa sa Daniel 2:31–33. Itudlo ngadto sa hulagway ni Daniel Naghubad sa Damgo ni Nabucodonosor o ngadto sa imong dibuho sa diyagrama nga gipakita sa ubos.)

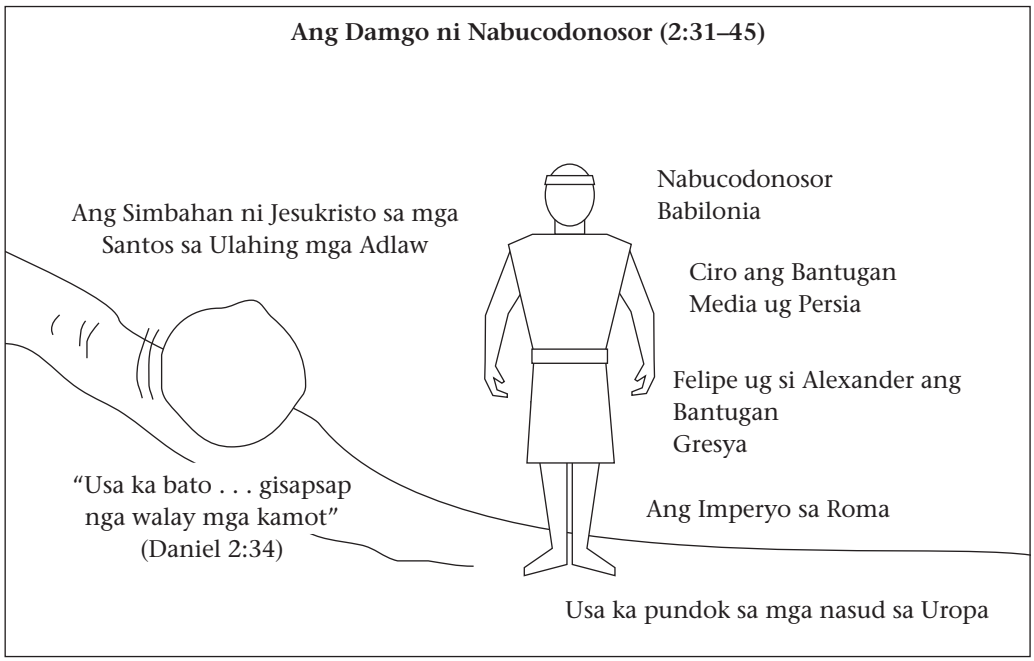

- Unsa ang gipaila sa nagkalainlain nga mga bahin sa larawan? (Tan-awa sa Daniel 2:36–43. Ang mga bahin nga gipaila sa nagkalainlain nga mga gingharian nga mopuli sa matag usa isip mga gamhanan sa kalibutan.)

  Isulat ang mga ngalan sa mga gingharian diha sa diyagrama samtang ikaw morebyu sa mosunod nga mga paghubad gikan ni Presidente Spencer W. Kimball:

  a. Ang ulo nga bulawan nagpaila kang Nabucodonosor ug sa iyang gingharian sa Babilonia.
  b. Ang dughan ug mga bukton sa pilak nagpaila ni Ciro ug sa iyang gingharian sa Media ug Persia.
  c. Ang tiyan ug mga paa sa tumbaga nagpaila ni Felipe ug Alexander ug ang Greyego o gingharian sa Macedonia.
  d. Ang mga tuhod sa puthaw nagpaila sa Imperyo sa Roma
  e. Ang mga tiil sa puthaw ug lapok nagpaila sa pundok sa mga nasud sa Uropa. (sa Conference Report, Abr. 1976, 10; o *Ensign*, Mayo 1976, 8.)

- Sa damgo ni Nabucodonosor, unsa ang nakaguba sa larawan nga nagpaila sa kalibutanon nga gingharian? (Tan-awa sa Daniel 2:34–35.) Unsa ang gipaila sa "usa ka bato . . . gisapsap nga walay mga kamot"? (Tan-awa sa Daniel 2:44–45; D&P 65:2.)

  Si Presidente Kimball mitudlo: "Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw gipahiuli sa 1830. . . . Kini mao ang gingharian nga gipahimutang sa Dios sa langit, nga dili gayud malumpag ni makapuli, ug ang bato nga gisapsap gikan sa bukid nga walay mga kamot nga mahimong usa ka dakong bukid nga mopuno sa tibuok yuta" (sa Conference Report, Abr. 1976, 10; o *Ensign*, Mayo 1976, 8–9).

- Unsa ang gipanagna ni Daniel mahitungod sa Simbahan sa ulahing mga adlaw? (Tan-awa sa Daniel 2:34–45, 44.)

  Mahimo nga ikaw molista sa mosunod nga mga panagna diha sa pisara. Si Daniel nanagna nga ang Simbahan:

a. Mahimo nga "Sapsapon nga walay mga kamot" (Daniel 2:34).
b. Mahimo nga "usa ka dakong bukid, ug [gipuno] niini ang tibuok kalibutan" (Daniel 2:35).
c. "Dili gayud malumpag" (Daniel 2:44).
d. "Dili mahibilin [mahatag] sa lain nga mga katawohan" (Daniel 2:44).
e. "Magaut-ot niining tanan nga mga gingharian" (Daniel 2:44).
f. "Molungtad sa walay katapusan" (Daniel 2:44).

- Unsa ang gipasabut niini nga ang bato mahimo nga "sapsapon nga walay mga kamot"? (Tan-awa sa Daniel 2:34. Kini dili hinimo sa tawo.) Sa unsa nga paagi ang gipahiuli nga Simbahan ni Jesukristo sama sa bato nga gisapsap nga walay mga kamot?

  Si Elder Joseph B. Wirthlin miingon: "Ang atong Ginoo ug Manluluwas nagbarug diha sa ulohan niini nga simbahan ug nagdumala niini pinaagi sa iyang mga sulugoon. Kini mao ang simbahan sa Ginoo, kini dili simbahan sa mga tawo" (sa Conference Report, Okt. 1993, 4; o *Ensign*, Nob. 1993, 5).

- Sa unsa nga paagi ang panagna ni Daniel nga ang Simbahan" mipuno niini sa tibuok kalibutan" ug "dili gayud malumpag" ang natuman karon? (Mahimo nga ikaw motudlo ngadto sa ikaduhang tsart diha sa pang-atensyon nga kalihokan.)

  Si Presidente Gordon B. Hinckley mipamatuod: "Kini nga Simbahan tinuod. Kini mosagubang sa matag unos nga mohampak batok niini. Kini moluntad og labaw pa sa matag panaway kinsa mobarug aron sa pagbiaybiay niini. Kini gitukod sa Dios ang atong Mahangturong Amahan alang sa panalangin sa Iyang anak nga mga lalaki ug anak nga mga babaye sa tanang mga kaliwatan. Kini nagdala sa Iyang ngalan kinsa nagbarug diha sa iyang ulohan, gani ang Ginoong Jesukristo, ang Manluluwas sa kalibutan. Kini gidumala ug gipalakaw pinaagi sa gahum sa pagkapari. Kini mopadayag ngadto sa kalibutan og lain nga saksi sa kabalaan sa Ginoo. Pagmaunungon, akong mga higala. Pagmatinud-anon. Pagmasulundon ngadto sa mahinungdanon nga mga butang sa Dios diin gipadayag dinha niining kapaigoan" ("Keep the Faith," *Ensign*, Sep. 1985, 6).

  Unsa ang atong mabuhat aron sa pagsalmot diha sa pagtukod sa gingharian sa Dios diha sa atong mga panimalay, sa atong mga katilingban, ug sa tibuok kalibutan?

Dapita ang gipabuhat nang daan nga mga sakop sa klase sa paghatag og kadali og mga pagpamatuod mahitungod sa makatuoran sa Simbahan.

Panapos

Pagpamatuod nga Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw mao ang gingharian sa Dios sa kalibutan ug nga si Jesukristo ang nangulo niini. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagsalmot sa pagtukod sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta.

Leksyon
47

"Manindog Kita ug Magtukod"

Ezra 1–8; Nehemias 1–2; 4; 6; 8

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase nga motabang sa pagtukod sa Zion ug sa pagpakita og Kristohanon nga gugma ngadto niadtong kinsa mosupak sa buhat sa Ginoo.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mosunod nga mga kasulatan:
   a. Ezra 1–6. Si Haring Ciro mibasa sa iyang ngalan diha sa mga panagna ni Isaias ug napuno sa tinguha sa pagbuhat sa kabubut-on sa Ginoo. Iyang gibuhian ang mga Judeo kinsa nahimong bihag sa Babilonia ug midapit kanila sa pagbalik ngadto sa Jerusalem ug sa pagtukod pag-usab sa templo (Esdras 1). Si Zorobabel ug Jesua nangulo sa gibanabana nga 50,000 ka mga katawhan balik ngadto sa Jerusalem, ug sila misugod sa pagtukod pag-usab sa templo (Esdras 2–3). Ang mga taga Samaria mitanyag sa pagtabang sa buhat diha sa templo, gibalibaran ug misulay sa paghunong sa buhat; ang pagtukod pag-usab nahunong (Esdras 4). Pipila ka mga tuig sa kaulahian, ang mga propeta Haggeo ug Zacarias miawhag sa mga Judeo sa paghuman sa templo, ang mga taga- Samaria mipadayon sa pagsupak niini (Esdras 5; tan-awa usab sa Haggeo 1). Si Haring Dario mibag-o sa mando ni Ciro sa pagtukod pag-usab sa templo, ug kini nahuman ug gipahinungod sa gibanabana 515 B.C. (Esdras 6).
   b. Esdras 7–8. Labaw pa sa 50 ka mga tuig human ang templo gipahinungod, si Esdras nakadawat og pagtugot gikan ni Haring Artajerjes sa Persia sa pagpangulo og lain nga pundok balik ngadto sa Jerusalem. Si Esdras ug ang iyang mga katawhan nagpuasa ug nag-ampo, ug ang Ginoo nanalipod kanila sa ilang panaw.
   c. Nehemias 1–2; 4; 6. Sa pagkahibalo nga ang mga Judeo kinsa mibalik ngadto sa Jerusalem diha "sa dakong kasakitan ug sa pagkatalamayon," si Nehemias nakadawat og pagtugot gikan kang Haring Artajerjes sa pag-adto sa Jerusalem aron sa pagtukod og usab sa mga paril sa dakbayan (Nehemias 1–2). Ang mga kaaway sa mga Judeo nagtinguha sa pagpugong kanila sa pagtukod og usab sa mga paril. Si Nehemias mihatag og mga hinagiban sa mga mamumuo ug nagpadayon sa buhat nga mag-uswag nga hangtud ang mga paril nahuman (Nehemias 4;6).
   d. Nehemias 8. Human ang mga paril natukod og usab sa palibut sa Jerusalem, si Esdras mibasa sa mga kasulatan ngadto sa mga katawhan. Sa diha nga sila nakadungog sa mga pulong sa balaod, ang mga katawhan mihilak ug nagtinguha sa pagsunod niini.
2. Dugang nga pagbasa: Haggeo 1; "Esdras" Ang Giya Ngadto Sa Mga Kasulatan, pahina 56–57, "Nehemias" Ang Giya Ngadto Sa Mga Kasulatan, pahina 177.
3. Mahimo nga ikaw modapit sa mga sakop sa klase aron pag-andam sa paghatag og mubo nga katinguban sa makasaysayan nga kaagi nga gihatag diha sa sinugdanan sa unang asoy sa kasulatan.

4. Kon ang hulagway sa Templo Nga Gigamit Sa Karaan anaa, mahimo nga ikaw mogamit niini sa panahon sa leksyon (62300; Mga Hulagway sa Ebanghelyo 118).

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Ipabasa sa usa ka sakop sa klase ang mosunod nga kinutlo gikan kang Elder Dallin H. Oaks:

"Mahimo nga kita . . . makakita nga ang usa ka piho nga bersikulo sa kasulatan nga nasulti alang sa usa ka lahi nga katuyoan diha sa ka hingpit nga kalainan sa panuigon mahimo, ubos sa salabtunon nga impluwensya sa Espiritu Santo, nga mohatag kanato og usa ka kinaugalingon kaayo nga mensahe nga gisagop ngadto sa atong kinaugalingon nga mga panginahanglan karon. . . . Kon kita magtinguha sa pagpahisama sa mga kasulatan ngadto sa atong kaugalingon nga mga kahimtang, `nga kini unta mahimo alang sa atong kaayohan ug sa atong pagkaton' (1 Nephi 19:23), usa ka mahigugmaon nga Amahan sa langit makagamit niini aron sa pagpanalangin kanato diha sa maayo kaayo nga tagsatagsang mga paagi" (*Studying the Scriptures* [debosyonal nga gihatag didto sa Salt Lake Tabernacle, 24 Nob. 1985]).

- Nakabasa na ba ikaw sa mga kasulatan ug mibati nga ang usa ka linain nga tudling nagsulti sa laktud diha kanimo? (Dapita ang mga sakop sa klase nga mopakigbahin sa ilang mga kasinatian.) Sa unsa nga paagi kini nga mga kasulatan nakatabang sa paghatag og panudlo sa piho nga paagi alang sa imong kinabuhi?

Ipasabut nga ang mga panghitabo nga gihisgutan niini nga leksyon mao ang gipasiugdahan sa usa ka tawo kinsa nakakita sa usa ka tudling sa kasulatan nga gisulat 150 ka mga tuig sa wala pa siya matawo personal nga misulti kaniya—sa pagkatinuod, kini mihisgot kaniya pinaagi sa ngalan.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisguti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagpakigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Haring Ciro mitugot sa mga Judeo sa pagbalik ngadto sa Jerusalem aron sa pagtukod og usab sa templo.

Itudlo ug hisgoti ang Esdras 1–6.

Pagpakita (o ipahimo sa usa ka gipabuhat nang daan nga sakop sa klase mopakita) og usa ka mubo nga katinguban sa mosunod nga makasaysayanon nga kasayuran:

Sa 721 B.C., sa diha nga ang gingharian sa Israel (ang Amihanang Gingharian, o napulo ka mga tribo) gibihag sa Asiria, ang imperyo sa Asiria mao ang labing bantugan sa kalibutan. Sa 612 B.C., bisan pa niana, ang imperyo sa Asiria gilaglag sa mga taga Babilonia. Ubos ni Haring Nabucodonosor, ang Babilonia nagmando

sa kadaghanan sa mga kayutaan nga gibuntog sa mga taga-Asiria. Ang pagbuntog sa Babilonia sa gingharian sa Juda (ang Habagatang Gingharian) milungtad gikan sa gibanabana nga 605 B.C., sa diha nga sila mikuha sa daghang mga Judeo nga bihag, ngadto sa 587 B.C., sa diha nga ilang gilaglag ang Jerusalem.

Human mamatay si Nabucodonosor sa 562 B.C., ang Babilonia dali nga mius-os sa gahum. Sa 539 B.C., ang Babilonia nahulog ngadto sa mga Medianhon ug mga Persianhon nga naghiusa ubos sa pagpangulo ni Ciro. Dili sama ni Nabucodonosor, kinsa mitagad niadtong iyang gibuntog uban sa kabangis, si Ciro usa ka mangiloy-on nga magmamando. Pinaagi sa pagtagad sa nabuntog nga mga katawhan sa maloloy-on nga paagi ug pagtahud sa ilang mga relihiyon, si Ciro nakaangkon sa pagkamaunungon niadtong iyang gimandoan.

Sa wala madugay human sa pagbuntog sa Babilonia, si Ciro mimando nga ang templo sa Jerusalem kinahanglan nga tukuron pag-usab. Siya midapit sa mga Judeo diha sa iyang empiryo sa pagbalik ngadto sa Jerusalem ug tukuron pag-usab ang templo, ug iyang giuli ang mga sudlanan sa bulawan ug pilak nga gikawat sa mga sundalo ni Nabucodonosor gikan sa templo. (Tan-awa sa Mga Cronicas 36:22–23; Esdras1:1–3, 7. Ang panagna ni Jeremias nga gipasabut niini nga mga bersikulo mao nga ang mga Judeo mobalik sa Jerusalem human sa 70 ka mga tuig nga pagkabihag sa Babilonia, tan-awa sa Jeremias 25:11–12; 29:10.)

- Ngano nga mimando si Ciro nga ang templo kinahanglan nga tukuron pag-usab sa Jerusalem? (Tan-awa sa Esdras 1:1–2.) Sa unsa nga paagi si Ciro nahibalo nga ang Ginoo buot niya nga mobuhat niini? Ang mga pulong ni Ciro nga natala diha sa Esdras 1:2 nagpasabut ngadto sa panagna sa Isaias 44:28 nga naghisgot ni Ciro pinaagi sa ngalan (tan-awa usab sa Isaias 45:1–5; ipasabut nga bisan kon ang sugilanon ni Ciro miabut sa wala pa ang basahon ni Isaias diha sa Daang Tugon, si Isaias nagpuyo mga 150 ka mga tuig sa wala pa si Ciro matawo). Ang karaang Judeo nga tigsaysay nga si Flavius Josephus mitaho nga si Ciro mibasa sa iyang ngalan diha sa mga panagna ni Isaias, natandog sa Espiritu sa Ginoo, ug mitinguha sa pagtuman kon unsa ang nahisulat (The Works of Flavius Josephus, *Antiquities of the Jews,* gihubad ni William Whiston [walay petsa], libro. 11 kapitulo 1, mga parapo 1–2).
- Sa unsa nga paagi ikaw mobati kon ikaw magbasa sa mga kasulatan ug makabasa sa usa ka panagna nga naghatag sa imong ngalan ug naghulagway sa piho nga mga butang nga imong himoon?

Sa diha nga si Zorobabel ug Jesua nangulo sa unang pundok sa mga Judeo balik ngadto sa Jerusalem, ilang nakita-an ang mga Samarianhon didto. Mahimo nga ikaw mopasabut nga ang mga Samarianhon mao ang mga kaliwatan sa taga-Israel kinsa miikyas sa panahon sa pagkabihag ug nakigminyo uban sa lumulupyo nga mga taga-Asiria ug Babilonia kinsa gipadala sa mga hari aron manag-iya sa yuta.

- Unsa ang gihangyo sa mga Samarianhon sa namalik nga mga Judeo? (Tan-awa sa Esdras 4:1–2.) Sa unsa nga paagi ang mga Judeo mitubag ngadto sa hangyo sa mga Samarianhon? (Tan-awa sa Esdras 4:3. Ang mga Judeo midumili sa pagpatabang sa mga Samarianhon sa pagtukod og usab sa templo tungod kay sila mibati nga ang mga Samarianhon dili tinuod nga mga taga-Israel.) Unsa ang gibuhat sa mga Samarianhon sa diha nga ang mga Judeo midumili sa pagpatabang kanila? (Tan-awa sa Esdras 4:4–7, 11- 24. Sila misulay sa pagpahunong sa pagtukod og usab sa templo pinaagi sa pagreklamo ngadto sa mga hari kinsa

mipuli kang Ciro.)

- Ang trabaho sa templo sa katapusan nahunong. Unsa ang nakaaghat sa mga Judeo sa pagpadayon sa ilang trabaho pipila ka mga tuig sa kaulahian? (Tan-awa sa Esdras 5:1–2; Haggeo 1. Ang mga propeta Haggeo ug Zacarias mihatag og dinasig nga pagdumala.) Unsa ang gisulti sa Ginoo, pinaagi ni Haggeo, ngadto sa mga Judeo sa Jerusalem mahitungod sa templo? (Tan-awa sa Haggeo 1:3–4, 7–8.) Unsa nga kinaiya taliwala sa mga Judeo ang nakalangan sa pagtukod og usab sa templo? (Tan-awa sa Haggeo 1:2.) Unsa nga mga kinaiya ang nakalangan kanato sa kanunay nga pagsimba ug pag-alagad sa templo?
- Ang mga Samarianhon misulay pag-usab sa pagpahunong sa pagtukod og usab sa templo sa diha nga mipadayon ang pagtukod. Apan ang mga Judeo mipasabut nga ang mando ni Haring Ciro, ug Haring Dario mitugot sa trabaho sa pagpadayon (Esdras 5–6). Unsa ang gibuhat sa mga Judeo sa diha nga ang templo nahuman? (Tan-awa sa Esdras 6:15–22.)

2. Si Esdras nangulo sa lain nga pundok sa mga Judeo pagbalik ngadto sa Jerusalem.

Itudlo ug hisgoti ang Esdras 7–8.

- Sama nga ang Ginoo sa nag-una mitandog sa kasingkasing ni Haring Ciro nga buhian ang mga Judeo. Siya mitandog sa kasingkasing ni Hari Artajerjes sa paghimo sa pundok sa mga Judeo ni Esdras sa pagbalik ngadto sa Jerusalem {Esdras 7:27–28; tan-awa usab sa mga bersikulo 11–26). Unsa ang pipila ka mga panig-ingnan sa Ginoo nga nagpahumok sa mga kasingkasing sa mga pangulo sa kagamhanan ngadto sa Simbahan diha sa ulahing mga adlaw? (Tan-awa, sama pananglit, ni Thomas S. Monson, sa Conference Report, Abr. 1989, 65–69; o *Ensign*, Mayo 1989, 50–53.) Unsa ang atong mabuhat aron sa pag- awhag sa mga kasingkasing sa pangulo sa kagamhanan nga mahumok ngadto sa Simbahan? (Ang mga tubag mahimo nga maglakip sa pagsunod sa mga balaod sa yuta, pagbuhat og maayo, mangandam sa pagtudlo sa ebanghelyo ngadto sa tibuok kalibutan, ug mag-ampo ngadto sa Ginoo aron mohumok ang mga kasingkasing sa mga pangulo. Tan- awa sa D&P 58:21, 27; 98:4–6.)
- Unsa ang gibuhat ni Esdras aron sa pagsiguro nga ang pundok sa mga Judeo nga iyang gidala ngadto sa Jerusalem mapanalipdan) (Tan-awa sa Esdras 8:21–23, 31.) Sa unsa nga paagi ikaw, ang imong banay, o uban nga imong nahibaloan napanalanginan pinaagi sa pagpuasa?

3. Si Nehemias miadto sa Jerusalem ug nangulo sa mga katawhan sa pagtukod og usab sa mga paril aron sa pagpanalipod sa dakbayan.

Itudlo ug hisgoti ang Nehemias 1–2; 4; 6. Mahimo nga ikaw mopasabut nga si Nehemias mao ang tigdala sa kopa alang ni Haring Artajerjes sa Persia. Kini mao ang katungdanan sa mahinungdanon nga pagsalig ug kapangakohan, nagkinahanglan kang Nehemias sa pagsiguro nga ang pagkaon ug ilimnon sa hari luwas. Bisan kon si Nehemias anaa sa katungdanan sa pagkamahinungdanon sa Persia, siya nagpakabana sa iyang mga katawhan sa Jerusalem ug nagtinguha nga motabang kanila sa diha nga siya nakadungog sa ilang mga kalisdanan.

- Unsa ang gibuhat ni Nehemias sa diha nga siya nakadungog sa mga kalisda-

nan sa iyang mga katawhan sa Jerusalem? (Tan-awa sa Nehemias 1:4–11; 2:1–5.) Sa unsa nga paagi si Haring Artajerjes mitubag sa hangyo ni Nehemias? (Tan-awa sa Nehemias 2:6–8. Ang hari mitugot kang Nehemias sa paglakaw, mihatag kaniya ug mga magbalantay ug gikuyogan alang sa kaluwasan, ug gitugotan siya sa paggamit og troso gikan sa kakahoyan aron sa pagtukod og usab sa mga paril sa dakbayan.) Unsa ang atong makat-onan gikan kang Nehemias nga makagiya kanato sa diha nga kita masamok sa pag-antus sa uban?

- Sa unsa nga paagi sa Nehemias miawhag sa mga katawhan sa pagtukod og usab sa mga paril palibut sa dakbayan? (Tan-awa sa Nehemias 2:17–18.) Ngano nga ikaw naghunahuna sa pagpamatuod sa kamatuoran ug pagpakigbahin sa mga kasinatian adunay ingon nga gahum sa pagdasig sa uban sa pagbuhat og maayo? Sa unsa nga paagi ang mga pagpamatuod ug espirituhanon nga mga kasinatian sa uban nakadasig kanimo?
- Si Sanballat mao ang gobernador sa Samaria, ug siya ug ang iyang mga katawhan mao ang mga kaaway sa mga Judio kinsa mibalik uban ni Zorobabel. Sa unsa nga paagi si Sanballat mitubag ngadto sa mga plano sa pagtukod og usab sa mga paril sa dakbayan? (Tan-awa sa Nehemias 2:10, 19; 4:1–3, 7–8, 11.) Sa unsa nga paagi ang mga Judeo mitubag ngadto niining mga paningkamot sa pagpahunong sa pagtukod sa mga paril? (Tan-awa sa Nehemias 4:9, 13–15.)
- Unsa ang gibuhat ni Nehemias sa diha nga si Sanballat mihangyo kaniya sa paghunong sa trabaho ug makigkita uban kaniya? (Tan-awa sa Nehemias 6:1–4.) Sa unsa nga paagi ang pipila ka mga tawo mosulay sa pagtugaw sa mga sakop sa Simbahan gikan sa buhat sa Ginoo karon? Sa unsa nga paagi kita motubag sa ingon nga mga pagtugaw?

  Si Elder Marvin J. Ashton mitambag: "Pipila ka mga tawo ug mga kapunongan ang misulay sa paghagit kanato sa pagpakig-away pinaagi sa pagbutangbutang, pagdaut, dili makiangayon nga pagpinig. Unsa ka dili maalamon kita karon sa atong katilingban sa pagtugot sa atong mga kaugalingon nga mahimong mapungot, makulbaan, o masuko tungod kay ang uban mao ra og nalingaw sa tahas sa dili husto nga pagpamahayag sa atong katungdanan o pag-apil. Ang atong mga baruganan o mga sumbanan dili moubos kay kanila tungod sa pamahayag niadtong kinsa moaghat sa panagbangi. Ang atong katungdanan mao ang pagpasabut sa atong katungdanan pinaagi sa katarungan, mahigalaon nga pagdani, ug tukma nga mga kamatuoran. Ang ato mao ang pagbarug nga lig-on ug dili monunot diha sa moral nga hilisgutan sa panahon ug ang walay katapusan nga mga baruganan sa ebanghelyo, apan dili sa pagpakig-away sa tawo o kapunongan. . . . Ang ato mao ang pagapaminawon ug motudlo. Ang ato dili lamang sa paglikay sa panagbangi, apan sa pagtan-aw nga mawala ang panagbangi" (sa Conference Report, Abr. 1978, 10; o *Ensign*, Mayo 1978, 8).

4. Ang mga katawhan nagmaya samtang si Esdras nagbasa sa mga kasulatan ngadto kanila.

Itudlo ug hisgoti ang Nehemias 8.

- Human ang mga katawhan mahuman sa pagtukod og usab sa mga paril sa dakbayan, unsa ang ilang gihangyo kang Esdras? (Tan-awa sa Nehemias 8:1–2. Timan-i nga kadaghanan sa mga Judeo nabihag sa dugay nga kaayo nga panahon nga sila wala na gayud makadungog o makabasa sa mga kasulatan.)

- Unsa ka dugay si Esdras mibasa ngadto sa mga katawhan? (Tan-awa sa Nehemias 8:3, 17–18.) Sa unsa nga paagi ang mga katawhan mitubag? (Tan-awa sa Nehemias 8:3, 6, 9, 12.) Sa unsa nga paagi kita labaw pa nga maikagon samtang kita nagbasa sa mga kasulatan? (Hisgoti kon sa unsa nga paagi mahimo nga labaw pa nga maikagon ngadto sa mga kasulatan sa ilang mga kaugalingon ug sa mga paghunghong sa Espiritu nga moabut samtang nagbasa sa mga kasulatan.) Sa unsa nga paagi kita makapalambo sa matang sa kahinam alang sa mga kasulatan nga naangkon niini nga mga katawhan?
- Unsa ang gibuhat ni Esdras aron sa pagtabang sa iyang mga katawhan nga makasabut sa mga kasulatan (Tan-awa sa Nehemias 8:8.) Unsa ang nakatabang nimo sa imong paningkamot sa pagsabut sa mga kasulatan ug sa pagtabang sa imong banay nga makasabut niini? (Mahimo nga ikaw modapit sa mga sakop sa klase aron sa pagpakigbahin sa piho nga mga butang nga ilang nahimo aron sa pagpalambo sa ilang personal ug banay nga pagtuon sa kasulatan.)
- Unsa ang gisulti ni Esdras ug sa ubang mga pangulo sa diha nga ang mga katawhan misugod sa paghilak samtang sila nakadungog sa mga kasulatan? (Tan-awa sa Nehemias 8:9–11.) Sa unsa nga paagi ang mga kasulatan nakahimo kanimo sa pagmaya?

Panapos

"Ang kalagsik ni Nehemias, abilidad, dili hinakog nga gugma sa yutang natawhan, ug personal nga kaligdong nagdala og bag-o, sa buhong nga gingharian sa Juda ngadto sa pagkaanaa sa makausa pa. Ang pagpahiuli sa Jerusalem, diin gibiyaan nga naguba sulod sa usa ka gatus ug tunga ka tuig, nagsugod. Si Esdras, usa ka matarung, mahalaron nga pari, miuban ni Nehemias niini nga buhat, ug nagkauban sila milampos sa pagpahiuli sa taga-Juda nga katilingban sa Jerusalem sa makausa pa" (*Old Testament Student Manual: 1 Kings–Malachi* [1982], 314).

Ipasabut nga samtang ang mga Judeo adunay kapangakohan aron sa pagtukod og usab sa Jerusalem, ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw adunay kapangakohan sa pagtukod sa Zion sa tibuok kalibutan. Aron sa pagtabang kanato sa pagbuhat niini, kita nagkinahanglan sa pagsunod sa mga pagtulon-an diha sa mga kasulatan ug pagsalmot sa buhat sa templo. Pagpamatuod sa pagkatinuod sa mga kasulatan ug sa kamahinungdanon sa buhat sa templo.

Pahinumdomi ang mga sakop sa klase nga pipila ka mga tawo mosulay sa pagpugong sa buhat sa Ginoo. Kita kinahanglan nga mopakita og Kristohanon nga gugma alang kanila apan dili motugot kanila nga makatugaw kanato gikan sa atong mga paningkamot sa pagtukod sa gingharian sa Dios.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa o labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. "Ang buhat dako ug halapad, ug kita nagkabulag" (Nehemias 4:19)

Samtang nagtukod og usab sa paril libut sa Jerusalem, ang mga Judeo nanagbulag sa ilang mga kaugalingon aron sila makatrabaho og dungan sa nagkalainlain nga seksyon sa paril (Nehemias 3; 4:19). Usahay sila lagyo kaayo, apan silang tanan nagtrabaho ngadto sa sama nga tumong, ug sa paghiusa og trabaho sila nakahimo sa pagkompleto sa paril. Pahinumdomi ang mga sakop sa klase nga

ang Simbahan gibahin ngadto sa lainlaing mga yunit (sama sa mga banay, mga purok, mga sanga, mga istaka, mga distrito, ug mga korum) sa tibuok kalibutan. Usahay ang yunit mao ra og layo gikan sa ubang mga yunit. Apan ang tanang mga Santos nagtrabaho ngadto sa sama nga mga tumong, ug ang matag usa ka tawo ug matag yunit magtrabaho sa makugihon nga paagi, ang tibuok Simbahan magpadayon sa pagtubo.

2. "Ang mga Templo Maoy alang sa Mahangturon nga mga Pakigsaad"

Kon ang *Family Home Evening Video Supplement 2* (53277) anaa, mahimo nga ikaw mopakita sa "Ang Templo Maoy alang sa Mahangturon nga mga Pakigsaad," usa ka unom ka minutos nga bahin, isip kabahin sa hilisgutan diha kamahinungdanon sa mga templo.

“Ang Dako ug Makalilisang nga Adlaw ni Jehova”

Leksyon
48

Zacarias 10–14; Malaquias

Katuyoan

Aron pag-awhag sa mga sakop sa klase sa (1) pag-andam sa Ikaduhang Pag-anhi sa Ginoong Jesukristo, (2) sa pagbayad sa matinud-anon nga ikapulo ug buhong nga mga halad sa puasa, ug (3) pagsinati sa mga panalangin nga moabut tungod sa pagbugkos nga gahum sa pagkapari.

Pagpangandam

1. Sa mainampoon nga paagi tun-i ang mga tudling gikan sa Zacarias 10–14 ug Malaquias nga gihisgotan niini nga leksyon.
2. Dugang nga pagbasa: Doktrina ug mga Pakigsaad 45.
3. Mahimo nga ikaw mosulat sa pipila mga mga kapanguhaan sa kasulatan gikan sa unang bahin sa leksyon diha sa linain nga mga palid sa papel aron iapud-apod ngadto sa mga sakop sa klase.
4. Kon ikaw mogamit sa pang-atensyon nga kalihokan, pagkuha og hulagway sa Ang Ikaduhang Pag-anhi (62562, Mga Hulagway sa Ebanghelyo 238).
5. Pagbaton og usa ka kopya sa *Giya sa Pagtuon sa Sakop sa Klase sa Bag-ong Tugon* (31392) alang sa matag tawo diha sa imong klase. (Ang purok kinahanglan nga nag-order niini nga mga giya sa pagtuon isip kabahin sa tinuig nga order sa kurikulum; usa ka sakop sa kaobispohan kinahanglan nga mohatag niini ngadto sa kapangulohan sa Pang-Domingo nga Tulunghaan.)

Gisugyot nga Pagpalambo sa Leksyon

Pang-atensyon nga Kalihokan

Mahimo nga ikaw mogamit sa mosunod nga kalihokan (o usa sa imong kaugalingon) aron pagsugod sa leksyon.

Ipakita ang hulagway Ang Ikaduhang Pag-anhi. Dayon pangutana sa mosunod nga mga pangutana:

- Unsa nga mga pagbati ang anaa kanimo sa diha nga ikaw makadungog sa mga pulong nga sama sa *Ikaduhang Pag-anhi, katapusang mga adlaw,* o *mga timaan sa mga panahon*? Ang mga kasulatan nagpasabut sa Ikaduhang Pag-anhi isip usa ka “dako ug makalilisang nga adlaw” (Malaquias 4:5). Sa unsa nga paagi kini duha?

Si Presidente Ezra Taft Benson miingon, “Ang pag-anhi [sa Manluluwas] mahimo nga duha mahimayaon ug makalilisang, nag-agad sa espirituhanon nga kahimtang niadtong kinsa nagpabilin” (“Prepare Yourself for the Great Day of the Lord,” *New Era,* Mayo 1982, 49).

Ipasabut nga kini nga leksyon naglakip sa mga paghisgot mahitungod sa (1) mga panagna nga gihimo ni Zacarias ug Malaquias mahitungod sa katapusang mga adlaw ug (2) atong pangandam alang sa Ikaduhang Pag-anhi.

Panaghisgutan ug Paggamit sa Kasulatan

Samtang ikaw nagtudlo sa mosunod nga mga tudling sa kasulatan, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit sa matag adlaw sa kinabuhi. Awhaga ang mga sakop sa klase sa pagkigbahin sa mga kasinatian nga may kalabutan sa mga baruganan sa kasulatan.

1. Si Zacarias ug Malaquias nanagna sa daghang mga panghitabo sa katapusang mga adlaw.

Hisgoti ang pipila ka mosunod nga mga panagna gikan sa Zacarias ug Malaquias, diin naghulagway sa mga panghitabo sa katapusang mga adlaw. Kon ikaw nakaandam ug mga palid sa papel uban sa mga kapanguhaan sa mga kasulatan nga nasulat diha niini, iapud-apod kini ngadto sa mga sakop sa klase. Ipabasa sa mga sakop sa klase ang matag tudling ug sultihi kon unsa ang gitudlo. Kon ang tudling naghatag og kasayuran nga makatabang kanato sa pag-andam alang sa Ikaduhang Pag-anhi, hisgoti kon sa unsa nga paagi kini magamit.

Mga panagna nga natuman diha sa pagpangandam alang sa Ikaduhang Pag-anhi

a. Malaquias 3:1. Si Malaquias nanagna nga usa ka mensahero ang moandam sa dalan alang sa pag-abut sa Ginoo. Si Juan Bautista miandam sa dalan alang sa mortal nga pangalagad sa Ginoo, ug si Joseph Smith mao ang mensahero kinsa miandam sa dalan alang sa Ikaduhang Pag-anhi (tan-awa sa Mateo 11:10; Joseph Fielding Smith, *Doctrines of Salvation,* comp. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 1:193-95, 3:10–14).
b. Malaquias 4:5–6. Si Malaquias nanagna nga ang propeta Elijah mobalik sa dili pa ang Ikaduhang Pag-anhi aron sa pagpabalik sa mga kasingkasing sa mga amahan ngadto sa mga anak ug ang mga kasingkasing sa mga anak ngadto sa ilang mga amahan. Ang panagna natuman sa diha nga si Elijah mipakita ngadto ni Joseph Smith sa Templo sa Kirtland, mipahiuli sa mga yawe sa gahum sa pagbugkos (D&P 110:13–16). *Kalagmitan nga paggamit*: Kita kinahanglan nga mosiksik sa mga ngalan sa atong mga katigulangan ug mopahigayon sa mga ordinansa alang kanila didto sa templo (kini gihisgotan sa labaw pa ka detalye sa kaulahian diha sa leksyon).

- Ngano nga makatabang ang pagkahibalo nga ang pipila ka mga panagna sa Ikaduhang Pag-anhi human na matuman?

Mga panagna pagatumanon pa sa dili pa moabut ang Manluluwas

a. Zacarias 10:6–8. Ang mga katawhan ni Juda ug Jose pagapundukon, ug ang mga katawhan ni Ephraim mahimo nga gamhanan. Ang Ginoo "mositsit" o motawag, alang sa iyang mga katawhan ug mopundok kanila. *Kalagmitan nga paggamit*: Kita makatabang niini nga pagpundok pinaagi sa pagpakigbahin sa ebanghelyo sa uban.
b. Zacarias 12:2–3, 8–9, Usa ka dako nga gubat pagaawayon diha ug palibut sa Jerusalem, apan ang Ginoo mopataliwala ug moluwas sa mga lumulupyo sa Jerusalem gikan sa pagkalaglag. *Kalagmitan nga paggamit*: Kita kinahanglan mosalig sa Dios nga manalipod sa iyang mga katawhan sa panahon sa mga kalisdanan sa katapusang mga adlaw.
c. Zacarias 14:8. Buhi nga mga tubig moagos gikan sa templo sa Jerusalem ug moayo sa Patay nga Dagat ug sa kamingawan sa Judea (tan-awa usab sa Ezequiel 47:1, 8–9).

- Daghan sa mga panagna sa katapusang mga adlaw naglakip sa mga trahedya sama sa gubat, kinaiyanhon nga mga katalagman, ug nagsabwag nga kadautan. Sa unsa nga paagi kita makapatunhay og paglaum sa diha nga kita makadungog niini nga mga panagna ug makasaksi sa katumanan niini? (Tan-awa sa D&P 38:28–30.)

Mga panagna nga matuman sa diha nga ang Manluluwas moabut

a. Zacarias 14:3–4. Ang Manluluwas magtindog didto sa Bukid sa mga Olivo, ug ang bukid mabahin sa tunga (tan-awa usab sa D&P 45:48).
b. Zacarias 12:10; 13:6. Ang Judeo nga mga katawhan nga nagpuyo sa panahon sa pagluwas sa Jerusalem makakita ni Jesukristo ug magbangutan tungod kay sila isip usa ka katawhan misalikway kaniya isip ang Mesiyas (tan-awa usab sa D&P 45:51–53).
c. Zacarias 13:2. Ang mini nga mga dios-dios, mahugaw nga mga espiritu, ug mini nga mga propeta pagalaglagon.
d. Zacarias 14:5. Ang matarung kinsa buhi dinhi sa yuta pagasakgawon aron sa pagsugat sa Manluluwas. Ang mga matarung kinsa nangamatay pagabanhawon ug sila usab pagasakgawon aron sa pagsugat kaniya (tan-awa usab sa D&P 88:96–98).
e. Zacarias 14:9. Ang Ginoo mahimo nga hari sa tibuok yuta ug magmando sa panahon sa Kaliboan ka tuig.
f. Zacarias 14:12–13; Malaquias 3:13–18; 4:1–3. Ang dautan pagalaglagon, ug ang matarung pagaluwason (tan-awa usab sa 1 Nephi 22:15–17, 19).

- Ngano sa inyong hunahuna ang Ginoo mipadayag niini nga mga panagna mahitungod sa ulahing mga adlaw, ang Ikaduhang Pag-anhi, ug ang Kaliboan ka mga tuig? (Tan-awa sa D&P 45:34–44.) Sa unsa nga paagi kita makaandam alang sa Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas? (Tan-awa sa D&P 45:56–57.)

  Si Presidente Ezra Taft Benson miingon: "Samtang kita magpuyo sa mga kasugoan sa Dios, kita makatan-aw sa unahan uban sa malipayon nga pagpaabut ngadto sa ikaduhang pag-anhi sa Ginoong Jesukristo ug makahibalo nga pinaagi sa atong mga paningkamot kita mga takus, uban sa atong mga hinigugma, aron sa pagpuyo diha sa Iyang atubangan alang sa tanang kahangturan. Sa pagkatinuod walay malisud kaayo sa pag-angkon niining mahinungdanon nga tumong. Dili kita mohunong sa usa ka higayon. Kita kinahanglan gayud nga mosulay, matag adlaw sa atong mga kinabuhi, nga kita andam sa pagbuhat sa kabubut-on sa Ginoo—sa pagsabwag sa gipahiuli nga ebanghelyo, sa paghatag og pagpamatuod ngadto sa kalibutan, sa pagpakigbahin sa ebanghelyo sa uban" (*The Teachings of Ezra Taft Benson* [1988], 341).

- Sa unsa nga paagi kini makatabang kanimo sa pagkahibalo nga ang pagkamatarung sa katapusan modaug ibabaw sa kadautan?

2. Si Malaquias nagtudlo mahitungod sa mga panalangin nga moabut niadtong kinsa mobayad sa mga ikapulo ug mga halad.

Itudlo ug hisgoti ang Malaquias 3:8–12.

- Sa unsa nga paagi ang mga tawo "mangawat sa Dios" pinaagi sa dili pagbayad sa mga ikapulo ug mga halad?

- Unsa ang ipasabut niini nga mobayad sa hingpit nga ikapulo?

Ang Unang Kapangulohan mipahayag: "Ang labing yano nga pamahayag nga among nahibaloan mao ang pamahayag sa Ginoo sa iyang kaugalingon, sa ato pa, nga ang mga sakop sa Simbahan kinahanglan nga mobayad `usa ka pulo sa ilang kita sa usa ka tuig,' diin mao ang ipasabut kinitaan. Walay usa nga angayan nga mohimo og bisan unsa nga laing pamahayag kay sa niini" (Sulat sa Unang Kapangulohan, 19 Mar. 1970; tan-awa usab sa D&P 119:1–4).

- Unsa nga mga panalangin ang gisaad sa Ginoo kanato kon kita mobayad sa ikapulo? (Tan-awa sa Malaquias 3:10–12.) Sa unsa nga paagi ang Ginoo mipanalangin kaninyo samtang kamo nagbayad sa mga ikapulo ug mga halad?
- Kinahanglan nga unsa ang atong katuyoan alang sa pagbayad sa mga ikapulo ug mga halad?

Human sa pagpasabut sa mga panalangin nga gihatag sa Ginoo ngadto sa mga nagbayad sa ikapulo, si Presidente Gordon B.Hinckley miingon:

"Karon, ayaw sabta og lain ang akong gisulti. Ako wala moanhi aron pagsulti nga kon kamo mobayad og usa ka matinud-anon nga ikapulo matuman ninyo ang inyong damgo sa maanindot nga balay, usa ka mahalon nga sakyanan, ug usa ka balay bakasyonanan sa Hawaii. *Ang Ginoo moabli sa mga tamboanan sa langit sumala sa atong panginahanglan, ug dili sumala sa atong kahakog.* Kon kita nagbayad sa ikapulo aron madato, kita nagbuhat niini sa sayop nga katarungan. Ang sukaranan nga katuyoan sa ikapulo mao ang pagsangkap sa Simbahan sa tanang kapanguhaan nga gikinahanglan aron sa pagpadayon sa Iyang buhat" (sa Conference Report, Abr. 1982, 60; o *Ensign*, Mayo 1982, 40).

- Ngano ngai usahay usa ka hagit ang pagsunod sa balaod sa ikapulo? Unsa ang buhaton aron mabuntog kana nga hagit?

3. Si Malaquias nanagna sa pagbalik ni Elijah sa yuta aron sa pagpahiuli sa mga yawe sa gahum sa pagbugkos.

Itudlo ug hisgoti ang Malaquias 4:5–6.

- Si Malaquias nanagna nga ang propeta Elijah moanhi sa yuta sa dili pa ang Ikaduhang Pag- anhi sa Ginoo (Malaquias 4:6). Sa unsa nga paagi kining panagna natuman? (Tan-awa sa D&P 110:13–16. Si Elijah mipakita didto sa Templo sa Kirtland ug mipahiuli ngadto ni Joseph Smith ang mga yawe sa gahum sa pagbugkos.) Unsa ang ipasabut sa "pagbalik sa kasingkasing sa mga amahan ngadto sa mga anak, ug ang kasingkasing sa mga anak ngadto sa ilang mga amahan"? (Kini nagpasabut nga pagabugkoson ngadto sa atong tanang mga katigulangan—atong "mga amahan"—ug ngadto sa atong tanang mga kaliwatan—atong mga "anak"—sa kahangturan. Tungod sa gahum sa pagbugkos sa pagkapari ug sa mga ordinansa sa templo alang sa mga buhi ug mga patay, ang mga banay mahimo nga hiusahon sa pagbugkos alang sa kahangturan.)
- Sa unsa nga paagi ikaw mibati nga ang imong kasingkasing mibalik ngadto sa imong mga katigulangan samtang ikaw mibuhat sa kasaysayan sa banay ug buhat sa templo alang kanila? Sa unsa nga paagi ang mga panaad sa mga pakigsaad sa templo mobalik ang inyong kasingkasing ngadto sa inyong mga ginikanan, kapikas, ug mga anak?
- Ang mensahe diha sa Malaquias 4:5–6 gitudlo diha sa matag usa sa sumbanan nga mga buhat (Lucas 1:17; 3 Nephi 25:5–6; D&P 2:1–3; Joseph Smith—

Kasaysayan 1:37–39). Ngano sa inyong hunahuna nga kining mensahe sa kasagaran gibalikbalik pag-ayo?

Panapos

Hatag og pagpamatuod sa mga butang nga imong napili aron hisgotan diha sa leksyon. Isip panapos sa kurso sa pagtuon niini nga tuig, mahimo nga ikaw mopahayag sa imong pasalamat alang sa mga pagtulun-an diha sa Daang Tugon.

Hatagi ang matag sakop sa klase og usa ka kopya sa *Giya sa Pagtuon sa Sakop sa Klase sa Bag- ong Tugon* (31392; tan-awa sa "Pagpangandam," pahina 225). Ipasabut nga ang sunod tuig nga kurso sa pagtuon mao ang Bag-ong Tugon. Awhaga ang mga sakop nga mosugod sa paggamit sa giya sa pagtuon aron sa pag-andam alang sa sunod semana nga leksyon ug sa pagtuon sa Bag-ong Tugon uban sa ilang mga banay.

Dugang nga mga Ideya sa Pagtudlo

Ang mosunod nga materyal gidugang sa gisugyot nga latid sa leksyon. Mahimo nga ikaw mogamit sa usa oa labaw pa niining mga ideya isip kabahin sa leksyon.

1. Gipanagna nga mga pagpakita sa Manluluwas

- Dili mokubos pito ka ulahing mga adlaw nga mga pagpakita sa Manluluwas nasulti nang daan diha sa mga kasulatan. Unsa ka daghan niini ang imong mailhan?

Ang mosunod nga kasayuran motabang sa pagtubag niini nga pangutana:

a. Ngadto sa Propeta Joseph Smith diha sa Unang Panan-awon (Mga Buhat 3:19–21; Joseph Smith—Kasaysayan 1:15–17).
b. Diha sa iyang ulahing mga adlaw nga mga templo (Malaquias 3:1; D&P 133:1–2).
c. Didto sa walog sa Adam-ondi-Ahman (D&P 116; Daniel 7: 13–14, 22; tan-awa usab sa D&P 107:53–56, diin naghulagway sa milabay nga panagtagbo sa Adam-ondi-Ahman nga sama sa panagtagbo nga mahitabo didto).
d. Sa Jerusalem sa panahon sa tibuok kalibutan nga panag-away nga nailhan isip ang gubat sa Armageddon (Ezequiel 38–39; Zacarias 12–14; Pinadayag 11; D&P 45:47–53).
e. Didto sa dakbayan sa Bag-ong Jerusalem, sa Independence, Missouri (3 Nephi 21:24–26).
f. Ngadto sa matarung sa panahon sa Ikaduhang Pag-anhi (Zacarias 14:5; 1 Mga Taga- Tesalonica 4:16–17; D&P 88:96–98).
g. Ngadto sa mga dautan (D&P 133:42–51).

2. Kanus-a mahinabo ang Ikaduhang Pag-anhi?

Ang Ginoo mipatin-aw nga samtang siguro nga siya moanhi pag-usab, walay tawo nga nahibalo sa tukma nga panahon (D&P 39:29–21; 49:7).

Si Elder Richard L. Evans miingon: "Pipila sa mga kadagkoan . . . miduol ni [Presidente Wilford Woodruff] ug . . . nagpakisayud kaniya ingon kon kanus-a iyang gibati ang katapausan mahitabo—kanus-a mahitabo ang pag-anhi sa Magtutudlo? Kini, ako naghunahuna, dili ang iyang tukma nga mga pulong apan sila naghatag sa espiritu sa iyang gitaho nga tubag: `Ako magpuyo nga mai-ngon og kini ugma—apan ako sa gihapon nagtanum og sereso nga mga kahoy!'

Ako naghunahuna nga tingali kita modawat niini nga pamahayag ug gamiton kini sa atong kaugalingong mga kinabuhi ug magpuyo maingon nga ang katapusan tingale ugma-ug sa gihapon magtanum og sereso nga mga kahoy! Sa pagkabalaka mahitungod sa mga butang nga mga panghitabo sa umaabot, kinahanglan nga dili nato makalimtan ang atong mga kahigayunan uban sa atong mga banay ug mga higala; sa pagkabalaka mahitungod sa kalagmitan nga mga panghitabo kita kinahanglan nga dili magpasagad sa mga butang nga gikinahanglan nga buhaton dinhi ug karon, ug kanang atong mahimo" (sa Conference Report, Abr. 1950, 105–6).

ANG SIMBAHAN NI

JESUKRISTO

SA MGA SANTOS

SA ULAHING MGA ADLAW

CEBUANO

4 02355 70853 0

35570 853